

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΙΒ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄

Συνεδρίαση 18ης-20ης Δεκεμβρίου 2023

Ωρα έναρξης: 4.09 μ.μ.

Αρ. 12

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ)

Καλό απόγευμα!

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Παρακαλώ να δηλώσουμε την παρουσία μας και να διαπιστωθεί από τους γραμματείς εάν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμη κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αρχίζουμε τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024. Όπως συμφωνήθηκε σήμερα, θα μιλήσουν οι αρχηγοί ή εκπρόσωποι των κομμάτων, ξεκινώντας από το μικρότερο κόμμα. Παρακαλώ τους ομιλητές, τις ομιλήτριες να περιοριστούν αυστηρά στον χρόνο που τους έχει δοθεί, όπως άλλωστε είναι και η ομόφωνη απόφαση όλων των κομμάτων.

Θα καλέσω όμως, βεβαίως, πρώτα στο βήμα την πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, την κ. Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, να καταθέσει στον χρόνο που έχουμε συμφωνήσει τα κύρια συμπεράσματα που αναδεικνύονται μέσα από την έκθεση της επιτροπής για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024, η οποία έχει ήδη κυκλοφορήσει και βρίσκεται ενώπιόν σας.

Κυρία Ερωτοκρίτου, ο λόγος σε σας για δέκα λεπτά.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

(Η έκθεση αποσπάσματα της οποίας ανέγνωσε η πρόεδρος της επιτροπής.)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμος του 2023»

Μέλη της επιτροπής:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Χάρης Γεωργιάδης

Ονούφριος Κουλλά

Σάβια Ορφανίδου

Αντρέας Καυκαλιάς

Χρίστος Χριστοφίδης

Σωτήρης Ιωάννου

Ηλίας Μυριάνθους

Αλέκος Τρυφωνίδης

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2024, κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το άρθρο 81 του Συντάγματος και ακολούθως παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς το σώμα.

Η κατάθεση του υπό αναφορά προϋπολογισμού έγινε στις 5 Οκτωβρίου 2023 και η εξέταση αυτού άρχισε στις 23 Οκτωβρίου 2023, με την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής και δημοσιονομικής κατάστασης από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Μάκη Κεραυνό και έληξε στις 27 Νοεμβρίου 2023, με την ολοκλήρωση της παρουσίασης των επιμέρους προϋπολογισμών, των στόχων και της πολιτικής όλων των υπουργείων, υφυπουργείων και ανεξάρτητων αρχών/υπηρεσιών. Στο διάστημα αυτό πραγματοποιήθηκαν συνολικά εννέα συνεδρίες της επιτροπής.

Στο πλαίσιο της συνεδρίας, της 23^{ης} Οκτωβρίου 2023, προσήλθε επίσης ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, ο οποίος κατέθεσε τις θέσεις και εκτιμήσεις της εποπτικής αρχής για την πορεία της κυπριακής οικονομίας.

Κατά τις συνεδρίες της επιτροπής, ημερομηνίας 4, 11 και 14 Δεκεμβρίου 2023, εξετάστηκαν οι κυβερνητικές τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2024, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού. Επίσης στη συνεδρία της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2023 εγκρίθηκε η έκθεση της επιτροπής για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή σε μεταγενέστερη συνεδρία της ημερομηνίας 18 Δεκεμβρίου 2023 εξέτασε και ενέκρινε για ενσωμάτωση στον κρατικό προϋπολογισμό του 2024, πρόσθετη κυβερνητική τροποποίηση, η οποία υποβλήθηκε με επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών κατά την ίδια ημερομηνία.

Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών στις 8 Δεκεμβρίου 2023, ανέλυσε ενώπιον της ολομέλειας του σώματος τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τη δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους για το έτος 2024, όπως περιλαμβάνονται στον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Μαζί με τον προϋπολογισμό για το έτος 2024 κατατέθηκαν επίσης:

- Το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2024-2026, όπως αυτό εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2024.
- Στρατηγικά σχέδια με τις στρατηγικές επιδιώξεις των συνταγματικών εξουσιών και υπηρεσιών, των υπουργείων, υφυπουργείων και των ανεξάρτητων αρχών/υπηρεσιών.
- Έκθεση συμμόρφωσης με τις παρατηρήσεις και συστάσεις του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για το έτος 2021, δυνάμει του άρθρου 4Α του περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου.
- Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων, δυνάμει του άρθρου 58 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου.

Σημειώνεται ότι, με Απόφαση της ολομέλειας της Βουλής, στις 30 Νοεμβρίου 2023, εγκρίθηκε ο προϋπολογισμός της Βουλής για το 2024 και ακολούθως κατ' επιταγήν του άρθρου 167 του Συντάγματος ενσωματώθηκε στον υπό εξέταση κρατικό προϋπολογισμό, αποτελώντας αναπόσπαστο μέρος του.

2. Στοιχεία/Πληροφορίες

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2024 και του ΜΔΠ 2024-2026, καθώς και στα διάφορα στοιχεία που τον συνοδεύουν, τα κατατεθέντα από τον Υπουργό Οικονομικών στοιχεία κατά την έναρξη της συζήτησης, καθώς και στους αναλυτικούς πίνακες που παρουσιάζουν τα μεγέθη του προϋπολογισμού για το 2024 και τους μακροοικονομικούς δείκτες.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζεται στα ακόλουθα:

Μέρος Α - Ανάλυση εκ μέρους του Υπουργού Οικονομικών της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης και του οικονομικού πλαισίου επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2024, οι θέσεις του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και άλλα συναφή με τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2024 θέματα.

Μέρος Β - Παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων που εκπροσωπούνται στην επιτροπή για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024.

Μέρος Γ - Πρόγραμμα συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού του 2024 στην επιτροπή.

Μέρος Δ - Πίνακες που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και αποτυπώνουν την κρατούσα δημοσιονομική κατάσταση.

Μέρος Ε - Πίνακας συγκεφαλαίωσης οφειλών και δαπανών κατά Κεφάλαιο.

Μέρος ΣΤ - Συναφή ζητήματα σχετικά με την πορεία των αναπτυξιακών δαπανών και τους συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς του κρατικού προϋπολογισμού του 2023.

Μέρος Ζ - Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2024, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Υπουργός Οικονομικών

α. Οικονομικό πλαίσιο

Ο Υπουργός Οικονομικών, αναλύοντας ενώπιον της επιτροπής, στις 23 Οκτωβρίου 2023, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2024, κατέθεσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Ο κρατικός προϋπολογισμός για το έτος 2024 είναι ο πρώτος προϋπολογισμός που κατατίθεται από την παρούσα κυβέρνηση και καταρτίστηκε σε μια περίοδο σοβαρής οικονομικής αβεβαιότητας, λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων.
- Ο κρατικός προϋπολογισμός για το έτος 2024 είναι πλεονασματικός, ωστόσο έχει καταρτιστεί πριν από την έναρξη της κρίσης στη Μέση Ανατολή και συναφώς οι επιπτώσεις αυτής δεν έχουν σταθμιστεί σε αυτόν, όπως δεν έχουν σταθμιστεί η υπό διαμόρφωση φορολογική μεταρρύθμιση, τα πρόσφατα μέτρα που εξήγγειλε η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της ακρίβειας, καθώς και η επικείμενη ανάληψη της προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026.
- Ο υπό αναφορά προϋπολογισμός αντικατοπτρίζει την ετοιμότητα του κράτους για την αντιμετώπιση κρίσεων, σε μια περίοδο συνεχών και αρνητικών εξελίξεων, την ανταπόκριση στις ευρωπαϊκές του υποχρεώσεις όσον αφορά στους στόχους του δημόσιου χρέους, καθώς και τη διασφάλιση της δημοσιονομικής σταθερότητας.
- Ο καταρτισμός του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2024 και του ΜΔΠ 2024-2026 πραγματοποιήθηκε λαμβάνοντας υπόψη, ως βασικές προτεραιότητες, τη δημιουργία πλεονασματικού δημοσιονομικού ισοζυγίου, τη συγκράτηση της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, τη μείωση του δημόσιου χρέους μεσοπρόθεσμα, την υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής με προστιθέμενη αξία και ιδιαίτερα την προώθηση συγχρηματοδοτούμενων έργων και έργων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), καθώς και την προώθηση της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού.
- Οι προοπτικές της κυπριακής οικονομίας, μεσοπρόθεσμα, σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο, παραμένουν θετικές με σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας, λόγω των κρατουσών συνθηκών και ιδιαίτερα της κρίσης που ξέσπασε πρόσφατα στη Μέση Ανατολή.
- Η οικονομία, μετά την περαιτέρω βελτίωσή της κατά το έτος 2022 σε σύγκριση με το 2021, παρουσιάζει επιβράδυνση κατά το 2023, λόγω των σημαντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία και του συνεχιζόμενου πολέμου Ρωσίας - Ουκρανίας, με τον ρυθμό ανάπτυξης να αναμένεται να επιταχυνθεί και πάλι κατά την περίοδο 2024-2026.
- Ειδικότερα, για το έτος 2024, ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να αυξηθεί σε σχέση με τα επίπεδα του 2023.
- Ο ρυθμός πληθωρισμού για το έτος 2024 προβλέπεται να ακολουθήσει καθοδική πορεία και το ποσοστό ανεργίας, το οποίο βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, αναμένεται να μειωθεί σε σύγκριση με το 2023.
- Ο πληθωρισμός για το έτος 2023, βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο συγκριτικά με αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και κάτω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Το επίπεδο αυτού επηρεάζεται σημαντικά από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, την πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για συνεχή αύξηση των επιτοκίων, καθώς και τη συμφωνία που έχει επιτευχθεί για την καταβολή της Ανώτατης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ). Για το έτος 2024 προβλέπεται να παρουσιάσει περαιτέρω αποκλιμάκωση.
- Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών για το έτος 2024 αναμένεται να σημειώσει

βελτίωση και να μειωθεί ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ).

- Το δημοσιονομικό ισοζύγιο για το έτος 2023 εκτιμάται ότι θα παραμείνει πλεονασματικό, ενώ για το 2024 προβλέπεται ότι θα σημειώσει περαιτέρω βελτίωση.
- Το δημόσιο χρέος, μετά τη χρηματοοικονομική κρίση και την κρίση του κορωνοϊού, συνεχίζει να ακολουθεί καθοδική πορεία με σημαντική μείωση κατά το 2023. Για το έτος 2024, προβλέπεται περαιτέρω μείωση αυτού.
- Οι κυριότεροι δυνητικοί κίνδυνοι επηρεασμού της πορείας της κυπριακής οικονομίας επικεντρώνονται στα ακόλουθα:
  - Στη συνέχιση ή/και επιβολή νέων κυρώσεων στη Ρωσία και στη Λευκορωσία με άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στην ευρωπαϊκή οικονομία, περιλαμβανομένης της Κύπρου. Στις επιπτώσεις αυτές περιλαμβάνεται η σημαντική αύξηση του πληθωρισμού, ο οποίος διαβρώνει το πραγματικό εισόδημα των πολιτών, με αρνητικές επιπτώσεις στην κατανάλωση και κατ' επέκταση στα κρατικά έσοδα.
  - Στην περαιτέρω αύξηση των επιτοκίων, η οποία οδηγεί σε επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης και συνακόλουθα στη μείωση των κρατικών εσόδων.
  - Στην επιβάρυνση των δημόσιων οικονομικών από το Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓΕΣΥ), κυρίως μέσω της μεταφοράς υποχρεώσεων του ΓΕΣΥ στον κρατικό προϋπολογισμό ή και η μη ανάληψη υποχρεώσεων από τον προϋπολογισμό του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ), όπως προβλέπεται στο ΓΕΣΥ.
  - Στις υποχρεώσεις, οι οποίες δύναται να προκύψουν από δικαστικές υποθέσεις εις βάρος της Δημοκρατίας που εκκρεμούν ενώπιον της δικαιοσύνης και αφορούν αποφάσεις της αρχής εξυγίανσης χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και άλλες περιπτώσεις, όπως τη μη υλοποίηση σταθμών επεξεργασίας λυμάτων σε αριθμό κοινοτήτων.
  - Στις επιπτώσεις από την αύξηση των μεταναστευτικών ροών.
  - Στην επιβάρυνση των δημόσιων δαπανών, λόγω των συνεπειών από την κλιματική αλλαγή, οι οποίες αφορούν σε φυσικές καταστροφές, καθώς και δυνητικές ανάγκες για παραχώρηση αποζημιώσεων στον γεωργικό τομέα.
  - Στην ανάγκη για επιπρόσθετα κοινωνικά μέτρα στήριξης των πολιτών, λόγω των συνεχιζόμενων πληθωριστικών πιέσεων.

Αναφερόμενος στην **πορεία των κυριότερων μακροοικονομικών δεικτών**, ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Ο **ρυθμός ανάπτυξης** της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2023, προβλέπεται να κυμανθεί στο 2,4%¹ του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με 5,6% για το 2022. Παρά την επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας κατά το 2023, αυτός διατηρείται σημαντικά πιο πάνω από τον μέσο όρο του ρυθμού ανάπτυξης στην ευρωζώνη, ο οποίος ανέρχεται στο 0,8%². Για το έτος 2024 προβλέπεται να ανέλθει στο 2,9% του ΑΕΠ, ενώ για τα έτη 2025-2026 να κυμανθεί στο 3,1% και 3,2%, αντίστοιχα.
- Ο **πληθωρισμός** για το έτος 2023, αναμένεται να αποκλιμακωθεί, λόγω της σταθεροποίησης στις τιμές των καυσίμων και του ηλεκτρισμού και να κυμανθεί στο 4,1%, ποσοστό συγκριτικά χαμηλότερο σε σχέση με αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κάτω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, ο οποίος ανέρχεται στο 5,6%. Για το έτος 2024 προβλέπεται μείωσή του στο 2,5%, ενώ για τα έτη 2025-2026 περαιτέρω περιορισμός του στο 2%.
- Το **δημοσιονομικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης** για το έτος 2022, μετά από δύο χρόνια δημοσιονομικών ελλειμμάτων λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, ήταν πλεονασματικό φθάνοντας στο 2,6% του ΑΕΠ, συγκρινόμενο ευνοϊκά ως προς τον μέσο όρο της ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου σημειώθηκε δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 3,6% και 3,4%, αντίστοιχα. Η σημαντική βελτίωση που παρατηρείται, οφείλεται κυρίως στην αυξημένη οικονομική δραστηριότητα, στη συνετή δημοσιονομική πολιτική και στον τερματισμό των μέτρων για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού. Για το 2023, εκτιμάται επίσης ότι θα είναι πλεονασματικό και θα κυμανθεί στο 2,5% του ΑΕΠ και για την τριετία 2024-2026 προβλέπεται να ανέλθει στο 2,8% του ΑΕΠ για τα έτη 2024 και 2025 και στο 2,6% του ΑΕΠ για το

¹ Με βάση προηγούμενη πρόβλεψη που περιλήφθηκε στο Πρόγραμμα Σταθερότητας 2023-2026 (Απρίλιος 2023) ο ρυθμός ανάπτυξης ανερχόταν στο 2,8% του ΑΕΠ.

² Στοιχεία παρουσίασης Υπουργού Οικονομικών, 23 Οκτωβρίου 2023.

έτος 2026.

- Το **δημόσιο χρέος**, μετά την χρηματοοικονομική κρίση και την πανδημία του κορωνοϊού, ακολουθεί καθοδική πορεία. Το 2022 μειώθηκε στο 88,2% του ΑΕΠ, ποσοστό το οποίο παραμένει πιο ψηλά από τον μέσο όρο στην ευρωζώνη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για το έτος 2023 αναμένεται να σημειώσει περαιτέρω μείωση, φτάνοντας στο 81,8% του ΑΕΠ. Για την τριετία 2024-2026 προβλέπεται να συνεχίσει την πτωτική του πορεία, κατερχόμενο στο 74,7%, 69,5% και 63% του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

Ο ίδιος αξιωματούχος αναφερόμενος σε επιμέρους ζητήματα δήλωσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Η **πιστοληπτική αξιολόγηση** της κυπριακής οικονομίας από διεθνείς οίκους έχει βελτιωθεί σημαντικά και πλέον όλοι οι οίκοι αξιολόγησης κατατάσσουν την Κυπριακή Δημοκρατία στην επενδυτική βαθμίδα, λόγω της μακροοικονομικής της σταθερότητας, των ισχυρών δημόσιων οικονομικών και του σταθερού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το γεγονός αυτό, αναμένεται να συνδράμει στην αύξηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και στη συγκράτηση του κόστους δανεισμού από τις διεθνείς αγορές.
- Με βάση τα αποτελέσματα των πιστοληπτικών αξιολογήσεων της κυπριακής οικονομίας, κατά το έτος 2023 δύο από τους τέσσερις διεθνείς οίκους αξιολόγησης αναβάθμισαν την πιστοληπτική ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά δύο βαθμίδες, εντός της επενδυτικής βαθμίδας, ένας κατά μία βαθμίδα και ένας επιβεβαίωσε την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας, διαμορφώνοντας την προοπτική από σταθερή σε θετική.

Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία, επιβεβαιώνεται η σταθερή πορεία και η πρόοδος της κυπριακής οικονομίας.

- Οι **αποδόσεις των ομολόγων** της Κυπριακής Δημοκρατίας ακολουθούν αυξητική τάση, όπως συμβαίνει και με τις αποδόσεις ομολόγων των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως λόγω της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για αύξηση των επιτοκίων.
- Οι **μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις** στον τραπεζικό σύστημα συνεχίζουν να μειώνονται και κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023 ανήλθαν στο 8,7% επί του συνόλου των δανείων (€24,4 δις), ποσοστό το οποίο παραμένει από τα ψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σημαντικά πιο πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που ανέρχεται στο 1,8%. Η σημαντική αυτή μείωση στο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων οφείλεται κυρίως στην πώληση/μεταφορά δανειακών χαρτοφυλακίων από τα πιστωτικά ιδρύματα στις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, στις αποπληρωμές δανείων, σε επιτυχημένες αναδιρθρώσεις, σε διαγραφές χορηγήσεων και σε διακανονισμούς χρεών μέσω ανταλλαγής ακινήτων. Η διατήρηση ενός λειτουργικού νομοθετικού πλαισίου που αφορά στις εκποιήσεις ακίνητης περιουσίας αναμένεται να συμβάλει στην περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.
- Ο **δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας CET1** στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022 ανήλθε στο 21,3%, πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ανέρχεται στο 19,5%, ενώ κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023 αυξήθηκε περαιτέρω και κυμάνθηκε στο 23,3%.
- Η **ανεργία** παρουσιάζει καθοδική πορεία, η οποία αναμένεται να συνεχιστεί και για τα επόμενα έτη. Για το έτος 2023, το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται να μειωθεί στο 6,4% του εργατικού δυναμικού σε σχέση με 6,8% για το 2022 και κάτω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, που ανέρχεται στο 6,8%³. Για την τριετία 2024-2026, η ανεργία προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω και να κατέλθει στο 5,8%, 5,3% και 5%, αντίστοιχα.

β. Οικονομικοί και Κοινωνικοί Δείκτες

Με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τον Υπουργό Οικονομικών, οι κυριότεροι οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες για την περίοδο 2022-2026 παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα:

³ Στοιχεία παρουσίασης Υπουργού Οικονομικών, 23 Οκτωβρίου 2023.

	2022	2023	2024	2025	2026
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές) (εκατομ.)	€27.006,4	€28.876,4	€30.417,9	€32.035,5	€33.763,5
Ρυθμός Ανάπτυξης (% ΑΕΠ)	5,6%	2,4%	2,9%	3,1%	3,2%
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (%ΑΕΠ)	2,6%	2,5%	2,8%	2,8%	2,6%
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	88,2%	81,8%	74,7%	69,5%	63%
Ανεργία (% Εργατικού Δυναμικού)	6,8%	6,4%	5,8%	5,3%	5%
Πληθωρισμός (% μεταβολή ΔΤΚ)	8,4%	3,8%	2,5%	2%	2%

	2020	2021	2022
Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (δείκτης AROPE) ⁴	17,6%	17,3%	16,7%
Ποσοστό κινδύνου φτώχειας	14,3%	13,8%	13,9%
Δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini) ⁵	29,3	29,4	29,4
Δείκτης κατανομής εισοδήματος S80/S20 ⁶	4,3	4,2	4,3

2. Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) καταθέτοντας τις θέσεις της εποπτικής αρχής σε σχέση με την πορεία της κυπριακής οικονομίας δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Η συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024 διεξάγεται υπό τη σκιά σοβαρών γεωπολιτικών εξελίξεων, όπως είναι ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία και η κρίση που ξέσπασε πρόσφατα στη Μέση Ανατολή, οι οποίες επηρεάζουν τις παγκόσμιες αγορές, τις τιμές ενέργειας και κατ' επέκταση την εμπιστοσύνη και τη συμπεριφορά των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.
- Οι συνθήκες αυτές δημιουργούν συνεχείς προκλήσεις για την ευρωπαϊκή και την κυπριακή οικονομία, αλλά ταυτόχρονα παρέχουν την ευκαιρία για αναθεώρηση και αναπροσαρμογή της οικονομικής πολιτικής στις περιπτώσεις που αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- Οι μακροοικονομικές προβλέψεις της κυβέρνησης, στις οποίες βασίζεται ο υπό εξέταση προϋπολογισμός, κρίνονται ρεαλιστικές και συνάδουν σε γενικές γραμμές με τις ενδιάμεσες προβλέψεις της ΚΤΚ. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα στις εν λόγω προβλέψεις, εξαιτίας της κρίσης στη Μέση Ανατολή.

⁴ Δείκτης AROPE – δείκτης ποσοστού πληθυσμού που είναι κάτω από το όριο της φτώχειας ή ζει σε νοικοκυριά που έχουν σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση ή ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας.

⁵ Συντελεστής Gini - δείκτης ανισότητας ή συγκέντρωσης του εισοδήματος. Στην περίπτωση πλήρους ισότητας κατανομής των εισοδημάτων, ο συντελεστής Gini είναι 0, ενώ σε περίπτωση συγκέντρωσης των εισοδημάτων σε ένα άτομο, ο συντελεστής Gini ανέρχεται στο 100.

⁶ Δείκτης κατανομής εισοδήματος (S80/S20) - σύγκριση του μεριδίου του εισοδήματος του 'πλουσιότερου' 20% του πληθυσμού με το 20% του 'φτωχότερου' πληθυσμού.

- Σε σχέση με τις εγχώριες μακροοικονομικές εξελίξεις:
  - το πρώτο εξάμηνο του 2023, παρά τη συνεχιζόμενη κρίση στην Ουκρανία και τις διεθνείς κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία, παρατηρήθηκε αύξηση του ΑΕΠ ύψους 2,6%, η οποία οφείλεται κυρίως στην ιδιωτική κατανάλωση και στις επενδύσεις, γεγονός που καταδεικνύει την ανθεκτικότητα και την ευελιξία της κυπριακής οικονομίας.
  - σύμφωνα με τις προβλέψεις της ΚΤΚ⁷ για το έτος 2023, αναμένεται αύξηση του ΑΕΠ ύψους 2,4%, ενώ για τα έτη 2024 και 2025 προβλέπεται αύξηση κατά 2,7% και 3,1% αντίστοιχα, χωρίς όμως να λαμβάνονται υπόψη οι πρόσφατες εξελίξεις στη Μέση Ανατολή που αναμένεται να επηρεάσουν τις τιμές του πετρελαίου, της ενέργειας και των τροφίμων.
- Η αγορά εργασίας παρουσιάζει βελτίωση, ενώ η ανεργία για το έτος 2023 αναμένεται να καταγράψει μείωση και να κατέλθει στο 6,3% του εργατικού δυναμικού σε σχέση με 6,8% το 2022. Για τα έτη 2024 και 2025 προβλέπεται περαιτέρω μείωση στο 5,9% και 5,6%, αντίστοιχα, προσεγγίζοντας συνθήκες πλήρους απασχόλησης.
- Η νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) αναφορικά με τον πληθωρισμό κρίνεται αποτελεσματική, ωστόσο αποτελεί τον κύριο λόγο για την επιβράδυνση που παρατηρείται. Ο εγχώριος πληθωρισμός υπολογίζεται για το έτος 2023 να ανέλθει στο 3,9% σε σχέση με 8,1% το 2022, ενώ για τα έτη 2024 και 2025 υπολογίζεται στο 2,7% και 2%, αντίστοιχα.
- Σε ό,τι αφορά στις δημοσιονομικές εξελίξεις, για την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2023 καταγράφεται δημοσιονομικό πλεόνασμα ύψους 3% σε σύγκριση με πλεόνασμα ύψους 1,2% την αντίστοιχη περίοδο του 2022, καθώς και αύξηση των δημόσιων εσόδων κατά 16,8%, ως αποτέλεσμα της οικονομικής ανάκαμψης και των πληθωριστικών πιέσεων που οδήγησαν σε αύξηση των εσόδων από έμμεσους φόρους.
- Οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι σε ένα οικονομικό περιβάλλον αυξημένης αβεβαιότητας, οι οποίοι αφορούν κυρίως στην αύξηση των δημοσίων δαπανών, λόγω του κρατικού μισθολογίου και των κοινωνικών παροχών, στις δαπάνες που σχετίζονται με το ΓΕΣΥ, καθώς και στις αναμενόμενες αυξημένες πληρωμές τόκων που επιβαρύνουν το δημόσιο ισοζύγιο δεν πρέπει να παραγνωρίζονται.
- Το δημόσιο χρέος καταγράφει πτωτική πορεία. Ο δείκτης δημόσιου χρέους ανήλθε στο 85,7% του ΑΕΠ για το έτος 2022, μετά την αξιοσημείωτη μείωσή του τα προηγούμενα δύο έτη, κυρίως λόγω της ισχυρής ανάκαμψης της οικονομίας και εν μέρει λόγω της επίδρασης του πληθωρισμού στο ονομαστικό ΑΕΠ. Ο εν λόγω δείκτης για το 2023 υπολογίζεται περίπου στο 80% και αναμένεται ότι θα συνεχίσει την καθοδική του πορεία, αντανακλώντας τη συνεχιζόμενη οικονομική ανάπτυξη και τις προβλέψεις για δημοσιονομικό πλεόνασμα κατά τα επόμενα έτη. Αναμφίβολα ο δείκτης δημόσιου χρέους παραμένει ψηλός και πολύ πιο πάνω από το όριο του 60% που προβλέπεται στη συνθήκη του Μάαστριχτ.

Σχετικά με τον τραπεζικό τομέα, ο ίδιος αξιωματούχος δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Ο τραπεζικός τομέας, παρά τις έντονες και αλληπάλληλες προκλήσεις που προέκυψαν από την υγειονομική κρίση, τις γεωπολιτικές εξελίξεις και τις πληθωριστικές πιέσεις, καταγράφει θετική πορεία τα τελευταία χρόνια.
- Ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας ανήλθε τον Ιούνιο του 2023 στο 327%, υπερβαίνοντας κατά πολύ τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ο δείκτης κεφαλαίων κοινών μετοχών (CET1) ανήλθε στο 18,9%, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης που ανήλθε στο 15,9%.
- Ο αριθμός αναδιαρθρώσεων και επαναδιαπραγματεύσεων δανείων παρουσίασε σημαντική αύξηση με το σύνολο των επαναδιαπραγματεύσεων και αναδιαρθρώσεων δανείων, κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου του 2023, να ανέρχεται στα €2,984 εκατομ. σε σύγκριση με €1,397 εκατομ., την αντίστοιχη περίοδο του 2022.
- Παρ' όλο που ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων ανήλθε τον Ιούλιο του 2023 στο 8,7% επί του συνόλου των δανείων, παρουσιάζοντας μικρή μείωση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, δεν υπάρχει περιθώριο εφησυχασμού, καθότι η αβεβαιότητα στο μακροοικονομικό περιβάλλον παραμένει μεγάλη και η μείωση του κινδύνου στον ισολογισμό των τραπεζών ήταν ανομοιογενής.
- Ο νέος εγχώριος δανεισμός κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023, εξαιρουμένων των αναχρηματοδοτήσεων, ανήλθε στα €2,084 εκατομ. και παρουσίασε μικρή αύξηση σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο για το 2022 που ανήλθε στα €2,002 εκατομ. Σημειώνεται ότι, παρουσιάζεται

⁷ Προβλέψεις Σεπτεμβρίου 2023.

αύξηση στα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές επιχειρήσεις και σημαντική μείωση στα στεγαστικά δάνεια, η οποία οφείλεται καθαρά στην αύξηση του κόστους δανεισμού.

- Η αύξηση στο κόστος δανεισμού συγκρίνεται θετικά σε σχέση με την αύξηση στην ευρωζώνη, ενώ η αύξηση στα καταθετικά επιτόκια συγκρίνεται αρνητικά, καθότι η Κύπρος παρουσιάζει το μικρότερο ποσοστό αύξησης στην ευρωζώνη, λόγω της μεγάλης ρευστότητας των κυπριακών τραπεζών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Κρατικός Προϋπολογισμός 2024 και ΜΔΠ 2024-2026

Ο Υπουργός Οικονομικών παρουσιάζοντας στην επιτροπή τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2024, όπως και το ΜΔΠ 2024-2026 κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Πρώτιστος στόχος του υπό συζήτηση προϋπολογισμού είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και της δημοσιονομικής σταθερότητας μέσω της ορθολογικής διαχείρισης των δημόσιων πόρων, αξιοποιώντας τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027».
- Βασικές προτεραιότητες του υπό συζήτηση προϋπολογισμού και του ΜΔΠ 2024-2026 αποτελούν η διατήρηση πλεονασματικού δημοσιονομικού ισοζυγίου, η συγκράτηση της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα, η μείωση του δημόσιου χρέους μεσοπρόθεσμα, η υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής με σημαντική προστιθέμενη αξία, η προώθηση της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, η δημιουργία συνθηκών βιώσιμης ανάπτυξης σε βασικούς τομείς της οικονομίας, καθώς και η διατήρηση εύρωστου χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Ειδικότερα, με τον προτεινόμενο προϋπολογισμό, παρά την αβεβαιότητα και τις δύσκολες δημοσιονομικές συνθήκες που επικρατούν, σκοπεύεται:
  - η ανάκαμψη της οικονομίας από τις συνέπειες της Ρώσο-Ουκρανικής κρίσης,
  - η αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργεί ο πληθωρισμός,
  - η διατήρηση υγιών δημόσιων οικονομικών με σκοπό την αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων,
  - η συνέχιση της πτωτικής πορείας του Δημόσιου Χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ,
  - η ενίσχυση της πράσινης οικονομίας, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της έρευνας και καινοτομίας, με έμφαση στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και χρηματοδοτούμενων έργων από άλλα ευρωπαϊκά ταμεία,
  - η συνέχιση/ένταξη σημαντικών έργων και δράσεων, όπως μεγάλων οδικών/ κατασκευαστικών έργων, υδατικών έργων, έργων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης/ψηφιοποίησης που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους,
  - η υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως της τοπικής αυτοδιοίκησης, της δημόσιας υπηρεσίας και της δικαιοσύνης, ώστε να τεθούν υγιείς βάσεις για ανάκαμψη και δημιουργία θέσεων εργασίας, μέσα σε συνθήκες κοινωνικής συνοχής.

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, τα προϋπολογιζόμενα έσοδα και οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες της **γενικής κυβέρνησης** για το έτος 2024 συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Έσοδα ύψους €13.862 εκατομ., αυξημένα κατά 7,2% σε σχέση με το 2023.
- Δαπάνες ύψους €12.991 εκατομ., αυξημένες κατά 6,4% σε σχέση με το 2023.

Σύμφωνα με το **ΜΔΠ 2024-2026**, προβλέπονται για τη γενική κυβέρνηση έσοδα ύψους €14.477 εκατομ. και €14.904 εκατομ. και δαπάνες ύψους €13.759 εκατομ. και €14.037 εκατομ., για τα έτη 2025 και 2026, αντίστοιχα.

Σε σχέση με την **κεντρική κυβέρνηση**, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2024 προβλέπει έσοδα (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) ύψους €9.892 εκατομ., αυξημένα κατά 9,6% σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα για το 2023 ύψους €9.027 εκατομ. και δαπάνες (εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων και επενδύσεων) ύψους €10.584 εκατομ., οι οποίες είναι αυξημένες κατά 17,7% σε σχέση με το 2023 που υπολογίζονται στα €8.985 εκατομ.

Οι **κυριότερες δαπάνες για την τριετία 2024-2026** αφορούν κοινωνικές παροχές (€5,94 δις), συγχρηματοδοτούμενα έργα (€1,28 δις), λειτουργικές δαπάνες (€1,02 δις), δρόμους (€414,01 εκατομ.), συντηρήσεις και επιδιορθώσεις (€356,01 εκατομ.), κατασκευαστικά έργα (€220,72 εκατομ.) και έργα υποδομής (€139,7 εκατομ.). Μεταξύ των δαπανών της τριετίας περιλαμβάνονται σχέδια, έργα και δράσεις

πράσινης ανάπτυξης, ύψους €900,1 εκατομ. και έργα ψηφιακού μετασχηματισμού, ύψους €288,3 εκατομ.

2. Ανάλυση κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2024

α. **Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2024**, όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) για τις οποίες ζητείται έγκριση πληρωμής (μη περιλαμβανομένων των δαπανών που βαρύνουν το Πάγιο Ταμείο), ύψους € 8.699.935.388⁸ (αρχικός προϋπολογισμός χωρίς τις τροποποιήσεις που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το Υπουργείο Οικονομικών) και παρουσιάζει αύξηση δαπανών κατά 8% σε σύγκριση με τις αρχικά προϋπολογισθείσες και εγκριθείσες δαπάνες του προϋπολογισμού του 2023 (μη περιλαμβανομένων των συμπληρωματικών προϋπολογισμών για το 2023)⁹.

β. Οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων για το 2024 συγκριτικά με το 2023, συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Αναθεωρημένα 2023 €εκατομ.	Προϋπολογισθέντα 2024 €εκατομ.	% μεταβολή 2024/2023
Άμεσοι φόροι	3.458.2	3.656.4	+5,7%
Έμμεσοι φόροι	4.093.1	4.397.8	+7,4%
Μη φορολογικά έσοδα ¹⁰	1.475,5	1.837,7	+24,5%

γ. Οι κυριότερες κατηγορίες δαπανών για το 2024 συγκριτικά με το 2023 συνοψίζονται στα ακόλουθα:

	Προϋπολογισθείσες 2023 €εκατομ.	Προϋπολογισθείσες 2024 €εκατομ.	% μεταβολή 2023/2022
Δαπάνες προσωπικού ¹¹	3.232,3	3.688,9	+14,1%
Λειτουργικές Δαπάνες	1.093,3	1.168,4	+6,8%
Μεταβιβαστικές πληρωμές ¹²	3.198,5	3.709,7	+16%
Κεφαλαιουχικές δαπάνες ¹³	976,2	1.093,3	+12%
Εξυπηρέτηση δημόσιου χρέους (τόκοι και αποπληρωμές δανείων)	2.005,5	3.379,2	+68,6%

⁸ Οι **συνολικές δαπάνες** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό του 2024 ανέρχονται σε € 13.040.753.138 και περιλαμβάνουν τις δαπάνες του Πάγιου Ταμείου (€4.340.817.750), οι οποίες δεν χρήζουν νομοθετικής έγκρισης. Στον ίδιο προϋπολογισμό προϋπολογίζονται έσοδα ύψους € 11.284.384.493 (περιλαμβανομένων και των χρηματοοικονομικών ροών) έναντι € 9.766.857.012 (αρχικά προϋπολογισθέντα για το 2023).

⁹ Περαιτέρω ανάλυση των κρατικών εσόδων και δαπανών παρουσιάζεται στο Μέρος Δ της παρούσας έκθεσης.

¹⁰ Αφορούν προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις, χορηγίες, ενοίκια, δικαιώματα και άλλα έσοδα, εξαιρουμένων εισπράξεων από δάνεια.

¹¹ Αφορούν αποδοχές προσωπικού, συντάξεις και φιλοδωρήματα.

¹² Αφορούν κυρίως κοινωνικές παροχές, χορηγίες προς οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και αρχές τοπικής διοίκησης, συνεισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το ΓΕΣΥ και στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹³ Αφορούν κυρίως συγχρηματοδοτούμενα έργα, αγορά γης και κτιρίων, αγορά σταθερών και κινητών μηχανημάτων, αγορά εξοπλισμού, ανεγέρσεις, επεκτάσεις και βελτιώσεις κτιρίων.

- δ. **Η κατάσταση μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό για το 2024 σε σύγκριση με το 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην επιτροπή μέχρι τον Οκτώβριο του 2023, έχουν ως ακολούθως:

Συνοπτική Κατάσταση	2023	2024
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	153	155
Δημόσια Υπηρεσία	14.465	14.322
Δικαστική Υπηρεσία	413	414
Άμυνα	3.681	3.698
Εσωτερική Ασφάλεια	6.071	6.131
Παιδεία	12.291	12.280
Σύνολο	36.921	36.845

3. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024

Ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε στη Βουλή συνολικά 44 τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 2024 για σκοπούς ενσωμάτωσής τους στον κυρίως προϋπολογισμό και υποβολής τους προς έγκριση από την ολομέλεια του σώματος, το περιεχόμενο των οποίων περιλαμβάνεται στο Μέρος Ζ της παρούσας έκθεσης.

Όπως σχετικά σημειώνεται, μετά την έγκριση του προϋπολογισμού για το 2024 από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεσή του στη Βουλή των Αντιπροσώπων, διαπιστώθηκε η ανάγκη τροποποίησης του νομοσχεδίου, προκειμένου να προστεθούν ή/και αφαιρεθούν ή/και μεταφερθούν πιστώσεις στον προϋπολογισμό του 2024 και να ρυθμιστούν ζητήματα προσωπικού.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία οι συνολικές αυξήσεις στις προβλεπόμενες δαπάνες από την έγκριση των προτεινόμενων τροποποιήσεων υπ' αριθμό 1 έως 43 ανέρχονται στα €66.041.289 για το 2024, €30.873.719 για το 2025, ενώ για το 2026 προβλέπεται μείωση κατά €1.642.381. Περαιτέρω, σε σχέση με την υπ' αριθμό 44 τροποποίηση, η πρόσθετη δαπάνη για το έτος 2024 εξαρτάται από τα δεδομένα έκαστου επηρεαζόμενου υπαλλήλου και δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί. Σε βάθος χρόνου, με βάση σχετική αναλογιστική μελέτη εκτιμάται ότι η μέση ετήσια πρόσθετη δαπάνη για μισθούς και συνταξιοδοτικά ωφελήματα θα κυμαίνεται στα €25 εκατομ.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι, στο στάδιο της εξέτασής των υπό αναφορά τροποποιήσεων, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αποφάσισε να μην εγκρίνει την υπό αναφορά 1 κυβερνητική τροποποίηση, προβαίνοντας παράλληλα στην υποβολή, εκ μέρους της, σχετικής τροπολογίας η οποία τροποποιεί την υφιστάμενη Σημείωση 13 του κρατικού προϋπολογισμού και επιπρόσθετα ζήτησε από το αρμόδιο υπουργείο όπως τροποποιήσει δεόντως την υπό αναφορά 6 κυβερνητική τροποποίηση, η οποία αφορά στην κατάργηση θέσεων στην Υπηρεσία Συνεργαστικών Εταιρειών.

Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Οικονομικών με επιστολή του ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 2023 κατέθεσε αναθεωρημένη την υπό αναφορά 6 κυβερνητική τροποποίηση, την οποία η επιτροπή έκανε αποδεκτή.

4. Παρατηρήσεις και Σχόλια

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, στη βάση των θέσεων του Υπουργού Οικονομικών και των κατατεθέντων στοιχείων, καθώς και σύμφωνα με τις προβλέψεις της κυβέρνησης για την πορεία της κυπριακής οικονομίας και λαμβάνοντας υπόψη τις κρατούσες συνθήκες, διαπιστώνει τα ακόλουθα:

- α. **Σε σχέση με τη δημοσιονομική κατάσταση, την ευρύτερη οικονομική κατάσταση της Κύπρου, όπως και το πλαίσιο επί του οποίου έχει βασιστεί η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2024-**

- Μετά την περαιτέρω βελτίωση κατά το έτος 2022, ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, παρόλο που παραμένει θετικός, παρουσιάζει μείωση το 2023, λόγω των

σημαντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία και της Ρωσο-Ουκρανικής κρίσης, υπερβαίνοντας ωστόσο τον μέσο όρο της ευρωζώνης, ενώ για την τριετία 2024-2026 προβλέπεται οριακή αύξηση,

- το ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους παρουσιάζει οριακά ανοδική τάση, η οποία προβλέπεται για τα επόμενα έτη να συνεχίσει με πιο γοργούς ρυθμούς,
- το δημοσιονομικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης κατά το τρέχον έτος είναι θετικό, παραμένοντας στα ίδια επίπεδα με την προηγούμενη χρονιά, ενώ γίνεται πρόβλεψη για οριακή βελτίωση κατά την επόμενη τριετία,
- το δημόσιο χρέος παρουσιάζει μείωση κατά το τρέχον έτος, κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης ανάκαμψης της οικονομίας και εν μέρει λόγω της επίδρασης του πληθωρισμού στο ονομαστικό ΑΕΠ, παραμένοντας σε υψηλότερα επίπεδα από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, ενώ για την επόμενη τριετία 2024-2026 προβλέπεται περαιτέρω μείωση του,
- ο πληθωρισμός, ο οποίος κατά το έτος 2022 έφτασε στο 8,4%, αναμένεται να αποκλιμακωθεί, λόγω της σταθεροποίησης στις τιμές των καυσίμων και του ηλεκτρισμού και να κυμανθεί για το έτος 2023 στο 3,8%, ενώ κατά τα επόμενα έτη προβλέπεται περαιτέρω μείωσή του.
- το ποσοστό ανεργίας, εκτιμάται για το 2023 στο 6,4%, καταγράφοντας μείωση σε σχέση με το ποσοστό ανεργίας για το 2022, ενώ για την τριετία 2024-2026 αναμένεται περαιτέρω μείωση,
- ο Δείκτης Κινδύνου Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού (AROPE) παρουσιάζει, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, βελτίωση για το έτος 2022 σε σχέση με το έτος 2021, ενώ οι δείκτες άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini) και κατανομής εισοδήματος S80/S20 διατηρήθηκαν στα ίδια περίπου επίπεδα κατά τα υπό αναφορά έτη.

Σε σχέση με επιμέρους πρόνοιες του κρατικού προϋπολογισμού του 2024¹⁴, συγκριτικά με το 2023 παρατηρείται-

- αύξηση των συνολικών προϋπολογιζόμενων εσόδων (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ροών) κατά 9,6%,
- αύξηση των συνολικών προϋπολογιζόμενων δαπανών (εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων και επενδύσεων) κατά 17,7%,
- αύξηση των δαπανών προσωπικού κατά 14,1% (περιλαμβανομένων των συντάξεων και φιλοδωρημάτων) (€3.688,9 εκατομ. προϋπολογισθείσες δαπάνες για το 2024), η οποία οφείλεται κυρίως, με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία, στο αυξημένο τιμαριθμικό επίδομα και στις αυξημένες συνεισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία κρατικών υπαλλήλων (Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ΓΕΣΥ),
- αύξηση των λειτουργικών δαπανών κατά 6,8% (€1.168,4 εκατομ. προϋπολογισθείσες δαπάνες για το 2024), η οποία οφείλεται κυρίως στην αυξημένη πρόνοια για συντηρήσεις και επιδιορθώσεις, καθώς και για άμυνα και αστυνόμευση,
- αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών κατά 12% (€1.093,3 εκατομ. προϋπολογισθείσες δαπάνες για το 2024), η οποία, σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, οφείλεται στην προώθηση συγχρηματοδοτούμενων έργων και σχεδίων, περιλαμβανομένων όσων έχουν περιληφθεί στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και στην προώθηση έργων υπό κατασκευή,
- αύξηση των δαπανών εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους κατά 68,6% (€3.379,2 εκατομ. προϋπολογισθείσες δαπάνες για το 2024),
- αύξηση κατά 16% των μεταβιβαστικών πληρωμών (€3.709,7 εκατομ. προϋπολογισθείσες δαπάνες για το 2024), περιλαμβανομένων των κοινωνικών παροχών, των χορηγιών προς κρατικούς οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, των χορηγιών στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και των συνεισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στο ΓΕΣΥ και στον προϋπολογισμό της Ε.Ε.

β. Σε σχέση με τη γενικότερη πορεία της οικονομίας εκ μέρους των μελών της επιτροπής εκφράστηκαν γενικότερες απόψεις, οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

¹⁴ Πίνακες με συγκριτική ανάλυση των προβλεπόμενων δαπανών και εσόδων περιλαμβάνεται στο Μέρος Δ της παρούσας έκθεσης.

- **Όλα τα μέλη της επιτροπής**, αναγνωρίζουν τις δύσκολες συνθήκες τις οποίες αντιμετώπισε και συνεχίζει να αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία, συνεπεία των επιπτώσεων της Ρωσο-Ουκρανικής κρίσης και των πληθωριστικών πιέσεων που αυτή προκαλεί, καθώς και τους κινδύνους που προκύπτουν από την πρόσφατη κρίση στη Μέση Ανατολή. Αναγνωρίζουν επίσης την αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τις προβλέψεις πάνω στις οποίες βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2024, ως αποτέλεσμα των αυξήσεων των βασικών επιτοκίων από την ΕΚΤ, του υψηλού πληθωρισμού, των αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας και άλλων αγαθών. Παράλληλα, αναγνωρίζουν τις ενδεχόμενες επιπτώσεις των εν λόγω κινδύνων στο κόστος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους και στα δημόσια οικονομικά.
  - **Η πλειοψηφία των μελών της επιτροπής** εκφράζει την ικανοποίησή της για τη θετική πορεία της κυπριακής οικονομίας, δεδομένων των εξωγενών συνθηκών που επικρατούν, καθώς και για τη βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας και την κατάταξή του αξιόχρεου της, από διεθνείς οίκους, στην επενδυτική κατηγορία. Ωστόσο, εγείρει ανησυχίες ως προς τις επιπτώσεις των υψηλών επιπέδων πληθωρισμού στην αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, στα δημόσια οικονομικά και στην οικονομία γενικότερα, παρά την αναμενόμενη αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων κατά το τρέχον έτος. Επιπροσθέτως, σημειώνει ως θετική εξέλιξη τη μείωση του δημόσιου χρέους στο 81,8% του ΑΕΠ κατά το τρέχον έτος και επισημαίνει τη σημασία περαιτέρω μείωσής του κατά τα επόμενα έτη.
  - **Ορισμένα μέλη της επιτροπής**, λαμβάνοντας υπόψη τους δημοσιονομικούς κινδύνους, επισημαίνουν την ανάγκη εγρήγορσης της κυβέρνησης για την έγκαιρη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομία, δεδομένων των κρατουςών συνθηκών στο διεθνές περιβάλλον. Επιπροσθέτως, αναμένουν την αποτελεσματική υλοποίηση εκ μέρους της κυβέρνησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, της δημόσιας υπηρεσίας και της δικαιοσύνης, ώστε να τεθούν υγιείς βάσεις για ανάκαμψη της οικονομίας και δημιουργία θέσεων εργασίας σε συνθήκες κοινωνικής συνοχής.
  - **Μέλη της επιτροπής** τονίζουν την ανάγκη διαφύλαξης των δημοσιονομικών πλαισίων και της οικονομικής σταθερότητας, καθώς και διατήρησης σταθερού ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και εύρωστου χρηματοπιστωτικού συστήματος.
  - **Άλλα μέλη της επιτροπής** εκφράζουν την ανάγκη αύξησης των κοινωνικών παροχών και λήψης περαιτέρω μέτρων στήριξης της κοινωνίας για αντιμετώπιση των επιπτώσεων του πληθωρισμού, των αυξήσεων στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων και των βασικών αγαθών. Σημειώνουν παράλληλα την ανάγκη υλοποίησης πολιτικών και σχεδιασμών για την προσιτή στέγη, τη στήριξη των νοικοκυριών, των συνταξιούχων, των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και των δανειοληπτών, καθώς και της προώθησης της εφαρμογής ενός δικαιότερου πλαισίου αναφορικά με τις εκποιήσεις ακίνητης ιδιοκτησίας, καθώς και της εφαρμογής του σχεδίου «Ενοίκιο Έναντι Δόσης» το ταχύτερο δυνατό.
- Υ. Σε σχέση με τον προϋπολογισμό για το 2024** εκφράζονται δισταύουσες απόψεις από τα μέλη της επιτροπής. Ειδικότερα, ορισμένα εξ αυτών εκφράζουν την άποψη ότι ο υπό αναφορά προϋπολογισμός είναι ισορροπημένος, διατηρεί δηλαδή την δημοσιονομική σταθερότητα, δημιουργώντας συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης σε βασικούς τομείς της οικονομίας, ενισχύοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή. Αντίθετα, άλλα μέλη της επιτροπής εκφράζουν την άποψη ότι ο προτεινόμενος προϋπολογισμός αδυνατεί να προωθήσει ένα δικαιότερο μοντέλο ανάπτυξης της οικονομίας, καθώς και πολιτικές ουσιαστικής ενίσχυσης του κοινωνικού κράτους. Σημειώνουν παράλληλα ότι, αποτελεί ένα προϋπολογισμό ο οποίος δεν λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των πολιτών, ειδικότερα των χαμηλομεσαίων στρωμάτων της κοινωνίας, των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και δεν αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που αφορούν στην ακρίβεια, στην ενεργειακή κρίση και στα ψηλά επιτόκια.

Η επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα έχουν κατατεθεί ενώπιόν της καταλήγει στα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία, όπως και η ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία, περιβάλλονται από συνθήκες αβεβαιότητας. Επιθυμία όλων των πλευρών είναι η διατήρηση υγιών δημόσιων οικονομικών με σκοπό την ανταπόκριση στις μελλοντικές προκλήσεις και την περαιτέρω εξομάλυνση των επιπτώσεων που επέφερε στην κυπριακή οικονομία η Ρωσο-Ουκρανική κρίση, καθώς και την αντιμετώπιση ενδεχόμενων συνεπειών από την πρόσφατη κρίση στη Μέση Ανατολή.
- Οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές της κυπριακής οικονομίας, σύμφωνα με τις προβλέψεις της κυβέρνησης παρουσιάζονται θετικές, περιβάλλονται ωστόσο από μεγάλη αβεβαιότητα λόγω των κρατουςών συνθηκών.

- Η βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας, ο περαιτέρω περιορισμός του δημόσιου χρέους, η διατήρηση δημοσιονομικού πλεονάσματος, η προστασία του βιοτικού επιπέδου των πολιτών από τις πληθωριστικές πιέσεις και η διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών πρέπει να αποτελούν τις κυριότερες προτεραιότητες πολιτικής της κυβέρνησης.
- Η προώθηση της πράσινης οικονομίας, του ψηφιακού μετασχηματισμού, της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και η υλοποίηση σημαντικών αναπτυξιακών έργων εκτιμάται ότι θα βοηθήσουν στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας.
- Η υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, καθώς και η βέλτιστη αξιοποίηση των εργαλείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα συμβάλουν στη βελτίωση της οικονομίας και της απασχόλησης.

5. Εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Υπό το φως των πιο πάνω θέσεων, η επιτροπή με την παρούσα έκθεσή της υποβάλλει τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό και τις προτεινόμενες από την κυβέρνηση τροποποιήσεις αυτού στην ολομέλεια του σώματος, για σκοπούς λήψης τελικής απόφασης σε σχέση με την έγκριση ή απόρριψη αυτού.

Ταυτόχρονα, επιφυλάσσει το δικαίωμα των μελών της, καθώς και των υπόλοιπων βουλευτών για την υποβολή τροπολογιών στο στάδιο της κατά Κεφάλαιο και ομάδα/υποομάδα δαπανών ψήφισης σε νόμο.

Σημειώνεται ότι, οι τελικές θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών αναμένεται να διατυπωθούν κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στην ολομέλεια του σώματος.

Τέλος, η επιτροπή σημειώνει ότι υποβάλλοντας με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για συζήτηση, επιφυλάσσεται ως προς τα τελικά του μεγέθη, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στη βάση περικοπών ειδικών κονδυλίων, όπως και της τελικής διαμόρφωσης των συνολικών δαπανών, υπό το φως της έγκρισης ή απόρριψης τροποποιήσεων σε αυτόν, οι οποίες κατατέθηκαν ή ενδέχεται να κατατεθούν εκ μέρους της κυβέρνησης ή/και βουλευτών.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2024

(Οι θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών που περιλαμβάνονται στο παρόν Παράρτημα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή άλλη επεξεργασία.)

- A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού**
- B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις**
- Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος**
- Δ. Παρατηρήσεις του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου**
- Ε. Παρατηρήσεις της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κίνημα**
- ΣΤ. Παρατηρήσεις Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία**
- A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού**

Το 2023 σηματοδότησε την ολοκλήρωση της δεκαετούς διακυβέρνησης του προέδρου Νίκου Αναστασιάδη-Δημοκρατικού Συναγερμού. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η χώρα μας πέτυχε μια ισχυρή ανάκαμψη μετά τη βαθιά και παρατεταμένη κρίση του 2009-13, με δραστική μείωση της ανεργίας, σταθεροποίηση και εξυγίανση του τραπεζικού συστήματος, πλεονασματικούς προϋπολογισμούς και διαδοχικές αναβαθμίσεις που επανάφεραν την Κύπρο στην επενδυτική βαθμίδα.

Οι πολιτικές των κυβερνήσεων του Δημοκρατικού Συναγερμού και οι δύσκολες αποφάσεις που συχνά έπρεπε να ληφθούν έχουν δημιουργήσει μια υγιή βάση και έχουν επιτρέψει στην κυπριακή οικονομία να αντιμετωπίσει με αξιοσημείωτη επάρκεια τόσο την πανδημία του 2020-21, όσο και τις εξωγενείς πιέσεις της περιόδου που διανύουμε. Σημειώνεται ενδεικτικά ότι μεταξύ των ετών 2015-2022 η οικονομία της Κύπρου κατέγραφε κατά μέσο όρο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 5.57%, με εξαίρεση ασφαλώς το έτος 2020, όταν λόγω πανδημίας καταγράφηκε ύφεση 4.4%. Πρόκειται για μια εξαιρετική επίδοση, ενώ σημαντικό είναι το γεγονός ότι αυτή η αναπτυξιακή δυναμική δεν είναι αποτέλεσμα ούτε υπέρμετρα ψηλών και ελλειμματικών δημοσίων δαπανών, ούτε και αλόγιστης πιστωτικής επέκτασης και τραπεζικού δανεισμού, που αποτελούσαν τις δύο σοβαρές στρεβλώσεις της περιόδου μέχρι το 2013. Η ανάπτυξη είναι πλέον πολύ πιο βιώσιμη και έχει οδηγήσει στη βελτίωση όλων των κοινωνικών δεικτών. Ο Δείκτης Κινδύνου Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού είναι στο χαμηλότερο σημείο που ήταν ποτέ και βρίσκεται πλέον κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.

Χαρακτηριστικά τα όσα δήλωσε ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης από το βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων αναλαμβάνοντας καθήκοντα την 1η Μαρτίου 2023: «Παραλαμβάνουμε μια ισχυρή οικονομία, η οποία χαρακτηρίζεται από δημοσιονομική πειθαρχία, σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα και σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων». Εξίσου σημαντική και η δέσμευση του προέδρου Χριστοδουλίδη: «Θα συνεχίσουμε στην ίδια πορεία και θα χτίσουμε σε αυτά που ήδη επιτεύχθηκαν, αποφεύγοντας την παροχολογία και διαφυλάσσοντας τη δημοσιονομική πειθαρχία».

Κατά το 2023 η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να καταγράφει αξιοσημείωτη αναπτυξιακή δυναμική, ιδιαίτερα εάν ληφθούν υπόψη οι δύσκολες περιστάσεις που επικρατούν στην ευρωπαϊκή και διεθνή οικονομία. Ο ρυθμός ανάπτυξης για τη φετινή χρονιά -έστω και εάν είναι χαμηλότερος από προηγούμενα έτη- παραμένει από τους πιο ψηλούς στην ΕΕ. Το δημοσιονομικό ισοζύγιο παραμένει πλεονασματικό, η αγορά εργασίας παραμένει κοντά στο όριο της πλήρους απασχόλησης και ο πληθωρισμός αποκλιμακώνεται.

Από την άλλη, η πολιτική και οικονομική αβεβαιότητα που επικρατεί διεθνώς προφανώς δεν αφήνει την Κύπρο ανεπηρέαστη. Αντιθέτως, επιβάλλει πολύ προσεκτικές κινήσεις γιατί ο κίνδυνος εκτροχιασμού είναι μεγάλος.

Σε αυτό το πλαίσιο θεωρούμε ιδιαίτερα ικανοποιητικό το γεγονός ότι η κυβέρνηση έχει καταθέσει ένα πλεονασματικό προϋπολογισμό για το 2024 και ότι το δημόσιο χρέος συνεχίζει να ακολουθεί πτωτική πορεία. Την ίδια ώρα όμως επαναλαμβάνουμε με ακόμη μεγαλύτερη ένταση τις προειδοποιήσεις που είχαμε εκφράσει το τελευταίο διάστημα για την τάση διόγκωσης των ανελαστικών δαπανών και κυρίως του κόστους της κρατικής μηχανής. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν συμφώνησε και θεωρεί λανθασμένες τις μαζικές προσλήψεις στον δημόσιο τομέα. Στους εννέα πρώτους μήνες της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη έχουν προωθηθεί οι διαδικασίες για 2,400 νέες προσλήψεις στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, αριθμός που υπερβαίνει κατά πολύ τις ετήσιες αφυπηρετήσεις και αποχωρήσεις. Την ίδια ώρα επισείουμε την προσοχή σε σχέση με διάφορες αυξήσεις επιδομάτων. Το κόστος αυτών των αποφάσεων θα προκύψει σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και καθιστούμε την κυβέρνηση υπεύθυνη για τις επιλογές της. Ήδη, η συνδυασμένη επίπτωση των μαζικών προσλήψεων, της αυξημένης ΑΤΑ και της εφαρμογής του νέου συνταξιοδοτικού σχεδίου οδηγεί στην αύξηση του μισθολογίου κατά 14% μέσα σε ένα μόνο χρόνο.

Η συγκράτηση του μισθολογίου και γενικότερα των δημοσίων δαπανών θα διασφαλίσει τη σταθερότητα της οικονομίας μας και θα επιτρέψει την προσεκτική προώθηση φορολογικών κινήτρων και ελαφρύνσεων προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων. Εξάλλου η πρακτική επί διακυβέρνησης Δημοκρατικού Συναγερμού έχει επιβεβαιώσει ότι οι φορολογικές ελαφρύνσεις και τα κίνητρα, όταν παραχωρούνται με τρόπο συνετό και μελετημένο, όχι μόνο δεν οδηγούν στην απώλεια δημοσίων εσόδων αλλά συχνά οδηγούν στην αύξηση τους μέσω της ενθάρρυνσης της οικονομικής δραστηριότητας. Προς αυτή την κατεύθυνση ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει προωθήσει τη μείωση της φορολογίας επί των τόκων από το 30% στο 17% που ψηφίστηκε πολύ πρόσφατα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και υποστηρίζει τη σταδιακή κατάργηση του τέλους των €350 που επιβαρύνει τις εταιρείες αλλά και την παραχώρηση δυνατότητας φορολόγησης οικογενειών με βάση το μεικτό οικογενειακό τους εισόδημα, προκειμένου το αφορολόγητο όριο να φτάνει στις €39,000. Η αναμενόμενη πρόταση της κυβέρνησης για ευρύτερη φορολογική μεταρρύθμιση δεν πρέπει να καθυστερήσει, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα προκύπτει μια συνεχής και επιζήμια αβεβαιότητα.

Τα υγιή δημόσια οικονομικά δεν είναι ποτέ αυτοσκοπός. Πέραν από ασπίδα προστασίας έναντι οικονομικών κινδύνων αποτελούν προϋπόθεση για την υλοποίηση σημαντικών πολιτικών. Πρώτα απ' όλα μέσα από τη συνετή οικονομική διαχείριση θα δημιουργηθούν τα περιθώρια για τη σημαντική αύξηση των δαπανών για την αμυντική μας θωράκιση, που κρίνεται απολύτως επιβεβλημένη λαμβάνοντας υπόψη την τουρκική απειλή. Η δημοσιονομική πειθαρχία θα επιτρέψει επίσης τη συνέχιση του κυβερνητικού αναπτυξιακού προγράμματος αλλά και την προώθηση συγκεκριμένων μέτρων στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής όπως:

1. Παραχώρηση των αναγκαίων κονδυλίων έτσι ώστε να προχωρήσει ο σχεδιασμός για το Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου.
2. Εισαγωγή ειδικού σχεδίου για τη στήριξη των συνοδών ασθενών στο εξωτερικό.
3. Διεύρυνση, βελτίωση και απλοποίηση των διαδικασιών για το σχέδιο «Φωτοβολταϊκά για όλους», έτσι ώστε να είναι πρακτικά εφαρμόσιμο, με έμφαση στις ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού.
4. Ενεργοποίηση του Ταμείου Αλληλεγγύης για τους κουρεμένους καταθέτες και κατόχους αξιογράφων και αξιοποίηση του μέχρι σήμερα αποθεματικού του που υπερβαίνει τα €200 εκ.
5. Αναθεώρηση της πολιτικής για τα άτομα με μέτρια αναπηρία έτσι ώστε να συνεχίζεται η στήριξή τους για πρόοδο και κοινωνική ενσωμάτωση.
6. Βελτιώσεις στην αποτελεσματικότητα της στεγαστικής πολιτικής για νεαρά ζευγάρια, με ιδιαίτερη έμφαση στην άρση των περιορισμών για τη διάθεση στην αγορά της αυξημένης προσφοράς κατοικιών.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στη συνέχιση της πολιτικής των μεταρρυθμίσεων, στο πλαίσιο του «Σχεδίου Ανάκαμψης». Η προώθηση της Πράσινης Μετάβασης και του Ψηφιακού Μετασχηματισμού πρέπει να αποτελέσουν εθνική προτεραιότητα. Το ίδιο ισχύει και για υλοποίηση του ενεργειακού σχεδιασμού της χώρας μας, χωρίς τις παλινωδίες και αμφιταλαντεύσεις που έχουν χαρακτηρίσει τους πρώτους μήνες της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη.

Πάνω απ' όλα, ο Δημοκρατικός Συναγερμός θεωρεί ότι οι ανευθυνότητες και ο λαϊκισμός δεν έχουν θέση στη διαχείριση της οικονομίας μας. Ως υπεύθυνη πολιτική δύναμη ούτε μηδενίζουμε, αλλά ούτε και κλείνουμε τα μάτια μπροστά στις δυσκολίες και τις προκλήσεις. Η χώρα μας χρειάζεται συνετή οικονομική διαχείριση, έμφαση στις μεταρρυθμίσεις και πολιτικές που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Σε αυτό το πλαίσιο ο Δημοκρατικός Συναγερμός είναι έτοιμος να προσφέρει στήριξη, να αναλάβει πρωτοβουλίες αλλά και να ενασκήσει αυστηρή κριτική, για να κρατήσουμε την οικονομία μας σε μια υγιή πορεία.

B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Η λήξη της πανδημίας δεν ήταν ικανή να κρατήσει τους ίδιους ρυθμούς ανάπτυξης λόγω του πληθωρισμού ο οποίος υποχωρεί μεν, αλλά με αργούς ρυθμούς.

Οι αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις, με τον εξελισσόμενο πόλεμο στην Ουκρανία και στην Μέση Ανατολή - Γάζα αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη διατήρηση έντονων πληθωριστικών πιέσεων που επιφέρουν σημαντική αύξηση στο κόστος ζωής και επιδεινώνουν το βιοτικό επίπεδο για την πλειοψηφία των ανθρώπων σε παγκόσμια κλίμακα πλέον.

Σε γενικές γραμμές διαφαίνεται πως η παγκόσμια οικονομία παραμένει σε πορεία υποχώρησης. Τα αυξημένα επιτόκια θα συνεχίσουν να πλήττουν τα χαμηλότερα και μεσαία στρώματα, ενώ η αγοραστική τους δύναμη θα συνεχίσει να μειώνεται.

Οι πολλοί αστάθμητοι παράγοντες δημιουργούν την αναγκαιότητα για επαρκή προετοιμασία έναντι της επικράτησης δυσμενών σεναρίων και για την οικονομία της Κύπρου.

Το 2023 χαρακτηρίζεται από την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι αυξημένες τιμές ενέργειας -λόγω και της ενεργειακής εξάρτησης της κυπριακής οικονομίας- οδήγησαν σε περαιτέρω αυξήσεις σε καύσιμα, ηλεκτρισμό και βασικά αγαθά.

Για την υποχώρηση της ανάπτυξης δεν συνέβαλαν μόνο οι εξωτερικές πιέσεις, αλλά και οι εσωτερικές στρεβλώσεις, αποτέλεσμα των αδυναμιών του αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας. Οι διαθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας με κορυφαία την ανεπάρκεια σε σχέση με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, δεν εμπόδισαν καθόλου την επέλαση του πληθωρισμού.

Ο πληθωρισμός θα συνεχίσει να λειτουργεί ως τροχοπέδη στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας. Η ακρίβεια θα συνεχίσει να περιορίζει το πραγματικό και το διαθέσιμο εισόδημα για κατανάλωση. Το αυξημένο κατασκευαστικό κόστος και το κόστος ενέργειας δυναμικά θα περιορίζει τις επενδύσεις και τις αναπτυξιακές δαπάνες, δημιουργώντας έτσι αντανάπτυξιακές πιέσεις.

Η υποχώρηση του πληθωρισμού είναι αξιοσημείωτη αλλά όχι ικανή να ανατρέψει τα τετελεσμένα που δημιούργησε η ακρίβεια. Οι πληθωριστικές πιέσεις και η ακρίβεια θα συνεχίσουν να ασκούν εισοδηματική πίεση στην κοινωνία και ιδιαίτερα στα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα. Οι πραγματικοί μισθοί να μειώνονται, αδυνατώντας να αναπληρώσουν την απολεσθείσα αγοραστική δύναμη.

Για να τερματιστεί η συνεχής μείωση της αγοραστικής δύναμης των μισθών χρειάζονται ουσιαστικά μέτρα τόσο ανακουφιστικού χαρακτήρα όσο και διαθρωτικού, με ένα μακροχρόνιο ορίζοντα που να είναι ικανά να θωρακίζουν την κυπριακή οικονομία έναντι των εξωγενώς καθορισμένων πιέσεων.

Η κυβέρνηση ελέγχεται για την μεγάλη καθυστέρηση στη λήψη μέτρων, για την έλλειψη κοινωνικών αντανάκλαστικών. Η Κύπρος παραμένει ουραγός στην στήριξη της κοινωνίας, ενώ συνεχίζει να λαμβάνει υπέρμετρα αυξημένα έσοδα από τις τσέπες των πολιτών λόγω ακρίβειας (€1 δις το 2023, €1,5 δις το 2022).

Τα βασικά προβλήματα που εξακολουθούν να αναχαιτίζουν την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας και την βιωσιμότητας της σήμερα εξακολουθούν να υφίστανται.

Η κακή εικόνα που έχει δημιουργήσει η χώρα μας στο εξωτερικό εξαιτίας των πολλών σκανδάλων, η απουσία επενδύσεων για τη δημιουργία υποδομών σε σχέση με την ενεργειακή μετάβαση και η αδυναμία διοχέτευσης πόρων για την ανάπτυξη, κυρίως λόγω των χαμηλών ρυθμών υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών, αποτελούν βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες. Σε αυτούς προστίθεται η τάση διόγκωσης των εισοδηματικών και κοινωνικών ανισοτήτων, καθώς και τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακού γραμματισμού τα οποία ορθώνουν εμπόδια στην παραγωγικότητα και κατ' επέκταση την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας.

Νοικοκυριά και επιχειρήσεις εξακολουθούν να είναι υπερχρεωμένα.

Τα ΜΕΔ εξακολουθούν να επιβαρύνουν την πραγματική οικονομία. Η εκχώρηση/πώληση ΜΕΔ δεν μετάβαλε το ιδιωτικό χρέος.

Παράλληλα, η ολοένα και μεγαλύτερη συγκέντρωση του τραπεζικού τομέα σε λιγότερες και μεγαλύτερες τράπεζες στοιχίζει στον υγιή ανταγωνισμό και στην ευρωστία του τραπεζικού συστήματος.

Η πορεία της κερδοφορίας των τραπεζών είναι αντιστρόφως ανάλογη της επιδείνωσης του βιοτικού επιπέδου της κοινωνίας. Η αύξηση του βασικού επιτοκίου από την ΕΚΤ απογείωσε τα κέρδη των τραπεζών που δεν είναι καθόλου απίθανο να προσεγγίσουν το €1,5 δις μέχρι το τέλος του 2023, με την τάση αυτή να συνεχίζεται και τα επόμενα χρόνια καθώς η αποκλιμάκωση των υψηλών επιτοκίων δεν προβλέπεται να αρχίσει σύντομα.

Η βασική πολιτική κατεύθυνση της Κυβέρνησης για το 2024 συνεχίζει να στρέφεται στην επίτευξη υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων εις βάρος της στήριξης της πραγματικής οικονομίας.

Τα πρωτογενή πλεονάσματα που καταγράφονται το 2023, και θα συνεχιστούν με μεγαλύτερη ένταση το 2024, είναι αποτέλεσμα σε μεγαλύτερο βαθμό της απροσδόκητα αυξημένης ροής δημοσίων εσόδων ένεκα των εμμέσων φόρων (αποτέλεσμα του πληθωρισμού) και σε μικρότερο βαθμό της αύξησης της συνολικής παραγωγής. Παρά τα αυξημένα έσοδα και δαπάνες, η υλοποίηση παραμένει χαμηλή.

Αντιστρόφως ανάλογη πορεία με αυτή των οικονομικών μεγεθών ακολουθεί το βιοτικό επίπεδο για την πλειοψηφία της κοινωνίας που εξακολουθεί να επιδεινώνεται.

Η υποαπασχόληση βρίσκεται σε ανοδική πορεία, ενώ η μακροχρόνια ανεργία έχει αποκτήσει διαρθρωτικό χαρακτήρα. Οι μέσες πραγματικές απολαβές των εργαζομένων μειώθηκαν. Το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό παραμένει σε πολύ ψηλά επίπεδα και ιδιαίτερα ανάμεσα στα άτομα με αναπηρία. Η πρόσβαση σε προσιτή στέγη περιορίζεται.

Συμπερασματικά, ο πρώτος προϋπολογισμός της κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη είναι ένας ακόμη διαχειριστικός προϋπολογισμός που δεν παρέχει ουσιαστική ανακούφιση και στήριξη στην κοινωνία, ενώ αδυνατεί να αντιμετωπίσει τις βασικές προκλήσεις για την οικονομία.

Ενώ υπάρχουν διαθέσιμοι αναπτυξιακοί πόροι, δεν διοχετεύονται αποτελεσματικά στην οικονομία εξαιτίας του χαμηλού ποσοστού υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών. Ο προϋπολογισμός στοχεύει στην δημοσιονομική συμμόρφωση αγνοώντας τις πραγματικές προκλήσεις. Το πιο σημαντικό είναι ότι δεν προσεγγίζει τις απαιτούμενες διαρθρωτικές αλλαγές που χρειάζονται για την εφαρμογή ενός νέου βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου.

Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος

Ο Προϋπολογισμός του 2024 εκπονήθηκε υπό το καθεστώς της αβεβαιότητας που προκαλεί η παγκόσμια οικονομική κρίση, συνεπεία του πολέμου στην Ουκρανία αλλά και σε συνάρτηση με τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή. Οι αλυσιδωτές επιπτώσεις έχουν επιφέρει διεθνείς αυξήσεις στις τιμές της ενέργειας και των αγαθών, γεγονός που ανάγκασε την εκτελεστική εξουσία να λάβει μέτρα για αναχαίτιση των πληθωριστικών τάσεων. Παράλληλα από πλευράς Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και εμπορικών τραπεζών έχουν ληφθεί αυστηρά μέτρα νομισματικής πολιτικής με τις διαδοχικές αυξήσεις των δανειστικών επιτοκίων που στοχεύουν την επαναφορά του πληθωρισμού στα επίπεδα του 2019.

Ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να ανέλθει γύρω στο 2,9% το 2024, ενώ για τα έτη 2025 και 2026 αναμένεται να κυμανθεί στο 3,1% και 3,2%, αντίστοιχα.

Ο ρυθμός πληθωρισμού (ΔΤΚ) για το 2024 προβλέπεται να περιορισθεί στο 2,5%, ενώ για τα έτη 2025 και 2026 προβλέπεται να μειωθεί στο 2,0%.

Το 2024 ο πληθωρισμός προβλέπεται να σημειώσει αποκλιμάκωση και να περιορισθεί στο 2,5% σε σύγκριση με 4,1% τον προηγούμενο χρόνο.

Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί γύρω στο 5,8% του εργατικού δυναμικού το 2024, και ακολούθως το 2025 να περιορισθεί στο 5,3% και το 2026 να μειωθεί περαιτέρω στο 5,0%.

Παρά τις θετικές προβλέψεις, η κατάσταση στην οικονομία παραμένει ευάλωτη, τόσο σε δημοσιονομικό επίπεδο, όσο και στην πραγματική οικονομία.

Οι τρέχουσες διεθνείς και γεωπολιτικές εξελίξεις, οι οποίες προκαλούν διεθνή αβεβαιότητα σε συνδυασμό με την ενεργειακή αποσταθεροποίηση, καθιστά την κυβέρνηση πιο ευάλωτη λόγω του ότι υπάρχει ο κίνδυνος για λήψη περαιτέρω μέτρων στήριξης των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού.

Το 2024 προβλέπεται ότι το δημοσιονομικό ισοζύγιο θα παραμείνει πλεονασματικό και να φθάσει το 2,8% του ΑΕΠ. Η εκτίμηση αυτή καθιστά την καλύτερη απόδοση από το 2013 μέχρι και το τέλος του 2024.

Σημαντική μείωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2023 κατά 6,4 ποσοστιαίες μονάδες που θα καταλήξει στο 81,8% και η πρόβλεψη για σταθερή πτωτική πορεία και το 2024 που θα φτάσει 74,7% επίσης κατατάσσεται στο χαμηλότερο ποσοστό εδώ και πολλά χρόνια.

Τον Σεπτέμβριο του 2023 οι οίκοι αξιολόγησης αναβάθμισαν το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου ομολόγου της ΚΔ κατά δύο βαθμίδες, από Βa1 σε Βaa2, και κατά μια βαθμίδα από “BBB-” σε “BBB”, αντίστοιχα. Το γεγονός ότι στις επιμέρους τεχνικές αναλύσεις τους, οι οίκοι αξιολόγησης τοποθετούν την Κυπριακή Δημοκρατία σε αξιόχρητη βαθμίδα με χαμηλό τον κίνδυνο χρεοκοπίας, καθιστά την Κύπρο ελκυστικό επενδυτικό προορισμό. Ως νομοθετική εξουσία σε συνάρτηση και συνεργασία της Κυβέρνησης αλλά και του επιχειρηματικού κόσμου, μπορούμε να δώσουμε ώθηση βελτιώνοντας το νομοθετικό πλαίσιο ώστε να προσελκύσουμε υγιείς επενδύσεις. Στα θετικά της εξέλιξης αυτής με τη βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας της ΚΔ αναμένεται να συνδράμει στην συγκράτηση του κόστους δανεισμού από τις διεθνείς αγορές.

Τα αποτελέσματα της τουριστικής βιομηχανίας για την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου του 2023 παρουσιάζουν ανάκαμψη, οι αφίξεις τουριστών έφτασαν τα 3.562.417, σε σύγκριση με 2.941.182 την αντίστοιχη περίοδο του 2022, καταγράφοντας αύξηση 21,1%.

Η τουριστική βιομηχανία, ως ο ακρογωνιαίος λίθος των εσόδων μας, έχει υποστεί κλυδωνισμούς λόγω των περιορισμών που επιβλήθηκαν στους Ρώσους τουρίστες που αποτελούσαν σημαντική πηγή εσόδων. Παρά το γεγονός ότι ως τουριστικός προορισμός η Κύπρος έδειξε ότι έχει ισχυρά αντανακλαστικά, εντούτοις ο συνεχής ανταγωνισμός με χώρες που γειτνιάζουν με την Κύπρο θα πρέπει να θέσουν σε εγρήγορση τους εμπλεκόμενους φορείς ώστε να βελτιώσουν τις υπηρεσίες τους και να μειώσουν τις τιμές τους. Ειδικότερα, θα πρέπει να έχουμε υπόψη ότι η νομισματική κρίση στην Τουρκία ενδεχομένως να αυξήσει τις τουριστικές ροές, λόγω του χαμηλού κόστους στα προσφερόμενα πακέτα.

Η προσέλκυση νέων αγορών, η ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών μας και ο πολυθεματικός τουρισμός σε συνδυασμό με την έξυπνη προώθηση της Κύπρου πέραν των παραδοσιακών μεθόδων προβολής, θα πρέπει να είναι στους βασικούς πυλώνες της κυβερνητικής πολιτικής. Η προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού και η οικονομική στήριξη περιοχών οι οποίες βρίσκονται εκτός εποχικότητας θα επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο και θα επιφέρουν ανάπτυξη και θέσεις εργασίας στην ύπαιθρο αλλά και στα υπόλοιπα αστικά κέντρα.

Τραπεζικός τομέας:

Παρά το γεγονός ότι ο τραπεζικός τομέας αντιμετωπίζει συνεχείς προκλήσεις τα τελευταία χρόνια. Εντούτοις καταγράφεται θετική πορεία παρά τις έντονες και αλληπάλληλες προκλήσεις της υγειονομικής κρίσης, των γεωπολιτικών εξελίξεων και των πληθωριστικών πιέσεων αλλά και της ύπαρξης μεγάλου ποσοστού Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων στην κυπριακή οικονομία.

Είναι γεγονός ότι τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν απομοχλεύσει σημαντικό αριθμό δανείων, εντούτοις συνεχίζουν να διατηρούν σημαντικό αριθμό Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων στα χαρτοφυλάκιά τους. Η πώληση Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων από τα τραπεζικά ιδρύματα οδηγεί μεν σε εξυγίανση των τραπεζών, αλλά το πρόβλημα παραμένει στην πραγματική οικονομία, αφού σημαντικός αριθμός αναδιρθρώσεων δεν κατέστη εφικτός. Ενδεικτική της καθυστέρησης είναι η πίεση που ασκεί η Κεντρική Τράπεζα στα τραπεζικά ιδρύματα για τις χρονοβόρες διαδικασίες των αναδιρθρώσεων, οι οποίες θα πρέπει να αλλάξουν ώστε να αποφευχθεί η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων αλλά και για να επιτραπεί στις βιώσιμες επιχειρήσεις να συνεχίσουν εύρυθμα τις εργασίες τους.

Τα εγγώρια νοικοκυριά και οι μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εξακολουθούν να είναι υπερχρεωμένες, μολονότι τα πιο πρόσφατα στοιχεία υποδηλώνουν σταδιακή μείωση του χρέους τους.

Η ύπαρξη ψηλού ιδιωτικού χρέους και των ΜΕΧ επηρεάζει αρνητικά την παροχή νέων δανείων με αντίκτυπο στα δημόσια φορολογικά έσοδα αλλά και στην ευρύτερη ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας, αφού ένας σημαντικός αριθμός συμπολιτών μας δεν έχει πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό.

Οι διαδοχικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για αύξηση των δανειστικών επιτοκίων, με στόχο να αναχαιτιστούν οι μεγάλες πληθωριστικές τάσεις, είναι δυνατό να δημιουργήσουν στρεβλώσεις στα χαρτοφυλάκια των τραπεζικών ιδρυμάτων. Θα πρέπει τα τραπεζικά ιδρύματα να παρακολουθούν στενά τις μεταβολές των χαρτοφυλακίων τους και παράλληλα να εισαγάγουν εκείνα τα εργαλεία με τα οποία θα βοηθήσουν τους δανειολήπτες να ανταπεξέλθουν των υποχρεώσεών τους ώστε να μην παρατηρήσουμε νέο κύμα Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων.

Ενοίκιο Έναντι δόσης:

Η κυβέρνηση στο πλαίσιο της κοινωνικής της πολιτικής, προσθέτει ακόμα ένα μέτρο προστασίας των ευάλωτων ομάδων, για τις ομάδες που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις για ένταξη στο Σχέδιο Εστία. Η έναρξη λειτουργίας του το αμέσως επόμενο διάστημα, σε συνδυασμό με την εφαρμογή και των υπολοίπων

σχεδίων αλλά και την ψήφιση των νομοσχεδίων για τις διευρυμένες αρμοδιότητες του Ενιαίου Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης, θωρακίζει την συντριπτική πλειοψηφία των δανειοληπτών και αποβάλλει από το σύστημα τους Στρατηγικούς Κακοπληρωτές.

Με το Σχέδιο τα ευάλωτα νοικοκυριά θα μπορούν να διαμένουν στην κύρια κατοικία ως ενοικιαστές, και ταυτόχρονα να απαλλάσσονται από το στεγαστικό δάνειο. Το κράτος θα καλύπτει πλήρως το απαιτούμενο ενοίκιο εκ μέρους των φυσικών προσώπων. Οι τωρινοί ιδιοκτήτες της κύριας κατοικίας, ή συγγενείς τους πρώτου βαθμού, θα μπορούν να επαναγοράσουν την κατοικία μετά την πάροδο 5 ετών σε ευνοϊκή τιμή, κάτω του επιπέδου των τιμών αγοράς.

Σημαντικοί δείκτες:

Ο δείκτης ορίου φτώχειας για τα κυπριακά νοικοκυριά ανέρχεται στο πολύ υψηλό ποσοστό της τάξης του 13,8% και είναι εμφανές ότι τα κυπριακά νοικοκυριά έχουν σοβαρές υλικές στερήσεις. Το χρηματικό κατώτατο όριο έχει οριστεί στα €10.022. Με βάση το χρηματικό κατώτατο όριο ο δείκτης φτώχειας είναι πολύ πιο υψηλός για τις ηλικίες άνω των 65 ετών.

Υπηρεσίες:

Ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εξακολουθεί να βρίσκεται στο στόχαστρο ξένων αξιολογητών, οι οποίοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να εμποδίσουν κεφάλαια τρίτων χωρών όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, που διαχρονικά πραγματοποιούν επενδύσεις στην κυπριακή οικονομία. Θα πρέπει το κράτος να θωρακίσει τον χρηματοοικονομικό τομέα, αφού η πιθανή κατήλωσή του είναι δυνατό να επιφέρει πλήγμα στην πραγματική οικονομία.

Έχουμε την άποψη ότι η εκτελεστική εξουσία θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες για νέες συνεργασίες στο επίπεδο των εμπορικών συμφωνιών με άλλες χώρες, ώστε να προκύψουν νέες αγορές για τον τομέα των χρηματοοικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών.

Ρυθμός ανάπτυξης:

Οι προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας είναι αρκετά ενθαρρυντικές αφού αναμένεται να ανέλθει στο 2,9% για το έτος 2024 και με προοπτική για περαιτέρω αύξηση τα επόμενα έτη. Οι οικονομικές επιδόσεις της Κύπρου καταγράφουν θετικό πρόσημο δεδομένου ότι ο ρυθμός ανάπτυξης ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο όρο της Ε.Ε..

Δημόσιο Χρέος:

Αναφορικά με το Δημόσιο Χρέος, εκτιμάται ότι θα περιορισθεί στο 74,7% επί του ΑΕΠ στο τέλος του 2024, με προοπτική για περαιτέρω μείωση τα επόμενα χρόνια. Μια εξέλιξη που κρίνεται ως ιδιαίτερα θετική, αφού το δημόσιο χρέος περιορίζεται στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων δεκαετιών.

Δημοσιονομικοί κίνδυνοι:

Οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι για το έτος 2024 είναι σημαντικά επιφορτισμένοι, αφού πέραν των προβλέψεων που αφορούν τις διαχρονικές παθογένειες της οικονομίας, θα πρέπει να συνυπολογιστούν οι επιπτώσεις των δυσμενών γεωπολιτικών εξελίξεων:

- Η παρατεταμένη ρωσοουκρανική κρίση δημιουργεί προβλήματα και αυξήσεις σε βασικά εισαγωγικά προϊόντα, καθώς επίσης και συνολική αστάθεια, γεγονός το οποίο οδηγεί σε αβεβαιότητα με αποτέλεσμα την επιβράδυνση των επενδύσεων. Είναι αδήριτη ανάγκη όπως η εκτελεστική εξουσία λάβει σοβαρά μέτρα στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ώστε να μη βρεθούν σε συμπληγάδες λόγω του αυξημένου κόστους παραγωγής. Κατά τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να ληφθούν μέτρα στήριξης για τις όποιες βιομηχανικές μονάδες έχουν απομείνει στην Κύπρο, για την ανάπτυξη των οποίων τα τελευταία χρόνια δεν υπήρχαν καθόλου κίνητρα. Θεωρούμε ότι είναι χρυσή ευκαιρία να δοθούν κίνητρα για επαναδραστηριοποίηση του Πρωτογενούς τομέα και της μεταποιητικής βιομηχανίας επίσης.
- Τα μέτρα που έχουν λάβει τα τραπεζικά ιδρύματα, την αύξηση των δανειστικών επιτοκίων για αναχαίτιση του πληθωρισμού είναι δυνατόν να επιφέρουν επιβραδυντικές τάσεις στις επενδύσεις αλλά και να εμφανιστούν σημάδια στασιμότητας πληθωρισμού.
- Δικαστικές αποφάσεις που είναι σε εκκρεμότητα εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας κυρίως σε σχέση με τις αποφάσεις της πολιτείας για αποκοπές στις απολαβές των εργαζομένων και συνταξιούχων του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα.
- Καταβολή, εκ μέρους του κράτους, ποσών που αφορούν κυβερνητικές εγγυήσεις που δόθηκαν προς τρίτους.
- Αρνητικές οικονομικές επιδόσεις των κρατικών οργανισμών, των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.

- Προκλήσεις και υπέρμετρες δαπάνες που προκύπτουν από τη μη εύρυθμη λειτουργία του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ).
- Προκλήσεις και υπέρμετρες δαπάνες που ενδέχεται να προκύψουν από την αυξημένη ροή μεταναστών. Η παρατεταμένη διάρκεια του πολέμου στην Γάζα, είναι δυνατό να δημιουργήσει ανάφλεξη και στα γειτονικά κράτη όπως το Λίβανο και Συρία με ενδεχόμενο να υπάρξουν μαζικά κύματα προσφύγων και με αριθμούς ανθρώπων που δεν θα είναι εφικτό να τους αντέξει η Κυπριακή Οικονομία.

Δ. Παρατηρήσεις του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου

Η δική μας οικονομική θεώρηση έχει ως βάση την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω κρατικών πρωτοβουλιών και ενθάρρυνση επενδύσεων από επιχειρηματίες. Αυτόματα θα μείωνε τις παροχές του Κράτους σε επιδόματα πρόνοιας και θα αύξανε τις συνεισφορές των πολιτών προς το Κράτος.

Όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα οι προκλήσεις τις αύξησης των επιτοκίων και η διαχείριση των κόκκινων δανείων μας προβληματίζουν. Το τραπεζικό σύστημα έχει στα χέρια του υπερεξουσίες που του εκχωρήθηκαν από το Κοινοβούλιο με αποτέλεσμα την εξαθλίωση ολόένα και περισσότερων συμπατριωτών μας. Αρκετοί δανειολήπτες βρίσκονται στο χείλος του γκρεμού, με την Κυβέρνηση να εφαρμόζει πολιτικές που ευνοούν τις Τράπεζες και όχι τους πολίτες. Ως ΕΛΑΜ έχουμε καταθέσει αρκετές προτάσεις για την προστασία των δανειοληπτών και την μείωση των κόκκινων δανείων, αναμένοντας ότι η εφαρμογή τους μπορεί να δώσει πραγματικό τέλος στα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί.

Όσον αφορά τους υπόλοιπους τομείς η δική μας φιλοσοφία είναι η ύπαρξη ενός Κοινωνικού Κράτους που:

- Θα επενδύει στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, κάτι που παραμέλησε τις τελευταίες δεκαετίες δίνοντας έμφαση στην παροχή υπηρεσιών. Θα προστατεύει τους εργαζόμενους και θα δίνει κίνητρα στους νέους ανθρώπους να εργαστούν στη χώρα και στον κλάδο τους.
- Θα στηρίζει τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, τους ανέργους, τους μονογονιούς, τα άτομα με αναπηρίες, τους πολύτεκνους, τις κυπριακές επιχειρήσεις που αφέθηκαν στο έλεος των πολυεθνικών.
- Θα στέκεται στο πλευρό των συνταξιούχων, των χαμηλοσυνταξιούχων που ταλαιπωρούνται μπροστά στην γραφειοκρατία της δημόσιας υπηρεσίας και των αναπήρων/αιχμαλώτων πολέμου που είδαν τα τελευταία χρόνια αρκετά από τα ωφελήματα που δικαίως είχαν να χάνονται, όπως είναι η δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- Θα ενισχύει το αξιόμαχο και την αποτρεπτική δυνατότητα της Εθνικής Φρουράς. Είναι θετικό ότι τα τελευταία χρόνια αυξάνονται οι δαπάνες προς ενίσχυση της Αμυντικής θωράκισης.
- Θα σταματήσει να σπαταλά εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ σε διαμονή, σίτιση, φιλοξενία παράνομων μεταναστών από τα χρήματα των φορολογουμένων. Όλα αυτά τα κονδύλια δεν προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά από ίδιους πόρους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ε. Παρατηρήσεις της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα

Η παρατεταμένη παγκόσμια οικονομική κρίση λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, αλλά και ο πόλεμος Ισραήλ - Χαμάς στη Λωρίδα της Γάζας, πέραν από την επιβάρυνση των οικονομιών των χωρών και των κοινωνικών επιπτώσεων, έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις, στο παγκοσμιοποιημένο αλλά και το οικονομικό μοντέλο της κάθε χώρας ξεχωριστά.

Όσον αφορά την πατρίδα μας οι επιπτώσεις είναι εμφανείς κυρίως στον τουριστικό και τον κατασκευαστικό τομέα. Επιπτώσεις οι οποίες δεν θα είναι μόνο άμεσες, αλλά υπάρχει ο κίνδυνος να είναι και μακροπρόθεσμες.

Είναι για αυτούς ακριβώς τους απρόβλεπτους παράγοντες που η ΕΔΕΚ διαχρονικά τόνιζε την αναγκαιότητα οι προϋπολογισμοί να αλλάζουν φιλοσοφία. Να μην αποσκοπούν στην επίτευξη μόνο ποσοτικών αλλά και ποιοτικών στόχων, για να προσδώσουν σταδιακά στην οικονομία μας μακροοικονομική σταθερότητα. Τόνιζε ακόμα ότι η συνέχιση της επικέντρωσης στην αποκλειστική διαχείριση του κατασκευαστικού, του τουριστικού τομέα και των υπηρεσιών, θα θέσουν σε κίνδυνο την οικονομική σταθερότητα και την κοινωνική συνοχή, δεδομένου ότι είναι τομείς ιδιαίτερα εύθραυστοι, που επηρεάζονται από εξωγενείς και άρα μη ελεγχόμενους παράγοντες.

Η κατάθεση του προϋπολογισμού του 2024, του πρώτου της Κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη, φιλοδοξεί να σηματοδοτήσει την αρχή μιας νέας πορείας οικονομικής διαχείρισης, η οποία να στηρίζεται σε δύο πυλώνες.

Ο πρώτος να επικεντρώνεται στον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, με στόχο τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, οι οποίες έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες επιπτώσεις από την οικονομική κρίση του 2012-13 και των όσων επακολούθησαν, και

Ο δεύτερος στην ορθολογική και ορθολογιστική διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, με βασικό στόχο την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και αποπληρωμής του δανείου της τρόικας, που προέκυψε ως αδήριτη ανάγκη λόγω των λανθασμένων πολιτικών αποφάσεων του παρελθόντος.

Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε με ικανοποίηση ότι, παρά τις δυσμενείς διεθνείς συγκυρίες, το 2023 οι δείκτες της οικονομίας κατέγραψαν σημαντικές επιδόσεις, και συγκεκριμένα:

- Ρυθμός ανάπτυξης 2.5% από τους υψηλότερους στην ευρωζώνη.
- Πλεονασματικό Δημοσιονομικό Ισοζύγιο, κυμαίνεται στο 2.6% του ΑΕΠ.
- Μείωση της ανεργίας στο 6.4% του ενεργού εργατικού δυναμικού με τάση περαιτέρω μείωσης το 2024.
- Μείωση του Δημόσιου χρέους από το 88% στο 81.8%.
- Μείωση του πληθωρισμού στο 3.8%, από τους χαμηλότερους στην ευρωζώνη, με θετικές προβλέψεις για περαιτέρω μείωση το 2024 και το 2025.

Οι παραπάνω σημαντικές επιδόσεις, από τις καλύτερες στην ευρωζώνη, συνέβαλαν ώστε οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης να αναβαθμίσουν την κυπριακή οικονομία, σε επενδυτική βαθμίδα της πιστοληπτικής ικανότητας.

Παρ' όλα αυτά σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να οδηγηθούμε σε εφησυχασμό. Δεν πρέπει να επαναληφθούν τα λάθη του παρελθόντος. Η επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και τα ισχυρά δημόσια οικονομικά είναι το κλειδί για την περαιτέρω αναβάθμιση της οικονομίας.

Στον **τουριστικό τομέα** πρέπει να καταρτιστεί μακροχρόνιο πρόγραμμα ανάπτυξης ποιοτικών μορφών όπως ο ιατρικός, ο συνεδριακός, ο αθλητικός με στόχο την προσέλκυση τουριστών υψηλών εισοδημάτων.

Στον **κατασκευαστικό τομέα** πρέπει να τερματιστεί το φαινόμενο της υπερθέρμανσης και της ανεξέλεγκτης αύξησης της τιμής απόκτησης κατοικίας. Στο παρελθόν οι κυβερνήσεις προχώρησαν σε παραχώρηση παρεκκλίσεων σε επιχειρηματίες για ανεξέλεγκτη ανάπτυξη ψηλών κτιρίων. Φυσικά, δεν διαφωνούμε με την ανέγερση ψηλών κτιρίων. Διαφωνούμε όμως με την χωροθέτησή τους. Αυτή θα έπρεπε να ήταν οριοθετημένη σε συγκεκριμένες περιοχές, να μην επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον και τους παρακαείμενους πολίτες και να διασφαλίζει τη δυνατότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης σε περιπτώσεις έκτακτης κατάστασης (φωτιά, σεισμός, εγκληματική ενέργεια).

Οι εμπειρίες του παρελθόντος πρέπει να μας προβληματίσουν και σταδιακά να ληφθούν μέτρα, ώστε η κυπριακή οικονομία να επεκταθεί και σε νέους καινοτόμους και υψηλής τεχνολογίας τομείς. Να αξιοποιηθεί το επιστημονικό προσωπικό και να δοθούν κίνητρα για επαναπατρισμό επιστημόνων οι οποίοι εργοδοτούνται στο εξωτερικό.

Να ετοιμαστούν προγράμματα και να γίνουν επενδύσεις για την ποιοτική αναβάθμιση του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, ώστε η πατρίδα-μας να αποκτήσει μερική ή σχετική επάρκεια καταναλωτικών αγαθών και να μειωθεί η εξάρτηση από τα εισαγόμενα. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου πέραν από την απορρόφηση κεφαλαίων από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά προγράμματα, να χρηματοδοτηθούν δράσεις με παράλληλη αξιοποίηση και του πλούσιου επιστημονικού δυναμικού της πατρίδας-μας. Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσαν να υιοθετηθούν πρόσθετες δράσεις όπως:

- Η ετοιμασία προγράμματος ανάπτυξης ειδικών καλλιεργειών για την παραγωγή προϊόντων στη βάση των εδαφικών και κλιματολογικών συνθηκών τα οποία να κατοχυρωθούν ως ΠΟΠ, και
- Η ενίσχυση του τομέα της μεταποίησης.

Οι προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο της πράσινης ανάπτυξης και της προστασίας της κλιματικής αλλαγής, πρέπει να εντατικοποιηθούν για να επιφέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Βασικός στόχος η βελτίωση της ποιότητας διαβίωσης των πολιτών, αλλά και η εξοικονόμηση πόρων από την αγορά θερμοκηπιακών ρύπων που το 2023 πλησίασε τα 300 εκ. ευρώ.

Άμεσα συνδεδεμένος με τα παραπάνω είναι και ο τομέας **των κρατικών υπηρεσιών**, ο οποίος παρουσιάζει σημαντική μείωση του κύκλου εργασιών. Επιβάλλεται

- Η μείωση της γραφειοκρατίας σε ζωτικούς τομείς της οικονομίας, όπως Πολεοδομία, Κτηματολόγιο, κ.λπ. και η αύξηση της παραγωγικότητας της Δημόσιας Υπηρεσίας με την περαιτέρω αξιοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

- Η εκπόνηση σχεδίου για την αξιοποίηση κρατικής γης για την ανέγερση νέων σύγχρονων, λειτουργικών και μειωμένης περιβαλλοντικής επιβάρυνσης κτιρίων, για να στεγασθούν υπουργεία και κρατικές υπηρεσίες. Δεν δικαιολογείται το κράτος να ξοδεύει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο για να τις στεγάσει σε ακατάλληλα υποστατικά.

Τέλος, σημαντικός παράγοντας στην ποιοτική ανάπτυξη είναι και η ανθρωποκεντρική μορφή που πρέπει να χαρακτηρίζει την οικονομική πολιτική του κράτους. Οι πόροι πρέπει να έχουν κατά το δυνατόν ομοιόμορφη κατανομή στους πολίτες είτε άμεσα είτε έμμεσα. Αυτό θα μειώσει την φτωχοποίηση ομάδων του πληθυσμού και θα συμβάλει ουσιαστικά στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, η οποία βρίσκεται σε επικίνδυνο επίπεδο.

Η οικονομία έχει αξία όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους, το βιοτικό-τους επίπεδο, την προστασία-τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν και οικοδομεί συνθήκες κοινωνικής προστασίας. Την προστασία αυτή την έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα ευάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση που έπληξε την πατρίδα-μας τόσο του 2012-13 όσο και αυτές που ακολούθησαν (πανδημία κορωνοϊού, Ουκρανική κρίση).

Μέσα σε αυτό το πνεύμα η ΕΔΕΚ με θετικές προτάσεις και παρεμβάσεις προς την Κυβέρνηση θα προσπαθήσει (όπως έπραξε και στο παρελθόν) να υιοθετηθούν πολιτικές προς όφελος των πολιτών της υπαίθρου, των ορεινών και ημιορεινών περιοχών, των χαμηλοσυνταξιούχων και των χαμηλών εισοδημάτων.

Η πραγματική οικονομία εκτός από ποσοτική, να προσδιορίζεται και ποιοτικά σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Γι' αυτό και απαιτείται ο προϋπολογισμός σταδιακά εκτός από διαχειριστικός να γίνει και αναπτυξιακός. Κανένας δεν αμφισβητεί τα έργα υποδομής, όμως δεν πρέπει να παραμείνουμε μόνο σε αυτά. Τα αναπτυξιακά έργα ανταποδοτικού χαρακτήρα έχουν τη δική-τους αξία, εξασφαλίζουν στο κράτος εισοδήματα με τα οποία στο μέλλον μπορούν να χρηματοδοτηθούν νέα έργα. Είναι επάναγκες στους προϋπολογισμούς να συμπεριλαμβάνονται και τέτοια έργα.

Φορολογική πολιτική

Το κράτος σε περιόδους οικονομικής κρίσης ή/και δυσπραγίας είναι σημαντικό με αποφάσεις και πρωτοβουλίες να δίνει κίνητρα για εισοδο στην πραγματική οικονομία χρημάτων. Να αυξάνεται η ρευστότητα, η διακίνηση χρημάτων και κατ' επέκταση να αυξάνουν και τα έσοδα του κράτους. Κλασική περίπτωση η φορολογική αμνηστία του 2005, όπου συνέβαλε στην αποφυγή της ένταξης της Κύπρου σε πρόγραμμα δημοσιονομικής επιτήρησης και οδήγησε σε αναθέρμανση της οικονομίας.

Από την πλευρά της ΕΔΕΚ εκτιμούμε ότι η Κυβέρνηση πρέπει να επικεντρωθεί στην υιοθέτηση μέτρων που θα μπορούσαν να αυξήσουν την οικονομική ρευστότητα του κράτους, να μειώσουν τη φοροδιαφυγή και να περιορίσουν την παραοικονομία. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να είναι:

- Μείωση των συντελεστών φορολογίας,
- Παραχώρηση κινήτρων για έγκαιρη αποπληρωμή οφειλών προς το κράτος,
- Κίνητρα για επενδύσεις σε μονάδες υψηλής τεχνολογίας καθώς και στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας,
- Πολεοδομική αμνηστία για μονοκατοικίες και διπλοκατοικίες με βάση τα τετραγωνικά μέτρα της υπέρβασης και με παράκαμψη των γραφειοκρατικών διαδικασιών που εφαρμόζονται σήμερα,

Η βελτίωση της λειτουργίας του Τμήματος Φορολογίας και η έγκαιρη επιβεβαίωση των φορολογικών δηλώσεων είναι εμφανής και συμβάλει στη μείωση των ανεισπρακτων φόρων οι οποίοι ανέρχονται σε εκατοντάδες εκατομμύρια. Η επέκταση του χρόνου για δικαίωμα αναθεώρησης των φορολογικών δηλώσεων θα επιφέρει πρόσθετο πρόβλημα στην έγκαιρη εισπραξη.

Επιπρόσθετα, η λήψη μέτρων για δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος και των φορολογικών βαρών, ώστε σταδιακά να μειωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των ψηλών και των χαμηλών εισοδημάτων, θα συμβάλει στη δημιουργία συνθηκών ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής. Σε αντίθετη περίπτωση το οικονομικό χάσμα μεταξύ των εισοδημάτων θα διευρυνθεί ακόμα περισσότερο και η μεσαία τάξη θα παρουσιάσει ακόμα μεγαλύτερη συρρίκνωση.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε. η Κύπρος βρίσκεται στην τελευταία θέση όσον αφορά την κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Από την οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζει, ευνοείται μόνο ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, ενώ το 24% περίπου του πληθυσμού βρίσκεται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας. Οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα βρίσκονται καθηλωμένοι σε χαμηλά επίπεδα, ενώ η οικονομική κρίση που προηγήθηκε έχει αποδομήσει σε μεγάλο βαθμό και τις εργασιακές συμφωνίες. Η

αύξηση της τιμής των καταναλωτικών προϊόντων και ειδικά αγαθών πρώτης ανάγκης, των καυσίμων και του ηλεκτρικού ρεύματος, έφερε σε ακόμα πιο δυσμενή θέση μεγάλο ποσοστό των πολιτών.

Κοινωνική πολιτική

Η Κυβέρνηση από τον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησης προχώρησε στην υιοθέτηση σειράς κοινωνικά στοχευμένων μέτρων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Παραχώρηση ΑΤΑ σε ποσοστό 66,7%.
- Επιδότηση ηλεκτρικού ρεύματος, καυσίμων και πετρελαίου θέρμανσης.
- Η επιδότηση της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων.
- Καθορισμός μηδενικού συντελεστή σε είδη πρώτης ανάγκης.
- Επέκταση του επιδόματος τέκνου στις πολύτεκνες οικογένειες, ώστε να καλύπτονται και τα χρόνια πανεπιστημιακής φοίτησης.
- Ενίσχυση και περαιτέρω επέκταση του σχεδίου στεγαστικής πολιτικής στο πλαίσιο του οποίου περιλαμβάνεται η ανέγερση νέων πολυκατοικιών σε προσφυγικούς συνοικισμούς και η πιλοποίηση προσφυγικών οικιών στους κατόχους τους.
- Επανάφερε στον διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους την πρόταση για συνταξιοδότηση υπό προϋποθέσεις στο 63ο έτος χωρίς την αποκοπή του 12%.
- Πρόθεση για αύξηση του κατώτατου μισθού.
- Ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου για την αποτελεσματική εξωδικαστική επίλυση διαφορών μεταξύ ΑΠΙ και δανειολήπτη.
- Σύσταση Τμήματος Ειδικής Δικαιοδοσίας στα Επαρχιακά Δικαστήρια για την επίλυση χρηματοοικονομικών διαφορών, παρά το γεγονός ότι ως ΕΔΕΚ εκτιμούμε ότι το τελικό νομοσχέδιο όπως εγκρίθηκε δεν ικανοποιεί τις προσδοκίες-μας και δεν θα προστατεύσει αποτελεσματικά τους δανειολήπτες στον επιθυμητό βαθμό.
- Άρχισε την εφαρμογή σε πιλοτική βάση του θεσμού της **Κοινωνικής Λειτουργού της γειτονιάς**.

Τέλος, επιβάλλεται άμεσα να ετοιμαστεί πρόγραμμα για την ουσιαστική αντιμετώπιση της **υπογεννητικότητας**, ενός από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα που βρίσκεται σε εξέλιξη στην πατρίδα-μας και μετά την τουρκική κατοχή ίσως αποδειχθεί το μεγαλύτερο εθνικό πρόβλημα.

Τραπεζικός τομέας

Ο τραπεζικός τομέας έχει καταστεί η πηγή πρόκλησης και μεγιστοποίησης κοινωνικών προβλημάτων. Πέραν από την ασυδοσία την οποία επέδειξε στο παρελθόν, δυστυχώς με την ανοχή και των εποπτικών αρχών, στη σημερινή κρίσιμη περίοδο επιδεικνύει κοινωνική αναληγσία. Ξεχνά ότι για τα δικά-του λάθη κουρεύτηκαν οι καταθέτες και απορροφήθηκαν τα Αξιογράφα.

Με διάφορα προσχήματα αξιοποιεί τις αναδιρθρώσεις δανείων και λειτουργεί αυταρχικά σε βάρος των πολιτών. Εκμεταλλεύεται τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για να αυξάνει τα δανειστικά επιτόκια και να πραγματοποιεί υπερκέρδη.

Την ίδια στιγμή είναι εμφανείς οι παρεμβάσεις-του για να κεφαλαιοποιήσει πρόσθετα κέρδη σε βάρος των πολιτών, όπως

- Αποστέρησης του δικαιώματος να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη για να προστατεύσουν κατά νόμιμο τρόπο τα δικαιώματά-τους.
- Τα κωλύματα που προβάλλει για την αναδιάρθρωση ΜΕΔ.
- Οι αυξημένες χρεώσεις στις οποίες υποβάλλει τους πελάτες.
- Οι άδικες εκποιήσεις ακινήτων.
- Η πώληση δανείων σε εταιρίες διαχείρισης σε χαμηλή τιμή, αλλά την ίδια στιγμή αρνείται την πώληση των δανείων στους δανειολήπτες ή την παραχώρηση δικαιώματος εξόφλησης σε υψηλότερη τιμή.
- Τα μηδενικά επιτόκια στις καταθέσεις, όταν οι τράπεζες καταθέτουν τα αποθεματικά-τους στην ΚΤΚ ή την ΕΚΤ με επιτόκιο 3-4%.

Η εξαγγελία της Κυβέρνησης για μελέτη σχεδίου αποκατάστασης των κουρεμένων καταθετών, των εξαπατημένων κατόχων αξιογράφων και των κουρεμένων ταμείων προνοίας κινείται προς την ορθή κατεύθυνση.

Υπουργείο Άμυνας

Σε περίοδο ασύμμετρων απειλών της Τουρκίας σε βάρος της εδαφικής/θαλάσσιας ακεραιότητας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κύπρου, η ανάγκη διατήρησης αναβαθμισμένης επιχειρησιακής ικανότητας της Ε.Φ. είναι επιβεβλημένη. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έγιναν βήματα προς την ορθή κατεύθυνση, αυτό όμως δεν θα πρέπει να μας οδηγήσει σε επανάπαυση. Αντίθετα πρέπει να

- Αξιοποιηθεί ακόμα περισσότερο ο στρατηγικός ρόλος της Κύπρου στην αν. Μεσόγειο.
- Ενεργοποιηθεί αναβαθμισμένα το Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού χώρου Ελλάδας - Κύπρου.
- Αξιοποιηθούν οι κοινές στρατιωτικές ασκήσεις με τις χώρες της περιοχής και της Ε.Ε. στο πλαίσιο των τριμερών ή τετραμερών συνεργασιών.
- Δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στις μεγάλες πολιτικές της Ένωσης.

Η ορθολογική απόκτηση νέων σύγχρονων, υψηλής τεχνολογίας και αποτελεσματικότητας οπλικών συστημάτων, όπως πολλές φορές μέχρι σήμερα έχουμε τονίσει, θα αναβαθμίσει περαιτέρω το αξιόμαχο και το ηθικό των ενόπλων δυνάμεων της πατρίδας-μας και θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την αποτρεπτική ισχύ.

Ως ΕΔΕΚ θεωρούμε ότι προς την αυτή την κατεύθυνση θετικό ρόλο θα διαδραματίσει και

- Η σύσταση Ταμείου Αμυντικής Θωράκισης στο οποίο να κατατίθεται η έκτακτη εισφορά για την άμυνα, και
- Η επαγγελματική κατοχύρωση των ΣΥΟΠ στο πλαίσιο των προτάσεων που έχει καταθέσει στην Κυβέρνηση.

Υπουργείο Εσωτερικών

Είναι γενική διαπίστωση ότι το Υπουργείο Εσωτερικών έχει προχωρήσει σε μια σειρά άμεσων αποφάσεων για την επίλυση σοβαρών προβλημάτων της αρμοδιότητάς-του.

Ανάμεσα σε αυτές η σοβαρή αντιμετώπιση των παράνομων μεταναστών, η οποία οδήγησε για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια σε σημαντική μείωση της ροής από την Αφρική, αλλά και αύξησε τον αριθμό των επαναπατρισθέντων. Η ενίσχυση αυτής της πολιτικής με την δημιουργία του Υφυπουργείου Μετανάστευσης, αναπόφευκτα θα οδηγήσει στην επίλυση αυτού του σοβαρού προβλήματος σε μεγάλο βαθμό.

Το υπουργείο επιπρόσθετα, πρέπει να προχωρήσει σε σειρά μέτρων ώστε να αποφεύγονται οι χρονοβόρες διαδικασίες για την προώθηση πολεοδομικών έργων.

Το κόστος απόκτησης στέγης κύρια από τα μικρομεσαία εισοδήματα είναι απαγορευτικό. Γι' αυτό θα πρέπει να ενισχύσει ακόμα περισσότερο τη δέσμη μέτρων στεγαστικής πολιτικής.

Η ΕΔΕΚ έχει καταθέσει τις προτάσεις-της για αυτό το θέμα, οι οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν

- πλήρης κατάργηση των μεταβιβαστικών τελών σε περίπτωση καταβολής ΦΠΑ για την απόκτηση κύριας κατοικίας,
- αύξηση των πολεοδομικών ζωνών, κύρια στην ύπαιθρο,
- αύξηση του συντελεστή δόμησης,
- παραχώρηση γης στον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, ο οποίος αφού αναπτύξει τις οικιστικές μονάδες να τις παραχωρεί σε χαμηλές τιμές, με μακροχρόνια αποπληρωμή και με διαφανείς διαδικασίες σε νεαρά ζευγάρια, σε άπορες δικαιούχες οικογένειες καθώς και ανάπτυξη οικιστικών μονάδων για παραχώρηση με χαμηλό ενοίκιο σε οικογένειες χαμηλού εισοδήματος.

Υπουργείο Υγείας

Ο τομέας της Υγείας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της κοινωνικής πολιτικής του κράτους. Τα τελευταία 4 χρόνια οι δαπάνες στον τομέα της υγείας αυξήθηκαν κατά 1 δις ευρώ ετησίως, χωρίς να υπάρξει και η ανάλογη ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Αντίθετα σε πολλές περιπτώσεις οι παρεχόμενες υπηρεσίες υποβαθμίστηκαν επικίνδυνα.

Ο λανθασμένος τρόπος υλοποίησης της σχετικής νομοθεσίας για το ΓΕΣΥ, αποκάλυψε σε μεγάλο βαθμό τις αδυναμίες του συστήματος και τους κινδύνους που ελλοχεύουν για τη βιωσιμότητά-του. Η ευθύνη ανήκει τόσο στο Υπουργείο Υγείας όσο και στον ΟΑΥ αλλά και σε αυτούς που προσέφεραν άμεσα ή έμμεσα πολιτική στήριξη. Φυσικά συνυπεύθυνοι είναι και όλοι όσοι για τους δικούς-τους λόγους αντί να συμβάλουν στη διόρθωση των στρεβλώσεων, με τη στάση-τους συμβάλουν άμεσα ή έμμεσα στη συνέχιση και την ενίσχυσή τους.

Οι καταχρήσεις σε θεραπείες, εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις, σε αναλώσιμα και φάρμακα, λόγω κυρίως της πολιτικής που ακολουθεί ο ΟΑΥ, επέφεραν μια επικίνδυνη αύξηση του σφαιρικού προϋπολογισμού, με κίνδυνο αφενός να μειωθεί ακόμα περισσότερο η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών και αφετέρου να αυξηθεί η εισφορά τόσο των πολιτών όσο και των εργοδοτών.

Όπως πολλές φορές τονίσαμε η υλοποίηση του ΓΕΣΥ πρέπει να διασφαλίζει τις τρεις βασικές αρχές της φιλοσοφίας του:

- Την ελεύθερη επιλογή γιατρού και νοσηλευτηρίου,
- Την ποιοτική αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών σε όλους τους πολίτες και κυρίως σε αυτούς που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να την αποκτήσουν με άλλα μέσα (ασφαλιστική κάλυψη, οικονομική άνεση), και
- Ο Δημόσιος τομέας να αποτελεί τη ραχοκοκαλιά του συστήματος σε πλαίσιο αगाστής συνεργασίας και συνέργειας με τον Ιδιωτικό τομέα.

Τριάμισι χρόνια μετά την πλήρη εφαρμογή του ΓΕΣΥ διαπιστώνουμε ότι:

- Δεν υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής γιατρού και νοσηλευτηρίου.
- Για πρώτη φορά από καταβολής της Κυπριακής Δημοκρατίας εμφανίστηκαν λίστες αναμονής και στον ιδιωτικό τομέα. Σε ορισμένες μάλιστα ειδικότητες η αναμονή φθάνει ή/και ξεπερνά τους 6 μήνες. Η καθυστέρηση όμως εξέτασης σε κάποιες περιπτώσεις επιβαρύνει την κατάσταση της υγείας του ασθενή με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η ζωή-του και να αυξάνεται το κόστος αποθεραπείας.
- Τα τελευταία 3 χρόνια η θνησιμότητα αυξήθηκε κατά 24%.
- Η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών σε ορισμένους τομείς υποβαθμίστηκε σημαντικά.
- Ο σφαιρικός προϋπολογισμός από 920 εκ. ευρώ που προέβλεψαν οι μελέτες, τον τρίτο χρόνο εφαρμογής του ΓΕΣΥ, ξεπέρασε το 1.5 δις ευρώ, δηλ. αύξηση 65%.
- Η διαφορετική τιμολόγηση των ίδιων ιατρικών πράξεων, ανάλογα με το νοσηλευτήριο, αύξησε επικίνδυνα τις δαπάνες.
- Η διασπάθιση οικονομικών πόρων και οι καταχρήσεις, όπως επιβεβαιώνουν και οι εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, είναι συνεχείς και πολλαπλές.
- Δεν είναι εξάλλου τυχαίο το γεγονός ότι τα τελευταία 3 χρόνια ενεγράφησαν στο Μητρώο Ιατρών Κύπρου πέραν των 2 χιλιάδων κοινοτικών ιατρών, παρά το γεγονός ότι η Κύπρος είναι η πρώτη χώρα στην Ε.Ε. σε αναλογία ειδικών γιατρών σε σχέση με τον πληθυσμό.

Επιπρόσθετα, ο Δημόσιος Τομέας που πρέπει να αποτελεί τη ραχοκοκαλιά του συστήματος, παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα, στην επιστημονική-του στελέχωση και την οικονομική-του βιωσιμότητα. Για την αποφυγή αυτών των κινδύνων, το κράτος την περίοδο 2015-2020 έπρεπε να είχε προχωρήσει στην αναδιοργάνωση των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων σε Διοικητικό και Επιστημονικό επίπεδο, ώστε να καταστούν ανταγωνιστικά και να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία. Αντί αυτού οι υπεύθυνοι όχι μόνο εγκατέλειψαν τον Δημόσιο τομέα, αλλά επέβαλαν και χρονικό περιορισμό στην κάλυψη των οικονομικών-του ελλειμμάτων. Ο στόχος προφανής. Όταν στον χρονικό ορίζοντα της πενταετίας θα συνεχίσει να παρουσιάζει ελλείμματα και το κράτος δεν θα μπορεί να τα καλύψει, να πωληθεί σε ξένα κεφάλαια για να έχουν κάποιοι τεράστια οικονομικά οφέλη.

Στη βάση των παραπάνω διαπιστώσεων είναι επιβεβλημένη η άμεση λήψη μέτρων. Να διορθωθούν οι στρεβλώσεις, να εφαρμοστεί σωστά το ΓΕΣΥ, ώστε να ανταποκρίνεται στις βασικές αρχές της φιλοσοφίας-του.

Από την πλευρά της ΕΔΕΚ καταθέσαμε κατ' επανάληψη προτάσεις διόρθωσης των στρεβλώσεων. Δυστυχώς απορρίφθηκαν γιατί επηρέαζαν οικονομικά και όχι μόνο συμφέροντα.

Η υλοποίηση των παρακάτω προτάσεων εκτιμούμε ότι θα επιφέρει άμεση διόρθωση σημαντικών στρεβλώσεων και θα προστατεύσει σε μεγάλο βαθμό τη βιωσιμότητα του συστήματος.

Ι) Αναφορικά με τους Προσωπικούς Ιατρούς

- Καθορισμός κριτηρίων για να συμβληθούν ως πάροχοι υπηρεσιών στο Σύστημα.
- Καθορισμός σταθερής μηνιαίας αμοιβής και επιπρόσθετης ανά επίσκεψη.

Η υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων θα έχει ως αποτέλεσμα

- Οι Π.Ι. να ασκούν πραγματική ιατρική.

- Δεν θα χρειάζονται οι εφημερίες που αυξάνουν τις δαπάνες.
- Ο ασθενής θα μπορεί να επισκεφθεί οποιονδήποτε Π.Ι. ανεξάρτητα με την τόπο διαμονής του.
- Θα μειωθούν οι παραπομπές σε ειδικούς γιατρούς.
- Θα αποσυμφορηθούν τα ΤΑΕΠ.

II) Να κατοχυρωθεί το δικαίωμα στον ασθενή για απευθείας πρόσβαση στον ειδικό ιατρό, ώστε να τυγχάνει γρήγορης θεραπείας.

III) Να κατοχυρωθεί το δικαίωμα του ασθενή να επισκέπτεται ιατρό εκτός του ΓΕΣΥ. Την επίσκεψη θα την καλύπτει ο ασθενής. Τα φάρμακα, οι εργαστηριακές εξετάσεις και τα αναλώσιμα να καλύπτονται από το σύστημα, εφόσον περιλαμβάνονται σε αυτό

Η υλοποίηση των δύο παραπάνω προτάσεων

- Θα μειώσει ή/και να καταργήσει τις λίστες αναμονής,
- Θα μειώσει τις δαπάνες του Συστήματος, και
- Κατοχυρώνει το δικαίωμα του ασθενή (κυρίως όσων πάσχουν από χρόνιες παθήσεις) να μην αντικαταστήσει τον γιατρό-του από την στιγμή που τον εμπιστεύεται

IV) Να καθοριστεί ενιαία τιμή για κάθε ιατρική πράξη

Η υλοποίηση της πρότασης

- Θα συμβάλει στην ένταξη όλων των νοσηλευτηρίων στο Σύστημα,
- Θα δώσει τη δυνατότητα στον ασθενή να έχει ελεύθερη επιλογή γιατρού και νοσηλευτηρίου,
- Θα διασφαλίσει τη σφαιρικότητα του προϋπολογισμού, και
- Θα μειώσει τις καταχρήσεις.

V) Κατάργηση του πέναλτι που επιβάλλεται (σταδιακή μείωση της αμοιβής μέχρι το 1/3 της καθορισμένης), λόγω υπέρβασης του αριθμού ιατρικών πράξεων. Τα Δημόσια Νοσηλευτήρια και οι άριστοι πρέπει να επιβραβεύονται και όχι να τιμωρούνται.

VI) Τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια να εντάξουν άμεσα στο ΓΕΣΥ τα ΤΑΕΠ, όπως προνοεί η νομοθεσία. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την άμεση εξυπηρέτηση των πολιτών και εξοικονόμηση πόρων.

VII) Αλλαγή της πολιτικής για τα φάρμακα με στόχο την καταστολή ή τη μείωση της κατάχρησης και της σπατάλης οικονομικών πόρων. Αυτό θα επιτευχθεί είτε με δημόσιες προσφορές προμήθειας όπως συνέβαινε προηγουμένως με τις φαρμακευτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, είτε όπου είναι δυνατόν με καθορισμό τιμής ανά ομάδα φαρμάκου. Εάν το συνταγογραφούμενο φάρμακο υπερβαίνει την καθορισμένη τιμή, η διαφορά να καλύπτεται από τον ασθενή.

VII) Αποτελεσματικός εποπτικός έλεγχος, επιστημονικός και οικονομικός, για την αποφυγή διασπάθισης οικονομικών πόρων και καταχρήσεων.

VIII) Επιβολή αυστηρών κυρώσεων όταν διαπιστώνονται παραβιάσεις του συστήματος.

Το Υπουργείο Υγείας πρέπει να προχωρήσει άμεσα στην τροποποίηση των κανονισμών που αφορούν το ΓΕΣΥ και διεξαγωγή έρευνας για την παραβίαση τόσο της φιλοσοφίας όσο και της νομοθεσίας. Θα πρέπει ακόμα να λάβει μέτρα σε βάρος όσων ευθύνονται.

Δυστυχώς, οι προβλέψεις μας για ακόμα μια φορά, όχι μόνο επιβεβαιώθηκαν αλλά η κατάσταση στον τομέα της Υγείας επιδεινώθηκε ακόμα περισσότερο. Η συνέχιση της ίδιας τακτικής επιβεβαιώνει τις ανησυχίες μας για ενδεχόμενη πώληση των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων και η πλήρη ιδιωτικοποίηση του τομέα της υγείας, ο οποίος θα ελέγχεται από ξένα κεφάλαια.

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Είναι με ικανοποίηση που παρακολουθούμε τις ενέργειες που αναλαμβάνει το Υπουργείο με στόχο στο πλαίσιο συγκεκριμένου προγράμματος δράσης για

- Ενίσχυση της Δημόσιας Ασφάλειας και πρόληψη της Τρομοκρατίας.
- Αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού στις φυλακές και αναβάθμιση του επιπέδου ασφάλειας των κρατουμένων.
- Κοινωνική επανένταξη αποφυλακισμένων.
- Δημιουργία Μονομελούς Κακουργιοδικείου.

- Ενίσχυση του θεσμού της Διαμεσολάβησης σε αστικές και οικογενειακές υποθέσεις.
- Αντιμετώπιση της εφηβικής παραβατικότητας και της έμφυλης βίας.
- Εγκατάσταση Συστήματος για πρόληψη και έγκαιρη αντιμετώπιση πυρκαγιών.

Άμεση και βασική επιδίωξη του Υπουργείου πρέπει να είναι η ουσιαστική και σε βάθος αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος. Η λήψη μέτρων στις Κεντρικές Φυλακές για αποσυμφόρηση, βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των φυλακισμένων, αλλά και των συνθηκών εργασίας του προσωπικού. Ανάμεσα στις προτάσεις που θα πρέπει άμεσα να υλοποιηθούν είναι

- Η εξαγορά ποινής για ήσσονος σημασίας αδικήματα,
- Η υιοθέτηση εναλλακτικών ποινών αντί της φυλάκισης, και
- Η επέκταση του θεσμού της κοινωνικής εργασίας.

Επιπρόσθετα θα πρέπει το συντομότερο

- να προχωρήσει η αυτονόμηση της Πυροσβεστικής,
- η δημιουργία Ακτοφυλακής,
- Η ενίσχυση των προληπτικών μέτρων οδικής ασφάλειας καθώς και του θεσμού των σεμιναρίων οδικής συμπεριφοράς, τα οποία θα καλούνται να παρακολουθήσουν οδηγοί που παρανομούν προς αποφυγή της καταβολής προστίμου.

Υπουργείο Παιδείας

Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι η Παιδεία αποτελεί βασική προτεραιότητα της Κυβέρνησης και εμπράκτως η Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας ανέλαβε άμεσα δράση ξεκινώντας να διορθώνει και να δίνει ουσιαστικές λύσεις σε προβλήματα που χρόνιζαν.

Είμαστε ικανοποιημένοι γιατί οι προτάσεις της ΕΔΕΚ υιοθετήθηκαν και υλοποιήθηκαν:

Το νέο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στη Μέση Εκπαίδευση.

Ο τερματισμός του καθεστώτος αγοράς υπηρεσιών στην Παιδεία.

Η έναρξη ουσιαστικού διαλόγου για εφαρμογή της Ενιαίας Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης και η στήριξη των παιδιών με αναπηρίες.

Η επέκταση του Ολοήμερου Σχολείου αλλά και η κατάθεση ολοκληρωμένου σχεδιασμού για αναβάθμιση του θεσμού.

Η απόφαση για εγκατάσταση κλιματιστικών στα σχολεία.

Η υιοθέτηση των προτάσεων μας για τα μέτρα πάταξης του φαινομένου καταστροφών της περιουσίας των σχολείων μας κυρίως τις απογευματινές ώρες.

Την υιοθέτηση των προτάσεων μας για επέκταση της δωρεάν Προδημοτικής που θα ανακοινωθεί σύντομα.

Την ψήφιση της Πρότασης Νόμου της ΕΔΕΚ για τη διασφάλιση της Ισότητας των Φύλων στον Αθλητισμό.

Παραμένει προς επίλυση το φαινόμενο του Σχολικού Εκφοβισμού για το οποίο θα πρέπει να κάνουμε περισσότερα το 2024 τόσο σε θέματα πρόληψης όσο και καταστολής του φαινομένου.

Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Χαιρετίζουμε τις τελευταίες ενέργειες της κυβέρνησης που αφορούν στην εκπόνηση προγράμματος για την αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από φυσικό αέριο και από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) .

Μέρος της παραγωγής προτείνουμε να παραχωρείται δωρεάν στους μόνιμους κατοίκους των ημιορεινών και ορεινών περιοχών ως αντισταθμιστικό μέτρο για την κατάργηση του επιδόματος θέρμανσης που παραχωρείτο στο παρελθόν, αλλά και ως κίνητρο για την παραμονή ή την επιστροφή από τις πόλεις σε αυτές τις περιοχές

Ο αργός ρυθμός ανάπτυξης των ΑΠΕ επιφέρει σοβαρό κόστος στο κράτος και κατ' επέκταση στους πολίτες, λόγω της υποχρέωσης για αγορά θερμοκηπιακών ρύπων. Ενώ το 2021 το κόστος αγοράς ρύπων ήταν 126 εκ. ευρώ, το 2024 το ποσό αυτό αναμένεται να ανέλθει περίπου στα 500 εκ. ευρώ με αποτέλεσμα ο καταναλωτής να επιβαρύνεται μόνο από αυτό το γεγονός 4 φορές αύξηση στο τιμολόγιο του, πέραν της αύξηση που παρατηρείται από τις αυξήσεις των διεθνών τιμών των καυσίμων.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Μπορεί η βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ) να αποτελεί βασική προτεραιότητα του υπουργείου. Όμως την ίδια στιγμή πρέπει άμεσα

- να μεριμνήσει στη μείωση του χρόνου που μεσολαβεί από την υποβολή αίτησης μέχρι την εξέταση από το ιατροσυμβούλιο για την παραχώρηση σύνταξης ανικανότητας, και
- η παραχώρηση στους δικαιούχους των επιδομάτων ανεργίας και ασθένειας να γίνεται άμεσα ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ατομικές και οικογενειακές-τους ανάγκες.

Θα πρέπει ακόμα να εντατικοποιηθεί ο έλεγχος της αδήλωτης εργασίας.

Υπουργείο Εξωτερικών

Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρή αποστολή που έχει να εκπληρώσει το Υπουργείο Εξωτερικών για τη διαφώτιση και τις ευθύνες που δημιουργεί η συμμετοχή μας στην Ε.Ε, σε διάφορους διεθνείς Οργανισμούς αλλά και η μη επίλυση του κυπριακού, είναι αδιανόητο να έχει τον μικρότερο προϋπολογισμό από όλα τα Υπουργεία, ακόμα και από Ημικρατικούς Οργανισμούς.

Η ΕΔΕΚ επαναλαμβάνει για μια ακόμα φορά την αναγκαιότητα ο προϋπολογισμός του να αυξηθεί δραστικά.

ΣΤ. Παρατηρήσεις της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία

Τα στοιχεία όπως καταγράφονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2024 προσδίδουν μια δυναμική στην κυπριακή οικονομία και συνάμα προοπτική για τα επόμενα χρόνια, στέλνοντας θετικό μήνυμα τόσο στο εξωτερικό, δηλαδή στις διεθνείς αγορές, όσο και στο εσωτερικό, παρά τις διεθνείς προκλήσεις και τους σοβαρούς κινδύνους αβεβαιότητας που υπάρχουν.

Ως Παράταξη σημειώνουμε πως ο πρώτος Προϋπολογισμός ο οποίος ετοιμάστηκε, κατατέθηκε και θα υλοποιηθεί από την Κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, καταγράφει στοιχεία, αριθμούς και δεδομένα στη βάση των οποίων διαφυλάσσεται η δημοσιονομική πειθαρχία και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται ικανοποιητικό ποσοστό ανάπτυξης της οικονομίας και αύξηση στις κοινωνικές παροχές.

Οι προκαταρκτικές δημοσιονομικές προβλέψεις για το 2023 και 2024 καταγράφουν θετικό πρόσημο και οι επιδόσεις της Κυπριακής Οικονομίας παραμένουν θετικές. Το γεγονός αυτό ενισχύεται από την φθινοπωρινή αξιολόγηση από την Κομισιόν, την αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από τον Οίκο Fitch μόλις την περασμένη εβδομάδα, αλλά και από την πρόσφατη διπλή αναβάθμιση του πιστοληπτικού κινδύνου της χώρας μας από τον οίκο αξιολόγησης Moody's και την κατά μία βαθμίδα αναβάθμιση από τον οίκο DBRS. Οι προβλέψεις και οι αξιολογήσεις αυτές επιβεβαιώνουν και αποδεικνύουν την πρόοδο που έχει σημειώσει η οικονομία μας τα τελευταία χρόνια, αλλά και την ανθεκτικότητα και την ευελιξία της απέναντι στις αβέβαιες συνθήκες και τις συνεχιζόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Με τις τελευταίες αναβαθμίσεις, όλοι οι οίκοι αξιολόγησης κατατάσσουν πλέον την Κυπριακή Οικονομία σε επενδυτική βαθμίδα, ενώ ο Οίκος Fitch κατατάσσει την οικονομία μας δύο βαθμίδες πάνω από την επενδυτική, μάλιστα με θετική προοπτική σε σύγκριση με σταθερή που ήταν προηγουμένως, γεγονός που μας επιτρέπει να αισιοδοξούμε ότι ο συγκεκριμένος Οίκος πιθανότατα να μας αξιολογήσει με άλλη μια θετική αξιολόγηση.

Την ίδια ώρα πρέπει να σημειώσουμε ότι σήμερα βρισκόμαστε σε ένα ευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο ασταθές περιβάλλον. Οι φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναθεωρούν την αύξηση του ΑΕΠ της ΕΕ προς τα κάτω σε σύγκριση με τις θερινές της προβλέψεις. Το 2023 ήταν δύσκολο για την ευρωπαϊκή οικονομία διότι επικράτησε ένα περιβάλλον πολύ ψηλού κόστους ζωής, μειωμένης εξωτερικής ζήτησης και αυστηροποίησης της νομισματικής πολιτικής.

Η αστάθεια, οι κίνδυνοι αρνητικών εξελίξεων και η αβεβαιότητα ενδέχεται να αυξηθούν. Ο παρατεταμένος πόλεμος Ρωσίας Ουκρανίας, και η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή θα μπορούσαν να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τις τιμές της ενέργειας με όλους τους συνεπακόλουθους κινδύνους με μεγαλύτερο την αύξηση των τιμών, την παγκόσμια παραγωγή, αλλά και συνέχιση της αυστηροποίησης της νομισματικής πολιτικής. Ένας άλλος παράγοντας ο οποίος τα τελευταία χρόνια απειλεί σε πιο μεγάλο βαθμό από προηγουμένως, τόσο την ευρωπαϊκή, όσο και την παγκόσμια οικονομία, είναι η κλιματική αλλαγή και τα πιο συχνά και πιο έντονα ακραία καιρικά φαινόμενα που εκδηλώνονται. Οι πρόσφατες καταστροφές στην Ελλάδα αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα, γι' αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πέραν των πιο πάνω, υπάρχουν και εσωγενείς παράγοντες που αντιμετωπίζει η Κύπρος. Οι κυριότεροι είναι οι ακόλουθοι:

1. Το ενδεχόμενο συνέχισης ή και επιβολής νέων κυρώσεων ένεκα του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία. Όπως έχει διαφανεί και στο πρόσφατο παρελθόν, σε μια τέτοια περίπτωση, η Ευρώπη και ειδικά η Κύπρος έχουν άμεσες ή έμμεσες αρνητικές επιπτώσεις.

2. Η συνέχιση των αυξημένων επιτοκίων ή ακόμα η περαιτέρω αύξηση τους, θα οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση του κόστους δανεισμού, κάτι που αναπόφευκτά θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στον ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και σε μειωμένα κρατικά έσοδα.
3. Η πορεία του τουρισμού στην Κύπρο, αλλά και η προσέλκυση σημαντικών επενδύσεων είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εξέλιξη των πολέμων στην Ουκρανία και στο Ισραήλ, αλλά και γενικά με τις διεθνείς οικονομικές ή άλλες συνθήκες. Η διάρκεια, η ένταση αλλά και η έκταση των πιο πάνω ζητημάτων, θα κρίνουν και το βαθμό επηρεασμού της κυπριακής οικονομίας.
4. Τα προβλήματα λειτουργίας στο ΓΕΣΥ και ο κίνδυνος επιβάρυνσης των δημόσιων οικονομικών από προβλήματα διαχείρισης, μη αναμενόμενες δαπάνες, καταχρήσεις και υποχρεώσεις που μπορεί να προκύψουν, πιθανόν να εκτροχιάσουν τις δημοσιονομικές προβλέψεις.
5. Το μέγα ζήτημα της μετανάστευσης και οι επιπτώσεις τόσο στην οικονομία, όσο και στο δημογραφικό και την κοινωνία, είναι ακόμα ένας κίνδυνος εκτροχιασμού του κρατικού Προϋπολογισμού.
6. Τυχόν συνέχιση των πληθωριστικών πιέσεων, των υψηλών επιτοκίων και γενικά του κόστους διαβίωσης, ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, αναπόφευκτα θα απαιτηθούν επιπρόσθετα κονδύλια για μέτρα στήριξης του πληθυσμού.
7. Η απόφαση της ΑΗΚ η οποία προτίθεται να προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο εναντίον της απόφασης της ΡΑΕΚ, η οποία απέρριψε το αίτημα της ΑΗΚ για αύξηση των βασικών διατιμήσεων ηλεκτρικής ενέργειας κατά περίπου 25%.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι ο Κρατικός Προϋπολογισμός δεν έχει σταθμιστεί με τέσσερις σημαντικούς παράγοντες.

1. Τον πόλεμο στο Ισραήλ,
2. το κυβερνητικό πακέτο 17 μέτρων που έχει εξαγγελθεί για αντιμετώπιση της ακρίβειας και στήριξης των ευάλωτων ομάδων,
3. τη φορολογική μεταρρύθμιση και
4. την ανάληψη της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κύπρο.

Επίσης, πρέπει να συνυπολογίζουμε ότι το 2025 αρχίζει η αποπληρωμή του δανείου ύψους 6.3 δις ευρώ προς τους δανειστές μας. Όμως την ίδια ώρα οφείλουμε να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τα στοιχεία και δεδομένα που καταγράφονται, ο Κρατικός Προϋπολογισμός του 2024 έχει σχεδιαστεί και καταρτιστεί με βάση ρεαλιστικές μακροοικονομικές προβλέψεις, ρεαλιστικά σενάρια και υποθέσεις και έχει σταθμίσει όλους τους κινδύνους και αβεβαιότητες επιτρέποντας μας να αισιοδοξούμε ότι δεν θα υπάρξουν αποκλίσεις.

Για τους πιο πάνω λόγους δεν πρέπει να υπάρχει εφησυχασμός. Επιβάλλεται η συνέχιση της δημοσιονομικής υπευθυνότητας, μιας συνετής δημοσιονομικής πολιτικής για να μην διαταραχθεί η δημοσιονομική σταθερότητα και πειθαρχία και μια σωστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών χωρίς πειραματισμούς και τα λάθη του παρελθόντος. Ορθά η Κυβέρνηση και το Υπουργείο Οικονομικών εντόπισαν και επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ανελαστικών δαπανών και ειδικά του κρατικού μισθολογίου. Το κρατικό μισθολόγιο πρέπει να εξορθολογιστεί, γι' αυτό θα πρέπει να ενεργήσουμε προληπτικά. Η απόφαση για διεξαγωγή ειδικής μελέτης για εξορθολογισμό του κρατικού μισθολογίου από ειδικούς εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό, στη βάση διεθνών και ευρωπαϊκών προτύπων, είναι ένα πρώτο, αλλά την ίδια ώρα, πολύ σημαντικό και αναγκαίο βήμα. Η προσπάθεια για συγκράτηση της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα μέσω της μικρής συνολικής αύξησης νέων θέσεων στον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2024 επιβεβαιώνει τις προθέσεις της Κυβέρνησης.

Επίσης θα πρέπει να συνεχιστούν, μάλιστα με πιο γρήγορους ρυθμούς, τόσο οι μεταρρυθμίσεις όσο και οι διαρθρωτικές αλλαγές. Η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Δικαιοσύνης, της Δημόσιας Υπηρεσίας, η προώθηση της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, η Φορολογική μεταρρύθμιση και η Πράσινη Φορολογική μεταρρύθμιση είναι αναγκαίες στην προσπάθεια που γίνεται για προσέλκυση ξένων επενδύσεων, στο να διατηρηθεί η Κύπρος ως ένα διεθνές κέντρο παροχής ψηλού επιπέδου Υπηρεσιών, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, αλλά και στην περαιτέρω μείωση της γραφειοκρατίας, στην ψηφιοποίηση του δημοσίου και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των συνανθρώπων μας. Οι μεταρρυθμίσεις και οι διαρθρωτικές αλλαγές προχωρούν, αλλά όχι με τους ρυθμούς που θα θέλαμε. Η κοινωνία και οι επιχειρήσεις απαιτούν ένα πιο σύγχρονο κράτος το οποίο να λειτουργεί σε πιο γρήγορους ρυθμούς. Για να υλοποιηθούν όλα τα πιο πάνω, χρειάζεται η σωστή διαχείριση των δημόσιων πόρων και η αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως π.χ. το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο θα κινητοποιήσει και ιδιωτικά κεφάλαια ως αποτέλεσμα της υλοποίησης των δράσεων του Σχεδίου.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην υλοποίηση των αναπτυξιακών δαπανών, οι οποίες είναι αυξημένες κατά 14%, στην υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής και προγραμμάτων με σημαντική προστιθέμενη αξία και στις κοινωνικές παροχές οι οποίες είναι επίσης αυξημένες κατά 15%.

Η προϋπόθεση για την ευημερία των ανθρώπων που αποτελεί και τον κύριο στόχο μας, είναι πρώτα η ευημερία των αριθμών και ο Κρατικός Προϋπολογισμός του 2024 αποτελεί το σωστό υπόβαθρο για την επίτευξη και των δύο στόχων. Οι δύσκολες αποφάσεις που είχαν ληφθεί στο πρόσφατο παρελθόν και οι θυσίες του λαού, μας επιτρέπουν σήμερα να αντιμετωπίζουμε με επιτυχία τις εξωγενείς και ενδογενείς προκλήσεις και πιέσεις και να ζητούμε αυξημένες κοινωνικές παροχές, ένα πιο ανθρωποκεντρικό Προϋπολογισμό ο οποίος να στηρίζει ακόμα περισσότερο τις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, τους νέους και τις νέες, τα νεαρά ζευγάρια, την ύπαιθρο, και τις ορεινές, ημιορεινές, ακριτικές και μειονεκτικές περιοχές.

Θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στο στεγαστικό πρόβλημα. Τόσο το κόστος αγοράς κατοικίας ή διαμερίσματος, όσο και της ενοικίασης, ειδικά σε ορισμένες περιοχές, έχει φθάσει σε πάρα πολύ ψηλά επίπεδα με αποτέλεσμα τα νεαρά ζευγάρια να αδυνατούν να αποκτήσουν ή να ενοικιάσουν στέγη. Η νέα στεγαστική πολιτική της Κυβέρνησης η οποία περιλαμβάνει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα είναι προς την ορθή κατεύθυνση, αφού στόχος είναι η εξασφάλιση κατοικιών και διαμερισμάτων, τα οποία θα ενοικιάζονται ή θα πωλούνται σε προσιτές τιμές. Από την άλλη θέλουμε να επαναλάβουμε τη πρόταση μας για περαιτέρω διεύρυνση των κριτηρίων του Στεγαστικού Σχεδίου Αναζωογόνησης Ορεινών και Μειονεκτούντων Περιοχών. Θα πρέπει να καταστεί πιο γενναιόδωρο και κάποια από τα κριτήρια να διευρυνθούν. Υπενθυμίζουμε ακόμα την εισήγηση μας για δημιουργία Ενιαίου Φορέα Στεγαστικής Πολιτικής, η δημιουργία του οποίου θα επιλύσει πολλά από τα προβλήματα που υπάρχουν.

Εκφράζουμε ικανοποίηση και ευαρέσκεια για τα εξαγγελθέντα 17 μέτρα κατά της ακρίβειας και υπέρ της στήριξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού μας, της μεσαίας τάξης και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με συνολικό κόστος περίπου 200 εκ. ευρώ, τα οποία θα προσφέρουν πολύ αναγκαίες οικονομικές ανάσες στα κυπριακά νοικοκυριά. Άλλωστε πολλά από αυτά αποτελούσαν εισηγήσεις μας και με ικανοποίηση διαπιστώσαμε ότι έχουν υιοθετηθεί. Για την Παράταξη μας, ειδικά η επαναφορά των 2 μέτρων, δηλαδή της επιχορήγησης της αυξημένης τιμής της χρέωσης της ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και της μείωσης του φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα, αποτελούσε μόνιμο αίτημα και είχαμε εκφράσει τότε τη διαφωνία μας για την απόφαση τερματισμού τους. Επιπρόσθετα, δημιουργείται και μια αναπτυξιακή προοπτική, βασισμένη στην πολυαναμενόμενη «πράσινη μετάβαση», η οποία μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά την οικονομία μας, σε βάθος χρόνου, κάτι που αναμφίβολα θα μετακυλιστεί και στα νοικοκυριά υπό μορφή οφέλους.

Όσον αφορά το θέμα με το υψηλό ποσοστό των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων και το θέμα των εκποιήσεων τα οποία, για τουλάχιστον την τελευταία δεκαετία, αποτελούν πολύ σοβαρά προβλήματα για την κυπριακή οικονομία, τα τραπεζικά ιδρύματα, τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και διαχείρισης πιστωτικών διευκολύνσεων, αλλά και τους δανειολήπτες, σημειώνουμε με ικανοποίηση την ψήφιση των σχετικών Νομοσχεδίων και των Προτάσεων Νόμου οι οποίες κατατέθηκαν εκ μέρους της Παράταξης μας. Με τη δική μας καθοριστική συμβολή, αφού από τον περασμένο Ιούνιο προτείναμε την ουσιαστική εμπλοκή του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου στη όλη διαδικασία, έχουμε την πεποίθηση ότι καταφέραμε να ψηφιστεί ένα αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του ζητήματος των εκποιήσεων, παρέχοντας ενισχυμένο δίκτυο προστασίας στους ευάλωτους δανειολήπτες, τα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Κρίνουμε πως με τον ορισμό αριθμού δικαστών να εκδικάζουν υποθέσεις, οι οποίες αφορούν διαφορές, οι οποίες με δική μας εισήγηση θα περιλαμβάνουν υπερχρεώσεις και καταχρηστικές ρήτρες, που προκύπτουν μεταξύ δανειοληπτών και πιστωτών, θα βοηθήσει στην επίσπευση της εκδίκασης των υποθέσεων. Επίσης, ο εκσυγχρονισμός και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των αρμοδιοτήτων του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου για διορισμό διαμεσολαβητή για σκοπούς αναδιάρθρωσης πιστωτικής διευκόλυνσης αναμένεται να ενισχύσει την εξωδικαστική επίλυση χρηματοοικονομικών διαφορών και να αντιμετωπίσει το μεγάλο αριθμό υποθέσεων που εκκρεμούν για εκδίκαση στα δικαστήρια. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας, μετά και από δικές μας προτάσεις, περιλαμβάνεται η επαγγελματική στέγη και οι τερματισμένες πιστωτικές διευκολύνσεις. Η ταυτόχρονη εφαρμογή και λειτουργία του κοινωνικού μέτρου Σχέδιο Έναντι Δόσης, το οποίο προστατεύει τα ευάλωτα νοικοκυριά, συμπληρώνει το πακέτο των προτάσεων για την οριστική επίλυση του προβλήματος. Είμαστε πεπεισμένοι ότι μετά και την ψήφιση των πιο πάνω Νομοθετημάτων, επαναφέρεται μια ισορροπία μεταξύ δανειοληπτών από τη μια και πιστωτικών ιδρυμάτων και εταιρειών εξαγοράς και διαχείρισης πιστώσεων από την άλλη, θα ενθαρρυνθούν οι υγιείς και βιώσιμες αναδιαρθρώσεις σε βάρος των εκποιήσεων, αντιμετωπίζεται με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα ο εντοπισμός των στρατηγικών κακοπληρωτών και εν τέλει θα μειωθούν οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις, με όλα τα θετικά συνεπακόλουθα για την οικονομία και την χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Τέλος, για άλλη μια φορά, υπογραμμίζουμε την ανάγκη για αυστηρή εφαρμογή του Κώδικα Συμπεριφοράς για το Χειρισμό Δανειοληπτών, καθώς και των Οδηγιών που εκδίδει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, τόσο από τις

Εμπορικές Τράπεζες, όσο και από τις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων και Εταιρείες Διαχείρισης, κυρίως για τις κακές πρακτικές που ακολουθούν, τις υπερχρεώσεις, τις καταχρηστικές ρήτρες και την απροθυμία τους να συνεργάζονται με τους δανειολήπτες με στόχο τις υγιείς και βιώσιμες αναδιαρθρώσεις και καλούμε την Κεντρική Τράπεζα όπως διενεργεί τους απαραίτητους ελέγχους για το σκοπό αυτό.

Σχετικά με τις ξένες επενδύσεις, είναι γεγονός ότι η κατάργηση του επενδυτικού προγράμματος και ειδικά η εικόνα της χώρας μας στο εξωτερικό σε σχέση με το θέμα αυτό και τους λόγους κατάργησης του, επηρέασε αρνητικά την αξιοπιστία της Κύπρου. Η πρόσφατη δημοσίευση του αποτελέσματος της έρευνας από τη Διεθνή Κοινοπραξία Διερευνητικής Δημοσιογραφίας (ICIJ) επιβεβαίωσε την προβληματική εικόνα της χώρας μας στη διαχείριση του επενδυτικού προγράμματος, αλλά και των οικονομικών δεσμών με Ρώσους υπηκόους οι οποίοι σχετίζονται με παράνομες δραστηριότητες. Θα πρέπει να γίνουν πολλά, όμως οφείλουμε να σημειώσουμε ότι τα τελευταία χρόνια, αλλά και επί παρούσας διακυβέρνησης, έγιναν σημαντικά βήματα προόδου στην καταπολέμηση της διαφθοράς, των φαινομένων διαπλοκής, καθώς και στη θωράκιση της αξιοπιστίας της χώρας μας.

Η σύσταση και η λειτουργία της ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς τον περασμένο χρόνο, η συμμόρφωση και η πιστή εφαρμογή των διεθνών κυρώσεων, της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την Παρεμπόδιση του Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, καθώς και νομοθεσίες οι οποίες έχουν ψηφιστεί, όπως π.χ. η προστασία των πληροφοριοδοτών που αναφέρουν κακές πρακτικές και πράξεις διαφθοράς, είναι τέτοια παραδείγματα. Ταυτόχρονα καλούμε την Κυβέρνηση και τους θεσμούς να αξιολογήσουν τα πορίσματα της πρόσφατης δημοσίευσης, να τα αξιοποιήσουν προς όφελος της Κύπρου και της περαιτέρω βελτίωσης της κατάστασης, αλλά ακόμη πιο σημαντικό, είναι να επιδείξουν μηδενική ανοχή σε οποιαδήποτε ενδεχόμενη παρανομία και να τιμωρήσουν παραδειγματικά όσους καταχράστηκαν το σύστημα και με αθέμητους τρόπους επωφελήθηκαν από αυτό. Χωρίς παραδειγματική τιμωρία των ενόχων, δεν επανέρχεται η αξιοπιστία της χώρας μας και ούτε ικανοποιείται το περί δικαίου αίσθημα της κοινωνίας.

Καταληκτικά, η κυπριακή οικονομία βρίσκεται σε μια πορεία υγιή και θα πρέπει να παραμείνει ανθεκτική και ισχυρή. Η ανοδική της πορεία, όπως καταγράφεται και από τους σχετικούς οικονομικούς δείκτες, πρέπει να διαφυλαχθεί. Ο Κρατικός Προϋπολογισμός για το 2024 είναι πλεονασματικός, διατηρώντας τη δημοσιονομική σταθερότητα, δημιουργεί συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης, μειώνει περαιτέρω το δημόσιο χρέος, ο στόχος του συμπίπτει με το στρατηγικό στόχο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αλλά και του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου 2024-2026, κατορθώνοντας την ίδια ώρα να αυξήσει τις κοινωνικές παροχές και τα μέτρα στήριξης της κοινωνίας για αντιμετώπιση της ακρίβειας ως αποτέλεσμα του πληθωρισμού. Θα παρακολουθούμε την πορεία υλοποίησης του Προϋπολογισμού και των προβλέψεων μέσα στις δύσκολες συνθήκες και στις συνθήκες αβεβαιότητας που επικρατούν και με υπευθυνότητα θα παρεμβαίνουμε άμεσα όταν διαπιστώσουμε ότι υπάρχουν αποκλίσεις ή επηρεάζεται αρνητικά η δημοσιονομική σταθερότητα.

Η πρόθεση μας ως ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ-Συνεργασία είναι να συνεχίσουμε να συμβάλλουμε εποικοδομητικά, με συγκεκριμένες εισηγήσεις και προτάσεις, με συναινετικό τρόπο μέσα από διάλογο και ανταλλαγή απόψεων, με σκοπό την υλοποίηση των στόχων και προτάσεων της Κυβέρνησης, αλλά και την εξεύρεση ανθρωποκεντρικών, χειροπιαστών και εφικτών λύσεων, προς όφελος των συμπολιτών μας.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ-Συνεργασία θα υπερψηφίσει τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2024

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη υπηρεσία
Δευτέρα 23 Οκτωβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργός Οικονομικών<ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση κρατικών εσόδων - Δημοσιονομικοί δείκτες - Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση <p>Επιμέρους προϋπολογισμοί: Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Λογιστήριο, Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών, Διαχείριση Δημόσιου Χρέους</p> <p><i>Υπουργός Οικονομικών: Μάκης Κεραυνός</i></p>

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη υπηρεσία
Δευτέρα 30 Οκτωβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="486 280 1364 369">• Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου <i>Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου: Κωνσταντίνος Ηροδότου</i> <li data-bbox="486 369 1364 459">• Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων <i>Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων: Αλέξης Βαφειάδης</i> <li data-bbox="486 459 1364 582">• Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής <i>Υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής: Φίλιππος Χατζηζαχαρία</i> <li data-bbox="486 582 1364 694">• Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού <i>Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού: Δέσπω Μιχαηλίδου Λιβανίου</i>
Παρασκευή 3 Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="486 705 1364 795">• Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών: Έφη Παπαδοπούλου</i> <li data-bbox="486 795 1364 884">• Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας <i>Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας: Γιώργος Παπαναστασίου</i> <li data-bbox="486 884 1364 974">• Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου <i>Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου: Άννα Ζαβού Χριστοφόρου</i> <li data-bbox="486 974 1364 1064">• Ελεγκτική Υπηρεσία <i>Γενικός Ελεγκτής: Οδυσσέας Μιχαηλίδης</i>
Δευτέρα 6 Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="486 1075 1364 1187">• Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος <i>Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος: Πέτρος Ξενοφώντος</i> <li data-bbox="486 1187 1364 1276">• Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας <i>Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας: Αθηνά Μιχαηλίδου</i> <li data-bbox="486 1276 1364 1366">• Υφυπουργείο Πολιτισμού <i>Υφυπουργός Πολιτισμού: Βασιλική Κασσιανίδου</i>
Παρασκευή 17 Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="486 1377 1364 1467">• Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων <i>Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων: Στέλλα Μιχαηλίδου</i> <li data-bbox="486 1467 1364 1624">• Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων <i>Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Μαρία Στυλιανού Λοττίδη</i> <li data-bbox="486 1624 1364 1713">• Υπουργείο Άμυνας <i>Υπουργός Άμυνας: Χαράλαμπος Πετρίδης</i>

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη υπηρεσία
Δευτέρα 20 Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων <i>Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων: Γιάννης Παναγιώτου</i> • Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας <i>Υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας: Μαριλένα Ευαγγέλου</i> • Υφυπουργείο Ναυτιλίας <i>Υφυπουργός Ναυτιλίας: Μαρίνα Χατζημανώλη</i> • Υπουργείο Υγείας <i>Υπουργός Υγείας: Πόπη Κανάρη</i> • Γραφείο Επιτρόπου Εποπτείας (ΓΕΣΥ) <i>Επίτροπος Εποπτείας (ΓΕΣΥ): Χριστόδουλος Καϊσής</i>
Τρίτη 21^η Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως <i>Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως: Άννα Προκοπίου</i> • Δικαστική Υπηρεσία <i>Πρόεδρος Ανωτάτου Δικαστηρίου: Κατερίνα Σταματίου</i> <i>Πρόεδρος Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου: Αντώνης Λιάτσος</i> • Νομική Υπηρεσία <i>Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας: Γιώργος Σαββίδης</i> • Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς <i>Επίτροπος Διαφάνειας: Χάρης Πογιατζής</i> • Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας <i>Επίτροπος Νομοθεσίας: Λουίζα Χριστοδουλίδου Ζανέττου</i> • Υπουργείο Εξωτερικών: <i>Υπουργός Εξωτερικών: Κωνσταντίνος Κόμπος</i>
Παρασκευή 24 Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα <i>Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα: Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδο</i>
Δευτέρα 27 Νοεμβρίου 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εσωτερικών <i>Υπουργός Εσωτερικών: Κωνσταντίνος Ιωάννου</i> • Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού <i>Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού: Εύα Πανατζαρή</i> • Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών <i>Έφορος Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών: Κύπρος Πρωτοπαπάς</i> • Υφυπουργείο Τουρισμού <i>Υφυπουργός Τουρισμού: Κώστας Κουμής</i> • Βουλή των Αντιπροσώπων <i>Γενική Διευθύντρια Βουλής των Αντιπροσώπων: Τασούλα Ιερωνυμίδου</i>

ΜΕΡΟΣ Δ

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2021-2026 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1 Πραγματικά Έσοδα 2021	2 Πραγματικά Έσοδα 2022	Μεταβολή 2:1 %	3 Αναθεωρημένα Έσοδα 2023	Μεταβολή 3:2 %	4 Προϋπολ. Έσοδα 2024	Μεταβολή 4:3 %	5 Προϋπολ. Έσοδα 2025	Μεταβολή 5:4 %	6 Προϋπολ. Έσοδα 2026	Μεταβολή 6:5 %
A. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.659.468	3.015.646	13,39	3.458.215	14,68	3.656.425	5,73	3.834.040	4,86	3.985.000	3,94
I. Φόρος Εισοδήματος- Φυσικά Πρόσωπα	990.745	1.171.585	18,25	1.271.056	8,49	1.282.800	0,92	1.327.290	3,47	1.351.350	1,81
Υπάλληλοι	666.071	757.971	13,80	837.792	10,53	859.800	2,63	903.290	5,06	927.350	2,66
Αυτοεργοδοτούμενοι	53.921	58.786	9,02	64.000	8,87	62.000	-3,13	66.000	6,45	66.000	0,00
Έκτακτη Εισφορά για την Άμυνα	270.753	354.828	31,05	369.264	4,07	361.000	-2,24	358.000	-0,83	358.000	0,00
II. Φόρος Εισοδήματος -Νομικά Πρόσωπα	1.265.668	1.443.390	14,04	1.808.580	25,30	1.979.775	9,47	2.097.100	5,93	2.210.900	5,43
Εταιρικός Φόρος	1.211.071	1.349.214	11,41	1.730.497	28,26	1.904.475	10,05	2.021.800	6,16	2.135.600	5,63
Άλλα (Φόρος Πιστωτικών Ιδρυμάτων)	54.597	94.176	72,49	78.083	-17,09	75.300	-3,56	75.300	0,00	75.300	0,00
III. Φόροι Περιουσίας	115.055	163.613	42,20	214.009	30,80	224.150	4,74	236.250	5,40	247.350	4,70
Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών	109.064	156.517	43,51	207.037	32,28	217.000	4,81	229.100	5,58	240.200	4,85
Άλλοι Φόροι Περιουσίας	5.991	7.096	18,44	6.972	-1,75	7.150	2,55	7.150	0,00	7.150	0,00
IV. Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	80.949	80.655	-0,36	81.177	0,65	81.000	-0,22	81.000	0,00	81.000	0,00
V. Άλλοι	207.051	156.403	-24,46	83.393	-46,68	88.700	6,36	92.400	4,17	94.400	2,16
Έκτακτη Εισφορά	2.512	3.261	29,82	1.054	-67,68	102	-90,32	2	-98,04	2	0,00
Συνεισφορά Σύνταξης Χήρων και Ορφανών	20.011	20.098	0,43	20.729	3,14	20.300	-2,07	20.200	-0,49	20.200	0,00
Συνταξιοδοτική Συνεισφορά	31.993	32.429	1,36	33.844	4,36	33.000	-2,49	33.000	0,00	33.000	0,00
Μειώσεις Απολαβών	140.050	76.879	-45,11	6.057	-92,12	100	-98,35	0	-100,00	0	0,00
Εισφορά για Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη	13	8	-38,46	9	0,00	0	-100,00	0	0,00	0	0,00
Συν. έναντι φιλοδωρ. Εργαζομ. Συμβασ.	7.505	9.925	32,25	1.915	-80,71	3.000	56,66	3.000	0,00	3.000	0,00
Τέλη Απόληψης Νερού	114	170	49,12	1.380	711,76	198	-85,65	198	0,00	198	0,00
Φόρος Καζίνο	4.853	13.633	180,92	18.405	35,00	32.000	73,87	36.000	12,50	38.000	5,56
B. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	3.171.512	3.578.569	12,83	4.093.109	14,38	4.397.846	7,45	4.651.057	5,76	4.906.059	5,48
Εισαγωγικοί Δασμοί	42.256	52.747	24,83	65.082	23,39	67.328	3,45	68.971	2,44	70.534	2,27
Φόροι Κατανάλωσης	532.028	479.210	-9,93	529.345	10,46	546.222	3,19	559.799	2,49	573.033	2,36
Φόρος Προστιθεμένης Αξίας	2.151.150	2.538.045	17,99	2.960.851	16,66	3.234.830	9,25	3.466.825	7,17	3.699.819	6,72
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	73.614	90.736	23,26	94.593	4,25	95.000	0,43	95.000	0,00	95.000	0,00
Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	27.559	28.353	2,88	28.970	2,18	28.000	-3,35	28.000	0,00	28.000	0,00
Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	187.444	213.371	13,83	243.195	13,98	255.000	4,85	264.200	3,61	272.000	2,95
Τέλη Χαρτοσήμων	39.518	46.169	16,83	46.682	1,11	47.020	0,72	47.020	0,00	47.020	0,00
Άλλοι	117.943	129.938	10,17	124.391	-4,27	124.446	0,04	121.242	-2,57	120.653	-0,49

	1 Πραγματικά Έσοδα 2021	2 Πραγματικά Έσοδα 2022	Μεταβολή 2:1 %	3 Αναθεωρημένα Έσοδα 2023	Μεταβολή 3:2 %	4 Προϋπολ. Έσοδα 2024	Μεταβολή 4:3 %	5 Προϋπολ. Έσοδα 2025	Μεταβολή 5:4 %	6 Προϋπολ. Έσοδα 2026	Μεταβολή 6:5 %
Γ. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	332.325	371.773	11,87	437.588	17,70	672.657	53,72	667.565	-0,76	693.156	3,83
Δ. ΕΝΟΙΚΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΆΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	140.259	148.394	5,80	179.558	21,00	188.778	5,13	196.323	4,00	205.141	4,49
Ενοίκια και Δικαιώματα	73.511	90.179	22,67	110.156	22,15	131.508	19,38	139.058	5,74	147.876	6,34
Άλλοι Πρόσοδοι	66.748	58.215	-12,78	69.402	19,22	57.270	-17,48	57.265	-0,01	57.265	0,00
Κρατικό Λαχείο	11.267	12.349	9,60	15.569	26,07	13.100	-15,86	13.100	0,00	13.100	0,00
Ε. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	321.015	359.436	11,97	391.107	8,81	371.413	-5,04	381.165	2,63	393.287	3,18
Επιβαρύνσεις Φόρων και Τελών	40.005	55.627	39,05	62.322	12,04	47.450	-23,86	47.463	0,03	47.456	-0,01
Πρόστιμα και Χρηματικές Ποινές	22.575	18.676	-17,27	11	-99,94	20.987	190.690,91	21.044	0,27	21.104	0,29
Εισφορές από τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	33.487	34.631	3,42	38.189	10,27	38.000	-0,49	38.500	1,32	39.000	1,30
Εισφορές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	8.351	11.993	43,61	10.014	-16,50	11.817	18,00	12.749	7,89	13.349	4,71
Άλλες	216.585	238.497	10,12	280.559	17,64	253.147	-9,77	261.397	3,26	272.366	4,20
ΣΤ. ΆΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	212.079	148.472	-29,99	141.328	-4,81	95.683	-32,30	90.898	-5,00	88.474	-2,67
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	150.044	89.320	-40,47	51.227	-42,65	39.226	-23,43	39.290	0,16	39.377	0,22
Έσοδα Αμυντικής Θωράκισης	5	37	640,00	29.000	78.278,38	100	-99,66	100	0,00	100	0,00
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	15.191	14.765	-2,80	18.532	25,51	14.559	-21,44	14.609	0,34	14.609	0,00
Πρόσοδοι από Τόκους	44.278	41.820	-5,55	41.078	-1,77	40.295	-1,91	35.396	-12,16	32.885	-7,09
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	2.561	2.530	-1,21	1.491	-41,07	1.503	0,80	1.503	0,00	1.503	0,00
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	6.836.658	7.622.290	11,49	8.700.905	14,15	9.382.802	7,84	9.821.048	4,67	10.271.117	4,58
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	1.897.355	1.636.516	-13,75	1.537.786	-6,03	1.901.582	23,66	1.891.361	-0,54	1.901.760	0,55
Χορηγίες	306.482	420.361	37,16	326.007	-22,45	509.230	56,20	567.790	11,50	628.434	10,68
Δάνεια	1.590.873	1.216.155	-23,55	1.211.779	-0,36	1.392.352	14,90	1.323.571	-4,94	1.273.326	-3,80
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	8.734.013	9.258.806	6,01	10.238.691	10,58	11.284.384	10,21	11.712.409	3,79	12.172.877	3,93

2. **ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ 2021-2026**

	1 Πραγματικές Δαπάνες 2021	2 Πραγματικές Δαπάνες 2022	% Μεταβολή 2:1	3 Προϋπολ. Δαπάνες 2023	% Μεταβολή 3:2	4 Προϋπολ. Δαπάνες 2024	% Μεταβολή 5:4	5 Προϋπολ. Δαπάνες 2025	% Μεταβολή 5:4	6 Προϋπολ. Δαπάνες 2026	% Μεταβολή 6:5
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.797.607	2.905.674	3,9	3.232.340	11,2	3.688.983	14,1	3.880.792	5,2	3.993.840	2,9
Σύνολο αποδοχών	2.116.742	2.210.288	4,4	2.471.852	11,8	2.896.398	17,2	3.049.627	5,3	3.136.485	2,8
Συντάξεις και Φιλοδορήματα	680.865	695.386	2,1	760.488	9,4	792.585	4,2	831.165	4,9	857.355	3,2
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	857.496	1.048.090	22,2	1.093.389	4,3	1.168.459	6,9	1.186.500	1,5	1.222.510	3,0
Λειτουργικές Δαπάνες	312.814	441.885	41,3	333.576	-24,5	343.799	3,1	337.078	-2,0	342.697	1,7
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	76.112	77.114	1,3	110.504	43,3	125.887	13,9	117.607	-6,6	112.521	-4,3
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια	9.543	17.698	85,5	25.491	44,0	27.654	8,5	27.247	-1,5	27.120	-0,5
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	109.315	116.344	6,4	125.942	8,2	111.289	-11,6	104.288	-6,3	94.790	-9,1
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	26.296	33.031	25,6	38.172	15,6	40.161	5,2	39.861	-0,7	39.495	-0,9
Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	318.139	358.355	12,6	361.650	0,9	370.740	2,5	360.934	-2,6	356.102	-1,3
Δαπάνες Άμυντικής Θωράκισης	300.616	342.356	13,9	346.774	1,3	355.264	2,4	347.608	-2,2	342.697	-1,4
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0	0,0	92.000	0,0	142.000	54,3	192.000	35,2	242.000	26,0
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	3.906	3.143	-19,5	4.454	41,7	4.829	8,4	5.385	11,5	5.685	5,6
Άλλες Λειτουργικές Δαπάνες	1.371	520	-62,1	1.600	207,7	2.100	31,3	2.100	0,0	2.100	0,0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	3.506.880	3.243.396	-7,5	3.198.517	-1,4	3.709.745	16,0	3.732.802	0,6	3.743.833	0,3
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	861.133	916.344	6,4	925.739	1,0	1.170.678	26,5	1.197.776	2,3	1.222.490	2,1
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	306.295	308.914	0,9	321.304	4,0	337.936	5,2	347.327	2,8	358.262	3,1
Επιχορηγήσεις	351.856	246.007	-30,1	209.371	-14,9	201.046	-4,0	206.626	2,8	174.476	-15,6
Κοινωνικές Παροχές	1.962.281	1.725.696	-12,1	1.730.133	0,3	1.989.254	15,0	1.970.452	-0,9	1.977.984	0,4
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	25.315	46.435	83,4	11.970	-74,2	10.831	-9,5	10.621	-1,9	10.621	0,0
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	95.064	132.982	39,9	376.866	183,4	462.185	22,6	450.927	-2,4	383.035	-15,1
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	483.411	497.656	2,9	484.203	-2,7	923.225	90,7	954.591	3,4	1.012.196	6,0
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	88.634	99.500	12,3	163.126	63,9	177.353	8,7	158.923	-10,4	119.748	-24,7
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	218.087	271.547	24,5	446.727	64,5	454.837	1,8	392.634	-13,7	351.990	-10,4
8. ΔΑΝΕΙΑ	2.234.951	1.958.136	-12,4	1.521.318	-22,3	2.455.966	61,4	1.874.992	-23,7	2.254.815	20,3
Έκδοση Δανείων	26.926	16.045	-40,4	91.030	467,3	55.030	-39,5	55.030	0,0	55.030	0,0
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	90.799	1.097.504	1108,7	1.110.000	1,1	1.964.000	76,9	1.624.000	-17,3	2.130.000	31,2
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	2.117.226	844.587	-60,1	320.288	-62,1	436.936	36,4	195.962	-55,2	69.785	-64,4
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	10.282.130	10.156.981	-1,2	10.516.486	3,5	13.040.753	24,0	12.632.161	-3,1	13.081.967	3,6

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2021-2026 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1 Πραγματικές Δαπάνες 2021	2 Πραγματικές Δαπάνες 2022	Διαφορά 2-1	% Μεταβολή 2:1	3 Προϊπολ. Δαπάνες 2023	Διαφορά 3-2	% Μεταβολή 3:2	4 Προϊπολ. Δαπάνες 2024	Διαφορά 4-3	% Μεταβολή 4:3	5 Προϊπολ. Δαπάνες 2025	Διαφορά 5-4	% Μεταβολή 5:4	6 Προϊπολ. Δαπάνες 2026	Διαφορά 6-5	% Μεταβολή 6:5
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.797.607	2.905.674	108.067	3,9	3.232.340	326.666	11,2	3.688.983	456.643	14,1	3.880.792	191.809	5,2	3.993.840	113.048	2,9
Σύνολο αποδοχών	2.116.742	2.210.288	93.546	4,4	2.471.852	261.564	11,8	2.896.398	424.546	17,2	3.049.627	153.229	5,3	3.136.485	86.858	2,8
Απολαβές προσωπικού	1.802.687	1.886.303	83.616	4,6	2.091.775	205.472	10,9	2.298.494	206.719	9,9	2.422.870	124.376	5,4	2.494.039	71.169	2,9
Αξιοματούχοι της Δημοκρατίας	12.021	12.423	402	3,3	13.451	1.028	8,3	14.341	890	6,6	14.790	449	3,1	15.163	373	2,5
Κρατικοί υπαλλήλοι	1.650.920	1.732.343	81.423	4,9	1.920.482	188.139	10,9	2.118.336	197.854	10,3	2.238.500	120.164	5,7	2.306.315	67.815	3,0
Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό	139.746	141.537	1.791	1,3	157.842	16.305	11,5	165.817	7.975	5,1	169.580	3.763	2,3	172.561	2.981	1,8
Προσωπικό Εξωτερικών Υπηρεσιών	15.164	15.848	684	4,5	20.285	4.437	28,0	21.955	1.670	8,2	22.332	377	1,7	22.852	520	2,3
Συνεισφορές της Κυβέρνησης στο Τ.Κ.Α.	204.420	210.406	5.986	2,9	234.129	23.723	11,3	288.929	54.800	23,4	309.549	20.620	7,1	320.065	10.516	3,4
Συνεισφορά στο Επαγγελματικό Σχέδιο Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων	0	0	0	0,0	20.000	20.000	0,0	21.973	1.973	9,9	23.403	1.430	6,5	24.557	1.154	4,9
Αναδρομική Συνεισφορά στο Επαγγελματικό Σχέδιο Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων	0	0	0	0,0	0	0	0,0	150.000	150.000	0,0	150.000	0	0,0	150.000	0	0,0
Συνεισφορές της Κυβέρνησης σε άλλα Ταμεία	6.466	6.371	-95	-1,5	7.651	1.280	20,1	7.995	344	4,5	8.146	151	1,9	8.313	167	2,1
Συνεισφορά της Κυβέρνησης στο Τ.Κ.Σ.	36.129	37.514	1.385	3,8	39.588	2.074	5,5	43.578	3.990	10,1	46.142	2.564	5,9	47.509	1.367	3,0
Συνεισφορά της Κυβέρνησης στο Γενικό Σχέδιο Υγείας	51.876	53.846	1.970	3,8	58.424	4.578	8,5	63.474	5.050	8,6	67.185	3.711	5,8	69.150	1.965	2,9
Συντάξεις και Φιλοδορήματα	680.865	695.386	14.521	2,1	760.488	65.102	9,4	792.585	32.097	4,2	831.165	38.580	4,9	857.355	26.190	3,2
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	857.496	1.048.090	190.594	22,2	1.093.389	45.299	4,3	1.168.459	75.070	6,9	1.186.500	18.041	1,5	1.222.510	36.010	3,0
Λειτουργικές Δαπάνες	312.814	441.885	129.071	41,3	333.576	-108.309	-24,5	343.799	10.223	3,1	337.078	-6.721	-2,0	342.697	5.619	1,7
Οδοιπορικά	2.639	3.243	604	22,9	4.340	1.097	33,8	4.908	568	13,1	4.997	89	1,8	5.067	70	1,4
Λειτουργικά Έξοδα Γραφείου	43.303	53.374	10.071	23,3	63.107	9.733	18,2	67.722	4.615	7,3	67.530	-192	-0,3	67.210	-320	-0,5
Λειτουργικά Έξοδα Μη Γραφειακών Χώρων	39.343	57.122	17.779	45,2	67.279	10.157	17,8	79.678	12.399	18,4	73.882	-5.796	-7,3	79.727	5.845	7,9
Άλλα Λειτουργικά Έξοδα	28.953	38.906	9.953	34,4	29.768	-9.138	-23,5	32.275	2.507	8,4	32.628	353	1,1	32.982	354	1,1
Αγορά Αναλώσιμων Γραφείου	7.254	9.172	1.918	26,4	11.783	2.611	28,5	12.778	995	8,4	12.640	-138	-1,1	12.291	-349	-2,8
Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων	191.322	280.068	88.746	46,4	157.299	-122.769	-43,8	146.438	-10.861	-6,9	145.401	-1.037	-0,7	145.420	19	0,0
Αγορά Υδάτος	53.582	89.353	35.771	66,8	30.000	-59.353	-66,4	55.000	25.000	83,3	55.000	0	0,0	55.000	0	0,0
Αγορά Φαρμάκων	93.590	132.118	38.528	41,2	90.040	-42.078	-31,8	50.042	-39.998	-44,4	50.045	3	0,0	50.045	0	0,0
Άλλες Ιατρικές Προμήθειες	1.949	1.937	-12	-0,6	1.688	-249	-12,9	2.469	781	46,3	2.470	1	0,0	2.470	0	0,0
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	76.112	77.114	1.002	1,3	110.504	33.390	43,3	125.887	15.383	13,9	117.607	-8.280	-6,6	112.521	-5.086	-4,3
Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων	10.705	12.915	2.210	20,6	21.716	8.801	68,1	20.376	-1.340	-6,2	15.051	-5.325	-26,1	13.017	-2.034	-13,5
Συντηρήσεις Έργων Υποδομής	38.644	39.151	507	1,3	41.785	2.634	6,7	42.377	592	1,4	38.732	-3.645	-8,6	37.169	-1.563	-4,0
Συντηρήσεις Άλλων Χώρων	1.643	1.290	-353	-21,5	6.825	5.535	429,1	6.556	-269	-3,9	7.912	1.356	20,7	5.821	-2.091	-26,4
Μηχανήματα, Μηχανολογικός και Άλλος Εξοπλισμός	12.067	11.139	-928	-7,7	14.721	3.582	32,2	28.865	14.144	96,1	27.234	-1.631	-5,7	28.046	812	3,0
Τηλεπικοινωνιακός και Μηχανογραφικός Εξοπλισμός	12.973	12.533	-440	-3,4	25.238	12.705	101,4	27.507	2.269	9,0	28.471	964	3,5	28.265	-206	-0,7
Άλλες Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	80	86	6	7,5	219	133	154,7	206	-13	-5,9	207	1	0,5	203	-4	-1,9

	1	2	Διαφορά	%	3	Διαφορά	%	4	Διαφορά	%	5	Διαφορά	%	6	Διαφορά	%
	Πραγματικές	Πραγματικές	2-1	Μεταβολή	Προϋπολ.	3-2	Μεταβολή	Προϋπολ.	4-3	Μεταβολή	Προϋπολ.	5-4	Μεταβολή	Προϋπολ.	6-5	Μεταβολή
	Δαπάνες	Δαπάνες		2:1	Δαπάνες		3:2	Δαπάνες		4:3	Δαπάνες		5:4	Δαπάνες		6:5
	2021	2022			2023			2024			2025			2026		
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια	9.543	17.698	8.155	85,5	25.491	7.793	44,0	27.654	2.163	8,5	27.247	-407	-1,5	27.120	-127	-0,5
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	109.315	116.344	7.029	6,4	125.942	9.598	8,2	111.289	-14.653	-11,6	104.288	-7.001	-6,3	94.790	-9.498	-9,1
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	26.296	33.031	6.735	25,6	38.172	5.141	15,6	40.161	1.989	5,2	39.861	-300	-0,7	39.495	-366	-0,9
Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	318.139	358.355	40.216	12,6	361.650	3.295	0,9	370.740	9.090	2,5	360.934	-9.806	-2,6	356.102	-4.832	-1,3
Δαπάνες Αμυντικής Θωράκισης	300.616	342.356	41.740	13,9	346.774	4.418	1,3	355.264	8.490	2,4	347.608	-7.656	-2,2	342.697	-4.911	-1,4
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0	0	0,0	92.000	92.000	0,0	142.000	50.000	54,3	192.000	50.000	35,2	242.000	50.000	26,0
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	3.906	3.143	-763	-19,5	4.454	1.311	41,7	4.829	375	8,4	5.385	556	11,5	5.685	300	5,6
Επιστροφές Έμμεσων Φόρων	797	1.395	598	75,0	2.693	1.298	93,0	2.658	-35	-1,3	3.358	700	26,3	3.658	300	8,9
Επιστροφές Τελών και Άλλων Προσόδων	3.109	1.748	-1.361	-43,8	1.761	13	0,7	2.171	410	23,3	2.027	-144	-6,6	2.027	0	0,0
Άλλες Λειτουργικές Δαπάνες	1.371	520	-851	-62,1	1.600	1080	207,7	2.100	500	31,3	2.100	0	0	2.100	0	0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	3.506.880	3.243.396	-263.484	-7,5	3.198.517	-44.879	-1,4	3.709.745	511.228	16,0	3.732.802	23.057	0,6	3.743.833	11.031	0,3
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	861.133	916.344	55.211	6,4	925.739	9.395	1,0	1.170.678	244.939	26,5	1.197.776	27.098	2,3	1.222.490	24.714	2,1
Ημικρατικοί Οργανισμοί	214.814	235.482	20.668	9,6	254.464	18.982	8,1	316.506	62.042	24,4	293.055	-23.451	-7,4	284.991	-8.064	-2,8
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	108.891	109.827	936	0,9	100.604	-9.223	-8,4	124.976	24.372	24,2	144.137	19.161	15,3	143.048	-1.089	-0,8
Συμβούλια / Επιτροπές / Οργανώσεις	26.305	24.308	-1.997	-7,6	25.887	1.579	6,5	26.855	968	3,7	26.871	16	0,1	25.887	-984	-3,7
Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού:	511.123	546.727	35.604	7,0	544.784	-1.943	-0,4	702.341	157.557	28,9	733.713	31.372	4,5	768.564	34.851	4,7
Γενική Κυβερνητική Συνεισφορά στο Τ.Κ.Α.	431.702	486.998	55.296	12,8	435.643	-51.355	-10,5	600.000	164.357	37,7	640.000	40.000	6,7	680.000	40.000	6,3
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	306.295	308.914	2.619	0,9	321.304	12.390	4,0	337.936	16.632	5,2	347.327	9.391	2,8	358.262	10.935	3,1
Επιχορηγήσεις	351.856	246.007	-105.849	-30,1	209.371	-36.636	-14,9	201.046	-8.325	-4,0	206.626	5.580	2,8	174.476	-32.150	-15,6
Κοινωνικές Παροχές	1.962.281	1.725.696	-236.585	-12,1	1.730.133	4.437	0,3	1.989.254	259.121	15,0	1.970.452	-18.802	-0,9	1.977.984	7.532	0,4
Παροχές Παιδείας	169.002	177.129	8.127	4,8	178.902	1.773	1,0	189.646	10.744	6,0	193.770	4.124	2,2	193.522	-248	-0,1
Πολιτιστικές Παροχές	6.514	6.141	-373	-5,7	9.490	3.349	54,5	10.950	1.460	15,4	10.170	-780	-7,1	10.170	0	0,0
Παροχές Υγείας	677.479	734.809	57.330	8,5	669.363	-65.446	-8,9	819.389	150.026	22,4	833.939	14.550	1,8	833.989	50	0,0
Παροχές Στέγασης	61.406	74.726	13.320	21,7	75.065	339	0,5	87.115	12.050	16,1	89.785	2.670	3,1	94.595	4.810	5,4
Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας	980.826	659.337	-321.489	-32,8	698.274	38.937	5,9	757.723	59.449	8,5	751.817	-5.906	-0,8	757.885	6.068	0,8
Άλλες Κοινωνικές Παροχές	23.323	24.475	1.152	4,9	36.241	11.766	48,1	32.630	-3.611	-10,0	28.741	-3.889	-11,9	28.853	112	0,4
Ειδικά Ταμεία	43.731	49.079	5.348	12,2	62.798	13.719	28,0	91.801	29.003	46,2	62.230	-29.571	-32,2	58.970	-3.260	-5,2
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	25.315	46.435	21.120	83,4	11.970	-34.465	-74,2	10.831	-1.139	-9,5	10.621	-210	-1,9	10.621	0	0,0

	1	2	Λιφορά	%	3	Λιφορά	%	4	Λιφορά	%	5	Λιφορά	%	6	Λιφορά	%
	Πραγματικές	Πραγματικές	2-1	Μεταβολή	Προϊπολ.	Λιφορά	Μεταβολή	Προϊπολ.	Λιφορά	Μεταβολή	Προϊπολ.	Λιφορά	Μεταβολή	Προϊπολ.	Λιφορά	Μεταβολή
	Δαπάνες	Δαπάνες		2:1	Δαπάνες	3-2	3:2	Δαπάνες	4-3	4:3	Δαπάνες	5-4	5:4	Δαπάνες	6-5	6:5
	2021	2022			2023			2024			2025			2026		
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	95.064	132.982	37.918	39,9	376.866	243.884	183,4	462.185	85.319	22,6	450.927	-11.258	-2,4	383.035	-67.892	-15,1
5. ΆΛΛΑ ΕΞΟΔΑ	483.411	497.656	14.245	2,9	484.203	-13.453	-2,7	923.225	439.022	90,7	954.591	31.366	3,4	1.012.196	57.605	6,0
Εξουπρέτηση Δημοσίου Χρέους	483.411	497.656	14.245	2,9	484.203	-13.453	-2,7	923.225	439.022	90,7	954.591	31.366	3,4	1.012.196	57.605	6,0
Τόκοι Εσωτερικού	104.642	123.371	18.729	17,9	81.165	-42.206	-34,2	508.427	427.262	526,4	504.418	-4.009	-0,8	544.973	40.555	8,0
Τόκοι Εξωτερικού	341.036	337.585	-3.451	-1,0	356.375	18.790	5,6	370.125	13.750	3,9	407.500	37.375	10,1	424.500	17.000	4,2
Άλλοι Τόκοι Πληρωτέοι	24.686	22.252	-2.434	-9,9	32.090	9.838	44,2	27.090	-5.000	-15,6	27.090	0	0,0	27.090	0	0,0
Τραπεζικές Επιβαρύνσεις	13.047	14.448	1.401	10,7	14.573	125	0,9	17.583	3.010	20,7	15.583	-2.000	-11,4	15.633	50	0,3
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	88.634	99.500	10.866	12,3	163.126	63.626	63,9	177.353	14.227	8,7	158.923	-18.430	-10,4	119.748	-39.175	-24,7
Αγορά Γης και Κτιρίων	26.024	42.444	16.420	63,1	43.710	1.266	3,0	56.571	12.861	29,4	50.952	-5.619	-9,9	43.591	-7.361	-14,4
Αγορά Σταθερών και Κινητών Μηχανημάτων	16.802	14.746	-2.056	-12,2	35.690	20.944	142,0	38.338	2.648	7,4	33.526	-4.812	-12,6	21.828	-11.698	-34,9
Αγορά Εξοπλισμού	44.805	37.714	-7.091	-15,8	67.776	30.062	79,7	71.802	4.026	5,9	66.215	-5.587	-7,8	48.840	-17.375	-26,2
Κινητά Μηχανήματα	1.003	4.196	3.193	318,3	5.380	1.184	28,2	9.553	4.173	77,6	7.141	-2.412	-25,2	4.400	-2.741	-38,4
Επενδύσεις	0	400	400	0,0	10.570	10.170	0,0	1.089	-9.481	-89,7	1.089	0	0,0	1.089	0	0,0
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	218.087	271.547	53.460	24,5	446.727	175.180	64,5	454.837	8.110	1,8	392.634	-62.203	-13,7	351.990	-40.644	-10,4
Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων	63.517	72.865	9.348	14,7	126.814	53.949	74,0	150.261	23.447	18,5	133.669	-16.592	-11,0	129.008	-4.661	-3,5
Δρόμοι	63.355	73.196	9.841	15,5	134.023	60.827	83,1	141.525	7.502	5,6	138.385	-3.140	-2,2	134.104	-4.281	-3,1
Έργα Υποδομής	40.404	49.996	9.592	23,7	44.901	-5.095	-10,2	59.661	14.760	32,9	48.082	-11.579	-19,4	31.961	-16.121	-33,5
Κατασκευαστικά Έργα	43.550	71.497	27.947	64,2	135.864	64.367	90,0	98.975	-36.889	-27,2	68.613	-30.362	-30,7	53.132	-15.481	-22,6
Άλλα Έργα	7.261	3.993	-3.268	-45,0	5.125	1.132	28,3	4.415	-710	-13,9	3.885	-530	-12,0	3.785	-100	-2,6
8. ΔΑΝΕΙΑ	2.234.951	1.958.136	-276.815	-12,4	1.521.318	-436.818	-22,3	2.455.966	934.648	61,4	1.874.992	-580.974	-23,7	2.254.815	379.823	20,3
Έκδοση Δανείων	26.926	16.045	-10.881	-40,4	91.030	74.985	467,3	55.030	-36.000	-39,5	55.030	0	0,0	55.030	0	0,0
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	90.799	1.097.504	1.006.705	1108,7	1.110.000	12.496	1,1	1.964.000	854.000	76,9	1.624.000	-340.000	-17,3	2.130.000	506.000	31,2
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	2.117.226	844.587	-1.272.639	-60,1	320.288	-524.299	-62,1	436.936	116.648	36,4	195.962	-240.974	-55,2	69.785	-126.177	-64,4
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	10.282.130	10.156.981	-125.149	-1,2	10.516.486	359.505	3,5	13.040.753	2.524.267	24,0	12.632.161	-408.592	-3,1	13.081.967	449.806	3,6

4. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ¹⁵

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	€ εκ.	€ εκ.	(Εκτίμηση) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριον Προϊόν (τρέχουσες τιμές)	21.894,9	24.018,9	27.006,4	28.876,4	30.417,9	32.035,5	33.763,5
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	(4,4)	6,6	5,6	2,5	2,9	3,1	3,2
Ανεργία ΕΕΔ (%)	7,6	7,5	6,8	6,5	5,8	5,3	5,0
Πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης) (%)	(1,1)	2,3	8,4	3,5	2,5	2,0	2,0
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-1.275,0 -5,8	-482,0 -2,0	570,2 2,1	557,4 1,9	659,4 2,2	666,4 2,1	685,4 2,0
Πρωτογενές Έλλειμμα/Πλεόνασμα % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-816,9 -3,7	-43,0 -0,2	972,6 3,6	938,8 3,3	1.087,3 3,6	1.136,0 3,5	1.169,2 3,5
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	609,3 2,8	638,7 2,7	691,3 2,6	866,7 3,0	865,1 2,8	773,5 2,4	787,9 2,3
Δημόσιο Χρέος % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	24.923,9 113,8	24.310,8 101,2	23.371,1 86,5	23.375,2 80,9	22.184,1 72,9	21.558,0 67,3	20.296,9 60,1
Δημόσιο Εξωτερικό Χρέος % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	20.324,3 92,8	21.685,7 90,3	21.715,4 80,4	21.792,4 75,5	20.987,4 69,0	20.491,4 64,0	19.249,4 57,0

¹⁵ Πηγή: Κρατικός προϋπολογισμός 2024 - Μνημόνιο και Συνοπτική εικόνα προϋπολογισμού 2024.

ΜΕΡΟΣ Ε - ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο						
Πάγιο Ταμείο	172.202	179.498	179.498	198.636	202.151	205.083
Τακτικές Δαπάνες	8.801.797	7.534.569	7.534.569	9.061.709	8.970.346	9.060.935
Αναπτυξιακές Δαπάνες	886.279	1.367.010	1.364.792	70.020	30.020	30.020
Σύνολο	9.860.279	9.081.077	9.078.859	9.330.365	9.202.517	9.296.038
Υπουργικό Συμβούλιο						
Τακτικές Δαπάνες	142.493	148.737	161.561	178.137	179.810	181.097
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	0	20	20	20
Σύνολο	142.493	148.747	161.561	178.157	179.830	181.117
Βουλή των Αντιπροσώπων						
Τακτικές Δαπάνες	27.007.615	30.708.360	28.618.581	32.420.000	33.450.000	33.460.000
Αναπτυξιακές Δαπάνες	481.728	784.640	509.880	520.000	520.000	520.000
Σύνολο	27.489.343	31.493.000	29.128.461	32.940.000	33.970.000	33.980.000
Δικαστική Εξουσία						
Πάγιο Ταμείο	4.585.944	5.673.844	5.232.103	5.489.740	5.537.740	5.577.948
Τακτικές Δαπάνες	35.514.189	49.152.130	39.822.131	51.456.440	50.679.398	45.051.692
Αναπτυξιακές Δαπάνες	972.808	662.845	1.883.284	670.301	770.406	5.270.513
Σύνολο	41.072.941	55.488.819	46.937.518	57.616.481	56.987.544	55.900.153
Νομική Υπηρεσία						
Πάγιο Ταμείο	39.468.334	10.348.850	17.333.502	5.372.825	5.378.672	5.383.695

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Τακτικές Δαπάνες	19.919.919	21.142.113	21.142.113	22.289.075	24.041.395	24.510.025
Αναπτυξιακές Δαπάνες	537.219	6.408.540	500.000	110.570	63.570	63.570
Σύνολο	59.925.472	37.899.503	38.975.615	27.772.470	29.485.637	29.957.290
Ελεγκτική Υπηρεσία						
Πάγιο Ταμείο	245.347	253.514	258.661	266.628	271.170	275.016
Τακτικές Δαπάνες	6.131.729	7.740.521	7.367.291	8.865.943	9.683.466	9.676.545
Αναπτυξιακές Δαπάνες	4.310	5.050	34.025	39.230	5.050	5.050
Σύνολο	6.381.386	7.999.085	7.659.977	9.171.801	9.959.686	9.956.611
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας						
Πάγιο Ταμείο	581.762	594.341	569.606	627.420	638.207	647.224
Τακτικές Δαπάνες	359.029	398.072	274.449	513.784	590.235	597.806
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	7.782	30	30	30
Σύνολο	940.791	992.423	851.837	1.141.234	1.228.472	1.245.060
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας						
Τακτικές Δαπάνες	775.920	762.988	762.988	842.840	853.186	900.449
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	1.510	6.010	23.510	9.510	9.510
Σύνολο	775.920	764.498	768.998	866.350	862.696	910.009
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων						
Τακτικές Δαπάνες	1.983.712	2.307.821	2.087.103	2.542.113	2.585.219	2.672.757
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	132.815	79.689	130.040	20.050	20.050
Σύνολο	1.983.712	2.440.636	2.166.792	2.672.153	2.605.269	2.692.807

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού						
Τακτικές Δαπάνες	1.885.018	5.190.298	4.890.298	2.601.356	2.730.281	2.828.814
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	6.390	18.834	25.080	25.080	25.080
Σύνολο	1.885.018	5.196.688	4.909.132	2.626.436	2.755.361	2.853.894
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα						
Τακτικές Δαπάνες	684.153	861.962	715.681	875.718	1.003.086	1.050.267
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	1.060	1.060	1.070	1.070	1.060
Σύνολο	684.153	863.022	716.741	876.788	1.004.156	1.051.337
Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων						
Τακτικές Δαπάνες	333.946	515.579	401.405	643.890	706.324	708.165
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	60	0	12.060	12.060	12.060
Σύνολο	333.946	515.639	401.405	655.950	718.384	720.225
Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου						
Τακτικές Δαπάνες	2.309.153	2.490.312	2.392.158	2.793.528	3.022.161	3.096.595
Αναπτυξιακές Δαπάνες	8.443	43.050	55.800	64.050	63.050	63.050
Σύνολο	2.317.596	2.533.362	2.447.958	2.857.578	3.085.211	3.159.645
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών						
Τακτικές Δαπάνες	488.961	648.388	531.642	682.247	726.415	639.627
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	0	6.000	1.000	1.000
Σύνολο	488.961	648.388	531.642	688.247	727.425	640.627
Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών						

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Τακτικές Δαπάνες	2.231.878	2.505.048	2.426.292	2.764.422	2.868.631	3.077.589
Αναπτυξιακές Δαπάνες	3.550	291.039	203.727	291.825	8.070	8.070
Σύνολο	2.235.428	2.796.087	2.630.019	3.056.247	2.876.701	3.085.659
Ειδικές Ανεξάρτητες Υπηρεσίες						
Τακτικές Δαπάνες	15.109.698	19.811.812	17.011.329	13.564.156	12.374.567	12.309.025
Σύνολο	15.109.698	19.811.812	17.011.329	13.564.156	12.374.567	12.309.025
Γραφείο Επιτρόπου Εποπτείας (ΓΕΣΥ)						
Τακτικές Δαπάνες	200.086	310.237	214.739	273.396	277.788	281.727
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	0	3.000	3.000	3.000
Σύνολο	200.086	310.247	214.739	276.396	280.788	284.727
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού						
Τακτικές Δαπάνες	352.707	533.343	373.340	663.797	680.809	696.691
Αναπτυξιακές Δαπάνες	4.177	1.900	6.540	3.910	3.910	3.910
Σύνολο	356.884	535.243	379.880	667.707	684.719	700.601
Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς						
Τακτικές Δαπάνες	271.980	1.019.173	773.341	2.102.680	2.068.062	2.071.009
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	0	20	20	20
Σύνολο	271.980	1.019.173	773.341	2.102.700	2.068.082	2.071.029
Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής						
Πάγιο Ταμείο	81.122	80.000	81.122	80.000	80.000	80.000
Τακτικές Δαπάνες	25.788.410	39.896.019	27.055.054	59.767.826	61.962.998	39.471.374

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Αναπτυξιακές Δαπάνες	54.722.989	79.671.471	50.000.000	100.689.457	82.206.610	77.217.840
Σύνολο	80.592.522	119.647.490	77.136.176	160.537.283	144.249.608	116.769.214
Υφυπουργείο Τουρισμού						
Πάγιο Ταμείο	66.840	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000
Τακτικές Δαπάνες	55.935.164	74.118.200	74.935.164	64.765.619	53.376.977	53.449.179
Αναπτυξιακές Δαπάνες	473.590	910.050	856.941	353.040	353.040	353.040
Σύνολο	56.475.594	75.113.250	75.877.105	65.203.659	53.815.017	53.887.219
Υφυπουργείο Ναυτιλίας						
Πάγιο Ταμείο	601.311	650.000	551.583	650.000	650.000	650.000
Τακτικές Δαπάνες	12.338.721	15.667.860	15.667.860	16.103.543	15.091.983	15.187.400
Αναπτυξιακές Δαπάνες	1.282.594	2.396.560	1.506.607	2.251.560	1.808.560	1.646.560
Σύνολο	14.222.626	18.714.420	17.726.050	19.005.103	17.550.543	17.483.960
Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας						
Τακτικές Δαπάνες	486.046.772	570.709.396	572.784.163	585.059.557	589.252.186	590.726.609
Αναπτυξιακές Δαπάνες	21.314.571	26.598.425	38.555.425	29.405.720	31.579.420	28.799.920
Σύνολο	507.361.343	597.307.821	611.339.588	614.465.277	620.831.606	619.526.529
Υφυπουργείο Πολιτισμού						
Τακτικές Δαπάνες	4.720.235	15.481.834	23.972.476	32.965.890	33.669.481	34.509.313
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	13.572.599	14.231.806	18.333.120	18.429.130	17.099.130
Σύνολο	4.720.235	29.054.433	38.204.282	51.299.010	52.098.611	51.608.443
Υπουργείο Άμυνας						

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Τακτικές Δαπάνες	504.664.881	523.010.203	525.984.617	550.598.016	551.507.924	553.831.199
Αναπτυξιακές Δαπάνες	1.621.770	1.661.510	1.661.510	2.510.010	1.610.010	2.610.010
Σύνολο	506.286.651	524.671.713	527.646.127	553.108.026	553.117.934	556.441.209
Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος						
Τακτικές Δαπάνες	317.240.628	315.877.591	318.162.231	297.886.426	310.495.650	310.054.277
Αναπτυξιακές Δαπάνες	72.615.518	93.081.941	108.024.944	104.692.227	94.561.075	64.683.835
Σύνολο	389.856.146	408.959.532	426.187.175	402.578.653	405.056.725	374.738.112
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως						
Τακτικές Δαπάνες	318.568.094	364.860.642	362.654.142	425.680.075	441.154.759	454.274.105
Αναπτυξιακές Δαπάνες	7.562.874	24.539.613	17.514.784	27.171.779	18.474.274	11.427.854
Σύνολο	326.130.968	389.400.255	380.168.926	452.851.854	459.629.033	465.701.959
Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας						
Τακτικές Δαπάνες	26.326.402	47.532.071	29.466.066	50.253.317	46.255.562	41.878.294
Αναπτυξιακές Δαπάνες	34.762.674	116.314.170	85.141.394	139.347.545	116.814.150	75.097.412
Σύνολο	61.089.076	163.846.241	114.607.460	189.600.862	163.069.712	116.975.706
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων						
Πάγιο Ταμείο	134.581	200.000	203.664	200.000	200.000	200.000
Τακτικές Δαπάνες	705.982.802	615.425.421	726.177.383	784.589.822	833.319.877	881.237.368
Αναπτυξιακές Δαπάνες	22.521.360	8.769.180	30.881.655	15.522.048	11.868.971	3.169.128
Σύνολο	728.638.743	624.394.601	757.262.702	800.311.870	845.388.848	884.606.496
Υπουργείο Εσωτερικών						

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Πάγιο Ταμείο	1.145.608	20.105.000	12.063.000	20.105.000	20.105.000	20.105.000
Τακτικές Δαπάνες	372.020.042	407.659.472	401.998.284	454.012.782	495.131.032	496.119.304
Αναπτυξιακές Δαπάνες	181.701.649	237.415.577	254.425.620	264.448.531	209.727.334	193.236.050
Σύνολο	554.867.299	665.180.049	668.486.904	738.566.313	724.963.366	709.460.354
Υπουργείο Εξωτερικών						
Τακτικές Δαπάνες	82.993.706	88.730.874	83.449.975	100.602.188	103.402.932	104.920.172
Αναπτυξιακές Δαπάνες	6.304.289	14.058.210	8.691.178	11.325.110	11.310.110	15.210.110
Σύνολο	89.297.995	102.789.084	92.141.153	111.927.298	114.713.042	120.130.282
Υπουργείο Οικονομικών						
Πάγιο Ταμείο	3.296.426.298	3.183.712.240	3.196.612.154	4.304.781.491	3.802.772.948	4.275.402.435
Τακτικές Δαπάνες	394.286.251	810.433.579	519.840.630	789.668.591	850.124.154	873.457.345
Αναπτυξιακές Δαπάνες	35.674.233	382.534.858	58.435.446	309.854.047	291.420.356	314.750.391
Σύνολο	3.726.386.782	4.376.680.677	3.774.888.230	5.404.304.129	4.944.317.458	5.463.610.171
Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας						
Τακτικές Δαπάνες	1.013.894.460	1.034.893.909	1.023.658.655	1.166.739.467	1.187.677.187	1.213.370.591
Αναπτυξιακές Δαπάνες	223.227.201	282.505.874	299.977.881	278.351.160	262.766.069	253.577.143
Σύνολο	1.237.121.661	1.317.399.783	1.323.636.536	1.445.090.627	1.450.443.256	1.466.947.734
Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων						
Πάγιο Ταμείο	2.253.730	2.572.000	2.690.657	2.921.000	3.053.000	3.144.000
Τακτικές Δαπάνες	274.080.502	279.507.353	262.269.340	297.591.111	311.638.156	293.526.527
Αναπτυξιακές Δαπάνες	111.836.620	139.225.856	141.076.079	151.810.523	157.754.058	145.646.424

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2022 Πραγματική Δαπάνη €	2023 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2023 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2024 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2025 ΜΔΠ €	2026 ΜΔΠ €
Σύνολο	388.170.852	421.305.209	406.036.076	452.322.634	472.445.214	442.316.951
Υπουργείο Υγείας						
Τακτικές Δαπάνες	1.235.480.805	1.135.117.077	1.214.511.583	1.272.844.490	1.302.837.522	1.306.261.523
Αναπτυξιακές Δαπάνες	2.916.351	7.087.339	7.605.245	18.439.841	14.076.175	21.100.013
Σύνολο	1.238.397.156	1.142.204.416	1.222.116.828	1.291.284.331	1.316.913.697	1.327.361.536
Γενικό Λογιστήριο						
Πάγιο Ταμείο	63.365	40.010	11.083	40.010	40.010	40.010
Τακτικές Δαπάνες	74.163.595	106.259.532	97.259.127	116.843.676	119.927.212	121.487.322
Αναπτυξιακές Δαπάνες	682.492	1.184.028	1.261.278	2.351.307	2.534.788	876.360
Σύνολο	74.909.452	107.483.570	98.531.488	119.234.993	122.502.010	122.403.692

ΜΕΡΟΣ ΣΤ**ΣΥΝΑΦΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ****1. ΠΟΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2023¹⁶ (ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΙΑΝ-ΟΚΤ)**

	Προϋπολογισμός 2022 € εκατομ.	Πραγματικές Δαπάνες 1.1.2022-31.10.2022 € εκατομ.	Βαθμός Υλοποίησης %	Προϋπολογισμός 2023 € εκατομ.	Πραγματικές Δαπάνες 1.1.2023- 31.10.2023 € εκατομ.	Βαθμός Υλοποίησης %
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	538,7	190,9	35	649,3	318,4	49
Συγχρηματοδοτούμενα και άλλες χρηματοδοτικές Δαπάνες	232,6	77	33	350,6	145,2	41
Χορηγίες, συνεισφορές και επιχορηγήσεις	216,3	103,7	48	270,3	144,6	53
Κοινωνικές παροχές	72,9	45,2	62	78,8	41,2	52
Λοιπές Δαπάνες	63,8	17,3	27	94,4	28,3	30
Σύνολο	1.124,3	434,1	38,6	1.443,4	677,7	47

¹⁶ Στοιχεία που κατατίθενται στη Βουλή από το Γενικό Λογιστήριο. Τελευταία ενημέρωση 5 Δεκεμβρίου 2023.

2. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2023

Κατά τη διάρκεια του έτους 2023 η Βουλή ψήφισε σε νόμους τρία νομοσχέδια συμπληρωματικών προϋπολογισμών για το έτος 2023, τα οποία κατατέθηκαν εκ μέρους της κυβέρνησης και αναλύονται ως ακολούθως:

- **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 2023**

[Ν. 25(II)/2023].

Συμπληρωματική δαπάνη ύψους €75.000.000 για την κάλυψη διάφορων δαπανών που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία και των αυξανόμενων μεταναστευτικών ροών.

- **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 2023**

[Ν. 28(II)/2023].

Συμπληρωματική δαπάνη ύψους €361.098.659 για την κάλυψη διαφόρων δαπανών, οι οποίες αφορούν μεταξύ άλλων αύξηση του τιμαριθμικού επιδόματος στο πλαίσιο εφαρμογής της μεταβατικής συμφωνίας για την καταβολή αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής (ΑΤΑ), υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων/σχεδίων χορηγιών, αγορά ύδατος, κυβερνητική χορηγία προς το Πανεπιστήμιο Κύπρου, αγορά κτιρίου για στέγαση τμημάτων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, παράταση του μέτρου επιδότησης της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος στο πλαίσιο αντιμετώπισης των πληθωριστικών πιέσεων, κρατική χορηγία προς το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, φιλοξενία εκτοπισθέντων από την Ουκρανία και ασυνόδευτων ανήλικων παιδιών αιτητών διεθνούς προστασίας, αγορά φαρμάκων και εμβολίων κατά του COVID-19, πρόσληψη έκτακτου εκπαιδευτικού προσωπικού, χορηγία στον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού, συμβατικές υποχρεώσεις Μονάδων Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων Πεντακώμου και Κόσιης, επιδιόρθωση/συντήρηση/αναδόμηση διαμερισμάτων σε κυβερνητικούς οικισμούς, μέτρα στήριξης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων και του κλάδου αιγοπροβατοτροφίας, κοινωνική σύνταξη και συμπλήρωμα κατώτατης σύνταξης κοινωνικών ασφαλίσεων.

- **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 2023**

[Ν. 51(II)/2023].

Συμπληρωματική δαπάνη ύψους €390.635.126 για την κάλυψη διαφόρων δαπανών, λόγω της υποβολής σειράς νέων αιτημάτων από τις ανεξάρτητες υπηρεσίες/υπουργεία/υφυπουργεία/τμήματα, που αφορούν μεταξύ άλλων, αυξημένη γενική κυβερνητική εισφορά στο Γενικό Σχέδιο Υγείας, αυξημένη γενική κυβερνητική εισφορά στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αγορά φαρμάκων και εμβολίων, υπερωριακή αμοιβή των μελών της Αστυνομίας, χορηγία στους δήμους, κάλυψη αυξημένων λειτουργικών δαπανών, στο σχέδιο θεραπείας Κυπρίων στο εξωτερικό, χορηγία στον ΚΟΑΠ, χορηγία σε φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, πρόσληψη έκτακτου εκπαιδευτικού προσωπικού, εκστρατείες διαφώτισης αλλά και λόγω των συνεχιζόμενων σοβαρών επιπτώσεων που δημιουργούνται στην κυπριακή οικονομία από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

ΜΕΡΟΣ Ζ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2024, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τροποποίηση Αρ. 1

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΓΕΝΙΚΑ

Σημείωση 13

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για τροποποίηση της πιο κάτω Σημείωσης, η οποία προνοεί τη διαδικασία παραχώρησης επιδομάτων. Η συγκεκριμένη τροποποίηση, λόγω ασάφειας και αδυναμίας εφαρμογής, προτείνεται να τροποποιηθεί ως ακολούθως:

Από: «13. Όταν κάποιο δικαίωμα ή επίδομα, που ίσχυε με βάση υφιστάμενη νομοθεσία ή κανονισμό κατά την ημέρα έναρξης του οικονομικού έτους στο οποίο αναφέρονται τα Δελτία Δαπανών, καταστεί πληρωτέο προς κάποιο λειτουργό του οποίου ο βασικός μισθός προβλέπεται ήδη κάτω από τις ομάδες δαπανών 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας» και 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» οποιουδήποτε Κεφαλαίου Δαπανών, τέτοιο δικαίωμα ή επίδομα δύναται να πληρωθεί σε χρέωση των άρθρων των ομάδων αυτών και να καλυφθεί από την ολική πρόνοια αυτών ύστερα από εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών. Οποιαδήποτε αναθεώρηση του ύψους των προαναφερόμενων δικαιωμάτων ή επιδομάτων, με εξαίρεση την αναπροσαρμογή αυτών ως αποτέλεσμα της διακυμάνσεως του τιμαριθμικού δείκτη ή λόγω γενικών αυξήσεων μισθών, ή οποιαδήποτε χορήγηση νέων δικαιωμάτων ή επιδομάτων, υποβάλλεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση μαζί με τη συνεπαγόμενη δαπάνη».

Σε: «13: Όταν κάποιο επίδομα, που ίσχυε με βάση υφιστάμενη νομοθεσία ή κανονισμό κατά την ημέρα έναρξης του οικονομικού έτους στο οποίο αναφέρονται τα Δελτία Δαπανών, καταστεί πληρωτέο προς κάποιο λειτουργό του οποίου ο βασικός μισθός προβλέπεται ήδη κάτω από τις ομάδες δαπανών 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας» και 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» οποιουδήποτε Κεφαλαίου Δαπανών, τέτοιο επίδομα δύναται να πληρωθεί σε χρέωση των άρθρων των ομάδων αυτών, ύστερα από εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών, νοουμένου ότι προβλέπονται επαρκείς πιστώσεις στο σύνολο του ετήσιου κρατικού Προϋπολογισμού. Οποιαδήποτε αναθεώρηση του ύψους των προαναφερόμενων επιδομάτων, με εξαίρεση την αναπροσαρμογή αυτών ως αποτέλεσμα της διακυμάνσεως του τιμαριθμικού δείκτη ή λόγω γενικών αυξήσεων μισθών, ή οποιαδήποτε χορήγηση νέας κατηγορίας επιδομάτων, παραχωρείται με εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών, εκτός εάν δεν προβλέπονται επαρκείς πιστώσεις στο σύνολο του ετήσιου κρατικού Προϋπολογισμού, τότε υποβάλλεται μαζί με τη συνεπαγόμενη δαπάνη, στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση, σύμφωνα με τη νενομισμένη διαδικασία.»

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 2

Κεφάλαιο: 010100.2 «Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη, για σκοπούς ορθής παρουσίας, όπως υλοποιηθούν οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

- Μετονομασία της θέσης Προεδρικός Επίτροπος σε Επίτροπος Αποδήμων κάτω από το εδάφιο 3.
- Προσθήκη μιας θέσης Υφυπουργού Προεδρίας για Ευρωπαϊκά Θέματα κάτω από το εδάφιο 7 στη στήλη με τον αριθμό θέσεων για το 2023, με βάση τον περί Υφυπουργού παρά τω Προέδρω για Ευρωπαϊκά Θέματα (Προσωρινές Διατάξεις), Νόμο του 2023.
- Απάλειψη της θέσης Επιτρόπου Μεταρρύθμισης Δημόσιας Υπηρεσίας κάτω από το εδάφιο 11.

Οι πιο πάνω ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».

Τροποποίηση Αρ. 3

(Α) Κεφάλαιο: 010500.2 «Δικαστική Υπηρεσία - Ανώτατο Δικαστήριο - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη, για σκοπούς κάλυψης αναγκών στην Δικαστική Υπηρεσία, δημιουργίας δύο (2) νέων θέσεων Πρώτου Νομικού Λειτουργού (Κλίμακα Α14(ii)), κάτω από το εδάφιο 22.

Η πιο πάνω ρύθμιση θα επιφέρει πρόσθετη Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη €157.321.

(Β) Κεφάλαιο: 010510.2 «Δικαστική Υπηρεσία - Κοινές Υπηρεσίες - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη υλοποίησης των πιο κάτω ρυθμίσεων (υλοποίηση Σημείωσης Προϋπολογισμού):

- Κατάργηση μίας (1) θέσης Στενογράφου Δικαστηρίου (Κλίμακες Α2(4^η βαθμίδα), Α5 και Α7(ii)) κάτω από το εδάφιο 50.
- Δημιουργία μίας (1) νέας θέσης Βοηθού Λειτουργού Υποστήριξης Δικαστηρίου (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)) κάτω από το εδάφιο 90.

Η πιο πάνω ρύθμιση δεν επιφέρει πρόσθετη δαπάνη.

Τροποποίηση Αρ. 4

Κεφάλαιο: 020100.3 «Νομική Υπηρεσία - Κεντρικά Γραφεία - Αναπτυξιακές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 08000 «Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων» - Υποομάδα Δαπανών 08001 «Κυβερνητικά Γραφεία»: €200.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €200.000 (Άρθρο 08002 «Ανέγερση Κτιρίων Κυβερνητικών Κτιρίων»), στα πλαίσια ανέγερσης ιδιόκτητου κτιρίου για τις ανάγκες της Νομικής Υπηρεσίας.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 5

Κεφάλαιο: 030400.2 «Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη, για σκοπούς ενίσχυσης της οργανικής δομής θέσεων στο εν λόγω Γραφείο και κάλυψης των υπηρεσιακών του αναγκών, δημιουργίας των πιο κάτω θέσεων:

- Μίας (1) νέας θέσης Πρώτου Λειτουργού Γραφείου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κλίμακα Α14(ii)), κάτω από το εδάφιο 5.
- Μίας (1) πρόσθετης θέσης Ανώτερου Λειτουργού Γραφείου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κλίμακα Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 10.
- Τριών (3) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Γραφείου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 15.

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις συνεπάγονται Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη ύψους €280.716.

Τροποποίηση Αρ. 6

Κεφάλαιο: 030800.2 «Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη όπως στην Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών διαγραφεί η υφιστάμενη Σημείωση στην στήλη των Επεξηγήσεων που αφορά στις θέσεις Πρώτου Λειτουργού Συνεργατικών Εταιρειών (Κλίμακα Α14(ii)) κάτω από το εδάφιο 10 και αντικατασταθεί με τη Σημείωση «Δύο θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό, η μία εκ των οποίων μετά την πρώτη πλήρωση της.».

Τροποποίηση Αρ. 7

Κεφάλαιο: 031000.2 «Ειδικές Ανεξάρτητες Υπηρεσίες - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 03880 «Δαπάνες Ειδικών Ανεξάρτητων Υπηρεσιών» - Υποομάδα Δαπανών 03881 «Άλλες Ειδικές Υπηρεσίες: €2.942.619

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου παρίσταται ανάγκη για την εύρυθμη λειτουργία των Ειδικών Ανεξάρτητων Υπηρεσιών, περίληψης πρόσθετων πιστώσεων ύψους €2.942.619 (Άρθρο 03882 «Δαπάνες Άλλες Ειδικές Υπηρεσίες»).

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 8

Κεφάλαιο: 031200.2 «Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη, για σκοπούς ενίσχυσης της οργανικής δομής θέσεων στο εν λόγω Γραφείο και κάλυψης των υπηρεσιακών του αναγκών, δημιουργίας τεσσάρων (4) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 30.

Η προτεινόμενη ρύθμιση συνεπάγεται Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη ύψους €175.512.

Τροποποίηση Αρ. 9

Κεφάλαιο: 032111.2 «Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής - Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για δημιουργία μιας πρόσθετης θέσης Λειτουργού Πληροφορικής (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 40, με σκοπό την ομαλή λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας που θα δημιουργηθεί στα πλαίσια του έργου «Ενιαίο Σύστημα Συγγραφής - Αποθήκευσης - Διάθεσης Νομοθετικών Κειμένων (e-Legislation platform).

Η πιο πάνω ρύθμιση θα επιφέρει πρόσθετη Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη ύψους €44.489.

Τροποποίηση Αρ. 10

Κεφάλαιο: 032200.2 «Υφυπουργείο Τουρισμού - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου και με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του Υφυπουργείου Τουρισμού, παρίσταται ανάγκη για:

- Απάλειψη του διπλού σταυρού από 18 θέσεις Τουριστικού Λειτουργού (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 20 και διαγραφή της υφιστάμενης Σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων.
- Διαγραφή των υφιστάμενων Σημειώσεων στη στήλη των Επεξηγήσεων από τις θέσεις Ανώτερου Τουριστικού Λειτουργού (Κλίμακα Α13(ii)) και Τουριστικού Λειτουργού Α΄ (Κλίμακα Α11(ii)), κάτω από τα εδάφια 10 και 15, αντίστοιχα.
- Απάλειψη του διπλού σταυρού από 17 θέσεις Βοηθού Τουριστικού Λειτουργού (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7) κάτω από το εδάφιο 70 και διαγραφή της υφιστάμενης Σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων και αντικατάσταση της με τη Σημείωση «Στους Λειτουργούς οι οποίοι βρίσκονταν στην Υπηρεσία την 1.1.2008 και οι οποίοι θα αποκτήσουν το δίπλωμα της Σχολής Ξεναγών ή αντίστοιχο προσόν που σχετίζεται με τα καθήκοντα της θέσης ενόσω θα βρίσκονται σε σημείο της Κλίμακας Α2 ή Α5, το οποίο είναι κατώτερο του αρχικού σημείου της Κλίμακας Α7, θα τους παραχωρηθούν από την ημερομηνία απόκτησης του διπλώματος/προσόντος δύο προσαυξήσεις της Κλίμακας στην οποία υπηρετούν κατά την ημερομηνία απόκτησης του διπλώματος/προσόντος, πάνω σε προσωπική βάση».
- Απάλειψη του διπλού σταυρού από τη θέση Λειτουργού Επιθεώρησης (Κλίμακες Α5 (2^η βαθμίδα), Α7 και Α8(i)) κάτω από το εδάφιο 105 και περίληψη Σημείωσης ότι με την κένωση της θα αντικατασταθεί με 1 θέση Λειτουργού Διασφάλισης Ποιότητας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 85.
- Διαγραφή των υφιστάμενων Σημειώσεων στη στήλη των Επεξηγήσεων από τις θέσεις Πρώτου Λειτουργού Επιθεώρησης (Κλίμακα Α12), Ανώτερου Λειτουργού Επιθεώρησης (Κλίμακα Α10(ii)) και Λειτουργού Επιθεώρησης Α΄ (Κλίμακα Α9(i)) κάτω από τα εδάφια 90, 95 και 100, αντίστοιχα.
- Διαγραφή των υφιστάμενων Σημειώσεων από τις θέσεις Πρώτου Βοηθού Τουριστικού Λειτουργού (Κλίμακα Α11(ii)), Ανώτερου Βοηθού Τουριστικού Λειτουργού Α΄ (Κλίμακα Α10(i)) και Ανώτερου Βοηθού Τουριστικού Λειτουργού (Κλίμακες Α8 και Α9(ii)) κάτω από τα εδάφια 55, 60 και 65, αντίστοιχα.
- Δημιουργία 4 πρόσθετων θέσεων Τεχνικού Λειτουργού (Κλ. Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 118.

Οι πιο πάνω ρυθμίσεις συνεπάγονται Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη ύψους €204.700.

Τροποποίηση Αρ. 11

Κεφάλαιο: 032200.2 «Υφυπουργείο Τουρισμού - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί»: - €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται μείωση πιστώσεων κατά €500.000 (Άρθρο 04037 «Χορηγία στην Εθνική Αρχή Παιγνίου και Εποπτείας Καζίνο»), με βάση το συνολικό ύψος του προτεινόμενου Προϋπολογισμού της Αρχής για το 2024.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 12

Κεφάλαιο: 032520.2 «Υφυπουργείο Πολιτισμού - Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη, για σκοπούς ορθής παρουσίασης, όπως στο Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού υλοποιηθούν οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

- Διαγραφή από τη στήλη των Επεξηγήσεων του Δελτίου Δαπανών της Επεξήγησης που αφορά την Υποδιαίρεση 032520.
- Διαγραφή από τη στήλη των Επεξηγήσεων του Παραρτήματος των Μισθολογικών Θέσεων των εδαφίων 20, 30 και 40.

Η μετονομασία του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού και των θέσεων Ανώτερου Μορφωτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α13(ii)), Μορφωτικού Λειτουργού Α΄ (Κλίμακα Α11(ii)) και Μορφωτικού Λειτουργού (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), σε θέσεις Ανώτερου Πολιτιστικού Λειτουργού (Κλίμακα Α13(ii)), Πολιτιστικού Λειτουργού Α΄ (Κλίμακα Α11(ii)) και Πολιτιστικού Λειτουργού (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από τα εδάφια 20, 30 και 40, αντίστοιχα, περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) για το 2023.

Τροποποίηση Αρ. 13

Με την έναρξη ισχύος του Νομοσχεδίου τιτλοφορούμενου «Ο περί της Ιδρύσεως Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2023», καθιερύεται υφυπουργείο καλούμενο Υφυπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και παρίσταται ανάγκη για δημιουργία νέου Κεφαλαίου 0326 «Υφυπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου» καθώς και περίληψη νέων θέσεων και κατ' επέκταση της μισθοδοσίας Υφυπουργού, Γενικού Διευθυντή και δομής θέσεων στην Υπηρεσία Ασύλου.

Συγκεκριμένα, στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, για σκοπούς εύρυθμης λειτουργίας, απαιτούνται οι πιο κάτω ρυθμίσεις:

(Α) Κεφάλαιο: 032600.2 «Υφυπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας»: €131.406

- Προσθήκη μιας θέσης Υφυπουργού κάτω από το εδάφιο 1, στη στήλη με αριθμό θέσεων για το 2023 και 2024, η δημιουργία της οποίας περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».
- Περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €131.406, στις πιο κάτω υποομάδες και άρθρα:

Υποομάδα Δαπανών 02001: «Μισθοδοσία Αξιωματούχων»

Άρθρο 02003 - «Βασικοί Μισθοί» - €64.835

Άρθρο 02006 - «Δέκατος Τρίτος Μισθός» - €6.982

Υποομάδα Δαπανών 02040: «Επιδόματα Συνδεδεμένα με τη Μισθοδοσία Αξιωματούχων»

Άρθρο 02041 - «Τιμαριθμικά Επιδόματα» - €18.951

Υποομάδα Δαπανών 02060: «Άλλα Επιδόματα Αξιωματούχων»

Άρθρο 02063 - «Επίδομα Παραστάσεως» - €25.996

Υποομάδα Δαπανών 02080: «Συνεισφορές Εργοδότη σε Ταμεία για Αξιωματούχους»

Άρθρο 02081 - «Συνεισφορά στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων» - €8.179

Άρθρο 02082 - «Εισφορά στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής» - €2.335

Άρθρο 02083 - «Συνεισφορά στο Σχέδιο Τερματισμού Απασχόλησης» - €741

Άρθρο 02084 - «Συνεισφορά στο Γενικό Σχέδιο Υγείας» - €3.386

(Β) Κεφάλαιο: 032600.2 «Υφυπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €463.339

- Προσθήκη μιας θέσης Γενικού Διευθυντή (€96.491 π.μ.) κάτω από το εδάφιο 1, στη στήλη με αριθμό θέσεων για το 2023 και 2024, η δημιουργία της οποίας περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».

Με σκοπό την δημιουργία δομής θέσεων στην Υπηρεσία Ασύλου:

- Δημιουργία τριών (3) νέων θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Ασύλου (Κλίμακα Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 10. Προσθήκη Σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων η οποία θα διαλαμβάνει ότι οι θέσεις θα τεθούν σε ισχύ μετά την ψήφιση του Νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Ιδρύσεως Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2023».
- Δημιουργία εννέα (9) νέων θέσεων Λειτουργού Ασύλου Α' (Κλίμακα Α11(ii)), κάτω από το εδάφιο 20. Προσθήκη Σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων η οποία θα διαλαμβάνει ότι οι θέσεις θα τεθούν σε ισχύ μετά την ψήφιση του Νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Ιδρύσεως Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2023».
- Δημιουργία είκοσι (20) νέων θέσεων Λειτουργού Ασύλου (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 30. Προσθήκη Σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων η οποία θα διαλαμβάνει ότι οι θέσεις θα τεθούν σε ισχύ μετά την ψήφιση του Νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Ιδρύσεως Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2023».

Η προτεινόμενη ρύθμιση θα επιφέρει πρόσθετη Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη €1.622.764.

- Περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €463.339, στις πιο κάτω υποομάδες και άρθρα:

Υποομάδα Δαπανών 02101: «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»

Άρθρο 02102 - «Βασικοί Μισθοί» - €292.964

Άρθρο 02107 - «Δέκατος Τρίτος Μισθός» - €28.937

Υποομάδα Δαπανών 02140: «Επιδόματα Συνδεδεμένα με τη Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»

Άρθρο 02141 - «Τιμαριθμικά Επιδόματα» - €54.283

Υποομάδα Δαπανών 02200: «Επιδόματα Θέσεως Κρατικών Υπαλλήλων»

Άρθρο 02203 - «Επίδομα Παραστάσεως» - €3.780

Υποομάδα Δαπανών 02280: «Συνεισφορές Εργοδότη σε Ταμεία για Κρατικούς Υπαλλήλους»

Άρθρο 02281 - «Συνεισφορά στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων» - €47.728

Άρθρο 02282 - «Εισφορά στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής» - €7.599

Άρθρο 02283 - «Συνεισφορά στο Σχέδιο Τερματισμού Απασχόλησης» - €4.323

Άρθρο 02289 - «Συνεισφορά στο Γενικό Σχέδιο Υγείας» - €11.019

Άρθρο 02290 - «Συνεισφορά στο Επαγγελματικό Σχέδιο Συνταξοδοτικών Ωφελημάτων» - €12.706

Όλες οι πιο πάνω προσθήκες [(Α) και (Β)] τίθενται σε ισχύ με την ψήφιση του Νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Ιδρύσεως Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2023».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 14

Κεφάλαιο: 120100.2 «Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για μετονομασία του Άρθρου 04032 «Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών» σε «Χορηγία στο Ταμείο Λειτουργίας του Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών». Ως εκ τούτου, προωθείται η ακόλουθη ρύθμιση:

- Προσθήκη σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων: «04032. Προηγουμένως καλούμενο «Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών»».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 15

Κεφάλαιο: 120200.2 «Τμήμα Γεωργίας - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου και του ΜΔΠ 2024-2026 παρίσταται ανάγκη για δημιουργία μιας θέσης Λειτουργού Γεωργίας Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 42 έναντι κατάργησης μιας θέσης Λειτουργού Επιθεώρησης Προϊόντων Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 54 (υλοποίηση Σημείωσης Προϋπολογισμού).

Η πιο πάνω ρύθμιση δεν θα επιφέρει πρόσθετη δαπάνη.

Τροποποίηση Αρ. 16

Κεφάλαιο: 121000 «Μεταλλεία - Κεντρικά Γραφεία» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για μετονομασία του Κεφαλαίου 1210 «Μεταλλεία» του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος σε «Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων». Ως εκ τούτου, προωθείται η ακόλουθη ρύθμιση:

- Προσθήκη σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων ως ακολούθως: «1210. Προηγουμένως καλούμενο «Μεταλλεία»». Η ρύθμιση θα τεθεί σε ισχύ με την έναρξη ισχύος του Νόμου πιλοφορούμενου «Ο περί της Μετονομασίας της Υπηρεσίας Μεταλλείων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Νόμος».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 17

Κεφάλαιο: 130500.2 «Κρατικό Αρχείο - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη όπως καταργηθεί μια (1) θέση Τεχνικού (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)) κάτω από το εδάφιο 30, η οποία ήταν σημειωμένη με διπλό σταυρό (υλοποίηση Σημείωσης Προϋπολογισμού).

Η προτεινόμενη ρύθμιση θα επιφέρει εξοικονόμηση €29.375.

Τροποποίηση Αρ. 18

(Α) Κεφάλαιο: 140100.2 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για σκοπούς ορθής παρουσίασης όπως περιληφθούν οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

- Μετονομασία των θέσεων Διευθυντές Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακα Α15(ii)) σε Διευθυντές Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακα Α15(ii)) κάτω από το εδάφιο 2.
- Μετονομασία των θέσεων Ανώτεροι Λειτουργοί Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακα Α13(ii)) σε Ανώτεροι Λειτουργοί Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακα Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 5.
- Μετονομασία των θέσεων Λειτουργοί Εμπορίου και Βιομηχανίας Α' (Κλίμακα Α11(ii)) σε Λειτουργοί Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 10.
- Μετονομασία των θέσεων Λειτουργοί Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) σε Λειτουργοί Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 20.

Οι πιο πάνω ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».

(Β) Κεφάλαιο: 140100 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» - Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για αναβάθμιση δέκα (10) υπηρετούντων εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου για εκτέλεση καθηκόντων Λειτουργού Βιομηχανικών Εφαρμογών, οι οποίοι μεταφέρθηκαν από το Ίδρυμα Ενέργειας στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας από τις Κλίμακες Α8, Α10 και Α11 στις Κλίμακες Α9, Α11 και Α12.

Η πιο πάνω ρύθμιση συνεπάγεται Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη ύψους €70.339.

Τροποποίηση Αρ. 19

Κεφάλαιο: 140100.2 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»: €10.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €10.000.000 (Άρθρο 04136 «Χορηγία στη ΔΕΦΑ»), σε σχέση με τη χρηματοδότηση της κατασκευής του δικτύου φυσικού αερίου στην περιοχή του τερματικού του Βασιλικού.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 20

Κεφάλαιο: 150200.2 «Τμήμα Εργασίας - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για σκοπούς ορθής παρουσίασης όπως υλοποιηθούν οι πιο κάτω ρυθμίσεις:

- Προσθήκη δύο (2) θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Εργασίας (Κλίμακα Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 10 στη Στήλη με αριθμό θέσεων για το 2023 και το 2024.
- Προσθήκη Σημείωσης στη Στήλη των Επεξηγήσεων των θέσεων Λειτουργού Εργασίας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 30, ότι ισχύει διπλός σταυρός για δύο θέσεις μόνο.

Οι πιο πάνω ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».

Τροποποίηση Αρ. 21

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί»: €12.500.000

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές» - Υποομάδα Δαπανών: 04400 «Παροχές Στέγασης»: -€3.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €12.500.000 (Άρθρο 04020 «Χορηγία στον Κυπριακό Οργανισμό Αναπτύξεως Γης»), για το Σχέδιο Χορηγιών «Ανακαινίζω και Ενοικιάζω», το οποίο εγκρίθηκε με Απόφαση Υ.Σ 19/10/2023. Παράλληλα, απαιτείται η μείωση πιστώσεων κατά €3.000.000 (Άρθρο 04410 «Στεγαστικά Σχέδια Αναζωογόνησης Ορεινών, Ακρικών και Μειονεκτικών Περιοχών και Περιοχών Υπαίθρου»).

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, των πιο πάνω ρυθμίσεων (αύξηση ύψους €12,5 εκατομ. και ταυτόχρονη μείωση €3 εκατομ.).

Τροποποίηση Αρ. 22

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04300 - «Κοινωνικές Παροχές» - Υποομάδα Δαπανών: 04400 «Παροχές Στέγασης»: €5.625.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, (Απόφαση Υ.Σ. ημερ. 19/10/2023) απαιτείται η περίληψη:

- Πιστώσεων ύψους €5.625.000 (Νέο Άρθρο 04416 «Σχέδιο Στεγαστικής Επιδότησης Νεαρών Ζευγαριών ή και Νέων μέχρι 41 ετών») για το νέο ομώνυμο Σχέδιο. Το εν λόγω άρθρο είναι συγκεντρωτική πρόνοια, η οποία θα κατανέμεται σε αντίστοιχα άρθρα στις Επαρχιακές Διοικήσεις, ανάλογα με τις αιτήσεις και τους δικαιούχους.
- Τροποποίηση της σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων έναντι της πιο πάνω Υποομάδας, με την προσθήκη στην παρένθεση του άρθρου 04416.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 23

Κεφάλαιο: 160100.3 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Αναπτυξιακές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 08950 - «Άλλα Έργα» - Υποομάδα Δαπανών: 08951 «Άλλα Έργα»: €1.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €1.000.000 (Άρθρο 08953 «Διαχωρισμός Οικοπέδων σε Χωριά»), για το Σχέδιο Διάθεσης Οικοπέδων σε Οικογένειες με Χαμηλά Εισοδήματα. Το εν λόγω άρθρο είναι συγκεντρωτική πρόνοια, η οποία θα κατανέμεται στο υφιστάμενο αντίστοιχο άρθρο στις Επαρχιακές Διοικήσεις, ανάλογα με τα αιτήματα και τους δικαιούχους (Απόφαση Υ.Σ. ημερ. 19/10/2023).

Περίληψη της σημείωσης στη στήλη των Επεξηγήσεων, έναντι της πιο πάνω Υποομάδας: «08951 (08953). Μέρος της πρόνοιας για κατανομή σε και επακατανομή από, σε αντίστοιχη υποομάδα δαπάνης των Κεφαλαίων 160200, 160300, 160400, 160500 και 160600, μετά από εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών.».

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 24

Κεφάλαιο: 160114.3 «Υπουργείο Εσωτερικών - Διοίκηση - Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων - Αναπτυξιακές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 05000 - «Έργα και Σχέδια Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους» - Υποομάδα Δαπανών: 05500 «Έργα που Συγχρηματοδοτούνται από Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων»: €6.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €6.000.000 (Άρθρο 05505 «Έργα που Συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων») για τη δημιουργία και λειτουργία Κέντρου Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων.

Η πιο πάνω προσθήκη προκύπτει από την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην αίτηση που υποβλήθηκε από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, η οποία αφορά τη δημιουργία και λειτουργία του εν λόγω Κέντρου με συνολικό κόστος €16 εκ. περίπου. Η έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αφορά το 50% του συνολικού κόστους του έργου, δηλαδή €8.032.000, ενώ το υπόλοιπο 50% θα πρέπει να καταβληθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία. Το έργο έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως «Ειδική Δράση» και ενσωματώνεται στο Πρόγραμμα του Ταμείου Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης, το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Μονάδας Ευρωπαϊκών Ταμείων, ως Διαχειριστική Αρχή των Προγραμμάτων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 25

Κεφάλαιο: 160800.2 «Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες» - Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση

Υπηρεσιών»: €10.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €10.000 (Άρθρο 03581 «Αντιμισθία»), για κάλυψη των υπερωριών των αποσπασμένων υπαλλήλων του ΚΟΑΓ στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 26

Κεφάλαιο: 160900.2 «Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 03000 - «Λειτουργικές Δαπάνες» - Υποομάδα Δαπανών: 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα»: €5.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €5.000.000 (Άρθρο 03107 «Έξοδα Επαναπατριsmού και Απελάσεων»), για δύο έργα που αφορούν τις Υποβοηθούμενες Εθελούσιες Επιστροφές καθώς και τις Αναγκαστικές Επιστροφές Μεταναστών.

Μέχρι σήμερα οι εν λόγω δαπάνες χρηματοδοτούνταν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του Ταμείου Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης και με βάση το εγκεκριμένο Εθνικό Πρόγραμμα και η Διαχειριστική Αρχή είναι η Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών. Η περίοδος χρηματοδότησης λήγει τον Ιανουάριο 2024 για τις Αναγκαστικές Επιστροφές και το Μάρτιο 2024 για τις Εθελούσιες. Παρίσταται ανάγκη για συνέχιση του αντικειμένου των δύο έργων καθώς η εισροή μεταναστών συνεχώς ακολουθεί ανοδική πορεία.

Το ποσό ύψους €5.000.000 αφορά την κάλυψη εξόδων απελάσεων κατά το πρώτο εξάμηνο του 2024. Παράλληλα θα γίνουν ενέργειες από το Υπουργείο Εσωτερικών για άντληση περαιτέρω χρηματοδότησης στα πλαίσια του Emergency Funding από την ΕΕ.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 27

Κεφάλαιο: 170100.2 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του Υπουργείου Εξωτερικών, παρίσταται ανάγκη για δημιουργία:

- Δύο (2) πρόσθετων θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Αρχείων και Επικοινωνιών (Κλίμακα Α10(i)), κάτω από το εδάφιο 30.
- Τεσσάρων (4) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Αρχείων και Επικοινωνιών 1^{ης} Τάξεως (Κλίμακες Α8 και Α9(i)), κάτω από το εδάφιο 40.
- Πέντε (5) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Αρχείων και Επικοινωνιών (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)), κάτω από το εδάφιο 50.

Οι πιο πάνω ρυθμίσεις συνεπάγονται Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη ύψους €404.983.

Τροποποίηση Αρ. 28

Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» - Υποομάδα Δαπανών: 02280 «Συνεισφορές Εργοδότη σε Ταμεία για Κρατικούς Υπαλλήλους»: - €34.500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται μείωση πιστώσεων κατά €34.500.000 (Άρθρο 02291 «Αναδρομική Συνεισφορά στο Επαγγελματικό Σχέδιο Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων») λόγω του ότι, το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, μετά την ολοκλήρωση της αναβάθμισης του λογισμικού συστήματος μισθών, έχει προβεί σε πιο ακριβείς προβλέψεις για το ύψος της αναδρομικής καταβολής στο νέο Σχέδιο Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 29

(Α) Κεφάλαιο: 180100.3 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Αναπτυξιακές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/ Έρευνες» - Υποομάδα Δαπανών: 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομημόνων/ Συμβούλων»: €150.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων

πιστώσεων ύψους €150.000 (Άρθρο 03556 «Μελέτες και Έρευνες»), για συνέχιση της μελέτης, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιούλιο του 2025, για τον ολοκληρωμένο φορολογικό μετασχηματισμό από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η προτεινόμενη φορολογική μεταρρύθμιση θα είναι ευρεία και θα καλύψει το πλαίσιο της εταιρικής φορολογίας, της φορολογίας εισοδήματος, του Φόρου Κεφαλαιουχικών Κερδών, τέλη χαρτοσήμων (stamp duties) και άλλες μορφές φορολογίας καθώς και την απλοποίηση του φορολογικού συστήματος. Η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και γενικότερα οι στόχοι και οι δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και στο Όραμα 2035 καθώς και οι φορολογικές τάσεις στην ΕΕ αλλά και σε διεθνές επίπεδο, θα είναι στο επίκεντρο του φορολογικού μετασχηματισμού.

(B) Κεφάλαιο: 180100.3 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Αναπτυξιακές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/ Έρευνες» - Υποομάδα Δαπανών: 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομημόνων/ Συμβούλων»: €80.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €80.000 (Άρθρο 03556 «Μελέτες και Έρευνες»), για συνέχιση της μελέτης για βελτίωση της εφαρμογής κυρώσεων/περιοριστικών μέτρων στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Συγκεκριμένα, αφορά συμφωνία για ερευνητική εργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου, με σκοπό τη διεξαγωγή έρευνας για αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών και άλλων κινδύνων, την ανάλυση δεδομένων και υποβολή εισηγήσεων στο Υπουργείο Οικονομικών για τη βελτίωση της φήμης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 30

(A) Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04080 «Συμβούλια/Επιτροπές/Οργανώσεις»: €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €500.000 (Άρθρο 04098 «Χορηγία Στήριξης των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης»), για συνέχιση της υλοποίησης του «Σχεδίου Καταβολής Ενίσχυσης Ήσσονος Σημασίας (De Minimis) για τη Στήριξη του Έντυπου Τύπου (εφημερίδες)».

Σημειώνεται ότι, από το 2020 αρμόδιος φορέας υλοποίησης του Σχεδίου είναι το Υπουργείο Οικονομικών και κατά το έτος 2022, το Σχέδιο εγκρίθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 93.857 και ημερομηνία 26/10/2022, στο οποίο υπήρχε πρόνοια για παράταση της Απόφασης για πρόσθετη περίοδο τριών ετών (2023-2025). Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι Εφημερίδες που κυκλοφορούν παγκύπρια σε καθημερινή ή εβδομαδιαία βάση και το περιεχόμενό τους αφορά ειδησιογραφία γενικού ενδιαφέροντος, καθώς επίσης και πρακτορεία διανομής τύπου που λειτουργούν σε παγκύπρια βάση, στην επαρχία και σε απομακρυσμένες περιοχές και που διαθέτουν παγκύπριο δίκτυο διανομής όλων των εφημερίδων και εργοδοτούν τουλάχιστον 10 άτομα.

(B) Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04080 «Συμβούλια/Επιτροπές/Οργανώσεις»: €206.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €206.000 (Άρθρο 04116 «Χορηγία στο Δημοσιονομικό Συμβούλιο»), για χορηγία στο Δημοσιονομικό Συμβούλιο, μετά την εξέταση του Προϋπολογισμού του για το έτος 2024, ο οποίος εγκρίθηκε με σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με ημερομηνία 19 Οκτωβρίου 2023.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 31

Κεφάλαιο 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες - Ομάδα Δαπανών: 04150 «Μεταβιβάσεις Εξωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών: 04185 «Άλλες Χορηγίες Εξωτερικού»: €1.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €1.000.000 (Άρθρο 04188 «Διάφορες Συνεισφορές/Χορηγίες Εξωτερικού»), για τη συνεισφορά της κυπριακής δημοκρατίας στο Ταμείο EU For Ukraine Fund, το οποίο αποτελεί πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, με σκοπό τη χρηματοδότηση έργων καίριας σημασίας στην Ουκρανία για ανοικοδόμηση

και ανάκαμψη της χώρας, που αφορούν κυρίως σε δημοτικές υποδομές, όπως σχολεία και νοσοκομεία, εγκαταστάσεις επεξεργασίας υδάτων και λυμάτων, ψηφιακές δυνατότητες και δυνατότητες κυβερνοασφάλειας, καθώς και σε βελτιωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τους Ουκρανούς επιχειρηματίες.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 32

Κεφάλαιο 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες - Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις» - Υποομάδα Δαπανών: 04260 «Άλλες Επιχορηγήσεις»: €30.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €30.000.000 (Άρθρο 04296 «Άλλες Χορηγίες/ Επιχορηγήσεις»), για υλοποίηση του Σχεδίου «Κλιμακωτή Επιδότηση του Κόστους Ηλεκτρικού Ρεύματος», για τους τιμολογούμενους μήνες Νοεμβρίου 2023-Φεβρουαρίου 2024, που καλύπτει οικιακούς, εμπορικούς και βιομηχανικούς καταναλωτές και το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 19 Οκτωβρίου 2023. Περιλαμβάνεται στα Μέτρα Στήριξης κατά της ακρίβειας που εγκρίθηκαν από το Υ.Σ. στις 19/10/2023.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 33

Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές» - Υποομάδα Δαπανών: 04450 «Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας»: €1.700.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €1.700.000 (Άρθρο 04487 «Έκτακτες Χορηγίες»), λόγω της υπογραφής νέας συμφωνίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας (εντός του 2023) και του προγράμματος ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) για την παροχή χορηγίας για την συντήρηση κατεχόμενων ναών και μνημείων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 34

Κεφάλαιο: 180712 «Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού - Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη όπως καταργηθούν είκοσι δύο (22) θέσεις Τηλεφωνητή (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5(ii)) κάτω από το εδάφιο 110.

Η προτεινόμενη ρύθμιση θα επιφέρει εξοικονόμηση €550.154.

Τροποποίηση Αρ. 35

Κεφάλαιο 190200.2 «Γενικό Λογιστήριο - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις» - Υποομάδα Δαπανών: 04260 «Άλλες Επιχορηγήσεις»: €20.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €20.000.000 (Άρθρο 04490 «Σχέδια Στήριξης Πρώτης Κατοικίας»), για υλοποίηση του «Σχεδίου Επιδότησης Επιτοκίου Στεγαστικών Δανείων», που συνάφθηκαν από 1/1/2022-31/12/2023.

Το Σχέδιο θα καλύψει αγορά και ανέγερση πρώτης κατοικίας, με μέγιστη επιδότηση τα δύο έτη. Περιλαμβάνεται στα Μέτρα Στήριξης κατά της ακρίβειας που εγκρίθηκαν από το Υ.Σ. στις 19/10/2023.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 36

Κεφάλαιο: 200100.3 «Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας - Κεντρικά Γραφεία - Αναπτυξιακές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 08000 «Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων» - Υποομάδα Δαπανών: 08001 «Κυβερνητικά Γραφεία»: €3.570.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €3.570.000 (Άρθρο 08002 «Ανέγερση Κτιρίων Κυβερνητικών Γραφείων») για το κόστος μετατροπής του πρώην κτηρίου του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου στη Λευκωσία, σε κτήριο κατάλληλο να αξιοποιηθεί, για τις ανάγκες της ανάληψης της Προεδρίας της ΕΕ από την Κύπρο το α' εξάμηνο του 2026.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 37

Κεφάλαιο: 200300 «Μέση Εκπαίδευση- Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» -Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας διακοσίων δύο (202) πρόσθετων θέσεων Καθηγητή (Κλ. Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 100 για σκοπούς ενίσχυσης της Μέσης Εκπαίδευσης με μόνιμο προσωπικό.

Η προτεινόμενη ρύθμιση συνεπάγεται πρόσθετη ετήσια δαπάνη ύψους €627.008, δεδομένου ότι με την πλήρωση των θέσεων θα μειωθεί αντίστοιχα το έκτακτο προσωπικό που υπηρετεί έναντι πρόσθετων αναγκών.

Τροποποίηση Αρ. 38

Κεφάλαιο: 200400.2 «Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη, για σκοπούς ορθής παρουσίασης, όπως στη Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης υλοποιηθεί η ακόλουθη ρύθμιση:

- Διαγραφή από τη στήλη των Επεξηγήσεων του Παραρτήματος των Μισθολογικών Θέσεων του εδαφίου 5.

Η μετονομασία της θέσης Διευθυντή Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Κλίμακα Α15(i)) σε θέση Διευθυντή Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κλίμακα Α15(i)) κάτω από το εδάφιο 5 περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο τιτλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας πενήντα εννέα (59) πρόσθετων θέσεων Εκπαιδευτή (Κλ. Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 100 για σκοπούς ενίσχυσης της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με μόνιμο προσωπικό.

Η προτεινόμενη ρύθμιση συνεπάγεται πρόσθετη ετήσια δαπάνη ύψους €183.136 δεδομένου ότι με την πλήρωση των θέσεων θα μειωθεί αντίστοιχα το έκτακτο προσωπικό που υπηρετεί έναντι πρόσθετων αναγκών.

Τροποποίηση Αρ. 39

Κεφάλαιο: 200500 «Δημοτική Εκπαίδευση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας των πιο κάτω θέσεων:

- Εκατό είκοσι μίας (121) Δασκάλου (Κλ. Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 100 για σκοπούς ενίσχυσης της Δημοτικής Εκπαίδευσης με μόνιμο προσωπικό.
- Εκατό εξήντα μίας (161) Ειδικού Εκπαιδευτικού (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 110, για σκοπούς ενίσχυσης της Ειδικής Εκπαίδευσης με μόνιμο προσωπικό.
- Εξήντα μίας (61) Νηπιαγωγού (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 120, για σκοπούς ενίσχυσης της Προδημοτικής Εκπαίδευσης με μόνιμο προσωπικό.

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις συνεπάγονται πρόσθετη ετήσια δαπάνη ύψους €1.161.568, δεδομένου ότι με την πλήρωση των θέσεων θα μειωθεί αντίστοιχα το έκτακτο προσωπικό που υπηρετεί έναντι πρόσθετων αναγκών.

Τροποποίηση Αρ. 40

Κεφάλαιο: 210900.2 «Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη όπως λόγω της αύξησης στα επίπεδα εναέριας κυκλοφορίας, καθώς και της δημιουργίας της νέας υπηρεσίας ραντάρ προσέγγισης στους Πύργους Ελέγχους Λάρνακας και Πάφου δημιουργηθούν δεκαπέντε (15) πρόσθετες θέσεις Ελεγκτή Εναέριας Κυκλοφορίας (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 50.

Η προτεινόμενη ρύθμιση θα επιφέρει πρόσθετη Μέση Ετήσια Μακροπρόθεσμη Δαπάνη €767.625.

Τροποποίηση Αρ. 41

Κεφάλαιο: 220100.2 «Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη να καταργηθεί μια (1) θέση

Πρώτου Λειτουργού Υγείας (Κλίμακα Α15(ii)) κάτω από το εδάφιο 10.

Η προτεινόμενη ρύθμιση θα επιφέρει εξοικονόμηση €86.859.

Τροποποίηση Αρ. 42

Κεφάλαιο: 220100.2 «Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» - Ομάδα Δαπανών 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» - Υποομάδα Δαπανών 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί»: €1.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, απαιτείται η περίληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €1.000.000 (Νέο Άρθρο 04023 «Χορηγία στο Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου»), για την δημιουργία Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου (ΕΙΚ), το οποίο θα αποτελέσει τον επιστημονικό φορέα εμπειρογνωμοσύνης στα θέματα καρκίνου, με όρους εντολής την οργάνωση και τον συντονισμό όλων των δραστηριοτήτων που αφορούν στην αντιμετώπιση του καρκίνου στην Κύπρο.

Πιο συγκεκριμένα, το ΕΙΚ θα εστιάσει στους βασικούς πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής και ειδικότερα στην Πρόληψη, στην Έγκαιρη Διάγνωση, στην Υποστηρικτική Φροντίδα και την Αποκατάσταση, στην Καταγραφή Περιστατικών μέσω διατήρησης του Αρχείου Καρκίνου και στην Έρευνα.

Ως εκ τούτου, παρίσταται η ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 43

Άρθρο 16 «Απαγόρευση προσλήψεων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, προσώπων σε τετράμηνη βάση, ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού και οποιασδήποτε άλλης κατηγορίας προσωπικού για κάλυψη έκτακτων και εποχιακών αναγκών».

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου, παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του Άρθρου 16 για σκοπούς ορθής παρουσίασης ως ακολούθως:

- Εδάφιο 1, παράγραφος (δ): τροποποίηση της υφιστάμενης πρόνοιας:
  - (δ) Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας:
    - «μέχρι 6 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου [3 Ελεγκτές (Κλίμακες Α11 και Α12) και 3 Ελεγκτές Τεχνικού Ελέγχου (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12)] έναντι ίσου αριθμού κενών θέσεων»
- Εδάφιο 1, παράγραφος (ι): προσθήκη πρόνοιας για απασχόληση μέχρι 67 εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου ως ακολούθως:
  - (κ) Υπουργείο Εσωτερικών:
    - (i) Διοίκηση: προθήκη πρόνοιας: «μέχρι 22 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Τεχνικοί Μηχανικοί (Κλίμακες Α5(2^η βαθμ.), Α7 και Α8(i))»

Για την πρόσληψη των πιο πάνω ΕΟΧ θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €460.790. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» του Κεφαλαίου 160100 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση».
    - (iii) Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως: προθήκη πρόνοιας: «μέχρι 45 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Τεχνικοί Μηχανικοί (Κλίμακες Α5(2^η βαθμίδα), Α7 και Α8(i))»

Για την πρόσληψη των πιο πάνω ΕΟΧ θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €942.525. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» του Κεφαλαίου 160800 «Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως».

Οι πιο πάνω ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο πιλοφορούμενο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) Νόμος του 2023».

Περαιτέρω τροποποίηση του άρθρου 16 για απασχόληση πρόσθετων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου:
- **Εδάφιο 1, παράγραφος (ε): προσθήκη πρόνοιας για απασχόληση εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου στο Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ως ακολούθως:**
  - (ε) Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:
    - «μέχρι 3 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Λειτουργοί Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κλ. Α8, Α10 και Α11) έναντι ίσου αριθμού κενών θέσεων».

Για την πρόσληψη των πιο πάνω ΕΟΧ θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €77.761. Οι δαπάνες

θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» του Κεφαλαίου 030400 «Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα».

- Εδάφιο (1) παράγραφος (ι): τροποποίηση υφιστάμενης πρόνοιας για απασχόληση 22 εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου ως εξής:

«(ii) Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων:

μέχρι 27 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου [5 Λειτουργοί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) και 22 Βοηθοί Ασφαλιστικοί Λειτουργοί (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii))]

Για την πρόσληψη των πιο πάνω ΕΟΧ θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €355.378. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» του Κεφαλαίου 150300 «Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων».

- Εδάφιο 1, παράγραφος (ι): αύξηση της πρόνοιας για απασχόληση πρόσθετων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου από 58 σε 61 ως ακολούθως:

(κ) Υπουργείο Εσωτερικών:

(v) Υπηρεσία Ασύλου: «μέχρι 61 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου [52 Λειτουργοί Ασύλου (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) και 9 Λειτουργοί Υποστήριξης (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5(ii))] για τις ανάγκες υλοποίησης του έργου «Ενίσχυση της Υπηρεσίας Ασύλου».

Για την πρόσληψη των πιο πάνω ΕΟΧ θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €48.461. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» του Κεφαλαίου 161400 «Υπηρεσία Ασύλου».

- Εδάφιο 1, παράγραφος (λ): αύξηση της πρόνοιας για ανθρωπομήνες απασχόλησης εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου Βοηθών Στατιστικών Ερευνών (Κλίμακα Α1) από 657 ανθρωπομήνες σε 720 ως ακολούθως:

(λ) Υπουργείο Οικονομικών:

(ii) Στατιστική Υπηρεσία: «μέχρι 720 ανθρωπομήνες Βοηθού Στατιστικών Ερευνών (Κλίμακα Α1) για τις ανάγκες υλοποίησης του Προγράμματος Στατιστικών Ερευνών και Εργασιών 2024, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών και την Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων (εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου)».

Για την πρόσληψη των πιο πάνω ΕΟΧ θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €78.010. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» του Κεφαλαίου 180500 «Στατιστική Υπηρεσία».

Τροποποίηση 44

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμου και του ΜΔΠ 2024-2026, παρίσταται η ανάγκη για την προσθήκη του ακόλουθου νέου άρθρου 26:

«26. (1) Οι μόνιμοι υπάλληλοι ή οι εργοδοτούμενοι αορίστου χρόνου (ΕΑΧ) με Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii) θα ανελλίσσονται μισθοδοτικά εντός των συνδυασμένων κλιμάκων όταν ο μισθός τους στην κατώτερη κλίμακα αντιστοιχεί με την αρχική βαθμίδα της επόμενης κλίμακας.

(2) Ανεξάρτητα από τις πρόνοιες των περί της Μη Παραχώρησης Προσαυξήσεων και Τιμαριθμικών Αυξήσεων στους Μισθούς των Αξιωματούχων και Εργοδοτούμενων και στις Συντάξεις των Συνταξιούχων της Κρατικής Υπηρεσίας και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα Νόμων του 2011 έως 2014,

(α) οι μόνιμοι υπάλληλοι με Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii) κατά την 01.01.2024 θα έχουν δικαίωμα ένταξης στην Κλ. Α7(ii) με τη συμπλήρωση δεκαοκτώ (18) ετών υπηρεσίας στην ίδια θέση στις Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii), λαμβανομένης υπόψη και τυχόν προηγούμενης συνεχόμενης απασχόλησής τους ως ΕΑΧ για εκτέλεση των καθηκόντων της θέσης στην οποία διορίστηκαν στις Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii).

(β) οι ΕΑΧ με Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii) που απασχολούνται κατά την 01.01.2024 θα έχουν δικαίωμα ένταξης στην Κλ. Α7(ii) με τη συμπλήρωση δεκαοκτώ (18) ετών συνεχόμενης απασχόλησης ως ΕΑΧ για εκτέλεση των ίδιων καθηκόντων στις Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii).

(3) Για τους μόνιμους υπαλλήλους ή τους ΕΑΧ που θα απασχολούνται κατά την 01.01.2024, για τους οποίους τυγχάνουν εφαρμογής τα εδάφια (1) και (2) του παρόντος άρθρου, θα εφαρμόζεται το εδάφιο που είναι προς όφελος του υπαλλήλου.

(4) Νοείται ότι για να ανελιχθεί υπάλληλος ή ΕΑΧ στην Κλ. Α5 ή στην Κλ. Α7(ii), όπως αναφέρεται στα εδάφια (1) και (2) του παρόντος άρθρου θα πρέπει να έχει επιτύχει στις εξετάσεις που τυχόν προνοούνται

στο οικείο Σχέδιο Υπηρεσίας.

(5) Ο Υπουργός Οικονομικών έχει εξουσία να αποφασίζει για την άρση ανωμαλιών και την επίλυση προβλημάτων που δυνατό να προκύψουν από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.».

Αυτά, κυρία Πρόεδρε, από την επιτροπή Οικονομικών.

Σε αυτό το στάδιο να μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών και συγκεκριμένα τον κ. Κωνσταντίνο Πηλείδη, την κ. Σταυρούλα Κουσιάππα, τον κ. Αντώνη Κωνσταντίνου, καθώς και τον κ. Ανδρέα Νικηταρά, την κ. Αμπίζα, αλλά και τον κ. Χρίστο Παπαδόπουλο. Χωρίς την αφοσίωση, τη βοήθεια, την υπομονή και την εργατικότητα τους, δεν θα ήταν δυνατό να ανταπεξέλθει η επιτροπή Οικονομικών στην πολύ δύσκολη και επίπονη εργασία που είχε να εκτελέσει.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ, κυρία πρόεδρε της επιτροπής, και πραγματικά αξίζουν θερμές ευχαριστίες και συγχαρητήρια σε όλους τους συναδέλφους, σε σας προσωπικά, στους γραμματείς. Πραγματικά, επρόκειτο για μια επίμονη προσπάθεια με πολλές ώρες συνεδριάσεων, για να έχουμε ενώπιόν μας προς ψήφιση την Τετάρτη τον προϋπολογισμό.

Ευθύς αμέσως καλώ στο βήμα τον κ. Χαράλαμπο Θεοπέμπτου εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ:

Ευχαριστώ, Πρόεδρε.

Τον Δεκέμβρη του 2015 έγινε το COP21 για το κλίμα, η γνωστή πλέον Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα. Η συμφωνία ήταν σημαντική, γιατί εκατόν ενενήντα έξι χώρες δεσμεύτηκαν νομικά να πάρουν μέτρα. Ο τύπος των μέτρων περιγραφόταν στη συμφωνία και περιλάμβανε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 43% και συγκράτηση της αύξησης της θερμοκρασίας στους 1,5° C. Η συμφωνία μπήκε σε εφαρμογή τον Νιόβρη του 2016 και αμέσως μετά ξεκίνησαν οι συζητήσεις για τα μέτρα που θα εφαρμόζονταν για επίτευξη του στόχου.

Με βάση τα πιο πάνω και μετά από πολλές συζητήσεις και δημοσιότητα, η Ευρωπαϊκή Ένωση ψήφισε το 2021 τον κλιματικό Κανονισμό 1119, ο οποίος δεσμεύει την Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050 και θέτει ενδιάμεσο στόχο τη μείωση κατά 55% το 2030. Ακολουθώντας, άρχισαν -όπως αναμενόταν- οι συζητήσεις για τα μέτρα με τα οποία θα πετύχαιναν τον ενδιάμεσο στόχο του 2030. Η πολιτική αυτή έγινε γνωστή ως «Fit for 55» και έχουμε ήδη τις πρώτες ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμούς.

Επειδή με την πολιτική αυτή καλύπτονται σχεδόν όλες οι επιτροπές της Βουλής και οι αλλαγές που έρχονται είναι μεγάλες, οργανώσαμε μαζί με την Πρόεδρο της Βουλής ένα σεμινάριο όπου τα υπουργεία παρουσίασαν τα θέματα που έχουν να χειριστούν και τον προγραμματισμό τους. Έχουμε πέραν των δεκατριών νομοθετημάτων και υποχρεώσεων που πρέπει να μπουν σε εφαρμογή, σε διάφορες ημερομηνίες πριν το 2030.

Οι αλλαγές στην εμπορία ρύπων: Το σύστημα εμπορίας ρύπων για συγκεκριμένες ρυπογόνες βιομηχανίες είναι αυτό που ξεκίνησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2005 και στην Κύπρο μπήκε σε εφαρμογή μερικά χρόνια μετά στην ΑΗΚ, στην παραγωγή τσιμέντου και στα τουβλοποιεία.

Στην Ευρώπη οι εταιρείες που εντάχθηκαν στο σύστημα αυτό πέτυχαν 41% μείωση των εκπομπών. Καλά αποτελέσματα είχαν και οι δικές μας εταιρείες, εκτός φυσικά από την ΑΗΚ, όπου τώρα πληρώνουμε πέραν των €200 εκατομ. τον χρόνο για ρύπους, με αυτό να αντιστοιχεί σχεδόν με το ένα τρίτο του λογαριασμού των καταναλωτών και περιμένουμε ότι τα €200 εκατομ. θα πλησιάσουν τα €300 εκατομ. φέτος.

Το σκάνδαλο αυτό θα συνεχίζεται για πολλά χρόνια ακόμη, αφού η κυβέρνηση δεν έχει κίνητρο να κάνει κάτι, εφόσον μεταξύ άλλων εισπράττει από αυτό ΦΠΑ αξίας πάνω από €40 εκατομ. κάθε χρόνο. Το φυσικό αέριο δεν ήρθε, που θα μείωνε τουλάχιστον το κόστος των εκπομπών, αλλά ούτε και το δίκτυο αναβάθμισαν, για να μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ΑΠΕ για μείωση του κόστους.

Η μέχρι τώρα επιτυχία του συστήματος εμπορίας των ρύπων στην Ευρώπη είναι και ο λόγος που αποφασίστηκε να επεκταθεί τώρα και σε άλλους τομείς, όπως η ναυσιπλοΐα και οι αερομεταφορές. Παράλληλα, συμφωνήθηκε να ξεκινήσει ακόμη ένα δεύτερο σύστημα εμπορίας ρύπων, το «ETS II», το οποίο θα καλύπτει τα κτίρια, τις μεταφορές και τα καύσιμα, και θα μπει σε εφαρμογή το 2027. Αυτό σημαίνει ότι οι ιδιοκτήτες μεγάλων κτιρίων και η κυβέρνηση θα πληρώνουν δικαιώματα εκπομπών, όπως κάνει τώρα και η ΑΗΚ.

Πέραν τούτου, θα έχουμε και αύξηση της τιμής των καυσίμων, εφόσον μέσα στα πλάνα είναι και η αλλαγή του τρόπου υπολογισμού του φόρου. Γνωρίζουμε από τώρα ότι αυτό θα οδηγήσει και σε αύξηση του κόστους των καυσίμων. Αυτό θα σημαίνει αύξηση του κόστους λειτουργίας των αυτοκινήτων, του κόστους λειτουργίας ορισμένων βιομηχανιών, αλλά και αύξηση στο κόστος θέρμανσης οικιστικών, αλλά και εμπορικών κτιρίων.

Υπόψη ότι είχαμε επίσης και υποχρέωση μέχρι το 2020 να έχουμε 10% ΑΠΕ στην ενέργεια που χρησιμοποιούμε στις μεταφορές. Παρά το ότι είχαμε δέκα χρόνια να πετύχουμε τον στόχο, φθάσαμε μόνο στο 7% και τώρα μας έμειναν έξι χρόνια μέχρι το 2030, για να φτάσουμε στο 29% ή να μειώσουμε τους ρύπους στις μεταφορές κατά 14,5%.

Μια από τις υποχρεώσεις που είχαμε το 2016 ήταν επίσης να υποβάλουμε τον σχεδιασμό μας για εναλλακτικούς σταθμούς καυσίμων. Γενικά το πλαίσιο πολιτικής που ετοιμάσαμε ήταν πολύ πρόχειρο και δεν έδειχνε καμιά σοβαρή πρόθεση να πάρουμε μέτρα και φυσικά ούτε τον έναν σταθμό φόρτισης ανά αυτοκινητόδρομο που αναλάβαμε τότε δεν κάναμε. Τώρα με τον Κανονισμό 1804 του 2023 θα πρέπει μεταξύ άλλων να κάνουμε εγκατάσταση σταθμών φόρτισης κάθε 60 χμ. και να βρούμε μέθοδο να μπορούν οι πελάτες να πληρώνουν.

Για τους πιο πάνω λόγους, η κυβέρνηση επείγει πλέον να δώσει πραγματική σημασία στις δημόσιες μεταφορές. Και με αυτό δεν εννοούμε την κατασκευή δρόμων και κόμβων που δεν χρειάζονται ούτε εννοούμε τη σύναψη συμβολαίων εκατομμυρίων με συμβούλους για ετοιμασία μελετών που καταλήγουν στα συρτάρια για χρόνια. Οι οποίες μελέτες βέβαια δεν εφαρμόζονται και χρειάζονται ανανέωση και ξοδεύονται ακόμη περισσότερα χρήματα και έτσι πάμε πάλι από την αρχή σε νέα μελέτη χωρίς αποτέλεσμα.

Υπόψη ότι στην Ευρώπη τώρα σχεδιάζουν τις πόλεις των δώδεκα ή δεκαπέντε λεπτών, όπου η πολιτεία βεβαιώνεται ότι κοντά στις οικιστικές περιοχές υπάρχουν όλα τα καταστήματα που χρειάζονται, ούτως ώστε ο κάτοικος της περιοχής να μη χρειάζεται περισσότερο από δώδεκα λεπτά περπάτημα για τα είδη πρώτης ανάγκης. Στην Κύπρο, όταν μιλούν για ενεργειακή πολιτική, όλοι μιλούν για το γκάτζι που κάποια στιγμή κάποτε στο μέλλον θα φέρουν στην Κύπρο.

Ένα καλά οργανωμένο κράτος πρέπει να έχει ενεργειακή πολιτική που να είναι γνωστή και ξεκάθαρη, που να περιέχει πρόνοιες που θα ωφελούν τον πολίτη και την οικονομία. Μια καλή πολιτική θα έπρεπε να περιέχει τουλάχιστον προτεραιότητες όπως: τη λήψη μέτρων για μείωση της ζήτησης ενέργειας, οι ενεργειακές αναβαθμίσεις, οι δημόσιες μεταφορές και η προώθηση της ποδηλασίας, η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, που είναι και η πιο φτηνή, αλλά και η πιο φιλική, με διευκολύνσεις για επέκταση της χρήσης ΑΠΕ κυρίως σε στέγες για άμεσο όφελος στους πολίτες, αλλά και σε ενεργειακές κοινότητες για το όφελος των πολλών, προγραμματισμό για αποθήκευση ενέργειας, προώθηση τεχνολογιών και μέτρων για μείωση των εκπομπών στην παραγωγή ενέργειας, την ασφάλεια παροχής.

Για την ενεργειακή απόδοση κτιρίων, που είναι ένα από τα καλύτερα μέτρα για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας στην Κύπρο, είναι πραγματικά η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Η Κύπρος ίσως να είναι η τελευταία χώρα που θεσμοθέτησε ελάχιστες προδιαγραφές και για αυτό ένα τεράστιο ποσοστό των κτιρίων μας κατασκευάστηκε χωρίς καμιά προδιαγραφή. Φυσικά, έστω και αν έχουμε κανόνες, το πρόβλημα είναι ότι ακόμη και αυτό που εμείς ορίζουμε ότι είναι κτίριο σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης, είναι κάθε άλλο παρά αυτό. Ο ορισμός του τι είναι κτίριο σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης πρέπει σύντομα να αλλάξει και να γίνει πιο αυστηρός, γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση προχωρεί με εναρμόνιση αυτών των προδιαγραφών, και θα δημιουργηθεί ακόμη μεγαλύτερη απόκλιση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με πιο πολλά έξοδα, σπατάλη ενέργειας και πιο πολλή δουλειά.

Πώς σκέφτεται όμως η κυβέρνησή μας για τις ενεργειακές αναβαθμίσεις;

Η ενεργειακή απόδοση του κτιρίου της πρώην Λαϊκής -ένα καλό παράδειγμα- ήταν ένα από τα κύρια θέματα συζήτησης, όταν εκφράστηκε η πρόθεση της κυβέρνησης να το αγοράσει. Και τι ακούσαμε; Μια κυβέρνηση, που με βάση το άρθρο 14 του περί της Ενεργειακής Απόδοσης Νόμου 31/2009, είχε υποχρέωση από το 2014 να αναβαθμίζει το 3% των κτιρίων της σε κτίρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης, όταν αγοράσει το κτίριο της Λαϊκής, θα το αναβαθμίσει, όχι σε Α, αλλά σε ενεργειακή κλάση Β, για να δώσουν ξανά συμβόλαιο σε άλλη εταιρεία να το κάνει Α και μετά άλλο συμβόλαιο, για να μετατραπεί σε κτίριο μηδενικών ρύπων, αφού η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2413 απαιτεί από τα κράτη μέλη να κάνουν τα δημόσια κτίρια πρότυπα ενεργειακών προδιαγραφών για άλλους να ακολουθούν!

Υπόψη ότι, με βάση μόνο μερικές από τις πρόνοιες από τις νέες νομοθεσίες που συμφωνήθηκαν πρόσφατα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να γίνουν τόσες ενεργειακές αναβαθμίσεις στη χώρα, ούτως ώστε η ζήτηση ενέργειας στα κτίρια να μειωθεί κατά 16% μέχρι το 2030 και περισσότερο από 20% μέχρι το 2035. Το 2027 όλα τα νέα κτίρια θα είναι «μηδενικών εκπομπών» και από το 2030 όλα τα κτίρια που θα ανακαινίζονται θα είναι «μηδενικών εκπομπών». Μέχρι το 2050 όλα τα κτίρια που υπάρχουν σε μια χώρα θα πρέπει να μετατραπούν και αυτά σε κτίρια μηδενικών εκπομπών. Δεν είναι εύκολο να κατασκευαστούν τέτοια κτίρια και γι' αυτό θα πρέπει από τώρα να ξεκινήσουν τα πρώτα πειραματικά κτίρια, για να αποκτήσουμε εμπειρίες και γνώσεις. Επίσης η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών θα είναι υποχρεωτική αρχίζοντας από το 2027 και η υποχρέωση θα επεκτείνεται σταδιακά.

Στο τέλος Ιουνίου το 2024 η κυβέρνηση θα πρέπει να υποβάλει το πρώτο πενταετές σχέδιο ενεργειακών αναβαθμίσεων των κτιρίων στη χώρα το οποίο θα ανανεώνεται κάθε 5 χρόνια μέχρι το 2050. Υπόψη ότι τα ενεργειακά πιστοποιητικά των κτιρίων θα εισάγονται σε μία ενιαία βάση δεδομένων, για να μπορούν να παρακολουθούν την πρόοδο των αναβαθμίσεων μας στις Βρυξέλλες.

Από το 2028 θα απαγορεύεται σε νέα δημόσια κτίρια η εγκατάσταση καυστήρα κεντρικής θέρμανσης που δουλεύει με γκάζι ή πετρέλαιο και σε όλα τα υπόλοιπα κτίρια η απαγόρευση θα ισχύσει από το 2030. Ήδη ορισμένες χώρες αποφάσισαν να μην περιμένουν μέχρι το 2030 και το έχουν ορίσει υποχρεωτικό μέχρι το 2028 και αυτό είναι για όλους.

Σε κάθε νέο κτίριο με εμβαδόν πέραν των 2 000 m² θα υπολογίζεται το Global Warming Potential (GWP) στον κύκλο ζωής του, από την κατασκευή μέχρι την κατεδάφιση, θα διασφαλίζει υγιεινό εσωτερικό κλιματισμό και εξαερισμό, ασφάλεια από φωτιά, να είναι αντισεισμικό, να είναι προσβάσιμο και να έχει διασύνδεση με απορρόφηση άνθρακα.

Η Οδηγία απαιτεί επίσης να βεβαιωθούμε ότι έχουμε πάρει τις κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις, ούτως ώστε να προστατευτούν οι ευάλωτοι καταναλωτές από αυξήσεις των ενοικίων, λόγω της ενεργειακής αναβάθμισης των κτιρίων.

Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνούμε ότι με τις ενεργειακές αναβαθμίσεις, πέρα από το περιβαλλοντικό και οικονομικό όφελος του ιδιοκτήτη, δημιουργούνται και πάρα πολλές δουλειές σε όλη την Κύπρο και μάλιστα σε τεχνίτες όπως υδραυλικοί, κτίστες, πελεκάνοι, αλουμινιζίες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις και άλλοι.

Όλοι παραδέχονται ότι η δουλειά που έχει να γίνει με την αναβάθμιση όλων αυτών των κτιρίων είναι πολλή, είναι μεγάλη, δεν έχουμε τον χρόνο, δεν έχουμε τόσους τεχνικούς και μηχανικούς που να μπορούν να δουλέψουν στις αναβαθμίσεις και σίγουρα δεν θα πιάσουμε τον στόχο μας! Φανταστείτε τι έχει να γίνει αν παραμείνει και η τροπολογία των ευρωβουλευτών για αναβάθμιση όλων των κτιρίων σε μια χώρα στην κλάση F μέχρι το 2027!

Σύντομα θα απαγορευτούν και οι οποιεσδήποτε επιδοτήσεις καυσίμων, όπως παραδείγματος χάριν για γεωργικό πετρέλαιο, αλλά και αυτό που έδιναν στις ορεινές περιοχές για θέρμανση. Αν για τόσα χρόνια βοηθήσαμε τον κόσμο να αναβαθμίσει ενεργειακά τα σπίτια του στις ορεινές περιοχές, δεν θα είχαν τόσο πρόβλημα τώρα.

Υπόψη επίσης ότι με βάση την Οδηγία 2413 του 2023 μπαίνει τώρα και πιο αυστηρός έλεγχος στην ξυλεία που χρησιμοποιείται παραδείγματος χάριν στα τζάκια ή γενικά στην παραγωγή ενέργειας. Να θυμίσουμε εδώ ότι έχουμε ένα τεράστιο πρόβλημα στην Κύπρο με παράνομες εκκοπές δέντρων. Έχουμε αυστηρή νομοθεσία από αγγλοκρατία, αλλά δεν εφαρμόζεται, παρά το ότι οι ζημιές από τις παράνομες εκκοπές δέντρων που γίνονται είναι μεγάλες. Και τα βράδια στη Λευκωσία και σε άλλες πόλεις δεν μπορείς να βγεις έξω και να αναπνεύσεις από τα πολλά τζάκια.

Επιπλέον, και με βάση τον νόμο περί ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων που ψηφίσαμε, θα πρέπει μεταξύ άλλων μέχρι το τέλος του 2024 όλα τα κτίρια που δεν χρησιμοποιούνται ως κατοικίες και διαθέτουν περισσότερες από είκοσι θέσεις στάθμευσης να εγκαταστήσουν τουλάχιστον ένα σημείο επαναφόρτισης.

Ελπίζω να αναβαθμιστεί σύντομα το δίκτυο της ΑΗΚ που αφέθηκε και αυτό εγκληματικά χωρίς την απαιτούμενη αναβάθμιση, ενώ θα έπρεπε να είχε προγραμματιστεί και να ξεκινήσει τουλάχιστον πριν δέκα χρόνια, ιδιαίτερα τώρα που με βάση την Οδηγία 2413 του 2023 η απόφαση είναι για 45% ΑΠΕ στην παραγωγή ενέργειας μιας χώρας μέχρι το 2030 και πολύ αμφιβάλλω αν θα το πάρουμε ακόμα και αυτό.

Μέχρι τώρα έκανα πάνω από τρεις αναφορές στην Οδηγία 2413 για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την οποία πρέπει να υιοθετήσουμε μέχρι τον Μάιο του 2025. Όμως θεωρώ ότι οι αλλαγές και οι ημερομηνίες υλοποίησης που περιέχει θα μας προκαλέσουν πάρα πολλά προβλήματα και η δική μου εισήγηση προς το αρμόδιο υπουργείο είναι να ξεκινήσει από τώρα τον προγραμματισμό υλοποίησης, παρά να τρέχουμε μετά.

Για την ενεργειακή φτώχεια: Η ικανότητα μιας οικογένειας να κρατά το σπίτι ζεστό τον χειμώνα και δροσερό το καλοκαίρι, να έχει νερό ζεστό στο μπάνιο, φωτισμό και μια γενική ανασφάλεια στη χρήση ενέργειας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της ενεργειακής φτώχειας. Με βάση το Eurostat, η Κύπρος είναι η δεύτερη χειρότερη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε αυτό τον τομέα. Όταν κάποιος εξετάσει την κατάσταση στην Κύπρο, το ότι έχουμε ενεργειακή φτώχεια σε τόσο πολύ μεγάλη έκταση, δεν είναι έκπληξη.

Είμαστε η τελευταία χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που εφάρμοσε ελάχιστα επίπεδα θερμομόνωσης στα κτίρια, με περίπου τα δύο τρίτα των κτιρίων να χρειάζονται τώρα ενεργειακή αναβάθμιση. Αν και δεν είμαι σίγουρος πόσο ενεργειακά σωστά κτίρια κατασκευάζουμε τώρα, αφού σε μια χώρα που «αν υπάρχει απάτη, θα την κάνουμε», το υπουργείο εκδίδει το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης του κτιρίου πριν κτιστεί!

Οι οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα μένουν συνήθως σε οικιστικές μονάδες που είναι πολύ κακές ενεργειακά, με παλιά παράθυρα με λεπτά τζάμια που δεν κλείνουν καλά, πόρτες με χαραμάδες, λεπτή τοιχοποιία και χωρίς οποιαδήποτε μόνωση στη στέγη.

Η τιμή του ηλεκτρισμού είναι πολύ υψηλή σε σχέση με τα εισοδήματα, το ίδιο και η τιμή των καυσίμων. Να θυμίσω ότι η προηγούμενη κυβέρνηση άλλαξε τις ταρίφες χρέωσης του ηλεκτρισμού και τις έκανε «πιο δίκαιες» όπως έλεγαν, εφόσον οι κλιμακωτές χρεώνονται πλέον το ίδιο, είτε καταναλώνεις λίγες είτε πολλές. Προηγουμένως όμως, η χρέωση ήταν πιο χαμηλή, αν η κατανάλωση ηλεκτρισμού ήταν χαμηλή και ανέβαινε το

κόστος, αν κάποιος στο σπίτι του κατανάωνε πολλή ενέργεια. Αυτό που έγινε είναι ότι αφαίρεσαν βασικά την κοινωνική και την περιβαλλοντική πτυχή των χρεώσεων.

Είναι επίσης λογικό ότι οι οικογένειες χαμηλών εισοδημάτων δεν διαθέτουν τα λεφτά να αγοράσουν αποδοτικές συσκευές, όπως παραδείγματος χάριν ψυγείο με χαμηλή κατανάλωση, και επίσης να μην ξεχνούμε ότι το 17% περίπου του πληθυσμού μας ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Το 19% περίπου των παιδιών στην Κύπρο ζουν και αυτά κάτω από το όριο της φτώχειας και από αυτά 8 000 παιδιά είναι μεταξύ έξι και έντεκα χρονών.

Τι πρέπει να γίνει; Να αναλάβει η κυβέρνηση να κάνει ενεργειακές αναβαθμίσεις σπιτιών που διαμένουν οικογένειες χαμηλών εισοδημάτων και να βοηθήσει με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών. Να προστεθεί ταρίφα χαμηλού κόστους για τις πρώτες καταναλώσεις ηλεκτρισμού όπως ήταν πριν. Να γίνει εισαγωγή δημόσιων μεταφορών, για να φύγει το έξοδο αγοράς, συντήρησης, ασφάλισης και λειτουργίας αυτοκινήτου από τις οικογένειες. Να προωθηθεί το Shared Economy για άλλους τρόπους εισοδημάτων. Να γίνουν προγράμματα κοινωνικής στέγασης. Να γίνει επαγγελματική εκπαίδευση για βελτίωση των δυνατοτήτων εργοδότησης. Να έχουμε τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Και ένα πολύ σημαντικό κομμάτι είναι να έχουμε ολοήμερα σχολεία, αν όχι παντού, τουλάχιστον σε επιλεγμένες περιοχές. Για όλα αυτά χρειάζεται και ένα σωστό δίκτυο, το οποίο είναι απαραίτητο, για να πετύχουμε τους ενεργειακούς μας στόχους, γιατί μείναμε πάρα πολύ πίσω και ανησυχώ, γιατί τα πράγματα κινούνται πάρα πολύ γρήγορα.

Τώρα έχουμε για παράδειγμα και τις πολλές αλλαγές που συμφωνήθηκαν σε τρεις διαφορετικούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την αναδιοργάνωση της αγοράς ηλεκτρισμού. Οι αλλαγές εστιάζονται σε όρους που θα μπαίνουν στις συμφωνίες που κάνουν οι καταναλωτές με τις εταιρείες για πιο ανταγωνιστική αγορά, σταθερότητα στις τιμές μέσω συμβολαίων μεγάλης διάρκειας που θα κρατούν σταθερή την τιμή, στο να δοθούν διευκολύνσεις στα φωτοβολταϊκά, στην προστασία των ευάλωτων καταναλωτών από διακοπή παροχής, όταν δεν έχουν να πληρώσουν, και διάφορα άλλα. Ενδιαφέρον έχει επίσης η πρόνοια να μπορεί κάποιος να πωλεί στο γείτονά του επιπλέον ηλεκτρισμό που παρήγαγε το φωτοβολταϊκό του, αν δεν το χρειάζεται. Όταν τα διάβαζα όλα αυτά, διερωτήθηκα πώς θα επηρεαστεί η ΑΗΚ με όλα αυτά, που κάθε λίγο μας αλλάζει την τελική τιμή βασισμένη στο κόστος πετρελαίου ή το κόστος αγοράς ρύπων;

Ο φόρος άνθρακα: Ένας τρόπος για να προστατευτεί η βιομηχανία της Ευρώπης από όλες αυτές τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και περιορισμούς, ήταν και η φορολογία άνθρακα που ξεκίνησε φέτος η εφαρμογή της. Βασικά, σε συγκεκριμένα προϊόντα όπως τιμνέντο, αλουμίνιο και σίδερο που εισάγονται από τρίτες χώρες θα υπάρχει επιπλέον φορολογία. Αυτό θα αφαιρέσει τη δικαιολογία από οποιαδήποτε βιομηχανία στην Ευρώπη από το να μετακομίσει την παραγωγή της εκτός Ευρώπης, για να αποφύγει όλα αυτά τα μέτρα για το κλίμα. Δεν γνωρίζω ποιες θα είναι οι επιπτώσεις αυτής της φορολογίας στην οικονομία μας, αλλά σίγουρα χρειάζεται επιπλέον προσοχή στα οδοφράγματα, για να μην έχουμε παράνομες εισαγωγές που θα προκαλέσουν στρέβλωση στην αγορά.

Για τα απόβλητα: Η πολιτική για τη διαχείριση των αποβλήτων, που ξεκίνησε από την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι από τα μεγάλα σκάνδαλα τα οποία μας στοιχίσαν και συνεχίζουν να μας στοιχίζουν πολλά εκατομμύρια και μας έχουν βάλει και σε μπελάδες. Κάθε λίγο καιρό η Ευρωπαϊκή Ένωση προχωρεί με όλο και πιο αυστηρές πρόνοιες, αλλά εμείς ακόμη είμαστε πάρα πολλά χρόνια πίσω. Οι τελευταίες αλλαγές στη διαχείριση αποβλήτων πέρασαν από τη Βουλή μας πριν ενάμιση χρόνο και έχουν εφαρμογή τον Ιούνιο του 2024. Οι τοπικές αρχές και η κυβέρνηση είχαν δύο χρόνια μπροστά τους, για να εναρμονιστούν, αλλά, με βάση τα σχόλια που ακούω, πολύ φοβάμαι ότι δεν πάμε καλά.

Οι αλλαγές που έρχονται είναι σοβαρές και είναι αυτές που έπρεπε να εισαχθούν πριν είκοσι χρόνια. Την ευθύνη επίβλεψης της ανακύκλωσης την αναλαμβάνουν πλέον οι τοπικές αρχές, οι οποίες είναι υπόχρεες να ετοιμάσουν τοπικό σχέδιο δράσης για τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων και, για πρώτη φορά, δράσεις για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων εντός των διοικητικών τους ορίων μέχρι την 31^η του Δεκέμβρη φέτος. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να προωθεί τη χωριστή συλλογή αποβλήτων, να συνεργάζεται με συλλογικά συστήματα, όπως την Green Dot για συσκευασίες, ΑΦΗΣ για μπαταρίες, ηλεκτροκύκλωσης για ηλεκτρικές συσκευές κ.λπ., και θα πρέπει να βασίζεται στο σύστημα «Πληρώνω όσο πετώ».

Τα σχέδια δράσης για το πώς θα τα κάνει όλα αυτά η τοπική αυτοδιοίκηση έπρεπε να περάσουν πρώτα από δημόσια διαβούλευση. Έφτασε ο Δεκέμβρης -μόνο δύο βδομάδες μας έμειναν- και πραγματικά δεν έχω δει καμιά τοπική αρχή να κάνει κάτι τέτοιο.

Μια από τις σοβαρές αλλαγές του Ιούνη είναι και η υποχρεωτική ανακύκλωση με μεγάλο πρόστιμο, αλλά, για να φτάσουμε ως εκεί, χρειάζεται επειγόντως να ετοιμαστούν οι υποδομές, να γίνει ενημέρωση του κοινού και να ξεκινήσει το σύστημα να δουλεύει.

Πέραν από τα πιο πάνω και με βάση υποχρέωση που πηγάζει από τον βασικό νόμο, θα πρέπει οι τοπικές αρχές να συλλέγουν χωριστά τα οργανικά απόβλητα μέχρι την 1^η Ιανουαρίου το 2024. Αυτό ίσως να είναι το πιο δύσκολο εγχείρημα, γιατί θα πρέπει να καθοριστεί ο κατάλληλος κάδος που θα έχουν οι πολίτες, για να μην έχουμε πρόβλημα με μυρωδιές και γάτους, και να βρεθεί ο παραλήπτης των οργανικών αποβλήτων. Βασικά μιλούμε για τα αποφάγια που θα τα βάλουμε χωριστά. Αυτό είναι εξαιρετικά μεγάλο πρόβλημα για τις ορεινές περιοχές και ιδιαίτερα την επαρχία Πάφου, όπου δεν υπάρχει κοντά υποδομή που να μπορεί να παραλάβει τα

οργανικά απόβλητα που θα διαχωρίζουν οι πολίτες. Επείγει επίσης να αλλάξει και η επιδότηση για παραγωγή ηλεκτρισμού από αυτές τις μονάδες, που τώρα η λειτουργία τους είναι πραγματικά ασύμφορη.

Οι στόχοι που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πολύ υψηλοί, αφού θα πρέπει να πετύχουμε 55% ανακύκλωση με βάση το βάρος των αποβλήτων μέχρι το 2025 και 60% μέχρι το 2030 και απέχουμε ήδη πάρα πολύ.

Ήδη είμαστε στον πάτο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων και δεν νομίζω να μας ανεχθούν για πολύ καιρό ακόμη, ιδιαίτερα με την πολύ κακή εικόνα που έχουμε στην Ευρώπη μετά τα διαβατήρια και την πρόσφατη αρνητική προβολή με τις εξυτηρητήσεις των Ρώσων ολιγαρχών.

Χρειάζεται να επιταχύνουμε τις προετοιμασίες των τοπικών αρχών, να ενημερωθούν οι πολίτες, να λυθούν τα προβλήματα των πολυκατοικιών, οι επιχειρήσεις ανακύκλωσης να προετοιμαστούν για τον νέο όγκο εργασίας, τα συλλογικά συστήματα να επεκταθούν και τόσα άλλα. Το ότι έχουμε μείνει ήδη πολύ πίσω στον τομέα διαχείρισης των αποβλήτων θα κάνει το όλο εγχείρημα ακόμη πιο δύσκολο.

Και, για όσους ενδιαφέρονται, αυτή την εποχή αναθεωρούν και τις νομοθεσίες για τις συσκευασίες, θα μας θέσουν όρους για μείωση των οργανικών αποβλήτων, μιλούμε για αποφάγια ή υπολείμματα κουζίνας, που αποτελούν περίπου τα μισά μας απόβλητα, και υποχρεωτική ανακύκλωση των ρούχων. Το έχω πει πάρα πολλές φορές, ότι το μεγαλύτερό μας περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι η διαχείριση αποβλήτων.

Πριν ένα χρόνο περίπου και μέσα στα πλαίσια έρευνας και αξιολόγησης κινδύνου του Ευρωκοινοβουλίου για τα επόμενα χρόνια, μου έκανε φοβερή εντύπωση το ότι ένας από τους μελλοντικούς κινδύνους για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν η αναφορά ότι ένας στους δέκα νέους από δέκα μέχρι δεκαοκτώ χρόνων αντιμετωπίζει κάποιας μορφής πρόβλημα στην πνευματική και συναισθηματική του υγεία. Αναφορές για το πρόβλημα ψυχικής υγείας των νέων που αντιμετωπίζουμε και εμείς στην Κύπρο άκουσα και σε ιατρικό συνέδριο στη Λευκωσία. Σε όλη τη Ευρώπη υπάρχει έξαρση στη βία ανάμεσα σε νέους και, αν κοιτάξουμε και εμείς στα δικά μας γεγονότα, νομίζω ότι έχουμε και εμείς αυτό το σοβαρό πρόβλημα. Έχουμε και bullying στα σχολεία και βία ανάμεσα στους νέους.

Η βελτίωση της ευημερίας των νέων απαιτεί την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της κακής ψυχικής υγείας. Χρειάζονται πραγματικές αλλαγές και μακροπρόθεσμη στρατηγική που θα ευνοεί τις συνθήκες της ζωής των νέων ανθρώπων. Ζητήματα όπως η στέγαση, η δίκαιη εργασία και η κοινωνική πρόνοια δεν μπορούν να παραμένουν διαχωρισμένα από τα ζητήματα της ψυχικής υγείας και της ευημερίας.

Αν εξετάσουμε τη συμπεριφορά μας ως κράτος, θα δείτε ότι η ανάλυση κινδύνων δεν είναι κάτι που κάνουμε ποτέ, αν και έχουμε υποχρέωση με βάση σχετική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2013. Μια κανονική ανάλυση κινδύνου σε κρατικό επίπεδο με θέμα την ασφάλεια του κράτους θα εξετάζει: Τα εσωτερικά μας προβλήματα, τις προβληματικές νομοθεσίες και τους κινδύνους για επιχειρήσεις και εργαζόμενους, την έλλειψη σωστού ενεργειακού σχεδιασμού, τα θέματα της ΑΟΖ, τα κυριαρχικά δικαιώματα της δημοκρατίας, τις πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων ανανεώσιμων πηγών, τις επικίνδυνες εγκαταστάσεις, το θέμα της κλιματικής αλλαγής, την παραγωγή τροφής, τον κίνδυνο πλημυρών και άλλων φυσικών καταστροφών, τις κυβερνο-επιθέσεις και το Cyber Security, την επιστήμη και την τεχνολογία. Την ασφάλεια σε σχέση με τη λειτουργία ή την προοπτική λειτουργίας σταθμών πυρηνικής ενέργειας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Να θυμίσω το Ακκουγιου, την Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Ισραήλ. Τις πανδημίες και όλα τα ευρύτερα θέματα γεωστρατηγικής και τους γειτονικούς πολέμους.

Και επειδή δεν προλαβαίνω, να πω διάφορα πράγματα σε συντομία.

Για το γεγονός ότι είναι απαραίτητο πλέον οι κυβερνητικοί υπάλληλοι να βγαίνουν έξω από τα γραφεία τους και να κάνουν επιθεωρήσεις και όχι να περιμένουν άλλους να κάνουν καταγγελία, για να πάνε να εξετάσουν. Κλασικό παράδειγμα ο Ακάμας, για τον οποίο ξεκίνησα να γράφω με μεγάλο θυμό και μετά άλλαξα ιδέα, για να δοθεί διορία στη νέα κυβέρνηση να αντιδράσει. Να γνωρίζουν όμως ότι παρακολουθούμε στενά και με τον νέο χρόνο θα το εξετάσουμε στην επιτροπή Περιβάλλοντος.

Οι πράσινες συμβάσεις προσφέρουν μια καλή ευκαιρία στο κράτος, για να βελτιώσει τα εισοδήματα των γεωργών. Έρχεται και η πολιτική «Από τη φάρμα στο πιάτο» και έχω έγνοια αν θα προετοιμάσουμε κατάλληλα τους αγρότες μας για τις αλλαγές που έρχονται.

Ο κόσμος που δεν τα βγάζει πέρα αυξάνεται συνεχώς, υπάρχει φτώχεια, ακρίβια, υψηλά ενοίκια, χαμηλοί μισθοί και χρειάζεται η πολιτεία να παρέμβει.

Χρειάζονται και άλλοι στεγαστικοί σχεδιασμοί για άτομα που δεν έχουν καθόλου λεφτά. Πρέπει η κυβέρνηση να δοκιμάσει νέες πολιτικές, όπως εφαρμόζονται στο εξωτερικό, αν είναι να έχουμε μια καλή στεγαστική πολιτική που να καλύπτει και τους φτωχούς.

Χρειάζεται επανασχεδιασμός και αύξηση των ολοήμερων σχολείων στα ευρωπαϊκά πρότυπα, για το καλό και των μαθητών και των γονιών.

Οι κυβερνητικές υπηρεσίες χρειάζεται να κάνουν πιο σωστές διαβουλεύσεις, πριν στείλουν τα νομοσχέδιά τους για συζήτηση στη Βουλή. Δεν γίνεται να κάνουμε εμείς τους διαμεσολαβητές, αλλά και να βλέπουμε τις διάφορες υπηρεσίες να τσακώνονται μεταξύ τους στις επιτροπές. Ένεν δική μας δουλειά!

Για όσους δεν το γνωρίζουν, ο κυβερνητικός προγραμματισμός για εκτέλεση των αποχετευτικών συστημάτων το 2029 θα μας οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στα δικαστήρια με την τόσο μεγάλη καθυστέρηση, τη στιγμή μάλιστα που τώρα συζητούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την επέκτασή του σε μικρότερους οικισμούς και την υποχρεωτική λειτουργία των συστημάτων αυτών με ΑΠΕ.

Κάθε χρόνο μπαίνουν όροι σε ορισμένα κεφάλαια του προϋπολογισμού για εξαμηνιαία ενημέρωση που ποτέ όμως ως βουλευτές δεν βλέπουμε.

Και κλείνω, λέγοντας ότι πραγματικά, κάθε φορά που είμαστε σε μια συνεδρίαση επιτροπής της Βουλής για κάποιο θέμα και έχουμε απέναντι μας τις διάφορες κρατικές υπηρεσίες, αλλά και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, νιώθω πραγματικά ευγνώμων που οι ΜΚΟ κάνουν όσα μπορούν στον ελεύθερό τους χρόνο, γιατί χωρίς αυτές πολλές φορές δεν θα μαθαίναμε την αλήθεια. Γνωρίζουν τα θέματα, τα προβλήματα και τις πιθανές λύσεις καλύτερα από όλους. Γι' αυτό θέλω να πω ένα μεγάλο «ευχαριστώ» σε όλους αυτούς τους εθελοντές που θα έπρεπε η δημοκρατία να τους βοηθήσει περισσότερο, αφού χωρίς αυτούς θα είμασταν ακόμη πολύ πίσω.

Να μην ξεχνούμε επίσης ότι το κράτος σπάνια κάνει εκστρατείες και πως ό,τι γνωρίζουμε για την υγεία μας και πώς να ζούμε υγιεινά, για τη βία στην οικογένεια, τα προβλήματα στην παιδεία, τα περιβαλλοντικά προβλήματα, τα μαθαίνουμε όλα από τις ΜΚΟ.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω και όλα τα μέλη και τη γραμματεία της Επιτροπής Περιβάλλοντος, γιατί νιώθω πολλά τυχερός που έχουμε μια τόσο καλά δεμένη επιτροπή, με σπάνιες τις διαφωνίες και όλους να συμμετέχουν και να προσφέρουν ουσιαστικά στις συνεδριάσεις.

Στη δική μου νεολαία, την πανέξυπνη και δραστήρια Ελίνα Κολοκοτρώνη, που με οδηγεί σε νέους δρόμους, πρέπει να γνωρίζω ότι της χρωστώ πολλά. Και στον πολύ σοφό για την ηλικία του Χάρη Ιωσηφίδη εύχομαι ό,τι καλύτερο στη νέα του καριέρα και πραγματικά δεν ξέρω τι θα κάνω χωρίς εσένα, Χάρη.

Τέλος, να επαναλάβω για πολλοστή φορά πόσο εύκολη γίνεται η δουλειά μου, επειδή έχω δίπλα μου την καλύτερη συνεργάτιδα της Βουλής, τη Χρυσάνθη Λοϊζου, που κάνει όλη τη δουλειά, μου δίνει σωστές συμβουλές και, όπως λέω πάντα, με κάνει να φαίνομαι καλύτερος από ό,τι είμαι.

Ευχαριστώ, Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ πολύ, κύριε Θεοπέμπτου.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Μάριος Καρογιάν, πρόεδρος της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων.

Ναι, κύριε Λουκαΐδη, μέχρι να έρθει στο βήμα ο κ. Καρογιάν.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Προτού κάμω κάποιο σχόλιο, ήθελα να ρωτήσω: Έχουμε ενημέρωση από τους υπουργούς κατά πόσο θα παραστούν αργότερα στη σημερινή συζήτηση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχω καμία απολύτως ενημέρωση και θα το έλεγα και εγώ προσωπικά η ίδια, κύριε Λουκαΐδη...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Ήθελα ακριβώς γι' αυτό τον λόγο να πάρω τον λόγο, γιατί είναι απαξιωτικό για τη Βουλή το γεγονός ότι δεν έχουμε την παρουσία, έστω την πρώτη ημέρα -εγώ θα έλεγα και στις τρεις μέρες- υπουργών της κυβέρνησης, για να παρακολουθήσουν τη συζήτηση που γίνεται, και αυτή η κυβέρνηση καλεί τη Βουλή των Αντιπροσώπων για επικοινωνιακούς λόγους σε παρουσιάσεις που κάμνει, δημοσιογραφικές διασκέψεις στο Προεδρικό και αρκετοί συνάδελφοι, αντιλαμβάνομαι, παν.

Εδώ συζητούμε τον κρατικό προϋπολογισμό. Ακούσαμε τώρα τον κ. Θεοπέμπτου να λέει πράγματα που και ως πρόεδρος της επιτροπής Περιβάλλοντος νομίζω ότι θα ήταν καλό να τα είχαν ακούσει τα συναρμόδια υπουργεία και υπηρεσίες. Νομίζω ότι πρέπει να πάει ένα μήνυμα, κυρία υπουργέ, προς την κυβέρνηση, προς τους υπουργούς...

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Πρόεδρε!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Τι είπα;

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Είπες «κυρία υπουργέ»!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

(Αστειευόμενος)

Επειδή εν έχουμε υπουργούς, είπα να σας κάμω εσάς! Απολογούμαι, κυρία Πρόεδρε!

(Γέλια)

Λοιπόν, να πάει το μήνυμα, θερμή παράκληση, νομίζω, από το σύνολο του σώματος, ώστε να έχουμε την παρουσία στη συνέχεια υπουργών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα συμφωνήσω απόλυτα μαζί σας, κύριε συνάδελφε. Θα το έθετα και εγώ. Συνιστά παραγνώριση της Βουλής. Μιλούν οι αρχηγοί των κομμάτων, εκπρόσωποι κομμάτων, αύριο οι βουλευτές μας. Είναι οι θέσεις μας, όπως ακριβώς καταγράφονται μετά το μέστωμα, τη συζήτηση που έχει προηγηθεί στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές και συνιστά παραγνώριση του σώματος να μην υπάρχει εδώ παρών ούτε και ένας υπουργός.

Κύριε Καρογιάν, ο λόγος σε εσάς.

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Χωρίς να θέλω να κάνω τον δικηγόρο των υπουργών, είμαι βέβαιος ότι οι υπουργοί, όπως και στις προηγούμενες μέρες, όταν παρουσιάστηκε ο προϋπολογισμός, είχαν έρθει αρκετοί... Ενδεχομένως, λόγω και της κίνησης και του μπλοκαρίσματος στον δρόμο μετά από τα μέτρα αυτά μπορεί να έπαιξε μια καθυστέρηση... Αλλά είμαι σίγουρος ότι υπάρχει ευαισθησία και θα 'ναι εδώ.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού αποτελεί διαχρονικά μια κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία. Αποτελεί ευκαιρία να ξεδιπλωθούν οι πολιτικές και οι σχεδιασμοί για το επόμενο έτος, αλλά είναι και ύψιστη πολιτική διαδικασία λογοδοσίας της εκτελεστικής εξουσίας στο νομοθετικό σώμα, η οποία είναι και η πεμπτούσια του πολιτεύματός μας.

Διάγουμε μια περίοδο πρωτόγνωρης αβεβαιότητας, που από τη μια θέτει εν αμφιβόλω το παγκόσμιο σύστημα ασφάλειας και από την άλλη δοκιμάζει τις αντοχές των πολιτών και των κοινωνιών τους. Σε όλο τον κόσμο οι ελευθερίες των ανθρώπων περιορίζονται, οι οικονομίες κλυδωνίζονται, οι πληθωριστικές πιέσεις εντείνονται, η ακρίβια μεγαλώνει, συρρικνώνοντας τα εισοδήματα των νοικοκυριών και μειώνοντας την αγοραστική δύναμη των εργαζομένων, των ανέργων και των συνταξιούχων, οι δυτικές κοινωνίες ανησυχούν για το μέλλον τους, βιώνουν την κλιματική κρίση και αισθάνονται να απειλούνται από τις αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές, οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες διευρύνονται, οδηγώντας σε απόγνωση διαρκώς μεγαλύτερα τμήματα των πληθυσμών, και ο εθνικισμός και ο λαϊκισμός βρίσκονται σε έξαρση, οδηγώντας σε άνοδο την ακροδεξιά και τον αυταρχισμό.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εφέτος θα ξεκινήσω την ομιλία μου από το Κυπριακό. Ο χρόνος βέβαια δεν μου επιτρέπει να προβώ σε μια συνολική ανάλυση των σταθερών και αστάθμητων παραγόντων που πιθανόν τους επόμενους μήνες να επηρεάσουν την εξέλιξή του. Η μόνη βεβαιότητα στη διεθνή σκηνή είναι η αβεβαιότητα, της οποίας γινόμαστε μάρτυρες καθημερινά. Ο εντεινόμενος ανταγωνισμός ανάμεσα στις ΗΠΑ, Ρωσία και Κίνα σε πολλαπλά επίπεδα, πολιτικό, στρατιωτικό και οικονομικό, που χαρακτηρίζουν αυτή την περίοδο το παγκόσμιο γίνεσθαι, η συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δοκιμάζεται και ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία, καθώς και η πρόσφατη σύγκρουση στη γειτονιά μας ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς συνθέτουν μια εξίσωση με πολλαπλές μεταβλητές. Είναι μέσα σε αυτό το ρευστό και εν πολλοίς θολό διεθνές περιβάλλον που θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε το Κυπριακό.

Θα αρκεστώ στο να παραθέσω κάποιες εκτιμήσεις και κάποιους προβληματισμούς, που αναλόγως της εξέλιξής τους θα διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στη διαμόρφωση συνθηκών που ενδεχομένως να επιτρέψουν κάποια κινητικότητα. Θα επαναλάβω ότι εμείς ως Ελληνοκύπριοι δεν έχουμε την πολυτέλεια να αποστασιοποιηθούμε από το πλαίσιο λύσης του Κυπριακού, που δεν είναι άλλο από τη λύση διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, όπως προνοείται στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και στις αποφάσεις των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη βούληση της διεθνούς κοινότητας, όπως αυτή

πάγια εκφράζεται όλα τα προηγούμενα χρόνια. Η λύση φυσικά πρέπει να οδηγεί σε απαλλαγή από την κατοχή και τα συνεπακόλουθά της και να αποδώσει ένα κανονικό κράτος.

Ο πρόσφατος διορισμός ειδικής απεσταλμένου του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών είναι μια θετική εξέλιξη. Βέβαια, ο ρόλος της θα είναι περιορισμένος, αφού οι όροι εντολής τους εξαντλούνται στην ανίχνευση των δυνατοτήτων επανέναρξης των συνομιλιών σε μια προσπάθεια υπέρβασης του παρατεταμένου αδιεξόδου, παρ' όλες τις πρωτοβουλίες και προσπάθειες του Προέδρου Χριστοδουλίδη από τις πρώτες κιόλας μέρες ανάληψης των καθηκόντων του.

Νοείται ότι η επανέναρξη των συνομιλιών θα είναι από το σημείο στο οποίο σταμάτησαν το 2017 και εντός του πλαισίου Γκουτέρες. Επιπρόσθετα, θετική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η αναθέρμανση των ελληνοτουρκικών σχέσεων που ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες μετά τους σεισμούς της Τουρκίας και κορυφώθηκε με την πρόσφατη επίσκεψη του Τούρκου Προέδρου στην Αθήνα, με μία βέβαια σημαντική υποσημείωση, ό,τι η πιο πάνω εξέλιξη θα μπορούσε να αποβεί ωφέλιμη για το Κυπριακό, νοούμενου ότι η όποια πρόοδος των ευρωτουρκικών, όπως και το ενδιαφέρον της Τουρκίας για αναβάθμιση της τελωνιακής της σχέσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα συναρτάται με την πρόοδο στο Κυπριακό. Όμως η νέα προσπάθεια αναθέρμανσης των ευρωτουρκικών σχέσεων φαίνεται να δυσχεραίνει τη διαχρονική επιδίωξή μας για άμεση διασύνδεσή της με το Κυπριακό και τις κυπρογενείς της υποχρεώσεις λόγω των ευρύτερων γεωπολιτικών επιδιώξεων, κυρίως του Βερολίνου, με τη συνδρομή και κάποιων άλλων εταίρων και μη, καθώς και της σαφούς αλληλεπίδρασης συμφερόντων των χωρών που είναι παράλληλα μέλη και του NATO.

Το πιο κρίσιμο όμως και καθοριστικό σημείο, που αποτελεί και το κλειδί για ουσιαστικές ενδεχομένως εξελίξεις στο Κυπριακό, αποτελούν οι στρατηγικές στοχεύσεις της Τουρκίας και αυτό γιατί η Τουρκία επιμένει να παρουσιάζεται ως μια ισχυρή περιφερειακή δύναμη, αξιοποιώντας τη γεωστρατηγική της θέση, προσεταιριζόμενη άλλοτε τις ΗΠΑ, άλλοτε τη Ρωσία, δίνοντας το μήνυμα ότι δεν είναι δεδομένη για κανέναν. Αμφιλεγόμενες είναι για πολλούς οι στρατηγικές κινήσεις της Τουρκίας, γιατί από τη μία θέλει να διασφαλίσει τα κέρδη που απέκτησε τα προηγούμενα χρόνια στη Συρία, τη Λιβύη, την Κεντρική Ασία, την Αφρική και αλλού και από την άλλη δεν διστάζει να απεμπολήσει την κυοφορούμενη συνεργασία Ισραήλ-Τουρκίας-Αιγύπτου και χωρών του Αραβικού Κόλπου, με τις οποίες έχει οικονομικά, ενεργειακά ή άλλα συμφέροντα, χάριν της διαχρονικής της επιδίωξης για ηγεμονική παρουσία εντός του σουνιτικού ισλάμ.

Μέσα λοιπόν από αυτές τις εξελίξεις, με απροσδιόριστο ή χωρίς προβλέψιμο αποτέλεσμα, δεν μπορεί εύκολα κάποιος να εκφράσει βεβαιότητα για τις όποιες εξελίξεις στο Κυπριακό. Τέλος, δική μας ευθύνη και υποχρέωση είναι να προσεγγίσουμε τα δεδομένα ενώπιόν μας με ρεαλισμό και όχι με ευσεβοποθισμούς, χωρίς αχρείαστες ωραιοποιήσεις και χωρίς δογματισμούς. Οφείλουμε να πολιτευτούμε με ευελιξία, αξιοπιστία και συνέπεια, στη βάση αρχών και στα πλαίσια του διεκδικητικού ρεαλισμού. Ο προσανατολισμός μας θα πρέπει να είναι σταθερός και χωρίς παλινδρομήσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η κυπριακή οικονομία μετά από μια μακρόχρονη και επώδυνη δοκιμασία επανέρχεται σε τροχιά σταθεροποίησης και ανάπτυξης. Για πρώτη φορά μετά από δώδεκα συναπτά έτη ανακάμει το χαμένο έδαφος, επιστρέφοντας στο επίπεδο επενδυτικής βαθμίδας, μετά τις αλληπάλληλες αξιολογήσεις των οίκων αξιολόγησης. Οι σημαντικές επιδόσεις που αποτυπώνονται στους βασικούς οικονομικούς δείκτες επιβεβαιώνουν πέραν πάσης αμφιβολίας πως η κυπριακή οικονομία παραμένει ανθεκτική και αξιόπιστη, παρά τα διαθρωτικά προβλήματα που εξακολουθούν να υπάρχουν και τις τεκτονικές γεωπολιτικές αλλαγές που συντελούνται, καθιστώντας ρευστό το διεθνές περιβάλλον και επιφέροντας πολλαπλές κατακλυσμιαίου χαρακτήρα επιπτώσεις στις πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και δημογραφικές ισορροπίες.

Η εικόνα της οικονομίας μας αλλάζει χάρη στις θυσίες του κυπριακού λαού, τη συνετή διαχείριση των προηγούμενων ετών και την υπεύθυνη και νοικοκυρεμένη διαχείριση της σημερινής διακυβέρνησης. Οι ρυθμοί ανάπτυξης βελτιώνονται. Τα ποσοστά της ανεργίας μειώνονται. Το δημοσιονομικό ισοζύγιο εξισορροπείται. Το δημόσιο χρέος μειώνεται αισθητά. Πρόκειται για πολύ ενθαρρυντικές εξελίξεις, που όμως δεν πρέπει ούτε να μας εφησυχάσουν ούτε και να μας παρασύρουν σε αλόγιστες δαπάνες, σε πρακτικές, νοοτροπίες και συμπεριφορές που στο παρελθόν έφεραν στο νησί μας την καταστροφή.

Η κυβέρνηση του Προέδρου Χριστοδουλίδη δεν έμεινε αδρανής. Υιοθέτησε πακέτο μέτρων με οριζόντια διάσταση και σε στοχευμένους τομείς, ώστε να απαλύνει τις δυσκολίες μιας μεγάλης μερίδας του λαού μας, χωρίς να υπερβαίνει τις δημοσιονομικές δυνατότητες του κράτους. Αναφέρω ενδεικτικά τα μέτρα που ληφθήκαν ή δρομολογούνται άμεσα, όπως η αύξηση μισθών και επιδομάτων, η αύξηση της βασικής σύνταξης, το e-καλάθι, το «Φωτοβολταϊκά για όλους», το «κτιζΩ», η πετυχημένη διαμεσολάβηση στο θέμα της ΑΤΑ και η συμφωνία για το ποσοστό καταβολής της, καθώς και το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της συμφωνίας τον Ιούνιο του 2025.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να προσθέσω ότι ο θεσμός της ΑΤΑ θα πρέπει να διατηρηθεί και να εκσυγχρονιστεί με πιο δίκαιο τρόπο κατανομής, αφού στην κοινωνία ωριμάζουν πια πιο ορθολογικές και σύγχρονες προσεγγίσεις. Επιπλέον, σημειώνω την επιτάχυνση των διαβουλεύσεων για αύξηση του κατώτατου

μισθού, την τροχοδρόμηση των διαδικασιών για μια νέα γενική φορολογική μεταρρύθμιση και την προώθηση της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης που προγραμματίζεται για το 2025.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να κάνω αναφορά για ένα θέμα που για δέκα ολόκληρα χρόνια αποτέλεσε σημείο τριβής, αντιπαραθέσεων και ατελέσφορων συζητήσεων. Πρόκειται για το θέμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων που η κυβέρνηση του Προέδρου Χριστοδουλίδη, σε συνεργασία με το νομοθετικό σώμα και άλλους εμπλεκόμενους, πέρασε μια σειρά από νομοθετήματα και προτάσεις νόμου, παρέχοντας στους δανειολήπτες μια σειρά από σημαντικά εργαλεία. Εάν από την αρχή είχαν γίνει ειλικρινείς συνεννοήσεις και δεν επιδιώκετο η εξασφάλιση πρόσκαιρου κομματικού ή πολιτικού οφέλους, θα μπορούσαν πολύ νωρίτερα να αναπτυχθούν συνέργειες για κοινή αντιμετώπιση της μεγάλης αυτής πληγής, που ταλαιπώρησε και εξακολουθεί να ταλαιπωρεί και χιλιάδες συμπολίτες μας και την ίδια την οικονομία μας.

Η παράταξή μας προσπάθησε από την αρχή με συνέπεια, υπευθυνότητα και εποικοδομητική διάθεση να συμβάλει, στο μέτρο των δυνατοτήτων της, στην εξεύρεση λύσεων που δεν θα ήταν βλαπτικές για την οικονομία και τις αναπτυξιακές προοπτικές του τόπου. Επιδιώξαμε πιο συγκεκριμένα να βρεθεί η κατά το δυνατόν προσφορότερη ισορροπία ανάμεσα στα τραπεζικά ιδρύματα και τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων από τη μια και από την άλλη στους ευάλωτους αλλά συνεπείς δανειολήπτες, που, χωρίς να έχουν ευθύνη, είδαν τα εισοδήματά τους να μειώνονται και τους ίδιους να κινδυνεύουν να χάσουν την πρώτη κατοικία τους και τους κόπους μιας ζωής.

Να προσθέσω για την ιστορία δυο πράγματα: Το πρώτο είναι ότι ως παράταξη τονίζαμε και ζητούσαμε με κάθε τρόπο την εφαρμογή της οδηγίας της Κεντρικής Τράπεζας. Το δεύτερο είναι η έκκληση που απευθύναμε προς τις τράπεζες, για να προβούν σε αναδιαρθρώσεις δανείων, ώστε να καθίστανται βιώσιμα και να αποτρέπεται η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Τα λέω αυτά προς απάντηση των κακεντρεχών που προσπάθησαν επανειλημμένα να διαστρέψουν την αλήθεια και να μας συκοφαντήσουν. Στόχος μας ήταν να προστατεύσουμε τους συνεπείς δανειολήπτες και όχι τους στρατηγικούς κακοπληρωτές, που επιχειρήσαν απεγνωσμένα να κρυφτούν πίσω από συνεχείς αναβολές. Ακόμα και όταν τον περασμένο Ιούλιο κάποιοι έντεχνα επιχειρήσαν να λοιδορήσουν και να σπιλώσουν τη Δημοκρατική Παράταξη, εμείς προτείναμε τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων και εξουσιών του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου και τον εκσυγχρονισμό του Φορέα του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, έτσι ώστε εξωδικαστικά και εντός εύλογου χρόνου να εξετάζονται οι περιπτώσεις με καταχρηστικές ρήτρες και υπερχρεώσεις. Στηρίξαμε κυβερνητικά νομοσχέδια, αλλά και προτάσεις νόμου άλλων κομμάτων που κινούνταν προς τη σωστή κατεύθυνση, εξασφαλίζοντας προς τους συνεπείς δανειολήπτες, τα ευάλωτα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ένα ενισχυμένο δίκτυο προστασίας.

Κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Εκείνη που δυστυχώς εξακολουθεί ακόμα να τρώει τα σωθικά του τόπου μας είναι η Λερναία Ύδρα της διαφθοράς και της διαπλοκής. Και οι δυο βλάπτουν εξίσου τη διεθνή εικόνα της χώρας και προσβάλλουν τον λαό μας. Θα περιμέναμε βέβαια ότι τα σκάνδαλα και τα φαινόμενα διαπλοκής της τελευταίας εικοσαετίας, με ό,τι σήμαναν για την οικονομική καταστροφή του 2013, θα μας είχαν ήδη κάνει πιο συνετούς και πιο προσεκτικούς, ότι τα παθήματα και τα διδάγματα του παρελθόντος, που τόσα κακά επισώρευαν στην κοινωνία μας, θα μας καθιστούσαν λιγότερο αλαζόνες, λιγότερο εγωκεντρικούς, λιγότερο άπληστους και λιγότερο ιδιοτελείς. Προσδοκούσαμε ότι οι παράγοντες σηψαιμίας στην οικονομία μας θα είχαν απομονωθεί και στεγανοποιηθεί από τις υγιείς παραγωγικές μονάδες του τόπου μας και ότι θα εγκαταλείπτετο η μυωπική και πολλαπλώς καταστροφική νοοτροπία της αρπακτής.

Δυστυχώς, οι ίδιοι γνωστοί άγνωστοι εξακολουθούν να δρουν, φορώντας απλώς διαφορετικό κοστούμι. Οι τότε αμαρτωλοί των λευκών κολάρων είναι σε γενικές γραμμές οι ίδιοι ηθικοί αυτουργοί που στον βωμό του εύκολου και γρήγορου χρήματος επιχειρούν και σήμερα να παρακάμψουν τις κυρώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών, αμαυρώνοντας διεθνώς την εικόνα και την αξιοπιστία της χώρας μας. Αναμφίβολα, η αποθράσυνση και η διαρκής επιβίωσή τους διευκολύνεται από την παρατεταμένη πλημμελή απόδοση της δικαιοσύνης, την ατιμωρησία και την ανεκτικότητα. Έτσι όμως απαξιώνονται η πολιτική, οι θεσμοί, οι οργανισμοί και τα δημόσια πρόσωπα από την κυπριακή κοινωνία, έτσι υπονομεύεται το αντιπροσωπευτικό μας σύστημα, έτσι αποξενώνονται οι πολίτες από τα κοινά έτσι απονομιμοποιείται η δημοκρατία, έτσι χάνει το νόημά της η οποιαδήποτε συμμετοχή στα πολιτικά δρώμενα, έτσι θεριεύει η αποχή, η αδιαφορία, η ηθική ισοπέδωση των πάντων.

Η διαπλοκή και η διαφθορά δεν είναι απλώς παλαιά και διαχρονικά προβλήματα της χώρας· είναι ανοιχτές πληγές που χαίνουν, πλήττοντας την κοινωνική μας συνοχή και αναιρώντας την κοινωνική δικαιοσύνη, αποστερούν από τη χώρα οικονομικά, διπλωματικά και πολιτικά οφέλη, οδηγώντας τη στην παρακμή, ευτελίζουν το πολιτικό σύστημα, καθιστώντας το έρμαιο του παλαιοκομματισμού, της αναξιοκρατίας και της απαξίας. Το ζητούμενο είναι πλέον να υπάρξει καθολική απαίτηση και βούληση για άμεση αλλαγή νοοτροπίας, πιστή

εφαρμογή του υφιστάμενου νομικού πλαισίου και διαρκή παρακολούθηση της χάραξης των τομών που χρειάζεται να γίνουν και να πάψει η αναπαραγωγή της διαφθοράς και της διαπλοκής.

Ευελπιστούμε ότι σύντομα θα καταβληθούν οι προσπάθειες που απαιτούνται, ώστε όλοι οι συνταγματικοί θεσμοί του κράτους να κινηθούν αποφασιστικά και συντεταγμένα προς την κατεύθυνση της τιμωρίας των ενόχων και της πλήρους θωράκισης της φήμης της πατρίδας μας.

Κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο προϋπολογισμός του 2024, ο πρώτος της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, κινείται εντός του πλαισίου της επιβαλλόμενης δημοσιονομικής πειθαρχίας και της χρηματοοικονομικής και οικονομικής σταθερότητας που είναι απαραίτητη, για να συνεχισθεί η ανάκαμψη της οικονομίας μας και η βιώσιμη ανάπτυξή της. Είναι ένας ισορροπημένος και πλεονασματικός προϋπολογισμός, που στοχεύει στην ενδυνάμωση της οικονομίας, στον εμπλουτισμό του αναπτυξιακού μας μοντέλου και στη σταδιακή ελαχιστοποίηση κοινωνικών ανισοτήτων, πράγμα που συνιστά βασική προτεραιότητα της ανθρωποκεντρικής πολιτικής της παρούσας διακυβέρνησης.

Κοιτάζοντας μπροστά, οφείλουμε να αναρωτηθούμε προς ποια άλλη συμπληρωματική κατεύθυνση θα πρέπει να κινηθούμε, για να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές μια Κύπρο ευημερούσα και προπαντός ικανή να πρωταγωνιστήσει στον οικονομικό ανταγωνισμό της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης, της γνώσης και της καινοτομίας. Σίγουρα δεν θα τα καταφέρουμε, αν συνεχίσουμε να αγνοούμε τα διαρθρωτικά προβλήματα που επί σειρά ετών σωρεύονται κάτω από το χαλί της οικονομίας μας. Σίγουρα δεν θα τα καταφέρουμε, αν αγνοήσουμε τους κινδύνους που ελλοχεύουν, απειλώντας να εκτροχιάσουν τους δημοσιονομικούς μας σχεδιασμούς. Είναι κίνδυνοι που σχετίζονται με την κακοδιαχείριση του ΓΕΣΥ, τις κρατικές εγγυήσεις, τις αλόγιστες δαπάνες που μετατρέπονται σε σπατάλες, την καθυστέρηση μετάβασης στην πράσινη οικονομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, το μεταναστευτικό.

Θα ήθελα όμως εδώ να σταθώ ιδιαίτερα σε έναν άλλο κίνδυνο, που συνήθως υποβαθμίζουμε λόγω άλλων δημοσιονομικών προτεραιοτήτων. Αναφέρομαι στον κίνδυνο της υποβάθμισης της σημασίας που έχει για το μέλλον και την ποιότητα ζωής της χώρας η κοινωνική πολιτική σε κρίσιμους τομείς, όπως είναι αυτός της σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών μας, ειδικότερα μάλιστα των παιδιών που η μοίρα τους συμπεριφέρθηκε σκληρά και άδικα από πολύ νωρίς και για τα οποία η πολιτεία πρέπει να αναλάβει την ευθύνη που της αναλογεί για τη φροντίδα τους. Οφείλουμε να παραδειγματιστούμε από προηγμένες χώρες, όπου η στήριξη του κράτους προς τους πολίτες δεν περιλαμβάνει μόνο οικονομικούς δείκτες και δεδομένα, αλλά εμπλουτίζεται από πολιτικές που δημιουργούν δομές και υποδομές, που βελτιώνουν ουσιαστικά την ποιότητα ζωής και που θεωρούνται δικαίως ότι αποτελούν στρατηγικές επενδύσεις.

Μιλώντας για στρατηγικές επενδύσεις, θα ήθελα να κάνω μια ξεχωριστή αναφορά στην εθνική ανάγκη να καταπολεμηθεί η υπογεννητικότητα και κατ' επέκταση το δημογραφικό πρόβλημα, που ενέχει υπαρξιακούς κινδύνους για το κράτος και την εξέλιξή του. Ο λαός μας κατά γενική ομολογία γηράσκει. Η αναπλήρωση του πληθυσμού έχει αρνητικό πρόσημο και οι κίνδυνοι επηρεάζουν μόνο οικονομική, κοινωνική και κοινωνική προοπτική της πατρίδας μας. Η πολιτεία, οι πολιτικές δυνάμεις, οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς της πατρίδας μας πρέπει χωρίς άλλη χρονοτριβή να θέσουν στο επίκεντρο των συζητήσεών τους μια εθνική, σοβαρή, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη πολιτική που να δίνει ουσιαστικές δέσμες κινήτρων στις πολύτεκνες οικογένειες, αλλά και τα απαραίτητα οικονομικά μέσα στα νεαρά ζευγάρια, ακολουθώντας βέλτιστες πρακτικές άλλων κρατών που πέτυχαν να αντιμετωπίσουν δραστικά το δημογραφικό.

Πέραν των επενδύσεων στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, στην ενίσχυση του επαγγελματικού προσανατολισμού και στη διασύνδεσή του με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, θα πρέπει να επενδύσουμε στρατηγικά και στη στήριξη μιας μεγάλης μερίδας νέων μας που οι συνθήκες της σύγχρονης εποχής τούς περιθωριοποιούν, αποστερώντας από τη χώρα παραγωγικό και ωφέλιμο ανθρώπινο δυναμικό. Είναι αποδεδειγμένο ότι τα παιδιά με αποδιοργανωμένες ή διαταραγμένες συμπεριφορές διατρέχουν πρόσθετους κινδύνους εκδήλωσης προβληματικής ή ακόμα και παθολογικής συμπεριφοράς, επειδή ακριβώς είναι πιθανόν να αποκλειστούν από ομάδες συνομηλίκων τους και γενικά την κοινωνία. Οι αυξημένες υποχρεώσεις τους, οι απαιτήσεις της εποχής, αναγκάζουν τα παιδιά να βιώνουν πρόωρα στρεσογόνες καταστάσεις, που ήταν άγνωστες σε παλαιότερες εποχές. Καταστάσεις όπως ο αυτισμός, το σύνδρομο Down, η παιδική φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, σωματικές και ψυχικές διαταραχές, ο σχολικός εκφοβισμός, η σεξουαλικότητα, η χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ, η παχυσαρκία, η υπερβολική εξάρτηση από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η συστηματική έκθεση στη βία που προβάλλεται ανεξέλεγκτα από τις οθόνες συνιστούν για την παιδική και εφηβική ηλικία επιβαρυντικούς παράγοντες που δεν αντιμετωπίζουμε επαρκώς.

Μετά λύπης σημειώνω ότι ως χώρα υστερούμε σε θεραπευτικές και υποστηρικτικές υποδομές, σε πολιτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης και αξιοποίησης, καθώς και σε παροχή επαρκούς φροντίδας, όπου χρειάζεται. Και, αν στρέψουμε το βλέμμα στο τι γίνεται για παράδειγμα για τα παιδιά με αυτισμό και σε ποια ηλικία αναγκάζονται να είναι σε ειδικά κέντρα, αλλά από την ηλικία των δεκαοκτώ, αν οι γονείς δεν μπορούν να τα στηρίξουν, Κύριος οίδεν, ας προβληματιστούμε για το μέγεθος της ανεπάρκειας της κρατικής φροντίδας, αλλά και της προσοχής γι' αυτές τις κατηγορίες των παιδιών.

Αναλώνουμε δυσανάλογη προσπάθεια και φαιά ουσία στα προβλήματα της καθημερινότητας σημαντικά και ασήμαντα και αμελούμε να δημιουργήσουμε εκείνες τις συνθήκες που θα λειτουργήσουν θεραπευτικά και υποστηρικτικά για τη νεολαία μας, συνθήκες και δομές που, σε περίπτωση απουσίας του κατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος, κυριολεκτικά μπορούν να σώσουν παιδιά από τον κοινωνικό αποκλεισμό και την εξαθλίωση.

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε αυτή μου την ομιλία επιχείρησα να δώσω ένα στίγμα των προσανατολισμών των πολιτικών που θα πρέπει ως κράτος και ως πολιτεία να ιεραρχήσουμε, αλλά και ψήγματα του οράματος που ως παράταξη έχουμε για την Κύπρο της νέας εποχής. Είναι η Κύπρος ή πρέπει να είναι η Κύπρος των ρηξικέλευθων τομών, των τολμηρών ρήξεων και των διαρκών υπερβάσεων των πεπαλαιωμένων πρακτικών, των ψευδαισθήσεων και των δογματισμών που ανήκουν σε άλλες εποχές. Είναι η Κύπρος της λεγόμενης «τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης», της τεχνητής νοημοσύνης και της παραγωγής νέων μορφών πλούτου και εργασίας, η Κύπρος των επενδύσεων σε δυναμικά αναπτυσσόμενους κλάδους της τεχνολογίας, της έρευνας, της καινοτομίας, που μπορούν να προσφέρουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και προστιθέμενη αξία στην κυπριακή οικονομία μέσα από τη διατήρηση των ανθρωποκεντρικών χαρακτηριστικών της, τις συνέργειες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, την εξισορροπημένη ανάπτυξη και τη δικαιότερη κατανομή εισοδήματος και εθνικού πλούτου. Είναι επίσης η Κύπρος που θα πρέπει να επιστρέψει στην ύπαιθρο και να επενδύσει στον αναντικατάστατης σημασίας και αξίας αγροδιατροφικό τομέα, αν θέλει να βάλει πιο στέρεα θεμέλια σε μια ακόμα πιο ανθεκτική και δίκαιη ανάπτυξη.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας είναι πολυεπίπεδες και πολυσύνθετες. Είναι ηλίου φαινότερον ότι ο κόσμος είναι πια κουρασμένος, αποστασιοποιημένος, υποψιασμένος και καχύποπτος. Έχει εξαντλήσει τα όρια της αντοχής και της ανοχής του. Δεν αγοράζει γενικολογίες, αοριστολογίες και ανέξοδες υποσχέσεις. Περιμένει από μας πρακτικές, ρεαλιστικές και συγκεκριμένες λύσεις, με σύγχρονες εφαρμόσιμες προδιαγραφές και άμεσα μετρήσιμα αποτελέσματα. Τις θέλει άμεσα. Τις θέλει να είναι δίκαιες. Δεν τον νοιάζουν οι συνταγές του χθες. Θέλει να έχει το αίσθημα της ασφάλειας που έχει χάσει όλη αυτή την περίοδο και συνθήκες ζωής που να ταιριάζουν στις σύγχρονες κοινωνίες του 21^{ου} αιώνα. Οι καιροί είναι χαλεποί. Δεν αντιμετωπίζονται, χωρίς να αλλάζουμε άρδην αντιλήψεις, συνήθειες, συμπεριφορές και βηματισμούς. Ενόσω το πολιτικό σύστημα συνεχίζει να περιστρέφεται γύρω από ξεπερασμένες πρακτικές, δοκιμασμένες και αποτυχημένες συνταγές, ανούσιες και ατέρμονες συζητήσεις και μικροκομματικές σκοπιμότητες, θα συσσωρεύονται τα αδιέξοδα. Θα δημιουργείται η αίσθηση σε αρκετά στρώματα της κοινωνίας ότι το πολιτικό σύστημα δεν τους νοιάζεται, δεν τους καταλαβαίνει, δεν τους φροντίζει και τους αφήνει απροστάτευτους στην τύχη τους. Η επανάληψη αστοχιών, λαθών και εσφαλμένων πολιτικών θα επιτείνει την ανασφάλεια, την αγωνία, τον φόβο, την απόγνωση του κόσμου και διάψευση των προσδοκιών τους για κάτι καλύτερο.

Αν δεν κινηθούμε άμεσα, ρηξικέλευθα και αποτελεσματικά στο να αντιμετωπίσουμε τις παθογένειες του πολιτικού μας συστήματος και να εμπνεύσουμε εμπιστοσύνη, αξιοπιστία και αίσθημα ασφάλειας προς την κοινωνία των πολιτών, θα δώσουμε επί της ουσίας ζωτικό χώρο στις διάφορες εκδοχές της ακροδεξιάς, του λαϊκισμού και της δημαγωγίας στο να παίζουν με το θυμικό και τη ψυχολογία όσων αισθάνονται περιθωριοποιημένοι και εγκαταλειμμένοι. Θα χαϊδεύουν πρόσκαιρα το θυμικό τους, ενώ στην ουσία θα υποθηκεύουν στο διηνεκές το μέλλον τους, γιατί, όπως το ψέμα έχει κοντά ποδάρια, και η δημαγωγία διαρκεί όσο και το φύσημα του ανέμου. Αυτός είναι ο κίνδυνος που καλούμαστε να προλάβουμε και στην Κύπρο μας. Αυτά είναι τα κριτήρια με τα οποία καλούμαστε να πορευτούμε.

Η Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία -κυρία Πρόεδρε, εξοικονόμησα πέντε λεπτά- συνεπής στο καθήκον και την ευθύνη της, θα υπερψηφίσει και φέτος τον κρατικό προϋπολογισμό.

Εύχομαι σε όλους καλά Χριστούγεννα, ευτυχισμένος ο καινούργιος χρόνος και μακάρι η νέα χρονιά να 'ναι η απαρχή της απελευθέρωσης και επανένωσης της πατρίδας μας και η ανατολή ενός καλύτερου αύριο για την κοινωνία, για τον λαό, για την πατρίδα μας.

Να 'στε καλά!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Καρογιάν.

Τον λόγο έχει τώρα ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, ο κ. Μαρίνος Σιζόπουλος.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού του 2024, του πρώτου της κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη, φιλοδοξεί να σηματοδοτήσει την αρχή μιας νέας πορείας οικονομικής διαχείρισης, η οποία να στηρίζεται σε δύο πυλώνες. Ο πρώτος, να διαπνέεται από ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, με στόχο τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, οι οποίες έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες επιπτώσεις από την οικονομική κρίση του 2012-2013 και των όσων επακολούθησαν. Ο δεύτερος, να χαρακτηρίζεται από ορθολογική και ορθολογιστική διαχείριση των δημοσίων οικονομικών, με βασικό στόχο την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας, αλλά και αποπληρωμής των €6,5 περίπου δις του δανείου της τρόικα, που προέκυψε ως αδήριτη ανάγκη λόγω λανθασμένων πολιτικών αποφάσεων.

Στους πρώτους εννιά μήνες της διακυβέρνησης η κυβέρνηση προχώρησε σε μια σειρά -εν πολλοίς- στοχευμένων μέτρων κοινωνικής πολιτικής, μεταξύ των οποίων η παραχώρηση ΑΤΑ σε ποσοστό 66,7%, η αύξηση κατά 5% της κατώτατης σύνταξης, η επιδότηση ηλεκτρικού ρεύματος, καυσίμων και πετρελαίου θέρμανσης, η εξαγγελία του προγράμματος εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, ο καθορισμός μηδενικού συντελεστή σε είδη πρώτης ανάγκης και το ηλεκτρονικό καλάθι, η επέκταση του επιδόματος τέκνου στις πολύτεκνες οικογένειες, ώστε να καλύπτονται και τα χρόνια πανεπιστημιακής φοίτησης, η ενίσχυση και περαιτέρω επέκταση του σχεδίου στεγαστικής πολιτικής, στο πλαίσιο του οποίου περιλαμβάνεται η ανέγερση νέων πολυκατοικιών σε προσφυγικούς συνοικισμούς και η τιτλοποίηση προσφυγικών οικιών στους κατόχους τους.

Επιπρόσθετα, η επαναφορά στον διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους της πρότασης για συνταξιοδότηση υπό προϋποθέσεις στο 63^ο έτος χωρίς την αποκοπή του 12%. Η πρόθεση για αύξηση του κατώτατου μισθού, η κατάθεση και έγκριση από τη Βουλή του νομοσχεδίου ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου για την αποτελεσματική εξωδικαστική επίλυση διαφορών μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και δανειολήπτη, καθώς και τη σύσταση τμήματος ειδικής δικαιοδοσίας στα επαρχιακά δικαστήρια για την επίλυση χρηματοοικονομικών διαφορών. Παρά το γεγονός ότι, ως ΕΔΕΚ, εκτιμούμε ότι το τελικό νομοσχέδιο όπως εγκρίθηκε δεν ικανοποιεί τις προσδοκίες μας και δεν θα προστατεύσει τους ευάλωτους δανειολήπτες στον επιθυμητό βαθμό. Κι είναι εδώ που για ακόμα μια φορά η ΕΔΕΚ απέδειξε την υπευθυνότητά της, σε σχέση με κάποιους άλλους που αθέτησαν όσα για τα οποία είχαν ουσιαστικά δεσμευτεί και τα όσα ψήφισαν και στήριξαν στο παρελθόν.

Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε ότι παρά τις δυσμενείς διεθνείς συγκυρίες το 2023 οι δείκτες της οικονομίας κατέγραψαν σημαντικές επιδόσεις και συγκεκριμένα ο ρυθμός ανάπτυξης κυμάνθηκε στο 2,5%, το δημοσιονομικό ισοζύγιο είναι πλεονασματικό και κυμαίνεται στο 2,6% του ΑΕΠ, η ανεργία μειώθηκε στο 6,4% του ενεργού εργατικού δυναμικού, με τάση περαιτέρω μείωσης το 2024, το δημόσιο χρέος μειώθηκε από το 88% στο 81,8%, ο πληθωρισμός κυμάνθηκε γύρω στο 3,8%, από τους χαμηλότερους στην Ευρωζώνη, με θετικές προβλέψεις για περαιτέρω μείωση το 2024 και το 2025.

Οι παραπάνω σημαντικές επιδόσεις, από τις καλύτερες στην Ευρωζώνη, συνέβαλαν ώστε οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης να αναβαθμίσουν την κυπριακή οικονομία σε επενδυτική βαθμίδα. Παρ' όλα αυτά, σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να οδηγηθούμε σε εφησυχασμό. Δεν πρέπει να επαναληφθούν τα λάθη του παρελθόντος. Η επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και τα ισχυρά δημόσια οικονομικά είναι το κλειδί για την περαιτέρω αναβάθμιση της οικονομίας.

Στη βάση των παραπάνω δεδομένων η ΕΔΕΚ στο πλαίσιο της σοσιαλιστικής της ιδεολογίας, αλλά και της κοινωνικής της ευαισθησίας θα συνεχίσει να καταθέτει εποικοδομητικές προτάσεις, με στόχο τη δημιουργία συνθηκών κοινωνικής συνοχής, η απουσία της οποίας θέτει σε κίνδυνο την οικονομική σταθερότητα. Για αποκατάσταση της κοινωνικής συνοχής, η οποία μετά την κρίση του 2012-2013 διαταράχθηκε σε μεγάλο βαθμό, επιβάλλεται η λήψη περαιτέρω στοχευμένων μέτρων, ώστε να ενισχυθεί η μεσαία τάξη και να σμικρυνθεί η οικονομική ανισότητα μεταξύ των χαμηλών και των υψηλών εισοδημάτων, να αντιμετωπιστεί στη βάση ενός μακροχρόνιου προγράμματος η υπογεννητικότητα, που αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για το μέλλον της κυπριακής κοινωνίας. Η κατανομή των εσόδων από την οικονομική ανάπτυξη να είναι κατά το δυνατόν ομοιόμορφη και όχι προς όφελος των ολίγων και σε βάρος των πολλών. Να ενισχυθεί ο πρωτογενής και ο δευτερογενής τομέας της οικονομίας, ώστε η πατρίδα μας να αποκτήσει σχετική επάρκεια σε προϊόντα πρώτης ανάγκης και να μειωθεί η εξάρτηση από τρίτες χώρες. Η ουκρανική κρίση επιβεβαίωσε αυτή την αναγκαιότητα για ακόμα μια φορά. Να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη νέων, καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, για να αποτελέσουν κίνητρο επιστροφής στην πατρίδα μας νέων επιστημόνων που παρέμειναν ή κατέφυγαν στο εξωτερικό λόγω της οικονομικής κρίσης που προηγήθηκε, αλλά και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας.

Το έχουμε τονίσει πολλές φορές τα τελευταία είκοσι χρόνια. Η οικονομία μας δεν πρέπει να στηρίζεται αποκλειστικά σε τομείς όπως ο τουρισμός, η οικοδομική βιομηχανία και υπηρεσίες. Τομείς ιδιαίτερα ευαίσθητοι, που επηρεάζονται από εξωγενείς και απρόβλεπτους παράγοντες, χωρίς να τους εγκαταλείψουμε, οφείλουμε να επενδύσουμε και σε άλλους, πλέον σταθερούς.

Στο πλαίσιο λοιπόν μιας ορθολογικής οικονομικής διαχείρισης η κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσει σε

πρόσθετα μέτρα μείωσης των μη παραγωγικών δαπανών και αύξησης των εσόδων, όπως η αύξηση της παραγωγικότητας της δημόσιας υπηρεσίας, η προώθηση μετρήσιμων κριτηρίων καθορισμού της παραγωγικότητας, ώστε οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες να κατανέμονται ανάλογα. Η αύξηση της παραγωγικότητας θα μειώσει και τις δαπάνες. Περαιτέρω μείωση των καθολικών επιδομάτων και αντικατάσταση με στοχευμένα επιδόματα νέου τύπου, αξιοποίηση του ιδιωτικού τομέα για συγχρηματοδότηση έργων, θέσπιση αυστηρής διαδικασίας για τον προϋπολογισμό της δαπάνης εκτέλεσης διαφόρων έργων, καθορισμός νέου τρόπου παραχώρησης των αυξήσεων σε συντάξεις και μισθούς, με στόχο την ενίσχυση των χαμηλών εισοδημάτων, αναστολή εκτέλεσης έργων αμφίβολης χρησιμότητας, προώθηση της εκτέλεσης αναπτυξιακών έργων ανταποδοτικού χαρακτήρα, για να έχουμε περαιτέρω ενίσχυση της οικονομίας, καταπολέμηση της γραφειοκρατίας σε ζωτικούς τομείς της οικονομίας, που μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης και κατ' επέκταση των κρατικών εσόδων, όπως είναι το κτηματολόγιο και η πολεοδομία, φορολόγηση των υπερκερδών των τραπεζών, λόγω της τρομακτικής αύξησης των δανειστικών επιτοκίων και των μηδενικών καταθετικών, περαιτέρω καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, παραχώρηση φορολογικών κινήτρων για την έγκαιρη εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εταιρειών και φυσικών προσώπων, περαιτέρω ενίσχυση του τομέα της έρευνας και της καινοτομίας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο τομέας της υγείας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της κοινωνικής πολιτικής του κράτους. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια οι δαπάνες στον τομέα της υγείας αυξήθηκαν κατά €1 δις ετησίως, χωρίς να υπάρξει και η ανάλογη ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Αντίθετα, σε πολλές περιπτώσεις οι παρεχόμενες υπηρεσίες υποβαθμίστηκαν επικίνδυνα και το βιώνουμε καθημερινά.

Ο λανθασμένος τρόπος υλοποίησης της σχετικής νομοθεσίας για το ΓΕΣΥ, αποκάλυψε σε μεγάλο βαθμό τις αδυναμίες του συστήματος και τους κινδύνους που ελλοχεύουν για τη βιωσιμότητά του. Η ευθύνη ανήκει τόσο στο Υπουργείο Υγείας όσο και στον ΟΑΥ. Φυσικά, συνυπεύθυνοι είναι και όλοι όσοι για τους δικούς τους λόγους, αντί να συμβάλουν στη διόρθωση των στρεβλώσεων, με τη στάση τους συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στη συνέχιση και την ενίσχυσή τους.

Οι καταχρήσεις σε θεραπείες, σε εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις, σε αναλώσιμα, σε φάρμακα, λόγω κυρίως της πολιτικής που ακολουθεί ο ΟΑΥ, επέφεραν μία επικίνδυνη αύξηση του σφαιρικού προϋπολογισμού, με κίνδυνο είτε περαιτέρω μείωση της ποιότητας στις προσφερόμενες υπηρεσίες είτε να αυξηθούν οι εισφορές από τους εργαζομένους και τους εργοδότες.

Όπως πολλές φορές τονίσαμε, η υλοποίηση του ΓΕΣΥ πρέπει να διασφαλίζει τρεις βασικές αρχές φιλοσοφίας, όπως η ελεύθερη επιλογή γιατρού και νοσηλευτηρίου, η ποιοτική αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών σε όλους τους πολίτες και κυρίως σε αυτούς που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να την εξασφαλίσουν με άλλους τρόπους, είτε οικονομική άνεση είτε ασφαλιστική κάλυψη, και ο δημόσιος τομέας να αποτελεί τη ραχοκοκκαλιά του συστήματος σε πλαίσιο αгаστικής συνεργασίας και συνέργειας με τον ιδιωτικό τομέα.

Τρεισήμισι χρόνια μετά την πλήρη εφαρμογή του ΓΕΣΥ, διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής γιατρού και νοσηλευτηρίου. Για πρώτη φορά από καταβολής της Κυπριακής Δημοκρατίας εμφανίστηκαν λίστες αναμονής και στον ιδιωτικό τομέα. Σε ορισμένες μάλιστα ειδικότητες η αναμονή φθάνει ή/και ξεπερνά τους έξι μήνες. Η καθυστέρηση όμως σε κάποιες περιπτώσεις επιβαρύνει την κατάσταση της υγείας του ασθενή, με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του, αλλά και να αυξάνεται το κόστος αποθεραπείας. Τα τελευταία τρία χρόνια η θνησιμότητα αυξήθηκε κατά 24%. Η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών σε ορισμένους τομείς υποβαθμίστηκε σημαντικά. Ο σφαιρικός προϋπολογισμός, από €920 εκατομ. που προέβλεψαν οι μελέτες, τον τρίτο χρόνο εφαρμογής του ξεπέρασε το €1,5 δις, δηλαδή αύξηση 65%. Η διαφορετική τιμολόγηση των ιδίων ιατρικών πράξεων ανάλογα με το νοσηλευτήριο αύξησε επικίνδυνα τις δαπάνες. Η διασπάθιση οικονομικών πόρων και οι καταχρήσεις, όπως επιβεβαιώνουν και οι εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, είναι συνεχείς και πολλαπλές. Δεν είναι εξάλλου τυχαίο το γεγονός ότι τα τελευταία τρία χρόνια, ενεγράφησαν στο Μητρώο Ιατρών Κύπρου πέραν των δύο χιλιάδων κοινοτικών ιατρών -και αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο- παρά το γεγονός ότι η Κύπρος είναι η πρώτη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε αναλογία ειδικών γιατρών, σε σχέση με τον πληθυσμό.

Επιπρόσθετα, ο δημόσιος τομέας, που πρέπει να αποτελεί τη ραχοκοκκαλιά του συστήματος, παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα στην επιστημονική του στελέχωση και την οικονομική του βιωσιμότητα. Για την αποφυγή αυτών των κινδύνων, το κράτος την περίοδο 2015-2019 έπρεπε να είχε προχωρήσει στην αναδιοργάνωση των δημόσιων νοσηλευτηρίων σε διοικητικό και επιστημονικό επίπεδο, ώστε να καταστούν ανταγωνιστικά και να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία. Αντί αυτού, οι τότε υπεύθυνοι όχι μόνο εγκατέλειψαν τον δημόσιο τομέα, αλλά επέβαλαν και χρονικό περιορισμό στην κάλυψη των οικονομικών του ελλειμμάτων. Ο στόχος προφανής! Όταν στον χρονικό ορίζοντα της πενταετίας τα δημόσια νοσηλευτήρια δεν θα είναι σε θέση να καλύψουν τα ελλείμματά τους και το κράτος δεν θα μπορεί να παρέχει κρατική ενίσχυση, για να τα καλύψει, τότε να προχωρήσουμε σε πώληση σε ξένα κεφάλαια, για να έχουν κάποιοι τεράστια οικονομικά οφέλη!

Στη βάση των παραπάνω διαπιστώσεων, είναι επιβεβλημένη η άμεση λήψη μέτρων. Να διορθωθούν οι στρεβλώσεις και να εφαρμοστεί σωστά το ΓΕΣΥ, ώστε να ανταποκρίνεται στις βασικές αρχές της φιλοσοφίας του. Από την πλευρά της ΕΔΕΚ, καταθέσαμε κατ' επανάληψη προτάσεις διόρθωσης των στρεβλώσεων. Δυστυχώς, απορρίφθηκαν, γιατί επηρέαζαν οικονομικά και όχι μόνο συμφέροντα. Η υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων εκτιμούμε ότι θα επιφέρει άμεση διόρθωση σημαντικών στρεβλώσεων και θα προστατεύσει σε μεγάλο βαθμό τη βιωσιμότητα του συστήματος.

Αναφορικά με τους προσωπικούς γιατρούς, να καθοριστούν κριτήρια, για να συμβληθούν ως πάροχοι υπηρεσιών στο σύστημα. Να έχουν σταθερή μηνιαία αμοιβή και επιπρόσθετη αμοιβή για κάθε επίσκεψη. Η υιοθέτηση των παραπάνω μέτρων θα έχει ως αποτέλεσμα οι προσωπικοί γιατροί να ασκούν πραγματική ιατρική. Δεν θα χρειάζονται οι εφημερίες, που αυξάνουν τις δαπάνες, ο ασθενής θα μπορεί να επισκεφθεί οποιοδήποτε προσωπικό γιατρό, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του, θα μειωθούν οι παραπομπές στους ειδικούς γιατρούς, θα αποσυμφορηθούν οι Πρώτες Βοήθειες στο νοσοκομείο.

Δεύτερη πρόταση: Να απλοποιηθεί και να διευκολυνθεί η απευθείας πρόσβαση του ασθενή στον ειδικό ιατρό, ώστε η αποθεραπεία του να είναι συντομότερη.

Τρίτη πρόταση. Να κατοχυρωθεί το δικαίωμα του ασθενή να επισκέπτεται γιατρό εκτός του ΓΕΣΥ. Την επίσκεψη να την καλύπτει ο ασθενής, τα φάρμακα, οι εργαστηριακές εξετάσεις και τα αναλώσιμα να καλύπτονται από το σύστημα, εφόσον περιλαμβάνονται σε αυτό.

Η υλοποίηση των δύο παραπάνω προτάσεων θα μειώσει ή/και θα καταργήσει τις λίστες αναμονής. Θα μειώσει τις δαπάνες του συστήματος. Θα κατοχυρώσει το δικαίωμα του ασθενή -κυρίως αυτών που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις- να μην αντικαταστήσει τον γιατρό του, από την στιγμή που τον εμπιστεύεται.

Τέταρτη πρόταση: Να καθοριστεί ενιαία τιμή για κάθε ιατρική πράξη και όχι όπως είναι σήμερα διαφορετική από νοσηλευτήριο σε νοσηλευτήριο. Η υλοποίηση της πρότασης θα συμβάλει στην ένταξη όλων των νοσηλευτηρίων στο σύστημα, θα δώσει τη δυνατότητα στον ασθενή να έχει ελεύθερη επιλογή γιατρού και νοσηλευτηρίου, θα διασφαλίσει τη σφαιρικότητα του προϋπολογισμού και θα μειώσει τις καταχρήσεις.

Πέμπτη πρόταση: Κατάργηση του πέναλτι που επιβάλλεται μέσω της σταδιακής μείωσης της αμοιβής μέχρι το 1/3 της καθορισμένης λόγω υπέρβασης του αριθμού ιατρικών πράξεων. Τα δημόσια νοσηλευτήρια και οι άριστοι πρέπει να επιβραβεύονται και όχι να τιμωρούνται, όπως συμβαίνει σήμερα.

Έκτη πρόταση: Τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια να εντάξουν άμεσα στο ΓΕΣΥ τα τμήματα πρώτων βοηθειών και επειγόντων περιστατικών, όπως προνοεί η σχετική νομοθεσία. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την άμεση εξυπηρέτηση των πολιτών και την εξοικονόμηση πόρων.

Έβδομη πρόταση: Αλλαγή της πολιτικής για τα φάρμακα, με στόχο την καταστολή ή τη μείωση της κατάχρησης και της σπατάλης οικονομικών πόρων όπως διαπιστώνουμε σήμερα. Αυτό θα επιτευχθεί είτε με δημόσιες προσφορές προμήθειας, όπως συνέβαινε προηγουμένως με τις φαρμακευτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, είτε, όπου είναι δυνατόν, να καθοριστεί τιμή ανά ομάδα φαρμάκου. Εάν το συνταγογραφούμενο φάρμακο υπερβαίνει την καθορισμένη τιμή, η διαφορά να καλύπτεται από τον ασθενή.

Όγδοη πρόταση, που είναι πάρα πολύ σημαντική: Ο αποτελεσματικός, εποπτικός, επιστημονικός και οικονομικός έλεγχος για την αποφυγή διασπάθισης οικονομικών πόρων και σκανδάλων και η επιβολή αυστηρών κυρώσεων, όταν διαπιστώνονται παραβιάσεις του συστήματος.

Σήμερα είμαστε μάρτυρες, όπου, για περιπτώσεις θεραπειών που το κόστος είναι μικρότερο από τα €100, το σύστημα κοστολογείται με πέντε και πλέον χιλιάδες ευρώ. Υπάρχουν αποδείξεις, δόθηκαν και στον ΟΑΥ και ελπίζουμε ότι κάποια στιγμή θα ληφθούν και μέτρα.

Όσον αφορά την άμυνα της πατρίδας μας, τα όσα λαμβάνουν χώρα στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, αλλά και γενικά η αστάθεια στην Ανατολική Μεσόγειο, επιβεβαιώνουν τον σημαντικό γεωστρατηγικό ρόλο της Κύπρου. Αυτός εξάλλου είναι και ο λόγος των ασύμμετρων απειλών της Τουρκίας σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της εδαφικής και θαλάσσιας ακεραιότητας της Κύπρου, με στόχο τον πολιτικοστρατιωτικό της έλεγχο.

Οι συνθήκες αυτές επιβάλλουν η Εθνική Φρουρά να διαθέτει μια συνεχώς αναβαθμισμένη επιχειρησιακή ικανότητα. Τα τελευταία χρόνια έγιναν βήματα προς την ορθή κατεύθυνση. Δεν θα πρέπει όμως να οδηγούν σε επανάπαυση. Επιβάλλεται η περαιτέρω ενίσχυση της αποτρεπτικής ισχύος και η αναβάθμιση του αξιόμαχου του ανθρωπίνου δυναμικού της Εθνικής Φρουράς, με την αξιοποίηση του στρατηγικού ρόλου της Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο, την αναβαθμισμένη ενεργοποίηση του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού χώρου Ελλάδας και Κύπρου, την αξιοποίηση των κοινών στρατιωτικών ασκήσεων με τις χώρες της περιοχής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο των τριμερών ή των τετραμερών συνεργασιών, τη συμμετοχή στις μεγάλες πολιτικές άμυνες και ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η απόκτηση νέων, σύγχρονων, υψηλής τεχνολογίας και αποτελεσματικότητας οπλικών συστημάτων, όπως πολλές φορές μέχρι σήμερα έχουμε τονίσει, θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο το αξιόμαχο και το ηθικό των

ενόπλων δυνάμεων της πατρίδας μας και θα αναβαθμίσει περαιτέρω την αποτρεπτική τους ισχύ. Είναι γι' αυτό τον λόγο που επιβάλλεται η δημιουργία Ειδικού Ταμείου Αμυντικής Θωράκισης, στο οποίο να κατατίθεται η έκτακτη εισφορά για την άμυνα, ώστε αυτά τα χρήματα να διατίθενται αποκλειστικά για την αγορά και τη συντήρηση οπλικών συστημάτων. Πρέπει να επαναλάβω για ακόμα μία φορά ότι αυτή η πρόταση είναι κατατεθειμένη από την ΕΔΕΚ από το 2008! Εύχομαι και ελπίζω ότι αυτή τη φορά θα επιτύχουμε τον συγκεκριμένο στόχο.

Αναμένουμε σύντομα επίσης να κατατεθούν στη Βουλή για έγκριση τροποποιήσεις που αφορούν τους κανονισμούς για την ανέλιξη των στελεχών της Εθνικής Φρουράς, με στόχο την περαιτέρω βελτίωση, εκεί και όπου έχουν διαπιστωθεί είτε ασάφειες είτε κενά. Άμεσης όμως προτεραιότητας είναι η ρύθμιση του εργασιακού καθεστώτος των Συμβασιούχων Οπλιτών, της μισθολογικής και της επαγγελματικής τους ανέλιξης. Σήμερα στην ουσία οι ΣΥΟΠ αποτελούν την ραχοκοκκαλιά της Εθνικής Φρουράς και θα πρέπει να αξιοποιηθούν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Με αυτή την ευκαιρία, ως πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας -που, βλέπετε, είμαστε πάρα πολύ φειδωλοί, δεν μιλούμε ιδιαίτερα και δεν εκφραζόμαστε δημόσια- θα ήθελα να εκφράσω για ακόμα μια φορά την ευαρέσκειά μου προς την πολιτική και διοικητική ηγεσία του Υπουργείου Άμυνας και της Εθνικής Φρουράς, για την άψογη συνεργασία που έχουμε, καθώς επίσης και τις ευχαριστίες μου προς τα μέλη της επιτροπής, για το πολύ εποικοδομητικό κλίμα που έχουν διαμορφώσει στην επιτροπή.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, ένα άλλο ζωτικό υπουργείο της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι επιφορτισμένο με τη διαχείριση των πλέον κρίσιμων τομέων της εσωτερικής διακυβέρνησης.

Το μεταναστευτικό ίσως αποτελεί τον κρισιμότερο τομέα διαχείρισης σήμερα. Για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες της Μεσογείου αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα, εάν όχι το μεγαλύτερο κοινωνικό πρόβλημα. Για την Κύπρο προσλαμβάνει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις λόγω της κατοχής του 37% του εδάφους, της μικρής σε πληθυσμό και έκταση επικράτειας, αλλά και της αξιοποίησής του από την Τουρκία ως μορφής υβριδικού πολέμου.

Παράλληλα, αξιοποιείται από την ευρωπαϊκή ακροδεξιά, για να κεφαλαιοποιήσει κομματικά οφέλη. Δεν είναι τυχαίο που επιχειρεί σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στη δημιουργία προκλήσεων και εντάσεων ρατσιστικού χαρακτήρα. Την ίδια στιγμή όμως, δεν έχει να προτείνει ρεαλιστικές λύσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του. Κλασικό και περίτρανο παράδειγμα η ακροδεξιά κυβέρνηση της Ιταλίας. Στον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησής της όχι μόνο δεν το έλυσε, αλλά αντίθετα το επιδείνωσε ακόμα περισσότερο με τη στάση της και με τη συμπεριφορά της. Και αυτό παρά το γεγονός ότι η Ιταλία δεν υφίσταται τον υβριδικό πόλεμο της Τουρκίας, όπως η Κύπρος.

Από την πλευρά της ΕΔΕΚ, εδώ και χρόνια έχουμε καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος. Είναι με ικανοποίηση που διαπιστώνουμε ότι αρκετές από αυτές υιοθετήθηκαν και αποδεικνύεται η αποτελεσματικότητά τους στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού.

Η κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη τους πρώτους εννιά μήνες της διακυβέρνησης με τη λήψη δραστηριών μέτρων διαχειρίζεται το μεταναστευτικό αποτελεσματικά.

Ο αριθμός των επαναπατρισθέντων για πρώτη φορά είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των νεοαφιχθέντων παράνομων μεταναστών. Τους πρώτους δέκα μήνες του 2023 απελάθηκαν ή οικειοθελώς αναχώρησαν από την Κύπρο πέραν των 9 000 παράνομα αφιχθέντων μεταναστών.

Η Κύπρος έπαψε να αποτελεί ελκυστικό προορισμό για οικονομικούς μετανάστες από την Υποσαχάρια Αφρική και την Ασία. Επιταχύνθηκε η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για παραχώρηση πολιτικού ασύλου. Διαφοροποιήθηκε η πολιτική της παραχώρησης επιδομάτων και επιδότησης αιτητών πολιτικού ασύλου. Προχώρησε σε άμεση απέλαση όσων είχαν εμπλοκή σε συγκρούσεις και παράνομες δραστηριότητες.

Και τέλος, η ίδρυση του Υφυπουργείου Μετανάστευσης, που θα έχει ως αποκλειστική αρμοδιότητα τη διαχείριση αυτού προβλήματος, εκτιμούμε ότι θα συμβάλει ουσιαστικά στη διαχείριση και την αντιμετώπιση του προβλήματος. Εδώ όμως, θα πρέπει να τονίσουμε ότι η αποτελεσματικότητα του υφυπουργείου σε μεγάλο βαθμό θα εξαρτηθεί και από τη στάση την οποία θα τηρήσει η Βουλή, ανάλογα με το πλαίσιο αρμοδιοτήτων και εξουσιών που θα του αναθέσει. Γιατί έχουμε διαπιστώσει ότι γίνονται από διάφορους εξωκοινοβουλευτικούς φορείς και παράγοντες διάφορες παρεμβάσεις, για να αποδυναμωθεί ο ρόλος του υφυπουργείου, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Φυσικά, δεν επιτρέπεται επανάπαυση. Απαιτείται να ληφθούν επιπρόσθετα μέτρα και αποτελεσματικά, όπως η διεκδίκηση της πλέον αποτελεσματικής συμβολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον επαναπατρισμό παράνομων μεταναστών και ομοιόμορφης διασποράς των νόμιμων δικαιούχων πολιτικού ασύλου και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιτάχυνση του καταρτισμού και της υλοποίησης προγράμματος κοινωνικής και εκπαιδευτικής ενσωμάτωσης.

Ένα τόσο σοβαρό πρόβλημα δεν επιλύεται ούτε με ρατσιστική συμπεριφορά, αλλά ούτε και με επίδειξη στάσης πλήρους ανοχής. Αντιμετωπίζεται με την υιοθέτηση και εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων με

ανθρωποκεντρική και συνετή διαχείριση.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν θα μπορούσα να κλείσω την ομιλία μου, χωρίς να προβώ σε μια σύντομη αναφορά στο εθνικό μας πρόβλημα, το οποίο διάγει μακρά περίοδο στασιμότητας λόγω της αρνητικής στάσης της Τουρκίας, αλλά και της παθητικής στάσης δυστυχώς και του ΟΗΕ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε μία περίοδο ασύμμετρων απειλών σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της πατρίδας μας, της τρίτης εισβολής του Αττίλα στη θαλάσσια περιοχή της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, της έναρξης εποίκισμού της Αμμοχώστου, των συστηματικών προκλήσεων στη Νεκρή Ζώνη, βρισκόμαστε ενώπιον ενός νέου αδιεξόδου λόγω της προκλητικής αξίωσης της κατοχικής δύναμης και του κατοχικού καθεστώτος για αποδοχή της «κυριαρχικής ισότητας» και των δύο κρατών ως προϋπόθεσης δήθεν για επανέναρξη των συνομιλιών.

Η συσσωρευμένη εμπειρία από το παρελθόν πρέπει να αξιοποιηθεί, για να καθοριστεί η στάση μας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των τουρκικών μεθοδεύσεων και προκλήσεων. Από το 1976 ακολουθείται η ίδια διαδικασία. Όχι μόνο δεν οδήγησε σε λύση, αλλά αντίθετα οδήγησε το Κυπριακό σε εκτροχιασμό. Το μετέτρεψε από πρόβλημα εισβολής και κατοχής σε θέμα διακοινοτικής διευθέτησης, με κίνδυνο περαιτέρω υποβάθμισης σε επίπεδο ενεργειακής ρύθμισης ή σε Μέτρο Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης. Ταυτόχρονα, βοήθησε την Τουρκία να κεφαλαιοποιήσει πολιτικά κέρδη, όπως την παραμονή στρατευμάτων και μετά τη λύση, τη διατήρηση απροσδιόριστης μορφής εγγυήσεων, την εκ περιτροπής προεδρία, την αριθμητική εξίσωση στα θεσμικά όργανα του κράτους, τη θετική ψήφο στη λήψη αποφάσεων, τη νομιμοποίηση των εποίκων και την απόδοση -δυστυχώς- σε αυτούς, ως χρήστες, δικαιωμάτων ιδιοκτησίας επί των περιουσιών που παράνομα κατέχουν, την εγγυημένη πλειοψηφία ιδιοκτησίας γης και εδάφους, την αναβάθμιση του κατοχικού καθεστώτος, την αναγνώριση του εκπροσώπου της κατοχής ως ισότιμου συνομιλητή του Προέδρου της Δημοκρατίας, την οικονομική στήριξη του κατοχικού καθεστώτος με εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια από το άνοιγμα των οδοφραγμάτων το κατά κεφαλήν εισόδημα στα κατεχόμενα έχει εξαπλασιαστεί, καθώς διατηρείται ο γεωγραφικός διαχωρισμός του λαού και η στέρηση από τους νόμιμους κατοίκους τού δικαιώματος άσκησης των τεσσάρων ελευθεριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην ουσία μέσα από την «πολιτική ισότητα» η Τουρκία απέκτησε το δικαίωμα να διεκδικεί λύση συνομοσπονδίας. Η δε κατοχύρωση και της «κυριαρχικής ισότητας» θα της δώσει το δικαίωμα για νομιμοποίηση της κατοχής και ανακήρυξη τουρκικού κράτους στην κατεχόμενη περιοχή ως εναλλακτικού σεναρίου σε περίπτωση αποτυχίας της υλοποίησης του πρωταρχικού της στόχου, που ήταν και παραμένει η διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία, λύση η οποία θα της δώσει τη δυνατότητα να ελέγχει τη λειτουργία συνολικά του κράτους, μέχρι να το ενσωματώσει ολόκληρο στην τουρκική επικράτεια, όπως είναι το σχέδιο που εκπόνησε το Γραφείο Ειδικού Πολέμου του Τουρκικού Στρατού από το 1957.

Τέλος, όπως κατ' επανάληψιν έχει επιβεβαιωθεί, η όλη διαδικασία αξιοποιείται από μεν τα Ηνωμένα Έθνη, για να ακολουθούν την ποντιοπυλατική πολιτική τους και δυστυχώς και από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να αποφεύγουν την επιβολή κυρώσεων σε βάρος της Τουρκίας, ώστε να μην επηρεαστούν τα οικονομικά και τα εμπορικά τους συμφέροντα. Ενώ στη Ρωσία επέβαλαν άμεσες κυρώσεις μετά την εισβολή στην Ουκρανία, στη Λευκορωσία λόγω της διακίνησης μεταναστών, στην Τουρκία αντίθετα προχώρησαν σε ειδικό καθεστώς και οικονομική στήριξη. Κατά τα άλλα, η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζεται στις αρχές του δικαίου και της αλληλεγγύης! Τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα των διαφόρων πρωτοβουλιών, αλλά και των συνομιλιών πρέπει να μας οδηγήσουν σε αφύπνιση και αλλαγή τακτικής.

Σήμερα, ως ΕΔΕΚ, θα συνεχίσουμε να παραμένουμε σταθεροί στις αρχές μας και στις θέσεις μας. Για εμάς δεν υπάρχουν ούτε διλήμματα ούτε αμφιταλαντεύσεις. Αγωνιζόμαστε για την επαναφορά του κυπριακού στη διεθνή του βάση, ως προβλήματος εισβολής και κατοχής, τη σύγκληση διεθνούς διάσκεψης, όπως προνοεί η σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και όχι σύγκληση άτυπης ή τυπικής πενταμερούς, την κατά προτεραιότητα συζήτηση για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ για τερματισμό της κατοχής, άμεση αποχώρηση των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων, επιστροφή των προσφύγων, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, σε συνθήκες ασφάλειας στις περιουσίες τους, επαναπατρισμό των εποίκων, άμεση επιστροφή της πόλης της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.

Σήμερα οφείλουμε να στείλουμε για ακόμα μια φορά ένα σαφές μήνυμα. Δεν πρόκειται να αποδεχθούμε λύση βρετανικής έμπνευσης και τουρκικής προέλευσης, να νομιμοποιήσουμε τα δεδομένα της εισβολής, να επιτρέψουμε η Κυπριακή Δημοκρατία να καταλυθεί και να αντικατασταθεί από ένα νέο συνεταιριστικό ομοσπονδιακό κράτος.

Από την πλευρά της ΕΔΕΚ, επειδή δεν περιοριζόμαστε στο χθες και στο σήμερα, αλλά βλέπουμε και το αύριο, θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε με την ίδια συνέπεια για μια δημοκρατική λύση, η οποία να διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες της ίσα δικαιώματα και ένα ασφαλές και ειρηνικό μέλλον, με πλήρη κατοχύρωση των

τεσσάρων ελευθεριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ευρωπαϊκού κεκτημένου χωρίς παρεκκλίσεις σε ολόκληρη την επικράτεια.

Και με όλα αυτά, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, από την πλευρά της ΕΔΕΚ, θα υπερψηφίσουμε τον προϋπολογισμό του 2024.

Και κλείνοντας, θα ήθελα να ευχηθώ σε όλους σας και σε όλους μας χρόνια πολλά, καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά, αλλά πάνω απ' όλα αγώνα για την απελευθέρωση της πατρίδας μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Σιζόπουλε.

Καλώ τώρα στο βήμα τον κ. Λίνο Παπαγιάννη, ο οποίος θα αναγνώσει την ομιλία του προέδρου του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, του κ. Χρίστου, καθώς ο ίδιος απουσιάζει στο εξωτερικό.

Να καλωσορίσουμε βεβαίως και τον Υπουργό Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ο οποίος βρίσκεται μαζί μας.

ΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ:

(Ο κ. Λίνος Παπαγιάννης διαβάζει την ομιλία του κ. Χρίστου Χρίστου.)

Κυρία Πρόεδρε,

Ο λόγος που θα διαβάσω την ομιλία του προέδρου του ΕΛΑΜ είναι επειδή ο κ. Χρίστου βρίσκεται στο συνέδριο του ECR (Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών), που πραγματοποιείται στη Ρώμη.

Η συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό γίνεται λίγο πριν κλείσει έναν χρόνο στη διακυβέρνηση του τόπου ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Τέτοια εποχή πέρσι οι πολίτες έγιναν δέκτες πολλών υποσχέσεων και από τους τρεις επικρατέστερους υποψηφίους. Υποσχέσεις και δεσμεύσεις για κάθαρση από τα φαινόμενα διαφθοράς, τα οποία, να θυμίσω, αφορούν και την περίπτωση της FOCUS, το κλείσιμο και τη διαχείριση του συνεργατισμού, τα χρυσά διαβατήρια και όχι μόνο, σύμφωνα με τα όσα ακούμε το τελευταίο διάστημα. Ακούσαμε επίσης για σχέδια που θα βελτιώσουν το μεταναστευτικό πρόβλημα και μια άτυπη μάχη για το ποιος θα διαχειριστεί καλύτερα την ακρίβια.

Ερχόμενοι λοιπόν στο σήμερα, αυτό που βιώνουν οι πολίτες είναι μια καθημερινή μάχη για επιβίωση, με αυξανόμενες τιμές, τεράστιες φορολογίες και ασφικτικά χρονοδιαγράμματα για καταβολή δόσεων και λογαριασμών.

Όλα αυτά την ώρα που οι μισθοί είναι στα ίδια επίπεδα και η αναμονή δεκάδων ομάδων συμπατριωτών μας είτε από διαφορετικά επαγγέλματα είτε ακόμα και από αυτούς που ονομάζαμε κάποτε μεσαία τάξη ήταν ότι τουλάχιστον για μια σειρά από θέματα θα είχαμε έναν διαφορετικό κρατικό προϋπολογισμό.

Να πω σε αυτό το σημείο ότι η προσέγγιση του προϋπολογισμού, πέρα από την απλή διαχείριση, για να παρουσιαστεί ένας πλεονασματικός προϋπολογισμός, θα έπρεπε να δείξει και τη διάθεση του κράτους, για να τεθούν βασικοί στρατηγικοί σχεδιασμοί, έτσι ώστε σε καίριους τομείς της οικονομίας να μπορούσαμε να έχουμε και μελλοντικές ελπίδες για ανάπτυξη.

Κάθε χρόνο λοιπόν στις ομιλίες μας αναφέρουμε την ανάγκη για ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας. Βάσει του πληθυσμού της χώρας και με δεδομένο ότι με τους συγκεκριμένους κλάδους ασχολούνται χιλιάδες συμπατριώτες μας, θα μπορούσαμε, αν και εφόσον διαχρονικά η πολιτεία το επιθυμούσε, να έχουμε αυτάρκεια σε σειρά βασικών αγαθών, χωρίς την ανάγκη για τον αριθμό των εισαγωγών που έχουμε σήμερα. Οι δαπάνες λοιπόν στους συγκεκριμένους τομείς θα ήταν και μια επένδυση τους κράτους, που με μαθηματική ακρίβεια θα είχε πολλαπλάσια οφέλη. Δυστυχώς, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια και σε σύγκριση με τις αυξανόμενες ανάγκες αυτών των κλάδων και το αυξημένο κόστος παραγωγής η κρατική παρέμβαση είναι καθ' ομολογία κατώτερη των περιστάσεων.

Προχωρώντας σε ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα, αυτό των τραπεζών, θα πω αρχικά ότι διαχρονικά ως κόμμα ήμασταν υπέρ των δικαιωμάτων των δανειοληπτών και εναντίον της ασυδοσίας, των υπερχρεώσεων και της αντιμετώπισης των τραπεζικών ιδρυμάτων και των εταιρειών διαχείρισης δανείων, που καταχρηστικά και απαράδεκτα οδήγησαν πολλούς συμπατριώτες μας δανειολήπτες στην απόγνωση και σε πολλές των περιπτώσεων στην εκποίηση της περιουσίας τους. Το δικαίωμα να προσφύγει ο δανειολήπτης στη δικαιοσύνη για μας είναι επιβεβλημένο. Άκουσα στην προηγούμενη συνεδρία της ολομέλειας τον κ. Γεωργιάδη να αναφέρει ότι αυτή η θέση του ΕΛΑΜ είναι επικίνδυνη. Είναι λογικό από τη μία να υπάρχει σχολιασμός και παρακολούθηση του τι λέμε, από την άλλη όμως είναι τραγικό να παραφράζεται ο λόγος του οποιουδήποτε. Και δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει. Με την πρότασή μας το δικαίωμα κάποιου για προσφυγή στη δικαιοσύνη θα ήταν το πιο άμεσο μέτρο για ξεκαθάρισμα του ποιοι είναι οι στρατηγικοί κακοπληρωτές. Σε ελάχιστο χρονικό διάστημα όποιος δεν μπορούσε να αποδείξει με έγγραφα και αποδείξεις αποπληρωμή μέρους ή και όλου του ποσού του δανείου τότε δεν θα είχε το δικαίωμα να συνεχίσει στη μετέπειτα πορεία αυτή τη διαδικασία.

Στο πολύ σοβαρό θέμα των εκποιήσεων έχουμε καταθέσει αρκετές προτάσεις που θα μπορούσαν να δώσουν λύσεις σε μεγάλο βαθμό στο πρόβλημα. Ξεκινούμε με τον διαχωρισμό των στρατηγικών κακοπληρωτών από δανειολήπτες που πραγματικά δεν έχουν τη δυνατότητα να αποπληρώσουν τις δόσεις τους. Το λέμε και το τονίζουμε από το 2018. Τη δυνατότητα στον ιδιοκτήτη να έχει τον πρώτο λόγο στην αγορά της περιουσίας του, πριν αυτή ξεπουληθεί σε εταιρείες διαχείρισης δανείων και μάλιστα σε πολύ χαμηλά ποσά. Την παροχή κινήτρων στους καλοπληρωτές, ώστε να αποτρέψουμε φαινόμενα στρατηγικών κακοπληρωτών και να ενισχύσουμε τους συμπατριώτες μας που με τόσες στερήσεις έχουν καταφέρει να μείνουν συνεπείς. Θυμίζω ότι καταψηφίσαμε κάθε προσπάθεια αλλαγής της νομοθεσίας προς όφελος των τραπεζών και σταθήκαμε έμπρακτα στο πλευρό των συμπατριωτών μας, σταματώντας δεκάδες εκποιήσεις στους χώρους πλειστηριασμών, πριν αλλάξει η εν λόγω διαδικασία.

Οι αλλαγές στη νομοθεσία που εγκρίθηκαν πρόσφατα από τη Βουλή δεν μας αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας για το μέλλον, εφόσον έχουμε ακούσει και από κυβερνητικές πηγές ότι θεωρούν πως το πρόβλημα σε μεγάλο επίπεδο έχει λυθεί. Αυτό θα αποδειχθεί και τις επόμενες εβδομάδες, αλλά και τους επόμενους μήνες. Έγινε ένα πολύ μικρό βήμα, αλλά είμαστε ήδη αρκετά χρόνια μακριά από τότε που θα έπρεπε να γίνουν πολύ πιο αποφασιστικά βήματα. Είναι υποχρέωσή μας ως πολιτειακοί αξιωματούχοι που εκπροσωπούμε τον λαό να τον υπερασπιζόμαστε και στην πράξη απέναντι σε ένα προκλητικό τραπεζικό σύστημα, το οποίο λειτουργεί ως κράτος εν κράτει και στις πλείστες των περιπτώσεων δεν κάθεται ούτε καν για διαπραγμάτευση.

Είναι επίσης δεδομένο -και θεωρώ ότι το γνωρίζουμε όλοι σε αυτή την αίθουσα- ότι πολλοί από τους συμπατριώτες μας που το 2013 τους είχε επιβληθεί κούρεμα των καταθέσεων τους σήμερα θεωρείται ότι ανήκουν στην κατηγορία των κόκκινων δανειοληπτών. Είναι δυνατό μέχρι σήμερα να μην υπήρξε ούτε και μια ρύθμιση για δικαίωση αυτών των ανθρώπων είτε τουλάχιστον μια πρόταση για βελτίωση της σημερινής τους κατάστασης; Προφανώς αυτό δεν πηγαίνει στους σημερινούς κυβερνώντες, θα πάει όμως και σε αυτούς σε λίγο διάστημα.

Τέλος, όσον αφορά τα επιτόκια, οι επιπτώσεις από την αύξησή τους είναι ήδη εμφανείς. Δανειολήπτες οι οποίοι ήταν συνεπέστατοι έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην καταβολή των δόσεών τους. Με το σημερινό νομοθετικό πλαίσιο όσοι αδυνατούν να πληρώσουν τρεις συνεχόμενες δόσεις θα μετατραπούν αυτόματα τα δάνειά τους σε μη εξυπηρετούμενα. Τα €30 ή τα €40, που είναι η αύξηση για κάποιους στις μηνιαίες δόσεις, θα αποδειχθούν δυστυχώς πολύ σημαντικά.

Προχωρώ σε ένα θέμα το οποίο απασχολεί αρκετό κόσμο, που είναι αυτό της σύνταξης χηρείας για τους άντρες. Αν και με καθυστέρηση πολλών ετών, εντούτοις με ικανοποίηση βλέπουμε να υπάρχει πρόθεση από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να προχωρήσει στη μελέτη για καταβολή σύνταξης χηρείας στους άντρες που χήρευσαν πριν την 1η Ιανουαρίου 2018. Για την ιστορία να αναφέρω ότι 2019, στις 4 Ιουλίου 2019, όταν ήρθε ενώπιον της ολομέλειας της Βουλής το συγκεκριμένο νομοσχέδιο, είχαμε καταθέσει σχετική τροπολογία μέσω της οποίας θα μπορούσαν να είναι δικαιούχοι και όσοι έχασαν τη σύζυγό τους πριν από το 2018. Αποδείχθηκε στις 19 Ιουλίου του 2020 από το Διοικητικό Δικαστήριο ότι δικαιωθήκαμε γι' αυτή την πρόταση μετά και από την εν λόγω απόφαση.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα, το οποίο είμαι αναγκασμένος να αναφέρω εν τάχει, είναι αυτό της μεταρρύθμισης των δήμων. Έχουμε έντονη ανησυχία για τη βιωσιμότητα της νέας μεταρρύθμισης. Υπάρχουν πολλά που φαίνεται ότι θα ταλαιπωρήσουν τόσο το ίδιο το κράτος, αλλά και τους πολίτες, όπως φυσικά και όσους θα εκλεγούν στις πολυάριθμες νέες θέσεις αξιωματούχων που θα είναι ενώπιον εντελώς νέων υποχρεώσεων και ευθυνών. Και μάλιστα ενός πολύ αυξημένου κόστους, για το οποίο ήταν εντελώς διαφορετικός ο προσανατολισμός, όταν ξεκινούσε η συζήτηση.

Όσον αφορά το περιβάλλον, να πω ότι στην πατρίδα μας ένας τομέας που σίγουρα θα έπρεπε να μας απασχολεί πολύ περισσότερο είναι αυτός του περιβάλλοντος, το οποίο δεν πρόκειται να σωθεί ούτε με πράσινες φορολογίες ούτε με αναφορές. Είμαστε μια πατρίδα ημικατεχόμενη, μικρή σε έκταση και ακόμα πιο μικρή σε φυσικό πλούτο. Μια χώρα που της έχουν απομείνει ελάχιστοι παρθένοι βιότοποι. Πρέπει να πω ότι με ικανοποίηση έχουμε δει τη νέα κυβέρνηση να λαμβάνει κάποια μέτρα για τον Ακάμα, προσπαθώντας να διορθώσει τα κακώς κείμενα των τελευταίων μηνών. Το ίδιο θα πρέπει να πράξει και με την αλόγιστη επέκταση φωτοβολταϊκών πάρκων σε εκτάσεις εύφορης και γεωργικής γης. Σε αυτό το σημείο προσθέτω ότι χαιρετίζουμε την ανακοίνωση του αρμόδιου υπουργού όσον αφορά τις υπόλοιπες περιοχές αυτής της ανάπτυξης. Η τακτική της προηγούμενης κυβέρνησης για έγκριση τόσων φωτοβολταϊκών πάρκων σε αυτές τις περιοχές ήταν εγκληματική. Αυτά τα φωτοβολταϊκά θα μπορούσαν κάλλιστα να τοποθετούνται στις οροφές κτιρίων, θέση την οποία εδώ και πέντε χρόνια επαναλαμβάνουμε και είναι κάτι που στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό. Η χλωρίδα και η πανίδα αυτού του τόπου απειλούνται καθημερινά και πρέπει άμεσα να γίνουν οι δημόσιες τοποθετήσεις των αξιωματούχων αυτού του τόπου πράξεις.

Προχωρώντας στα θέματα της άμυνας, ξεκινώ με το ότι ο προϋπολογισμός του 2024 για την αμυντική θωράκιση είναι κατά €10 εκατομ. χαμηλότερος σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του 2023. Το 2022 η δαπάνη ήταν €180 εκατομ., το '23 ήταν €173 και για το '24 €162 εκατομ. Κατά το 2024 δεν είναι δυνατό να γίνει καμία αγορά καινούριου οπλικού συστήματος, λόγω διάθεσης όλων των κονδυλίων σε ειλημμένες υποχρεώσεις και για κάλυψη λειτουργικών εξόδων της Εθνικής Φρουράς. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε την προεκλογική δέσμευση του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπου είχε δεσμευτεί στον Κυπριακό λαό με τα ακόλουθα, τα οποία διαβάζω

κατά λέξη: «Ενισχύουμε την υλοποίηση του εξοπλιστικού προγράμματος της Εθνικής Φρουράς, στοχεύοντας σε θεσμοθετημένες σταθερές δαπάνες επί του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος ύψους τουλάχιστον 2%. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, εκσυγχρονίζουμε ή και αντικαθιστούμε παλαιά οπλικά συστήματα που διαθέτει η Εθνική Φρουρά παράλληλα με την προμήθεια καινούργιων συστημάτων που θα ενσωματώνουν τις νέες τεχνολογίες, με προτεραιότητα την ενίσχυση του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας της Εθνικής Φρουράς». Η φετινή χρονιά έχει ήδη χαθεί και, εάν η κυβέρνηση θέλει να είναι συνεπής στις δεσμεύσεις της προς τον κυπριακό λαό, πρέπει να αυξήσει το ποσοστό του 2% για το οποίο δεσμεύτηκε προεκλογικά σε 2,5% για όλη τη χρονική περίοδο της θητείας της.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Η Τουρκία με τις εδώ κατοχικές της δυνάμεις, τις οποίες συνεχώς αναβαθμίζει και που είναι διατεταγμένες επιθετικά, προκαλεί με έργα και πράξεις σε διάφορες περιοχές της Νεκρής Ζώνης, τις οποίες και παρουσιάζει ως έδαφος του ψευδοκράτους. Όλες οι περιοχές της Νεκρής Ζώνης τις οποίες παρουσιάζει ως δικές του το ψευδοκράτος δίνουν στις κατοχικές δυνάμεις τακτικά πλεονεκτήματα και προκαλούν αισθήματα ανασφάλειας στον πληθυσμό. Μέσα από την προ ετών αναδιοργάνωση της Εθνικής Φρουράς έγινε υιοθέτηση του θεσμού των ΣΥΟΠ, ο οποίος κατά την παραδοχή του Υπουργείου Άμυνας δεν απέδωσε τα αναμενόμενα λόγω των πολλών παραιτήσεων. Πρέπει να μας προβληματίσει και να αναθεωρήσουμε τις λανθασμένες αποφάσεις του παρελθόντος. Ως ΕΛΑΜ προτείνουμε την ορθή και αξιοκρατική θεσμοθέτηση των ΣΥΟΠ, καθορίζοντας εξελικτική πορεία και καταληκτική μισθολογική κλίμακα, ώστε να ξεκινούν την πορεία τους όπως σε ανάλογες υπηρεσίες π.χ. Αστυνομία και Πυροσβεστική. Δυστυχώς, λόγω της χαμηλής μισθολογικής κλίμακας, ΣΥΟΠ με εμπειρία και εκπαίδευση σε προηγμένης τεχνολογίας και υψηλού κόστους οπλικά συστήματα εγκαταλείπουν την Εθνική Φρουρά για εργασίες με ανώτερες οικονομικές απολαβές.

Στον τομέα της υγείας καταγράφονται φαινόμενα εκμετάλλευσης του ΓΕΣΥ. Δημιουργούνται τεράστιες λίστες αναμονής σε ειδικούς γιατρούς και λόγω των αυξημένων αναγκών θα πρέπει να δούμε άμεσα ως κράτος πώς θα βελτιώσουμε τα εν λόγω προβλήματα. Θα πρέπει με την πρόληψη, που θα έπρεπε να είναι το μέλλον της υγείας, να δώσουμε έμφαση σε εξετάσεις για πρόληψη είτε του καρκίνου είτε άλλων ασθενειών.

Τα κρατικά νοσηλευτήρια χρήζουν άμεσης στήριξης τόσο σε ιατρικό προσωπικό, νοσηλευτές, παραϊατρικό προσωπικό, αλλά και ιατρικό εξοπλισμό. Έχουν καταντήσει χώρος εξυπηρέτησης παράνομων μεταναστών, οι οποίοι έχουν προτεραιότητα, όπως έχουμε ακούσει, απέναντι στους συμπατριώτες μας μετά από πολιτικές οδηγίες εδώ και τέσσερα χρόνια.

Συνταξιοδοτικό: Είναι το τελευταίο διάστημα στο επίκεντρο του δημόσιου διαλόγου. Ακούσαμε από τον ίδιο τον υπουργό ότι θα καταργηθεί το 12%. Η πραγματικότητα είναι ότι ακόμη δεν έχουμε τελική απόφαση και προς το παρόν συνεχίζει να εφαρμόζεται κανονικά η σχετική πρόνοια, η οποία είναι τρομερά άδικη, αν δούμε ότι υπάρχουν άλλοι που παίρνουν σύνταξη στα εξήντα χωρίς καμία αποκοπή. Την ίδια ώρα που χιλιάδες συμπατριώτες μας λαμβάνουν κάτω από €500 είτε €600 ευρώ σύνταξη, αρνείται το ίδιο το κράτος τη μικρή επιταγή σε χαμηλοσυνταξιούχους, επειδή έχουν μεταφέρει κάποια λεφτά στα παιδιά τους πριν δύο χρόνια ή επειδή έχουν κάποιες καταθέσεις μερικών χιλιάδων ευρώ στην τράπεζα. Την ώρα που σε πάρα πολλές χώρες της Ευρώπης εφαρμόζεται η ανάλογη σύνταξη για βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, στη χώρα μας όσοι έχουν εισφορές για σαράντα δύο ή σαράντα πέντε χρόνια αναγκάζονται στα εξήντα τρία να συνταξιοδοτηθούν, το κράτος τους επιβάλλει 12% πέναλτι στην ήδη πενιχρή σύνταξη που πρόκειται να λάβουν. Αυτά τα επαγγέλματα είναι οι οικοδόμοι, οι γεωργοί, οι υδραυλικοί, οι κτηνοτρόφοι και όλα τα άλλα παρεμφερή επαγγέλματα. Σε αυτό το σημείο να ενημερώσω όσους δεν το γνωρίζουν και να θυμίσω σε όσους το έχουν ξεχάσει ότι από το 2016 έχουμε κατατιθέμενη πρόταση νόμου για συνταξιοδότηση στα πενήντα οκτώ σε όσους βρίσκονται σε αυτούς τους κλάδους επαγγελμάτων.

Μονογονιοί, τρίτεκνοι, πολύτεκνοι. Την ώρα που εμείς συζητούμε τον κρατικό προϋπολογισμό, μια μεγάλη μερίδα αυτής της κοινωνίας αναμένει από όλους εμάς να βελτιώσουμε την καθημερινότητά τους. Συμπατριώτες μας που για τον έναν ή τον άλλον λόγο δεν μπορούν να έχουν τα απαραίτητα για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Οι περισσότεροι από αυτούς είναι είτε μονογονείς είτε πολύτεκνοι, που μαζί με τους υπόλοιπους λήπτες επιδομάτων έχουν να αντιμετωπίσουν τη γραφειοκρατία της δημόσιας υπηρεσίας, τη γραφειοκρατία που αυτό το κράτος επέλεξε με την ανοχή του να διαιωνίζει, που με μεγάλη δυσκολία και καθυστέρηση εγκρίνει αιτήσεις και με πολύ μεγαλύτερη ευκολία τις απορρίπτει, αποκόπτοντας επιδόματα χωρίς καμία προειδοποίηση για λόγους που προσβάλλουν ακόμη και την ίδια την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

Η πατρίδα μας βρίσκεται σε μια τραγική κατάσταση όσον αφορά το δημογραφικό και οι ομάδες που ανέφερα πιο πάνω θα έπρεπε να τύχουν μιας εντελώς διαφορετικής προσέγγισης, ακριβώς γιατί σε τούτο τον απαιτητικό και ακριβό κόσμο που ζούμε παλεύουν με αυταπάρηση να επιβιώσουν. Όταν ο δείκτης των γεννήσεων είναι στο 1,4% και, για να μπορέσει να υπάρξει αναπλήρωση του πληθυσμού, θα έπρεπε να είμαστε στο 2,1%, τότε το αίτημα των τρίτεκνων για αναγνώριση ως πολύτεκνων θα έπρεπε να ήταν αυτονόητο. Όταν οι μονογονείς ζητούν στήριξη για τις βασικές ανάγκες τους και το κράτος δεν ανταποκρίνεται, τότε αυτό είναι τραγικό. Όταν οι πολύτεκνοι ζητούν την επαναφορά των δικαιωμάτων που τους έχουν αποκοπεί τα τελευταία χρόνια και το κράτος επιλέγει να δαπανά εκατοντάδες εκατομμύρια σε όσους απειλούν την κοινωνική συνοχή, τότε αυτό είναι εγκληματικό. Το παράδειγμα τόσων ευρωπαϊκών κρατών με την αναδιοργάνωση της εθνικής

τους στρατηγικής όσον αφορά το δημογραφικό και την ενίσχυση των ζευγαριών, για να βελτιωθούν οι δείκτες γονιμότητας της χώρας τους, θα έπρεπε να κτυπήσει πολλά καμπανάκια στη μικρή Κύπρο. Πάγια μας θέση είναι ότι γι' αυτές τις τρεις ομάδες συμπατριωτών μας θα έπρεπε να υπάρξει κατάργηση των εισοδηματικών κριτηρίων. Για όσους πουν ότι αυτή η πρόταση είναι επικίνδυνη για τα οικονομικά του κράτους, θα σας ενημερώσω ότι η συνολική χρονιαία δαπάνη αυτών των αιτημάτων δεν ξεπερνά τα €20 εκατομ., εφόσον υιοθετηθούν όλες οι προτάσεις.

Όσον αφορά τους χαμηλόμισθους και τις εξελίξεις που βλέπουμε τις τελευταίες μέρες, θα πω ότι μετά τη συμφωνία της κυβέρνησης με τη ΣΕΚ και την ΠΑΣΥΔΥ για την επιταχυνόμενη ανέλιξη των χαμηλόμισθων του δημόσιου τομέα εξαιρούνται όσοι βρίσκονται στην κλίμακα Α1. Η απουσία οποιασδήποτε αναφοράς για την αναγνώριση της υπηρεσίας τους είναι τρομερά άδικη και δημιουργεί στην πράξη ανισότητα. Καλούμε, λοιπόν, την κυβέρνηση, όπως έχουμε πράξει ακριβώς και με την προηγούμενη, να αλλάξει άμεσα τη συμφωνία και να αποκαταστήσει αυτή τη διάκριση. Να θυμίσω ότι ο αγώνας αυτών των ανθρώπων ξεκίνησε από όσους βρίσκονται στην Α1. Σε αυτό το σημείο να σας ενημερώσω επίσης ότι από όσα έχουν ακουστεί σήμερα στην επιτροπή Οικονομικών το κόστος για όσους συμπεριλαμβάνει η συμφωνία για το 2024 είναι αμελητέο. Δηλαδή, η πραγματική αύξηση του μισθού όσων συμπεριλαμβάνονται στη συμφωνία για το 2024 θα είναι ελάχιστη και στην ουσία θα είναι αυτή που ήταν ήδη προϋπολογισμένη.

Περνώντας σε ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πατρίδα μας, το μεταναστευτικό, θα ξεκινήσω μετά και από αυτά που έχω ακούσει πριν λίγο, ότι ως κόμμα το ΕΛΑΜ ψήφισε όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της προηγούμενης κυβέρνησης γι' αυτό το ζήτημα. Επίσης, η τελευταία πρόταση νόμου που ψηφίστηκε γι' αυτό το θέμα ήταν από το κόμμα μας και αφορούσε τους ασυνόδετους ανηλίκους. Στην πράξη από όσα έχουμε μάθει από τα αρμόδια υπουργεία αυτό έχει λύσει αρκετά χέρια.

Επίσης, η τελευταία πρόταση νόμου που συζητήθηκε στη Βουλή ήταν και πάλι αυτή του ΕΛΑΜ στην επιτροπή Νομικών και αφορούσε τη νομική αρωγή αιτητών ασύλου και την ανάγκη όπως αυτή γίνεται με τυχαία επιλογή. Σημειώνω σε αυτό το σημείο ότι υπάρχουν φαινόμενα από τα οποία κάποια έχουν αποδειχθεί και κάποια είναι στη διαδικασία ακόμα να αποδειχθούν, με τρομερές συμπτώσεις όσον αφορά την υποστήριξη αυτών των ανθρώπων στα δικαστήρια. Είναι πολλές οι συμπτώσεις για τα δικηγορικά γραφεία που τους υποστηρίζουν. Για χρόνια στις ομιλίες μας ως ΕΛΑΜ αναφερόμαστε στα εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ που δίνονται σε παράνομους μετανάστες. Ακούμε για χρόνια ότι αυτά τα λεφτά προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι εμείς λέμε ψέματα. Τα τελευταία δύο χρόνια έχουν ξοδευτεί πάνω από €300 εκατομ. για τη διαχείριση του μεταναστευτικού. Από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουμε λάβει για την τριετία ή θα λάβουμε €29 εκατομ. Δεν το λέει ο κ. Χρίστου, δεν το λέει το ΕΛΑΜ, το λένε τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών και είναι η επίσημη απάντηση που έχουμε λάβει μετά από ερώτηση του κ. Σωτήρη Ιωάννου.

Ακούσαμε ότι είμαστε υπερβολικοί στα ποσά που λέμε. Φέτος η συνολική δαπάνη, πέρα από τα €196 εκατομ., που έχει ακουστεί από τον ίδιο τον υπουργό, συν €6 εκατομ. που βρίσκονται στο Υφυπουργείο Τουρισμού και χωρίς να υπολογίσουμε τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό, που ο αντίστοιχος για το '23, τελευταίως, ήταν ακόμα €20 εκατομ., είμαστε περίπου στα €220 εκατομ. Τα επίσημα έγγραφα των αρμόδιων υπουργείων και υφυπουργείων αποδεικνύουν ότι αυτό δεν είναι ούτε φαντασία ούτε λόγια του ΕΛΑΜ. Όσο και αν κάποιοι προσπαθούν να υποβιάσουν το πρόβλημα, αυτό αποτελεί μαζί με το Κυπριακό τα δύο μεγαλύτερα προβλήματα του τόπου μας και πλέον είναι αλληλένδετα με κάθε επιβεβαίωση. Όσο συνεχίζουμε να βάζουμε τις συνθήκες και τις συμβάσεις πάνω από την επιβίωση του λαού μας, τότε αποδεχόμαστε ως κράτος ότι ο κοντινός Λίβανος, που έχει βουλιάξει από την παρουσία σχεδόν δύο εκατομ. παράνομων μεταναστών και θα έπρεπε κανονικά να ήταν ένα μακρινό παράδειγμα όσον αφορά την πραγματικότητα, σας λέμε μετά βεβαιότητας ότι θα είμαστε η πρώτη περίπτωση κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα έχουμε την ίδια κατάληξη. Και αυτό δείχνουν οι αριθμοί, οι προβλέψεις FRONTEX και αυτό δείχνει το αμέσως επόμενο διάστημα μετά και τον πόλεμο που έχουμε στη γείτονα χώρα.

Εισηγούμαστε λοιπόν παγοποίηση κάθε νέας αίτησης ασύλου, μέχρι να πάμε στο 1% του πληθυσμού. Μαζικές απελάσεις σε συνδυασμό με τη σύναψη νέων συμφωνιών και για άλλες τρίτες χώρες. Αποκοπή των επιδομάτων με ταυτόχρονη παροχή μόνο των βασικών αναγκών σε υλικά και όχι χρήματα. Έναρξη απέλασης Σύριων σε ασφαλείς περιοχές της Συρίας. Ακόμη μια «λαϊκίστικη» πρόταση του ΕΛΑΜ, που μέχρι πριν δέκα μήνες ήταν ανεφάρμοστη, αλλά σήμερα τρία κόμματα την έχουν αναφέρει δημόσια. Πριν δέκα μήνες υπάρχει αναφορά βουλευτή ότι αυτή η πρόταση είναι έκφραση λαϊκισμού! Πριν τρεις μήνες βουλευτής που κάθεται σε διπλανό έδρανο το έχει αναφέρει δημόσια στην τηλεόραση. Είναι άλλου κόμματος, φυσικά!

Είμαστε η πρώτη χώρα σε αναλογία πληθυσμού σε όλη την Ευρώπη και συγκεκριμένα σήμερα είμαστε στο 7% όσον αφορά τους αιτητές ασύλου. Σε αυτό το ποσοστό δεν υπολογίζονται όσοι βρίσκονται παράνομα στη χώρα, δεν υπολογίζονται όσοι έχει απορριφθεί η αίτησή τους, όπως επίσης όσοι δεν έχουν αιτηθεί ακόμη άσυλο δεν είναι σε αυτό το 7%. Από όσους έχουν αιτηθεί άσυλο το 96% απορρίπτεται. Το επιχείρημα ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι πρόσφυγες έχει απαντηθεί ήδη στην πράξη με τον πλέον επίσημο τρόπο. Η συντριπτική πλειοψηφία δεν είναι πρόσφυγες και, αν μιλούσαμε για τους πρόσφυγες, τότε θα ήμασταν γραφικοί, τουλάχιστον, αν μας απασχολούσε το 4% του 7% του πληθυσμού που έτσι κι αλλιώς δε θα προκαλούσαν κανένα πρόβλημα. Θα ήταν λογικό να τους δώσουμε ό,τι θα έπρεπε να τους δώσουμε και δεν θα μπορούσε κανένας να εκφράζει

δημόσια την οποιαδήποτε ανησυχία. Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο, θα πω ενδεικτικά ότι οι γειτονίες που γκετοποιήθηκαν, τα σχολεία και οι δημόσιοι χώροι που πλέον είναι απροσέγγιστοι από τους συμπατριώτες μας δεν αφήνουν περιθώρια άλλου συμπεράσματος. Όση προπαγάνδα κι αν χρησιμοποιηθεί, η πραγματικότητα είναι μπροστά μας. Και, επειδή κατηγορούμαστε από αρκετούς σε αυτή την αίθουσα ότι προάγουμε το μίσος και τη μισαλλοδοξία, σας προκαλώ να μου πείτε πού έχω παραποιήσει την πραγματικότητα στα όσα έχω αναφέρει. Και, αν η πολιτεία αποφάσισε ή αποφασίσει με το καλό να λύσει αυτό το πρόβλημα, τα όσα λέμε θα είναι ανούσια και αχρείαστα. Τα όσα έχουμε ακούσει από τους δύο προηγούμενους ομιλητές θα ήταν επίσης αχρείαστα, εάν οι ευθύνες της προηγούμενης και της σημερινής κυβέρνησης, αλλά και της πλειοψηφίας αυτού του σώματος ήταν διαφορετικές. Βοηθήστε λοιπόν να λυθεί το πρόβλημα και ας γίνουμε αχρείαστοι.

Προχωρώντας στο Κυπριακό και αλλάζοντας θεματολογία και βλέποντας τις εξελίξεις, θεωρούμε ότι το πρώτο που πρέπει να αλλάξει είναι η στάση της χώρας μας απέναντι στην Τουρκία. Η Τουρκία έχει την πλήρη ευθύνη για την κατάσταση που επικρατεί, η Τουρκία ευθύνεται για τις προκλήσεις κατά μήκος της γραμμής κατάπαυσης του πυρός και είναι η Τουρκία που βουλιάζει την πατρίδα μας με χιλιάδες παράνομους μετανάστες. Η ανάγκη για μια έντονη και πιο επιθετική πολιτική είναι πλέον επιτακτική. Περίκλειστη Αμμόχωστος, Πύλα, Στροβίλια και Άγιος Δομέτιος είναι τα τελευταία παραδείγματα που δείχνουν σε όσους εθελουφλούν ότι οι Τούρκοι δεν αντιλαμβάνονται ούτε συνθήκες ούτε συμφωνίες. Στόχος τους είναι ο πλήρης έλεγχος της Κύπρου και αυτό θα συνεχίσουν να πράττουν. Επαναλαμβάνουμε τη θέση της παράταξής μας για αλλαγή της βάσης επίλυσης του Κυπριακού. Τα γεγονότα μάς έχουν επιβεβαιώσει, αφού οι συνεχείς υποχωρήσεις δεν βοήθησαν, αλλά αντίθετα οδήγησαν την Τουρκία να αξιώνει περισσότερα και να παρουσιάζεται συνεχώς πιο επιθετική. Τα επιχειρήματα της δικής μας πλευράς είναι αμέτρητα και ο εχθρός της πατρίδας μας φροντίζει σε εβδομαδιαία βάση να μας δίνει ακόμα περισσότερα. Το αφήγημα περί ευθύνης της δικής μας πλευράς στα μάτια των Ευρωπαίων και των υπόλοιπων μεγάλων αυτής της γης έπαψε να ισχύει, από την μέρα που η Τουρκία εισέβαλε και συνεχίζει να κατέχει σχεδόν τη μισή Κύπρο παράνομα. Με το να ακούμε μέχρι σήμερα την ίδια ατάκα το μόνο που καταφέρνουμε να πετύχουμε είναι την πλήρη τουρκοποίηση του νησιού. Είς ό,τι μας αφορά, δηλώνουμε και φέτος ξεκάθαρα και απόλυτα ότι για εμάς ο εχθρός είναι ένας και βρίσκεται απέναντι.

Καλά Χριστούγεννα σε όλους και στην πατρίδα μας καλή λευτεριά!

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Παπαγιάννη.

Τον λόγο έχει τώρα ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος.

Κύριε Παπαδόπουλε.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Έντιμε κύριε υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Να μου επιτρέψετε καταρχάς να ευχαριστήσω την πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών για την εξέταση των προϋπολογισμών και την ετοιμασία της σχετικής έκθεσης και φυσικά να ευχαριστήσω και τις υπηρεσίες της Βουλής για τη σημαντική τους βοήθεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο προϋπολογισμός για το 2024 είναι ο πρώτος προϋπολογισμός που κατατίθεται από την κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη. Είναι ένας προϋπολογισμός που κατατίθεται μέσα σε αντίξοες συνθήκες αυξημένης αβεβαιότητας λόγω σοβαρών γεωπολιτικών και οικονομικών εξελίξεων. Συζητάμε σήμερα για την κυπριακή οικονομία με τον πόλεμο στην Ουκρανία να συνεχίζεται, με τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας να δημιουργούν αλυσιδωτά προβλήματα και με έναν νέο πόλεμο να έχει ξεσπάσει στο γειτονικό Ισραήλ. Συζητάμε για μια οικονομία που ακόμη επιδιώκει να ξεπεράσει απανωτές κρίσεις και διαχρονικές στρεβλώσεις, ανισότητες και κοινωνικές αδικίες. Ακόμη ζούμε τις συνέπειες και τα συσσωρευμένα προβλήματα που έχουν αφήσει πίσω τους η κρίση του 2013, η κρίση του κορωνοϊού και ένας παγκόσμιος πληθωρισμός που συνεχίζει να πιέζει τις τιμές, τα επιτόκια, τα καύσιμα και το κόστος ζωής.

Μέσα σε αυτό το περίπλοκο οικονομικό, αλλά και διεθνές περιβάλλον, έχει ετοιμαστεί και κατατεθεί ο προϋπολογισμός του 2024 και, επειδή αυτές τις μέρες, ως έχουμε καθήκον, αλλά και όπως εκ των πραγμάτων λειτουργεί η παρούσα διαδικασία εξέτασης του προϋπολογισμού, θα συζητήσουμε πολύ περισσότερο τα προβλήματα της κυπριακής οικονομίας και της κυπριακής κοινωνίας παρά οτιδήποτε άλλο, θέλω πρώτα να σταθώ στη μεγάλη εικόνα, γιατί, χωρίς να υποτιμούμε τις δυσκολίες που έχουμε να αντιμετωπίσουμε, οφείλουμε να σημειώσουμε το εξής: Η κατάσταση της κυπριακής οικονομίας είναι καλή.

Κατ' ακρίβειαν, η κυπριακή οικονομία είναι πολύ καλύτερη από τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρά τις απανωτές κρίσεις που είχε να αντιμετωπίσει, η κυπριακή οικονομία έχει αποδειχθεί ανθεκτική, ευέλικτη και με αντιστάσεις. Ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας για το 2023 ήταν πολύ καλύτερος από τον μέσο όρο της ΕΕ. Κατ' ακρίβειαν, ήταν τριπλάσιος από τον μέσο όρο της Ευρώπης. Τα έσοδα του κράτους ήταν αυξημένα το 2023 κατά ένα δισεκατομμύριο ευρώ σε σχέση με πέρσι.

Αυτό οφείλεται σε πολλούς λόγους, αλλά μεταξύ άλλων και στη σημαντική πρόοδο που είχαμε στην πάταξη της φοροδιαφυγής, λόγω της καθιέρωσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, στην εισροή ξένων κεφαλαίων, αλλά και εταιρειών, στην Κύπρο, κυρίως στον τομέα της τεχνολογίας, της έρευνας και της καινοτομίας. Στις πολύ καλύτερες επιδόσεις που είχαμε στον τομέα των υπηρεσιών, όπου είχαμε μείωση εργασιών λόγω Ρωσίας, αλλά αύξηση εργασιών λόγω Brexit. Στη συνέχιση της δυναμικής του τομέα των ακινήτων, παρά του τερματισμού του προγράμματος των διαβατηρίων.

Αναγνωρίζω από την άλλη ότι ο πληθωρισμός εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλός, αλλά κάτω από τον μέσο όρο της Ευρώπης και βρίσκεται σε καθοδική πορεία. Παράλληλα, συνεχίζουμε να βλέπουμε μια καθοδική τάση της ανεργίας: Από το 6,5% που προβλέπεται να κλείσει η ανεργία το 2023, οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι η ανεργία θα κατέλθει σε επίπεδα κάτω του 5% μέχρι το 2025, δηλαδή σε επίπεδα που έχουμε να δούμε από το 2011.

Σημειώνεται ιδιαίτερα πως ο προϋπολογισμός του 2024 είναι πλεονασματικός και για αυτό το δημόσιο χρέος της Κύπρου συνεχίζει να βρίσκεται σε πτωτική πορεία, με στόχο εντός της τριετίας και μέχρι το 2026 να πετύχουμε τα κριτήρια του Μάαστριχτ, δηλαδή το δημόσιο χρέος να βρίσκεται στο 60% του ΑΕΠ μας, κάτι που έχουμε να δούμε από το 2010. Η δημοσιονομική σταθερότητα και οι καλές επιδόσεις της κυπριακής οικονομίας επιτρέπουν περισσότερες δαπάνες σε έργα υποδομής, αλλά και στην ενίσχυση του κοινωνικού κράτους.

Οι κοινωνικές παροχές είναι αυξημένες κατά 15% σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του 2023. Για αυτό το λόγο, κατά την άποψή μας, ο προϋπολογισμός του 2024 πετυχαίνει μία ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνική ευαισθησία και τη διαφύλαξη της δημοσιονομικής σταθερότητας. Υπενθυμίζεται ότι ανακοινώθηκε πρόσφατα το έκτακτο πακέτο δεκαοκτώ μέτρων κατά της ακρίβιας ύψους €196 εκατομ. που στηρίζει δυνητικά 460 000 οικογένειες και 106 000 επιχειρήσεις. Σημειώνω ιδιαίτερα την αύξηση στις συντάξεις των χαμηλοσυνταξιούχων κατά 5% και ότι για πρώτη φορά η σύνταξη καταβάλλεται στον πρώτο μήνα της αφυπηρέτησης.

Η στήριξη της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη προς τους πρόσφυγες είναι έμπρακτη: Ο προϋπολογισμός του Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών είναι αυξημένος κατά €20 εκατομ. Το πρόγραμμα «ΚΤΙΖΩ» που αφορά €150 εκατομ. για την ανακαίνιση 40 προσφυγικών συνοικισμών ήταν από τις πρώτες δράσεις της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Ξεκίνησε επιτέλους να εισπράττεται το τέλος του 0,4% στις αγοραπωλησίες γης, που έχει ως στόχο τη στήριξη των προσφύγων.

Τέλος, σημειώνω πως οι αναπτυξιακές δαπάνες στον προϋπολογισμό του 2024 είναι αυξημένες κατά 14% και περιλαμβάνουν σημαντικά έργα υποδομής.

Κυρία Πρόεδρε,

Είμαι βέβαιος πως θα ακούσουμε και αυτή τη χρονιά αρκετές φορές στα πλαίσια της συζήτησης για τον προϋπολογισμό το γνωστό και στερεότυπο σύνθημα «ενημερούν οι αριθμοί, αλλά όχι οι άνθρωποι». Δέχομαι πως ακόμη και σε μία ευημερούσα οικονομία δεν ενημερούν όλοι. Όμως, προϋπόθεση για να ενημερούν οι άνθρωποι, είναι να ενημερούν και οι αριθμοί.

Το 2013 είδαμε τι παθαίνουν οι άνθρωποι, όταν δεν ενημερούν οι αριθμοί! Αντίθετα σήμερα βλέπουμε ότι οι θυσίες του λαού μας έχουν πετύχει θαύματα. Μέσα σε δεκατρία χρόνια, από το 2013 μέχρι το 2026, θα έχουμε επανέλθει από συνθήκες μνημονίου στα κριτήρια του Μάαστριχτ. Εκεί που ήμασταν το 2008! Καμία άλλη χώρα της Ευρώπης δεν θα έχει πετύχει κάτι το αντίστοιχο! Ούτε η Ελλάδα, ούτε η Ιταλία, ούτε η Ιρλανδία, ούτε η Ισπανία, ούτε η Πορτογαλία. Μόνο η Κύπρος! Μόνο ο κυπριακός λαός έχει πετύχει κάτι τέτοιο! Και για αυτό τον λόγο οφείλουμε όλοι να υποκλιθούμε στη δύναμη και στην αποφασιστικότητα αυτού του λαού.

Όμως, όπως έχω αναφέρει επανειλημμένα από αυτό εδώ το βήμα τα προηγούμενα χρόνια, εμείς δεν μηδενίζουμε. Παρ' όλες τις πολιτικές μας διαφορές, αναγνωρίζουμε τις προσπάθειες της προηγούμενης διακυβέρνησης που μας έφεραν σε αυτό το σημείο. Οι σωστοί χειρισμοί στην οικονομία πρέπει να συνεχιστούν και συνεχίζονται με την παρούσα διακυβέρνηση. Αυτοί οι σωστοί χειρισμοί, σε μια δύσκολη και κρίσιμη περίοδο, έχουν φέρει σημαντικά αποτελέσματα. Έχουν πείσει για την προοπτική και την ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας. Δεν είναι τυχαίο πως με την κατάθεση του προϋπολογισμού για το 2024 ο οίκος αξιολόγησης «Moody's» προχώρησε σε μία ιστορική διπλή αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας. Την προηγούμενη εβδομάδα, με την υπερψήφιση των κυβερνητικών προτάσεων για την επίλυση του χρονίζοντος προβλήματος των εκποιήσεων, ο οίκος αξιολόγησης «Fitch» επίσης προχώρησε σε νέα αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας. Πλέον όλοι οι οίκοι αξιολόγησης κατατάσσουν την κυπριακή οικονομία στην επενδυτική βαθμίδα, κάτι που δεν έχουμε δει από το 2010. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι όλα είναι ρόδινα ή ότι έχουμε λύσει όλα τα προβλήματα της κυπριακής κοινωνίας και οικονομίας. Παραμένουν σημαντικές προκλήσεις, κίνδυνοι και δυσκολίες.

Αναγνωρίζουμε πως το ύψος του κρατικού μισθολογίου είναι ιδιαίτερα υψηλό και αυτό προκαλεί ιδιαίτερο προβληματισμό. Η αύξηση όμως του μισθολογίου οφείλεται κυρίως στην καταβολή της ΑΤΑ, μετά από τη σχετική συμφωνία που έχει επιτευχθεί με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, και θα ήταν ενδιαφέρον να ακούσουμε στα πλαίσια της συζήτησης του προϋπολογισμού εάν όλοι χαιρετίζουν αυτή τη συμφωνία ή εάν κάποιιοι διαφωνούν.

Τονίζω πως η αύξηση δεν οφείλεται σε αριθμό νέων θέσεων στον δημόσιο τομέα και δεν οφείλεται στην αποδέσμευση θέσεων όπως κάποιοι ισχυρίζονται. Αντίθετα επισημαίνεται ότι το κρατικό μισθολόγιο, ως ποσοστό των δαπανών, έχει μειωθεί σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του 2023. Το μισθολόγιο ήταν το 31% των δαπανών στον προϋπολογισμό του 2023. Στον προϋπολογισμό του 2024 αυτό το ποσοστό έχει μειωθεί στο 29%. Δεν ισχυρίζομαι φυσικά ότι το ύψος του κρατικού μισθολογίου είναι ένα ζήτημα που δεν πρέπει να μας απασχολεί. Το αντίθετο.

Θεωρώ ότι ένας ουσιαστικός τρόπος αντιμετώπισης αυτού του κόστους θα είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός, θα είναι η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η οποία αποτελεί προτεραιότητα της παρούσας διακυβέρνησης. Χαιρετίζουμε λοιπόν τα €288 εκατομ. που διατίθενται στον προϋπολογισμό του 2024 για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, οι πολίτες θα έχουν καλύτερες και πιο άμεσες υπηρεσίες, θα αντιμετωπιστεί παράλληλα η γάγγραινα της γραφειοκρατίας, αλλά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα θα μπορέσει να μειωθεί και το κόστος του κρατικού μισθολογίου.

Ήδη διαφαίνεται πως ο τομέας της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογίας έχει διευρύνει την παραγωγική δυνατότητα της κυπριακής οικονομίας και έχει προσθέσει σημαντικά στο ΑΕΠ της χώρας μας τα τελευταία χρόνια. Επομένως, η στρατηγική προσέλκυσης εταιρειών και επενδύσεων είναι μια στρατηγική που μπορεί να φέρει ακόμη καλύτερα αποτελέσματα. Χαιρετίζουμε το ότι η στρατηγική προσέλκυσης εταιρειών αποτελεί προτεραιότητα για την παρούσα διακυβέρνηση.

Πρωτοβουλίες όπως είναι ο θεσμός του Διαχειριστή Ταμείων, ο θεσμός του Λειτουργού Προώθησης Μεγάλων Επενδύσεων στη δημόσια υπηρεσία, τα φορολογικά κίνητρα προσέλκυσης επενδύσεων και προσωπικού, η δική μας πρωτοβουλία που έχει ψηφιστεί την προηγούμενη βδομάδα για τη μεταρρύθμιση του Αρχείου Πληθυσμού, για την προσέλκυση ταλέντων, όλα συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο πλέγμα αναβάθμισης των υποδομών και των δυνατοτήτων της κυπριακής οικονομίας. Η Κύπρος μπορεί να καταστεί κέντρο έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα τελευταία χρόνια, λόγω του πληθωρισμού και της αύξησης του κόστους των υλικών, το κόστος στέγασης και το κόστος ενοικίασης έχει γίνει απαγορευτικό για πάρα πολλά μικρομεσαία νοικοκυριά. Στην προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες αυτού του υψηλού κόστους, τα υφιστάμενα στεγαστικά προγράμματα συνεχίζονται. Όμως είναι τα νέα καινοτόμα στεγαστικά προγράμματα που έχουν ανακοινωθεί πρόσφατα που συγκεντρώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αφορούν την κοινωνική στέγαση και το προσιτό ενοίκιο.

Το νέο σχέδιο «ανακαινίζω-ενοικιάζω» με το οποίο δίδονται κίνητρα για την ανακαίνιση κατοικιών που σήμερα δεν μπορούν να κατοικηθούν. Στόχος είναι να ενταχθούν πέραν των 1 000 οικιών που σήμερα είναι ακατοίκητες στην αγορά στέγασης. Το σχέδιο «προσιτού ενοικίου» και το νέο σχέδιο «built to rent» όπου δίνονται πολεοδομικά και φορολογικά κίνητρα για την αύξηση των διαθέσιμων για ενοικίαση κατοικιών.

Το σχέδιο προσιτού ενοικίου αποτελεί μια σημαντική καινοτομία: Καθορίζεται για κάθε περιοχή το «προσιτό ενοίκιο» που πρέπει να είναι 30% φθηνότερο από το αγοραίο ενοίκιο. Δίδεται αύξηση πολεοδομικού συντελεστή κατά 45% σε όποιον είναι διατεθειμένος να κτίσει και να θέσει διαμερίσματα ή οικίες με βάση αυτό το σχέδιο. Οποιαδήποτε έσοδα από αυτή την ενοικίαση θα τύχουν φοροαπαλλαγής ύψους 60%. Για παράδειγμα, κάποιος που δικαιούται να κτίσει σήμερα 100 διαμερίσματα σε ένα τεμάχιο θα δικαιούται να κτίσει 145 και οποιαδήποτε έσοδα θα εισπράξει από την ενοικίαση αυτών των διαμερισμάτων θα έχουν φορολογική έκπτωση 60%. Ο ιδιοκτήτης έχει κίνητρο να κτίσει, ο ενοικιαστής θα απολαμβάνει ένα ενοίκιο χαμηλότερο από το αγοραίο ενοίκιο κατά 30% και το κράτος θα εισπράττει με αυτό τον τρόπο περισσότερα έσοδα. Συμπληρώνεται σε αυτό το πακέτο μέτρων και η επιδότηση επιτοκίων για στεγαστικά δάνεια για 2% για 2 έτη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μεγάλο μέρος της ακρίβειας που νιώθουν οι Κύπριοι πολίτες αφορά το κόστος ενέργειας, το οποίο είναι όντως εγκληματικά υψηλό. Οποιαδήποτε συζήτηση για το κόστος ενέργειας στη χώρα μας πρέπει να ξεκινά με μια απολογία από την πολιτεία προς τους Κύπριους καταναλωτές, γιατί είναι δεκαετίες απραξίας και εγκληματικών λαθών που μας έχουν οδηγήσει σε αυτό το σημείο. Δυστυχώς, διαχρονικές κυβερνήσεις έχουν ευθύνη για αυτό το δυσάρεστο φαινόμενο. Η Κύπρος είναι η έβδομη πιο ακριβή χώρα στην Ευρώπη σε ό,τι αφορά το ρεύμα στα νοικοκυριά, η δεύτερη πιο ακριβή χώρα στην Ευρώπη σε ό,τι αφορά το επιχειρηματικό ρεύμα.

Οι λόγοι για αυτή την ακρίβεια είναι πάρα πολλοί. Δεν είναι ότι είμαστε μικρή και απομονωμένη αγορά. Η μικρή και νησιωτική Μάλτα έχει φθηνότερο ρεύμα από εμάς, είναι η τρίτη πιο φθηνή χώρα στην Ευρώπη. Το γειτονικό Ισραήλ, το οποίο επίσης είναι απομονωμένο, έχει πολύ πιο φθηνό ρεύμα από εμάς. Δεν είναι λόγω της γεωγραφίας μας που έχουμε τόσο ακριβό ρεύμα, είναι λόγω της ιστορίας μας, είναι επειδή δεν υπάρχει

πραγματικός ανταγωνισμός στην παραγωγή ενέργειας στην Κύπρο. Βασιζόμαστε σε μια απαρχαιωμένη υποδομή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με συμβατικά καύσιμα. Δεν έχουμε ακόμη εισαγάγει φυσικό αέριο. Δεν έχουμε αξιοποιήσει το δικό μας φυσικό αέριο. Έχουμε ένα απαρχαιωμένο σύστημα διανομής. Δεν έχουν προωθηθεί οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Χάνουμε «πράσινη ενέργεια», επειδή δεν υπάρχει αποθήκευση. Όλα τα λάθη συσσωρευμένα μας έχουν φέρει σε αυτό το σημείο.

Επομένως, πρέπει, κατά τη δική μας άποψη, να δημιουργηθούν συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού. Με ένα πραγματικό άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς μόλις έρθει το εισαγόμενο φυσικό αέριο για ηλεκτροπαραγωγή. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΑΗΚ. Τερματισμός της μεταβατικής περιόδου, για να υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός στις ΑΠΕ. Και να αξιοποιηθεί το συντομότερο δυνατό, το δικό μας φυσικό αέριο για ηλεκτροπαραγωγή.

Φυσικά χαιρετίζουμε τα κυβερνητικά προγράμματα και την ενθάρρυνση των ΑΠΕ, το net metering, το net billing για κατοικίες και επιχειρήσεις, τις χορηγίες για αποθήκευση ηλεκτρισμού, το σχέδιο «φωτοβολταϊκά για όλους». Στόχος μας θα πρέπει να είναι η Κύπρος να αποτελέσει παγκόσμιο πρότυπο: Κάθε οικία και φωτοβολταϊκό.

Τέλος, σημαντικό βήμα σε αυτή την προσπάθεια αυτόνομησης της ενεργειακής μας ανεξαρτησίας είναι η κατασκευή του EuroAsia Interconnector και η διασύνδεση του δικτύου μας με το ευρωπαϊκό ηλεκτρικό δίκτυο.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στόχος μας πρέπει να είναι η κλιματική ουδετερότητα. Αυτό μας συμφέρει περιβαλλοντικά. Αυτό μας συμφέρει και οικονομικά. Όμως, η πράσινη μετάβαση εμπεριέχει τις δικές της προκλήσεις. Πρέπει να κερδίσουμε αυτό το στοίχημα, χωρίς όμως να φορτώσουμε υπέρογκα βάρη στις κυπριακές επιχειρήσεις και στην κυπριακή οικονομία.

Εισήγησή μας είναι να δημιουργηθεί ειδικό «κοινωνικό ταμείο για το κλίμα» για την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων που προκύπτουν από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου. Σημειώνεται πως, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το μερίδιο για την Κύπρο για την πράσινη μετάβαση ανέρχεται σε €145 εκατομ. για την περίοδο 2025-2032.

Επιπρόσθετα, η Ευρώπη θα δημιουργήσει το «Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης» για να παρέχει στήριξη στις περιφέρειες για την πράσινη μετάβασή. Το μερίδιο για την Κύπρο ανέρχεται σε €100 εκατομ. Αυτή η χρηματοδότηση μπορεί να αξιοποιηθεί για να μειωθεί κατά 20% το ρεύμα για ευάλωτες οικογένειες και νοικοκυριά με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το μεταναστευτικό είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η κυπριακή πολιτεία. Ένα πρόβλημα με αλυσιδωτές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες, ιδιαίτερα σε κοινότητες που καλούνται να φιλοξενήσουν μεγάλους αριθμούς μεταναστών. Δυστυχώς, για πολλά χρόνια η πολιτεία απέτυχε να εφαρμόσει αποτελεσματικές πολιτικές για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος και αυτό διογκώθηκε. Ο κόσμος πολύ σωστά έχει μπουχτίσει από λόγια. Αυτό που θέλει να δει είναι πράξεις και λύσεις, για να επιστρέψει το αίσθημα ασφαλείας στην κυπριακή κοινωνία.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα υποσχόμαστε πως δεν πρόκειται να επιτρέψουμε οι Κύπριοι πολίτες να μετατραπούν σε πολίτες δεύτερης κατηγορίας λόγω του μεταναστευτικού.

Από την άλλη, με προβληματισμό σημειώνουμε πως έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια μια ρατσιστική φιλολογία που έχει ως αφετηρία το μίσος και ένα κυνικό στόχο: Την καπηλεία και εκμετάλλευση των εύλογων ανησυχιών των Κυπρίων πολιτών για το μεταναστευτικό. Όσο εύχητα και αν ακούγεται σε κάποιους η ρητορική του μίσους, εμείς προειδοποιούμε τον λαό μας πως οι ακρότητες και η βία δεν πρόκειται να λύσουν αυτό το πρόβλημα. Οι ορθές και αποτελεσματικές πολιτικές θα επιλύσουν αυτό το πρόβλημα. Σημειώνουμε λοιπόν με ικανοποίηση πως το 2023 είχαμε 113 συλλήψεις και 88 νέες ποινικές υποθέσεις για διακίνηση προσώπων. Η κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη έχει κηρύξει τον πόλεμο κατά των διακινήτων.

Χαιρετίζουμε τις σημαντικές επιτυχίες που έχει φέρει η, επιτέλους, ορθή διαχείριση του μεταναστευτικού. Τη σημαντική μείωση του χρόνου εξέτασης των αιτήσεων ασύλου σε λιγότερο από τρεις μήνες, εκεί που προηγουμένως χρειάζονταν χρόνια. Ως αποτέλεσμα έχουμε δει μια αύξηση 80% στον αριθμό των αιτήσεων που εξετάζονται και απορρίπτονται. Και πλέον απόρριψη σημαίνει απέλαση. Οι επιστροφές και απελάσεις έχουν αυξηθεί κατά 50%. Και ως αποτέλεσμα της αύξησης των απελάσεων οι αιτήσεις πολιτικού ασύλου μειώθηκαν κατά 50%, καθώς έχει ξεκινήσει να περνά το μήνυμα στους δυνητικούς αιτητές πως, αν έρθουν εδώ, απλώς θα χάσουν τα χρήματά τους.

Για πρώτη φορά στην πορεία του μεταναστευτικού φεύγουν περισσότεροι αιτητές πολιτικού ασύλου από όσοι έρχονται στη χώρα μας. Αυτά πετυχαίνουν οι σωστές πολιτικές. Η πολιτική των απελάσεων και των επιστροφών που εφαρμόζει η παρούσα διακυβέρνηση έχει πετύχει. Αυτή η πολιτική πρέπει να συνεχιστεί,

πρέπει να ενισχυθεί και μπορεί να ενισχυθεί με το Υφυπουργείο Μετανάστευσης το οποίο έχει κατατεθεί ως εισήγηση από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία. Οι ακραίες φωνές του λαϊκισμού δεν θέλουν να διορθώσουν τα κακώς έχοντα. Θέλουν να τα συντηρούν, γιατί τους βολεύουν. Θέλουν την αναρχία, την αταξία και το χάος, γιατί μέσα από την κατάρρευση μπορούν να πλασάρουν τη δικαίωση των θέσεών τους. Φωνάζουν, όχι για να διορθώσουν, αλλά για να διαβρώσουν. Καταγγέλλουν, όχι για να επιλύσουν, αλλά για να διαλύσουν.

Η Κύπρος όμως δεν έχει ανάγκη από άλλες περιπέτειες. Ζήσαμε αρκετές. Από το πραξικόπημα μέχρι το μνημόνιο, από την χρεοκοπία μέχρι το κούρεμα, είδαμε που μας οδηγεί ο λαϊκισμός. Η Κύπρος έχει ανάγκη από πολιτική σταθερότητα και ομαλότητα. Ο λαός μας ζητά σταθερότητα, ευημερία και ευτυχία.

Κυρία πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο λαός μας έχει περάσει τα πάνδεινα τα τελευταία χρόνια λόγω λανθασμένων αποφάσεων και πολιτικών. Η απογοήτευση των πολιτών για την ατιμωρησία και την έλλειψη λογοδοσίας είναι καθόλα εμφανής και δικαιολογημένη. Επομένως, η πολιτική αξιοπιστία όλων μας έχει τεράστια σημασία, ιδιαίτερα αυτή την περίοδο. Το ελάχιστο που οφείλουμε στον λαό μας είναι η συνέπεια, η ειλικρίνεια, η ανάληψη ευθύνης εκεί και όπου γίνονται λάθη και δεν έχω κανέναν δισταγμό να παραδεχθώ πως αυτή η κυβέρνηση σε αυτούς τους εννέα μήνες έχει διαπράξει και λάθη και είναι καλοδεχούμενη η κάθε καλόπιστη κριτική για αυτά τα λάθη. Αυτός εξάλλου είναι και ο ρόλος της αντιπολίτευσης.

Έχω μόνο δυο σχόλια: Πρώτον, τα λάθη του Νίκου Χριστοδουλίδη σε αυτούς τους εννέα μήνες δεν ήταν λάθη πολιτικής αλλά λάθη επιλογών και ο Νίκος Χριστοδουλίδης, η κυβέρνηση προχώρησαν αμέσως στη διόρθωση λαθών εκεί και όπου μπορούσαν να τα διορθώσουν.

Είναι η πρώτη κυβέρνηση που έχει καταθέσει νομοσχέδιο για τα προσόντα των συμβούλων που διορίζονται στο προεδρικό. Είναι η πρώτη κυβέρνηση που έχει συστήσει Γνωμοδοτικό Συμβούλιο, για να ρυθμιστεί η διαδικασία διορισμών στους ημικρατικούς οργανισμούς. Δημιουργήθηκε για πρώτη φορά μονάδα εσωτερικού ελέγχου στην προεδρία. Ενισχύθηκε με προσωπικό και υποδομές η Αρχή κατά της Διαφθοράς.

Δυστυχώς όμως, βλέπουμε κάποιους κύκλους να έχουν αναλάβει εργολαβικά να μεγεθύνουν τα λάθη της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Όμως ο λαός μας έχει μνήμη. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης, όποια λάθη και εάν έχει διαπράξει, ούτε τις κυπριακές αερογραμμές χρεοκόπησε ούτε τον συνεργατισμό διέλυσε ούτε τη χώρα οδήγησε σε μνημόνιο ούτε και ρεζίλι μας έχει κάνει με τα χρυσά διαβατήρια. Αντίθετα, μέσα σε εννέα μήνες αυτή η διακυβέρνηση έχει δώσει λύσεις σε χρονίζοντα προβλήματα που κληρονόμησε.

Μέσα σε εννέα μήνες η παρούσα κυβέρνηση έδωσε λύση στο πρόβλημα των τετραμήνων, έδωσε λύση στο πρόβλημα των εκποιήσεων, προχώρησε το σχέδιο «Ενοίκιο Έναντι Δόσης», ενισχύθηκαν οι εξουσίες του χρηματοοικονομικού επιτρόπου, δημιουργήθηκε ειδικό δικαστήριο, κατέληξε στη συμφωνία για την ΑΤΑ, προχώρησε στην ανακαίνιση προσφυγικών συνοικισμών, κατατέθηκε πρόταση για την επίλυση της αναλογιστικής μείωσης του 12% στις πρόωρες συντάξεις, ξεκίνησε το επίδομα φροντίδας σε συγγενείς πεσόντων και αγνοούμενων, ξεκίνησε το τηλεφωνικό κέντρο του Υπουργείου Εργασίας, ξεκίνησε η λειτουργία του προγράμματος «park and ride», κατατέθηκε το νομοσχέδιο του Υφυπουργείου Μετανάστευσης, προωθήθηκε ο μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ σε βασικά καταναλωτικά αγαθά, προχώρησε το e-kalathi, «ξεκλείδωσε» τον EuroAsia Interconnector, ξεκίνησε η τοποθέτηση κλιματιστικών στα σχολεία, εξαγγέλθηκε το πακέτο 18 μέτρων στήριξης της οικονομίας λόγω της ακρίβιας.

Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη πρέπει να παραμείνει στοχοπροσηλωμένη στην υλοποίηση του κυβερνητικού της προγράμματος και θα κριθεί από το έργο της, όχι από τις κατηγορίες της. Πρέπει όμως να συνεχιστεί η σωστή και συνετή οικονομική πολιτική. Ο λαϊκισμός είναι εύκολος και για αυτό είναι καταστροφικός. Η ανάκαμψη είναι δύσκολη.

Μας πήρε δυο δεκαετίες να επανέλθουμε από το μνημόνιο στα κριτήρια Μάαστριχτ. Πρέπει να συνεχίσουμε με υπευθυνότητα και σοβαρότητα. Πρέπει να διαφυλάξουμε την αξιοπιστία της οικονομίας μας. Πρέπει να διαφυλάξουμε τη σταθερότητα της χώρας μας, για να παραδώσουμε μια πιο ευημερούσα χώρα στις επόμενες γενιές που θα έρθουν.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν υπάρχει μεγαλύτερη πρόκληση για τον κυπριακό ελληνισμό, δεν υπάρχει μεγαλύτερο υπαρξιακό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο λαός μας από την επίλυση του Κυπριακού.

Στρατηγικός σκοπός και λόγος ύπαρξης του Δημοκρατικού Κόμματος από την ίδρυσή του παραμένει η απαλλαγή της Κύπρου από την τουρκική στρατιωτική κατοχή και ο τερματισμός της διχοτόμησης, η επίτευξη μιας δίκαιης, λειτουργικής και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού σε ένα ελεύθερο, ανεξάρτητο, κυρίαρχο και εδαφικά ακέραιο κράτος, με μια και μοναδική διεθνή προσωπικότητα, ενιαία κυριαρχία και ιθαγένεια.

Δυστυχώς, αυτή την περίοδο διαπιστώνουμε μια έξαρση της τουρκικής επεκτατικότητας. Βιώσαμε τις τελευταίες μέρες κινήσεις προελάσεων και παραβίασης της νεκρής ζώνης στην Πύλα και πιο πρόσφατα στον Άγιο Δομέτιο. Η στόχευση της τούρκικης πλευράς με αυτές τις επεκτατικές κινήσεις είναι καθόλα ξεκάθαρη.

Επιδιώκει να κερδίσει νέα στρατιωτικά πλεονεκτήματα, να δημιουργήσει νέα τετελεσμένα επί του εδάφους και να πιέσει για την αποδοχή της απαίτησης για «ισότιμο καθεστώς» των Τουρκοκυπρίων ή και την «ισότιμη κυριαρχία» του ψευδοκράτους και τα απαιτεί ως προαπαιτούμενο για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να αποδεχθούμε ούτε τα νέα «τετελεσμένα» ούτε τα «προαπαιτούμενα» της Τουρκίας.

Δεν μπορούμε να αποδεχθούμε την «ισότιμη κυριαρχία» ή το «ισότιμο καθεστώς» είτε ως «προαπαιτούμενο» είτε ως μέρος της τελικής συμφωνίας επίλυσης του Κυπριακού, καθώς η αποδοχή αυτών των αξιώσεων θα σημάνει την αλλαγή βάσης λύσης του Κυπριακού στη βάση των δυο κρατών και δεν πρέπει να έχει κανείς την παραμικρή αμφιβολία πως η λύση των δυο κρατών δεν θα είναι η λύση του Κυπριακού, αλλά η απαρχή νέων δεινών και προβλημάτων. Με τη λύση των δυο κρατών θα έχουμε ακριβώς τα ίδια προβλήματα που έχουμε σήμερα, με την κατοχή, τον στρατό, την απειλή της Τουρκίας, αλλά και με ένα αναγνωρισμένο κράτος απέναντί μας.

Για αυτό χαιρετίζουμε τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στην Πύλα, όπου η αθόρυβη και αποτελεσματική αντίδραση της δικής μας πλευράς πέτυχε τη στήριξη της διεθνούς κοινότητας, πέτυχε ένα θετικό προηγούμενο για τη διευθέτηση ζητημάτων στην νεκρή ζώνη, πέτυχε την αποχώρηση του κατοχικού στρατού από μία περιοχή 400 φορές το μέγεθος των Στροβιλιών.

Είμαστε βέβαιοι ότι θα δούμε την ίδια αποφασιστικότητα και αποτελεσματικότητα στην περίπτωση της νέας παραβίασης στον Άγιο Δομέτιο. Οι κινήσεις της πλευράς μας πρέπει να είναι άμεσες, ουσιαστικές και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, όπως έγινε και στην περίπτωση της Πύλας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ενόψει της κλιμακούμενης τουρκικής αδιαλλαξίας και επεκτατικότητας επιβάλλεται μια εις βάθος αξιολόγηση της στρατηγικής και τακτικής μας. Η δική μας πλευρά πολύ ορθά δηλώνει ξεκάθαρα πως δεσμεύεται σε λύση του Κυπριακού στο πλαίσιο της αποστολής των καλών υπηρεσιών του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και με βάση το συμφωνημένο πλαίσιο.

Όμως θέση του ΔΗΚΟ ήταν πάντοτε πως η λύση του Κυπριακού δεν θα έρθει μόνο στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, αλλά απαιτείται και μια σφαιρική προσέγγιση και μια πολύ-επίπεδη εξωτερική πολιτική, για να διαμορφώσουμε τα απαιτούμενα δεδομένα που θα μας επιτρέψουν να πετύχουμε τους στόχους μας. Είναι για αυτό ακριβώς το λόγο που χαιρετίζουμε τις πρωτοβουλίες του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ό,τι αφορά την ενεργότερη εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διεθνούς κοινότητας στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού.

Μέσα σε αυτούς τους εννέα μήνες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέλαβε πρωτοβουλίες και έχει προωθήσει μια συγκροτημένη εξωτερική πολιτική η οποία έχει φέρει συγκεκριμένα αποτελέσματα. Με την ανάληψη της προεδρίας του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε άμεσα επαφές στα κέντρα αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Βερολίνο, στο Παρίσι και στις Βρυξέλλες, όπου επεξήγησε την πρωτοβουλία του για την ενεργότερη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού. Πέτυχε ένα ιδιαίτερα ενισχυμένο λεκτικό στα τελευταία συμπεράσματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Τουρκία, όπου καταγράφονται σημαντικές αναφορές για «ενεργό ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Κυπριακό» και πως «όλα τα διαθέσιμα μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να διατεθούν προς αυτή την κατεύθυνση».

Η πίεση για την έκθεση αξιολόγησης της Τουρκίας τον περασμένο Οκτώβριο πέτυχε τον διορισμό της ειδικής απεσταλμένης του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, παρά την άρνηση της Τουρκίας, και η οποία απεσταλμένη φυσικά θα έχει ως όρο εντολής τη διερεύνηση του εδάφους για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων.

Επιπρόσθετα, σημαντικό κομμάτι σε αυτή την προσπάθεια είναι η ανάκτηση της χαμένης αξιοπιστίας της πλευράς μας και η αναβάθμιση του γεωστρατηγικού ρόλου της Κύπρου. Προς αυτή την κατεύθυνση, σημειώνεται ιδιαίτερα η δημιουργία Συμβουλίου Στρατηγικής Συνεργασίας με την Ελλάδα, πρότασή μας από το 2018 και κάτι που έπρεπε να γίνει εδώ και χρόνια. Η τριμερής συνεργασία Ελλάδας-Ισραήλ-Κύπρου που μεταξύ άλλων έχει ως αντικείμενο τη συνεργασία στον ενεργειακό και αμυντικό τομέα. Σημειώνονται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον οι δηλώσεις του Πρωθυπουργού του Ισραήλ, κ. Βενιαμίν Νετανιάχου, ο οποίος δήλωσε πρόσφατα πως η Κύπρος αποτελεί επιλογή για το Ισραήλ για τη δημιουργία τερματικού εξαγωγής φυσικού αερίου.

Μετά τις δυσάρεστες εξελίξεις στη Γάζα και της συμπεριφοράς της Άγκυρας, η γεωστρατηγική σημασία της Κύπρου έχει αναβαθμιστεί και παράλληλα έχουν ενταφιαστεί οι σκέψεις για αγωγό εξαγωγής φυσικού αερίου προς την Τουρκία.

Η άμεση και αποτελεσματική διαχείριση των κυρώσεων των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου πέτυχε τον περιορισμό αυτών των κυρώσεων, έτσι ώστε να περιοριστούν τα προβλήματα στον τομέα των υπηρεσιών στο ελάχιστο, καθώς αναγνωρίστηκε η άμεση ανταπόκριση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τέλος, σημειώνουμε τις προσπάθειες του Προέδρου της Δημοκρατίας για την παραχώρηση ανθρωπιστικής βοήθειας μέσω ενός ανθρωπιστικού διαδρόμου προς τη Γάζα. Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι αυτή η πρωτοβουλία, σε συνεργασία με την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, οδεύει πλέον προς υλοποίηση. Τέτοιες πρωτοβουλίες κερδίζουν κύρος και αξιοπιστία για την πλευρά μας και αποδεικνύουν πως η Κυπριακή Δημοκρατία δεν ενασχολείται μόνο με το κυπριακό πρόβλημα, αλλά αποτελεί ενεργό και χρήσιμο μέλος της διεθνούς κοινότητας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Επιδιώκουμε μια συνολική λύση του Κυπριακού μέσω διαπραγματεύσεων και μίας συμφωνίας η οποία θα αποκαθιστά την ενότητα και την ακεραιότητα του εδάφους της Κύπρου και του λαού της σε ένα σύγχρονο, ομοσπονδιακό, δημοκρατικό, δικαιοδικό και διζωνικό κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο θα είναι συνέχεια και προϊόν μετεξέλιξης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα προνοεί και θα διασφαλίζει την πλήρη αποχώρηση του τουρκικού στρατού από την Κύπρο πριν από την έναρξη εφαρμογής της και την κατάργηση κάθε είδους εγγυήσεων και επεμβατικών δικαιωμάτων οποιουδήποτε άλλου κράτους. Η λύση θα πρέπει να βασίζεται στις αρχές, τις αξίες και στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς παρεκκλίσεις. Θα αποκαθιστά, θα διασφαλίζει και θα σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες όλων των κατοίκων. Θα διασφαλίζει στους Ελληνοκύπριους, Μαρωνίτες, Αρμένιους και Λατίνους ότι θα συνεχίσουν να ζουν στην κοινή πατρίδα μας και ότι θα συνυπάρχουν αρμονικά και θα ευημερούν μαζί με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας και τους άλλους νόμιμους κατοίκους του νησιού στο πλαίσιο κράτους δικαίου. Θα καθιστά αδύνατο η μία κοινότητα με πράξεις ή παραλείψεις της να προκαλεί τη δυσλειτουργία ή την παράλυση και τελικά τη διάλυση του κράτους.

Θεωρούμε λοιπόν τις πρωτοβουλίες του Προέδρου της Δημοκρατίας για ενεργότερη εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου ως ιδιαίτερα σημαντικές.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα πιστεύουμε στη δύναμη και δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιστεύουμε ότι υπάρχει η δυνατότητα διεκδίκησης και επίτευξης πολιτικού, διπλωματικού και οικονομικού κόστους στην Τουρκία με ένα και μόνο στόχο, να αλλάξει στάση στο Κυπριακό.

Δηλώνουμε ξεκάθαρα πως το Δημοκρατικό Κόμμα και η συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού ελληνισμού δεν θα επιτρέψει ποτέ το Κυπριακό να εκτροχιαστεί σε λύση δυο κρατών και διχοτόμησης. Δεν θα επιτρέψουμε ποτέ τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα συνεχίσουμε τον αγώνα για τη δικαίωση του λαού μας, όσα χρόνια και εάν περάσουν, μέχρι την ημέρα της απελευθέρωσης, της επανένωσης και της ειρήνης.

Καλές γιορτές σε όλες και όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ τον κ. Παπαδόπουλο.

Προχωράμε τώρα με τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ, τον κ. Στεφάνου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Επειδή με τα όσα έχω ακούσει, αντιλαμβάνομαι ότι τα προβλήματα λύθηκαν όλα από τον πρώτο χρόνο, δεν χρειάζεται να συνεχίσει δεύτερο χρόνο αυτή η κυβέρνηση!

(Γέλια)

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριε υπουργέ,

Η συζήτηση για τον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό στη Βουλή των Αντιπροσώπων κάθε φορά εξελίσσεται σε εφ' όλης της ύλης. Αυτό είναι αναπόφευκτο, επειδή η οικονομία σχετίζεται με όλες τις πτυχές και εκφάνσεις της ζωής μας. Επηρεάζεται από συνθήκες και πολιτικές εντός και εκτός Κύπρου. Αποτελεί το κύριο πεδίο εφαρμογής κυβερνητικών πολιτικών, όπου αντικατοπτρίζεται το όραμα της διακυβέρνησης για το σήμερα και το αύριο της χώρας μας. Αυτή η συζήτηση αφορά στην ποιότητα ζωής των πολιτών και την υποχρέωση αυτών που

εξέλεξε ο λαός να μην κάνουν απλώς διαχείριση, αλλά να δημιουργούν συνθήκες υγιούς ανάπτυξης σε ένα σύγχρονο κράτος δικαίου.

Με αυτή τη φιλοσοφία προσεγγίζει το ΑΚΕΛ τη συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό: με υψηλό αίσθημα ευθύνης που απορρέει από τον θεσμικό μας ρόλο ως αντιπολίτευσης. Δεν κατατρυχόμαστε από ιδεοληψίες κι ούτε κρίνουμε κοντόφθαλμα τις κυβερνητικές επιλογές. Η ευθύνη μας όμως είναι να λειτουργήσουμε ως ανάχωμα σε αντιλαϊκές πολιτικές και να παρεμβαίνουμε διορθωτικά, όπου το συμφέρον των πολλών το απαιτεί.

Η συζήτηση του προϋπολογισμού για το 2024 γίνεται σε μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδο για τη διεθνή και ευρωπαϊκή οικονομία, η οποία καθιστά τις προοπτικές δυσοίωνες. Αναμφίβολα, βρισκόμαστε στο μέσο μιας γενικευμένης κρίσης χωρίς προηγούμενο, με την έννοια ότι αυτή παρουσιάζει μαζί με τα πάγια χαρακτηριστικά και καινούργια στοιχεία σε σχέση με τις τρεις προηγούμενες παγκόσμιες κρίσεις του καπιταλισμού.

Η παρούσα κρίση πυροδότησε, αλλά και ανατροφοδοτείται από τις κρισιακές καταστάσεις σε γενικότερα και ειδικότερα πεδία της ζωής στον πλανήτη μας. Καταρχάς, έχουμε την οικολογική κρίση, η οποία προκλήθηκε από ένα κοινωνικοοικονομικό σύστημα το οποίο από τη φύση του επιβάλλει τη διαρκή και ολοένα εντεινόμενη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, προκαλώντας τεράστια ζημιά στο περιβάλλον. Πρόκειται για μια εφιαλτική πραγματικότητα, που στις μέρες μας έφτασε να απειλεί τη ζωή στον πλανήτη μας. Η παρούσα κρίση συνοδεύεται από την ενεργειακή κρίση, αλλά και την κρίση στις εφοδιαστικές και επισιτιστικές αλυσίδες. Η κρίση επηρεάζει δυσμενώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα και το ιδιωτικό χρέος. Η κρίση μεγεθύνει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες που ταλανίζουν την ανθρωπότητα.

Είναι ενδεικτικό της κατάστασης το γεγονός ότι οι είκοσι πλουσιότεροι άνθρωποι του πλανήτη έχουν περιουσία ίση με τα εισοδήματα τεσσάρων δισεκατομμυρίων ανθρώπων στις φτωχότερες χώρες. Στον κόσμο υπάρχει αμύθητος πλούτος, συσσωρευμένος στα χέρια λίγων, και απύθμενη φτώχεια σχεδόν στον μισό παγκόσμιο πληθυσμό. Αυτή η ντροπιαστική κατάσταση για τον σύγχρονο πολιτισμό έγινε εντονότερη τις τελευταίες δεκαετίες ως αποτέλεσμα κυρίως της παγκόσμιας επιβολής του νεοφιλελευθερισμού.

Πρόκειται για ένα μοντέλο επιθετικού καπιταλισμού που φορτώνει τις συνέπειες των αδιεξόδων και των προβλημάτων του συστήματος στους πολλούς, ενώ ενισχύει τους λίγους και τους προνομιούχους, με αποτέλεσμα οι ανισότητες να έχουν γίνει κολοσσιαίες. Η κρίση συνοδεύεται και από κρίση πολιτική, η οποία εκφράζεται αφενός με την ενίσχυση των δημοκρατικών ελλειμμάτων και αφετέρου με την αδυναμία των κυβερνήσεων να εκπονήσουν ένα ρεαλιστικό και αποτελεσματικό σχέδιο εξόδου από αυτήν.

Η μεγαλύτερη αδυναμία σημειώνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εξουσιαστικές ελίτ των Βρυξελλών λαμβάνουν αποφάσεις οι οποίες ουσιαστικά φορτώνουν τις συνέπειες των κρίσεων στα λαϊκά στρώματα. Με αυτές τις αποφάσεις τα βασικά προβλήματα ανατροφοδοτούνται, συντηρούνται, μεταλλάσσονται ή επανέρχονται με άλλη μορφή. Είναι γι' αυτό που η Ένωση συνεχίζει να απομακρύνεται από τους πολίτες της. Η ευρωπαϊκή ηγεσία, αντί να αλλάξει ρότα, προσπαθεί να αποσπάσει την κοινωνική συναίνεση με τον έλεγχο της πληροφόρησης και τη χειραγώγηση των συνειδήσεων. Ζούμε στην εποχή που το διαδίκτυο κατάργησε σχεδόν τους όποιους φραγμούς στην ελευθερία της έκφρασης. Το ίδιο όμως συμβαίνει με το εύρος και την αποτελεσματικότητα των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την επιβολή περιορισμών στην ελευθερία της σκέψης και τον έλεγχό της.

Η όξυνση των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων και αδιεξόδων μαζί με την αδυναμία ορθολογικής και ανθρώπινης διαχείρισης του μεταναστευτικού τροφοδοτούν την ακροδεξιά, η οποία ενισχύει επικίνδυνα τα κοινωνικά ερείσματα της. Δυνάμεις προερχόμενες από τη δεξιά, ενώ επικαλούνται τον κίνδυνο της ακροδεξιάς, τη συναγωνίζονται πολλές φορές σε μισαλλόδοξη, ξενοφοβική, εθνικιστική, αντικομμουνιστική ρητορική και ενίοτε δεν διστάζουν να συνεργαστούν μαζί τους. Κάτι τέτοιες συμπεριφορές έχουμε και εδώ στην Κύπρο.

Μέσα σ' αυτές λοιπόν τις συνθήκες, που χαρακτηρίζονται από πολλές αβεβαιότητες, συζητούμε τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024. Για να μπορούμε με όρους ορθολογισμού να κάνουμε αυτή τη συζήτηση, επιβάλλεται να απαντήσουμε σε δύο βασικά ερωτήματα: Πρώτον, ποια οικονομία έχουμε; Δεύτερον, ποια οικονομία πρέπει να έχουμε;

Η κυπριακή οικονομία βρίσκεται σε φάση επιβράδυνσης της ανάπτυξής της. Από το 3% που ήταν η πρόβλεψη για φέτος, η ανάπτυξη περιορίστηκε στο 2,4%. Η επιβράδυνση οφείλεται τόσο σε εξωγενείς παράγοντες -κόστος ενέργειας και μεταφορών, υψηλά επιτόκια, δυσκολίες στις τροφοδοτικές αλυσίδες, κυρώσεις σε βάρος της Ρωσίας κ.ά.- όσο και σε διαρθρωτικά προβλήματα, στρεβλώσεις και αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας. Τα τελευταία χρόνια η παραγωγική βάση της χώρας μας δεν έχει αυξηθεί κατ' αναλογία της μεγέθυνσης της οικονομίας, με αποτέλεσμα να τροφοδοτούνται ο πληθωρισμός και τα ελλείμματα στο εξωτερικό εμπόριο. Ενώ την περίοδο 2006-2010 το ποσοστό αξιοποίησης των κερδών για επενδύσεις ήταν γύρω στο 85%, σήμερα μόλις που φτάνει στο 60%.

Από το 2013 βρίσκεται σε εξέλιξη μια διαδικασία μεγάλης υποβάθμισης της εργασίας και μείωσης των πραγματικών εισοδημάτων των εργαζομένων. Αυτές οι μειώσεις φαίνονται σε δύο μεγέθη, στον πραγματικό

μισθό και στο μερίδιο της εργασίας. Ο μέσος πραγματικός μισθός μειώθηκε το 2022 εξαιτίας του πληθωρισμού κατά 3%, ενώ το μερίδιο της εργασίας στο εθνικό εισόδημα έχει μειωθεί περίπου κατά 4% του ΑΕΠ. Από την άλλη, το μερίδιο των κερδών είναι αυξημένο κατά 7,5% του ΑΕΠ, συγκρινόμενο μ' αυτό του 2011. Αυτό το συν για τα εισοδήματα του κεφαλαίου αφαιρέθηκε από το εισόδημα της εργασίας, γεγονός που εξηγεί τη μεγέθυνση των οικονομικών ανισοτήτων, που γίνεται ακόμα πιο έντονη, εξαιτίας του γεγονότος ότι η μέση αύξηση των μισθών κινείται πιο κάτω από τη μέση αύξηση των τιμών, 7,1% η αύξηση στους μισθούς, 8,4% η αύξηση στις τιμές.

Η μεταφορά παραγόμενου πλούτου από τους μισθούς στα κέρδη συμβαίνει εξαιτίας της απορρύθμισης της εργασίας και της μεγέθυνσης της απασχόλησης με φθηνή ανασφάλιστη εργασία. Συμβαίνει επίσης, γιατί απουσιάζουν επαρκείς πολιτικές αναδιανομής του παραγόμενου πλούτου προς όφελος της μισθωτής εργασίας, των χαμηλοεισοδηματιών και των ευάλωτων ομάδων της κοινωνίας. Είναι σε αυτά που πρέπει να παρέμβει η κυβέρνηση και δεν βλέπουμε να το κάνει. Επιλέγει να συνεχίζει στον δρόμο της προηγούμενης διακυβέρνησης, η οποία συνειδητά επέβαλλε ή ενθάρρυνε πολιτικές απορρύθμισης της εργασίας.

Η εργασία επιβάλλεται να αναρρυθμιστεί και να στηριχθεί, καθώς και οι απολαβές των εργαζομένων. Τρόποι υπάρχουν. Είναι για παράδειγμα η αποκατάσταση και η επέκταση της ΑΤΑ σε ολόκληρο το εύρος του ιδιωτικού τομέα, είναι η επέκταση του θεσμού των συλλογικών συμβάσεων, είναι η βελτίωση του θεσμού του κατώτατου μισθού. Κι επειδή ορισμένοι κύκλοι συνεχώς προσπαθούν να ενοχοποιήσουν τα εισοδήματα των εργαζομένων για τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας, αναφέρω ότι σχετικά στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι η μείωση των μισθών των τελευταίων χρόνων δεν οδήγησε στη μείωση του κόστους παραγωγής ούτε και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Οι αυξήσεις στα εισοδήματα των εργαζομένων όχι μόνο δεν θίγουν την ικανότητα χρηματοδότησης των παραγωγικών επενδύσεων, αλλά έχουν θετικά αποτελέσματα στη ζήτηση, τονώνουν την παραγωγή και την απασχόληση.

Τούτων λεχθέντων, σημειώνω τη μεγάλη ανάγκη η οικονομική ανάπτυξη να είναι κοινωνικά προσανατολισμένη. Έτσι, αποκτά νόημα η ισχυρή οικονομία. Αλλιώς, ευημερούν οι αριθμοί, οι οποίοι ασφαλώς πρέπει να ευημερούν, χωρίς όμως να ευημερούν και οι άνθρωποι. Θέλουμε ισχυρή οικονομική ανάπτυξη για ισχυρή κοινωνική ευημερία. Μπορούμε να πετύχουμε και τα δύο. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, θα πρέπει η κυπριακή οικονομία ν' απαλλαγεί από βαρίδια που καθλώνουν και ενίοτε εμποδίζουν τη δυναμική της. Ποια είναι αυτά τα βαρίδια;

Πρώτο βαρίδιο είναι η αρνητική εικόνα που δημιουργήθηκε διεθνώς τα τελευταία χρόνια για τη χώρα μας εξαιτίας του σκανδάλου με το εμπόριο των χρυσών διαβατηρίων, παιδί της διακυβέρνησης του Νίκου Αναστασιάδη-Συναγερμού. Το κυπριακό κράτος διεθνώς θεωρείται διεφθαρμένο. Μας το λένε, όταν βρισκόμαστε σε αποστολές στο εξωτερικό. Το διαπιστώνουν Κύπριοι επιχειρηματίες, όταν προσπαθούν να φέρουν σοβαρούς επενδυτές στη χώρα μας. Πόσο διεφθαρμένους μάς θεωρούν; Όσο το δηλώνει ο τίτλος του BBC World News σε ντοκιμαντέρ που πρόβαλε για τη διαφθορά στην Κύπρο. «The Offshore President» ήταν ο τίτλος, αναφερόμενος στον Νίκο Αναστασιάδη. Η καταπολέμηση της διαπλοκής και της διαφθοράς είναι μια μεγάλη πρόκληση που έχει ενώπιόν της η κυβέρνηση. Αναμένουμε στην πράξη να δούμε πώς θα ανταποκριθεί σ' αυτήν, ξεκινώντας από τη διερεύνηση και την προσαγωγή στη δικαιοσύνη των πρωταγωνιστών του μεγάλου σκανδάλου των χρυσών διαβατηρίων. Αυτή είναι η αφετηρία που θα αλλάξει την κακή εικόνα της Κύπρου διεθνώς. Η κυβέρνηση καλείται επίσης να βάλει τέλος στην ατιμωρησία και στην έλλειψη λογοδοσίας, που πλήττουν και υποσκάπτουν το κύρος των θεσμών.

Δεύτερο βαρίδιο είναι οι πρακτικές της άναρχης ανάπτυξης, της αρπαχτής και του πρόσκαιρου κέρδους που κυριάρχησαν τα τελευταία χρόνια σε βάρος της βιωσιμότητας της οικονομίας και σε πολλές περιπτώσεις σε βάρος του περιβάλλοντος.

Λέγοντας όλα τα πιο πάνω, καλούμαστε να απαντήσουμε στο ερώτημα: Ποια οικονομία θέλουμε; Απαντούμε: Θέλουμε μια οικονομία η οποία να μην περιορίζεται σε λογιστική προσέγγιση των αναγκών της χώρας και της κοινωνίας· οικονομία που να διασφαλίζει σταθερότητα στα δημόσια οικονομικά και να στηρίζει ένα αναπτυγμένο κοινωνικό κράτος. Απαιτείται ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο που να μεγεθύνει την οικονομία μέσα από παραγωγικές επενδύσεις μόνιμου χαρακτήρα και να στηρίζει αποφασιστικά την επιστημονική καινοτομία και την τεχνολογία, που αποτελούν τους κύριους μοχλούς της οικονομίας του 21^{ου} αιώνα. Χρειαζόμαστε ένα οικονομικό μοντέλο με αξιόπιστο χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο να λειτουργεί προς όφελος και όχι σε βάρος της οικονομίας και της κοινωνίας. Ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα που η σχέση του με τις επιχειρήσεις και τους πολίτες να μην στηρίζεται στον εκβιασμό και την εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει αλλά στη συνεργασία. Οι τράπεζες θα πρέπει να συμβάλουν στη μείωση του κόστους δανεισμού, τερματίζοντας τις πρακτικές υπερχρεώσεων και να διευκολύνουν με ορθές τραπεζικές πρακτικές, τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, αλλά και την κάλυψη κοινωνικών αναγκών. Χρειαζόμαστε ένα κράτος πρότυπο, που να συνεργάζεται με τον ιδιωτικό τομέα προς όφελος των πολλών, με σημαντική παρουσία σε στρατηγικούς τομείς. Η οικονομία μας έχει ανάγκη από μια ουσιαστική φορολογική μεταρρύθμιση, που να κατανέμει τα βάρη δικαιότερα, να στηρίζει το επιχειρείν με παροχή λογικών κινήτρων και ασφαλώς να διασφαλίζει τους απαραίτητους πόρους στο κράτος.

Μιλώντας για την ακρίβια, η οποία αφαιμάσσει τα εισοδήματα των νοικοκυριών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οφείλω να καταθέσω την εκτίμηση του ΑΚΕΛ, ότι η κυβέρνηση μέχρι τώρα εμφανίζεται κατώτερη των περιστάσεων, δεν έδειξε και συνεχίζει να μη δείχνει τα απαραίτητα αντανάκλαστικά. Χωρίς να υποτιμούμε τη σημασία των μέτρων που με καθυστέρηση και έπειτα από πολλή πολιτική και κοινωνική πίεση έλαβε η κυβέρνηση, θεωρούμε ότι αυτά είναι κυρίως προσωρινά και χαμηλής έντασης. Εάν η κυβέρνηση κινούνταν στο επίπεδο του ευρωπαϊκού μέσου όρου για τα μέτρα στήριξης, θα έπρεπε να δαπανήσει €0,5 δις και όχι €200 εκατομ. Επιπρόσθετα, η κυβέρνηση δεν έλαβε μέτρα διορθωτικού χαρακτήρα, που να θωρακίζουν την οικονομία έναντι εξωγενών πιέσεων.

Το ΑΚΕΛ επιμένει ότι χρειάζονται περισσότερα και ουσιαστικότερα μέτρα για αντιμετώπιση της ακρίβιας. Καταθέσαμε συγκεκριμένες προτάσεις, παραδείγματος χάριν για κατάργηση της διπλής φορολογίας στα καύσιμα, για στοχευμένη επιδότηση των επιτοκίων για στεγαστικά δάνεια, για παροχή έκτακτων επιδομάτων για κάλυψη οικογενειακών αναγκών κ.ά. Ταυτόχρονα, υποδείξαμε τρόπους για αύξηση των εσόδων του κράτους, ώστε να ενισχυθεί περισσότερο η κοινωνία. Εισηγηθήκαμε τη φορολόγηση των απροσδόκητων κερδών, που έχει εφαρμοστεί σε διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κυβέρνηση αρνείται πεισματικά να το κάνει, αν και υπήρξαν αρχικά δηλώσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Είναι φανερό ότι η κυβέρνηση και εδώ συνεχίζει στο ίδιο μοτίβο της προηγούμενης διακυβέρνησης, αποφεύγοντας να συγκρουστεί με τα μεγάλα συμφέροντα, που ταλαιπωρούν την οικονομία και τα νοικοκυριά.

Αύξηση των εσόδων μπορεί να επιτευχθεί και με την πάταξη της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Κύπρος μόνο το 2021 έχασε σχεδόν €200 εκατομ. από τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή, λεφτά τα οποία θα μπορούσαν να ήταν στην οικονομία. Η κυβέρνηση πρέπει να κινηθεί αποφασιστικά για πάταξη της αισχροκέρδειας, έχοντας υπόψη δύο φαινόμενα που παρατηρούνται. Πρώτον, η μείωση των διεθνών τιμών δεν ακολουθείται από αντίστοιχη μείωση των τιμών στην Κύπρο. Δεύτερον, σε διάφορες περιπτώσεις τη μείωση στους συντελεστές ΦΠΑ σε προϊόντα πλατιάς κατανάλωσης την επωφελούνται οι μεσάζοντες αντί οι καταναλωτές, τη βάζουν στο κέρδος τους.

Το πρόβλημα της ακρίβιας γίνεται ακόμα πιο μεγάλο για τα νοικοκυριά εξαιτίας των ελλειμμάτων και των ανεπαρκειών της κοινωνικής πολιτικής του κράτους. Συνήθως, η συζήτηση για την κοινωνική πολιτική περιορίζεται στην παράθεση αριθμών και στατιστικών. Αυτό έχει κάνει και η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, παρουσιάζοντας τον προϋπολογισμό της. Ασφαλώς, οι αριθμοί έχουν τη δική τους σημασία, αλλά, αν δεν γειώνονται στις πραγματικότητες, τότε αυτοί πολλές φορές παραπλανούν. Θα αποφυγώ λοιπόν να παραθέσω αριθμούς, αλλά νομίζω αξίζει να αναφέρω ότι σε πολλούς βασικούς δείκτες κοινωνικής πολιτικής η Κύπρος υστερεί από τους μέσους όρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε κάποιους δε κοινωνικούς δείκτες η Κύπρος βρίσκεται στον πάτο, όπως για παράδειγμα για τα άτομα με αναπηρίες, για τη στήριξη της οικογένειας, σε επιδόματα παροχής υγείας, συντάξεων κ.ά. Υπάρχει λοιπόν πολλή δουλειά που πρέπει να γίνει. Δουλειά κυρίως προς την κατεύθυνση της δημιουργίας δομών και υποδομών, της εφαρμογής συγκεκριμένων πολιτικών και δράσεων, της αναπροσαρμογής επιδομάτων και χορηγιών, έτσι ώστε να αποτελούν ουσιαστικό στήριγμα στη σημερινή εποχή.

Θα μπορούσαν να λεχθούν πολλά, όμως λόγω χρόνου να μου επιτρέψετε να αναφερθώ σε δύο μόνο πολύ κρίσιμους τομείς οι οποίοι σχετίζονται με τη νέα γενιά του τόπου, η οποία δέχεται τη μεγαλύτερη πίεση από τις αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις. Ο πρώτος τομέας είναι ο στεγαστικός. Η στέγη έχει γίνει απλησίαστο όνειρο για ένα μεγάλο μέρος της νέας γενιάς. Το κράτος δεν έχει ολοκληρωμένη στεγαστική πολιτική και δεν μειώνει τα μέτρα τα οποία έχουν εξαγγελθεί. Δεν έχει ούτε για τους πρόσφυγες, αφού η προηγούμενη κυβέρνηση ξήλωσε τα περισσότερα προγράμματα που υπήρχαν. Τα κρατικά προγράμματα προσφοράς και χρηματοδότησης στέγης είναι περιορισμένης εμβέλειας. Επιβάλλεται η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου στεγαστικού σχεδιασμού και η δημιουργία κεντρικού κρατικού στεγαστικού φορέα για την υλοποίησή του. Σχετικά με τη δανειοδότηση για απόκτηση στέγης, από τη στιγμή που ο Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης το 2017 μετατράπηκε σε τράπεζα, δεν μπορεί να εκπληρώσει αυτό τον ρόλο. Είτε λοιπόν ο οργανισμός θα επιστρέψει πίσω στον αρχικό του χαρακτήρα είτε η κυβέρνηση θα πρέπει να δημιουργήσει καινούργιο.

Ο δεύτερος τομέας είναι αυτός των νέων οικογενειών. Ένας από τους βασικούς λόγους, ίσως ο πιο βασικός, για την υπογεννητικότητα στον τόπο μας είναι τα προβλήματα που υπάρχουν για τη φροντίδα των παιδιών και τη στήριξη των γονιών. Για τούτο απαιτείται η δημιουργία δομών και η ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων. Και για τα δύο ζητήματα το ΑΚΕΛ έχει καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις μέσα από δύο εκστρατείες που τρέχει.

Στο κεφάλαιο της κοινωνικής πολιτικής εξέχουσα θέση κατέχουν οι τομείς της δημόσιας υγείας και παιδείας, στους οποίους δεν θα επεκταθώ, αφού θα καλυφθούν τεκμηριωμένα από βουλευτές και βουλευτριες του κόμματος. Νιώθω όμως την ανάγκη να επαναλάβω μία έκκληση προς τον Πρόεδρο για τη δημόσια υγεία, την οποία απηύθυνα σε επιστολή μου την 21^η Νοεμβρίου, η οποία δεν έτυχε καμίας απάντησης, όπως και άλλες επιστολές μου εκ μέρους του ΑΚΕΛ δεν έτυχαν προεδρικής απάντησης. Προφανώς, έτσι εννοούν ο Πρόεδρος και η κυβέρνησή του τον νέο αέρα, που επαγγέλλονταν προεκλογικά, έναν νέο αέρα που αγνοεί την αντιπολίτευση. Εν πάση περιπτώσει, στη δημόσια υγεία χρειάζονται μέτρα επείγοντως, τόσο για να σωθούν τα

δημόσια νοσηλευτήρια όσο και για να διορθωθούν προβλήματα και να συμπληρωθούν ανάγκες και κενά στο ΓΕΣΥ. Οι εξελίξεις είναι κρίσιμες και επιβάλλονται ενέργειες και αποφάσεις, πριν να είναι αργά.

Ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο για τη χώρα μας είναι αυτό της ενέργειας. Πέραν του κόστους και της πλήρους σχεδόν εξάρτησης της Κύπρου από τα ορυκτά καύσιμα, πρέπει να έχουμε επίγνωση και των μεγάλων κινδύνων που αντιμετωπίζει η χώρα μας στα θέματα ενεργειακής ασφάλειας και επάρκειας. Γι' αυτό το θλιβερό γεγονός ασήκωτες είναι οι ευθύνες της κυβέρνησης Αναστασιάδη-Συναγερμού, η οποία με την ανικανότητά της και τον εθισμό της στην εξυπηρέτηση μεγάλων συμφερόντων άφησε την Κύπρο ενεργειακά ανοχύρωτη.

Η μη έλευση φυσικού αερίου για ηλεκτροπαραγωγή -τέσσερις φορές την εξήγγειλε, δεν ήρθε ποτέ- η μειωμένη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μας μείγμα -υστερούμε κατά πολύ από τους ευρωπαϊκούς στόχους- η καθυστέρηση στη βελτίωση και ανανέωση των δικτύων της ΑΗΚ, που προκαλεί αδυναμία διαχείρισης της παραγόμενης ενέργειας, καθώς και η απουσία σχεδιασμού για αποθήκευση ενέργειας, σε συνάρτηση με την παγκόσμια κατάσταση στις τιμές των καυσίμων, οδηγούν σε ολοένα μεγαλύτερο κόστος στην παραγωγή ρεύματος. Ένα κόστος το οποίο γίνεται ακόμα πιο μεγάλο από το πέναλτι που πληρώνουμε στους ρύπους. €350 εκατομ. το 2023, €0,5 δις υπολογίζεται το 2024 «δώρα» της κυβέρνησης του Συναγερμού στους Κυπρίους φορολογούμενους πολίτες. Πρόβλημα υπάρχει και με την έλλειψη διαφάνειας σχετικά με τη δημοπράτηση ρύπων και των εσόδων που προκύπτουν για το κράτος.

Σ' αυτή την απαισιόδοξη εικόνα αν προσθέσουμε τη μεγάλη καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των υποδομών έλευσης φυσικού αερίου, την αδυναμία αξιοποίησης των κυπριακών κοιτασμάτων, τη μεγάλη καθυστέρηση στο άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς, τότε αντιλαμβανόμαστε το βουνό που πρέπει να ανεβούμε, χωρίς μάλιστα να έχουμε την πολυτέλεια του χρόνου. Αυτή είναι η αρνητική κληρονομιά της προηγούμενης κυβέρνησης. Αυτή όμως είναι και η πρόκληση στην οποία καλείται η κυβέρνηση να ανταποκριθεί.

Για τη μείωση των τιμών ενέργειας πρότασή μας είναι να αξιοποιηθεί μέρος των εσόδων από τη δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπών αερίων, με σκοπό την κατάργηση του τέλους ΑΠΕ και του τέλους των υπηρεσιών δημόσιας ωφέλειας που καταβάλλουν οι καταναλωτές, καθώς επίσης και για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, που οξύνεται. Αυτό ευθυγραμμίζεται με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη νομοθεσία για διάθεση τουλάχιστον του 50% των εσόδων δημοπράτησης προς αυτή την κατεύθυνση.

Επιβάλλεται επίσης η διαμόρφωση ολοκληρωμένου μακροπρόθεσμου ενεργειακού στρατηγικού σχεδιασμού, που να καλύπτει όλες τις πτυχές του κεφαλαίου της ενέργειας, τον ηλεκτρισμό, το φυσικό αέριο, τις μεταφορές, τη διείσδυση των ΑΠΕ, την ενεργειακή απόδοση και την αποθήκευση ενέργειας.

Μεγάλη είναι η πρόκληση για την πράσινη μετάβαση. Αυτή πρέπει να στοχεύει στην προστασία και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της χώρας μας, στην προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από επιπτώσεις που σχετίζονται με την περιβαλλοντική κρίση. Η πράσινη μετάβαση πρέπει να γίνει δίκαια και να είναι προσβάσιμη σε όλους. Είναι μεγάλη η ανησυχία μας για τους πράσινους φόρους, που θα αρχίσουν να επιβάλλονται από τον ερχόμενο Μάρτιο και οι οποίοι θα επιβαρύνουν ακόμα περισσότερο τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Η κυβέρνηση πρέπει να απαιτήσει διευκολύνσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση και να συζητήσει πώς θα αντισταθμίσει το επιπρόσθετο κόστος, ιδιαίτερα για τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα της κοινωνίας.

Μια άλλη μεγάλη πρόκληση είναι το μεταναστευτικό. Η Κύπρος τα τελευταία χρόνια είναι χώρα υποδοχής προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών. Η προηγούμενη κυβέρνηση απέτυχε παταγωδώς να ανταποκριθεί και σε αυτό το θέμα. Ενώ είχε συναινέσει σε πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στην ουσία εγκλωβίζουν χιλιάδες ανθρώπους στις χώρες πρώτης γραμμής, όπως είναι η Κύπρος, δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να διαχειριστεί αυτές τις ροές. Είχε αναγάγει ένα συρματόπλεγμα σε βασική πτυχή αυτής της ανύπαρκτης πολιτικής. Έτσι, τα προβλήματα συσσωρεύτηκαν και έγιναν πρώτης τάξεως πρόσχημα για την ακροδεξιά, προκειμένου να χύνει το δηλητήριο του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην κυπριακή κοινωνία και να φτάνει μέχρι την οργάνωση πογκρόμ. Η Κύπρος επιτέλους πρέπει να αποκτήσει ολοκληρωμένη πολιτική για τη μετανάστευση. Είναι κι αυτή μια μεγάλη πρόκληση για την κυβέρνηση. Μια τέτοια πολιτική δεν πρέπει να εξαντλείται στη διαχείριση των αιτήσεων ασύλου, οι οποίες βεβαίως πρέπει να εξετάζονται γρήγορα, δίκαια και αποτελεσματικά.

Η δημιουργία υφυπουργείου για τη μετανάστευση από μόνη της δεν πρόκειται να αντιμετωπίσει τα προβλήματα. Χρειάζονται δομές με κατάλληλη και επαρκή στελέχωση, πολιτικές που να βελτιώνουν την πρόσβαση σε δικαιώματα, την ενημέρωση για τις υποχρεώσεις και για ένταξη σε όσους λαμβάνουν άσυλο. Πρέπει αποφασιστικά να παταχθούν τα κυκλώματα εμπόρια προσώπων και διακινητών και να προωθηθούν διμερείς συμφωνίες επαναπατρισμού με άλλες χώρες με τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ανάγκη να εφαρμοστεί μια ολοκληρωμένη πολιτική για την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, ώστε οι μετανάστες και οι αιτητές ασύλου να μην πέφτουν θύματα μαύρης εργασίας, αλλά να εργάζονται με αξιοπρέπεια εκεί όπου υπάρχουν ρυθμισμένες εργασιακές σχέσεις. Έτσι, δεν θα υπάρχει αθέμιτος ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας και θα αποφεύγεται η δημιουργία συνθηκών εξαθλίωσης και γκετοποίησης. Η κυβέρνηση επιτακτικά πρέπει επίσης να θέσει στους ευρωπαϊκούς θεσμούς την προώθηση της πολιτικής του επιμερισμού των μεταναστευτικών ροών σε όλα τα κράτη μέλη, ανάλογα με τον πληθυσμό και τις δυνατότητές τους.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στον επίλογο της αναφοράς μου για τις προκλήσεις που υπάρχουν ενώπιον της χώρας μας δεν μπορώ να μην αναφερθώ στο καθοριστικό ζήτημα για το μέλλον του τόπου μας, τη λύση του Κυπριακού. Η συνεχιζόμενη εκκρεμότητα υποθηκεύει το μέλλον όχι μόνο της οικονομίας, αλλά και της χώρας ολόκληρης. Η μη λύση δεν συντηρεί μόνο τις συνθήκες ανασφάλειας, αλλά ταυτόχρονα περιορίζει ή και αποστειρεί από δυνατότητες για ανάπτυξη της οικονομίας και εν γένει της χώρας μας. Σκεφτείτε, αν το Κυπριακό ήταν λυμένο, πόσο πιο εύκολα θα μπορούσαμε να πετύχουμε την ενεργειακή συνδεσιμότητα της χώρας μας, αντί να βολοδέρνουμε σε δύσκολους ή και ασύμφορους από οικονομικής άποψης σχεδιασμούς. Σκεφτείτε πού ενδεχομένως να βρισκόταν το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σκεφτείτε τι επιπρόσθετες επενδύσεις θα μπορούσαν να γίνουν για την ανάπτυξη στη χώρα μας και τις νέες προοπτικές, που θα ανοίγονταν μπροστά μας.

Είναι αλήθεια ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο που οι προσδοκίες για λύση είναι σχεδόν μηδαμινές και η απαισιοδοξία κυριαρχεί. Είμαστε όμως πεπεισμένοι ότι οι προοπτικές για επίλυση του Κυπριακού δεν εξέλπταν. Υπάρχει χαραμάδα ελπίδας την οποία πρέπει να επιδιώξουμε με τις πρωτοβουλίες μας να την ενισχύσουμε. Να σπάσουμε το μακροβιότερο αδιέξοδο που υπήρξε ποτέ, παραμένοντας συνεπείς στη συμφωνημένη βάση λύσης της δικαιοδικής διζωνικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, προβάλλοντας συνεχώς την ετοιμότητά μας για συνέχιση των διαπραγματεύσεων στη βάση του πλαισίου Γκουτέρες από το σημείο που διακόπηκαν το 2017 και διαφυλάσσοντας όλες τις επιτευχθείσες συγκλίσεις· διαμορφώνοντας και προωθώντας θετική ατζέντα έναντι της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής κοινότητας, αξιοποιώντας τα ενεργειακά θέματα, χωρίς να παραβιάζουμε τις κόκκινές μας γραμμές. Σχετική πρόταση έχουμε υποβάλει τόσο στον τέως Πρόεδρο όσο και στον νυν Πρόεδρο. Ανακοινώνοντας μέτρα από μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τους Τουρκοκυπρίους συμπατριώτες μας, που αποτελούν τους φυσικούς μας συμμάχους για την επίτευξη, αλλά και για τη λειτουργία της λύσης. Και για αυτό έχουμε υποβάλει μια ολοκληρωμένη πρόταση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Στόχος είναι να δημιουργήσουμε δυναμική διάρρηξης του αδιεξόδου, το οποίο εκμεταλλεύεται η Τουρκία, για να παγιώνει με νέα κατοχικά τετελεσμένα την de facto διχοτόμηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όπως ήδη έχουμε ανακοινώσει, η απόφαση του ΑΚΕΛ είναι να καταψηφίσει τον προϋπολογισμό της κυβέρνησης. Ο εκάστοτε κρατικός προϋπολογισμός δεν είναι απλώς αριθμοί. Είναι η έκφραση των αξιών και των προτεραιοτήτων κάθε κυβέρνησης. Κατά την εκτίμησή μας, ο πρώτος προϋπολογισμός της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη είναι διαχειριστικός. Βασικά, η κυβέρνηση συνεχίζει απ' εκεί που έμειναν οι προϋπολογισμοί της προηγούμενης κυβέρνησης. Άλλωστε, ο Πρόεδρος συχνά-πυκνά τονίζει ότι συνεχίζει την οικονομική πολιτική της προηγούμενης διακυβέρνησης, αυτήν που αυτοί που την υποστήριξαν ήθελαν να την αλλάξουν.

Κατά την εκτίμησή μας, ο προϋπολογισμός δεν ανταποκρίνεται στις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα μας. Το ΑΚΕΛ λοιπόν καταψηφίζει τον προϋπολογισμό, για τους εξής λόγους:

Πρώτον, δεν προνοεί την επιστροφή στην κοινωνία έστω ενός μέρους από τα απροσδόκητα έσοδα εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ που έχει το κράτος εξαιτίας της ακρίβιας. Έσοδα που βγαίνουν από τις τσέπες του κόσμου. Η κυβέρνηση προτιμά να πιέζει την κοινωνία, αντί να κάνει αυτό που κάνουν πολλά ευρωπαϊκά κράτη, στηρίζοντας τους ανθρώπους απέναντι στο αυξανόμενο κύμα ακρίβιας και τα υψηλά επιτόκια.

Δεύτερον, πολύ λίγα πράγματα περιλαμβάνει για την αντιμετώπιση των σημαντικών δομικών στρεβλώσεων που ταλαιπωρούν την οικονομία μας. Πολύ λίγα περιλαμβάνει επίσης για τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου, ισχυρού αναπτυξιακού μοντέλου, που να απελευθερώνει και να αξιοποιεί τις δυνατότητες που έχει ο τόπος· μοντέλο ανάπτυξης που να παράγει αξιοπρεπείς ποιοτικές θέσεις εργασίας και ευημερία για όλους, πάντοτε με σεβασμό στο περιβάλλον.

Τρίτον, δεν προβλέπει πολιτικές, ώστε επιτέλους το κράτος να αντιπαρατεθεί με τα μεγάλα συμφέροντα, τα ολιγοπώλια και τα καρτέλ που κερδοσκοπούν σε βάρος των πολιτών, τα κατεστημένα στην οικονομία, στην αγορά και στο τραπεζικό σύστημα, προκειμένου να δοθούν λύσεις για την κοινωνία, τη μεσαία τάξη, τα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Τέταρτον, απουσιάζουν πολιτικές που να προσδίδουν στην οικονομική ανάπτυξη βάθος και βιωσιμότητα και να ενισχύουν ουσιαστικά το εισόδημα της κοινωνίας για αντιμετώπιση των ανισοτήτων.

Πέμπτον, δεν απαντά ικανοποιητικά στα οξυμμένα προβλήματα που απασχολούν την κοινωνία, όπως είναι η ακρίβια, το στεγαστικό, η έλλειψη σύγχρονης κοινωνικής πολιτικής με επίκεντρο τη νέα γενιά, τους εργαζόμενους γονείς και την οικογένεια. Δεν απάντησε ικανοποιητικά ούτε και στο θέμα των εκποιήσεων και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ουσιαστικά ακολουθώντας την πεπατημένη της προηγούμενης κυβέρνησης.

Το ΑΚΕΛ καταψηφίζει τον προϋπολογισμό για έναν επιπρόσθετο λόγο: δεν μπορεί να δώσει ψήφο εμπιστοσύνης σε μια κυβέρνηση η οποία στους πρώτους δέκα μήνες της διακυβέρνησής της κατάφερε -γιατί περί κατορθώματος πρόκειται- να απογοητεύσει με τις κακές επιδόσεις και συμπεριφορές της ακόμα και πολλούς από αυτούς που ψήφισαν Νίκο Χριστοδουλίδη.

Η κοινωνία αντιμετωπίζει σοβαρά, μεγάλα και πιεστικά προβλήματα, που χρειάζονται ουσιαστικές απαντήσεις, στρατηγικές επιλογές και λύσεις ριζικές. Αντ' αυτού και παρ' όλες τις προεκλογικές υποσχέσεις και εξαγγελίες πως υπάρχουν λύσεις για όλα, διαπιστώνουμε ότι η κυβέρνηση απουσιάζει από τα προβλήματα, παρακολουθεί αμήχανη τις εξελίξεις και ενίοτε κρύβεται. Ενώ υποσχόταν νέο αέρα και αλλαγή, σκόρπισε την απογοήτευση. Οι προσδοκίες διαψεύστηκαν νωρίς με τον σχηματισμό του Υπουργικού Συμβουλίου. Έπειτα ζήσαμε τα τραγελαφικά με τους διορισμούς συμβούλων χωρίς ή αμφιβόλου νομιμότητας πτυχία, με τις υπερωρίες κυβερνητικών αξιωματούχων, με τα θέματα συντάξεων και επιδομάτων που αγγίζουν ακόμα και τον πρώτο τη τάξει. Και στα θέματα τάξης, αξιοκρατίας, διαφάνειας, χρηστής διοίκησης, νοοτροπιών και αντιλήψεων η παρούσα κυβέρνηση απλώς αντιγράφει την προηγούμενη. Είναι διάχυτο το αίσθημα που υπάρχει στην κοινωνία ότι η κυβέρνηση δεν κυβερνά, ότι πελαγοδρομεί, κρύβεται και συνήθως αρκείται σε επικοινωνιακή διαχείριση των διάφορων ζητημάτων που προκύπτουν.

Το ΑΚΕΛ θα συνεχίσει να πολιτεύεται ως η μόνη συνεπής δύναμη αντιπολίτευσης, με υπευθυνότητα και κυρίως με δημιουργικό τρόπο. Δεν ασκούμε κριτική καθηκόντως. Εκεί όπου συμφωνούμε, βάζουμε πλάτη, προκειμένου οι πολιτικές να έχουν αποτέλεσμα. Η ιστορία μας άλλωστε μας δικαιώνει, καθώς αυτό πράξαμε και στο παρελθόν, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση του ΓΕΣΥ. Αναλόγως, για καθετί με το οποίο διαφωνούμε, αντιπαραβάλλουμε προτάσεις, εισηγήσεις, θέσεις, λύσεις ρεαλιστικές και τεκμηριωμένες από τη σκοπιά των αναγκών της κοινωνίας και της οικονομίας, των εργαζομένων, των ευάλωτων ομάδων, της νέας γενιάς, της πλειοψηφίας της κυπριακής κοινωνίας, που εξακολουθεί να πιστεύει ότι αυτός ο τόπος μπορεί και πρέπει να κάνει βήματα μπροστά. Μακάρι, χίλιες φορές μακάρι, η κυβέρνηση να αλλάξει ρότα, αναγκάζοντάς μας να αναθεωρήσουμε τη στάση μας στο μέλλον! Έως τότε όμως, εμείς θα συνεχίσουμε να ασκούμε τον αντιπολιτευτικό μας ρόλο με υψηλό αίσθημα ευθύνης έναντι του τόπου και του λαού μας.

Καλή χρονιά με υγεία σε όλους!

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κουλία μου, να σας παρακαλέσω να 'ρθείτε πάνω στο προεδρείο, για να μπορέσω να κατέβω εγώ κάτω στο βήμα.

(Στο σημείο αυτό την Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά στην έδρα ο κ. Ζαχαρίας Κουλίας.)

ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Θα ξεκινήσω με αυτό, γιατί οφείλω και ως Πρόεδρος του σώματος να το θέσω: Θεωρώ κατ' ελάχιστον ασέβεια προς το σώμα την παρουσία μόνο ενός υπουργού, που σας ευχαριστούμε που προσωπικά είστε εδώ, αλλά μόνο ενός υπουργού στην εξέταση του προϋπολογισμού, όταν αυτή η Βουλή αφιέρωσε τόσες ώρες, τόσες μέρες, τόσο χρόνο σε μια επίπονη προσπάθεια και διαδικασία, πολλές φορές καλύπτοντας και διορθώνοντας κενά και παραλείψεις της ίδιας της κυβέρνησης. Πραγματικά λυπάμαι.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Διανύουμε μια δύσκολη περίοδο. Αιζήντα πολέμου, οικονομικής κρίσης, ενεργειακής κρίσης, κρίσης αρχών και δημοκρατίας. Και είναι το πολιτικό σκηνικό τόσο σύνθετο και πολύπλοκο, που καλούμαστε να αφήσουμε μακριά λαϊκίστικες πολιτικές προσεγγίσεις, ακόμα και αναχρονιστικές απόπειρες εξόντωσης πολιτικών «αντιπάλων» μέσα από ψιθύρους, υπόγεια και ανώνυμα κτυπήματα.

Στην πολιτική έχω μάθει καλά ότι είμαστε για να τοποθετούμαστε επί πολιτικών θέσεων και οι διαφορές μας είναι πολιτικές, όχι προσωπικές, γι' αυτό καλό θα ήταν να αφήσουμε κατά μέρος οτιδήποτε δεν αφορά την πολιτική αυτή καθ' αυτή και έχει να κάνει με σκοπιμότητες και συμφέροντα, έννοιες ασύμβατες με τον σκοπό και τον λόγο που βρισκόμαστε σε αυτό τον χώρο.

Καλούμαστε λοιπόν να εκσυγχρονίσουμε τον πολιτικό μας λόγο, αλλά κυρίως οι πολίτες να κατανοήσουν τι έχουμε να διαχειριστούμε και τι αποφάσεις λαμβάνουμε που τους αφορούν. Και να αφήσουμε στην άκρη, επιτέλους, το αυτομαστίγωμα για λάθη και παραλείψεις του παρελθόντος. Εξάλλου τα προβλήματα που έχουμε να διαχειριστούμε είναι ήδη αρκετά και πολύπλοκα και οι ακραίες πολιτικές επιλογές που απλώς ακυρώνουν και αντιτίθενται στα πάντα δεν μπορεί να αποτελούν επιλογή, ειδικά σε μια χώρα που πάλεψε όσο καμία, για να αποκτήσει την ανεξαρτησία και την ακεραιότητά της. Εμείς λοιπόν είμαστε εκείνοι που χρειάζεται να προστατεύσουμε τη δημοκρατία που με κόπους και θυσίες κατακτήθηκε σε μια χώρα που εξακολουθεί να τελεί υπό κατοχή.

Και δεν μπορεί μέσα από τοποθετήσεις να σπέρνουμε το μίσος, τον φόβο, αλλά, με εισηγήσεις και πολιτικές τοποθετήσεις που ενέχουν συνέπεια και ευθύνη, να καθορίσουμε την ορθή πορεία κατεύθυνσης. Εξάλλου γι' αυτό μας εξέλεξαν οι πολίτες και γι' αυτό είμαστε εδώ είτε ως άτομα είτε ως πολιτικοί σχηματισμοί. Για τις θέσεις μας οι οποίες δεν μπορεί να διαφοροποιούνται αναλόγως του ποιος βρίσκεται στην εξουσία είτε ποιος θα θέλαμε να είναι στην εξουσία. Οι θέσεις μας είναι ο λόγος που ανήκουμε ή ασπάζομαστε μια

συγκεκριμένη ιδεολογία ή πολιτική επιλογή. Και καλό θα ήταν κάποιος να κάνουν την αυτοκριτική τους, αν τώρα «έχουν βάλει τα ρούχα τους αλλιώς».

Και, όχι, εμείς δεν θεωρούμε ότι είμαστε η μόνη συνεπής πολιτική δύναμη. Και άλλοι είναι και δεν έχουμε πρόβλημα να το αναγνωρίσουμε, όπως το πράξαμε και στο παρελθόν. Εμείς τουλάχιστον ως πολιτικός χώρος στον Δημοκρατικό Συναγερμό έχουμε και θέση και άποψη. Θέσεις και απόψεις που δεν διαφοροποιούνται ποσώς, επειδή οι πολίτες μας κατέταξαν στον χώρο της αντιπολίτευσης. Και ποιοι είμαστε; Θέσεις οι οποίες εκφράζονται καθημερινά μέσα από τοποθετήσεις, απόψεις και παρεμβάσεις μας για κάθε ζήτημα. Και ας αφήσουμε λοιπόν στην άκρη οτιδήποτε ασύμβατο και ας αναμετρηθούμε επί πολιτικών, για τις παρεμβάσεις και τις θέσεις μας. Ας μη συμβάλλουμε και εμείς ηθελημένα ή άθελα σε μια επιτηδευμένη περιρρέουσα ισοπέδωσης των πάντων.

Παρ' όλα ταύτα, υπεύθυνη στάση δεν σημαίνει και δεδομένη, για να το ξεκαθαρίσουμε και αυτό, και ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν ήταν και δεν θα είναι ποτέ δεδομένος για κανένα και για τίποτα πέρα από πλήρως συνεπής στις θέσεις και αρχές του. Κοντολογίς, δεν μπορεί τα όποια κρίσιμα ζητήματα να επαφίονται στην υπευθυνότητα και τον πατριωτισμό της αντιπολίτευσης. Όπως βεβαίως κατ' αντιστοιχία η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν μπορεί να αναλαμβάνει αρμοδιότητες ή ρόλο πέραν της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρμοδιότητας, βγάζοντας την εκτελεστική εξουσία από τη δύσκολη θέση ή αναλαμβάνοντας ευθύνες που δεν της αναλογούν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε ενώπιόν μας προς εξέταση τον κρατικό προϋπολογισμό, την υπέρτατη νομοθετική πράξη εν μέσω καταγιστικών πολιτικών εξελίξεων που επιτάσσουν ως κορυφαία προτεραιότητα την οικονομική σταθερότητα της χώρας μας, μέσα από μία συνετή και συνεπή δημοσιονομική πολιτική. Μια σταθερή δημοσιονομική πολιτική που δεν υπήρξε ποτέ δεδομένη, αλλά αντιθέτως βιώσαμε τις αρνητικές έως καταστροφικές συνέπειες λανθασμένων οικονομικών προσεγγίσεων και είναι με θυσίες και συγκεκριμένη στόχευση που φτάσαμε στο σημείο να έχουμε ενώπιόν μας πλεονασματικούς πλέον προϋπολογισμούς. Και αν, όπως λέχθηκε, οι οίκοι αξιολόγησης «Moody's», «Fitch» κ.τ.λ. μας κατατάσσουν σε τέτοια επίπεδα, δεν κρίνεται αυτό σε λίγους μόλις μήνες, αλλά κρίνεται από την έκβαση των οικονομικών πολιτικών που προαποφασίστηκαν, για να είμαστε σωστοί και δίκαιοι.

Μπροστά λοιπόν στην έκρυθμη κατάσταση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε, δεν χωράνε ούτε ακροβατισμοί ούτε και πειραματισμοί. Χρειάζεται να επικεντρωθούμε στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής πολιτικής σε όλους τους τομείς και ας αντιληφθούμε ότι ίσως η κρίση να είναι πλέον η σημερινή μας κανονικότητα που δεν συνεπάγεται απλώς διαχείριση, δηλαδή να τρέχουμε συνεχώς πίσω από τις εξελίξεις, αλλά απαιτείται όραμα, προνοητικότητα και μακρόπνοος σχεδιασμός.

Ένας τέτοιος σχεδιασμός συνεπάγεται συλλογικότητα εκεί και όπου είναι εφικτό. Μόνο έτσι μπορούμε να αποδείξουμε ότι πραγματικά νοιαζόμαστε για τον τόπο μας. Για εμάς οι μηδενιστικές πρακτικές δεν ήταν και δεν θα είναι ποτέ επιλογή πολιτικού χειρισμού. Αξιολογούμε, προσμετράμε δεδομένα και προοπτικές, εντοπίζουμε κενά και παραλείψεις και παρεμβαίνουμε εκεί και όπου χρειάζεται με διορθωτικές και στοχευμένες κινήσεις, ακόμα και με παραδοχές, εάν και εφόσον χρειαστεί.

Μακριά από δογματισμούς και φοβικά σύνδρομα, χρειάζεται να είμαστε ανοιχτοί σε νέες ιδέες και μεταρρυθμιστικές πολιτικές. Όπως άλλωστε πράξαμε και θέσαμε τις βάσεις προωθώντας όλες τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις για τον τόπο μας: ΓΕΣΥ, τοπική αυτοδιοίκηση, δικαιοσύνη, δημόσια υπηρεσία, κοινωνική πολιτική.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καλούμαστε να ψηφίσουμε τις βασικές κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής του κυβερνητικού προγράμματος. Μας ικανοποιεί αφενός ότι σε αυτό έχουν ενσωματωθεί οι πλείστες φιλόδοξες δράσεις, οι οποίες τροχοδρομήθηκαν από την προηγούμενη κυβέρνηση και περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Ωστόσο, η πιο βασική μας διαπίστωση είναι ότι ο συγκεκριμένος προϋπολογισμός δεν διαπνέεται από κάτι νέο, κάποιο καινούριο έργο, ένα ηγετικό όραμα για τον τόπο και νέες προοπτικές για τους πολίτες.

Άκουσα με προσοχή προηγουμένως να απαριθμούνται πράγματα που για πρώτη φορά ξεκίνησαν, ξεκλείδωσαν κ.ο.κ. «Ενοίκιο Έναντι Δόσης», «Park & Ride», Ειδικό Δικαστήριο κ.τ.λ. Αλλά βεβαίως δεν αναφέρθηκε ότι αυτά ήταν πολιτικές επιλογές και έργα που προετοιμάστηκαν από την προηγούμενη διακυβέρνηση και τώρα εφαρμόζονται, και καλώς εφαρμόζονται, αλλά να λέμε την πραγματικότητα και τι πραγματικά ισχύει. Εξάλλου, αν κατόρθωνε η όποια κυβέρνηση σε λίγους μόλις μήνες, χωρίς να ήταν έτοιμα από πριν, να τα κάνει όλα αυτά, θα έπρεπε να την εντάξουμε στο βιβλίο Γκίνες. Και μακάρι όλες οι κυβερνήσεις να παραλάμβαναν τέτοια κληρονομιά που καθόλου, τουλάχιστον για εμάς, αρνητική είναι. Και επίσης να σημειώσω και κάτι που επίσης λέχθηκε, ότι τα λάθη επιλογής είναι και λάθη πολιτικής και το λάθος είναι λάθος και μόνο με παραδοχή μπορεί να διορθωθεί. Χρειαζόμαστε λοιπόν προοπτικές ανάπτυξης που θα ανταποκρίνονται στα καινούρια δεδομένα και τις συνεχείς προκλήσεις, όπως αναφέρονται και μεταλλάσσονται

καθημερινά με όσα συνταρακτικά συμβαίνουν γύρω μας. Με περαιτέρω ενίσχυση των παραδοσιακών πυλώνων της οικονομίας, αλλά και προωθώντας συνάμα την περαιτέρω ανάπτυξη νέων κλάδων.

Προοπτικές οι οποίες να διασφαλίζουν καλύτερες μέρες για τους πολίτες, τα νοικοκυριά, τη μεσαία τάξη, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν δεχθεί, ναι, το μεγαλύτερο πλήγμα, λόγω αλληπάλληλων κρίσεων, της ακρίβιας, της αύξησης των δανειστικών επιτοκίων, των υψηλών τιμών ενέργειας, του απαγορευτικού κόστους στέγασης, των πληθωριστικών τάσεων.

Αντιθέτως, είδαμε να υπάρχει δυσκαμψία και αναβλητικότητα από πλευράς της κυβέρνησης να επαναφέρει τα μέτρα επιδότησης στο ρεύμα και στα καύσιμα, κωφεύοντας στις αλληπάλληλες προειδοποιήσεις μας ότι η αναστολή τους θα έφερνε με μαθηματική ακρίβεια την αναζωπύρωση του πληθωρισμού.

Το ίδιο σκηνικό δυστυχώς βλέπουμε να επαναλαμβάνεται και στο θέμα της αύξησης των ανελαστικών δαπανών, δεσμεύοντας για αρκετά χρόνια τα δημόσια οικονομικά. Και ναι μεν οι προσεγγμένες δημοσιονομικές πολιτικές της δεκαετίας του ΔΗΣΥ ενίσχυσαν την ανθεκτικότητα και τη δυναμική της οικονομίας και δημιούργησαν ένα πολύ καλό υπόβαθρο για την τωρινή κυβέρνηση, ούτως ώστε να καταθέτει ενώπιόν μας έναν πλεονασματικό προϋπολογισμό, ο οποίος προβλέπει ταυτόχρονα και περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους, εντούτοις δεν μπορούμε να μην εκφράσουμε για πολλοστή φορά την έντονη ανησυχία μας για την αυξητική τάση του κρατικού μισθολογίου κατά 14% σε έναν μόλις χρόνο.

Δεν μπορούμε να μην επισημάνουμε τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο κίνδυνο που προκύπτει από τη διόγκωση των μόνιμων ανελαστικών δαπανών του κράτους, με την αποδέσμευση ρεκόρ των 2 400 θέσεων σε εννέα μόλις μήνες και σε μια περίοδο που οι εξωγενείς παράγοντες κάθε άλλο παρά προβλέψιμοι μπορούν να χαρακτηριστούν. Έχει γίνει αλήθεια, αγαπητοί συνάδελφοι, μελέτη πρόβλεψης, κοστολόγησης και όλες αυτές οι θέσεις είναι απόλυτη προτεραιότητα σε μια σύνθετη οικονομικά περίοδο; Και ποιος ο αντίκτυπος για τα δημόσια οικονομικά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ειδικά αν η συνθετότητα των πολιτικών εξελίξεων, όχι απλώς συνεχιστεί, αλλά γίνει συνθετότερη;

Θεωρούμε ότι κάθε άλλο παρά έκπληξη μπορεί να ενέχει η ανησυχία μας, όπως επίσημα λέχθηκε, και είναι χρέος μας να καταγράψουμε με βάση τις δικές μας προβλέψεις και εκτιμήσεις ότι αυτό αποβαίνει εις βάρος της χάραξης άλλων πολιτικών που αφορούν την αποτελεσματική στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, των ασθενών μας, των νεαρών ζευγαριών, των χαμηλοσυνταξιούχων, των τρίτεκνων και πολύτεκνων οικογενειών, του προσφυγικού μας κόσμου, προεκλογικές κατά τα άλλα εξαγγελίες που αποσιωπήθηκαν.

Μέλημα, δουλειά και έγνοια μας η διαμόρφωση πολιτικών εντός του πλαισίου δημοσιονομικής πειθαρχίας. Και έχουμε αποδείξει ότι μπορούμε να την κάνουμε σωστά, έχουμε αποδείξει ότι μπορούμε να ανταποκρινόμαστε με επιτυχία και επάρκεια στα εκάστοτε διακυβεύματα και τις προκλήσεις, μέσα από μια συνετή ολιστική δημοσιονομική πολιτική, με την οποία βγήκαμε από μια βαθιά δημοσιονομική και χρηματοοικονομική κρίση, πετύχαμε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, αύξηση των εσόδων του κράτους, με μείωση μάλιστα φορολογιών και όχι επιβολή τους, δίνοντας ξανά προοπτική και ελπίδα στους πολίτες.

Αυτό μας δίνει το δικαίωμα από την εκάστοτε κυβέρνηση να απαιτούμε να σταθεί με σύνεση στο ύψος των περιστάσεων αυτούς τους δύσκολους και απρόβλεπτους καιρούς. Και είμαστε εδώ, ακριβώς για να συνδράμουμε με συγκεκριμένες πολιτικές και προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση, κοστολογημένες και πάντοτε εντός των δημοσιονομικών δυνατοτήτων του κράτους.

Συγκεκριμένα, σε σχέση με τον προϋπολογισμό του 2024 που βρίσκεται ενώπιόν μας σήμερα, ο Δημοκρατικός Συναγερμός, κατέθεσε μια σειρά από κοστολογημένες διορθωτικές εισηγήσεις, οι οποίες ωστόσο δεν υιοθετήθηκαν από την κυβέρνηση, με μοναδική εξαίρεση το πολύ σημαντικό έργο της δημιουργίας Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου, το οποίο, ενώ αρχικά είχε παγοποιηθεί, μετά και από δικές μας πιέσεις συμπεριλήφθηκε εν τέλει στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας.

Οι σημαντικότερες βελτιώσεις, καθώς και οι προτάσεις πολιτικής που προτείναμε για το 2024 είναι μεταξύ άλλων:

Εισαγωγή ειδικού σχεδίου για τη στήριξη των συνοδών ασθενών στο εξωτερικό. Κάτι το οποίο τέθηκε επιτακτικά και ομόφωνα από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας, με αίτημα συμπερίληψης στον κρατικό προϋπολογισμό κονδυλίου ύψους €4.000.000, αλλά, επιτρέψτε μου, και από εμένα την ίδια προσωπικά με σχετική επιστολή προς τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Με απογοήτευση, οφείλω να πω, διαπιστώνουμε ότι δεν εισακουστήκαμε σε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα, με ανθρωπιστικές διαστάσεις, στο οποίο η πολιτεία έχει την ελάχιστη υποχρέωση να συνδράμει και είναι κάτι βεβαίως που θα εμμένουμε επισταμένα και είμαι σίγουρη όπως και άλλοι πολλοί συνάδελφοι.

Πρώτωση της φορολογίας επί του οικογενειακού εισοδήματος, έτσι ώστε όλες οι οικογένειες της μεσαίας τάξης που εργάζονται και οι δύο σύζυγοι να απολαμβάνουν συνολικό αφορολόγητο εισόδημα €39.000, εισήγηση η οποία τέθηκε και προεκλογικά από τον Δημοκρατικό Συναγερμό και θεωρούμε ότι είναι διόρθωση μιας στρέβλωσης με σημαντική οικονομική ενίσχυση της μεσαίας τάξης.

Σταδιακή κατάργηση του ετήσιου τέλους εταιρειών ύψους €350, θέση που συνδιαμορφώθηκε και με άλλες πολιτικές δυνάμεις εντός της Βουλής.

Διεύρυνση, βελτίωση και απλοποίηση των διαδικασιών για το σχέδιο «Φωτοβολταϊκά για όλους», έτσι ώστε να είναι πρακτικά εφαρμόσιμο, με έμφαση στις ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού, για να μπορούμε, ναι, να έχουμε σε κάθε σπίτι φωτοβολταϊκά.

Απόδοση του τέλους 0,4% που ψήφισε η Βουλή στη διάθεση του Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών, για να αποτελέσει τη μαγιά για απώλεια χρήσης, κάτι που ομόφωνα αποφάσισε η Βουλή των Αντιπροσώπων και αναμένεται η κατάθεση κανονισμών.

Ενεργοποίηση του Ταμείου Αλληλεγγύης εντός του 2024 για τους κουρεμένους καταθέτες και κατόχους αξιογράφων και αξιοποίηση του μέχρι σήμερα αποθεματικού του που υπερβαίνει τα €200.000.000.

Επέκταση της άδειας μητρότητας στις 26 εβδομάδες από το πρώτο παιδί.

Αναθεώρηση της πολιτικής για τα άτομα με μέτρια αναπηρία, έτσι ώστε να συνεχίζεται η στήριξή τους για πρόοδο και κοινωνική ενσωμάτωση.

Αύξηση του μέτρου στήριξης για το επίδομα τέκνου, κυρίως για τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες, που θα λαμβάνει υπόψη τον πληθωρισμό της τελευταίας διετίας.

Βελτιώσεις στην αποτελεσματικότητα της στεγαστικής πολιτικής για νεαρά ζευγάρια, με ιδιαίτερη έμφαση στην άρση των περιορισμών για τη διάθεση στην αγορά της αυξημένης προσφοράς κατοικιών.

Δημιουργία ενιαίου εποπτικού μηχανισμού αναφορικά με τις επαγγελματικές υπηρεσίες για την εφαρμογή των κυρώσεων, καθώς και ανάληψη της ευθύνης από το κράτος για ένα συνολικό πλάνο προβολής του νέου, αυστηρού πλαισίου της Κύπρου για την προσέλκυση ξένων ποιοτικών επενδύσεων στον τόπο μας, αλλά και του re-branding που συνακόλουθα απαιτείται.

Θέλω να σταθώ ιδιαίτερα σε αυτό το σημείο και παρακαλώ την προσοχή σας, γιατί σας άκουγα με πολλή προσοχή όλους χωρίς να διακόψω κανέναν. Θέλω να σταθώ ιδιαίτερα σε αυτό το σημείο με αφορμή και την πρόσφατη δημοσιογραφική έρευνα που έχει δημοσιευτεί. Σε κάθε περίπτωση η θέση μας είναι ότι θα πρέπει να γίνει ενδελεχής έρευνα και αν υπάρχει οτιδήποτε παράνομο και επιλήψιμο να ληφθούν τα κατάλληλα νομικά μέτρα και να αναλάβουν οι αρμόδιες αρχές τον ρόλο τους. Πλήρης διαφάνεια, καμία σκοτεινή πτυχή, όλα στο φως!

Την ίδια στιγμή όμως δεν μπορεί η εικόνα αυτή που κάποιοι επιτηδευμένα προσπαθούν να συντηρήσουν για άλλους λόγους να συνεχίσει να πριονίζει την αξιοπιστία της χώρας μας. Προσωπικά, δεν δέχομαι αυτή την εικόνα για μια χώρα που ανταποκρίθηκε σε όλες τις συστάσεις από τις αρμόδιες αρχές, θωράκισε το νομοθετικό της πλαίσιο, έχει προβεί σε όλες τις διορθωτικές κινήσεις που κρίθηκαν ως απαραίτητες. Με απλά λόγια, αν υπάρχουν κάποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις επιλήψιμες, παράνομες, ασύμβατες με το γράμμα και πνεύμα του νόμου, αυτό δεν μπορεί να ισχύει ισοπεδωτικά και καθολικά για όλες τις περιπτώσεις και αυτή να είναι η εικόνα της Κύπρου μας.

Όλα αυτά πρέπει να προβληθούν οργανωμένα και συντονισμένα. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κύπρου κατατάσσεται ως ένα από τα πλέον αυστηρά σε ό,τι αφορά τους ελέγχους και αυτό πιστοποιείται από διεθνείς οργανισμούς και ξένες χώρες. Τις προάλλες σε επίσκεψή του στην Κύπρο ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αναφέρθηκε στην ομιλία του στο οικονομικό θαύμα που συντελέστηκε στην Κύπρο και στην εμφαντική βελτίωση των ελέγχων και διαδικασιών, ακολουθώντας όλες τις συστάσεις υπόδειξης των αρμόδιων αρχών. Σχεδόν εκμηδενίστηκαν οι καταθέσεις Ρώσων, έκλεισαν χιλιάδες τραπεζικοί λογαριασμοί, έκλεισαν όλες οι εταιρείες-κέλυφος, ενώ τα τελευταία χρόνια πέρασε η νομοθεσία, έτσι ώστε να αποκαλύπτονται υποχρεωτικά στον Έφορο Εταιρειών οι πραγματικοί δικαιούχοι όλων των εγγεγραμμένων εταιρειών στην Κύπρο.

Προς τον σκοπό αυτό άλλωστε δεν ψηφίσαμε εδώ ομόφωνα και τη σύσταση της Αρχής κατά της Διαφθοράς; Δεν έχουν κληθεί ανεξάρτητοι ξένοι εμπειρογνώμονες και ερευνητές, προκειμένου να εξεταστούν συγκεκριμένες υποθέσεις;

Αν κάποιοι λοιπόν μας θεωρούν διεφθαρμένους, να απαντάτε ότι, όχι, αυτή δεν είναι η εικόνα της Κύπρου μας και δεν δεχόμαστε αυτή την εικόνα για την Κύπρο μας. Αυτά έχουμε υποχρέωση συντονισμένα να τα βγάλουμε προς τα έξω και όχι να περιοριζόμαστε μόνο στα αρνητικά, στα συγκεκριμένα, στον μηδενισμό και στην μικροπολιτική που κάνει ζημιά στον τόπο μας. Ας επενδύσουμε στο re-branding της εικόνας της Κύπρου μας, η οποία πραγματικά μπορεί να αποτελέσει χώρα υπηρεσιών και να μην επιτρέψουμε την περαιτέρω στοχοποίηση της Κύπρου και των ανθρώπων της, καθολικοποιώντας πρόσωπα και καταστάσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το τελευταίο πράγμα που χρειάζεται τώρα η Κύπρος είναι χτυπήματα εκ των έσω. Η συστράτευση και ο συντονισμός όλων των πολιτικών δυνάμεων, η συνταύπιση του δικού μας ζητήματος με τα μεγάλα διεθνή συμφέροντα και ο κοινός βηματισμός Αθηνών-Λευκωσίας σε σχέση και με τη συνομολόγηση μιας θετικής

ατζέντας μέσα από τα ελληνοτουρκικά προβάλλον ως η μόνη διέξοδος, για να ξεπεράσουμε το τέλμα στο Κυπριακό.

Η κλεψύδρα έχει γυρίσει προ πολλού αντίστροφα και το δεδομένο είναι ότι η κατάσταση παραμένει επικίνδυνα εγκλωβισμένη στο διαπραγματευτικό τέλμα των προηγούμενων χρόνων. Τα ορόσημα έρχονται και παρέρχονται, οι διακηρύξεις επίσης -και να ξεχωρίσουμε τις διακηρύξεις από τα πολιτικά δεδομένα, γιατί πολλά ακούμε και λίγα βλέπουμε- με την Τουρκία να αυτοπροβάλλεται ως δεινός διαμεσολαβητής στις κρίσιμες διενέξεις, παραβιάζοντας την ίδια ώρα με βαρβαρότητα ανθρώπινα δικαιώματα και κάθε αίσθηση διεθνούς δικαίου.

Οι παρανομίες και οι προκλήσεις της κατοχικής δύναμης δεδομένες με σαφή στόχευση πλέον δημιουργίας τετελεσμένων και επί της νεκρής ζώνης. Τις παράνομες παρεμβάσεις στη Δένεια ακολούθησαν τα έκτροπα στην Πύλα και προσφάτως στον Άγιο Δομέτιο. Η τουρκική πλευρά ροκανίζει μέρα με τη μέρα και τη νεκρή ζώνη μαζί με τις παράνομες παρεμβάσεις στην περικλειστή περιοχή της Αμμοχώστου, αλλά και επί της ΑΟΖ μας, και η δική μας πλευρά τρέχει ασθμαίνοντας πίσω από τις εξελίξεις που μοιάζουν με ντόμινο εθνικής και πολιτικής εξόντωσης.

Κινούμαστε δυστυχώς στον ρυθμό που επιτάσσει η Άγκυρα, η οποία, με ενορχηστρωμένες προσπάθειες και ως επί το πλείστον ανενόχλητη, επιλέγει τον χρόνο και τη φύση της κάθε νέας πρόκλησης, προς εξυπηρέτηση των πάγιων και καλά μελετημένων διχοτομικών της σχεδίων.

Χρειάζεται να πάρουμε την πρωτοβουλία των κινήσεων έστω και τώρα που, όπως όλα δείχνουν, βρισκόμαστε στο παρά πέντε. Μακάρι να είναι η αρχή μιας νέας προσπάθειας στο Κυπριακό ο διορισμός απεσταλμένης από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ.

Δεν θα ισχυριστώ ότι αυτή θα είναι η τελευταία ή προτελευταία ευκαιρία. Οφείλουμε όμως να την προσεγγίσουμε μόνο ως τέτοια. Να κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας, προκειμένου να δημιουργηθούν οι συνθήκες για επανέναρξη ουσιαστικού διαλόγου από εκεί που διεκόπησαν στο Κραν Μοντανά, στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου για λύση ΔΔΟ με πολιτική ισότητα, όπως αυτή καθορίζεται στα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Υπεύθυνα, μακριά από ανέξοδες και ανέφικτες προσεγγίσεις, με σαφείς στόχους και ρεαλιστικές θέσεις. Με στρατηγική και όραμα πρέπει να εντείνουμε ακόμη περισσότερο τις προσπάθειες, σε πλήρη συντονισμό και με την Αθήνα, προκειμένου να επαναφέρουμε την Τουρκία στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, επιδιώκοντας τη διασύνδεση των ευρωτουρκικών με τη λύση του Κυπριακού. Να αξιοποιήσουμε μέσα και από την κοινοβουλευτική διπλωματία κάθε βήμα προς κάθε δυνατή κατεύθυνση, ενισχύοντας, και ενισχύοντας, διμερείς, τριμερείς και πολυμερείς σχέσεις, που δεν δημιουργήθηκαν τώρα, υπήρχαν, προκειμένου να ασκηθούν πιέσεις προς την Άγκυρα και το κατοχικό καθεστώς να εγκαταλείψει τις απαράδεκτες αξιώσεις για λύση δύο κρατών. Έτσι κτίζεται η συγκροτημένη εξωτερική πολιτική, στρατηγικά και απτά, όχι με υπονοούμενα και δηλώσεις. Και θα επαναλάβω και από αυτό εδώ το βήμα ότι το θεσμοθετημένο όργανο για ενημέρωση, προβληματισμό και ανταλλαγή απόψεων τέτοιας εξέχουσας σημασίας είναι το Εθνικό Συμβούλιο. Αυτές οι συζητήσεις δεν γίνονται ούτε με δηλώσεις ούτε διά τηλεφώνου. Είμαστε η μοναδική χώρα στον κόσμο που ανταλλάσσει απόψεις για εξέχουσας στρατηγικής σημασίας θέματα δημοσίως. Με τις όποιες αδυναμίες του το Εθνικό Συμβούλιο είναι θεσμός και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται, ειδικά για τέτοιες σύνθετες πολιτικές εξελίξεις, εκτός και αν έχουμε την άποψη ότι όλα είναι φυσιολογικά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Την ίδια ώρα που ο κλοιός των ανεπίλυτων διενέξεων στενεύει απειλητικά σαν θηλιά γύρω από τον λαιμό μας, η Τουρκία σκαλίζει άλλη μια πληγή εις βάρος της Κύπρου, με την εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού, την εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου και τη συνεχή διοχέτευση μεταναστευτικών ροών μέσω της Πράσινης Γραμμής, επιδιώκοντας την αλλοίωση του δημογραφικού χαρακτήρα του νησιού.

Ίσως το σημαντικότερο ζήτημα που απασχολεί όλους τους Κύπριους πολίτες -μετά το εθνικό βεβαίως- αλλά και κάθε Ευρωπαίο πολίτη που ανησυχεί για μια έκρυθμη κατάσταση, μη ελεγχόμενη από πλευράς ΕΕ, με απουσία κοινής ευρωπαϊκής γραμμής αντιμετώπισης και με ίσο επιμερισμό ευθύνης στα κράτη μέλη.

Ως πολιτικός χώρος, εντοπίζοντας την ανάγκη εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας, εκεί και όπου χρειάζεται, την ανάγκη λήψης δραστικών μέτρων και απαιτούμενης στήριξης, ειδικά από την ΕΕ των χωρών πρώτης εισόδου, όπως είναι η Κύπρος, καταθέσαμε δημόσια και έχουμε συγκεκριμένες προτάσεις, όπως ακριβώς τέθηκαν και σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος στο οποίο συμμετέχουμε. Σίγουρα δεν εισηγήμαστε να καταστρατηγηθούν συνθήκες και συμβάσεις που θα εκθέσουν την Κυπριακή Δημοκρατία και ελπίζω να αντιλαμβανόμαστε ότι αυτές είναι νομικές υποχρεώσεις που δεσμεύουν ένα κράτος δικαίου. Η εισήγηση κάποιων για καταστράτηγηση αυτών και μετά λίγο παραπέρα να κάνουμε λόγο ότι η Τουρκία δεν σέβεται ούτε συνθήκες ούτε παρεμβάσεις, αντιλαμβάνεστε, προσωπικά με ξεπερνά.

Άρα, τι εισηγήμαστε; Άμεση επαναξιολόγηση της συμφωνίας του Δουβλίνου. Ενιαίο Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης. Ίσο επιμερισμό ευθύνης και άμεση αλληλεγγύη στις χώρες πρώτης εισόδου. Συνομολόγηση συμφωνίας ΕΕ με Αφρική για συστηματική επανεισδοχή μεταναστών. Προαναχωρησιακά κέντρα εξέτασης στις

χώρες προέλευσης. Αποτελεσματική φύλαξη των συνόρων και της Πράσινης Γραμμής. Ταχύτερη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων. Για παράδειγμα, τις προάλλες είχαμε μια συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, στην Ελλάδα παίρνει είκοσι πέντε με τριάντα μέρες. Άμεση επαναξιολόγηση του καθεστώτος προσωρινής προστασίας Συριών από ασφαλές περιοχές. Κλειστές δομές φιλοξενίας για όσους η αίτησή τους απορρίπτεται. Άμεση αναχώρηση όσων η αίτησή τους απορρίπτεται με συμφωνίες επαναπατριsmού με τρίτες χώρες. Ειδικές ομάδες ελέγχου για εντοπισμό φαινομένων παράνομης εργοδότησης. Ασφαλές καταφύγιο και αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης σε κάθε πραγματικό πρόσφυγα. Έτσι αντιμετωπίζουμε και τους διακινητές και τους εκμεταλλευτές και τις ακρότητες.

Το μεταναστευτικό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, χρειάζεται αντιμετώπιση και χειρισμό χθες, όχι απολυταρχικές, φασιστικές προσεγγίσεις που παραπέμπουν σε εποχές σωβινισμού και άκρατου ρεβανσισμού με ολέθριες συνέπειες για την ανθρωπότητα. Στο κάτω κάτω στο χέρι μας είναι να συμπλεύσουμε διεκδικώντας ευρωπαϊκό οδοδείκτη και συνασπίζοντας δυνάμεις με χώρες που καλούνται να αντιμετωπίσουν το ακριβώς ίδιο ζήτημα, όχι σίγουρα επιλέγοντας ακραίες πολιτικές επιλογές που υποθάλλουν τη βία, τον φανατισμό, τον εξευτελισμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, συντηρώντας προς δική τους πολιτική επιβίωση ένα κύμα παροξυσμού και ανασφάλειας, που μόνο αυτούς εξυπηρετεί και όχι το ζητούμενο, που είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση του κρισιμότερου ζητήματος των ημερών μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και η εκρηκτική κατάσταση στη Μέση Ανατολή φέρνει ένα άλλο ζήτημα επιτακτικά στην επιφάνεια, την ενεργειακή κρίση και το υψηλό κόστος ενέργειας.

Παρά τις αρχικές προσδοκίες και εντυπώσεις για ένα νέο φιλόδοξο πλάνο, οι διαπιστώσεις στην πράξη απέχουν από αυτή την προοπτική και αντιλαμβανόμαστε, ελπίζουμε τουλάχιστον, ότι παραμένουν εντός του πλαισίου των όσων σχεδιάστηκαν προηγουμένως. Ειδικά στα έργα που αφορούν τη δική μας ΑΟΖ προκύπτουν διλήμματα και μεγάλες προκλήσεις, θέτοντας εν αμφιβόλω και στρατηγικές συμφωνίες και παρουσιάζονται αμφιταλαντεύσεις. Αυτό προκύπτει και από τη διαχείριση του θέματος για την ανάπτυξη του κοιτάσματος «Αφροδίτη», η οποία δυστυχώς με τις αντικειμενικές δυσκολίες που υπάρχουν πάει από αναβολή σε αναβολή, με τη νέα διορία να εκπνέει στα τέλη Μαρτίου του 2024. Και εμείς θέλουμε, όπως λέχθηκε, την ενεργειακή μας ανεξαρτησία, αλλά σίγουρα δεν επιτυγχάνεται με αμφιταλαντεύσεις και σίγουρα ούτε με ισοπέδωση και μηδενισμό.

Βεβαίως εδώ να σημειώσουμε ότι προχωρά το έργο για την έλευση υδροποιημένου φυσικού αερίου στο Βασιλικό, καθώς και η τελική μελέτη για το EuroAsia Interconnector, γεωστρατηγικά έργα πολύ σημαντικά για τον τόπο μας.

Το δικό μας όραμα, σύμφωνα και με τα νέα δεδομένα όπως αυτά προκύπτουν, προσανατολίζεται στη δυναμική ανάπτυξη της προοπτικής που φέρνει μαζί της η πράσινη μετάβαση, η πλήρης εκμετάλλευση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών για αποθήκευση και διοχέτευση της, ως ο πιο σίγουρος τρόπος για μόνιμη μείωση του κόστους ενέργειας, αλλά και μείωσης της εξάρτησης από τις εισαγωγές υγρών καυσίμων και τις ευμετάβλητες τιμές τους.

Και χρειάζεται επιτέλους να θέσουμε συλλογικά -ακούστηκε και πριν και συμφωνώ- έναν φιλόδοξο στόχο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στοχευμένο και μετρήσιμο, αφού, συνυπολογίζοντας τη μείωση της τιμής των φωτοβολταϊκών και των τεχνολογιών αποθήκευσης και των υψηλών τιμών στο χρηματιστήριο ρύπων και των διεθνών τιμών πετρελαίου, δεν υπάρχει άλλη συμφέρουσα επιλογή παρά η επένδυση στις ΑΠΕ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως πολιτικός χώρος, ως υπεύθυνη πολιτική δύναμη, θα πορευτούμε, σας διαβεβαιώ, με ευθύνη σε όλα τα ζητήματα για το καλό του τόπου. Ούτε αλλάζουμε γραμμή ούτε θα προσανατολιστούμε ποτέ σε εύχες ή ανέξοδες προσεγγίσεις. Όπως είπα, πάνω από όλα το καλό του τόπου και έχουμε αποδείξει επανειλημμένα με τη συνέπειά μας σε αρχές ότι έτσι θα πορευτούμε, όπως πράξαμε και μόλις τις προηγούμενες μέρες και με τη στάση μας στο καίριο ζήτημα των εκπονήσεων.

Ευθυγραμμισμένοι με το καλώς νοούμενο συμφέρον του τόπου, με τις συστάσεις του Υπουργείου Οικονομικών και της Κεντρικής Τράπεζας, που έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου για εκτροχιασμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της οικονομίας μας ευρύτερα, όταν -και οφείλω να το πω- ακόμη και τα συγκυβερνώντα κόμματα τηρούσαν ασαφή στάση ή κάποιοι άλλοι αγνοούσαν κάθε προειδοποίηση και θεωρούσαν ότι με οριζόντιες προσεγγίσεις μπορεί να επιφέρουμε την όποια λύση-διάλυση, αφού θα καταλήγαμε σε μνήμες οικονομικής εξαθλίωσης, τις οποίες δεν θέλουμε να ξαναθυμηθούμε ποτέ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όλες και όλοι κρινόμαστε, όπως και η Βουλή των Αντιπροσώπων κρίνεται συλλογικά και καθημερινά από το έργο και τις αποφάσεις της. Ξέρω ότι γνωρίζετε, αγαπητοί μου συνάδελφοι, ότι έχουμε ευθύνη να κρατήσουμε σε σταθερή ρότα την οικονομία, και κατά συνέπεια την Κύπρο μας, ειδικά σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς που αμφισβητούνται τα πάντα και δεν υπάρχουν ούτε δεδομένα ούτε και προαποφασισμένες βεβαιότητες. Οφείλουμε να διαφυλάξουμε τη δημοκρατία, να δημιουργήσουμε ισχυρά αναχώματα στην άλωση που επιχειρούν

πολιτικές δυνάμεις με ακραίες προσεγγίσεις εις το όνομα του εθνικού συμφέροντος, με όχημα τον άκρατο λαϊκισμό και την παραπληροφόρηση.

Έχουμε υποχρέωση να προστατεύσουμε τους θεσμούς τους οποίους αντιπροσωπεύουμε, αφού, εάν επιτρέψουμε να εκμαυλιστούν οι θεσμοί, απλώς θα αποτύχουμε. Εάν εμείς οι ίδιοι απαξιώνουμε με τη στάση, τη συμπεριφορά και τον τρόπο που πολιτευόμαστε αυτό που εκπροσωπούμε, πώς περιμένουμε από τους πολίτες να μας εμπιστευτούν, να μην γυρνάνε την πλάτη στην πολιτική και τα κόμματα, αλλά να συμμετέχουν στα κέντρα λήψεως αποφάσεων; Πώς θα σταθούμε ανάχωμα σε επικίνδυνες για τη δημοκρατία επιλογές που τρέφονται και συντηρούνται από φοβικές προσεγγίσεις και επιχειρούν κατακερματισμό θεσμών και της ίδιας της δημοκρατικής αντίληψης που αρμόζει στο κράτος δικαίου;

Η διατήρηση και η ενίσχυση της αξιοπιστίας των θεσμών είναι ζωτικής σημασίας για την ενδυνάμωση των δημοκρατικών διαδικασιών και τη δημιουργία συνθηκών πολιτικής σταθερότητας. Αποτελεί θεμελιώδη βάση για την οικοδόμηση μιας δίκαιης, ανθεκτικής και ευημερούσας κοινωνίας με βασικά δομικά τη διαφάνεια, τη δικαιοσύνη και την ακεραιότητα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κάθε κρατικός προϋπολογισμός δεν είναι απλώς μια σειρά αριθμών και στατιστικών, αλλά μια έκφραση των αξιών και των προσδοκιών μας ως κοινωνία. Αποτελεί μια δέσμευση προς τον κάθε πολίτη ξεχωριστά ότι αντιλαμβανόμαστε τις προκλήσεις και επιχειρούμε να χτίσουμε ένα καλύτερο αύριο. Μια πρόκληση να συνταχούμε και να ανασυνταχούμε στην προσπάθεια για αλλαγή και πρόοδο, με το βλέμμα στραμμένο στις ευκαιρίες που μπορούμε να δημιουργήσουμε και στις κρίσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε.

Επαναλαμβάνω ότι βεβαίως έχουμε επιμέρους διαφωνίες και διαφορετικές ίσως προτεραιότητες. Εξάλλου υποβάλαμε εισηγήσεις για διορθώσεις και προτάσεις πολιτικής για το 2024. Σταθμίζουμε ωστόσο ότι ενώπιόν μας έχουμε έναν πλεονασματικό προϋπολογισμό που προβλέπει μείωση του δημόσιου χρέους και ενσωματώνει όλες τις δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και σίγουρα επιλέγουμε να στηρίξουμε τη σταθερότητα και όχι την αποσταθεροποίηση.

Με τη θετική μας ψήφο, λοιπόν, ως πολιτικός χώρος επιλέγουμε να μην αφήσουμε τη χώρα χωρίς δημόσια οικονομικά, αφού κάτι τέτοιο θα ήταν ανεύθυνο και καταστροφικό, αλλά χαράζουμε μια πορεία ευθύνης και συλλογικότητας, εντοπίζοντας και προσπαθώντας να αλλάξουμε τα κακώς έχοντα, αναγνωρίζοντας και διορθώνοντας λάθη ή παραλείψεις, καταθέτοντας άποψη, θέση, διαφωνία, με θάρρος και παρηρησία.

Σίγουρα δεν αποτελεί επιλογή να αποποιηθούμε την ευθύνη, να απέχουμε από αυτή την προσπάθεια που αφορά όλους και πρωτίστως την Κύπρο μας. Γιατί είναι στα δύσκολα και στις ανηφόρες που πρέπει να κρατήσουμε την πυξίδα μας αλώβητη και ακέραια, για να έχουμε ελπίδα να οδηγηθούμε στο γαλαζόχρωμο ορίζοντα της επιλογής μας.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους και συναδέλφισσες για τη συνεργασία, ιδιαίτερως την πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών, τη διεύθυνση της Βουλής, τις υπηρεσίες, τους λειτουργούς, όλο το προσωπικό, τους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες και συνεργάτιδες για την πολύτιμη βοήθεια και στήριξη που μας παρείχαν, ειδικά στην επίπονη διαδικασία κατάθεσης και μελέτης των προϋπολογισμών, αλλά επιτρέψτε μου και ένα μεγάλο ευχαριστώ στη δική μου ομάδα, στο δικό μου γραφείο, στους προσωπικούς μας συνεργάτες και συνεργάτιδες.

Εύχομαι από καρδιάς, καλές γιορτές σε όλες και όλους, υγεία και περισσότερη ανθρωπιά. Τη χρειαζόμαστε. Για την Κύπρο μας μόνο λύτρωση! Της το χρωστάμε, της αξίζει.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Ωρα διακοπής: 8.06 μ.μ.)

(Ημερομηνία και ώρα επανέναρξης: 19 Δεκεμβρίου, 9.06 π.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλημέρα σας! Πολύ καλημέρα σας!

Κηρύσσω τη συνέχιση των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Επειδή είναι συνέχεια της χθεσινής, δεν χρειάζεται να ελεγχθεί η απαρτία.

Θα συνεχίσουμε με τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024.

Θα προχωρήσουμε με την πρώτη ομιλήτρια, που είναι η κ. Ρίτα Σούπερμαν.

Όλοι έχετε, όλες έχετε στη διάθεσή σας μέχρι δεκαπέντε λεπτά. Θα παρακαλέσω να κρατήσετε τους χρόνους σας, γιατί θα είμαι πολύ αυστηρή όσον αφορά την τήρηση του χρόνου.

Λοιπόν, να ευχαριστήσω όλους όσους βρίσκονται ήδη εδώ. Καλημέρα ξανά και να ξεκινήσουμε με την κ. Ρίτα Σούπερμαν, βουλευτρια του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Κυρία Σούπερμαν, σας ακούμε.

ΡΙΤΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΟΥΠΕΡΜΑΝ:

Καλημέρα σας!

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα βρισκόμαστε όλοι εδώ, για να αποτιμήσουμε το έργο που ο καθένας μας έχει επιτελέσει, για να κρίνουμε και να κριθούμε γι' αυτά που κάναμε και γι' αυτά που δεν κάναμε, για να εκφράσουμε την ευαρέσκεια ή τη δυσαρέσκεια μας για το έργο που επιτελέστηκε από εμάς και από την κυβέρνηση.

Την ευκαιρία που μου δίνεται να μιλήσω πρώτη τη θεωρώ προνομιακή, γιατί είναι σαν να δίνεται ο λόγος στη μόνη ολοκληρωτικά κατεχόμενη επαρχία της Κύπρου, την Κερύνεια, την οποία έχω την τιμή να εκπροσωπώ στο κοινοβούλιο τα τελευταία τρία σχεδόν χρόνια. Εξ όσων θα έχετε ήδη αντιληφθεί την ομιλία μου σχεδόν θα μονοπωλήσει το πολύπλευρο ζήτημα των εκτοπισμένων σε συνάρτηση με το εθνικό μας πρόβλημα.

Ωστόσο, για αρχή δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στην πολύ σοβαρή δουλειά που έχει γίνει στις επιτροπές στις οποίες συμμετέχω, αυτές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Περιβάλλοντος. Πολλά και σημαντικά είναι τα θέματα που συζητήσαμε και συστηματικά παρακολουθούμε και άλλα τόσα για τα οποία νομοθετήσαμε. Αφορούν στις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καταπάτησης της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας για όλες τις ομάδες των πολιτών, για θέματα υγείας, ισότητας, θυματοποίησης, ίσων ευκαιριών και τόσα άλλα. Τεράστιο είναι το θέμα του περιβάλλοντος, το οποίο πλέον θα πρέπει να το διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού, γιατί από την επιβίωσή του εξαρτάται η δική μας επιβίωση· πυρκαγιές, ρύποι, ανακύκλωση, θόρυβος, ασφαλτικά, Ακάμας κ.ο.κ.

Συζητούμε, μελετούμε και αποφασίζουμε για τη χώρα μας ως το καθήκον μάς επιβάλλει. Ωστόσο, οι ενέργειές μας αφορούν μόνο στη μισή μας πατρίδα. Νοιαζόμαστε για το μέλλον μας και το μέλλον των παιδιών μας και των επόμενων γενεών Ελλήνων σε μια περιορισμένης έκτασης χώρα. Συζητούμε και προσπαθούμε να χτίσουμε πάνω σε κινούμενη άμμο, αφού η υπόσταση και η ύπαρξη της πατρίδας μας σήμερα περισσότερο παρά ποτέ περνά καιρούς αμφισβήτησης και κινδύνου. Η κατοχική Τουρκία απειλεί ότι θα επιστρέψει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων μόνο με τους δικούς της όρους, με όρους διχοτόμησης.

Έχουν περάσει σχεδόν τρία χρόνια από την εκλογή μου. Τρία χρόνια γνωριμίας με τα βαθύτερα και άλυτα προβλήματα των εκτοπισμένων, που σε λίγο κλείνουν τα πενήντακοστά γενέθλιά τους. Σήμερα παρακολουθούμε κόσμο από την Ουκρανία και τη Γάζα να προσφυγοποιείται διωγμένος, κατατρεγμένος υπό την απειλή των όπλων και τον φόβο του πολέμου, με έναν μπόγο ρούχα στο χέρι. Απλά φεύγουν! Χωρίς επιλογή, χωρίς να ρωτηθούν! Εμείς εδώ στην Κύπρο αυτά τα ζήσαμε, τα ξέρουμε, πενήντα χρόνια προηγουμένως.

Το καλοκαίρι που μας έρχεται συμπληρώνονται πενήντα χρόνια από τη βάρβαρη τουρκική εισβολή. Πενήντα χρόνια υποσχέσεων, προσπαθειών, πολιτικών διακηρύξεων. Πενήντα χρόνια ανέγερσης μνημείων - λες και τα μνημεία θα παγώσουν τον χρόνο και θα φέρουν πίσω αυτούς που τιμούν. Πενήντα χρόνια ύπαρξης προσφυγικών κοινοτήτων και σωματείων, πενήντα χρόνια ελεημοσύνης από το κράτος. Οι άνθρωποι, οι εκτοπισμένοι μεγάλωσαν πια! Γερνούν! Ο χρόνος είναι αδυσώπητος. Πολλοί έφυγαν, φεύγουν, όμως, όσο κι αν κάποιος ενοχλούνται, αυτοί που μεγαλώνουν δεν ξεχνούν! Μαζί τους μεγαλώνουν και οι προσδοκίες και η αγωνιστικότητά τους για επιστροφή.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι προκλήσεις των Τούρκων γίνονται ολοένα και πυκνότερες. Πύλα, Άγιος Δομέτιος, Δερύνεια. Αυτά είναι τα πρόσφατα, μα, σίγουρα όχι τα τελευταία περιστατικά παραβίασης της νομιμότητας. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μιλά για μέτρα, ορατά και άορατα, αλλά την ίδια ώρα το θέμα δεν θεωρείται αρκετά σοβαρό, για να συγκληθεί το Εθνικό Συμβούλιο. Αλήθεια, τι γίνεται; Τι μέλλει γενέσθαι;

Σήμερα, πενήντα χρόνια μετά, οι πρόσφυγες θέλουν και δικαιούνται απαντήσεις. Μπούχτισαν πλέον να ακούνε ότι είμαστε υπέρ μιας λύσης δικοινοτικής διζωνικής ομοσπονδίας σύμφωνα με τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Μπούχτισαν να ακούνε ότι οι συνομιλίες πρέπει να επαναρχίσουν από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντανά. Αλήθεια, πού έμειναν στο Κραν Μοντανά; Ρωτώ και προκαλώ. Ξέρει κάποιος να μας πει; Ξέρει κάποιος να πει στους εκτοπισθέντες, στους Κερυνιώτες τι έχει συμφωνηθεί και τι όχι; Αν θα επιστρέψουν στον τόπο τους;

Ξέρει ή θέλει, ίσως, κάποιος να μας πει για το τι γίνεται με το περιουσιακό, τι γίνεται με την Επιτροπή Αποζημιώσεων στα κατεχόμενα και αν παρεμπιπτόντως είναι αλήθεια οι φήμες που κυκλοφορούν ότι όσοι ήταν κάτω από δέκα χρόνων κατά την εισβολή δεν θα είναι δικαιούχοι στις περιουσίες τους, γιατί δεν έχουν συναισθηματική σύνδεση με τα κατεχόμενα; Αλήθεια, πώς θα αποδεικνύεται αυτό; Θα γίνονται ίσως δεκτά

ιατρικά πιστοποιητικά ή, πιθανότατα, τεστ μνήμης; Πού πάμε; Ποιοι είναι αυτοί που αποφασίζουν για εμάς χωρίς εμάς;

Σήμερα, μετά από πενήντα χρόνια αρχίσαμε να μιλούμε για την απώλεια χρήσης. Θα μου πείτε: «Μα, πενήντα χρόνια μετά;». Και θα απαντήσω: «Κάλλιο αργά παρά ποτέ». Μαζί με τους συναδέλφους στην Επιτροπή Προσφύγων είμαστε αποφασισμένοι ότι αυτό το θέμα θα το προωθήσουμε και θα το συζητήσουμε, μέχρι επιτέλους να έχουμε ένα καλό αποτέλεσμα. Το χρωστάμε άλλωστε στον κόσμο αυτό που τόσα χρόνια παλεύει να ορθοποδήσει και στους ανθρώπους που έφυγαν με τις υποσχέσεις.

Με τη θεσμοθέτηση για την επιβολή του τέλους του 0,40% επί των πωλήσεων ακινήτων, με πρόνοια στη νομοθεσία ότι αυτό θα χρησιμοποιηθεί για την απώλεια χρήσης, μαζεύτηκαν ήδη τα πρώτα €21 εκατομ. Είναι γι' αυτά τα €21 εκατομ. που ο υπουργός Οικονομικών ανακοίνωσε ενώπιον της επιτροπής Προσφύγων ότι θα χρησιμοποιηθούν από την κυβέρνηση, για να ξεπληρωθούν οι κρατικές εγγυήσεις για τα κόκκινα δάνεια του Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Απόφαση που μετά από τις αντιδράσεις μας ανακλήθηκε, αλλά την ίδια στιγμή ο κρατικός προϋπολογισμός που αφορά στον Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών παρουσιάζεται ελλειμματικός κατά €21 εκατομ. Η κυβέρνηση προχώρησε σε διόρθωση της παράλειψης αυτής με υποσημείωση ότι, αν και εφόσον χρειαστούν, τα χρήματα αυτά θα εκταμιευθούν από το Υπουργείο Οικονομικών. Η στήριξη στον προσφυγικό κόσμο δεν είναι ξεκάθαρη. Είναι ήξεις αφήξεις, με υποσημειώσεις και αστερίσκους. Σήμερα έτσι και αύριο αλλιώς!

Η παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων των εκτοπισμένων αγγίζει και τη διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Οι εκ μητρογονίας εκτοπισθέντες δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στην κατεχόμενη επαρχία τους. Το δικαίωμα καταγωγής και εκπροσώπησης τους το στέρησε το ίδιο το κράτος για πολιτικούς και μόνο λόγους. Η αντίδραση της κυβέρνησης κατά τη συζήτηση του θέματος ήταν: «Μα, αν εκχωρήσουμε το δικαίωμα αυτό, σε είκοσι χρόνια θα είμαστε όλοι πρόσφυγες». Ίσως, λέω, ίσως να είναι το μοναδικό θέμα μέχρι σήμερα που η κυβερνητική πλευρά το αντιμετωπίζει σε ορίζοντα είκοσι χρόνων. Θα επανέλθουμε.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Παρακολούθησα με μεγάλη προσοχή την ομιλία του Προέδρου της Δημοκρατίας στην αντικατοχική εκδήλωση των κατεχόμενων δήμων στις 15 Νοεμβρίου. Η μόνη λέξη που χρησιμοποίησε στην ομιλία του ήταν η λέξη «επανάσταση». Καμιά αναφορά για επιστροφή. Μίλησε για το όραμά του, που αφορά μία ενωμένη Κύπρο, όπου όλοι θα απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα. Καμιά αναφορά για αποκατάσταση δικαιωμάτων. Δεν μπορώ να γνωρίζω αν ήταν τυχαίο. Αυτό μόνο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να το απαντήσει.

Πενήντα χρόνια και παρ' όλες τις υποσχέσεις η κυβέρνηση δεν περιέλαβε χορηγία στον κρατικό προϋπολογισμό για τον Σύνδεσμο Αιχμαλώτων, ομάδα η οποία με δικά της έξοδα προβαίνει σε διαφώτιση για τα ιστορικά γεγονότα του πολέμου και της αιχμαλωσίας. Ούτε παρ' όλες τις διακηρύξεις της φρόντισε για το πάγιο αίτημά τους όσον αφορά στο τιμητικό επίδομα.

Πενήντα χρόνια. Στο διάβα τους φτάσαμε στο σημείο που, όχι μόνο οι άνθρωποι γέρασαν, αλλά και τα ίδια τα κτίρια γέρασαν. Οι ιστορικοί συνοικισμοί, αυτοί που μέσα τους διαδραματίζεται εδώ και πενήντα χρόνια η προσφυγική τραγωδία, δεν αντέχουν πλέον το βάρος. Η κυβέρνηση αποφάσισε να τους αναδομήσει και πράγματι η αναδόμηση των πολυκατοικιών άρχισε. Κάποιοι ξεσπιτώθηκαν για δεύτερη φορά. Κάποιοι αγανακτούν, γιατί υπό το φως της αναδόμησης οι επιδιορθώσεις σταμάτησαν ή είναι χρονοβόρες. Οι στέγες των σπιτιών στάζουν, δεν υπάρχουν ανελκυστήρες, η ένωση με το αποχετευτικό καθυστερεί και τα λύματα πλασιώνουν την είσοδο των σπιτιών, οι σουβάδες πέφτουν. Τα ίδια και τα ίδια!

Πενήντα χρόνια. Οι πρόσφυγες νέοι αιτούνται για στεγαστική βοήθεια από την Υπηρεσία Μέριμνας. Αν ο μισθός τους ξεπερνά τα εισοδηματικά κριτήρια, τότε απορρίπτονται. Διερωτώμαι: αυτό σημαίνει ότι το κράτος θεωρεί ότι με εισόδημα του μονήρη κάτω των €25.000 τον χρόνο και του ζεύγους κάτω των €45.000 είναι δυνατή η σύναψη δανείου από την όποια τράπεζα; Ότι οι νέοι αυτοί μπορούν να αρχίσουν τη ζωή τους;

Η πολιτεία στην προσπάθειά της να δημιουργήσει μια προσφυγική πολιτική στήριξης τη μετέτρεψε σε κοινωνική, με αποτέλεσμα το βάρος και πάλι να πέφτει στους ώμους των προσφύγων γονιών, όπως και τότε. Κάποια παιδιά, μη έχοντας άλλη επιλογή, καταφεύγουν στο ενοίκιο. Θα μου πείτε, όπως πολλοί άλλωστε λένε: «Πόσα πλέον για τους πρόσφυγες»; Και το χειρότερο; Αν καθυστερήσουν να καταθέσουν την αίτησή τους, το ποσό αποκόπτεται αναλόγως. «Ε, μα! Πού είχαν το μυαλό τους και καθυστέρησαν;». Τώρα στην περίπτωση που το υπό αγορά ή το υπό ανέγερση σπίτι διαθέτει πίσω η βοήθεια αποκόπτεται λόγω πολυτέλειας. Το παράδοξο είναι ότι οποιαδήποτε άλλη πολυτέλεια εντός ή εκτός της οικίας επιτρέπεται.

Το κριτήριο απόδοσης της βοήθειας λοιπόν δεν είναι το γεγονός ότι οι γονείς αυτών των νέων έχασαν τις περιουσίες τους λόγω εισβολής και κατοχής και τιμής ένεκεν τα παιδιά βοηθιούνται, για να αρχίσουν τη ζωή τους. Η πολιτεία εξακολουθεί να βασίζεται σε εισοδηματικά κριτήρια και στην περίπτωση αυτή τα προσφυγόπουλα, όπως και οι γονείς τους, θεωρούνται φτωχά, καημένα και ελεήμονα.

Πενήντα χρόνια. Τουρκοκυπριακές κατοικίες. Άλλη πονεμένη ιστορία. Και δεν μιλώ γι' αυτούς που δεν ήταν δικαιούχοι και πήραν τρομερές εκτάσεις, τα λεγόμενα «φιλέτα», με τις γνωριμίες και τον γνωστό σε όλους μας «δικαιοκρατικό» τρόπο. Μιλώ για τις φτωχές οικογένειες, που αρχικά στεγάστηκαν στις τουρκοκυπριακές κατοικίες, για τις οποίες πολλοί ξόδεψαν αρκετά για επιδιορθώσεις, ανακαινίσεις, και εκεί γέννησαν και ανέθρεψαν τα παιδιά τους.

Αν λοιπόν κάποιος από αυτούς κατόρθωσε να ορθοποδήσει και να αγοράσει και ένα μικρό διαμέρισμα για τα παιδιά του, ε, λοιπόν το κράτος, υποτιθέμενος αρωγός στα προβλήματά του, θα του πάρει το σπίτι πίσω. Ποιος είσαι λοιπόν εσύ, κύριε πρόσφυγα, που τολμάς να βγεις από τη μιζέρια, να αγοράσεις περιουσία πέραν από αυτήν που σου όρισε το κράτος; Ποιος είσαι λοιπόν εσύ, κύριε πρόσφυγα, που τολμάς να αποκτήσεις περιουσία πέραν από αυτήν που σου όρισε το κράτος; Η τιμωρία σου είναι να δώσεις αμέσως πίσω το τουρκοκυπριακό, γιατί περιμένουν γραμμή δεκάδες συμπολίτες σου, για να το πάρουν. Αυτό λοιπόν είναι το κράτος δικαίου για τους εκτοπισμένους.

Ας μη μιλήσουμε για τους εγκλωβισμένους και τους αγνοούμενους, που και εκεί τα προβλήματα είναι ανυπέρβλητα. Οι εγκλωβισμένοι, οι άνθρωποι χωρίς ταυτότητα, που ακόμα και τα σπίτια που τους δόθηκαν σε συνοικισμούς δεν τους ανήκουν, που το κράτος δεν αναγνώρισε ποτέ την προσφορά τους. Πενήντα χρόνια μετά και ακόμα δεν έχουν βρεθεί τα οστά οκτακάσιων τόσων αγνοουμένων, που το δράμα των συγγενών τους δεν μπορεί απλά να αναφερθεί σε μία ομιλία.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτό είναι το κράτος δικαίου που ουδέποτε έλαβε τα όποια μέτρα μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση «Δημόπουλος εναντίον Τουρκίας» για ανατροπή της απόφασης, αλλά αντίθετα τη χρησιμοποίησε ως δικαιολογία για τις απαράδεκτες προτάσεις της δικής μας πλευράς κυρίως στο περιουσιακό για την παραχώρηση δικαιωμάτων ιδιοκτήτη στον χρήστη περιουσιών.

Το Κυπριακό σήμερα από θέμα παράνομης εισβολής και κατοχής και συνεχιζόμενης έκδηλης παρανομίας και αποσχιστικής ενέργειας κατέστη στα μάτια της διεθνούς κοινότητας αλλά και του Συμβουλίου της Ευρώπης και των οργάνων του ως πρόβλημα επίλυσης περιουσιακών διαφορών μέσα από αποζημιώσεις, ανταλλαγές και ρυθμίσεις μεταξύ ιδιωτών. Πού είναι λοιπόν εδώ το κράτος; Γιατί τηρεί σιγή ιχθύος; Εξακολουθεί να υποστηρίζει τη διακηρυγμένη πλέον κρατική πολιτική ότι εναπόκειται στη συνείδηση του καθενός, αν θα προσφύγει στην ψευδοεπιτροπή; Μήπως κρύβεται πίσω από τα δικά του λάθη;

Δυστυχώς, με όλα τα πιο πάνω φτάσαμε σήμερα στην ανησυχητική αύξηση των αναπτύξεων γης που παρατηρείται στα κατεχόμενα. Σήμερα δεν μιλούμε μόνο για εποίκισμό. Μιλούμε για αγοραπωλησίες από Ρώσους και Ισραηλινούς επιχειρηματίες. Το Υπουργείο Εξωτερικών ανησυχεί, λέει. Δήλωσε ότι οι εξελίξεις εξετάζονται ευρύτερα για εξεύρεση νομικών και πολιτικών δυνατοτήτων και παράλληλα επιχειρείται μια νέα προσέγγιση στην προσφυγική πολιτική του κράτους από το Υπουργείο Εσωτερικών. Η απάντηση αναμένεται. Και τι σχέση έχει η προσφυγική πολιτική του Υπουργείου Εσωτερικών; Μήπως η όποια οικονομική άμβλυνση του προσφυγικού κόσμου θα βάλει φρένο στις αναπτύξεις στα κατεχόμενα;

Φαίνεται ότι πλέον η ελληνική κυπριακή πλευρά βρίσκεται στον λήθαργο μιας συνεχόμενης λογικής συνθηκολόγησης με την κατέχουσα δύναμη επί θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως είναι και το περιουσιακό.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τελειώνω με μια διακήρυξη του δήμου Κερύνειας: «Εμείς οι Κερυνιώτες Ελληνοκύπριοι, που εκδιωχθήκαμε από τα τουρκικά στρατεύματα, ζητούμε τη στήριξη και τη συμπαράστασή σας για άμεση εφαρμογή όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μας και γρήγορη επιστροφή στα σπίτια και τις περιουσίες μας κάτω από συνθήκες πραγματικής ελευθερίας και ασφάλειας. Αγωνιζόμαστε για εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών και εφαρμογή του ευρωπαϊκού κεκτημένου».

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Εύχομαι σε όλους καλές γιορτές!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εμείς ευχαριστούμε πολύ, κυρία Σούπερμαν.

Συνεχίζουμε με τον επόμενο ομιλητή, που είναι ο κ. Βαλεντίνος Φακοντής από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Καλημέρα σας!

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ ΦΑΚΟΝΤΗΣ:

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Θα είχαν περισσότερη αξία αυτά που είπε η συνάδελφος του ΔΗΣΥ, αν τα έλεγε, όταν ήταν στην κυβέρνηση. Θα είχαν περισσότερη αξία για τον τόπο.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε ενώπιόν μας τον πρώτο προϋπολογισμό της κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη. Έναν προϋπολογισμό που θυμίζει όλους τους προηγούμενους, αυτούς της κυβέρνησης Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ και ως τέτοιος θα καταγραφεί στην ιστορία. Ένας προϋπολογισμός των επαναλήψεων και των παραλείψεων. Ένας προϋπολογισμός ο οποίος δεν απαντά στα τεράστια προβλήματα της ακρίβιας και του στεγαστικού, που δεν απαντά στα ζητήματα της σύγχρονης κοινωνίας, της σύγχρονης κοινωνικής πολιτικής και που δεν έχει στο επίκεντρό του τους εργαζόμενους και την οικογένεια. Και αυτή η κυβέρνηση, όπως και η προηγούμενη, στερείται οράματος. Στερείται στρατηγικής, καινοτόμων ιδεών και εμπνεύσεων, μα, κυρίως στερείται πολιτικής βούλησης. Αυτό που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τη σημερινή κυβέρνηση είναι η συνεχής αναποφασιστικότητα! Μια στάση που πηγάζει από την ανάγκη για εξόφληση προεκλογικών υποσχέσεων και τα βαρίδια που κουβαλά από κομματικές και προσωπικές εξαρτήσεις.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αρχή κάνω με ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, το στεγαστικό, το οποίο ιεραρχείται πρώτο στις ανησυχίες των νέων, στους φοιτητές, στα νεαρά ζευγάρια, σε όλους αυτούς που θέλουν να κάνουν το επόμενο βήμα στη ζωή τους. Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα για αξιοπρεπείς και ανθρώπινες συνθήκες στέγασης.

Η πατρίδα μας ήταν αξιοζήλευτη στις χώρες της Ευρώπης, γιατί υπήρχε η δυνατότητα σε κάθε νέο ζευγάρι να έχει τη δική του στέγη. Κάθε άνθρωπος μπορούσε να έχει πρόσβαση σε προσιτή στέγη -είτε να ενοικιάσει είτε να αγοράσει με τη βοήθεια ενός μικρού δανείου. Αυτό δεν συμβαίνει πια!

Πολλά είναι αυτά που συνέβαλαν, για να φτάσουμε εδώ. Η έλλειψη στεγαστικής πολιτικής, οι καθηλωμένοι μισθοί πείνας, οι αυξήσεις των τιμών στα οικοδομικά υλικά, η κακοδιαχείριση της γης, η δυσκολία πρόσβασης στη χρηματοδότηση κυρίως μετά το κλείσιμο του συνεργατισμού. Ακόμα, η έλλειψη κινήτρων, η έλλειψη φοιτητικών εστίων, οι μαζικές εκποιήσεις πρώτων κατοικιών, μα, κυρίως το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων, το οποίο χειραγώγησε την οικοδομική βιομηχανία και δημιούργησε μία τεράστια φούσκα, που εκτόξευσε στα ύψη το κόστος της γης και των ακινήτων.

Το γνωρίζετε, κυρία Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, ότι, για να ενοικιάσεις σήμερα ένα μονάρι διαμέρισμα στην Πάφο, το κόστος ανέρχεται κατά μέσο όρο στα €1.000; Γνωρίζετε ότι το κόστος ενοικίασης στη Λεμεσό ανέρχεται περίπου στα €1.500; Πώς θα καταφέρει κάποιος να ενοικιάσει, όταν ο αρχικός βασικός ακαθάριστος μισθός ανέρχεται στα €885; Το ερώτημα είναι ρητορικό και η απάντηση καταθλιπτική.

Το οικοδομικό κόστος το 2019 ανερχόταν στα €1.200 το τετραγωνικό μέτρο. Σήμερα ανέρχεται στα €2.000, ενώ παράλληλα το κόστος των οικοπέδων στις πιο απομακρυσμένες μειονεκτικές αστικές περιοχές ξεκινά από €200.000.

Κάντε τους υπολογισμούς και διερωτηθείτε. Πόσο εύκολα μπορεί μία νέα οικογένεια να αποκτήσει τη δική της πρώτη κατοικία και να δημιουργήσει το σπιτικό της με τόσο αυξημένες τιμές την ίδια στιγμή που τα στεγαστικά επιτόκια έχουν τριπλασιαστεί.

Είμαι βέβαιος ότι ορισμένοι συνάδελφοι θα σπεύσετε να παρουσιάσετε τα στεγαστικά σχέδια που εξήγγειλε η κυβέρνηση. Δυστυχώς, η στεγαστική χορηγία στις αστικές περιοχές είναι σταγόνα στον ωκεανό. Με αυτό το ποσό ούτε τα έξοδα αδειοδότησης και ετοιμασίας των σχεδίων δεν μπορείς να καλύψεις. Και το πιο θλιβερό είναι ότι για πρώτη φορά συμπολίτες μας χάνουν τις στέγες τους και καταλήγουν στους δρόμους άστεγοι!

Έτσι, το χρυσοπράσινο φύλλο έχει καταντήσει φιλόξενο για τους ξένους επενδυτές, που αγοράζουν ό,τι υπάρχει στην αγορά των ακινήτων -είτε είναι νέες οικοδομές είτε είναι resales είτε είναι γη είτε είναι ακίνητα από τους πλειστηριασμούς των τραπεζών, ακόμα και μεγάλες εκτάσεις γεωργικής γης- αφού διαθέτουν φυσικά την οικονομική δύναμη. Φτάσαμε σε αυτό το σημείο- η πατρίδα μας να έχει καταντήσει αφιλόξενη για τους Κυπρίους συμπολίτες μας, ασχέτως αν είναι αυτοί που την ποτίζουν καθημερινά με τον ιδρώτα τους!

Η δική μας θέση είναι σαφής. Η κυβέρνηση έχει χρέος να ξεκινήσει και να εφαρμόσει ολοκληρωμένη και στοχευμένη στεγαστική πολιτική με επίκεντρο τον πολίτη. Η κυβέρνηση έχει την ευθύνη να δώσει επιτέλους ελπίδα σε όλο τον κόσμο που έχει ανάγκη για στέγαση.

Γι' αυτό ως ΑΚΕΛ ζητούμε να εφαρμοστούν μέτρα, που θα αντιμετωπίσουν το μεγάλο κόστος γης. Τέτοια μέτρα είναι η διάθεση κρατικής ή άλλης δημόσιας γης. Απαιτούμε τη συνεργασία κράτους και τοπικών αρχών για την ανέγερση κοινωνικών κατοικιών, που θα δοθούν με προσιτό ενοίκιο στα χαμηλά κοινωνικά στρώματα.

Η κυβέρνηση πρέπει να δώσει τη δυνατότητα στους νέους για πρόσβαση στη χρηματοδότηση και για τον απεγκλωβισμό τους από τα υψηλά επιτόκια. Επιπλέον, με τη δημιουργία φοιτητικών εστιών θα αμβλυθεί το πρόβλημα στην ενοικίαση φοιτητικών κατοικιών. Άμεσα δε πρέπει να εφαρμοστούν αμέσως προγράμματα για εξεύρεση στέγης σε όσους συμπολίτες μας σήμερα είναι άστεγοι. Επίσης, η κυβέρνηση πρέπει να προωθήσει τη σύσταση Ενιαίου Στεγαστικού Φορέα και την παροχή κινήτρων για αύξηση του κτιριακού αποθέματος. Η αύξηση της στεγαστικής χορηγίας είναι εκ των ων ουκ άνευ.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στην ομιλία μου θα αναφερθώ και σε ζητήματα που αφορούν το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων. Θα ανέμενε κάποιος ότι για το συγκεκριμένο υπουργείο αυτός ο προϋπολογισμός θα είχε αυξημένες αναπτυξιακές δαπάνες, αφού είναι το κατ' εξοχήν αναπτυξιακό υπουργείο. Και γνωρίζουμε όλοι πως τα δημόσια έργα δίνουν ώθηση στην οικονομία του κράτους. Αντ' αυτού όμως έχουμε ενώπιόν μας έναν συντηρητικό προϋπολογισμό χωρίς όραμα και προοπτική.

Κάποιοι από τη συγκύβερνηση λένε ότι το κράτος αύξησε τις κεφαλαιουχικές του δαπάνες και ισχυρίζονται ότι η ανάπτυξη ξεχειλίζει τη χώρα. Αυτό όμως δεν αντανάκλα την πραγματικότητα. Στην πράξη το ποσοστό υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών παραμένει αισθητά μειωμένο. Η συνολική χαμηλή υλοποίηση των αναπτυξιακών δαπανών αποτυπώνει τις πραγματικές δυνατότητες της δημόσιας αναπτυξιακής πολιτικής. Η αποτυχία εκτέλεσης του προϋπολογισμού έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζονται αισθητά ο ρόλος και η συμβολή του κράτους στην οικονομία. Σχεδόν όλα τα έργα προωθούνται από τον ιδιωτικό τομέα.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Όλοι δεχόμαστε παράπονα ότι τα μεγάλα τεχνικά έργα της χώρας παρουσιάζουν απίστευτες καθυστερήσεις. Καθυστερήσεις οι οποίες προκαλούν μεγάλη ταλαιπωρία στην κοινωνία και αυξημένες οικονομικές απαιτήσεις, απαιτήσεις που αρκετές φορές ξεπερνούν το ύψος των αρχικών συμβολαίων. Έτσι ο Κύπριος φορολογούμενος έχει καταντήσει να χρυσοπληρώνει την ταλαιπωρία του και το κράτος να μένει θεατής.

Επιπλέον, το Υπουργείο Μεταφορών εκτός από το αναπτυξιακό του πλάνο πρέπει και οφείλει να χειριστεί ένα σύγχρονο πολυδιάστατο πρόβλημα: το κυκλοφοριακό! Η κίνηση στους δρόμους είναι αφόρητη τόσο εντός των πόλεων όσο και στους αυτοκινητοδρόμους. Τα αυτοκίνητα συνωστίζονται σε ουρές. Ο κόσμος δυσφορεί. Χάνονται πολύτιμες εργατοώρες, καταναλώνονται πολύ περισσότερα καύσιμα, εκτοξεύονται οι ρύποι των καυσαερίων και οξύνεται η περιβαλλοντική ρύπανση. Να φανταστείτε, κυρία Πρόεδρε, ότι λόγω του κυκλοφοριακού υπουργοί δεν μπόρεσαν να έρθουν στη Βουλή, ανέφερε και ο κ. Καρογιάν! Το αντίδοτο στο κυκλοφοριακό είναι οι δημόσιες επιβατικές μεταφορές.

Ο φορολογούμενος πληρώνει €80 εκατομ., για να έχει ασφαλές σύστημα δημόσιων επιβατικών μεταφορών, και βάσει των γεγονότων συμβαίνει το αντίθετο. Τα πολλαπλά πρόσφατα περιστατικά λεωφορείων που τυλίγονται στις φλόγες θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές. Οι κυβερνητικές υπηρεσίες πρέπει να ασκήσουν εποπτικό έλεγχο και να επιβάλουν τη βελτίωση του συστήματος των δημόσιων επιβατικών μεταφορών.

Σήμερα, οι δημόσιες μεταφορές δεν ανταποκρίνονται στον σκοπό τους. Θα πρέπει να υπάρξει ανανέωση του στόλου των λεωφορείων, να πυκνώσουν οι διαδρομές και να συνδεθούν κατάλληλα τα αστικά κέντρα με τις επαρχίες. Επιτέλους, πρέπει να προχωρήσει η κατασκευή νέων στάσεων λεωφορείων, που εκκρεμεί εδώ και χρόνια, και να μην περιμένει ο κόσμος μέσα στον ήλιο, στη βροχή και στο κρύο.

Επιπλέον, το Υπουργείο Μεταφορών έχει χρέος να διαχειριστεί το τεράστιο κοινωνικό φαινόμενο που αφορά στην ανάγκη μείωσης των οδικών συγκρούσεων και των θανατηφόρων δυστυχημάτων. Δυστυχώς, κατέχουμε μία από τις πρώτες θέσεις στην Ευρώπη όσον αφορά τα οδικά και θανατηφόρα δυστυχήματα. Τη μείωση αυτού του ζητήματος δεν θα την επιφέρουν τα αυστηρά, τα εξοντωτικά, τα φοροεπισπρακτικά πρόστιμα των καμερών, που караδοκούν σε κάθε γωνία να παγιεύσουν τους οδηγούς. Τη μείωση θα την επιφέρει η ανάπτυξη οδικής συνείδησης, η καλλιέργεια του σεβασμού προς τους χρήστες του οδικού δικτύου, προς τους πεζούς, ένα σύγχρονο ασφαλές οδικό δίκτυο με επικαιροποιημένα όρια ταχύτητας, ικανοποιητικούς φωτισμούς και σημάσεις. Οφείλουμε να εφαρμόσουμε προληπτικές πολιτικές με έμφαση στην οδική εκπαίδευση, εντάσσοντας μαθήματα στα σχολεία, με στόχο την καλλιέργεια οδικής κουλτούρας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κλείνοντας, να μου επιτρέψετε να αναφερθώ στα μεγάλα ζητήματα της επαρχίας μου: Γενικό Νοσοκομείο Πάφου, έλλειψη ιατρών, έλλειψη νοσηλευτών, έλλειψη εξοπλισμού, έλλειψη υποδομών, έλλειψη κλινών, χωρίς εντατική μονάδα. Το μοναδικό ΤΑΕΠ της επαρχίας μας έχει μόνο πέντε εξεταστήρια.

Οι ασθενείς ταλαιπωρούνται καθημερινά, με πολλούς να περνούν τη νύκτα πάνω στα φορεία στους διαδρόμους του ΤΑΕΠ. Άλλοι ασθενείς περιμένουν για ώρες στις ουρές σε μια επαρχία πληθυσμού των 100.000,

που δέχεται επιπρόσθετα πολλαπλάσιους τουρίστες τη θερινή περίοδο. Στο παιδιατρικό υπήρχαν πέντε κρεβάτια μέχρι πρόσφατα και με παρεμβάσεις μας έγιναν με το ζόρι εννιά. Τα παιδιά της επαρχίας μου αναγκάζονται να νοσηλεύονται σε άλλες επαρχίες.

Το νοσοκομείο είναι ακέφαλο, χωρίς τη δική του διευθυντική ομάδα, παραμένει ενταγμένο κάτω από τη διοίκηση περιφέρειας Λεμεσού. Το νοσοκομείο Πόλεως Χρυσοχούς παραμένει αποσπασμένο εδώ και χρόνια. Ειλικρινά, νιώθω μεγάλη ντροπή γι' αυτή την κατάντια και καλώ δημόσια την κυβέρνηση και την κ. υπουργό να λάβει άμεσα μέτρα και για τη διοίκηση και για τη στελέχωση των νοσοκομείων μας.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Καθρέφτης της κοινωνίας μας είναι τα σχολεία μας. Τα τελευταία χρόνια τα σχολεία της Πάφου είναι υπερπλήρη. Οι μεγάλες ανάγκες λόγω της ραγδαίας αύξησης του πληθυσμού δεν καλύπτονται από τις υφιστάμενες σχολικές υποδομές. Σχολεία συστεγάζονται στα ίδια κτίρια, τα μετακινούμενα τμήματα αυξάνονται χρόνο με τον χρόνο, οι μαθητές στεγάζονται σε λυόμενες αίθουσες, ενώ έχουν καταργηθεί τα πλείστα εργαστήρια, τα οποία χρησιμοποιούνται ως αίθουσες διδασκαλίας. Χρειάζεται άμεσα να προχωρήσει η κατασκευή νέου γυμνασίου, νέων δημοτικών σχολείων και τεχνικής σχολής.

Επιπρόσθετα, θέλω να αναφερθώ στα μεγάλα έργα υποδομής της επαρχίας μου. Ο δυτικός παρακαμπτήριος και η μαρίνα Πάφου παραμένουν στα χαρτιά. Ο δρόμος Αεροδρομίου-Πέγεια έχει τεράστιες καθυστερήσεις. Μέχρι να αποφασίσει η κυβέρνηση πώς προτίθεται να προχωρήσει για το τμήμα του δρόμου παρά τον ποταμό Έζουσσας, οι κρατικές υπηρεσίες οφείλουν να αναβαθμίσουν τον παλιό δρόμο Αεροδρομίου Πάφου με φωτισμό και βελτιωτικά έργα, για να ξεπεραστούν τα προβλήματα ασφάλειας. Ο δρόμος Πάφου-Πόλεως Χρυσοχούς βρίσκεται υπό κατασκευή. Πρέπει να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξουν περαιτέρω καθυστερήσεις.

Τέλος, το περιβαλλοντικό διαμάντι που ακούει στο όνομα «Ακάμας» πρέπει να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού. Επιτέλους, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης θα πρέπει να συνεννοηθεί με τον υπουργό του και να πάρουν τις πρέπει αποφάσεις για το Εθνικό Δασικό Πάρκο Ακάμα! Παράλληλα, να εξευρεθεί η λύση που να σέβεται το μοναδικό περιβάλλον του Ακάμα και να ανταποκρίνεται δίκαια απέναντι στις κοινότητες και τους κατοίκους της.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως ΑΚΕΛ δεν μπορούμε να δώσουμε ψήφο εμπιστοσύνης και να στηρίξουμε έναν συντηρητικό προϋπολογισμό. Δεν μπορούμε να στηρίξουμε την κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, που η ίδια παραδέχεται ότι συνεχίζει τον δρόμο της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Δεν μπορούμε να εγκρίνουμε έναν προϋπολογισμό που περιορίζει τον αναπτυξιακό ρόλο του κράτους, που αποτυπώνει τα χαμηλά ποσοστά υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών. Δεν μπορούμε να εγκρίνουμε έναν προϋπολογισμό χωρίς συγκροτημένη στεγαστική πολιτική και χωρίς πολιτικές για αντιμετώπιση της ακρίβειας, που γονατίζει τα νοικοκυριά. Γι' αυτό, ως ΑΚΕΛ, καταψηφίζουμε τον πρώτο προϋπολογισμό της κυβέρνησης, που δυστυχώς ακολουθεί την πεπατημένη της προηγούμενης.

Ως ΑΚΕΛ υποστηρίζουμε έναν πλήρη αναπτυξιακό προϋπολογισμό. Ζητούμε λύσεις στα προβλήματα των συμπολιτών μας. Προωθούμε πολιτικές που να ενισχύουν την κοινωνική αλληλεγγύη και την κοινωνική συνοχή. Θέλουμε ένα κράτος διαφάνειας, που να υπηρετεί τον πολίτη και όχι πολίτες που να υπηρετούν ένα αδηφάγο κράτος. Είμαστε μια πολιτική δύναμη που βρίσκεται στον χώρο της αντιπολίτευσης και υπερασπίζεται τα λαϊκά στρώματα, τους μικρομεσαίους, τους εργαζόμενους, τους λιγότερο προνομιούχους. Αυτό είναι το χρέος μας, αυτός είναι ο σκοπός μας και για όλα αυτά θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε τόσο στη Βουλή όσο και στην κοινωνία.

Αυτών λεχθέντων, ευχαριστώ, να ευχηθώ σε όλους καλές γιορτές με υγεία και ας είναι το 2024 ο χρόνος επανένωσης και ειρήνης της πατρίδας μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε, κύριε Φακοντή.

Συνεχίζουμε με την επόμενη ομιλήτρια, που είναι η κ. Αλεξάνδρα Ατταλίδου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι ελπίδες ότι η αλλαγή στην εκτελεστική εξουσία θα έφερνε και αλλαγή στη διακυβέρνηση της χώρας δυστυχώς διαψεύστηκαν από πολύ νωρίς. Οι πρώτες πολιτικές πράξεις της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη και στην οικονομία το επιβεβαιώνουν. Ο προϋπολογισμός δεν φέρνει τίποτε το καινούργιο. Δεν συμφωνούμε με τον υπουργό Οικονομικών ότι είναι ισορροπημένος και αναπτυξιακός. Αντίθετα, απλώς θα υλοποιήσει υφιστάμενες

δεσμεύσεις της προηγούμενης κυβέρνησης. Σε μεγάλο μέρος του αφορά ανελαστικές δαπάνες για το μισθολόγιο, αλλά και τα έξοδα λειτουργίας του κράτους.

Έχουμε ενώπιόν μας και πάλι έναν προϋπολογισμό που αγνοεί τις ανάγκες και της χώρας και της κοινωνίας. Δεν κατανοώ πώς η κυβέρνηση διευρύνει μέσω του προϋπολογισμού το κοινωνικό κράτος, όπως υποσχόταν, όταν, ενώ το 16% των νοικοκυριών και το 19% των παιδιών αυτού του τόπου βουλιάζουν στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, αυτή αυξάνει τόσο τα επιδόματα παραστάσεως όσο και το κρατικό μισθολόγιο, θέτοντας σε κίνδυνο την κοινωνική δικαιοσύνη και την ίδια τη δημοκρατία.

Ο προϋπολογισμός χαρακτηρίζεται από τις ίδιες παθογένειες των προηγούμενων: υπερφορολόγηση των χαμηλότερων οικονομικά στρωμάτων και δαπάνες που δεν αναλύονται με βάση την απόδοσή τους. Συμφωνούμε ότι η Κύπρος έχει υψηλό δημόσιο χρέος ως προς το ΑΕΠ και χρειάζεται ένας συνδυασμός μέτρων που θα περιορίζουν το έλλειμμα, οδηγώντας σε ισοζυγισμένους ή πλεονασματικούς προϋπολογισμούς. Ένα δημοσιονομικό πλεόνασμα όμως όσο αναγκαίο είναι άλλο τόσο προβληματικό μπορεί να καταστεί, όταν δεν δημιουργείται με ισόρροπο τρόπο, όταν δηλαδή προέρχεται από την αύξηση των εσόδων έναντι σχεδόν μηδενικής αύξησης των δαπανών.

Ο πληθωρισμός έχει μειώσει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, έχει αυξήσει την επιβάρυνσή τους στον φόρο εισοδήματος και τις εισφορές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επιβεβαιώνοντας ότι το φορολογικό μας σύστημα είναι άδικο, αφού μεταφέρει το βάρος του όποιου πλεονάσματος στους ώμους των χαμηλότερα αμειβομένων χωρίς τα ανάλογα αντισταθμιστικά μέτρα. Έχουμε γονατίσει την κοινωνία και δεν θα έπρεπε να είμαστε περήφανοι γι' αυτό. Στο Ευρωβαρόμετρο το 99% των πολιτών μας δήλωσαν ότι το αυξανόμενο κόστος ζωής είναι η μεγαλύτερη ανησυχία τους και το 94% δήλωσαν ότι η απειλή της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού τους φοβίζει.

Όσον αφορά στις δαπάνες και ιδιαίτερα το κρατικό μισθολόγιο, αν στόχος της κυβέρνησης είναι η αύξηση των μισθών στους ρυθμούς του ονομαστικού ΑΕΠ, αυτό δεν μπορεί παρά να οδηγήσει στην αύξηση της ανισότητας μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών υπαλλήλων, επιτείνοντας και πάλι την οικονομική ανισότητα, θέτοντας παράλληλα μακροπρόθεσμα σε κίνδυνο την οικονομία.

Είναι οξύμωρο ότι, ενώ ο Υπουργός Οικονομικών παραδέχτηκε το θέμα των ανελαστικών δαπανών, ιδιαίτερα ως προς το κρατικό μισθολόγιο, μας ανακοίνωσε τη διεξαγωγή μελέτης για εξορθολογισμό του. Παγκόσμια πρωτοπορία να αυξάνεις τις θέσεις εργασίας με μόνιμο αυξητικό αντίκτυπο στο κράτος πριν από την εκπόνηση έκθεσης για τον εξορθολογισμό, ειδικά όταν πρόκειται για αύξηση που αγγίζει το 14%, δηλαδή από €2,8 δις σε €3,7 δις μέσα σε τρία χρόνια. Ποια η χρησιμότητα της έκθεσης που ανακοίνωσε, όταν θα έχει ήδη φορτωθεί ο προϋπολογισμός με επιπλέον ανελαστικές δαπάνες; Απορούμε πραγματικά!

Δυστυχώς, και οι επενδύσεις που θα μπορούσαν να βοηθήσουν την Κύπρο είναι απογοητευτικές, περισσότερο ακόμα αν συνυπολογίσουμε τις τεράστιες ανάγκες που υπάρχουν για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, που βρίσκονται και στο επίκεντρο των πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Λόγω μεγέθους και του ηλιακού δυναμικού της Κύπρου, θα έπρεπε να είμαστε πρωτοπόροι και στους δύο τομείς. Πληρώσαμε όμως €570 εκατομ. για ρύπους για την περίοδο 2017-2022 και θα πληρώσουμε €550 εκατ. για το 2023-2024, επιβεβαιώνοντας πως, όσον αφορά τον ενεργειακό σχεδιασμό, είμαστε ένα κράτος ανεπαρκές και παράδειγμα προς αποφυγή. Ενώ τα ποσά αυτά για την αγορά των δικαιωμάτων ρύπων πληρώνονται από την ΑΗΚ, για να παράγει ηλεκτρισμό από μαζούτ, το πραγματικό κόστος μετακυλιέται πάνω στους ώμους τους δικούς μας.

Στο Ευρωβαρόμετρο του Σεπτεμβρίου οι Κύπριοι πολίτες κατατάσσονται στην τρίτη δυσμενέστερη θέση ως προς τη δυνατότητά τους να πληρώσουν το ηλεκτρικό τους ρεύμα. Την ίδια στιγμή τα έσοδα από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Ρύπων εισπράττονται από την κυβέρνηση, αλλά μπαίνουν στο Πάγιο Ταμείο του κράτους, αντί να αξιοποιούνται για τη μετάβασή μας στις ΑΠΕ όσο πιο γρήγορα και για την αναβάθμιση του δικτύου της ΑΗΚ, που θα επιτρέψει σε όλους μας να έχουμε αυτό που μας τάζουν, τα φωτοβολταϊκά σε όλα τα σπίτια. Σε οποιαδήποτε άλλη χώρα αυτοί που ευθύνονται για αυτή την ανεπάρκεια που μας καθήλωσε στα ορυκτά καύσιμα θα λογοδοτούσαν. Στην Κύπρο ανταμείβονται.

Όσον αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό, δυστυχώς και πάλι απουσιάζει η στρατηγική και οι σοβαρές επενδύσεις, την ώρα που γύρω μας συντελείται ένας νέος κόσμος με ψηφιακές πλατφόρμες, το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα blockchains και την τεχνητή νοημοσύνη, που επηρεάζουν τομείς, όπως οι μεταφορές, η ενέργεια, ο αγροδιατροφικός κλάδος, οι τηλεπικοινωνίες, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η παραγωγή και η υγειονομική περίθαλψη. Ψηφιοποίηση δεν είναι να κάνουμε τις αιτήσεις μας ή τις φορολογικές μας δηλώσεις στο διαδίκτυο. Ψηφιοποίηση σημαίνει επανάσταση στον τρόπο που ζούμε, που διακινούμε, που παράγουμε και καταναλώνουμε, σημαίνει να κάνουμε καλύτερη και πιο εύκολη την καθημερινότητα του πολίτη, αλλά και των επιχειρήσεων. Ένα κόκκινο κουμπί μάς έταξαν για τα άτομα της τρίτης ηλικίας, για να αισθανόμαστε ασφάλεια, όταν μένουν μόνοι τους. Μας είπαν πριν από δύο χρόνια στη Βουλή ότι ήταν σχεδόν έτοιμο. Αγνοείται η τύχη του!

Η αντίθεσή μας στην προηγούμενη κυβέρνηση δεν ήταν απλά πολιτική, αλλά πρωτίστως θεσμική, αφού σιγμάτισε το κράτος και την αξιοπιστία του για χρόνια και κανένα branding δεν μπορεί να αλλάξει αυτή την εικόνα, αν δεν αλλάξουμε εμείς κουλτούρα. Η κυβέρνηση και τα πρόσωπα άλλαξαν, αλλά το ερώτημα που παραμένει είναι τι στο καλό άλλαξε τελικά. Μέσα σε λίγους μήνες διακυβέρνησης επιβεβαιώθηκαν με μια σειρά χειρισμών τους οι ανησυχίες μας ότι ο Πρόεδρος είναι απλά η συνέχεια της προηγούμενης κυβέρνησης και καλώ όλους που στηρίζουν την κυβέρνηση και αρέσκονται να χαρακτηρίζουν την κριτική μας ιστοπεδωτική, άδικη, τοξική να απαντήσουν επιτέλους στα εξής:

- Να προσπονηθούμε ότι δεν είδαμε όλους τους διορισμούς των ημετέρων και μάλιστα χωρίς προσόντα με το καλημέρα της ανάληψης της εξουσίας;
- Να παραβλέψουμε τα ευρήματα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αναφορικά με τα επιδόματα που λάμβανε ο νυν Πρόεδρος και που τον καλούν να επιστρέψει €55.000 στα ταμεία του κράτους; Ότι είναι εν ενεργεία Πρόεδρος και ότι είναι και συνταξιούχος;
- Να επικροτήσουμε την αδυναμία της κυβέρνησης να απαντήσει στον ασφυκτικό κλοιό του πληθωρισμού που πλήττει τους πολίτες, με ένα πολύ μεγάλο ποσοστό του να ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ η σύνταξη ανικανότητας είναι €445, κτυπώντας αλύπητα τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού;
- Να ξεχάσουμε ότι το κράτος υιοθετεί οικονομικές πολιτικές χωρίς επίβλεψη, με αποτέλεσμα να τις εκμεταλλεύονται πάντα οι επιτήδριοι για προσωπικό πλουτισμό; Ότι πολιτικές παρόμοιες των «χρυσών» διαβατηρίων και η έλλειψη οικιστικής πολιτικής οδηγούν σε ακόμη μεγαλύτερη στρέβλωση της αγοράς των ακινήτων;
- Τελευταίο παράδειγμα το σχέδιο προσέλκυσης εταιρειών τεχνολογίας, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο 2023. Οι εταιρείες αυτές θα εργοδοτούν άτομα υψηλής εξειδίκευσης από τρίτες χώρες, στα οποία θα δίνεται και διαβατήριο. Εμείς καταψηφίσαμε τη σχετική αλλαγή του νόμου, αφού θεωρούμε ότι θα οδηγήσει και πάλι σε θεσμικές στρεβλώσεις, όπως το ΚΕΠ. Μέχρι το τέλος του 2022 εγκρίθηκαν 7 000 άδειες εργασίας. Τον Ιούλιο φέτος ο Πρόεδρος μας είπε ότι 1 700 εταιρείες έχουν ήδη εγγραφεί στην Κύπρο και απασχολούν 17 000 ειδικευμένους υπαλλήλους από τρίτες χώρες. Άρα, 17 000 άτομα μαζί με τις οικογένειές τους προστέθηκαν στον πληθυσμό, χωρίς να έχουμε όμως τις κατάλληλες υποδομές, για να το υποστηρίξουμε. Και τη στιγμή που ορισμένοι αναμασούν την καραμέλα της οικονομικής ανάπτυξης, οι δείκτες της Eurostat καταγράφουν ότι η Κύπρος για το 2022 ήταν η χώρα με τις μεγαλύτερες εκροές ιδιωτικών κεφαλαίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ίσον με 1% του ΑΕΠ. Άρα, η αντίληψή μας για την οικονομία είναι τουλάχιστον προβληματική. Αυτό αισθάνονται και οι απλοί πολίτες, γιατί η εξεύρεση προσιτής στέγης μοιάζει αδύνατη, γι' αυτό και το λέμε όλοι. Η Κύπρος για το 2023 είναι η 18^η ακριβότερη χώρα στον κόσμο σε σχέση με την ενοικίαση διαμερίσματος ενός υπνοδωματίου. Μπράβο μας!
- Να παραβλέψουμε την εγκληματική ανεπάρκεια στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και τις επιθέσεις κατά του περιβάλλοντος; Την ώρα που τα πλείστα κράτη διαπιστώνουν την ανάγκη για άμεση εγκατάλειψη των ορυκτών καυσίμων και προχωρούν σε δεσμεύσεις, ο κ. Χριστοδουλίδης ερμηνεύει την επιτάχυνση της μετάβασης σε «κάποιες ιδέες για πράσινες κοινότητες και δημιουργία κουλτούρας», όπως είπε χαρακτηριστικά, αγνοώντας φυσικά τον ελέφαντα στο δωμάτιο, την εξόρυξη φυσικού αερίου.
- Να αδιαφορήσουμε για τον Ακάμα και την ασύγγνωστη αμέλεια των αρμοδίων τμημάτων του κράτους κατά την υλοποίηση ενός έτσι κι αλλιώς προβληματικού Σχεδίου Αειφόρου Ανάπτυξης που, αντί να προστατεύσει έναν από τους πιο σημαντικούς οικοτόπους στην Ευρώπη, ανοίγει τον δρόμο για τις μπουλντόζες; Να αγνοήσουμε ότι το κράτος, αν όχι αυτουργός, μετατρέπεται σε συνεργός της επιχειρούμενης μόνιμης και μη αναστρέψιμης περιβαλλοντικής καταστροφής του;
- Να μη μιλήσουμε για την καταστροφή στον Κούρη και την εγκληματική συμπεριφορά τμημάτων του δημοσίου;
- Να μην υπενθυμίσουμε ότι το χρόνιο ζήτημα της διαχείρισης αποβλήτων είναι πάλι μια από τα ίδια, ανευθυνότητα και αναληψία; Ότι, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, η Κύπρος βρίσκεται στην τρίτη θέση από το τέλος της γενικής κατάταξης της διαχείρισης αποβλήτων;
- Να αγνοήσουμε τα πενιχρά αποτελέσματα στο διαγωνισμό PISA που είναι τα αποτελέσματα ενός πραγματικά αναχρονιστικού συστήματος παιδείας βαθμοκεντρικού, που καθηλώνει τα παιδιά μας;
- Να μη θίξουμε την αυτονομία του ΟΚΥΠΥ που μετατράπηκε σε ιστορία ο πόνος;
- Να μην ανησυχούμε για τη διαφθορά πλέον; Προ εβδομάδων είχαμε την έρευνα της Διεθνούς Κοινοπραξίας Δημοσιογράφων «Cyprus Confidential». Την επαύριον ακούσαμε καθησυχαστικές δηλώσεις ότι είναι περίπου τα ίδια θέματα που βγήκαν στη δημοσιότητα και στο παρελθόν, ενώ η χώρα μας βρέθηκε και πάλι στο επίκεντρο ως όχημα εξυπηρέτησης της διεφθαρμένης διεθνούς οικονομικής ελίτ! Δυστυχώς, τέτοιες αντιδράσεις μάς θυμίζουν τον πάντα επίκαιρο Μάνο Χατζηδάκι, που είπε: «Όποιος δεν

φοβάται το πρόσωπο του τέρατος πάει να πει ότι του μοιάζει». Η αντιμετώπισή μας δείχνει ότι αναμφισβήτητα αρχίσαμε να του μοιάζουμε.

Θα αναφερθώ μόνο στον Ρώσο ολιγάρχη, για να μη λέω πολλά, τον κ. Mordashov. Από το 2022 κάνω ερωτήσεις. Όλες οι απαντήσεις που έρχονταν ήταν πάντα εμπιστευτικές. Είναι Cyprus Confidential, βλέπετε, και δεν πρέπει να γνωρίζει ο κόσμος τι γίνεται!

Αισίως όμως έτσι φτάσαμε να περιμένουμε την άφιξη του FBI, αν είναι δυνατό, με τόσα επιτροπάτα και τόσους καλοπληρωμένους λειτουργούς, για να μας λύσουν και να διερευνήσουν τους βρώμικους διαύλους που κυκλοφορούν τα χρήματα και εκθέτουν την Κύπρο. Κάποιοι ξέρουν πολύ καλά αυτούς τους διαδρόμους. Έφτασε γι' αυτό η ώρα αυτό το σώμα να θεσπίσει νόμο για την απόδοση των ευθυνών όσων αξιωματούχων μέσα από τη δράση τους και τις παραλείψεις τους προκαλούν ζημιά στο δημόσιο συμφέρον και στην αξιοπιστία του κράτους.

Καταλήγοντας, συνάδελφοι, η φετινή συζήτηση για τον προϋπολογισμό γίνεται υπό το φως μιας εξαιρετα ανησυχητικής κατάστασης στη γειτονική Παλαιστίνη. Χιλιάδες άνθρωποι χάνονται, παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό είναι η σαφής ένδειξη της αποτυχίας των ηγετών κάθε χώρας να αρθούν στο ύψος της συναίνεσης που απαιτεί κάθε διαδικασία επικράτησης της ειρήνης, κυρίως όμως η πιο σαφής υπενθύμιση πού μπορούν να οδηγηθούν παγιωμένες συγκρούσεις.

Για την Κύπρο είναι υπαρξιακής σημασίας ανάγκη η επίλυση του Κυπριακού. Όσο και να συζητάμε για την πορεία της Κύπρου, δείκτες και προϋπολογισμούς, αν δεν λυθεί το Κυπριακό, αν δεν επέλθει οριστική επίλυση, καμία πραγματική ευημερία, καμία πραγματική κοινωνική, οικονομική και θεσμική πρόοδος δεν θα είναι διασφαλισμένη.

Εμείς, ως Βολτ Κύπρος, επειδή ακριβώς προτάσσουμε την ειρήνη χωρίς αστερίσκους και επειδή διαπιστώνουμε τη διαχρονική εργαλειοποίηση του ζητήματος, δηλώνουμε και αποφασισμένοι να δημιουργήσουμε το αναγκαίο κοινωνικό ρεύμα για την επανένωση του τόπου. Μπορεί ορισμένες πολιτικές δυνάμεις να έχουν βολευτεί με την κατάσταση και τον διαχωρισμό Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, φανερώνοντας συστηματικά τις προθέσεις τους, ωστόσο εμείς δεν βολευόμαστε με λιγότερη Κύπρο ούτε με τα συρματοπλέγματα. Θα σταθούμε απέναντι από όσους συμβιβάστηκαν με τη διχοτόμηση, απέναντι από το θερίο του εθνικισμού, που ξανασήκωσε αδιάντροπα κεφάλι και μας απειλεί, χέρι χέρι με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας.

Του χρόνου κλείνουν πενήντα χρόνια από το πραξικόπημα και την εισβολή, πενήντα χρόνια ξεριζωμού. Ήμασταν παιδιά και γεράσαμε. Γέμισαν τα κοιμητήρια απογοητευμένους ανθρώπους. Οι τουρκοκυπριακές περιουσίες διανέμονται ανάλογα με τη δύναμη που έχει κάποιος αντί στους πρόσφυγες. Σταύρωναν τους πρόσφυγες, πωλούσαν τις περιουσίες τους, ενώ κάποιοι πλουτίζουν.

Συνάδελφοι,

Έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε, μέχρι να φτάσουμε σε μια Κύπρο προοδευτική, πράσινη και επανενωμένη, μια Κύπρο επανενωμένη στη βάση της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, για να έχουμε επιτέλους ένα κράτος όπου οι πολίτες ευημερούν σε συνθήκες ειρήνης και συνεργασίας.

Όπως φαίνεται, έχουμε και πολύ δρόμο να διανύσουμε, για να έχουμε έναν προϋπολογισμό που θα βάζει στο επίκεντρο την κοινωνία και το μέλλον. Δυστυχώς, αυτός ο προϋπολογισμός δεν είναι το μέλλον όπως το ονειρευόμαστε εμείς ως Βολτ και γι' αυτό τον λόγο θα το καταψηφίσουμε.

Καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά σε όλους και ευχαριστίες και στους συνεργάτες μου, αλλά και σε όλο το προσωπικό της Βουλής!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ την κ. Ατταλίδου και προχωράμε στον κ. Χαράλαμπο Πάζαρο από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

Να καλωσορίσουμε επίσης τον Υπουργό Εξωτερικών.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΖΑΡΟΣ:

Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Αγαπητοί συνεργάτες,

Το σώμα αυτό, ασκώντας τον ελεγκτικό του ρόλο, χαράζει και διαμορφώνει τις δημοσιονομικές και οικονομικές πολιτικές του κράτους. Διαμορφώνει μέσα από το νομοθετικό του έργο την καθημερινότητα του πολίτη, εξού και οφείλει να μεριμνά αντικειμενικά.

Η οικονομία της Κύπρου είχε -και έχει ακόμα- να αντιμετωπίσει αρκετά προβλήματα από εξωτερικούς παράγοντες, που οδήγησαν σε εκτόξευση των τιμών και ακρίβια σε βασικά καταναλωτικά αγαθά. Στο ντόμινο των κακουχιών που προηγήθηκαν προστέθηκαν και οι γεωπολιτικές εξελίξεις της περιοχής μας.

Η κρίση που ξέσπασε στη Μέση Ανατολή με απρόβλεπτο το χρονικό της τέλος με φοβίζει για το μέλλον και της δικής μας πατρίδας και αυτό επειδή η Κύπρος ως χώρα πρώτης υποδοχής ενδέχεται να δεχθεί νέο κύμα μεταναστών. Περαιτέρω, η εξακολούθηση των πολέμων σε Ουκρανία και λωρίδα της Γάζας θα επιφέρουν ακόμα βαθύτερες οικονομικές επιπτώσεις και θεωρώ πως θα επηρεάσει το τουριστικό ρεύμα στην περιοχή μας, με αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής των Κυπρίων. Για όσες τυγχάνουν να είναι χώρες πρώτης υποδοχής, οι αποφάσεις της Ευρώπης επιβάλλεται να είναι άμεσες και αποτελεσματικές. Με χαροποιεί το γεγονός ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός εγκαίρως εξέφρασε τους προβληματισμούς αυτούς, αποστέλλοντας σχετική επιστολή προς όλους τους ηγέτες του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, για να ζητήσει τη συνδρομή τους. Αναμένω και από την παρούσα κυβέρνηση περισσότερα διαβήματα για προστασία της εθνικής μας ασφάλειας.

Στην ομιλία μου θα αναφερθώ στις επιτροπές που είμαι μέλος. Αρχή θα κάνω με την επιτροπή Γεωργίας. Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος επιλαμβάνεται θέματα που αφορούν τη διατροφή μας και την αλυσίδα παραγωγής, το περιβάλλον, τον αέρα που αναπνέουμε. Αφορούν συνεπώς οι αρμοδιότητές του την ποιότητα της ζωής μας. Αυτός είναι και ο λόγος που ο συγκεκριμένος προϋπολογισμός απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή.

Η ακρίβια και η συνεχιζόμενη αύξηση στο κόστος παραγωγής έχει οδηγήσει τους γεωργοκτηνοτρόφους σε απόγνωση. Θέλω να πιστεύω πως με την εφαρμογή του Προγράμματος Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, που θα διαθέσει €454 εκατομ., πως θα ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των αγροτών και πως θα βοηθήσει να υιοθετηθούν καινοτόμες και σύγχρονες πρακτικές και τεχνολογία, που θα οδηγήσουν σε μείωση του κόστους και παράλληλη αύξηση των κερδών τους. Η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία φθίνουν στον τόπο μας. Τα επαγγέλματα αυτά πρέπει να καταστούν βιώσιμα επαγγέλματα, ό,τι έχει να κάνει με τη σίτισή μας δεν μπορεί να υποβαθμίζεται, γιατί πολλές φορές οι δύσκολοι καιροί επιστρέφουν. Συνεπώς, οφείλουμε να εξασφαλίσουμε τουλάχιστον τις βασικές μας ανάγκες.

Δεν μπορώ να μη σχολιάσω τον φάκελο «χαλούμι», ένας εθνικός πλούτος που η προηγούμενη κυβέρνηση πέτυχε με τους σωστούς χειρισμούς της, μετά από μακρά μάχη συγκρουόμενων συμφερόντων, να του δώσει τη θέση που του αξίζει. Μιλούμε για το δεύτερο προϊόν της Κύπρου σε εξαγωγές, οπότε είναι σημαντικό για την οικονομία μας να εφαρμοστεί η συμφωνία της 22^{ας} Ιουλίου 2022 στην ολότητά της, με την ποσόστωση γάλακτος που συμφωνήθηκε. Εάν αλλάξει ο πυρήνας της ποσόστωσης, ξεφεύγουμε από το πρότυπο για προϊόντα με προστατευόμενη ονομασία και αυτό εμπεριέχει σοβαρούς κινδύνους κατάρρευσης του προϊόντος ως ΠΟΠ με επιπτώσεις σ' όλους τους τομείς. Θα πρέπει να κατανοήσουν όλοι οι πυλώνες, δηλαδή οι αιγοπροβατοτρόφοι, οι αγελαδοτρόφοι και οι τυροκόμοι, ότι, σε περίπτωση κατάρρευσης του ενός πυλώνα, θα καταρρακωθούν μαζί του και οι υπόλοιποι.

Χαιρετίζω επίσης τη συμπερίληψη πιστώσεων ύψους €11,2 εκατομ. για αγορά δύο πυροσβεστικών ελικοπτέρων, καθώς και για μίσθωση ή αγορά υπηρεσιών τεσσάρων πυροσβεστικών αεροπλάνων. Ως κράτος οφείλουμε να εξασφαλίσουμε όσο μεγαλύτερο και όσο αποτελεσματικότερο εξοπλισμό κατάσβεσης, γιατί στην οικολογική παιδεία, στην οικολογική συνείδηση απέχουμε δυστυχώς έτη φωτός, την ίδια στιγμή που οι κλιματολογικές συνθήκες της Κύπρου ευνοούν την εξάπλωση ακόμα και των μικρών πυρκαγιών. Το ίδιο σημαντικό μέτρο είναι και η αναβάθμιση της δασικής εκπαίδευσης και η επαναλειτουργία του Δασικού Κολλεγίου, που παράλληλα θα ωφελήσει και την ύπαιθρο.

Ως μέλος της επιτροπής Υγείας, μια επιτροπή την οποία ο Δημοκρατικός Συναγερμός θεωρεί υψίστης σημασίας, αφού το επίπεδο κάθε χώρας αντικατοπτρίζεται από το επίπεδο της υγείας της, ως κοινοβουλευτική ομάδα έχουμε επιδείξει τεράστιο έργο. Μετά από πιέσεις μας η κυβέρνηση ενέταξε την τελευταία στιγμή στον προϋπολογισμό του 2024 τη δημιουργία Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου. Οι βάσεις για τη δημιουργία του τέθηκαν από το προηγούμενο Υπουργικό Συμβούλιο με τον διορισμό του δόκτορος Παύλου Δράκου στη θέση του προέδρου, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο για την υλοποίησή του, ένα ινστιτούτο που θα έχει τον ρόλο της οργάνωσης, του συντονισμού όλων των φορέων που αφορούν τον καρκίνο, που θα καθορίζει πλάνα και χρονοδιαγράμματα με μοναδικό στόχο την πρόληψη και τη μείωση των περιστατικών καρκίνου, που αυτή την στιγμή αποτελεί τη δεύτερη αιτία θανάτου στη χώρα μας.

Ως κοινοβουλευτική ομάδα θεωρούμε επίσης σημαντικό θέμα την κάλυψη των μη ιατρικών εξόδων των συνοδών των ασθενών μας που εγκρίνονται για θεραπείες στο εξωτερικό. Ζητούμε δηλαδή την εκπόνηση ενός σχεδίου που να καλύπτει τα έξοδα διατροφής και διαμονής των συνοδών των ασθενών. Η Πρόεδρος της Βουλής, μετά από εισήγηση της επιτροπής Υγείας, απέστειλε η ίδια προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας επιστολή, με την οποία επισήμανε την αναγκαιότητα εκπόνησης ενός τέτοιου σχεδίου και την άμεση ανάγκη συμπερίληψης κονδυλίου στον κρατικό προϋπολογισμό.

Όσον αφορά την πρότασή μου για συμπερίληψη των εξωσωματικών θεραπειών στο ΓΕΣΥ, ένα πρόβλημα που επηρεάζει πέραν του 5% των ζευγαριών στον τόπο μας, ενημερώνω το σώμα πως καταφέραμε να αυξήσουμε τον πρώτο κύκλο των εξωσωματικών θεραπειών από €2.500 σε €3.500 και ευχαριστώ τον Υπουργό

Οικονομικών γι' αυτό. Οι προσπάθειές μας θα συνεχιστούν βήμα βήμα μέχρι την υλοποίηση του αρχικού στόχου, που είναι η πλήρης ένταξη των εξωσωματικών θεραπειών στο ΓΕΣΥ.

Για την επαρχία μου, την Πάφο μου, χαιρετίζω την παράδοση της τετραώροφης Μονάδας Αιμοκάθαρσης στο Γενικό Νοσοκομείο Πάφου, η οποία θα ξεκινήσει τη λειτουργία της τον επόμενο μήνα και θα στεγάσει και άλλες ειδικότητες. Με μεγάλη χαρά να ενημερώσω ότι ξεκίνησαν οι ανακαινίσεις στα δημόσια νοσηλευτήρια της χώρα μας. Μετά από πιέσεις μας η αρχή των ανακαινίσεων άρχισε από το Γενικό Νοσοκομείο Πάφου, ένα πλάνο που καθορίστηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση.

Στην Πάφο έχουμε σοβαρότατο πρόβλημα με το δημόσιο ΤΑΕΠ. Επειδή είναι το μοναδικό εντός ΓΕΣΥ, καθημερινά ασφυκτιεί. Η ένταξη δεύτερου ΤΑΕΠ στο ΓΕΣΥ κρίνεται επιβεβλημένη ανάγκη και προς αυτή την κατεύθυνση ενήργησα με κατ' ιδίαν συναντήσεις μου τόσο με τον διευθυντή ιδιωτικού νοσοκομείου που ενδιαφέρεται να ενταχθεί όσο και με τον διευθυντή του ΟΑΥ. Δεδομένου ότι και τα δύο μέρη επιθυμούν να υλοποιηθεί η ένταξη, πιστεύω πως εντός του 2024 θα γεφυρωθούν οι διαφορές των συμβαλλομένων, κάτι που θα είναι προς όφελος όχι μόνο των δύο μερών αλλά κυρίως προς όφελος της υγείας των πολιτών της Πάφου.

Επαναλαμβάνω την ανάγκη λειτουργίας ογκολογικής κλινικής τύπου «one day care» στην Πάφο. Έχω υποβάλει γραπτώς αίτημα, επεξηγώντας τους λόγους που καθιστούν αναγκαία τη δημιουργία της και έγιναν διαβουλεύσεις. Η ισότιμη παροχή κάθε δυνατής ιατρικής φροντίδας και υπηρεσίας προς κάθε Κύπριο φορολογούμενο πολίτη είναι χρέος της πολιτείας. Η λειτουργία ογκολογικής κλινικής στην Πάφο δεν είναι ούτε πολυτέλεια ούτε αχρείαστα κρατικά έξοδα. Θεωρώ ότι μετά από αγώνα δύο χρόνων έχουν ωριμάσει οι συνθήκες και έχουν τροχοδρομηθεί οι διαδικασίες υλοποίησής της εντός του 2024.

Ως μέλος της ad hoc επιτροπής για το Δημογραφικό δεν μπορώ να μην εκφράσω τη θλίψη μου, γιατί αφήσαμε την υπογεννητικότητα στον τόπο μας να καλπάζει. Βρισκόμαστε στον πυθμένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις γεννήσεις. Το υψηλό κόστος ζωής, συνδυαζόμενο με τους χαμηλούς μισθούς, δεν επιτρέπει στους νέους μας να ζήσουν αξιοπρεπώς, πόσω μάλλον να κάνουν και οικογένεια με δύο ή τρία ή τέσσερα παιδιά. Θα πρέπει να μπει βαθιά το χέρι στην τσέπη, για να κρατήσουμε ζωντανή την εθνική μας ταυτότητα. Χρειάζεται να καταρτιστούν σχέδια απόκτησης πρώτης κατοικίας για όλα τα νεαρά ζευγάρια χωρίς τα τωρινά αυστηρά κριτήρια που περιορίζουν τους δικαιούχους. Να δικαιούνται βοήθεια όλα τα ζευγάρια ανάλογα της οικονομικής τους κατάστασης. Πρέπει να επεκταθούν οι φοροαπαλλαγές, οι φοροελαφρύνσεις. Αυτή τη στιγμή τα εισοδηματικά κριτήρια έχουν νικήσει τις γεννήσεις.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Λαός που δεν γεννά είναι καταδικασμένος σε αφανισμό. Με τα σημερινά δεδομένα, εάν το ποσοστό γεννητικότητας στη Κύπρο παραμείνει το ίδιο όπως είναι σήμερα, σε τριάντα χρόνια ο πληθυσμός των Κυπρίων θα μειωθεί κατά 50%.

Για τη μάστιγα του μεταναστευτικού, για τη δημογραφική μας αλλοίωση που είναι προ των πυλών, τι να σχολιάσω; Το κλειδί είναι η αποκοπή των επιδομάτων στους αιτητές που χορηγείται πολιτικό άσυλο. Επέλεξαν οι ίδιοι να βρίσκονται εδώ και από την στιγμή που εγκρίνεται η αίτησή τους θα πρέπει να δουλεύουν και να αυτοσυντηρούνται όπως οι υπόλοιποι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η επιδοματική πολιτική δημιουργεί ανισότητα και ρατσισμό έναντι των ημεδαπών και δημιουργεί κοινωνικά προβλήματα, με αποδέκτες ακόμη και τους ίδιους τους μετανάστες. Αυτή η άστοχη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αλλάξει, για να σταματήσει η εκμετάλλευση των πραγματικών προσφύγων. Ταπεινά πιστεύω ότι η Ευρώπη στο κεφάλαιο του μεταναστευτικού έχει φανεί αδύναμη να προστατεύσει τα κράτη μέλη της και ειδικά αυτά που τυγχάνουν γεωγραφικά να είναι χώρες πρώτης υποδοχής.

Επειδή θέλω να είμαι δίκαιος, οφείλω να συγχαρώ την παρούσα κυβέρνηση για τη μέχρι στιγμής διαχείριση του μεταναστευτικού, παρά τα προβλήματα που υπάρχουν. Είδα να γίνονται ενέργειες και μέτρα προς την ορθή κατεύθυνση και τα θετικά πρέπει να λέγονται. Γίνονται έλεγχοι από την Αστυνομία, έγινε εφαρμογή των δικαστικών διαταγμάτων για κλείσιμο ακατάλληλων υποστατικών, όπως έγινε στη Χλώρακα, συλλήψεις και απελάσεις ταραξιών και όσων βρίσκονται παράνομα στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πλέον οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται σε διάστημα τριών μηνών. Εκκρεμούσαν 30 000 αιτήσεις και το τελευταίο διάστημα μειώθηκαν στις 25 000.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τη δεκαετία 2013-2023 η Πάφος αναβαθμίστηκε, γιατί ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης και η κυβέρνησή του είχαν την προσωπική επιθυμία να εκσυγχρονιστεί η επαρχία της Πάφου. Γι' αυτό και δαπανήθηκαν πέραν των €300 εκατομ. σε έργα. Πέραν όμως των αναγκών που προανάφερα, υπάρχουν ακόμη και άλλες μεγάλες ανάγκες σε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, τόσο σε κατασκευή όσο και σε αναβάθμιση των υφιστάμενων. Υπάρχουν ακόμη ελλείψεις σε αθλητικές εγκαταστάσεις και ελλείψεις σε έργα για αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Πάφου, όπως η κατασκευή μαρίνας και αγκυροβολίου.

Μεγάλο διαχρονικό αγκάθι στην ανάπτυξη της επαρχίας Πάφου παραμένει το οδικό δίκτυο. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε σημαντικά οδικά έργα, όπως η αναβάθμιση του παραλιακού δρόμου Κάτω Πάφου προς Πέγεια-Κόλπο των Κοραλλίων, που εκκρεμεί πέραν των τριών δεκαετιών. Μετά από προσπάθειες με τα αρμόδια τμήματα ευτυχώς έγιναν τα τελευταία δύο χρόνια σημαντικά βήματα. Τις επόμενες μέρες θα βγούμε σε προσφορές για τη μελέτη του έργου και υπολογίζεται σε δύο χρόνια να βγούμε σε προσφορές για υλοποίησή του. Με λυπεί όμως -και θέλω να το τονίσω- το γεγονός ότι οι διαδικασίες της κρατικής μηχανής εξακολουθούν, παρά και την είσοδο της τεχνολογίας, να παραμένουν αδικαιολόγητα χρονοβόρες, με νοοτροπίες και τακτικές που κάποιες φορές παραπέμπουν σε άλλες εποχές.

Ο δρόμος του αεροδρομίου προς την τουριστική περιοχή Κάτω Πάφου μοιάζει ακόμη μακριά. Ένεκα προστατευόμενων πτηνών, δεν συγκατατίθεται το Τμήμα Περιβάλλοντος, για να ολοκληρωθεί ο δρόμος, ούτε και δέχονται κάποια άλλη λύση που τους προτείνεται. Ό,τι ίσχυσε, το δημόσιο συμφέρον δηλαδή -και που ορθά ίσχυσε- για τα φλαμίνγκο και την αλυκή Λάρνακας να ισχύσει και για τον δρόμο αεροδρομίου Πάφου.

Κλείνω, υπενθυμίζοντας πως οφείλουμε να τιμούμε την ψήφο εμπιστοσύνης των πολιτών που μας εμπιστεύθηκαν μία θέση στη Βουλή. Εκπροσωπούμε τα δικά τους συμφέροντα, τα συμφέροντα της αυριανής κοινωνίας, την πρόοδο και την ευημερία τους. Ένα μεγάλο ευχαριστώ σ' όλο το προσωπικό της Βουλής και τους συνεργάτες μας, γιατί χωρίς τη δική τους συνεισφορά δεν θα παρήγαμε και εμείς έργο.

Καλές γιορτές! Εύχομαι υγεία, αγάπη και οικογενειακή ευτυχία σ' όλους και λευτεριά στην πατρίδα μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Πάζαρε.

Τον λόγο έχει τώρα η κ. Μαρίνα Νικολάου από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΜΑΡΙΝΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο πρώτος κρατικός προϋπολογισμός της κυβέρνησης του Νίκου Χριστοδουλίδη έχει σαφή πολιτική πρόταση, μόνο που αυτή υπηρετεί τους λίγους και όχι τις ανάγκες των πολλών, των εργαζομένων, του λαού.

Η εντύπωση που δίνεται επιπλέον επιβεβαιώνεται και από τον προϋπολογισμό που έχουμε μπροστά μας, ότι δηλαδή η παρούσα διακυβέρνηση αδυνατεί να δώσει λύσεις. Να πάρουμε για παράδειγμα το στεγαστικό. Από την πολυδιαφημισμένη στεγαστική πολιτική της κυβέρνησης απουσιάζει εκκωφαντικά η ενιαία στεγαστική αρχή, ο φορέας δηλαδή που θα αναλάβει την εκπόνησή της και θα διασφαλίσει την εφαρμογή της, ούτε αντιμετωπίζεται η ουσία του προβλήματος, που είναι η απουσία ενός φορέα χρηματοδότησης για απόκτηση στέγης από τα μικρομεσαία νοικοκυριά.

Την ίδια ώρα ο κόσμος των ορεινών περιοχών υποφέρει από τις πολιτικές εγκατάλειψης τόσο της προηγούμενης όσο και της παρούσας κυβέρνησης. Χαρακτηριστική είναι η τεράστια καθυστέρηση στη συνέχιση του οδικού έργου του δρόμου Λεμεσού-Σαϊτά, που στερεί την ευκαιρία από τους νέους να μείνουν στα χωριά μας και την ίδια ώρα να αναζωογονηθεί η ύπαιθρός μας.

Οι μισθοί πείνας σε συνάρτηση με την εκτόξευση των τιμών στα ύψη έχουν εντείνει το πρόβλημα ειδικά στην πόλη μου, στη Λεμεσό. Σημειώνουμε την παρατήρηση της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας που εντοπίζει ως κύριο λόγο για τη στεγαστική κρίση το πλιάτσικο που έγινε με τα χρυσά διαβατήρια και δεν χρειάζεται να μιλήσω για τους πρωταγωνιστές του. Το ΑΚΕΛ έτρεξε παγκύπρια εκστρατεία για το στεγαστικό, μίλησε με την κοινωνία, με τους αρμόδιους, κατέθεσε συγκεκριμένες προτάσεις για τον συντονισμό και την αξιοποίηση όλων των αρμόδιων φορέων και, αν στο στεγαστικό υπήρξε τουλάχιστον πολιτική βούληση να τύχουν χειρισμού κάποια πράγματα, στα θέματα του περιβάλλοντος το κρυφό από τις ευθύνες και η αδράνεια που δημιουργεί υποψίες πήραν άλλη διάσταση.

Ακάμας. Όταν αποκαλύφθηκαν οι παρανομίες που έγιναν κατά την εκτέλεση οδικών έργων στο εθνικό δασικό πάρκο, η κυβέρνηση φρόντισε να μας φλομώσει με πρωτοσέλιδα και τίτλους ότι δήθεν παρενέβη ο ίδιος ο Πρόεδρος, για να σταματήσουν οι εργασίες. Λίγες μέρες μετά στην Επιτροπή Περιβάλλοντος, ο εργολάβος δήλωσε στεγνά ότι οι εργασίες συνεχίζονται κανονικά. Δεν χρειάζεται να πούμε κάτι άλλο εμείς. Για εμάς η προστασία και ανάδειξη της χερσονήσου του Ακάμα ήταν, είναι και θα παραμείνει προτεραιότητα.

Η ευημερία των ζώων απουσιάζει επίσης από κάθε πτυχή της κρατικής πολιτικής. Τα ποσά για τα προγράμματα στείρωσης είναι ανεπαρκή μπροστά στις ανάγκες. Τα λεφτά για τα καταφύγια είναι πολύ λίγα και παράλληλα αυξάνονται τα εγκαταλελειμμένα και κακοποιημένα ζώα, ενώ η αστυνομία των ζώων παλεύει να ανταποκριθεί με πενιχρά μέσα στις ανάγκες. Θέλουμε αποτελεσματικές πολιτικές, προγράμματα στείρωσης, δράσεις ενημέρωσης του κοινού σε ό,τι αφορά στην ευημερία των ζώων, μακριά από τις λογικές των προστίμων και της ευθανασίας των ζώων.

Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας δεν μπορεί ν' αντιμετωπίσει τα μεγάλα, ανοικτά ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία. Ανάμεσα σε αυτά είναι η δημόσια υγεία. Έχουμε ακόμα μεγάλο δρόμο να διανύσουμε, μέχρι να φτάσουμε έστω κοντά στον μέσο ευρωπαϊκό όρο, κάτι που φαίνεται σε κάθε μέτρηση που γίνεται. Αρκεί μόνο να δούμε σε ποια κατάσταση βρίσκονται τα δημόσια νοσηλευτήρια, όπου έχουν συσσωρευτεί προβλήματα που απειλούν την επιβίωσή τους. Πώς σκοπεύει αλήθεια η κυβέρνηση να τα λύσει; Καλύπτοντας πάγιες και διαρκείς ανάγκες με την αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα! Πρόχειρες λύσεις που βάζουν τον ιδιωτικό τομέα στη δημόσια υγεία από το παράθυρο. Τα δημόσια νοσηλευτήρια πιέζονται, επενδυτικά ταμεία παρεμβαίνουν επιθετικά, αγοράζοντας νοσηλευτήρια, εργαστήρια, απεικονιστικά κέντρα. Με δύο λόγια αλλάζουν τον χάρτη και την πολιτική για τη δημόσια υγεία. Η κυβέρνηση πού βρίσκεται και τι κάνει;

Αν η πολιτική της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη είναι ισότιμη, καθολική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση σε ποιοτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους τους δικαιούχους, τότε πρέπει να ενεργήσει σήμερα, να λάβει μέτρα τώρα. Αν δεν το πράξει, τότε δικαιολογημένα κάποιος μπορεί να σκεφτεί ότι οι σχεδιασμοί είναι άλλοι. Το ΓΕΣΥ, που είναι όντως μία από τις μεγαλύτερες κατακτήσεις του κυπριακού λαού, αντιμετωπίζει συγκεκριμένα προβλήματα και ελλείψεις. Είναι λοιπόν επιτακτική η ανάγκη αντιμετώπισής τους. Πώς τα αντιμετωπίζει ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας;

Αν η κυβέρνηση θέλει να μιλά για αναπτυξιακούς προϋπολογισμούς, πρέπει να μας εξηγήσει και πού βρίσκονται τα αυξημένα κονδύλια για κρίσιμους τομείς της υγείας. Εμείς δεν τα είδαμε. Τρανταχτό παράδειγμα η ψυχική υγεία. Τα ποσά φανερώνουν ότι οι ανεκπλήρωτες ανάγκες της ψυχικής υγείας του πληθυσμού δεν έχουν γίνει αντιληπτές. Υποτίθεται ότι συμφωνούν όλοι ή σχεδόν όλοι στις βασικές αρχές. Για να γίνουν όμως αυτές οι αρχές πολιτική και έπειτα πράξη, χρειάζεται να υπάρχει πολιτική βούληση, σχέδιο και μέτρα. Μέχρι στιγμής η κατάσταση που επικρατεί είναι θλιβερή. Ώρες αναμονής, λίστες αναμονής, υποδομές στα όριά τους, επαγγελματίες υγείας στα όριά τους και ακόμα περιμένουμε τη χαρτογράφηση του υγειονομικού χάρτη της χώρας, το λεγόμενο «capacity planning». Δημόσια νοσηλευτήρια ώρα μηδέν.

Τον Μάρτη του 2023, ως νεοεκλεγείς Πρόεδρος, ο κ. Νίκος Χριστοδουλίδης επισκέφθηκε το νοσοκομείο Λεμεσού. Διαβάζω από τις δηλώσεις του: «Αμέσως μετά τις επαφές, όχι μόνο στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, αλλά με όλα τα νοσοκομεία, θα έρθετε να συζητήσουμε, βάζοντας χρονοδιαγράμματα επίλυσης αυτών των προβλημάτων που έχουν αναφερθεί». Ωραιότατες δηλώσεις! Ποιος να διαφωνήσει; Έπαιξαν το βράδυ στα κανάλια, το πρωί στα ραδιόφωνα. Και μετά; Μετά η κατάσταση παρέμεινε η ίδια, τα προβλήματα συνέχισαν να συσσωρεύονται, μέτρα δεν λήφθηκαν. Μετά ήρθε ο Οκτώβρης και το Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού υποβαθμίστηκε στην κατηγορία δύο. Την επόμενη μέρα κατάλαβαν το λάθος και πάλι αναβαθμίστηκε. Μετά πάλι είπαν θα λάβουν μέτρα. Μετά ακόμα περιμένουμε.

Να σημειωθεί εδώ ότι το ΑΚΕΛ διά του γενικού του γραμματέα κατέθεσε συγκεκριμένες προτάσεις για τη δημόσια υγεία δύο φορές μέσα σε έξι μήνες. Φωνή βοώντος εν τη ερήμω! Δυστυχώς, ούτε τα 4 000 περιστατικά καρκίνου στον τόπο μας δεν είναι αρκετά, για να περιληφθεί αρχικά ένα σεντ στον φεινό προϋπολογισμό για το Εθνικό Ινστιτούτο για τον Καρκίνο.

«Να ρωτήσετε τον Υπουργό των Οικονομικών» ήταν η απάντηση, απάντηση που αποκαλύπτει και τη φιλοσοφία, αλλά και την έλλειψη πολιτικού σχεδιασμού. Ευτυχώς, η αντίδραση του ΑΚΕΛ και άλλων συναδέλφων ανάγκασε τελικά την κυβέρνηση να αναθεωρήσει. Και, όταν έφτασε όμως η ώρα να στηριχθούν οι οικογένειες όσων μεταβαίνουν στο εξωτερικό για θεραπείες, η κυβέρνηση πάλι γύρισε την πλάτη στους ασθενείς. Ούτε καν τις €350.000 από τα €4 εκατομ. που χρειάζονται δεν είδαμε, που και πάλι θα ήταν λίγα και ανεπαρκή, ούτε καν αυτά που είχε δηλώσει στην επιτροπή Υγείας ότι θα ζητούσε για ένα σχέδιο που έχει κοστολογηθεί ήδη από το 2020 με όρους οικονομικούς για την πολιτεία. Περιπτώ να πούμε ότι έμεινε και αυτή η μελέτη στο συρτάρι της προηγούμενης κυβέρνησης του Δημοκρατικού Συναγερμού. Η διαφύλαξη των δικαιωμάτων όλων στην υγεία είναι κορυφαία προτεραιότητα για το ΑΚΕΛ.

Προς αυτή την κατεύθυνση εργαζόμαστε αδιάκοπα μέσα και έξω από τη Βουλή. Το τεκμήριο της αλήθειας είναι πάντα οι πράξεις, όσο και αν η απουσία έργου και η πολιτική ανεντιμότητα οδηγεί κάποιους να οικειοποιούνται τη δική μας δουλειά. Πρόταση νόμου του ΑΚΕΛ για την κατοχύρωση του δικαιώματος στη λήθη, η οποία υπερψηφίστηκε πρόσφατα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, για άτομα με εμπειρία καρκίνου, ώστε να μπορούν πια να συνεχίζουν τη ζωή τους χωρίς διακρίσεις και έχοντας πρόσβαση σε ασφαλιστικές καλύψεις. Δεν ήταν εύκολη η δουλειά μας. Συναντήσαμε δυσκολίες, όμως με πείσμα και δουλειά τα καταφέραμε. Καταφέραμε να θέσουμε ένα τέρμα στις διακρίσεις σε όσους έπρεπε μετά τη μάχη με τον καρκίνο να δώσουν και μια δεύτερη, ενώ θέσαμε την πατρίδα μας ανάμεσα στα πρωτοπόρα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' ένα τόσο σημαντικό, βαθιά κοινωνικό και ταξικό ζήτημα.

Κορυφαίο ζήτημα στην πολιτική ατζέντα είναι και το μεταναστευτικό. Κανείς δεν αμφισβητεί ότι η Κυπριακή Δημοκρατία καλείται να διαχειριστεί ροές που υπερβαίνουν τις δυνατότητες της, ειδικά τη στιγμή που η Τουρκία εργαλειοποιεί με χυδαιότητα το δράμα των προσφύγων. Να μην ξεχνούμε όμως ποιοι είναι αυτοί που υπερψηφίζουν και χειροκροτούν τις αποφάσεις που κρατούν αυτούς τους ανθρώπους εγκλωβισμένους στις χώρες πρώτης υποδοχής όπως είναι η Κύπρος. Σίγουρα όχι το ΑΚΕΛ.

Το ΑΚΕΛ καταψήφισε αυτές τις αποφάσεις, γι' αυτό γυρέψετε στις δικές σας τις λίστες ψηφοφορίας να βρείτε ποιοι ψήφισαν, ποιοι χειροκρότησαν το σύστημα του Δουβλίνου και την κοινή δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία και ποιοι πανηγυρίζουν για το νέο σύμφωνο, αυτό που έρχεται, με βάση το οποίο πλούσιες χώρες θα πληρώνουν, για να μην ξέρουν, να μη βλέπουν, να μην αναγκαστούν να κάνουν κάτι για το μεταναστευτικό. Ακούσαμε χτες εισηγήσεις από τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Θα είχαν βέβαια αξία αν τα έκαναν όσο κυβερνούσαν! Η δεξιά και η ακροδεξιά φόρτωσαν την Κύπρο δυο φορές με συρματοπλέγμα. Αυτό θα γράψει η ιστορία! Περάσαμε μια δεκαετία κατά την οποία εφαρμόστηκε μόνο ένα δόγμα. Στοιβάζουμε ανθρώπους, στοιβάζουμε αιτήσεις, στοιβάζουμε προβλήματα.

Το γεγονός ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Δημοκρατικού Συναγερμού δεν έλαβε μέτρα, δεν καθόρισε πολιτικές, μόνο έκανε ατυχή διαχείριση με συρματοπλέγματα, οδήγησε σε σοβαρά προβλήματα εντός και εκτός των κέντρων και σε γκετοποίηση. Η Χλώρακα ήταν η μικρογραφία του πώς χειρίστηκαν το μεταναστευτικό. Όλα αυτά άλειψαν βούτυρο στο ψωμί της ακροδεξιάς, που με τον ρατσισμό και την ξενοφοβία επιχειρεί να κερδίσει πολιτικούς πόντους. Έτσι φτάσαμε στα πογκρόμ της Χλώρακας και της Λεμεσού. Με κουκούλες και με ρόπαλα να χτυπά η ακροδεξιά αδιακρίτως όποιον ήταν ξένος, όποιον φαινόταν ξένος. Πέσατε τότε όλοι από τα σύννεφα. Ο Πρόεδρος μάλιστα σε ζωντανή σύνδεση εξέφρασε την οργή του και απαίτησε μέτρα και παραδειγματική τιμωρία. Ακόμα περιμένουμε.

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία θα απομονωθούν, όταν εφαρμοστεί ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική. Αυτό σημαίνει σεβασμός στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο, στις συμβάσεις που έχει κυρώσει η Κυπριακή Δημοκρατία, ορθή αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων, ταχεία εξέταση των αιτήσεων, διαλογή των αιτήσεων, ανθρώπινη μεταχείριση, πολιτικές ένταξης.

Η κυβέρνηση μεταθέτει τον χειρισμό των μεταναστευτικών ροών στο νέο υφυπουργείο που πρόκειται να συσταθεί και, ενώ προεκλογικά ο Πρόεδρος είχε δεσμευθεί για Υφυπουργείο Μετανάστευσης, Ασύλου και Ένταξης, στην πορεία η ένταξη κάπου χάθηκε. Ποιος και πώς θα καταρτίσει πολιτική ένταξης για τους μετανάστες και για όσους λαμβάνουν καθεστώς πολιτικής προστασίας; Ή μήπως η επιλογή είναι η περιθωριοποίηση αυτών των ανθρώπων αντί η συμπερίληψη; Για να έχει δηλαδή και λόγο ύπαρξης η υποεπιτροπή που χάρισε ο ΔΗΣΥ στο ΕΛΑΜ, προκειμένου να κερδίσει την Προεδρία της Βουλής! Ξέρετε, τα εκατομμύρια των κονδυλίων που λαμβάνει η Κυπριακή Δημοκρατία τα λαμβάνει και για πολιτικές ένταξης, για τις οποίες σχεδόν ποτέ δεν έγινε τίποτα.

Δεν μπορώ να μη μιλήσω και για όσα γίνονται στη γειτονιά μας, στην Παλαιστίνη. Μπροστά στα μάτια ολόκληρης της ανθρωπότητας, μόλις 400 χιλιόμετρα από την Κύπρο, συντελείται ένα τεραστίων διαστάσεων έγκλημα, που έχει στόχο την ισοπέδωση της Γάζας, με 20.000 νεκρού κυρίως αμάχους, εκ των οποίων το 70% γυναίκες και παιδιά, 7 000 βρέφη δολοφονημένα, πέραν του ενάμισι εκατομμυρίου ανθρώπους εκτοπισμένους και η κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη μονολογεί για το δικαίωμα του Ισραήλ στην αυτοάμυνα. Αυτό με άλλα λόγια σημαίνει να αφεθεί ο βάρβαρος στρατός του Ισραήλ να συνεχίσει τη σφαγή.

Η Κύπρος ως χώρα θύμα και η ίδια εισβολής και συνεχιζόμενης κατοχής οφείλει να στέκεται στις αρχές του Διεθνούς Δικαίου και να ζητά την εφαρμογή των ψηφισμάτων του ΟΗΕ. Η κυβέρνηση πρέπει επιτέλους να απαντήσει στα ερωτήματα που το ΑΚΕΛ έχει θέσει: Μετατρέπεται ή όχι η χώρα μας σε πολεμικό ορμητήριο για τη θηριωδία του κατοχικού Ισραήλ στην Παλαιστίνη;

Πώς μπορείτε αλήθεια να προσποίσετε ότι η ιστορία ξεκίνησε στις 7 του Οκτώβρη; Ο παλαιστινιακός λαός υπόκειται την πιο μακρόχρονη κατοχή στη σύγχρονη ιστορία από το 1967 και η απεμπόληση θέσης αρχών προμηνύει μεγάλες περιπέτειες για την Κύπρο και του λαό της.

Συναδέλφισσες,

Συνάδελφοι,

Η γειτονιά μας μυρίζει αίμα, μυρίζει θάνατο, γι' αυτό μία και μόνο ευχή: Ειρήνη στην Παλαιστίνη, στην Κύπρο, στον κόσμο!

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ την κ. Νικολάου.

Να παρακαλέσω τώρα τον κ. Χρίστο Σενέκη από το Δημοκρατικό Κόμμα να προσέλθει στο βήμα.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΕΝΕΚΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Έντιμε κύριε υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ενώπιόν μας έχουμε τον πρώτο κρατικό προϋπολογισμό της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, τον προϋπολογισμό που φιλοδοξεί να θέσει σε ουσιαστική τροχιά υλοποίησης το πρόγραμμα διακυβέρνησης του Νίκου Χριστοδουλίδη, έναν προϋπολογισμό που αντικατοπτρίζει τις πολιτικές προτεραιότητες και ευαισθησίες της παρούσας κυβέρνησης, έναν προϋπολογισμό που είναι ιδιαίτερα αναπτυξιακός, πλεονασματικός και με σημαντική αύξηση στις κοινωνικές παροχές.

Εντούτοις, πρόκειται για έναν προϋπολογισμό που δεν ξεφεύγει από το πλαίσιο της δημοσιονομικής σταθερότητας και υπευθυνότητας που επιτάσσει η ρευστότητα των οικονομικών δεδομένων και των εξωγενών παραγόντων. Είναι αυτή η δημοσιονομική σταθερότητα και υπευθυνότητα που διασφαλίζει την ικανότητα της πολιτείας να λαμβάνει έκτακτα μέτρα στήριξης της κοινωνικής συνοχής σε περιόδους κρίσεων. Είναι αυτή η δημοσιονομική σταθερότητα και υπευθυνότητα που φέρνει τις αναβαθμίσεις των διεθνών οίκων αξιολόγησης, οι οποίες αποκαθιστούν εκ νέου την πατρίδα μας ως αξιόπιστου επενδυτικού προορισμού και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας. Σημειώνουμε ιδιαίτερα την υπευθυνότητα έναντι των επόμενων γενεών, αφού ο προς ψήφιση κρατικός προϋπολογισμός για το 2024 στοχεύει στη μείωση του δημόσιου χρέους κατά επτά μονάδες, ενώ στο πλαίσιο του τριετούς δημοσιονομικού σχεδιασμού υπάρχει στόχευση για μείωση είκοσι μονάδων.

Την ίδια ώρα οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι η παρούσα κυβέρνηση έχει να αντιμετωπίσει σημαντικές εγχώριες και εξωγενείς προκλήσεις. Ξεκινώντας από τις εγχώριες προκλήσεις, πρέπει να πούμε ότι το μεταναστευτικό παραμένει κορυφαίο ζήτημα, που απειλεί τις πεπερασμένες δυνατότητες της κυπριακής πολιτείας.

Για πρώτη φορά μετά από σχεδόν δεκαπέντε χρόνια λαμβάνονται σοβαρά μέτρα, που έχουν μειώσει δραστικά τις εισροές παράτυπων μεταναστών και ταυτόχρονα έχουν αυξήσει σημαντικά τις επιστροφές στις χώρες προέλευσης. Συνεπώς, απαιτείται υπομονή και επιμονή στα μέτρα τα οποία αποδεδειγμένα πλέον αποδίδουν, για να υπάρξει ουσιαστική βελτίωση που να γίνεται αισθητή και σε επίπεδο κοινωνίας.

Εξίσου δύσκολη συνθήκη αποτελούν οι πληθωριστικές πιέσεις που βιώνουμε τα τελευταία σχεδόν δύο χρόνια μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και εντεύθεν. Η παρούσα κυβέρνηση έχει υιοθετήσει τόσο οριζόντια όσο και στοχευμένα μέτρα στήριξης της κοινωνικής συνοχής, μέτρα που επιχειρούν να μειώσουν μεταξύ άλλων το κόστος σε είδη πρώτης ανάγκης, το κόστος ενέργειας και το κόστος στέγασης. Αν ο χρονικός ορίζοντας της πληθωριστικής κρίσης είναι προβλέψιμος, τότε μια πολιτεία μπορεί να διαθέσει το σύνολο των δημοσιονομικών δυνατοτήτων της για τη στήριξη του συνόλου της κοινωνίας και κάτι τέτοιο θα λέγαμε ότι επισυνέβη την περίοδο της πανδημίας. Όταν όμως η εκτόνωση της κρίσης δεν είναι χρονικά προβλέψιμη, πόσω μάλλον όταν μια ακόμα ένοπλη ανάφλεξη επισυμβαίνει στην περιοχή μας, μια σοβαρή πολιτεία οφείλει να στηρίξει στοχευμένα την κοινωνία και να διαφυλάξει την ικανότητά της, για να μπορεί να το κάνει σε βάθος χρόνου, αν και εφόσον χρειαστεί, για να μη ζήσουμε ξανά στιγμές 2013, όπου τα ταμειακά διαθέσιμα του κράτους δεν αρκούσαν για τις άμεσες ανάγκες του τρέχοντος μηνός.

Σημαντική εξέλιξη αποτελεί η υπερψήφιση των νομοσχεδίων της παρούσας κυβέρνησης, που αφορούν στη σύσταση ειδικών δικαστηρίων και στη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, τα οποία μαζί με το σχέδιο «Ενοίκιο Έναντι Δόσης» για πρώτη φορά μετά την κρίση του 2013 θέτουν σε ισχύ ένα ολοκληρωμένο δίκτυο προστασίας για τους δανειολήπτες που το έχουν πραγματικά ανάγκη και αυτοί που το έχουν πραγματικά ανάγκη είναι κυρίως όσοι επιχειρήσαν να αποκτήσουν στέγη, κατοικία ή επαγγελματική στέγη εντός των οικονομικών δυνατοτήτων τους και αυτές οι οικονομικές δυνατότητες ανατράπηκαν από τις διαδοχικές κρίσεις που βιώνουμε.

Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι υπήρξαν και άλλες εύχες νομοθετικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ουσιαστικά μεταθέτουν το πρόβλημα των δανειοληπτών σε μεταγενέστερο χρόνο και μάλιστα δραματικά διογκωμένο, ενώ παράλληλα κλείνουν το μάτι στους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Επιπλέον, τέτοιες εύχες νομοθετικές πρωτοβουλίες αυξάνουν το κόστος δανεισμού στους συνεπείς δανειολήπτες, αυτούς που στήριξαν και στηρίζουν την οικονομία του τόπου σε δύσκολες περιόδους και ταυτόχρονα θέτουν σε κίνδυνο τη δημοσιονομική σταθερότητα της χώρας.

Όσον αφορά την προσφυγική πολιτική της παρούσας κυβέρνησης, θα πρέπει να χαιρετίσουμε την άμεση αντίδραση του Υπουργού Εσωτερικών κ. Κωνσταντίνου Ιωάννου, ο οποίος, αφού έλαβε γνώση σχετικής μελέτης του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως που διαπίστωνε κρίσιμα στατικά και κατασκευαστικά προβλήματα σε σαράντα τρεις προσφυγικές πολυκατοικίες, ενεργοποίησε ένα ολιστικό σχέδιο αναδόμησης αυτών των πολυκατοικιών και επιδιόρθωσης και αναβάθμισης των υπολοίπων. Στα θετικά σημειώνουμε επίσης την αύξηση του επιδόματος ενοικίου που παρέχεται στους εκτοπισθέντες. Παραμένει όμως προβληματική η μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται στην εξέταση των αιτήσεων για στεγαστική βοήθεια από την Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων. Αναμένουμε να υπάρξει σύντομα ενίσχυση του προσωπικού στα επαρχιακά γραφεία, ώστε να υπάρξει ουσιαστική σύντμηση του χρόνου αναμονής.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η μεγαλύτερη πρόκληση για κάθε κυβέρνηση είναι ασφαλώς το Κυπριακό. Για την παρούσα κυβέρνηση πρώτηστη προτεραιότητα είναι η διάρρηξη του παρατεταμένου αδιεξόδου και η επιστροφή στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με στόχο ασφαλώς την επίτευξη μιας συνολικής διευθέτησης, που θα απαλλάσσει την πατρίδα μας από τις αναχρονιστικές εγγυήσεις και τον κατοχικό στρατό και θα διασφαλίζει τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα δικαιώματα κάθε πολίτη, καθώς και το δικαίωμα επιστροφής σε κάθε πρόσφυγα.

Ένα αποφασιστικό βήμα για τη διάρρηξη του αδιεξόδου είναι ασφαλώς ο διορισμός της απεσταλμένης του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, η οποία θα πρέπει να διερευνήσει και να καταγράψει τις θέσεις και τις προθέσεις της κάθε πλευράς. Αναμένουμε ότι με αυτή την καταγραφή θα διαλυθεί και το πέπλο αμφισβήτησης που καλλιεργείται εντός και εκτός Κύπρου για τις ευθύνες του παρατεταμένου αδιεξόδου από το ναυάγιο του Κραν Μοντανά και εντεύθεν. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι μια αντικειμενική καταγραφή θα διαπιστώνει ποια πλευρά είναι έτοιμη για επιστροφή στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και ποια όχι, ποια πλευρά παραμένει δεσμευμένη και ποια όχι, ποια πλευρά παραμένει δεσμευμένη στο συμφωνημένο πλαίσιο που καθορίζουν τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και ποια όχι.

Παράλληλα, θα πρέπει να αξιολογούμε τα δεδομένα που προκύπτουν στη βάση του ορθολογισμού και όχι του ευσεβοποθισμού. Τα περί πρόσκλησης του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον Τούρκο Πρόεδρο ανήκουν δυστυχώς στη σφαίρα του ευσεβοποθισμού, γιατί μια τέτοια εξέλιξη θα ισοδυναμούσε με ουσιώδη μεταστροφή της τουρκικής πολιτικής και ανατροπή του δόγματος περί εκλιπούσας Κυπριακής Δημοκρατίας. Όσα επισυμβαίνουν στην Αθήνα υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα συμπεράσματα για την αναβίωση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας. Σε αυτά καταγράφονται μεταξύ άλλων βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων και αποκλιμάκωση της έντασης στην Ανατολική Μεσόγειο.

Βεβαίως, διαπιστώνουμε την επικοινωνιακή μεταστροφή του Ερντογάν κυρίως σε επίπεδο ρητορικής όσον αφορά της ελληνοτουρκικές σχέσεις από τους φονικούς σεισμούς του περασμένου Φεβρουαρίου και με αποκορύφωμα την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα. Σημειώνουμε όμως ότι στον απόηχο της επίσκεψης του Ερντογάν στην Αθήνα υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα συμπεράσματα για την αναβίωση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας. Σε αυτά καταγράφονται μεταξύ άλλων βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων και αποκλιμάκωση της έντασης στην Ανατολική Μεσόγειο.

Εξ αντιδιαστολής η έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα ευρωπαϊκά, που παρουσιάστηκε δεκαπέντε μέρες πριν από την επίσκεψη Ερντογάν στην Αθήνα. Έκανε λόγο για προβληματική στάση της Τουρκίας στο Κυπριακό και στην Ανατολική Μεσόγειο και ότι η στάση της Τουρκίας έναντι των κυπριογενών υποχρεώσεών της παραμένει ουσιαστικό κριτήριο αξιολόγησης της όποιας ευρωπαϊκής πορείας της. Συνεπώς, θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί και επιφυλακτικοί απέναντι στα επικοινωνιακά τεχνάσματα του Ερντογάν, που έχουν αποκλειστικό στόχο να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα και τις στρατηγικές επιδιώξεις του. Εξάλλου, ο Ερντογάν, ακόμα και ευρισκόμενος στην Αθήνα, αναφέρθηκε σε επιδίωξη λύσης στο Κυπριακό στη βάση των πραγματικότητων στο νησί. Οι λεγόμενες «πραγματικότητες» που επικαλούνται οι Τούρκοι αξιωματούχοι είναι τα δύο κράτη και οι δύο λαοί, ενώ για το ενδεχόμενο προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για την οριοθέτηση της αιγιακής υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ έκανε λόγο για παραπομπή και άλλων αλληλένδετων ζητημάτων, εννοώντας προφανώς τη διαχρονική αμφισβήτηση της κυριαρχίας νησιών του Αιγαίου και του δικαιώματος της Ελλάδας να στρατιωτικοποιεί τα ανατολικότερα εξ αυτών.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στη γειτονιά μας μείνεται εδώ και δύομισι μήνες μια νέα ένοπλη σύγκρουση μεταξύ του Ισραήλ και της ισλαμικής τρομοκρατικής οργάνωσης «Χαμάς» μετά την αποτρόπαια πυραυλική επίθεση της 7^{ης} Οκτωβρίου και την αρπαγή αμάχων ως ομήρων. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, για να ανοίξει ο δρόμος για την ειρηνική επίλυση της ισραηλινοπαλαιστινιακής διαφοράς θα πρέπει να προηγηθεί η στρατηγική ήττα των τρομοκρατών της Χαμάς. Δεν μπορεί να υπάρξει διαρκής ειρήνη υπό τη μόνη απειλή ανορθόδοξων και τυφλών τρομοκρατικών χτυπημάτων. Όμως, μέχρι αυτό να γίνει κατορθωτό, δυστυχώς βρισκόμαστε ενώπιον μιας εκτεταμένης ανθρωπιστικής κρίσης στη λωρίδα της Γάζας. Για την αντιμετώπιση αυτής της κρίσης η γεινιάζουσα Κύπρος οφείλει να αποτελέσει και θα αποτελέσει τον ασφαλή θαλάσσιο διάδρομο, για να φτάσει απαραίτητα ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα. Την ίδια ώρα θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι τα κατεχόμενα εδάφη μας δεν θα μετατραπούν με τις ευλογίες του Ερντογάν σε καταφύγιο υπόθαλψης τρομοκρατών της Χαμάς.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Φτάνοντας στο τέλος της παρέμβασής μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλες και όλους τους συναδέλφους για τη δημιουργική συνύπαρξη, όλες και όλους τους λειτουργούς της Βουλής για τη στήριξη στις κοινοβουλευτικές επιτροπές και στις αποστολές στο εξωτερικό, καθώς και την ομάδα των εκλεκτών κοινοβουλευτικών συνεργατών του Δημοκρατικού Κόμματος που άοκνα και με ιδιαίτερο ζήλο επιτελούν την υπερπολύτιμη υποστηρικτική αποστολή τους.

Εύχομαι από καρδιάς καλές γιορτές σε όλες και όλους και ο νέος χρόνος να φέρει στον κόσμο περισσότερη υγεία, ειρήνη, ευτυχία και ενσυναίσθηση και βεβαίως να προκύψουν εκείνες οι εξελίξεις στο Κυπριακό που θα μας επιτρέψουν να επιστρέψουμε ελεύθεροι σε κάθε σπιθαμή της κατεχόμενης γης μας!

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ πάρα πολύ τον κ. Σενέκη.

Να παρακαλέσω τώρα τον κ. Νίκο Γεωργίου από τον Δημοκρατικό Συναγερμό να προσέλθει στο βήμα για τη δική του ομιλία και να ετοιμάζεται ο κ. Κέττηρος.

ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Έντιμη κυρία Πρόεδρε,

Έντιμε κύριε υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πέρι τέτοια εποχή καταδικάζαμε την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και παρακολουθούσαμε τις παρενέργειες του πολέμου σε κάθε πτυχή της πολιτικής και οικονομικής του διάστασης, που επηρεάζουν μέχρι σήμερα τις ζωές των ανθρώπων και των κρατών στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, ένας πόλεμος που συνεχίζεται χωρίς τελειωμό, που ξύπνησε ένστικτα, μίσση και πάθη διεθνών περιφερειακών προβλημάτων, που τίθενται πλέον επισταμένα πολιτικές, γεωπολιτικές και γεωγραφικές αναταράξεις που συνεργούν παράλληλα.

Από την καρδιά της Ευρώπης έχουμε σε εξέλιξη στη δική μας γειτονιά, διακόσια δέκα ναυτικά μίλια από τη Λάρνακα, τον πόλεμο στη Γάζα, μία αντίδραση αυτοάμυνας ενός οργανωμένου, σοβαρού, ισχυρού και συντεταγμένου κράτους απέναντι στην απάνθρωπη, απροκάλυπτη και τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς προς το Κράτος του Ισραήλ και τους πολίτες του.

Η μακρά όμως εξέλιξη του πολέμου με τους συνεχείς βομβαρδισμούς στη Γάζα, το ανθρώπινο δράμα με τον θάνατο αθώων πολιτών και παιδιών, το ξεσπίτωμα ενός ολόκληρου λαού στο όνομα της ολοκληρωτικής νίκης έναντι της τρομοκρατικής Χαμάς και του Διεθνούς Δικαίου δοκιμάζουν τα όρια ανοχής της διεθνούς κοινότητας, αλλά και των αρχών του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

Εμείς καλούμαστε να αποκωδικοποιήσουμε το ιστορικό δίδαγμα που προέρχεται από τις συνέπειες αυτών των ανοικτών διεθνών ζητημάτων και τις πολεμικές συγκρούσεις, τις οποίες δεν μπόρεσε να κρύψει ούτε η ιστορία ούτε η γεωγραφία, αλλά ούτε να τις αποσιωπήσει ο χρόνος. Είναι εδώ ακριβώς που νομοτελειακά καλούμαστε κάθε φορά να ανασκοπήσουμε το εθνικό μας θέμα και να αναλογιστούμε ότι δεν υπάρχουν στατικά εθνικά προβλήματα, ότι ο χρόνος ως αναλυσίμο πολιτικό αγαθό που φεύγει αναξιοποίητος παγώνει και δημιουργεί νέα τετελεσμένα. Ξεφυτρώνουν νέα αφηγήματα, αναζωπυρώσεις διενέξεων και αξιώσεις, παραχαράζοντας κάθε έννοια δικαίου όπως τη γνωρίζουμε. Αυτό είναι το δίδαγμα. Να αξιολογήσουμε και να σταθμίσουμε τον χρόνο που κυλά εις βάρος της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Σημειολογικά συμπληρώνεται με τη νέα χρονιά μισός αιώνας από την τουρκική εισβολή και κατοχή της πατρίδας μας. Είναι εδώ που χρειάζεται η πολιτική μας ηγεσία γενναία και υπεύθυνα όσο ποτέ να αναλάβει τις ιστορικές ευθύνες της, πρώτα και κύρια ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, να επιδιώξουμε με πάσα ειλικρίνεια, καθαρές θέσεις, με έμπρακτη πολιτική βούληση την ετοιμότητά μας για επανέναρξη του διαλόγου στο Κυπριακό απ' εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντανά.

Είναι με ομοψυχία όλων που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις και τις δοκιμασίες του τουρκικού στρατού σε όλο το μήκος της Πράσινης Γραμμής. Είναι με την κοινοβουλευτική διπλωματία και συνέργεια όλων, με κοινό συντονισμό, που επιβάλλει στενή συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων. Είναι η αποφασιστικότητα της πλευράς μας για λύση με διαβήματα προς τον διεθνή παράγοντα, για να πιέσει την κατοχική Τουρκία με στοχοπροσήλωση πάνω σε αρχές βασισμένες στο πλαίσιο των προσπαθειών επίλυσης του Κυπριακού. Είναι η σύγκλιση επιτέλους του Εθνικού Συμβουλίου και ενημέρωση όλων των πολιτικών δυνάμεων για τις τελευταίες εξελίξεις. Να διαμορφώσουμε ένα θετικό μομέντομ για την πλευρά μας, να ανοίξουμε ένα παράθυρο ελπίδας και αισιοδοξίας για το Κυπριακό.

Οι επινοητικές προτάσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας περί απεσταλμένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Κυπριακό απλά και μόνο για τη δημιουργία εντυπώσεων στο εσωτερικό μέτωπο δεν βοήθησαν, προτάσεις βεβαίως για τις οποίες κανένας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ασχολήθηκε και η κυβέρνηση πλέον προσπαθεί να ξεχάσει. Η συνάντηψη που χαιρετίστηκε πανηγυρικά από την πλευρά μας για την περιοχή της Νεκρής Ζώνης στην Πύλα κατέληξε τελικά η αντίληψη του ενός να μην τέμνει καν την αντίληψη του άλλου, για να λειτουργήσει. Οι αόριστες αναφορές περί ορατών και αόρατων μέτρων για τις προκλήσεις του τουρκικού στρατού στον Άγιο Δομέτιο, οι πληροφορίες που είδαν το φως της δημοσιότητας περί ανεπίσημης πρόσκλησης του Προέδρου Χριστοδουλίδη στην Άγκυρα από τον Ερντογάν, που η ίδια η κυβέρνηση διέρρευσε, να ακολουθεί η αμήχανη

αντίδραση της κυβέρνησης και το θέμα να μετατρέπεται σε πεδίο δημόσιας αντιπαράθεσης με πρωταγωνιστή τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Μάλιστα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τη σειρά του εγκαλεί τις πολιτικές δυνάμεις που ζητούν ενημέρωση σε σοβαρότητα, λες και είναι ακόμα ένα λογοπαίγνιο για εσωτερική κατανάλωση, λες και η σοβαρότητα στην πολιτική είναι έννοια αφηρημένη, λησμονώντας ότι η σοβαρότητα ως έννοια εκφράζεται με τη στάση και τις πράξεις ευθύνης του καθενός και έτσι είναι που κρίνεται, φαίνεται και εκπέμπεται προς κάθε αποδέκτη, γι' αυτό τη σοβαρότητα δεν κάνει κάποιος να την επικαλείται, γιατί απλώς μιλά από μόνη της.

Είναι εδώ που οι νουθεσίες επιστρέφουν πίσω στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας μαζί με το μερίδιο ευθύνης που του αναλογεί και να συγκαλέσει επιτέλους το Εθνικό Συμβούλιο, όπως επισταμένα ζητά ο Δημοκρατικός Συναγερμός, για να ενημερώσει υπεύθυνα τις πολιτικές δυνάμεις, και για συντονισμό, ιδιαίτερα πριν από την κάθοδο της ειδικής απεσταλμένης του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ για το Κυπριακό. Δεν είναι θέμα πλέον μεταξύ μας αντιπαράθεσης στο Κυπριακό αλλά ζήτημα αυτοσυνειδησίας, υπαρξιακό για το μέλλον της πατρίδας μας. Όλοι έχουμε γνήσιες και ειλικρινείς ανησυχίες, αγάπη και έγνοια για τον τόπο μας. Άλυτο το Κυπριακό θα παραμείνει σαν μία βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια του κυπριακού ελληνισμού, αλλά και των Τουρκοκυπρίων. Θα καταστήσει τη χώρα μας ευάλωτη σε πάσης φύσεως κρίσεις, που θα ανακυκλώνονται, χωρίς περιθώρια ανάπτυξης, ευημερίας, ασφάλειας και ειρήνης για όλους τους νόμιμους κατοίκους της.

Κάτω απ' αυτές τις δύσκολες συνθήκες, τα εσωτερικά και εξωτερικά διακυβεύματα, η κυβέρνηση καλείται να υλοποιήσει τον πρώτο ετήσιο προϋπολογισμό που κατέθεσε ενώπιον της ολομέλειας προς έγκριση. Οι πολιτικές της δεκαετίας του Δημοκρατικού Συναγερμού, οι δύσκολες και αναγκαίες αποφάσεις που λάβαμε δημιούργησαν συνθήκες ανθεκτικότητας, για να αντιμετωπίζουμε σήμερα εξωγενείς κρίσεις και διεθνή προβλήματα.

Σήμερα όμως ως αντιπολίτευση δεν είμαστε διατεθειμένοι να τινάξουμε στον αέρα τους κόπους και τους μόχθους του κυπριακού λαού, τις στερήσεις και τις θυσίες από τις οποίες η χώρα μας ανορθώθηκε οικονομικά την περασμένη δεκαετία με τη συνετή διαχείριση της διακυβέρνησης του Δημοκρατικού Συναγερμού, που εξορθολόγησε δαπάνες, θέσπισε μεταρρυθμίσεις και δομές -συμμετοχή της χώρας στο υποσχόμενο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- που συγκέντρωσε πλεονάσματα, που μείωσε το δημόσιο χρέος και έδωσε ελπίδα για καλύτερο μέλλον στις επόμενες γενιές των Κυπρίων. Οφείλουμε να κρατήσουμε ασφαλή την πορεία της χώρας στις ράγες της σταθερότητας και της δημοσιονομικής πειθαρχίας, στην ευημερία και στο αίσθημα εμπιστοσύνης που πρέπει να εκπέμπει η κυπριακή οικονομία, που χρειάζεται στήριξη και ασφάλεια.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα ψηφίσει τον κρατικό προϋπολογισμό, γιατί αυτό μας υπαγορεύει το συμφέρον της πατρίδας μας. Άλλωστε, χωρίς τη θετική ψήφο του Δημοκρατικού Συναγερμού ο προϋπολογισμός δεν εγκρίνεται. Εμείς δεν πρόκειται ποτέ για χάρη εντυπώσεων και σκοπιμοτήτων να αδικήσουμε και να βλάψουμε τη χώρα και τους πολίτες. Προς άρση κάθε παρερμηνείας, ως Δημοκρατικός Συναγερμός ασκούμε θεσμικά και ευσυνείδητα τον ρόλο μας ως αντιπολίτευσης, ψέγοντας αντιφάσεις, προχειρότητες, την έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού, συντονισμού και οράματος, τη διάσταση προεκλογικών διακηρύξεων με τα πεπραγμένα και τις αδικαιολόγητες αυξήσεις ανελαστικών δαπανών.

Στον πρώτο ετήσιο προϋπολογισμό της η κυβέρνηση αυξάνει το κρατικό μισθολόγιο κατά 14%, χωρίς καλά καλά να εργαστεί και να διαχειριστεί τα αποτελέσματα των δικών της επιδόσεων και πολιτικών στην οικονομία. Αυξάνει τις ανελαστικές δαπάνες με προσλήψεις ρεκόρ στον δημόσιο τομέα με 2 400 νέες θέσεις εργασίας, αριθμός που υπερβαίνει κατά πολύ τις ετήσιες αφυπηρητήσεις και αποχωρήσεις, μια αυξημένη ανελαστική δαπάνη, χωρίς να είναι διασφαλισμένη η πορεία των μελλοντικών εσωτερικών προσόδων για το κράτος. Την ίδια ώρα που οι κυβερνώντες αναγνωρίζουν την ανάγκη συγκράτησης του κρατικού μισθολογίου ταυτόχρονα το εκτοξεύουν και ακολούθως μας προαναγγέλλουν ότι θα αποταθούν σε ξένους εμπειρογνώμονες για τη λήψη μέτρων εξορθολογισμού του.

Πέραν του κρατικού μισθολογίου, οι ανελαστικές δαπάνες ήδη απορροφούν πέραν του 55% των εσόδων του κράτους. Είναι γι' αυτό που χρειάζεται δημοσιονομική πειθαρχία, σύνεση και ολοκληρωμένος επανασχεδιασμός της οικονομίας, ενίσχυση της μεταρρυθμιστικής ατζέντας, προχωρώντας σε μια φορολογική μεταρρύθμιση που έχει ανάγκη η χώρα, για να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, τους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, την προώθηση επενδύσεων για την πιο δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών. Στήριξη της πραγματικής οικονομίας και όχι πολιτικές της χώρας, βλέποντας και κάνοντας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μελετώντας τον προϋπολογισμό μέσα από τις επιτροπές στις οποίες συμμετέχω, θα αναφερθώ ιδιαίτερα στην προσφυγική πολιτική της κυβέρνησης. Δυστυχώς, στην προσφυγική πολιτική η κυβέρνηση έχασε πολύ νωρίς την έξωθεν καλή μαρτυρία και δεν σταμάτησε να διαψεύδει συνεχώς τον εαυτό και τις διακηρύξεις της. Είναι ο ορισμός της παντελούς απουσίας συντονισμού, αλλά και της διάστασης του προγραμματικού λόγου με τις πράξεις των κυβερνώντων.

Το σχέδιο «κτίΖΩ», το οποίο εξήγγειλε η κυβέρνηση και σήμερα υλοποιείται, ήταν μόνιμα στην ατζέντα της επιτροπής Προσφύγων για τις πολυκατοικίες στα Λατσία και σε άλλες περιοχές. Χαιρετίσαμε την εξαγγελία του και παρακολουθούμε στενά την υλοποίησή του, όμως διευκρινίζουμε ότι το σχέδιο απευθύνεται σε ένα πολύ περιορισμένο αριθμό δικαιούχων προσφύγων και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να γενικεύεται από πλευράς της κυβέρνησης, καθότι δεν αφορά το σύνολο της προσφυγικής πολιτικής αλλά ένα επιμέρους ακανθώδες ζήτημα, το οποίο φαίνεται να βρίσκει τη λύση του. Η κυβέρνηση ορθά διακηρύττει ότι μέσω του σχεδίου «κτίΖΩ» εξασφάλισε την ασφαλή και ποιοτική διαμονή των δικαιούχων προσφύγων.

Η στάση όμως της κυβέρνησης απέναντι στον νόμο που ψήφισε η Βουλή για τη διενέργεια μελέτης στατικής επάρκειας εκ μέρους του Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών πριν από την παραχώρηση κατοικίας σε δικαιούχους πρόσφυγες φανερώνει ότι η κυβέρνηση λειτουργήσε αντίστροφα. Ποια ήταν η θέση της κυβέρνησης και του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας; Η αναπομπή του νόμου που ψηφίστηκε ομόφωνα από την ολομέλεια της Βουλής και ακολούθησε προσφυγή με αναφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο και η οποία απορρίφθηκε ομόφωνα. Μόνο απογοήτευση προκάλεσε σε όσους ασχολούνται με τα προσφυγικά θέματα η αντιμετώπιση του ζητήματος από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η αιτιολογία αφορούσε παραβίαση του Συντάγματος με την αύξηση των εξόδων της κυβέρνησης, αγνοώντας τη δυνητική μείωση δαπανών μέσα από την προληπτική επιστημονική μελέτη, τα μετρήσιμα έξοδα και τις στοχευμένες δαπάνες που προκύπτουν πολλές φορές, ακόμη και για ετοιμόρροπες οικοδομές, μα, περισσότερο την πρόληψη για την προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας των πολιτών που καλούνται να ζήσουν σ' αυτές τις κατοικίες που το κράτος τούς παρέχει.

Είναι λυπηρό που η πρώτη αναφορά του Προέδρου της Δημοκρατίας έγινε για ζήτημα που αφορά τον προσφυγικό κόσμο. Η στάση δε μέχρι σήμερα της Υπηρεσίας Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών και ιδιαίτερα του Κηδεμόνα, οι οποίοι αρνούνται να εφαρμόσουν τον νόμο προτάσσοντας προσκόμματα δυσκολιών, νέων εξόδων, γραφειοκρατίας, θέτει σε αχρησία τον νόμο και ουσιαστικά σε τερματισμό της παραχώρησης τουρκοκυπριακών κατοικιών στους δικαιούχους πρόσφυγες. Καμία έγνοια για την υγεία και την ασφάλεια των πολιτών. Ούτε πως αυτές οι κατοικίες έχουν πέραν των εβδομήντα χρόνων ζωής, αγνοώντας πως χρήζουν ουσιαστικής μελέτης και στήριξης, αν χρειαστεί, και όχι επιφανειακό face lift που γίνεται σήμερα από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Και απαντήστε μου ένα απλό, λογικό ερώτημα: Γιατί οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν προχώρησαν σε ακόμη ένα face lift των σαράντα τριών πολυκατοικιών ηλικίας τριάντα πέντε χρόνων που το κράτος σχεδίασε και έκτισε και προχωρά σήμερα στην κατεδάφισή τους, ενώ οι τουρκοκυπριακές κατοικίες των εβδομήντα και πλέον χρόνων, που διαμένουν δικαιούχοι πρόσφυγες, χρειάζονται μόνο πατσαρίσματα; Κάθε σοβαρό και υπεύθυνο κράτος ιεραρχεί ως εξέχουσα προτεραιότητα τη δημόσια υγεία και ασφάλεια των πολιτών του. Αυτό οφείλει να πράξει η κυβέρνηση ουσιαστικά και θεσμικά και όχι α λα καρτ ευαισθησίες ανάλογα με τις επικοινωνιακές της ανάγκες.

Στις δαπάνες που αφορούν τον Φορέα Ισότητας Κατανομής Βαρών επέλεξε η κυβέρνηση να μειώσει ουσιαστικά τις δυνατότητές του και να επανέρθει μετά από έντονες αντιδράσεις μας γραπτώς, για να διευκρινίσει ότι εκ παραδρομής αποκόπηκαν τα κονδύλια και ότι είναι διαθέσιμα τα χρήματα ως σημείωση από το Πάγιο Ταμείο. Οι αναφορές περί αύξησης του προϋπολογισμού στον Φορέα κατά €20 εκατομ. είναι χρήματα που προέρχονται από το τέλος του 0,4% από τις πωλήσεις ακινήτων, τον νόμο που η ίδια η Βουλή θέσπισε και το τέλος που εισπράττεται με πρόνοια στον νόμο να καταβάλλεται ειδικά στο ταμείο του Φορέα Ισότητας Κατανομής Βαρών. Ένα τέλος στο οποίο η κυβέρνηση εξέφρασε πρόθεση να διεκδικήσει την εξόφληση κρατικής εγγύησης ύψους €45 εκατομ., που ενεργοποιήθηκε από τις τράπεζες για την παραχώρηση δανείων μέσω του Φορέα σε δικαιούχους, βάζοντας ουσιαστικά χέρι και αγνοώντας προκλητικά ότι η πολιτική βούληση όλων των κοινοβουλευτικών κομμάτων είναι η δημιουργία πιστωτικού μαξιλαριού και η ενίσχυση του ταμείου, ώστε να προχωρήσει επιτέλους το δίκαιο αίτημα του προσφυγικού κόσμου για την απόδοση της απώλειας χρήσης, μία ενέργεια η οποία αποτελεί μια ξεκάθαρη αθέτηση των προεκλογικών εξαγγελιών του Προέδρου της Δημοκρατίας για ενίσχυση της οικονομικής φερεγγυότητας των προσφύγων. Μία δημόσια τοποθέτηση με λογιστική και τραπεζική προσέγγιση, που καμία σχέση δεν έχει με το γράμμα και το πνεύμα του νόμου που ομόφωνα ψηφίστηκε και θεσπίστηκε.

Δεν μπορώ να μη σχολιάσω την αρχική απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών να απορρίψει την εισήγηση της Υφυπουργού Πρόνοιας για παροχή επιδόματος για κατ' οίκον φροντίδα στους γονείς και χήρες πεσόντων και αγνοουμένων του 1974. Μας λέχθηκε και πάλι ότι ήταν εκ παραδρομής και ζήτησαν χρόνο οι υπηρεσιακοί, για να συντονιστούν. Μετά από τις αντιδράσεις των μελών της κοινοβουλευτικής επιτροπής Προσφύγων, που και πάλι εμείς το αναδείξαμε το θέμα, υποχρεώθηκε ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να προβεί προσωπικά σε εξαγγελία και απόδοση του επιδόματος. Αυτό το αναφέρω, για να καταδείξω ότι τα πολιτικά αντανάκλαστα αυτής της κυβέρνησης είναι χαμηλά, αλλά δυστυχώς και για τα υπόλοιπα το πασιφανές, ότι ακουστά έχουν την προσφυγική πολιτική.

Δεν θα καταχραστώ περαιτέρω τον χρόνο. Άλλωστε, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν μας παίρνει ο χρόνος να αναφερθούμε περαιτέρω για τα έργα και τις ημέρες της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη, η οποία διέψευσε τις προσδοκίες ακόμα και εκείνων όσων πίστεψαν σε αυτήν. Η αναποτελεσματικότητα ως συνέπεια της πολιτικής Βαβυλωνίας που μας κυβερνά αναδεικνύει την άσκηση αντιπολίτευσης ως το πιο χρήσιμο

και αναγκαίο αντίβαρο για την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, γιατί οι συνέπειες της πολιτικής αναποτελεσματικότητάς τους μας αφορούν όλους.

Με την ευκαιρία εύχομαι σε όλες και όλους καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά, σε μία ελεύθερη και επανενωμένη πατρίδα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Γεωργίου.

Να προχωρήσουμε τώρα με τον κ. Νίκο Κέττηρο από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΝΙΚΟΣ ΚΕΤΤΗΡΟΣ:

Καλημέρα σας, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κυρίες και κύριοι υπουργοί,

Χρειάζεται -και το γνωρίζουν όλοι σ' αυτή την αίθουσα- τεράστια προσπάθεια, για να χωρέσεις από τη μια τις σκέψεις, τις απόψεις, τις προτάσεις έναντι του κρατικού προϋπολογισμού και ταυτόχρονα να προσπαθήσεις να συγκρατήσεις τα συναισθήματα, την αγωνία και εν πολλοίς τα βάσανα που σέρνουν μαζί τους οι πρόσφυγες για μισό αιώνα. Φτάσαμε πενήντα χρόνια πρόσφυγες, πενήντα χρόνια να ψάχνουμε αγνοούμενους, πενήντα χρόνια να αναζητούμε ελπίδα. Τα σπίτια στους συνοικισμούς που φτιάχτηκαν, για να στεγάσουν προσωρινά τους παππούδες και τους γονείς μας, έχουν γίνει πατρικά μας. Έχουν αρχίσει να καταρρέουν και το κράτος απαντά ότι βοήθησε, ότι «δεν δικαιούστε συνέχεια βοήθεια», άσχετο αν οι πιο πολλοί εκτοπισμένοι άφησαν πίσω τους περιουσίες, άφησαν χωριά, γειτονιές, ανθρώπους. «Το κράτος βοήθησε». Το ακούμε κάποτε και αυτό: «Μέχρι τότε θα ζητάτε ενίσχυση; Μέχρι τότε; Μέχρι τότε θα υπάρχουν πρόσφυγες;». Θα υπάρχουν όσο θέλουμε να έχουμε πατρίδα και όποιος αποφασίσει να ξεγράψει την ανάγκη στήριξης των προσφύγων, να ξεγράψει τους πρόσφυγες, θα σημάνει την αρχή του τέλους, για να ξεγραφτεί η μισή μας πατρίδα. Ίσως ολόκληρη.

Από τα πρώτα ζητήματα που είχαμε να διαχειριστούμε το 2023 ήταν το επιπρόσθετο επίδομα για τους παθόντες και αιχμάλωτους του 1974. Δεν ήταν τόσο εύκολο όσο θα έπρεπε να ήταν. Χρειάστηκε να παλέψουμε, για να κερδίσουμε τα αυτονόητα, να περιληφθούν στον κατάλογο οι γυναίκες που κακοποιήθηκαν και δεν έχουν ακόμα φωνή, να περιληφθούν οι παθόντες αντιστασιακοί, να περιληφθούν οι παθόντες του 1963-64.

Ακολούθησε η παροχή φροντίδας στους γονείς και συζύγους αγνοουμένων και πεσόντων, που λογικά θα έπρεπε να βρισκόταν στην κορυφή των σχεδίων κοινωνικής πρόνοιας. Ούτε αυτό. Για €0,5 εκατομ. γι' αυτούς τους ανθρώπους μάς έβγαλε την ψυχή η κυβέρνηση. Πείσαμε στην αρχή το Υφυπουργείο Πρόνοιας, αλλά αντιδρούσε και απέρριπτε το Υπουργείο Οικονομικών. Πηγαίνοι έρχονταν στην επιτροπή Προσφύγων, για να εξηγήσουμε τι; Τα πάθη, τα βάσανα των συζύγων και των γονιών των αγνοουμένων και να προσπαθούμε να πείσουμε την κυβέρνηση ότι δεν μπορεί να μεταφραστεί σε οικονομικούς όρους, δεν μπορεί να εξηγηθεί στη γλώσσα των τραπεζιτών, των ευρωπαϊκών θεσμών, του ευρωπαϊκού εξαμήνου, των οροφών στις δαπάνες το δράμα μιας μάνας που εκτοπίστηκε, χρειάστηκε να χτίσει από την αρχή τη μονογονεϊκή οικογένειά της σε ένα σπίτι στον συνοικισμό με ένα εισόδημα, τα πρωινά να δουλεύει και τα απογεύματα να νυχτοξημερώνεται, να υπομένει το αγιάζι, το κρύο και τους καύσωνες στα οδοφράγματα με μια φωτογραφία στο χέρι. Ποια είναι η ισοτιμία τούτου του πόνου; Ποιος μπορεί να αποφασίσει ποια είναι η οροφή της στήριξης οικονομικής και μη προς αυτές τις οικογένειες;

Τελικώς ανακοινώθηκε η παραχώρηση του δικαιώματος φροντίδας σε μια εκδήλωση της Οργάνωσης Αιχμαλώτων Πολέμου στην Αγγλαντζιά, με ένα αχρείαστα πανηγυρικό ύφος ως ένα καινοτόμο ευεργέτημα. Καλώς παραχωρήθηκε, αλλά δεν χρειαζόταν να αναποδογυρίσουμε τον κόσμο, για να καταλάβει η κυβέρνηση ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι και γιατί δεν έπρεπε να μπει στη διαδικασία να κάμνει παζαρέματα.

Μιας και είμαι στο θέμα των αγνοουμένων, θέλω να σας πω ότι οι προσπάθειες της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοούμενους περνούν από χίλια μύρια κύματα. Έχουμε ακόμα εννιακόσιους Κυπρίους αγνοούμενους, Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους, και δεν θα ξεχωρίσω ποιοι και πόσοι είναι οι Ελληνοκύπριοι και πόσοι είναι οι Τουρκοκύπριοι. Είναι άνθρωποι που έχουν χαθεί και οι οικογένειές τους τους περιμένουν. Ναι, ακόμη κάποιοι τους περιμένουν.

Στους πίνακες εξέλιξης της δουλειάς της ΔΕΑ θα δείτε ότι στην πορεία των χρόνων παρουσιάζονται όλο και λιγότερες πετυχημένες εκταφές. Αυτό δεν συνδέεται ούτε με την ποιότητα της δουλειάς της ΔΕΑ ούτε με την ποσότητα των εργασιών της. Είναι αποτέλεσμα αντικειμενικών προβλημάτων, που έχουν να κάνουν με την ηλικία πλέον των μαρτύρων, την αλλαγή της τοπογραφίας της περιοχής, την οικιστική και εμπορική ανάπτυξη. Υπάρχουν όμως και ουσιαστικά, αντικειμενικά κριτήρια, που έχουν να κάνουν με την άρνηση της Τουρκίας να συνεργαστεί και να δώσει πληροφορίες μέσα από τα αρχεία του στρατού της και πληροφορίες που σχετίζονται με τη μετακίνηση οστών.

Αυτό το κάναμε κατά τις επαφές που είχε αντιπροσωπία της επιτροπής Προσφύγων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον περασμένο μήνα με εκπροσώπους πολιτικών ομάδων, με την αρμόδια επιτροπή της LIBE και της εισηγήτριας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το θέμα των αγνοουμένων Isabel Santos. Μας κατέθεσε ένα κείμενο εργασίας. Υπάρχουν σημεία που χρήζουν διευκρινίσεων. Ευχαριστώ ιδιαίτερα, θέλω να πω, τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ Στέφανο Στεφάνου, που αμέσως μετά επιδίωξε και είχε συνάντηση στις Βρυξέλλες για το θέμα με την κ. Santos, αλλά και την Πρόεδρο της Βουλής Αννίτα Δημητρίου, που ζήτησε ενημέρωση από εμάς για το ζήτημα και επικοινωνήσε με την εισηγήτρια.

Στο στεγαστικό τα δεδομένα είναι το ίδιο περίπλοκα όπως και στα άλλα ζητήματα που αφορούν τον προσφυγικό κόσμο. Η μόνη βοήθεια που δεν κατέργησε η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού, αλλά τη μείωσε σχεδόν στο μισό είναι η βοήθεια από την Υπηρεσία Μέριμνας και, ενώ τουλάχιστον οι αιτήσεις εξετάζονταν σε διάστημα τεσσάρων με έξι μηνών, φτάσαμε σήμερα να περιμένουμε δώδεκα μήνες σε Λάρνακα-Αμμόχωστο, δεκαπέντε μήνες στη Λευκωσία και δεκαοκτώ μήνες, παρακαλώ, στη Λεμεσό και στην Πάφο, για να εξεταστεί μια αίτηση. Ναι, μια αίτηση δεκαοκτώ μήνες! Και δεν ρίχνω την ευθύνη στους υπαλλήλους. Στα γραφεία της Λεμεσού για παράδειγμα υπάρχουν αυτή τη στιγμή τέσσερις υπάλληλοι όλοι κι όλοι, εκ των οποίων ο ένας δεν διεκπεραιώνει εργασία εξέτασης αιτήσεων. Αν δεν αποφασίσουν ότι πρέπει να στελεχώσουν τη Μέριμνα και να εκσυγχρονίσουν και να απλοποιήσουν τη διαδικασία, τότε σιγά σιγά θα την καταργήσουν.

Παράλληλα όμως, διεκδικούμε και αύξηση των χορηγιών και αναθεώρηση των εισοδηματικών κριτηρίων. Ακούστε τι παράδοξο συμβαίνει: Για να δικαιούσαι τη χορηγία, πρέπει να αποδείξεις ότι έχεις τα λεφτά για την απόκτηση στέγης ή τη δυνατότητα σύναψης δανείου. Αν έχεις τη δυνατότητα σύναψης δανείου, για να πάρεις τη βοήθεια, τότε μάλλον θα υπερβάνεις τα εισοδηματικά κριτήρια και άρα δεν θα πάρεις τη βοήθεια από τη Μέριμνα. Αν είσαι όμως εντός των εισοδηματικών κριτηρίων, τότε τα εισοδήματά σου θα είναι χαμηλά και η τράπεζα θα σε κρίνει μη βιώσιμο για σύναψη δανείου, δηλαδή όπου φτωχός και η μοίρα του! Όλος αυτός ο κόσμος πάει δυνητικά στο ενοίκιο, γιατί; Για να έχουν πελάτες οι εισοδηματίες. Τα ενοίκια, αφού αυξάνεται η ζήτηση, πάνε προς τα πάνω και έφτασε το δυάρι, όπως είπε ο συνάδελφος ο Φακοντής, €1.500 τον μήνα, αλλά η χορηγία της Μέριμνας για το ενοίκιο παραμένει σταθερή στα €125 τον μήνα. Επίδομα ενοικίου στα €1.500. Και, αν το μηνιαίο εισόδημα ενός ζευγαριού είναι κάτω ή κάπου εκεί, πώς θα ζήσει;

Ανάλογο πρόβλημα υπάρχει και για τις επιδιορθώσεις στους προσφυγικούς οικισμούς και τους συνοικισμούς αυτοστέγασης. Τα σπίτια που χτίστηκαν τη δεκαετία του '70 και του '80 δεν αντέχουν πλέον. Δεν είναι δυνατόν να χρειάζονται αιτήσεις και κόντρα αιτήσεις, για να αντιληφθούν οι αρμόδιοι ότι τα σπιτάκια αυτά θα πέσουν από πάνω μας. Πρέπει να διατεθεί ποσό για τις συντηρήσεις. Αντ' αυτού, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη έκοψε και το πρόγραμμα εγκατάστασης ανελκυστήρων. Όχι πως υπήρχε βέβαια επί Αναστασιάδη, υπήρχε στα χαρτιά. Έβαλαν δέκα χρόνια εννιά ανελκυστήρες! Όμως, προφασιζόμενοι το σχέδιο «κτίζΩ», ανέστειλαν τις διαδικασίες εγκατάστασης ανελκυστήρων. Έτσι!

Μπορεί κάποιος σήμερα να δηλώσει με βεβαιότητα ότι, αν με βάση τον νέο σχεδιασμό του Υπουργείου Εσωτερικών αναθέσουμε σε μια ηλικιωμένη γυναίκα εβδομήντα-ογδόντα ετών να συνεννοηθεί με τους υπόλοιπους ιδιοκτήτες της κατοικίας της, θα κάμψει την αντίσταση των κατοίκων ή την άρνηση των κατοίκων στο ισόγειο και όλοι αυτοί θα βρουν εργολάβο να εγκαταστήσει ανελκυστήρα στην πολυκατοικία; Τι ωραίο παραμύθι! Μπορούμε σήμερα να ψηφίσουμε με περηφάνια έναν προϋπολογισμό που δεν θα αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα, που θα επισημοποιεί ότι το μέσο μετακίνησης των ηλικιωμένων στις προσφυγικές πολυκατοικίες δεν θα είναι η πυροσβεστική, ότι δεν θα κατεβάζουμε τους νεκρούς μας από τις πολυκατοικίες σε τόνενες καρέκλες; Οι ανελκυστήρες κοστίζουν. Κοστίζουν αξιοπρέπεια. Τουλάχιστον με μια σειρά τροπολογιών επί των σχετικών νομοθεσιών έχουμε άρει πριν από δύο εβδομάδες όλες τις επιφυλάξεις που υπήρχαν για την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας και πιστοποιητικών μίσθωσης για όλες τις κατοικίες στους συνοικισμούς, που εκκρεμούσαν εδώ και χρόνια.

Επειδή όμως στο ΑΚΕΛ μηδενιστές δεν είμαστε και δεν θα γίνουμε για μικροπολιτικά οφέλη, οφείλουμε να καταγράψουμε την άμεση ανταπόκριση του Υπουργού Εσωτερικών σε σχέση με το σχέδιο «κτίζΩ». Ο υπουργός κατανόησε τον ντόρο που γινόταν στην επιτροπή, αντιλήφθηκε τη σημασία του θέματος και αναγνώρισε ότι οι πιέσεις από την επιτροπή μας είχαν βάση. Με τη σειρά μας ως ΑΚΕΛ ανταποκριθήκαμε στην ετοιμότητα του υπουργείου να παρέμβει, καταθέτοντας σειρά προτάσεων, η πλειοψηφία των οποίων έχει υιοθετηθεί.

Το σχέδιο, όπως ξέρω, προχωρά. Υπάρχει ανταπόκριση, αλλά θέλω να σημειώσω ότι παρατηρούμε μια μικρή καθυστέρηση στην υλοποίηση. Οι αρμόδιες υπηρεσίες πρέπει να αλλάξουν ταχύτητα. Ο κόσμος μετακινήθηκε από τα σπίτια του και πρέπει να επιστρέψει το συντομότερο και αυτό είναι μια τροπολογία που έχουμε αύριο επί των προϋπολογισμών, για να παρακολουθούμε την υλοποίηση του σχεδίου. Δεν είναι σταύρωμα, είναι ένθεση σημείωσης, για να μπορούμε να ενημερωνόμαστε και να παρακολουθούμε, αν θέλουμε να έχουμε ρόλο φυσικά.

Φυσικά, στο θέμα των προσφυγικών πολυκατοικιών ίσως να βοήθησε ότι μετά τις προεδρικές εκλογές είδαν επιτέλους την επικινδυνότητα στις πολυκατοικίες και οι συνάδελφοι στον ΔΗΣΥ, κύριε Γεωργίου, που μέχρι εκείνη τη στιγμή έκαναν πλάτες στον Νίκο Νουρή, ο οποίος τέως υπουργός είχε και το θράσος να διεκδικήσει την πατρότητα, παρακαλώ, του σχεδίου, ασχέτως αν ξέρουν και οι πέτρες ότι καμία ευαισθησία δεν είχε για τα

προβλήματα των προσφύγων, ότι είχε θάψει τις προτάσεις της Πολεοδομίας για την αναδόμηση των συνοικισμών, όπως είχε θάψει και τα κριτήρια για εκσυγχρονισμό της διαχείρισης των τουρκοκυπριακών περιουσιών εννιά χρόνια, όπως έβαζε και εμπόδια, όσα εμπόδια μπορούσε, στη λειτουργία σχεδίου για την αποζημίωση της απώλειας χρήσης, που επιτέλους το ζητούν τώρα οι συνάδελφοι του ΔΗΣΥ, όπως έθαψε και την παραχώρηση των ήδη διαχωρισμένων αντισταθμιστικών οικοπέδων σε χρήστες τουρκοκυπριακών κατοικιών.

Στη διαχείριση των τουρκοκυπριακών περιουσιών δεν υπάρχει ούτε αρχή ούτε τέλος. Μιλούμε για μια περιουσία που εκτιμάται μέχρι τα €15 δις. Δεν υπάρχει άλλος οργανισμός στην Κύπρο που να διαχειρίζεται περιουσία τόσο μεγάλης αξίας κι όμως η κρατική χορηγία στον προϋπολογισμό της σταδιακά μειώνεται και έμεινε μονίμως ελλειμματικός σε σχέση με τις ανάγκες. Και πώς να μην είναι; Όποτε εξετάσουμε, όποια πτυχή του θέματος και να δούμε, θα αποκαλυφθεί σκάνδαλο. Τίποτα δεν μας εκπλήσσει πια. Ο Γενικός Ελεγκτής διαπιστώνει χαρακτηριστικές παραχωρήσεις, χαρακτηρισικά ενοίκια, ανύπαρκτες διαδικασίες. Ανύπαρκτες για όσους έχουν μέσο βέβαια, αυστηρές και κατά γράμμα για τον φτωχό τον κόσμο.

Εννιά χρόνια περιμένουμε κριτήρια. Όσο θυμούμαι, κάθε Δεκέμβρη που έχουμε προϋπολογισμούς λένε ότι «τα κριτήρια είναι έτοιμα, ψηφίστε τον προϋπολογισμό μας και θα κατατεθούν τον Γενάρη στην επιτροπή Προσφύγων». Τουλάχιστον επτά χρόνια εγώ τούτο άκουα. Οφείλω να πω πως η χριστουγεννιάτικη παράδοση τηρήθηκε και φέτος! Την περασμένη Τρίτη ακούσαμε τα ίδια στην επιτροπή Προσφύγων, «τον Γενάρη θα σας καταθέσουμε τα κριτήρια».

Εδώ και χρόνια διεκδικούμε επίσης αναβάθμιση των σχεδίων του Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Παρεμπιπτόντως, θέλω να σας πω ότι εκτυλίσσεται ένα άγριο παρασκήνιο για τον διορισμό των νέων μελών του διοικητικού συμβουλίου του Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Ξέρω τι σας λέω, ξέρουμε τι γίνεται. Τα νέα σχέδια έχουν εγκριθεί και θα αρχίσουν να υλοποιούνται από φέτος. Επίσης από φέτος ο Φορέας θα κληθεί να αυξήσει την επιδότηση επιτοκίου για τα στεγαστικά δάνεια λόγω της γενικότερης αύξησης των επιτοκίων. Από 1,5% κατά μέσο όρο που ισχύει φέτος η επιδότηση θα φτάσει μέχρι και 3,5%. Είναι στη βάση αυτών των δεδομένων που επιμέναμε ότι το Υπουργείο Οικονομικών δεν θα έπρεπε να περικόψει τα €20 εκατομ. του Φορέα από τον κρατικό προϋπολογισμό, τα οποία στο τέλος μπήκαν έστω υπό μορφή σημείωσης στον προϋπολογισμό. Θα πρέπει όμως το Υπουργείο Οικονομικών να αποφασίσει και να ξεκαθαρίσει η κυβέρνηση τι θα κάνει με το τέλος του 0,4% και την απώλεια χρήσης, την αποζημίωση της απώλειας χρήσης. Θα πρέπει η κυβέρνηση να συνεισφέρει, διαφορετικά δεν θα εφαρμοστεί ποτέ σχέδιο και ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα αποδειχθεί στο τέλος άξιος συνεχιστής του προκάτοχού του, που δεσμευόταν για την απώλεια χρήσης όποτε διανύαμε προεκλογική περίοδο.

Στο ζήτημα των εγκλωβισμένων διαχειριζόμαστε αυτή τη στιγμή δύο σημαντικά προβλήματα που είναι σε εξέλιξη. Είναι η αύξηση του επιδόματος, που παραμένει εδώ και χρόνια στα €371, και η αλλαγή της διαδικασίας αποζημίωσης από τον ΚΟΑΠ. Και εδώ πήραμε υποσχέσεις ότι τον Γενάρη θα διευθετηθούν. Εμείς θα τα παρακολουθούμε.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν θα συνεχίσω παρακάτω, έχω ξεπεράσει ήδη τον χρόνο μου. Σας ευχαριστώ. Ό,τι άφησα πίσω συγχωρέστε με, το έχω καταθέσει γραπτώς.

Να είστε καλά, καλές γιορτές, με υγεία πάντοτε για όλες και όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε κι εμείς, κύριε Κέττηρε.

Να προχωρήσουμε με την κ. Φωτεινή Τσιρίδου από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΙΡΙΔΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι η πρώτη φορά που καλούμαι να μιλήσω για προϋπολογισμό άλλης κυβέρνησης και όχι αυτής του Δημοκρατικού Συναγερμού. Βεβαίως, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό ο προϋπολογισμός αυτός βασίζεται σε όσα έκανε η προηγούμενη κυβέρνηση. Οι πολιτικές των κυβερνήσεων του ΔΗΣΥ την τελευταία δεκαετία και οι δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις που συχνά έπρεπε να λάβουμε έχουν δημιουργήσει μια υγιή βάση και συνθήκες ανθεκτικότητας και επιτρέπουν στη χώρα μας να αντιμετωπίζει τις πιέσεις και τα προβλήματα με αξιοσημείωτη επάρκεια. Γενικά, μας ικανοποιεί το γεγονός ότι έχει κατατεθεί ένας πλεονασματικός προϋπολογισμός που προβλέπει περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους. Υπ' αυτή την έννοια και μόνο, ο προϋπολογισμός κινείται σε μια ικανοποιητική κατεύθυνση.

Οστόσο, η δημιουργία συνθηκών βιώσιμης ανάπτυξης, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και κυρίως η

εμπροσθοβαρής και γρήγορη πορεία προς το μέλλον παραμένουν ακόμη ζητούμενα. Οι πολίτες ανέμεναν μια μεγαλύτερη πρωτοβουλία από την κυβέρνηση, η οποία μέσα σε έναν σχεδόν χρόνο δεν έχει ακόμα δείξει θετικό διακριτό στίγμα από πλευράς της.

Εκφράζουμε επίσης την ανησυχία μας για την τάση διόγκωσης του κρατικού μισθολογίου κατά 14% σε έναν μόνο χρόνο, κάτι που δεν είναι βιώσιμο και που ζητούμε να συγκρατηθεί οπωσδήποτε. Δεν βλέπουμε κανένα πλάνο συγκράτησης των μόνιμων ανελαστικών δαπανών. Η αποδέσμευση σχεδόν δυόμισι χιλιάδων θέσεων σε εννιά μόλις μήνες είναι ένας υπερβολικός αριθμός, που εγκυμονεί κινδύνους. Παραμένουμε συνεπείς στην αυστηρή πολιτική απασχόλησης, ψηφιοποίησης του κράτους, δημιουργίας περιθωρίων για στήριξη αυτών που το έχουν περισσότερο ανάγκη. Με το κρατικό μισθολόγιο να αποτελεί το 30% του προϋπολογισμού, καταλαβαίνετε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία κυοφορεί μια ωρολογιακή βόμβα που, αν σκάσει, κινδυνεύει να διαλύσει όλα όσα έχουμε χτίσει με κόπο εδώ και δέκα χρόνια.

Παρά τη θετική μας προσέγγιση για τα βασικά μεγέθη του προϋπολογισμού, πιστεύουμε πως χρειάζονται βελτιώσεις και προσθήκες, καθώς και πολιτικές προτάσεις που να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Οι σημερινές προκλήσεις προέρχονται κυρίως από ένα επικίνδυνο μείγμα υψηλών επιτοκίων, τιμών ενέργειας, βασικών αγαθών, υψηλών ενοικίων και κόστους στέγασης. Ο ΔΗΣΥ πρότεινε πολλές σημαντικότερες βελτιώσεις για το 2024, όπως για παράδειγμα την πολύ σημαντική προώθηση της φορολογίας επί του οικογενειακού εισοδήματος, έτσι ώστε όλες οι οικογένειες της μεσαίας τάξης που εργάζονται και οι δύο σύζυγοι να απολαμβάνουν συνολικό αφορολόγητο εισόδημα €39.000, αλλά και βελτιώσεις στην αποτελεσματικότητα της στεγαστικής πολιτικής για νεαρά ζευγάρια.

Στη συνέχεια θα αναφερθώ και σε άλλες σημαντικές προτάσεις για διορθωτικές κινήσεις. Όλες οι βελτιώσεις που προτείνονται από τον ΔΗΣΥ έχουν όπως πάντα ήδη κοστολογηθεί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η χώρα βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σημείο! Έχουμε αφήσει πίσω την πανδημία και τις επιπτώσεις της, πολέμους σε ευρωπαϊκά εδάφη και ενεργειακές κρίσεις. Έχουμε όμως μπροστά μας μια διαρκή απειλή, ο πληθωρισμός απειλεί την κοινωνική συνοχή, όπως το έκανε και σε περασμένες δεκαετίες παντού στον κόσμο. Είναι καθήκον μας, ως εκλεγμένοι εκπρόσωποι του λαού, να αναδείξουμε τα θέματα που απασχολούν τους πολίτες και να προωθήσουμε λύσεις που θα οδηγήσουν σε μια καλύτερη, δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία. Να παράσχουμε υποστήριξη στην οικονομία, με έμφαση στη στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που πλήττονται από τον υψηλό ρυθμό ανόδου των τιμών. Να δυναμώσουμε την οικονομία μας και να δημιουργήσουμε ποιοτικές θέσεις εργασίας και βιώσιμους επαγγελματικούς κλάδους. Να δημιουργήσουμε κοινωνικές πολιτικές που να κάνουν την Κύπρο πρότυπο σε όλη την ευρύτερη περιοχή, όχι να μοιράζουμε διορισμούς και επιδόματα και ξεπαγώματα θέσεων στο δημόσιο χωρίς έλεγχο, κλείνοντας το μάτι σε τακτικές του παρελθόντος που τόσο μας πόνεσαν. Είναι λοιπόν αναγκαίο να αντιμετωπίσουμε τα ζητήματα με σοβαρότητα και υπευθυνότητα και αυτό σκοπεύω να κάνω. Θα επικεντρωθώ σε καίριους τομείς που αφορούν τη ζωή των πολιτών μας και είναι οι τομείς στους οποίους εκπροσωπώ τον Δημοκρατικό Συναγερμό στις αρμόδιες επιτροπές.

Δικαιοσύνη. Στον τομέα αυτό η Κύπρος τα τελευταία χρόνια λόγω του Δημοκρατικού Συναγερμού έκανε άλματα. Μια μικρή επανάσταση τολμών να πω, όπως ήταν η μεταρρύθμιση της ανώτατης βαθμίδας της δικαιοσύνης και η ψηφιοποίηση δομών, που έφερε τομές που δεν είχαμε δει δεκαετίες ολόκληρες. Υπάρχουν όμως ζητήματα που παραμένουν στάσιμα σήμερα. Να θυμίσουμε ότι η κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού προώθησε την πρώτη δέσμη των νομοσχεδίων για τη μεταρρύθμιση του Οικογενειακού Δικαίου, που είχαν στόχο να εκσυγχρονίσουν και να επιταχύνουν την εκδίκαση οικογενειακών διαφορών. Θεωρούμε όμως απαραίτητο ότι τα υπόλοιπα νομοσχέδια που ετοίμασε η κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού δεν προωθήθηκαν ακόμα από την παρούσα. Πρόκειται για νομοσχέδια που είναι απαραίτητα για την προώθηση της ισονομίας και την εμπέδωση του κράτους δικαίου. Πρόκειται για νομοσχέδια που μεταξύ άλλων ρυθμίζουν τις σχέσεις γονέων και τέκνων. Η μεταρρύθμιση που προώθησε ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε στόχο να βοηθήσει, ώστε τα παιδιά να συνεχίσουν την επικοινωνία και με τους δύο γονείς τους και μετά το διαζύγιο και να διατηρήσουν κατά το δυνατό την ηρεμία και την ψυχική τους υγεία. Ζητούμε λοιπόν η παρούσα κυβέρνηση αμέσως και χωρίς άλλη καθυστέρηση να φέρει στη Βουλή τη δέσμη των άλλων τεσσάρων μεταρρυθμιστικών νομοσχεδίων για το Οικογενειακό Δίκαιο.

Το ίδιο συμβαίνει και με το νομοσχέδιο για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο, αλλά και για τις ψευδείς ειδήσεις. Πρόκειται για ένα σημαντικότατο νομοσχέδιο, που είχε ήδη ετοιμάσει η κυβέρνηση ΔΗΣΥ, αλλά η παρούσα δυστυχώς δεν προώθησε ακόμα. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε αναγνωρίσει την ανάγκη να προστατεύσουμε τους πολίτες της χώρας μας, τα παιδιά μας. Στην Κυπριακή Δημοκρατία δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία ή διατάξεις που να ρυθμίζουν την ποινικοποίηση πράξεων που αφορούν την ηλεκτρονική επικοινωνία με προσβλητικό και απειλητικό χαρακτήρα. Στην επιτροπή Νομικών προωθήσαμε πλαίσιο για συμπερίληψη στον Ποινικό Κώδικα για την αρμονικότερη λειτουργία της κοινωνικής δικτύωσης, έτσι ώστε οι πολίτες να εκφράζονται και να αλληλοεπιδρούν στο διαδίκτυο με ασφάλεια. Εδώ και σχεδόν εννιά μήνες η νέα κυβέρνηση ακόμα δεν έχει προωθήσει το ζήτημα.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κυρίες και κύριοι, δεν είναι καινούργιος τρόπος έκφρασης. Είναι ήδη το κυρίαρχο, το επικρατέστερο μέσο δημόσιου λόγου. Ως τέτοια πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε και ως θεσμικοί εγγυητές να ορίσουμε κανόνες προστασίας της κοινωνίας και του ατόμου απέναντι σε κακόβουλες συμπεριφορές. Η προστασία των πολιτών απέναντι στη ρητορική μίσους και τις απειλές είναι καθήκον της πολιτείας. Δεν νοείται να αφήνουμε τέτοια φαινόμενα να περνούν ατιμώρητα! Ας είμαστε απόλυτα σαφείς: Όποιος απειλεί, τρομοκρατεί, εκβιάζει ή κακομεταχειρίζεται κάποιον διά ζώσης, διαπράττει ποινικό αδίκημα. Το ίδιο πρέπει να ισχύει και αν το κάνει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτό θέλουμε να διορθώσουμε τώρα και απαιτούμε από την κυβέρνηση να κινηθεί γρηγορότερα!

Αρκετά βέβαια είναι και τα θέματα που είχαν ετοιμαστεί από την κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού, αλλά δεν προωθήθηκαν ακόμα από την παρούσα κυβέρνηση και αφορούν και άλλους τομείς, όπως είναι οι χώροι κράτησης ανηλίκων, αλλά και ο εκσυγχρονισμός του περι Φυλακών Νόμου και της ηλεκτρονικής παρακολούθησης υποδίκων για την ασφάλεια του κόσμου.

Στον τομέα της εργασίας, κυρίες και κύριοι, θίξαμε μεταξύ άλλων το κρίσιμο ζήτημα της έλλειψης εργατικού δυναμικού. Πιστεύουμε ότι χρειάζεται επίστευση των διαδικασιών, αλλά και σωστή, ορθολογική και νόμιμη πολιτική εργοδότησης για κάλυψη αποδεδειγμένων αναγκών της αγοράς εργασίας. Αναμένουμε επίσης να προχωρήσει η προγραμματισμένη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού. Στόχος πρέπει να είναι η παροχή δίκαιων και αξιοπρεπών συντάξεων, ένα σύστημα που θα ενθαρρύνει την απασχόληση και βεβαίως όχι το αντίθετο. Σχετικά με το συνταξιοδοτικό, ο αρμόδιος υπουργός μάς ενημέρωσε ότι αυτό θα γίνει το 2025. Όλο και πιο πίσω σε ένα τόσο σημαντικό θέμα!

Στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας οφείλω να πω ότι η κυβέρνηση είναι εκτεθειμένη έναντι ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Λυπούμαι να παρατηρήσω ότι η αύξηση του 5% στο επίδομα χαμηλοσυνταξιούχου που ανακοινώθηκε από την παρούσα κυβέρνηση -που για τους περισσότερους ήταν αύξηση από €3 έως €11- σε αυτές τις συνθήκες που ζούμε σήμερα δεν ήταν πραγματική αύξηση.

Με τον πληθωρισμό να αποτελεί φόβητρο για κάθε οικογενειακό πορτοφόλι, η αύξηση του 5% για επίδομα τέκνου φαντάζει όχι απλά ανεπαρκής αλλά εκτός πραγματικότητας. Όταν το κόστος ζωής έχει αυξηθεί σχεδόν στο 13% την τελευταία διετία, είναι οξύμωρο να συζητάμε για επιδόματα που δεν φτάνουν ούτε στο μισό της πραγματικής αύξησης. Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε και τις προβλέψεις για το μέλλον, τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα. Ως ΔΗΣΥ εγγράψαμε το θέμα για συζήτηση, έτσι ώστε να πιέσουμε προς τη δυνατότητα αύξησης του επιδόματος τέκνου, ιδίως για τις τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες.

Όσον αφορά το πώς θα χτίσουμε ένα κοινωνικό κράτος που θα λειτουργεί πραγματικά με όρους κοινωνικής συνοχής -όπως ξέρει ο Δημοκρατικός Συναγερμός και έχει ο ίδιος προωθήσει- προτείνουμε και μάλιστα επαναφέραμε ξανά την πρόταση για υποστήριξη όσων συμπολιτών μας έχουν μέτρια αναπηρία, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα και αυξημένη στήριξη στα παιδιά. Ας βρούμε επίσης επιτέλους εκείνους τους τρόπους για την επίστευση των διαδικασιών και να μην ταλαιπωρούμε, αλλά να εξυπηρετούμε τους πολίτες που είναι δικαιούχοι στήριξης από το κράτος. Παράλληλα, βάζουμε στο τραπέζι σημαντικά ζητήματα που αφορούν ένα κοινωνικό κράτος σύγχρονο, ευέλικτο, με το βλέμμα στο μέλλον, όπως η επέκταση της άδειας μητρότητας στις είκοσι έξι εβδομάδες από το πρώτο κιόλας παιδί.

Η αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας και η στήριξη του θεσμού της οικογένειας αποτελούν βασικούς άξονες πολιτικής του ΔΗΣΥ, αφού αποτελούν ίσως την κυρίαρχη μακροπρόθεσμη πρόκληση και απειλή για την οικονομία μας. Τα δημογραφικά στοιχεία είναι αμείλικτα. Η Κύπρος μαζί με την Ελλάδα βρίσκονται στις πρώτες θέσεις με τις χώρες που αντιμετωπίζουν δημογραφικό πρόβλημα στην Ευρώπη. Μάλιστα ακολουθούμε τα βήματα της Ελλάδας καταγράφοντας όλο και πιο χαμηλούς δείκτες γονιμότητας, τους χαμηλότερους στην ιστορία μας.

Αναφερόμενη σε ζητήματα σοβαρά που παραπέμπονται στις καλένδες, ας θυμηθούμε και τα ζητήματα που αφορούν τους ηλικιωμένους. Τι έγινε το «Κόκκινο κουμπί»; Ούτε και φέτος έχουμε τον θεσμό αυτό να λειτουργεί. Μείναμε στάσιμοι στα δικαιώματα των ηλικιωμένων, με αρκετούς συμπολίτες μας να υποφέρουν ή ακόμα και να κακοποιούνται μέσα στα σπίτια τους και να μην έχουμε τρόπους προστασίας. Αντί να λύσουμε στην πράξη αυτά τα ζητήματα, δυστυχώς ακούμε την κυβέρνηση να εξαγγέλλει εθνική στρατηγική. Ακούσαμε την κυβέρνηση να μιλάει για τεχνικά ζητήματα με το «Κόκκινο κουμπί», αλλά να μη δίνει χρονοδιαγράμματα για το πότε θα λυθούν. «Αυτό τον Οκτώβριο». Σε λίγο κοντεύει να τελειώσει και ο Δεκέμβριος! Είμαστε απογοητευμένοι με την τροπή που έχει πάρει το θέμα αυτό, που σκοπό είχε την έγκαιρη ειδοποίηση σε επείγουσες περιστάσεις που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι συμπολίτες μας, αλλά είμαστε αποφασισμένοι να το προωθήσουμε. Ήταν ένα καινοτόμο πρόγραμμα, που σχεδιάσαμε για να επιδείξουμε ως κοινωνία τον πρέποντα σεβασμό μας προς τους ηλικιωμένους. Δόθηκαν όλα τα πρωτόκολλα και οι προδιαγραφές, ακολούθησε και η σύναψη μνημονίου, ήταν όλα έτοιμα. Βρισκόμαστε σε ανησυχητική στασιμότητα! Συνιστούμε στην κυβέρνηση να προχωρήσει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες και να υπερβεί τις όποιες πρακτικές δυσκολίες, για να το εφαρμόσει, ώστε να μπορέσουν οι ηλικιωμένοι μας που το έχουν ανάγκη να αισθανθούν πλέον ασφάλεια και την πολιτεία δίπλα τους. Ας δώσουμε έμφαση στα θέματα που αφορούν την τρίτη ηλικία. Μια κοινωνία που βασίζεται στους νέους είναι μια κοινωνία που έχει μέλλον. Μια κοινωνία όμως που δεν εντάσσει στη λειτουργία της τους ηλικιωμένους και την τρίτη ηλικία είναι μια κοινωνία που δεν έχει ούτε παρόν ούτε μέλλον και δεν σέβεται ούτε το

παρελθόν της.

Στον τομέα των μεταφορών, συγκοινωνιών και έργων ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει έργα εκατομμυρίων ευρώ, αλλά που ξεκίνησαν από την εποχή της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ. Στόχος όμως πρέπει να είναι να προχωρούν χωρίς καθυστερήσεις, οι οποίες κοστίζουν τόσο σε χρήμα όσο και σε ποιότητα ζωής για τους φορολογούμενους πολίτες. Σε αυτό το σημείο να σημειώσω ότι εκ μέρους του ΔΗΣΥ έχω καταθέσει πρόταση νόμου, για να ξεμπλοκάρει η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών από την καταχώριση καταχρηστικών προσφυγών για δημόσια έργα. Η κυβέρνηση θα πρέπει επίσης να αποφασίσει, πέρα από τα έργα που περιλαμβάνονται τώρα, τα οποία αποτελούν έργα της προηγούμενης κυβέρνησης, ποια άλλα προτίθεται να σχεδιάσει.

Να τονίσουμε περαιτέρω ότι από τον προϋπολογισμό μάς ικανοποιεί ιδιαίτερα το ότι χωρίς το κράτος να πληρώνει ούτε ένα σεντ για να έχουμε σύγχρονα αεροδρόμια, από το 2006 έχουμε εισπράξει €844 εκατομ., πολιτικές που υλοποίησε ο Δημοκρατικός Συναγερμός.

Σε σχέση με το λιμάνι Λεμεσού, μας ικανοποιεί ότι από τη μεγάλη μεταρρύθμιση της εμπορικοποίησης του λιμανιού Λεμεσού από το 2017 μέχρι και το 2023 έχουμε εισπράξει ως κράτος €364,1 εκατομ. και βλέπουμε πολύ θετικά την παραδοχή της κυβέρνησης ότι οι ιδιώτες διαχειρίζονται το λιμάνι με υψηλούς ρυθμούς απόδοσης, ενώ έχουν ήδη προβεί σε διάφορες επενδύσεις, είτε αυτές αφορούν εξοπλισμό είτε ηλεκτρονικά συστήματα είτε ανθρώπινο δυναμικό. Ωστόσο, για να μεγιστοποιήσουμε τα οφέλη της μεταρρύθμισης αυτής, αναμένουμε η κυβέρνηση να εξεύρει τον τρόπο να πετύχει την έναρξη του διαμετακομιστικού εμπορίου. Το ζήτημα επείγει για το καλό της οικονομίας!

Σε σχέση με το κυκλοφοριακό, που αποτελεί μάστιγα της καθημερινότητας, ζητήσαμε ως ΔΗΣΥ να γίνουν περισσότερα, έτσι ώστε αυτό να απαμβλυνθεί. Για εμάς στον ΔΗΣΥ ήταν και μια ιδιαίτερη στιγμή η υλοποίηση του «Park & Ride», αφού βλέπουμε να υλοποιείται ένα έργο της προηγούμενης κυβέρνησης που βασίζεται στο όραμά μας για βιώσιμες πόλεις. Το παρακολουθούμε και ζητάμε από την κυβέρνηση να προχωρήσει στην επέκτασή του και στην επαρχία της Λεμεσού.

Αναφορικά με την πράσινη πολιτική, ζητούμε όπως επισπευσθούν όλες οι ενέργειες της κυβέρνησης, που είναι και υποχρέωση με βάση το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Στον τομέα της ναυτιλίας, που η παράταξή μας πάντοτε υποστήριζε διαχρονικά και με την ίδρυση του ίδιου του υφυπουργείου, επιθυμούμε η εθνική στρατηγική «SEA Change 2030», στην οποία η κυβέρνηση δεν αναφέρεται ποτέ, να συνεχίσει και να επικαιροποιείται. Εκτιμούμε επίσης ότι στο σύγχρονο περιβάλλον που ζούμε με τις κρίσεις και τις μεγάλες προκλήσεις επιβάλλεται στρατηγική προσέγγιση, έτσι ώστε να είμαστε προληπτικοί στις κρίσεις. Επίσης αναμένουμε σε σχέση με τις κυρώσεις που επηρέασαν τον τομέα της ναυτιλίας η κυβέρνηση να διεκδικήσει αντισταθμιστικά μέτρα. Δεν έχει γίνει ακόμα.

Στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ό,τι δεν θέλουμε να φτιάξουμε, το παραπέμπουμε σε εθνική στρατηγική. Μόλις εξαγγέλθηκε την περασμένη εβδομάδα στρατηγική για τον ρατσισμό και την πολιτισμικότητα. Αυτό είχε ήδη προηγηθεί από τη δική μας κυβέρνηση και διερωτάμαστε ποια είναι η διαφορά.

Ανυπέρβλητα είναι και τα προβλήματα που βιώνουν συμπολίτες μας που αντιμετωπίζουν θέματα ψυχικής υγείας. Τα πράγματα δεν είναι καθόλου καλύτερα όσον αφορά τους συμπολίτες μας που βρίσκονται και στο φάσμα του αυτισμού. Έρευνες δείχνουν ότι δυστυχώς ένα στα εξήντα παιδιά ίσως να έχει αυτισμό. Το κοινωνικό κράτος στο ζήτημα αυτό πάσχει και ζητούμε πολύ περισσότερα. Ένα ολιστικό σχέδιο παρέμβασης από την πολιτεία, πρώιμη ανίχνευση και διασύνδεση με την αγορά, αλλά και υποστηριζόμενη διαβίωση.

Στον τομέα της υγείας και της παιδιατρικής πρόληψης είναι πολύ σημαντικό ότι στην πρόληψη είμαστε πολύ πίσω. Και επειδή το πιο σημαντικό είναι η πρόληψη, ιδιαίτερα για τα παιδιά μας, αναμένουμε από την κυβέρνηση να συνεργαστεί μαζί μας, έτσι ώστε να υπερψηφιστεί η πρόταση νόμου για θεσμοποίηση των νεογνικών ανιχνευτικών προγραμμάτων της Κύπρου.

Κυρίες και κύριοι,

Οι πολίτες έχουν ανάγκη από αίσθημα σταθερότητας. Οι υψηλοί τόνοι δεν αποτελούν συνταγή επιτυχίας, αλλά αντίθετα είναι ο σίγουρος δρόμος προς την απαξίωση του πολιτικού συστήματος.

Θα υπερψηφίσουμε τον προϋπολογισμό με τη σημείωση ότι ελπίζουμε να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι παρατηρήσεις του κόμματος που εκπροσωπώ και την επιφύλαξη για τα όσα θα κάνει η κυβέρνηση στο πεδίο της υλοποίησης των όσων υπόσχεται. Δεν δίνουμε απλώς λευκή επιταγή. Η έγνοιά μας είναι ότι ο κίνδυνος εκτροπής είναι εδώ και παραμονεύει! Ας μην πορευόμαστε αποσπασματικά. Αναδεικνύουμε με κάθε τρόπο τις παγίδες και προειδοποιούμε την κυβέρνηση για τους κινδύνους. Να προσέξει τα ταμεία, να μην παίζει με την τύχη της χώρας. Και ας προωθήσει χωρίς άλλη καθυστέρηση όλα αυτά που υποσχέθηκε για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ την κ. Τσιριδίου.

Προχωράμε τώρα στον κ. Κωστή Ευσταθίου, τον μεμονωμένο σοσιαλιστή βουλευτή.

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Για να είμαστε ειλικρινείς, ο φετινός προϋπολογισμός δεν διαφέρει από τους προηγούμενους στη γενικότερή του θεώρηση. Εξάλλου, αυτό οφείλεται στις συγκλίσεις, στην οικονομική και κοινωνική πολιτική των κυβερνήσεων των τελευταίων ετών, αν όχι όλων των κυβερνήσεων που έχουν περάσει από την Κύπρο. Ίσως να είναι ένα θετικό στοιχείο, η συμφωνία δηλαδή σε γενικές γραμμές πάνω στην ακολουθητέα κοινωνική και οικονομική πολιτική της Κύπρου. Εξάλλου, στην Κύπρο έχουν, επαναλαμβάνω, κυβερνήσει σχεδόν όλοι. Άλλοι βεβαίως προσπαθούν να συμμετάσχουν στην κυβέρνηση ως παρίες ή να συγκυβερνήσουν, μήπως και βολέψουν κανένα-δυο δικούς τους. Με αυτούς βεβαίως δεν μπορεί να ασχοληθεί κάποιος στα σοβαρά.

Όλοι όσοι κυβέρνησαν λίγο πολύ είχαν την ίδια αντίληψη των πραγμάτων και προσέγγιση της κοινωνίας και της οικονομίας. Εξάλλου, για να ξέρουμε και πού πατάμε, οι δείκτες, οι στόχοι και οι αριθμοί οι οποίοι δίδονται δυστυχώς ή ευτυχώς καθορίζονται από τις Βρυξέλλες σε έναν τεράστιο βαθμό και όχι από τη Λευκωσία. Έτσι, ο φετινός προϋπολογισμός κινείται και αυτός μέσα στα ίδια πλαίσια όπως οι προηγούμενοι. Δεν υπάρχει επομένως σημείο τριβής που να αφορά σε ουσιαστικά ζητήματα. Το να συζητάμε οι βουλευτές τροπολογίες για μείωση ή σταύρωμα δαπανών μερικών χιλιάδων ευρώ σε έναν προϋπολογισμό μερικών χιλιάδων εκατομμυρίων -όπως είναι ο φετινός- δεν είναι συζήτηση επί του προϋπολογισμού, με όλο τον σεβασμό, αλλά είναι φληναφήματα και πομφόλυγες, όπως έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν υπάρχει κάτι το νέο το οποίο να επιτρέπει την υπερψήφιση του προϋπολογισμού. Να μου επιτραπεί, τουλάχιστον εμένα προσωπικά. Είναι η ίδια προσέγγιση των περασμένων ετών με τις ίδιες ή παρόμοιες προτεραιότητες. Οι λόγοι για τους οποίους καταψήφισα τους προϋπολογισμούς τα περασμένα χρόνια εξακολουθούν να υφίστανται βεβαίως με μια θλιβερή παρένθεση -όπου πραγματικά παρασύρθηκα κι εγώ από μεγάλες κουβέντες, για να ψηφιστεί ο προϋπολογισμός πριν τρία χρόνια, τρία ή τέσσερα χρόνια- για την οποία αναλαμβάνω να δηλώσω το mea culpa το δικό μου.

Έτσι, με βάση τη θέση ότι δεν μπορώ να υπερψηφίσω τον προϋπολογισμό, θα επικεντρωθώ σε κάποια σημεία, τα οποία κατά την αντίληψή μου επιβάλλουν την καταψήφιση του προϋπολογισμού.

Ζούμε καταρχάς σε μια περίοδο ημιμάθειας, αμάθειας, απειθαρχίας και απρέπειας, όσον αφορά την παιδεία μας, η οποία εξακολουθεί και θα εξακολουθήσει να αντιμετωπίζει τις ίδιες διαρθρωτικές αδυναμίες και αντιλήψεις του παρελθόντος. Προβλήματα που ξεκινούν από τη στελέχωση και λειτουργία των σχολείων μας. Αντί της παιδείας και της γνώσης μέσω των σχολείων, επιμένουμε σε ένα υδροκέφαλο συγκεντρωτικό σύστημα, το οποίο εμποδίζει τον έλεγχο των ανίκανων εκπαιδευτικών και την ανάδειξη των ικανών, που υπάρχουν πολλοί ικανοί εκπαιδευτικοί.

Μπορούσαμε να βελτιώσουμε την κατάσταση μέσω ενός σοβαρού προβληματισμού αναφορικά με τη διδακτέα ύλη, που σε άλλες χώρες, πολύ πιο σοβαρές από τις δικές μας, αποτελεί μείζον πολιτικό και κοινωνικό αντικείμενο δημοκρατικού και δημόσιου διαλόγου. Μπορούσαμε επίσης να στηριχθούμε στη διοικητική αυτοτέλεια του σχολείου μέσω των σχολικών εφοριών, οι οποίες έχουν περιπέσει σε αδράνεια και απαξίωση, ενώ μπορούσαν κάλλιστα να αποτελούν τον πυρήνα της εκπαιδευτικής πρακτικής, όπως γίνεται σε σοβαρές πάντα χώρες, όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία. Εκεί οι αντίστοιχοι οργανισμοί με τις σχολικές εφορίες επιβλέπουν τη λειτουργία των σχολείων, ελέγχουν, προσλαμβάνουν εκπαιδευτικούς και διακόπτουν και συμβόλαια, με γνώμονα πάντα το συμφέρον του εκκολλημένου πολίτη και του μαθητή και όχι ασφαλώς με κομματικά ή άλλα ευτελή κριτήρια και ελατήρια, όπως το έχουμε καταντήσει στην Κύπρο. Σήμερα οι σχολικές εφορίες, οι οποίες κατά την αποικιοκρατία απέδειξαν πόσο σοβαρό έργο μπορούν να παράγουν, ασχολούνται με την αγορά κάποιων γομολάστιχων ή με το μενού της Τσικνοπέμπτης.

Ούτε λόγος για την ειδική εκπαίδευση, την αριστεία, την ιδιαιτερότητα των σχολείων, των ακριτικών και των απομακρυσμένων περιοχών, την κατεύθυνση και τις ανάγκες της παιδείας, οι οποίες ασφαλώς δεν έχουν να κάνουν με τους κανόνες της αγοράς, όπως επιδιώκει να κάνει η πολιτική που αντικατοπτρίζεται στον προϋπολογισμό.

Η Κύπρος είναι ένα κράτος δικαίου. Κράτος δικαίου σημαίνει ένα κράτος στο οποίο λειτουργεί ο νόμος ή που λειτουργεί με βάση το δίκαιο και τον νόμο. Βασικό στοιχείο του κράτους δικαίου είναι η εφαρμογή του νόμου και η απόδοση ευθύνης εκεί που δεν τηρείται ο νόμος. Έκφανση του κράτους δικαίου είναι η ιστοπολιτεία και η πρόσβαση στα δικαστήρια, τα οποία έχουν μόνο δύο δουλειές να κάνουν: Να δικάσουν γρήγορα και να δικάσουν καλά, χωρίς να φοβούνται ή να λογαριάζουν συνέπειες από τις αποφάσεις τους.

Τα τελευταία χρόνια η Κυπριακή Δημοκρατία χωλαίνει και δεν πάει καλά. Αγωγές και εφέσεις εκκρεμούν για δέκα και πλέον χρόνια. Το χειρότερο, η ατομία των δικαστηρίων να εκδώσουν δύσκολες αποφάσεις. Η περίπτωση του Κούρδου αγωνιστή της ελευθερίας Κενάν Αγιάζ -τον οποίο παραδώσαμε στο χαρτί στη Γερμανία, για να προχωρήσει μετά η έκδοσή του στην Τουρκία- είναι από μόνη της το απαύγασμα των διαχρονικών αυτών αδυναμιών της δικαιοσύνης. Απέδειξε η υπόθεση του Κενάν Αγιάζ την ευκολία με την οποία το κυπριακό κράτος εκδίδει καθ' υπόδειξη των γερμανικών αρχών -ίσως αύριο των αμερικανικών- άτομα τα οποία τυγχάνουν διεθνούς προστασίας στην ίδια την Κύπρο, ότι το κυπριακό κράτος στερείται του σθένους να αντιδράσει, να αμφισβητήσει δημοκρατικώς, δικαστικώς και νομικώς αιτήσεις του είδους αυτού, την ευκολία με την οποία το κυπριακό κράτος αναιρεί τη θέση και στάση του απέναντι στις δημοκρατικές αξίες και στους αγώνες των λαών για ελευθερία. Και αυτά σε μια χώρα που είναι υπό κατοχή με τον ίδιο εχθρό, τον τουρκικό στρατό, με τους Κούρδους.

Η μη εξασφάλιση της πραγματικής απονομής της δικαιοσύνης είναι άλλο θέμα, όπως και της ισότιμης και αποτελεσματικής πρόσβασης στα δικαστήρια κατά παράβαση του κράτους δικαίου. Και γίνονται σκανδαλωδώς στην Κύπρο πιο εμφανή στην περίπτωση της νομοθεσίας σε σχέση με τον αποκλεισμό από τα δικαστήρια όλων όσοι αμφισβητούν τη θέση των τραπεζών αναφορικά με το ύψος των οφειλών, των υπερχρεώσεων, των καταχρηστικών ρητρών που έχουν επιβληθεί, και της άρνησης των τραπεζών να συμμορφωθούν προς το καθήκον τους για αναδιαρθρώσεις πριν από τις εκποιήσεις. Οι πιο πάνω απαράδεκτοι και ξένοι προς κάθε έννοια δικαίου αποκλεισμοί από τα δικαστήρια συνεχίζουν, και μάλιστα -το κυριότερο- κατά την τελευταία συζήτηση που είχαμε στη Βουλή, η οποία οδήγησε στην ψήφιση, στην άνευ περιεχομένου ρύθμιση, του περί Ειδικού Δικαστηρίου Νόμου -το οποίο αδυνατεί να εκδώσει μάλιστα και ένα διάταγμα προσωρινής φύσεως, ώστε να αποτραπεί μια καταστροφική εκποίηση περιουσίας- το μέλημα δεν ήταν η πρόσβαση στα δικαστήρια, το μέλημα ήταν να μην επηρεαστεί η πρακτική η οποία συνεχίζει εδώ και εννιά χρόνια με τις εκποιήσεις υπέρ των τραπεζών, εν ονόματι της ανάγκης να βρούμε επιτέλους και να τιμωρήσουμε τους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Εννιά χρόνια! Και αδυνατεί το κράτος μας να τους ανακαλύψει, οι τράπεζες να τους κυνηγήσουν, για να πάρουν το λαβείν τους. Απλούστατα είναι προφάσεις εν αμαρτίαις! Το τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο είναι παντοδύναμο και ελέγχει και αυτή την κυβέρνηση!

Η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης περιοριζόμενη στα ανώτατα κλιμάκια αυτής έχει καταστήσει την πρωτοβάθμια δικαιοδοσία προβληματική. Η λύση δεν είναι ο μαζικός διορισμός δικαστών, όπως προχωρούμε, τη στιγμή μάλιστα που στα δικαστήρια οι στενογράφοι είναι πολύ λιγότεροι από τους ίδιους τους δικαστές. Το κυριότερο, το κράτος δικαίου απαιτεί την εφαρμογή του νόμου, γιατί νόμος που δεν εφαρμόζεται μετατρέπεται σε απαρχή και φυτώριο διαφθοράς. Το ζητούμενο είναι όλοι αυτοί οι οποίοι δεν εφαρμόζουν τον νόμο στην Κύπρο να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες των πράξεων ή των παραλείψεών τους.

Ζούμε, κυρίες και κύριοι, σε ένα κράτος ανάλητο, το οποίο στερείται αυτοεκτίμησης, γιατί, αν δεν σέβεσαι την ιστορία σου, είσαι ανάξιος έναντι της μικρής σου πατρίδας! Έχω αναφερθεί στην έλλειψη σεβασμού στους βετεράνους και στους πολεμιστές του 1974, στους πρόσφυγες, στους αγνοούμενους, στις βιασθείσες. Θα αναφερθώ στην περίπτωση ενός φίλου μου, του Αντρέα -δεν θα πω το επίθετο- ο οποίος πολέμησε το 1974, ήταν οικογενειάρχης, έφεδρος, τραυματίστηκε και υπέφερε από εμβοές μέχρι το τέλος της ζωής του. Το 2020, όταν πέθανε από την επάρατο ασθένεια, ακόμα περιμέναμε να απαντήσει το κράτος στην προσφυγή του που είχε κάμει, στην αίτησή του να επανεξεταστεί η απορριφθείσα του αίτηση να λάβει κι αυτός ένα επίδομα αναπηρίας λόγω των εμβοών και του τεράστιου προβλήματος υγείας που είχε από το 1974. Αυτό σημαίνει ανάλητο κράτος! Κάποτε, ξέρετε, στα δικαστήρια αναφέραμε οι δικηγόροι ότι ο άνθρωπος αυτός κατάγεται από προσφυγική οικογένεια, είναι φτωχός, έχει πατέρα αγνοούμενο, δεν είχε τις ευκαιρίες της ζωής, και κάποτε οι δικαστές μάς άκουγαν. Τώρα δεν μας ακούει κανένας, γιατί περίπου όλη αυτή η ιστορία του 1974 αποτελεί ίσως κάτι το ενοχλητικό, το οποίο δεν θα πρέπει να αναφέρουμε στην κατά τα άλλα προοδευτική Κύπρο. Θέλουμε να είμαστε το διεθνές κέντρο παροχής υπηρεσιών, τη στιγμή που η ίδια η δημόσια υπηρεσία δεν είναι σε θέση να απαντήσει στα τηλέφωνα του πολίτη! Μακάρι να πετύχουμε να απαντώνται τα τηλέφωνα του πολίτη προς τη δημόσια υπηρεσία και ας αφήσουμε τους τεράστιους ψηφιακούς μετασχηματισμούς οι οποίοι θα δημιουργήσουν και νέες επιτυχίες της Κύπρου. Γνωρίζουμε όλοι πού ζούμε, γνωρίζουμε όλοι πού κατευθυνόμαστε!

Θέλω να τελειώσω με αναφορά στην παρουσία του αγαπητού μου Υπουργού Εξωτερικών, ο οποίος μάς έχει κάνει την τιμή να μας ακούει. Βεβαίως, μαζί του είναι και ο Υπουργός Εσωτερικών, ο οποίος για μένα είναι ένας εξαιρετικός υπουργός. Παρ' όλη την τάση που έχω να παραπονιέμαι, κύριε υπουργέ, οφείλω να πω ότι κάμνετε μεγάλο έργο και μπράβο σας. Και εδώ θα έπρεπε να στηρίξουμε την ένστασή μας για το Υφυπουργείο Μετανάστευσης. Αυτό το υφυπουργείο δεν χρειάζεται. Φτάνει να λειτουργεί σωστά το Υπουργείο Εσωτερικών, που λειτουργεί σωστά. Αλλά πάω στον φίλτατο τον Υπουργό Εξωτερικών. Ο μοναδικός τομέας όπου μπορούμε να ανταποκριθούμε και να παλέψουμε στα ίσα με την Τουρκία είναι το διπλωματικό πεδίο. Ένας προϋπολογισμός ο οποίος ουσιαστικά δίνει τον Υπουργό Εξωτερικών με αυτά τα ελάχιστα ποσά τα οποία προβλέπονται για τον διπλωματικό πόλεμο τον οποίο διεξάγουμε με την Τουρκία. Και διεξάγουμε διπλωματικό πόλεμο, αυτό μπορούν να το επιβεβαιώσουν και οι φίλτατοι Νίκος Τορνάρης, Γιώργος Λουκαΐδης και Χριστιάνα Ερωτοκρίτου. Αυτού του είδους οι προσεγγίσεις, οι λογιστικές προσεγγίσεις για το θέμα του Υπουργείου Εξωτερικών, το οποίο ουσιαστικά λειτουργεί χωρίς πόρους, καταδεικνύουν πόσο χρειάζεται να αναθεωρήσουμε τη στάση μας απέναντι στο κράτος μας, στην κοινωνία μας και στα ζητούμενά μας.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ τον κ. Ευσταθίου.

Προχωράμε τώρα στον κ. Γιώργο Κουκουμά από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις,

Κύριε Κουκουμά, ο λόγος σε εσάς.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αποδείχθηκε ότι κάναμε λάθος όσοι πέρσι τέτοιες μέρες λέγαμε από αυτό το βήμα ότι είχαμε τότε τον δέκατο και άρα ευτυχώς τον τελευταίο προϋπολογισμό της κυβέρνησης Αναστασιάδη, γιατί σήμερα μπροστά μας έχουμε μάλλον τον ενδέκατο προϋπολογισμό της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Η ίδια φιλοσοφία, η ίδια συνταγή, οι ίδιες προτεραιότητες. Ή όπως το είπε ένας βουλευτής της συγκυβέρνησης πριν από μερικές ημέρες από αυτό το βήμα, «η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη άρπαξε την παλιά μόλα και την εφαρμόζει ακριβώς την ίδια, δεν της λείπει ούτε ένας πόντος». Συνεπώς, δεν χρειάζεται να επεκταθούμε περαιτέρω, γιατί το ΑΚΕΛ πρόκειται να καταψηφίσει τον προϋπολογισμό της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, που εφαρμόζει τη μόλα του Αναστασιάδη.

Η συζήτηση, κύριοι συνάδελφοι, για τον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό είναι στην ουσία μια συζήτηση συνολικά για την οικονομία και την κοινωνία της χώρας. Είναι επίσης μαζί με αυτά και μια συζήτηση που αποκαλύπτει αν έχουμε ή αν δεν έχουμε και ποιοι εντός της αίθουσας έχουν και δεν έχουν συναίσθηση της πραγματικότητας που βιώνει η μεγάλη πλειοψηφία της κυπριακής κοινωνίας. Και, για να γίνει αντιληπτή η αλήθεια, πρέπει πρώτα να αναμετρηθούμε με τα μεγάλα ψέματα που κυριαρχούν στον δημόσιο λόγο για το τι συμβαίνει στην οικονομία και την κοινωνία της χώρας μας.

Το πρώτο μεγάλο ψέμα λέει ότι το τελευταίο διάστημα στον τόπο μας όλοι περνούν δύσκολα, όλοι πιέζονται οικονομικά. Ισχύει το ακριβώς αντίθετο. Τα καθαρά κέρδη των κυπριακών τραπεζών για το 2023 βρίσκονται στο υψηλότερο σημείο των τελευταίων δεκαετιών, ξεπερνώντας το €1 δις. Η κερδοφορία των μεγάλων εταιρειών στον κλάδο κατανάλωσης έχει ξεπεράσει τα επίπεδα του 2019. Ο τζίρος των εταιρειών ενέργειας φτάνει τα €80 εκατομ. τον χρόνο με το 60% αυτών να είναι καθαρό κέρδος. Ο αριθμός των golden boys στην Κύπρο, δηλαδή αυτών που αμείβονται με πάνω από €6.000 τον μήνα, αυξήθηκε κατά 20%. Και το ίδιο το κράτος είχε αυξημένα έσοδα €1,5 δις για το 2022 και άλλο €1 δις για το 2023, τα οποία στο μεγάλο τους μέρος προέρχονται από τον πληθωρισμό. Δηλαδή ο κόσμος διπλοπληρώνει την ακρίβια, μια στο κράτος και μια στους επιχειρηματίες. Συνεπώς, το πρώτο και κύριο που πρέπει όλοι να γνωρίζουμε είναι ότι, την ώρα που οι τσέπες αδειάζουν για τα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις, άλλες τσέπες του κράτους, των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων, όχι απλά γεμίζουν, αλλά ξεχειλίζουν με κέρδη πρωτοφανή.

Το δεύτερο μεγάλο ψέμα, κύριοι συνάδελφοι, που για κάποιους βέβαια είναι συμπτωκωμένη ιδεολογία, λέει ότι θα πρέπει οι εργαζόμενοι να αγαλλιάζουν μαζί με τους μεγαλοεπιχειρηματίες και τις τράπεζες που κάνουν κέρδη και υπερκέρδη, θα πρέπει μάλιστα να δέχονται αδιαμαρτύρητα ό,τι χρειάζεται, για να αυξηθούν αυτά τα κέρδη, γιατί μόνο έτσι μπορούν να κρατήσουν τις δουλειές τους και μόνο έτσι μπορούν να ελπίζουν ότι σε κάποια φάση θα πάρουν και ορισμένες αυξήσεις.

Διερρωτά τι άλλο άραγε θα έπρεπε να κάνουν για παράδειγμα οι εργαζόμενοι στο καζίνο της Λεμεσού. Την «επένδυση όνειρο», όπως έλεγε ο κ. Αναστασιάδης, οι οποίοι εργαζόμενοι αυτή την περίοδο απολύονται κατά εκατοντάδες και ταυτόχρονα τους απαγορεύουν παράνομα ακόμα και το δικαίωμα στην οργάνωση.

Ισχυρίστηκε χθες ο κ. Παπαδόπουλος ότι, για να ευημερούν οι άνθρωποι, πρέπει πρώτα να ευημερούν οι αριθμοί. Σωστό. Αλλά εξαρτάται ποιους αριθμούς βλέπει ο καθένας μας. Βλέπει άραγε ο κ. Παπαδόπουλος τους αριθμούς που αφορούν τους μισθούς των εργαζομένων της χώρας, οι μισοί από τους οποίους παίρνουν λιγότερα από €1.500; Βλέπει τους αριθμούς για την αγοραστική δύναμη των μισθών, η οποία βρίσκεται σε επίπεδα της προηγούμενης εικοσαετίας; Βλέπει τις τιμές των ενοικίων; Βλέπει τα επιτόκια;

Οι αριθμοί, κύριοι συνάδελφοι, είναι αδυσώπητοι και κατεδαφίζουν το αφήγημα. Τη δεκαετία 2013-2023, που περιελάμβανε περιόδους θεαματικών ρυθμών ανάπτυξης, το μερίδιο των μισθών των εργαζομένων στο ΑΕΠ της χώρας υποχώρησε κατά έντεκα μονάδες υπέρ των επιχειρηματικών κερδών. Δηλαδή σχεδόν €12 δις αγοραστικής δύναμης μετακινήθηκαν από τον κόσμο της εργασίας στις τσέπες μεγαλοεπιχειρηματιών, developers, τραπεζών και ούτω καθεξής. Η αγελάδα της ανάπτυξης λοιπόν, όπως έλεγε και ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, κατεβάζει γάλα, μάλιστα κατεβάζει περισσότερο γάλα από ποτέ, όμως το πρόβλημα ήταν και είναι αλλού. Το γάλα το μοιράζονται και το πίνουν οι λίγοι, ενώ οι πολλοί, αυτοί που παράγουν τον πλούτο, μένουν με ακόμα λιγότερα.

Και τέλος, το άλλο μεγάλο ψέμα είναι ότι αυτοί που κυβερνούν, και οι νυν και οι τέως, δεν μπορούν τάχα να ικανοποιούν τα αιτήματα των εργαζομένων, των κοινωνικών οργανώσεων του ΑΚΕΛ και ούτω καθεξής, γιατί υποτίθεται αυτοί καταλαβαίνουν από οικονομία και δεν διασκορπούν το κρατικό χρήμα αστόχευτα. Πώς όμως θα μας εξηγήσουν οι ίδιοι οι κυβερνώντες, και οι νυν και οι τέως, ότι δεν ήθελαν στόχευση του φόρου ακίνητης

ιδιοκτησίας, όπως ζητούσε το ΑΚΕΛ; Και αντί τούτου αποφάσισαν να το καταργήσουν για όλους, ακόμα και για τους μεγαλοϊδιοκτήτες γης, με αποτέλεσμα το κράτος να έχει χάσει και να συνεχίζει να χάνει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ. Όπως έκαναν δηλαδή και όταν χάριζαν εκατοντάδες εκατομμύρια ΦΠΑ στους επενδυτές των διαβατηρίων. Πώς γίνεται δηλαδή να μην υπάρχουν χρήματα για τους σχολικούς συνοδούς των παιδιών με αναπηρία; Να μην υπάρχουν χρήματα για τους χαμηλόμισθους της Α1, που προφανώς τους ξεγέλασε ο κ. Χριστοδουλίδης; Να μην υπάρχουν χρήματα για τους ειδικευμένους γιατρούς των δημόσιων νοσηλευτηρίων, που και φέτος βρίσκονται σε απεργία, επειδή είναι αναγκασμένοι να δουλεύουν μέχρι και διπλάσιες ώρες από το επιτρεπόμενο όριο και με το εξευτελιστικό ποσό των €3 την ώρα για υπερωρίες; Όμως πριν από δέκα μέρες βρέθηκαν €16 εκατομ. που θα χάσει το κράτος με την απόφαση να μειωθεί η φορολογία επί του τόκου των καταθέσεων, που στην πράξη σημαίνει να δοθούν μερικά ευρώ στον κόσμο με τις χαμηλότερες καταθέσεις και δεκάδες χιλιάδες ευρώ σε εκατομμυριούχους. Πώς γίνεται λοιπόν όλοι αυτοί, και νυν και πρώην, να μην ολοφύρονται για τη δημοσιονομική πειθαρχία και να μην κινδυνεύει η σταθερότητα της οικονομίας, όταν πρόκειται να χαρίσουν εκατομμύρια ευρώ κρατικού χρήματος ως να πρόκειται για στραγάλια, για να ευνοήσουν τους πιο ευνοημένους;

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν ήταν και δεν είναι ποτέ μονόδρομος αυτή η κατάσταση για την Κύπρο και τους εργαζομένους της. Αντίθετα, υπάρχει άλλος δρόμος και σ' αυτόν εντάσσονται οι τρεις μεγάλες προτεραιότητες, που για το ΑΚΕΛ είναι πρωτίστοι στόχοι, προκειμένου να μπει μια γραμμή άμυνας και προστασίας για το βιοτικό επίπεδο και το εισόδημα των εργαζομένων.

Πρώτον, χρειαζόμαστε έναν αξιοπρεπή κατώτατο μισθό στην Κύπρο. Σύμφωνα με το επίπεδο τιμών της Eurostat, για να έχει ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο την ίδια αγοραστική δύναμη με αυτόν στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, θα έπρεπε να ήταν τουλάχιστον στα €1.060. Και ταυτόχρονα έπρεπε και πρέπει οπωσδήποτε να ρυθμιστεί σε πόσες ώρες εργασίας αντιστοιχεί ο κατώτατος μισθός. Σε σαράντα, σε σαράντα οκτώ, σε πόσες; Όσο αυτό μένει αρρυθμιστο, τότε αντί να θωρακίζονται οι χαμηλόμισθοι, νομιμοποιείται η μεγαλύτερη εκμετάλλευσή τους, αφού επιτρέπει σε εργοδότες να δίνουν μεν τον κατώτατο μισθό, αλλά την ίδια ώρα να αυξάνουν τις ώρες εργασίας.

Χρειάζεται επίσης πλήρης ΑΤΑ και ΑΤΑ για όλους τους εργαζομένους της Κύπρου, γιατί αλλιώς οι πραγματικοί μισθοί θα ροκανίζονται από τον πληθωρισμό και τα επιτόκια, όπως συμβαίνει σήμερα. Όσοι μάλιστα μιλούν απαξιωτικά για την ΑΤΑ, επειδή τάχα θεωρούν ότι αυτή αφορά μόνο τον δημόσιο τομέα, ιδού η Ρόδος, να αποδεχθούν το αίτημα των εργαζομένων και να ενσωματωθεί στο διάταγμα για τον κατώτατο μισθό η ΑΤΑ, έτσι ώστε να καλύψει όλους τους χαμηλόμισθους του ιδιωτικού τομέα.

Και χρειαζόμαστε επίσης, κύριοι συνάδελφοι, συλλογικές συμβάσεις εργασίας, αν είναι δυνατό παντού στον ιδιωτικό τομέα, γιατί δεν υπάρχει μεγαλύτερη ασπίδα προστασίας από τη συλλογική σύμβαση, τη συλλογική διαπραγμάτευση, τη συλλογική διεκδίκηση και οργάνωση. Δεν είναι τυχαίο που μέσα από τις πρόσφατες ανανεώσεις διακοσίων συλλογικών συμβάσεων εργασίας όχι μόνο αποκαταστάθηκαν οι απώλειες που υπέστησαν οι εργαζόμενοι τα προηγούμενα χρόνια, αλλά επιτεύχθηκαν και αυξήσεις στους μισθούς και τα ωφελήματα των εργαζομένων. Δεν είναι τυχαίο που για παράδειγμα γυναίκες εργαζόμενες που δουλεύουν με συλλογική σύμβαση κέρδισαν να πληρώνονται το εκατό τοις εκατόν του μισθού τους, όταν βρίσκονται σε άδεια μητρότητας, και όχι τα τρία τέταρτα του μισθού, όπως συμβαίνει για χιλιάδες άλλες εργαζόμενες μητέρες που ακριβώς γι' αυτό τον λόγο αναγκάζονται να επιστρέψουν νωρίτερα στη δουλειά.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα δικαιώματα των εργαζομένων διασταυρώνονται με την κοινωνική πολιτική και για εμάς ένα από τα βασικότερα στοιχεία της είναι οι υποδομές και οι πολιτικές για τους εργαζόμενους γονείς και την οικογένεια. Μέσα από την εκστρατεία που διεξάγει το ΑΚΕΛ αυτό το διάστημα για τους νέους γονείς επιβεβαιώνονται πραγματικότητες που εξηγούν μαζί με άλλους παράγοντες τους λόγους που η νέα γενιά στην Κύπρο κάνει λιγότερα παιδιά και σε πιο μεγάλη ηλικία.

Σήμερα στην Κύπρο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σε σύνολο 370 βρεφοπαιδοκομικών σταθμών πάνω από τους 300 είναι ιδιωτικοί, με το κόστος των τροφείων να φτάνει μέχρι και τα €400 τον μήνα ανά παιδί. Με ποια μαθηματικά άραγε μπορεί να τα βγάλει πέρα ένα μέσο ζευγάρι εργαζόμενων γονέων; Οι δε άδειες των εργαζόμενων γονέων, η άδεια μητρότητας, πατρότητας, η γονική, που είναι καθοριστικής σημασίας, για να ανταπεξέλθουν στη φροντίδα των παιδιών, είναι από κάθε άποψη υποδεέστερες από τις πλείστες ευρωπαϊκές χώρες. Η επέκταση της άδειας μητρότητας τουλάχιστον στους έξι μήνες, ένα υπερωρίμο και καθολικό αίτημα της κοινωνίας, είναι ουσιαστικά εκτός ατζέντας της κυβέρνησης. Ενώ ακόμα και πιο απλά ζητήματα μένουν στο ράφι, όπως για παράδειγμα η επέκταση της γονικής άδειας, ώστε να λαμβάνεται μέχρι το δέκατο πέμπτο έτος του παιδιού, όπως προνοεί η πρόταση νόμου που κατέθεσε το ΑΚΕΛ στις αρχές του μήνα ή το αίτημά μας να αποδίδεται στον γονέα παιδιού με αναπηρία το επίδομα φροντίδας, όταν αναγκάζεται να εγκαταλείψει την εργασία του, για να μείνει στο σπίτι και να φροντίζει το παιδί του.

Σε άλλα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδιαίτερα στο πεδίο της καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών χρειάζεται μια παραδοχή. Όσες καμπάνιες και αν πραγματοποιηθούν, δεν πρόκειται να ευαισθητοποιηθεί η κοινωνία στο ζήτημα, αν δεν προηγηθεί ευαισθητοποίηση του κράτους και των θεσμών. Ευαισθητοποίηση και επιστημοσύνη στη διαχείριση των καταγγελιών και των θυμάτων. Τι όμως συμβαίνει στην πράξη; Τον περασμένο Σεπτέμβρη, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δύο γυναίκες στην επαρχία της Πάφου κατήγγειλαν ότι υπέστησαν βιασμό. Ωστόσο, σε αντίθεση με όσα ακούμε για πρωτόκολλα και ούτω καθεξής, οι γυναίκες που κατήγγειλαν ότι υπέστησαν βιασμό έπρεπε να περιμένουν δώδεκα ολόκληρες ώρες, μέχρι να διενεργηθεί η απαιτούμενη ιατροδικαστική εξέταση και αφού πρώτα έπρεπε να μεταφερθούν από την Πάφο στη Λευκωσία. Αυτά δεν αποτελούν την εξαίρεση, αλλά είναι ο κανόνας.

Οι εκκλήσεις λοιπόν προς τα θύματα της έμφυλης βίας «Σπάσε τη σιωπή σου» θα παραμένουν λόγια του αέρα, γιατί ο τρόπος να σπάσουν τη σιωπή τους είναι να γνωρίζουν ότι το κράτος θα είναι πραγματικά δίπλα τους, όταν θα πάρουν την απόφαση να καταγγείλουν και να μπουν στη μάχη απέναντι στον ανθρωπο που τις κυτπά, τις βιάζει, τις κακοποιεί. Γι' αυτό και θα αποτελέσει ένα τεράστιο βήμα, αν γίνει αποδεκτή η πρόταση νόμου του ΑΚΕΛ για χορήγηση νομικής αρωγής στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας ενώπιον των οικογενειακών δικαστηρίων. Θα είναι ένα βήμα προς μια ριζικά διαφορετική κουλτούρα, που θα στείλει το μήνυμα ότι απέναντι σε όποιον κακοποιεί γυναίκες και παιδιά δεν στέκονται μόνο τα θύματα, αλλά στέκεται ολόκληρη η πολιτεία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε μια συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό η εξωτερική πολιτική ίσως να είναι το τελευταίο θέμα που ενδιαφέρει. Σήμερα όμως αυτές ακριβώς τις στιγμές που διέρχεται η ανθρωπότητα και η γειτονιά μας όχι μόνο πρέπει να ενδιαφέρει, αλλά αναδεικνύεται σε κριτήριο αξιοπιστίας και αξιών του καθενός. Γιατί δεν μπορεί να συζητούμε αμέριμνοι, όταν δίπλα μας συντελείται μια γενοκτονία και η κυβέρνηση της Κύπρου συμπεριφέρεται ως ο συνήγορος υπεράσπισης του Νετανιάχου, αφού είναι κυριολεκτικά η μοναδική κυβέρνηση στον πλανήτη που δεν είπε μισή λέξη κριτικής για τις ισραηλινές βαρβαρότητες. Γιατί δεν είναι δυνατό να χρειάστηκε να ξεπεράσουν τους 15 000 οι νεκροί Παλαιστίνιοι άμαχοι, για να συγκινηθεί η κυβέρνηση και να αλλάξει την προηγούμενη ντροπιαστική στάση αποχής στον ΟΗΕ και να στηρίξει την έκκληση για ανθρωπιστική εκχειρία, την ώρα που κατά τα άλλα εργάζεται νυχθημερόν για τον ανθρωπιστικό διάδρομο. Γιατί δεν μπορεί να μην αντιλαμβάνεται η κυβέρνηση ότι, όταν σήμερα συγκαλύπτει διά της σιωπής την κατοχή και τον πόλεμο το Ισραήλ σε βάρος των Παλαιστίνιων, αύριο θα βρίσκουμε εμείς κλειστές τις πόρτες, όταν θα ζητούμε υποστήριξη απέναντι στην επιθετικότητα και την κατοχή της Τουρκίας στην Κύπρο. Γιατί δεν μπορεί η κυβέρνηση με την πλειοψηφία των κομμάτων να φιλοτεχνούν ψευδαισθήσεις για το Ισραήλ και να οπτασιάζονται συμμαχίες και αντιτουρκικά τόξα τη στιγμή που αυτά διαφεύσθηκαν ξανά και ξανά τα τελευταία χρόνια.

Γιατί, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μπορεί ο Χριστός να γεννάται σε μερικές ημέρες εν Βηθλεέμ τη πόλη, αλλά επί του παρόντος σταυρώνεται στη Γάζα. Και οι φετινές ευχές για το επί γης ειρήνη, για να έχουν νόημα, πρέπει να αρχίζουν από την Παλαιστίνη.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ τον κ. Κουκουμά.

Και προχωράμε τώρα στον κ. Χρύσανθο Σαββίδη από το Δημοκρατικό Κόμμα.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Κυρία υφυπουργέ,

Κυρίες και κύριοι,

Θα ξεκινήσω με κάτι που είπε ο φίλος ο Γιώργος Κουκουμάς, ότι είναι ο ενδέκατος προϋπολογισμός. Αν το πιστεύει, πρέπει να μην τον διάβασε. Γιατί πρέπει να έχει δει ο φίλος μου ο Γιώργος ότι έχουμε το πρόγραμμα «κτίΖΩ», έχουμε το πρόγραμμα «Φωτοβολταϊκά για όλους», έχουμε μεγαλύτερα ποσά στην υγεία, στην παιδεία, άρα το μόνο που μπορώ να εκλάβω, είναι ότι δεν τον έχει διαβάσει τον προϋπολογισμό.

Ο κρατικός προϋπολογισμός, όπως κάθε χρόνο, αναφέρεται στο δημοσιονομικό σχέδιο που περιγράφει τα αναμενόμενα έσοδα και τις δαπάνες μιας κυβέρνησης σε κρατικό επίπεδο. Είναι ένα ουσιαστικό εργαλείο για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, ο πολιτισμός, οι υποδομές και άλλα.

Ο κρατικός προϋπολογισμός διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση της συνολικής ευημερίας του κράτους, αλλά και των κατοίκων του. Έχει σχεδιαστεί, για να εξισορροπεί τις ανάγκες του πληθυσμού με τους διαθέσιμους πόρους, διασφαλίζοντας ότι τα δημόσια κονδύλια κατανέμονται αποτελεσματικά προς όφελος των πολιτών.

Βρισκόμαστε σήμερα εδώ, για να συζητήσουμε και να ψηφίσουμε τον προϋπολογισμό του 2024 υπό κλίμα αβεβαιότητας και προκλήσεων. Οι συνεχιζόμενες συγκρούσεις στην Ουκρανία και το Ισραήλ δημιουργούν μια ατμόσφαιρα αβεβαιότητας, η οποία μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις, όταν πρόκειται για συζητήσεις και προβλέψεις που αφορούν τον προϋπολογισμό. Τέτοια γεωπολιτικά γεγονότα μπορεί να έχουν ευρείες οικονομικές επιπτώσεις, επηρεάζοντας το παγκόσμιο εμπόριο και τις τιμές της ενέργειας.

Παρ' όλες τις αντιξοότητες, αντικρίζουμε έναν προϋπολογισμό ο οποίος έχει στο επίκεντρό του, αγαπητέ Γιώργο, τον άνθρωπο. Έναν προϋπολογισμό με μεγαλύτερα κονδύλια στον τομέα της υγείας, της παιδείας και σε θέματα που αφορούν την νεολαία. Και να πούμε ότι στον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου θα υπάρξει ο μεγαλύτερος προϋπολογισμός από την ίδρυση του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου. Ένας προϋπολογισμός που δίνει προτεραιότητα στην ευημερία και στην ανάπτυξη των ανθρώπων και είναι πραγματικά αξιόπαινος, καθώς ακολουθεί μια προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες και τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα. Ένας προϋπολογισμός που στοχεύει στην ανακούφιση της φτώχειας και στη στήριξη των ευάλωτων πληθυσμών αποδεικνύει τη δέσμευση για κοινωνική ισότητα και ένταξη. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ανθρώπων, προάγεται η ευημερία και η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που όλοι μπορούν να ευδοκμήσουν.

Η κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, που κάποιοι ακόμα δεν το έχουν πιστέψει ότι είναι Πρόεδρος της Δημοκρατίας, παρά το γεγονός ότι ανέλαβε καθήκοντα πρόσφατα, κατάφερε επάξια να δώσει λύσεις σε χρόνια ζητήματα. Η επίλυση μακροχρόνιων προβλημάτων απαιτεί αποφασιστικότητα και αποτελεσματική προσέγγιση, επομένως μας χαροποιεί να ακούμε ότι έχει σημειώσει επιτεύγματα και πρόοδο. Λαμβάνοντας έγκαιρα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, η κυβέρνηση αποδεικνύει τη δέσμευσή της για βελτίωση της ζωής των πολιτών.

Συγκεκριμένα, έχουμε δει το τεράστιο πρόβλημα των τετραμήνων, το οποίο ταλαιπωρούσε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς, να έχει λυθεί, έχουμε δει το πρόβλημα με την ΑΤΑ να έχει διευθετηθεί, έχουμε δει το πρόγραμμα αναβάθμισης προσφυγικών συνοικισμών «κτίΖΩ», έχουμε δει το πρόγραμμα «Φωτοβολταϊκά για όλους», το πρόγραμμα «Ενοίκιο Έναντι Δόσης», έχουμε δει να λύνεται το πρόβλημα της αγοράς υπηρεσιών στην εκπαίδευση, έχουμε δει μηδενικό ΦΠΑ σε μια σειρά από βασικά αγαθά της καθημερινότητας. Δεν τα έχουμε δει, κύριοι, στις προηγούμενες κυβερνήσεις. Τα βλέπετε τώρα, είτε σας αρέσει είτε δεν σας αρέσει! Επιτέλους, η κυβέρνηση αυτή έχει θέσει σε σωστή νομοθετική βάση το πρόβλημα των κόκκινων δανείων, που για δέκα και πλέον χρόνια ταλαιπωρούσε τους δανειολήπτες. Λυπάμαι που θα το αναφέρω, αλλά αυτή η καθυστέρηση έδωσε την ευκαιρία στα γεράκια να κατασπαράξουν τις περιουσίες των απλών ανθρώπων.

Όσον αφορά το Κυπριακό, που αποτελεί το κυριότερο μας πρόβλημα, δυστυχώς παραμένει στάσιμο, όχι από δική μας υπαιτιότητα, αλλά λόγω του ότι η Τουρκία έχει σκληρύνει τη θέση της. Αν είναι ποτέ δυνατό να βάζει στο τραπέζι λύση δύο κρατών και να βλέπουμε τις παρατεταμένες παραβιάσεις του status quo από τις κατοχικές δυνάμεις στη Νεκρή Ζώνη πλησίον του Αγίου Δομετίου, στα Στροβίλια, στην Πύλα και αλλού!

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης από την πρώτη στιγμή της ανάληψης των καθηκόντων του ανέλαβε πρωτοβουλίες για εμπλοκή της ευρωπαϊκής οικογένειας και του Συμβουλίου Ασφαλείας, ώστε να διατηρήσει ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας, χωρίς ωστόσο να έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Από πλευράς μας, ως Δημοκρατικό Κόμμα στηρίζουμε κάθε προσπάθεια του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας για επανέναρξη των συνομιλιών.

Κυρίες και κύριοι,

Όπως προανέφερα, ένα κράτος, για να θεωρείται σύγχρονο και ευρωπαϊκό, πρέπει να έχει καλό σύστημα υγείας και παιδείας, χωρίς να θεωρούμε τα άλλα θέματα, όπως η άμυνα, οι συγκοινωνίες, μη ύψιστης προτεραιότητας.

Όσον αφορά στον τομέα της υγείας, στηρίζαμε και στηρίζουμε το Γενικό Σύστημα Υγείας, καθώς και ένα ισχυρό σύστημα δημόσιας υγείας, που να διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης είναι προσβάσιμες και προσιτές σε όλους, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλους, ίσες ευκαιρίες σε όλους να λαμβάνουν τη φροντίδα που χρειάζονται. Ως Δημοκρατικό Κόμμα στηρίζουμε κάθε προσπάθεια για περαιτέρω ενίσχυση του ΓΕΣΥ και να έχουμε επιτέλους δημόσια νοσοκομεία πρότυπα, καθώς διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην παροχή βασικών ιατρικών υπηρεσιών, λειτουργώντας ως πυλώνες υποστήριξης ενός κράτους.

Ως Παφίτης θέλω να καλέσω τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας να δώσει έμφαση στο Γενικό Νοσοκομείο Πάφου, γιατί καθημερινά γινόμαστε δέκτες παραπόνων και καταγγελιών από ασθενείς στις Πρώτες Βοήθειες. Είναι αδιανόητο ασθενείς να περιμένουν πέντε και έξι ώρες, για να δεχθούν περίθαλψη. Είναι απαράδεκτο να υπάρχουν ελλείψεις κλινών στην Παιδιατρική Κλινική και να αναγκάζονται μικρά παιδιά να μεταφέρονται σε άλλα νοσηλευτήρια, Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας. Σκεφτείτε αυτά τα παιδιά και τους γονείς πόσο ταλαιπωρούνται. Επιπλέον, πρέπει να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για αναβάθμιση του νοσοκομείου Πάφου, ώστε να μπορέσουμε να έχουμε ένα νοσοκομείο το οποίο να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πολιτών.

Επιπρόσθετα, αναμένουμε ότι η πρόταση του Δημοκρατικού Κόμματος για διοικητική αυτονομία των δημόσιων νοσηλευτηρίων θα υλοποιηθεί, έτσι ώστε η κάθε επαρχία να έχει τον δικό της εκτελεστικό διευθυντή.

Στέλνουμε ένα ηχηρό μήνυμα προς τον ΟΚΥΠΥ και ας το ακούσουν καλά, ότι θα μας βρουν απέναντί τους, εάν δεν υλοποιηθεί η αυτονομία των νοσηλευτηρίων, όπως έχουν δεσμευθεί.

Όσον αφορά στην παιδεία χαιρετίζουμε τις συνεχείς προσπάθειες της υπουργού για αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Η εκπαίδευση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο ως προς τη διαμόρφωση του μέλλοντος ενός κράτους και η ύπαρξη ενός υπουργού αφοσιωμένου στη βελτίωσή του είναι πράγματι ένα πολύ θετικό βήμα. Οι πολύπλευρες επιτυχίες -και πρέπει να λέμε και μπράβο και συγχαρητήρια, όταν υπάρχουν επιτυχίες της υπουργού- σε σύντομο χρονικό διάστημα είναι πράγματι εντυπωσιακές. Χρειάζεται όραμα, δέσμευση και συνεργασία, για να επιφέρουμε θετικές αλλαγές στην εκπαίδευση. Με την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος η υπουργός συμβάλλει στη δημιουργία ενός καλύτερου μαθησιακού περιβάλλοντος για τους μαθητές, εξοπλίζοντάς τους με γνώσεις και δεξιότητες που χρειάζονται, για να ευδοκιμήσουν στον σύγχρονο κόσμο.

Συγκεκριμένα, δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στο θέμα των τετραμήνων, το οποίο έχει λυθεί και απασχόλησε έντονα την κοινή γνώμη, αφού κάποιοι δεν ήθελαν να αντιληφθούν ότι ο συγκεκριμένος τρόπος αξιολόγησης ήταν προβληματικός.

Επιπλέον, η υπουργός έδωσε λύση στο πρόβλημα της αγοράς υπηρεσιών στην εκπαίδευση με την παραχώρηση πολλών συμβάσεων, έχει τροχοδρομήσει τη βελτίωση της ειδικής εκπαίδευσης -και εδώ να πω ότι θέλουμε πολλή δουλειά- και έχει ως στόχο να εγκαταστήσει συστήματα κλιματισμού σε όλες τις σχολικές μονάδες.

Παρ' όλες τις προσπάθειες, τις οποίες επικροτούμε, είναι σαφές ότι υπάρχουν προβλήματα και τεράστια προβλήματα στις κτιριακές εγκαταστάσεις που αφορούν όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης ανεξαιρέτως του εκπαιδευτικού μας συστήματος, αλλά και μαθησιακά προβλήματα τα οποία έχουν καταγραφεί μέσα από τα αποτελέσματα της PISA και πρέπει να τα λέμε, για να βελτιωνόμαστε. Είναι αδιανόητο το 50% των μαθητών να έχουν προβλήματα στην ανάγνωση, στις επιστήμες και στα μαθηματικά.

Από πλευράς μας, ως Παφίτες θα θέλαμε για ακόμη μια φορά να τονίσουμε ότι τα δημόσια εκπαιδευτήρια της Πάφου έρχονται αντιμέτωπα με το πρόβλημα του υπερπληθυσμού και η ίδρυση νέου δημοτικού, γυμνασίου, λυκείου, αλλά και τεχνικής σχολής κρίνεται αναγκαία. Ευελπιστώ ο σχεδιασμός ο οποίος έγινε πριν από τέσσερα χρόνια να πάρει σάρκα και οστά και να μην προσπαθεί ο δήμαρχος Πάφου να διαλύσει τον σχεδιασμό που έγινε πριν από τέσσερα χρόνια· θα μας βρει αντιμέτωπους!

Επιπρόσθετα, στο σημείο αυτό θα ήθελα να χαιρετίσω την κάθοδο της Δημόσιας Τριτοβάθμιας Σχολής Διοίκησης Τουρισμού, Φιλοξενίας και Επιχειρηματικότητας του ΤΕΠΑΚ στην Πάφο. Μετά από δεκαέξι χρόνια πολλών προσπαθειών, το όραμά μας έγινε πραγματικότητα και εμείς οι Παφίτες έχουμε υποχρέωση να το αγκαλιάσουμε και να το στηρίξουμε και να μεγαλώσει. Η λειτουργία της σχολής έχει πολλαπλά οφέλη στην οικονομία, στον πολιτισμό, στην κοινωνία, ακαδημαϊκά, εκπαιδευτικά και θα προσφέρει στην επαρχία μια άλλη διάσταση στα εκπαιδευτικά δημόσια δρώμενα της δημόσιας εκπαίδευσης.

Η πόλη μου, η επαρχία της Πάφου, έχει μεγαλώσει, είτε αρέσει είτε δεν αρέσει! Και όπως όλοι γνωρίζουμε, όλα αυτά τα χρόνια έχει συνεισφέρει στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν και αναμένει από τον Παφίτη Πρόεδρο Νίκο Χριστοδουλίδη κάποια αντίδωρα που αφορούν στον τομέα της υγείας, της παιδείας και στην υλοποίηση του μακρόπνοου στόχου δημιουργίας ορθού οδικού δικτύου, το οποίο θα συνδέει την Πάφο με την Πόλη Χρυσοχούς. Η βελτίωση του οδικού δικτύου και συγκεκριμένα της σύνδεσης Πάφου-Πόλης Χρυσοχούς είναι καθοριστική για την ανάπτυξη του διαμερίσματος Πόλης Χρυσοχούς. Δυστυχώς, η προηγούμενη κυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη θεώρησε επιτυχία τη δημιουργία ενός οδικού δικτύου που, κατ' εμένα, είναι ένα μονοπάτι. Εμείς αυτό το μονοπάτι θέλουμε να γίνει πραγματικός αυτοκινητόδρομος, ο οποίος θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των μεταφορών, θα προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, του τουρισμού, τη συνολική συνδεσιμότητα της περιοχής, αλλά και την οδική ασφάλεια τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών της περιοχής. Να πω ότι ο συγκεκριμένος δρόμος είναι καρμανιόλα και κάθε χρόνο χάνονται πολλές ζωές.

Επιπλέον, θέλουμε να δούμε αθλητικές υποδομές για τους νέους μας σε όλες τις πόλεις, καθώς ο αθλητισμός όχι μόνο προάγει τη σωματική ευεξία, αλλά καλλιεργεί την πειθαρχία και την ομαδική εργασία. Αναμένουμε ότι η Πάφος θα μπορέσει να έχει ένα αναβαθμισμένο και σύγχρονο ποδοσφαιρικό γήπεδο, καθώς είμαστε η μόνη επαρχία, της οποίας αγωνίζεται η ομάδα της σε ένα γήπεδο το οποίο δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις ενός ποδοσφαιρικού αγώνα.

Ένα άλλο σοβαρό θέμα που θα ήθελα να θίξω και να κλείσω είναι το μεταναστευτικό. Η Πάφος έχει πραγματικά βουλιάξει από παράτυπους, παράνομους μετανάστες και θέλω να καλέσω την κυβέρνηση να βοηθήσει όσο μπορεί, έτσι ώστε αυτό το φαινόμενο να σταματήσει, καθώς δημιουργεί τεράστια προβλήματα σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής των ανθρώπων.

Κυρίες και κύριοι,

Κλείνοντας, ως Δημοκρατικό Κόμμα θα υπερψηφίσουμε τον πρώτο προϋπολογισμό του Νίκου Χριστοδουλίδη του 2024. Η ψηφοφορία για τον κρατικό προϋπολογισμό είναι μια κρίσιμη άσκηση για την προώθηση του κοινού καλού και τη διασφάλιση της κάλυψης των συλλογικών αναγκών και προσδοκιών των πολιτών. Όπου μπορούμε, ως κόμμα θα συμβάλουμε στην υλοποίηση των θέσεων του Προέδρου της Κυπριακής

Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη και θα μας βρει συνοδοιπόρους και συμπαραστάτες για την αντιμετώπιση βασικών ζητημάτων, την προώθηση της κοινωνικής ευημερίας, την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και τη διασφάλιση ενός βιώσιμου και ευημερούντος μέλλοντος για την Κύπρο. Στόχος μας είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προάγει την πρόοδο και την ευημερία όλων των πολιτών.

Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω τόσο τους υπηρεσιακούς όσο και τους συνεργάτες μας, επιστημονικούς συνεργάτες του Δημοκρατικού Κόμματος, αλλά και τους συναδέλφους βουλευτές για την πολύ εποικοδομητική συνεργασία που έχουμε και να ευχηθώ σε όλους σας καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά και σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας! Να είστε πάντα καλά!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Σαββίδη.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Χρίστος Χριστόφιας από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Εν τω μεταξύ, η ώρα είναι 12.10 μ.μ., είχαμε πει στη 1.00 μ.μ. να κάνουμε διάλειμμα. Να ολοκληρωθούν οι ομιλίες και μετά θεωρώ, αν είστε σύμφωνοι όλοι.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Όποια ώρα τελειώσουμε με βάση τον χρόνο ο οποίος είναι κατανεμημένος και θα γίνει το διάλειμμα αργότερα. Εντάξει, συνάδελφοι;

Ωραία!

Κύριε Χριστόφια, ο λόγος σε εσάς.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήταν προτιμότερο, αγαπητέ συνάδελφε, αντί να προσβάλλουμε αλλήλους κατά πόσο διαβάσαμε τον προϋπολογισμό ή όχι, να παραδεχόμασταν ότι κάνουμε απλά διαφορετική ανάγνωση του προϋπολογισμού. Το κατά πόσο η κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΕΛ συμπεριφέρεται υπεύθυνα και διαβάζει τους κρατικούς προϋπολογισμούς το αποδεικνύει στην πράξη και με τις τεκμηριωμένες τοποθετήσεις όλων των βουλευτών της, αλλά και με τις δεκάδες τροπολογίες που καταθέτει κάθε φορά, έτσι και φέτος. Γι' αυτό τον λόγο θα μπορούσα και εγώ να επανακαταθέσω την περσινή ομιλία μου, αφού, πλείστα όσα συζητούσαμε και πέρσι, τα συζητούμε και φέτος.

Η κατάσταση δεν άλλαξε, ο κ. Χριστοδουλίδης -οφείλουμε να το παραδεχτούμε- τίμησε αυτήν του τη δέσμευση. Δήλωσε συνεχιστής του κ. Αναστασιάδη και αυτό αποδεικνύεται να είναι. Έχουμε μπροστά μας τον πρώτο προϋπολογισμό της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, που φέρει τα δύο βασικά χαρακτηριστικά που είχαν οι προϋπολογισμοί της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Πρώτον, προστατεύει ως κόρη οφθαλμού τα μεγάλα συμφέροντα, τις τράπεζες και τα υπερκέρδη. Δεύτερον, αφήνει την πλειοψηφία της κοινωνίας απροστάτευτη απέναντι στα μεγάλα προβλήματα της ακρίβειας, της έλλειψης στέγης, της κουτσουρεμένης κοινωνικής προστασίας.

Ο κόσμος νιώθει απροστάτευτος και οι κυβερνώντες προσπαθούν να τον παρηγορήσουν με δηλώσεις και εξαγγελίες. Στην πράξη όμως, στο αποτέλεσμα, η κατάσταση παραμένει η ίδια και χειρότερη. Και θα χειροτερεύει συνεχώς όσο η κυβέρνηση επιμένει να μην εφαρμόζει πολιτικές που ν' απαντούν πραγματικά στα προβλήματα. Για να γίνει αυτό, πρέπει ν' αλλάξει η φιλοσοφία, η πολιτική φιλοσοφία, που υπαγορεύει αυτά που εφαρμόζονται.

Συζητούμε συχνά πυκνά για το θέμα του σχολικού εκφοβισμού, το συζητήσαμε και την περασμένη εβδομάδα στην επιτροπή Παιδείας. Ο σχολικός εκφοβισμός χτυπά τους διαφορετικούς, τους κοινωνικά και οικονομικά αδύναμους, τους φαινομενικά αδύναμους, αυτούς που μέσα σε συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής κρίσης ο καπιταλισμός με τα ανταγωνιστικά του πρότυπα και η ιδεολογικοποίηση της απόρριψης του αδύναμου, του διαφορετικού και του άλλου, που νεκρανάστησε η ακροδεξιά, κρίνουν παρατεταμένους και περιπτώς για την κοινωνία.

Με δύο λόγια σοκαριζόμαστε, κάθε φορά που ο χουλιγκανισμός και ο ρατσισμός κάθε είδους οπλίζουν τα χέρια των νέων ανθρώπων, αλλά ούτε και μια φορά δεν κοντοσταθήκαμε ν' αναρωτηθούμε: Μήπως βρίσκεται αλλού η αντιμετώπιση του φαινομένου; Άραγε να πέρασε έστω και μια στιγμή από το μυαλό αυτών που παίρνουν τις αποφάσεις ότι χρειάζεται να επενδύσουν σε πολιτικές που να πιάνουν το νήμα από την αρχή; Να επενδύουν στην παιδεία, στον πολιτισμό, στον αθλητισμό, στη νεολαία; Γιατί, ναι, όταν επενδύσουμε στο αξιακό φορτίο της παιδείας, όταν επενδύσουμε στην κοινωνική δράση για τη νεολαία, στην ανάπτυξη του πολιτισμού και του αθλητισμού, τότε θα δούμε ότι η κοινωνική δράση θα πάρει τη θέση της περιθωριοποίησης, η διαπαιδαγώγηση θα πάρει τη θέση του φανατισμού, η δημιουργική έκφραση θα πάρει τη θέση της βίας και η ευγενής άμιλλα θα

πάρει τη θέση του χουλιγκανισμού. Δυστυχώς, κάθε άλλο παρά αυτό κάνει ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας.

Πρώτα για τον πολιτισμό. Τα κονδύλια για τον πολιτισμό αποτελούν μόνο το 0,4% του συνόλου του προϋπολογισμού. Θα μπορούσαμε να σταματήσουμε μέχρι εδώ, στο 0,4%, και, κάθε φορά που συζητούμε για το πώς αντιλαμβάνεται η κυβέρνηση τον πολιτισμό, να λέμε αυτό τον αριθμό, 0,4%. Από αυτό το 0,4% περιμένουν οι καλλιτέχνες και οι δημιουργοί να χρηματοδοτηθεί το ελεύθερο θέατρο μ' ένα λειψό κονδύλι και με κριτήρια που αποκλείουν, αντί να συμπεριλαμβάνουν. Σύμφωνα μάλιστα με τη διεύθυνση του υφυπουργείου, δεν υπάρχει λόγος να χορηγούνται κονδύλια, γιατί πρόκειται για επιχειρήσεις. Αν αυτή είναι η θέση της κυβέρνησης, να βγει να το πει. Τι να τις κάνουν οι δημιουργοί τις βραβεύσεις και τα παινέματα, όταν την ώρα που πρέπει να συζητήσουμε για τη στήριξη του θεάτρου, μετά μάλιστα από τη σκληρή περίοδο της πανδημίας, η απάντηση του υφυπουργείου είναι «είστε επιχειρηματίες, βγάλτε τα πέρα μόνοι σας.»!

Σ' αυτό το 0,4% εμπρικλείεται όντως μια αύξηση, η οποία όμως δεν οφείλεται σε επένδυση στην καλλιτεχνική δημιουργία, αλλά στις δαπάνες που αφορούν ανάμεσα σε άλλα στη μεταφορά του Τμήματος Αρχαιοτήτων στο υφυπουργείο. Σε αυτό το 0,4% το υφυπουργείο, που θεωρεί ότι το ελεύθερο θέατρο δεν πρέπει να στηρίζεται, περιέλαβε κονδύλια και για τιμές στον Γρίβα. Είναι αυτή η διαστροφή της δεξιάς και της ακροδεξιάς σε αυτό τον τόπο, να τιμούμε αυτούς που έριξαν τη μισή Κύπρο στον γκρεμό, την ώρα που παραμένουν ξεχασμένοι από την πολιτεία άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών που πρόσφεραν σ' αυτό τον τόπο.

Να δώσουμε το παράδειγμα του Βλαδίμηρου Καυκαρίδη, ενός μεγάλου θεατράνθρωπου, ενός μεγάλου καλλιτέχνη που άνοιξε τις πόρτες του θεάτρου για τον φτωχόκοσμο. Σ' ολόκληρη την Κύπρο εδώ και σαράντα χρόνια η μόνη τιμή που του έγινε ήταν μια προτομή με πρωτοβουλία και έξοδα του ΑΚΕΛ. Να δώσουμε το παράδειγμα του Πανίκου Παιονίδη, ενός ανθρώπου που αφιέρωσε τη ζωή του στην Κύπρο, στα γράμματα, στον πολιτισμό. Πόσοι και πόσοι σεμνοί υπηρέτες του ανθρώπου και του πολιτισμού παραμένουν ξεχασμένοι από την πολιτεία. Μόνο για τον Γρίβα θέλουν να στήσουμε μνημεία, λες και μας αφήνει η τουρκική σημαία πάνω στον Πενταδάκτυλο να ξεχάσουμε ποιος ήταν και τι έκανε.

Το προεκλογικό πρόγραμμα του κ. Χριστοδουλίδη περιλάμβανε δεκατρία μέτρα για τον πολιτισμό. Είχε στην κορυφή του προεκλογικού του προγράμματος την κατοχύρωση του καλλιτέχνη, ακόμα το περιμένουμε στη Βουλή. Είχε την άμεση δημιουργία μητρώου καλλιτεχνών, για να διασφαλίζονται πλήρως τα εργασιακά τους δικαιώματα, ακόμα δεν το είδαμε. Υποσχέθηκε μακροχρόνια στρατηγική για τον πολιτισμό, κίνητρα για στήριξη του πολιτισμού, ανάπτυξη πολιτιστικής διπλωματίας, αξιοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων, ενίσχυση του ίδιου του υφυπουργείου. Δεν ήρθε στην αντίληψή μας να γίνεται ακόμα οτιδήποτε απ' όλα αυτά. Θα πει κάποιος «περίμενε, βρίσκονται ακόμα στον πρώτο χρόνο διακυβέρνησης». Όμως, και να θέλει η κυβέρνηση να τα κάνει όλα αυτά, είναι μια εύλογη απορία πώς θα τα κάνει με το 0,4%.

Το ΑΚΕΛ ωστόσο δεν σηκώνει τα χέρια ψηλά, επιμένει να εργάζεται για την προαγωγή του πολιτισμού στην πολιτική ατζέντα με προτάσεις για περισσότερη στήριξη των ανθρώπων του πολιτισμού, με διαφάνεια και αντικειμενικότητα για πρόσβαση στα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης, για επαναφορά του τιμητικού επιδόματος των καλλιτεχνών, για κατοχυρωμένη συμμετοχή των πολιτιστικών φορέων στη λήψη αποφάσεων, για νομοθετική ρύθμιση του καθεστώτος του καλλιτέχνη, για ενίσχυση υφιστάμενων και δημιουργία νέων υποδομών, για εμβάθυνση της καλλιτεχνικής παιδείας και για πολλά άλλα.

Και, αν ο πολιτισμός είναι ο φτωχός συγγενής σ' αυτό το κράτος, που δεν θα τον καλέσουν ποτέ να κάσει μαζί τους στο τραπέζι, ο αθλητισμός είναι το ξαδερφάκι του. Από τις τριάντα εννέα σελίδες της παρουσίασης της αρμόδιας υπουργού κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού ο αθλητισμός βρήκε θέση μόνο σε μία σελίδα, μία σελίδα με γενικές και αφηρημένες θέσεις. Τρανή απόδειξη ότι το υπουργείο δεν έχει διάθεση να χαράξει πολιτική για τον αθλητισμό, μόνο να τον εκχωρήσει στον ΚΟΑ για τα διαχειριστικά ζητήματα. Τρανή απόδειξη ότι η κυβέρνηση δεν θέλει να επενδύσει στον αθλητισμό, ν' ανοίξει τις πόρτες του στους νέους, στους ερασιτέχνες, να δώσει ώθηση στον αθλητισμό για όλους. Αντίθετα, επιλέγει να στραγγαλίσει σωματεία που προάγουν τον εθελοντισμό και τον λαϊκό αθλητισμό.

Αυτή τη στιγμή εκατοντάδες αθλητικά σωματεία βρίσκονται στον αναπνευστήρα, εξαιτίας της προβληματικής διαχείρισης που γίνεται από το Υπουργείο Εσωτερικών και τους αρμόδιους, που καλούν σωματεία ν' αποδείξουν ότι δεν είναι ελέφαντες με αδικαιολόγητες και καταχρηστικές αποφάσεις. Έμεινε σε αυτό τον τόπο ένας πνεύμονας που να δίνει διέξοδο στους νέους μες στις γειτονιές, στους συνοικισμούς, στην επαρχία και πάει και αυτός να πεθάνει, γιατί ζητούν από σωματεία μη κερδοσκοπικά να εγγραφούν στον ΚΟΑ ως σχολές γυμναστικής, επειδή λειτουργούν ακαδημίες, προκειμένου να επενδύσουν στη λειτουργία τους.

Αμέλεια είναι η λέξη που πρέπει να χρησιμοποιηθεί και σε ό,τι αφορά τη συντήρηση κρατικών αθλητικών εγκαταστάσεων. Παρατημένες, παραμελημένες, εγκαταλειμμένες. Ούτε εδώ παρουσιάστηκε από την κυβέρνηση ένα πλάνο, ένας σοβαρός σχεδιασμός αποκατάστασής τους.

Αν συζητήσουμε δε για τα προσφυγικά σωματεία πρώτης κατηγορίας, εκεί τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο τρομακτικά. Κρατούμε μόνο την αναφορά του προέδρου της Αρχής Αδειοδότησης Σταδίων, «τρομάζω» λέει «στην ιδέα να γίνει σεισμός την ώρα που στα στάδια αυτά θα γίνεται αγώνας και οι κερκίδες θα είναι γεμάτες». Δώσαμε ολόκληρο αγώνα οι βουλευτές του ΑΚΕΛ, μαζί με άλλους συναδέλφους, για να στηριχθούν τα γήπεδα

του Εθνικού, της Ανόρθωσης και της Σαλαμίνας. Ο κυπριακός αθλητισμός διαθέτει ταλέντα, αυτό που χρειάζεται είναι στήριξη, προγραμματισμός, επένδυση σε υποδομές, αλλά, για να γίνει αυτό, χρειάζεται πολιτική βούληση. Μέχρι στιγμής αναζητείται!

Κατ' ανάλογο τρόπο, κάπου εκεί στα συρτάρια του υπουργείου ξεχάστηκε και η πολιτική για τη νεολαία. Τέσσερα σημεία σε μια καρτέλα από τις τριάντα εννιά, με πρώτο σημείο τη χορηγία στον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου, την αφηρημένη συμμετοχή των νέων στις αποφάσεις, την καθιέρωση του 2024 ως έτους νεολαίας και την ενίσχυση των δεξιοτήτων των νέων. Μέχρι εκεί είναι για να αναρωτιέσαι: Έχουμε μια κυβέρνηση στον τόπο μας που είναι χωρίς σχέδιο, χωρίς πολιτική για τη νεολαία;

Δοκιμάσαμε και ένα καινούργιο φρούτο στη φετινή συζήτηση για τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου, τη λεγόμενη «άτυπη ομάδα νέων» στο Προεδρικό. Ο Πρόεδρος γύρεψε να στήσει στο Προεδρικό μια ομάδα νέων, για να τον συμβουλευεί, τη στιγμή που αυτό τον ρόλο τον έχει θεσμικά και δια νόμου ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου. Έχουμε δηλαδή συμβούλους να συμβουλευούν τον Πρόεδρο, συμβούλους να συμβουλευούν τους υπουργούς, συμβούλους στο Προεδρικό να συμβουλευούν την υφυπουργό του Προέδρου, παρασυμβούλους να ελέγχουν τους υπουργούς και τώρα ζητούνται και νέοι να γίνουν άτυπη ομάδα να συμβουλευούν κι αυτοί. Παραμύθι δίχως τέλος!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εμείς, η γενιά των σημερινών σαραντάρηδων, είμαστε η γενιά που δεν έζησε, μόνο άκουσε για την άλλη μισή Κύπρο. Την έμαθε από φωτογραφίες στα τετράδια του δημοτικού, στα οικογενειακά άλμπουμ, στις διηγήσεις των γονιών και των παππούδων μας. Είμαστε η γενιά που δεν έζησε μαζί με τους Τουρκοκυπρίους στην ίδια γειτονιά, μόνο τους συνάντησε σε οδοφράγματα και εκδηλώσεις. Είμαστε η γενιά που μεγάλωσε με τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες αυτών που αγνοούνταν μέσα στο καθιστικό, μάθαμε γι' αυτούς, μα δεν τους γνωρίσαμε ποτέ, με το βουβό κλάμα της γιαγιάς που τους περίμενε, με τον θρήνο της οικογένειας που τους έθαψε σαράντα χρόνια μετά. Είμαστε η γενιά που μεγάλωσε με την πίστη ότι θα είμαστε εκείνη η γενιά που θα ζήσει την απελευθέρωση και την επανένωση, ότι τελικά εμείς θα ζήσουμε αλλιώς στην Κύπρο, όπως την ονειρευόμαστε.

Τα μαλλιά μας ασπρίζουν σιγά σιγά και η μέρα εκείνη όλο και απομακρύνεται. Η Κύπρος όπως την ήξεραν οι γονείς μας, όπως την ονειρευόμαστε εμείς χάνεται λίγη λίγη κάθε μέρα. Την καταπίνουν τα τετελεσμένα που δημιουργεί βήμα βήμα η Άγκυρα στα κατεχόμενα. Τη διαλύει ο χρόνος που διαβρώνει την ελπίδα για λευτεριά και επανένωση. Δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια, δεν αρκούν οι δηλώσεις του Προέδρου κάθε βράδυ στα δελτία. Οι ευφάνταστες ιδέες για εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σκάλωσαν, τα ορόσημα που θα έφερναν εξελίξεις πέρασαν. Η Κεράνεια είναι εκεί και περιμένει, αφετηρία και προορισμός μας. Ευχή και ελπίδα μας να το συνειδητοποιήσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και επιτέλους ν' αναλάβει πρωτοβουλίες για την επανένωση των διαπραγματεύσεων. Διαφορετικά η μοιραία κατάληξη, η παράδοση της Κύπρου στην Άγκυρα, θα φέρει βαριά τη δική του υπογραφή.

Καλές γιορτές! Λευτεριά στην Κύπρο, στα μυαλά μας, στα οράματά μας!

Η σκέψη και η αλληλεγγύη μας σ' όλους τους δοκιμαζόμενους λαούς, σ' όσους εκεί έξω αγωνίζονται να επιβιώσουν, να ζήσουν, να δημιουργήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλές γιορτές!

Συνεχίζουμε λοιπόν τώρα με τον βουλευτή του Δημοκρατικού Συναγερμού, τον κ. Πρόδρομο Αλαμπρίτη.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΑΛΑΜΠΡΙΤΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Μέσα από τη συζήτηση των προϋπολογισμών μάς δίνεται η ευκαιρία να κάνουμε μια ανασκόπηση της προηγούμενης χρονιάς, αλλά και να σκιαγραφήσουμε τον προγραμματισμό της κυβέρνησης για την επόμενη και τον σχεδιασμό για τις επόμενες χρονιές. Είναι ο πρώτος προϋπολογισμός της νέας κυβέρνησης και γι' αυτό θα κριθεί στην πορεία υλοποίησής του, αλλά θέλω να τονίσω τις γερές οικονομικές βάσεις που θέσαμε ως κυβερνών κόμμα την προηγούμενη δεκαετία. Παρ' όλες τις κρίσεις που αντιμετωπίσαμε και τις δυσκολίες, η προηγούμενη διακυβέρνηση προχώρησε στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δεκάδων μεταρρυθμίσεων και μέτρων. Ενδεικτικά, αναφέρω το ΓΕΣΥ, τη μείωση στρατιωτικής θητείας, την εφαρμογή του ΕΕΕ, την επαναφορά αποκοπών στους μισθούς, το συνταξιοδοτικό και άλλα. Παρέδωσε πλεονάσματα και δείκτες οικονομικής ανάπτυξης.

Κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Έχουμε υποχρέωση απέναντι στους πολίτες που μας τίμησαν με την ψήφο τους να τους τιμήσουμε και εμείς μέσω των προτάσεών μας, των εισηγήσεών μας, των πράξεών μας και των όσων ψηφίζουμε στη Βουλή. Προσπαθώ να επικοινωνώ με τους συμπολίτες μου, να ακούω τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους και μέσα από το κοινοβουλευτικό μου έργο να συνεισφέρω στην ευημερία και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Θα επικεντρωθώ κυρίως σε θέματα που αφορούν τις επιτροπές στις οποίες συμμετέχω, καθώς και στην επαρχία μου.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για το κλίμα η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως δεσμευτικό στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Αυτό προϋποθέτει τη σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τις επόμενες δεκαετίες. Ως ενδιάμεσο βήμα προς την κλιματική ουδετερότητα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αυξήσει τη φιλοδοξία της για το κλίμα, με στόχο να μειώσει τις καθαρές εκπομπές τουλάχιστον κατά 55% έως το 2030.

Πολλές οι προκλήσεις και οι απαιτήσεις της πράσινης μετάβασης και δύσκολο να πετύχουμε τους φιλόδοξους στόχους που έχουν τεθεί. Στα πιο σημαντικά που καλείται το υπουργείο να ανταποκριθεί είναι η ορθολογική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων στη βάση της κυκλικής οικονομίας με την εφαρμογή του συστήματος «Πληρώνω Όσο Πετώ», η πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, η εφαρμογή του Σχεδίου Αειφόρου Ανάπτυξης Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα, ο έλεγχος θεμάτων ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου, οι δράσεις και η ευαισθητοποίηση των πολιτών για θέματα που άπτονται της κλιματικής αλλαγής και η προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Παράλληλα, με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας πραγματοποιήσαμε επισκέψεις σε πολλά σχολεία της Κύπρου κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, με σκοπό να παρακολουθήσουμε την καθημερινότητα των σχολικών μονάδων.

Οι θέσεις που προτείνουμε, ως Δημοκρατικός Συναγερμός, έχουν ως στόχο τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση του συστήματος παιδείας μας. Η παροχή του κατάλληλου εξοπλισμού, η βελτίωση των υποδομών και η πλήρης ψηφιοποίηση των σχολικών μονάδων, η αναδόμηση των αναλυτικών προγραμμάτων, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών μας στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, η ανάγκη για ολοκληρωμένη πολιτική για την ειδική εκπαίδευση, η μετεξέλιξη του θεσμού του ολοήμερου σχολείου και η επέκτασή του, για να καλύψει το σύνολο της προδημοτικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, η αναβάθμιση της τεχνικής εκπαίδευσης και η δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης στα πράσινα επαγγέλματα είναι αδιαμφισβήτητα θέσεις οι οποίες βελτιώνουν την ποιότητα, αλλά και το επίπεδο της παιδείας μας.

Ανάμεσα στις προτάσεις που υποβάλαμε ενώπιον του υπουργείου κατά τη συζήτηση των προϋπολογισμών ήταν και η άμεση ανάγκη για συγκεκριμένο και ολοκληρωμένο σχεδιασμό για την εγκατάσταση κλιματιστικών. Ξεκίνησε φέτος η εγκατάσταση και βεβαίως είναι πολύ θετικό βήμα, αλλά στον προϋπολογισμό που εξετάζουμε δεν περιλαμβάνονται δαπάνες για εγκατάσταση κλιματιστικών.

Ζητήσαμε την επανέναρξη του προγράμματος κατασκευής αιθουσών πολλαπλής χρήσης, γιατί θεωρώ ότι είναι απαραίτητο κάποια σχολεία να μην έχουν και να ταλαιπωρούνται είτε για σχολικές εκδηλώσεις είτε για την αξιοποίησή τους για παιδαγωγικούς σκοπούς, όπως για το μάθημα της φυσικής αγωγής, τόσο τον χειμώνα με τις βροχές, όσο και το καλοκαίρι με τις ψηλές θερμοκρασίες.

Παράλληλα, η σχολική βία, ο εκφοβισμός και η νεανική παραβατικότητα αποτελούν πολύ σοβαρά ζητήματα τα οποία στην εποχή μας λαμβάνουν συχνά μεγάλες διαστάσεις και απασχολούν το σύνολο της κοινωνίας. Ένας στους τέσσερις μαθητές ή μαθήτριες δηλώνει ότι είναι θύμα εκφοβισμού τόσο στο σχολείο όσο και μέσω διαδικτύου σύμφωνα με τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας.

Κάτι άλλο το οποίο θέλω να υπογραμμίσω είναι ότι τα χαρισματικά και προικισμένα παιδιά δεν στηρίζονται και δεν τους δίνονται τα απαραίτητα εφόδια και οι ευκαιρίες να αναπτύξουν τα ταλέντα τους και να καταφέρουν να πετύχουν πιο υψηλούς στόχους, ανάλογα με τις δυνατότητές τους. Πρέπει το εκπαιδευτικό μας σύστημα να ανταποκριθεί στις εξατομικευμένες ανάγκες και ιδιαιτερότητες όλων των παιδιών.

Ένας σημαντικός στόχος πρέπει να είναι ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των πτυχίων των πανεπιστημίων μας. Επιδιώκουμε να καταστήσουμε τα πανεπιστήμια μας κέντρα αριστείας, καινοτομίας και έρευνας. Στο επόμενο διάστημα πρέπει να δώσουμε τη δυνατότητα στα πανεπιστήμια μας να αναπτύξουν ξενόγλωσσα προγράμματα, προκειμένου να προσελκύσουν ξένους φοιτητές, κάτι το οποίο θα συμβάλει στη διεθνοποίηση των πανεπιστημίων. Επιπλέον, πρέπει να ενισχύσουμε τη σύνδεση των πανεπιστημίων μας με την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο. Δεδομένης και της λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα, πρέπει επιτέλους να κάνουμε έναν ολοκληρωμένο στρατηγικό σχεδιασμό για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μέσα από τη φεινική έρευνα του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, διαφάνηκε ότι με την αυξανόμενη ζήτηση για βασικά επαγγέλματα πληροφορικής η αυτοματοποίηση, η ρομποτική και η τεχνητή νοημοσύνη αυξάνουν τις απαιτήσεις ψηφιακών δεξιοτήτων. Η τάση αυτή επηρεάζει όλα τα επαγγέλματα και τα επίπεδα προσόντων.

Η τεχνητή νοημοσύνη θα επιφέρει συνταρακτικές αλλαγές, καθώς προβλέπεται ότι παγκοσμίως θα χαθούν δύο δισεκατομμύρια θέσεις εργασίας τα επόμενα χρόνια. Παράλληλα όμως, ανοίγει νέους ορίζοντες και ευκαιρίες. Ο μόνος τρόπος, για να αντιμετωπίσουμε αυτές τις τεράστιες αλλαγές, είναι δώσουμε έμφαση στα μαθήματα STEM και στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων των συμπολιτών μας. Στόχος μας πρέπει να είναι η δημιουργία προγραμμάτων τα οποία θα επιμορφώνουν και θα καταρτίζουν τους πολίτες με τις δεξιότητες που θα χρειάζονται στη μελλοντική αγορά εργασίας.

Από τη δημοτική εκπαίδευση πρέπει να εντάξουμε προγράμματα τα οποία εκπαιδεύουν και εφοδιάζουν τους μαθητές με ψηφιακές δεξιότητες. Στην ανώτατη εκπαίδευση η εισαγωγή των micro-credentials (μικροδιαπιστευτήρια) στους τομείς της τεχνητής νοημοσύνης θα συμβάλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων των φοιτητών μας και θα προετοιμάσει κατάλληλα για τη συνεχώς μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας.

Και, επειδή αναφέρομαι σε τεχνητή νοημοσύνη, είπα να θέσω ένα ερώτημα που με απασχολούσε εδώ και κάποιες μέρες, από τη στιγμή δηλαδή που δημοσιοποιήθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας PISA μέσω του ChatGPT και αφορούσε τους λόγους που το εσθονικό σύστημα εκπαίδευσης έχει πολύ καλά αποτελέσματα. Η απάντηση που πήρα μέσω του εργαλείου είναι ότι το εσθονικό εκπαιδευτικό σύστημα συχνά θεωρείται ένα από τα καλύτερα στον κόσμο, γιατί πρώτον δίνει έμφαση στην ισότητα και τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των μαθητών σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση. Δεύτερον, είναι ευέλικτο και επικεντρώνεται στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας. Τρίτον, έχει ενσωματώσει επιτυχώς την τεχνολογία στην εκπαίδευση. Τέταρτον, έχει υιοθετήσει στρατηγικές πολιτικές για την εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος με έμφαση στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και τη συνεργασία μεταξύ σχολείων, επιχειρήσεων και κοινωνίας. Και πέμπτον, το εκπαιδευτικό σύστημα είναι σχεδιασμένο λαμβάνοντας υπόψη τις καλύτερες πρακτικές από διάφορα μέρη του κόσμου. Χρήσιμα συμπεράσματα, που πρέπει να μας προβληματίσουν όλους.

Ως Δημοκρατικός Συναγερμός πιστεύουμε στη στήριξη, ανάπτυξη, προαγωγή και ανάδειξη του πολιτισμού μας, της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και της δημιουργίας. Ο προϋπολογισμός του Υφυπουργείου Πολιτισμού αφορά μόνο το 0,4% του συνολικού προϋπολογισμού. Θεωρούμε ότι ειδικά στο αρχικό στάδιο της προσπάθειας, για να τεθούν γερά θεμέλια για το συγκεκριμένο υφυπουργείο, θα μπορούσε να είναι και μεγαλύτερο.

Περνώντας στα θέματα δημογραφικού, το ζήτημα της υπογεννητικότητας και γενικότερα οι δημογραφικές προκλήσεις αποτελούν ένα εξαιρετικά σημαντικό θέμα, με επιπτώσεις που επεκτείνονται σε όλους τους τομείς και επηρεάζουν τόσο την οικονομία όσο και την κοινωνία. Πρόκειται για ένα πρόβλημα που απαιτεί άμεση αντιμετώπιση και επίλυση.

Τα όσα εφαρμόστηκαν μέχρι σήμερα από την προηγούμενη διακυβέρνηση στηρίζουν τη συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, όπως η επέκταση της άδειας μητρότητας, η εφαρμογή της άδειας πατρότητας, η θεσμοθέτηση της γονικής άδειας με απολαβές, η προίκα του μωρού, η στεγαστική πολιτική για τις ορεινές, ακριτικές περιοχές και περιοχές υπαίθρου. Δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στο σχέδιο επιδότησης διδασκων και σίτισης παιδιών, μια από τις προτάσεις του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Μεταξύ άλλων, κάποιες επιπρόσθετες εισηγήσεις που προτείνουμε είναι η αύξηση του αφορολόγητου οικογενειακού εισοδήματος στις €39.000, για να αυξηθεί η αγοραστική δύναμη της οικογένειας, η διεύρυνση του επιδόματος τέκνου, για να καλύψει πολύ περισσότερες οικογένειες, η δημιουργία βρεφονηπιακών σταθμών στους χώρους εργασίας, η επέκταση του ολοήμερου σχολείου, η επέκταση της στεγαστικής πολιτικής για στήριξη νεαρών ζευγαριών, η αύξηση του επιδόματος τέκνου για τις πενταμελείς και πολύτεκνες οικογένειες, η πλήρης επαναφορά των επιδομάτων των πολύτεκνων στα προ κρίσης επίπεδα, να μη χάνεται το δικαίωμα του πολύτεκνου όσον αφορά τη φοιτητική χορηγία για το τρίτο και τέταρτο παιδί και κυρίως η στήριξη με εφάπαξ ποσό των γεννήσεων, ειδικότερα από το τρίτο και τέταρτο παιδί. Προτείνουμε την επέκταση και επαναξιολόγηση των εισοδηματικών κριτηρίων για το επίδομα τέκνου και τη φοιτητική χορηγία ανάλογα με την αύξηση του πληθωρισμού. Ζητούμε από το αρμόδιο υπουργείο σχετική πρόταση νόμου για υποψήφιους δικαιούχους χορηγιών οι οποίοι υπερβαίνουν ελάχιστα τα εισοδηματικά κριτήρια, ώστε να λαμβάνουν μειωμένη χορηγία, ανάλογα με το ποσό που υπερβαίνουν, παρά να απορρίπτονται τελείως.

Πέρα από τις εισηγήσεις μας όμως, είναι αδήριτη η ανάγκη για ολοκληρωμένη και ολιστική δημογραφική πολιτική από πλευράς της κυβέρνησης. Δυστυχώς, ο Εθνικός Φορέας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής, του οποίου προϊστάται ο Υπουργός Εργασίας, ακόμα να συνεδριάσει. Ορίστηκε συνεδρία το καλοκαίρι η οποία αναβλήθηκε και, παρά τις επανειλημμένες ερωτήσεις στην Ad Hoc Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη Μελέτη του Δημογραφικού Προβλήματος για τον ορισμό νέας συνεδρίας, δεν πήραμε ακόμα πρόσκληση. Αναφέρθηκε ότι θα συνεδριάσει εντός του Νοεμβρίου, αλλά έναν μήνα μετά αναμένουμε ακόμα την ημερομηνία.

Το μεταναστευτικό αποτελεί ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα, το οποίο και πρέπει να αντιμετωπιστεί. Δυστυχώς, η χώρα μας αντιμετωπίζει δυσβάσταχτο βάρος, περισσότερο από αυτό που μας αναλογεί λόγω και της ανοιχτής πληγής της πράσινης γραμμής. Η προηγούμενη κυβέρνηση πήρε μέτρα όπως η αύξηση του προσωπικού στην υπηρεσία ασύλου για εξέταση των αιτήσεων, η πρόσληψη οριοφυλάκων, η μείωση των επιδομάτων. Πρέπει να γίνουν όμως ακόμη περισσότερα. Ως Δημοκρατικός Συναγερμός προτείνουμε τη λήψη δραστηκών μέτρων, όπως κλειστές δομές φιλοξενίας για όσους η αίτηση απορρίπτεται, αποτελεσματική φύλαξη

πράσινης γραμμής, άμεση αναχώρηση όσων η αίτηση απορρίπτεται, συμφωνίες επαναπατριsmού με τρίτες χώρες, άμεση επαναξιολόγηση του καθεστώτος προσωρινής προστασίας Σύριων από ασφαλείς περιοχές.

Δεν θα μπορούσα τέλος να μην αναφερθώ στην πόλη και την επαρχία μου, η οποία περνά στο επίκεντρο της ανάπτυξης. Η δεκαετής διακυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού επένδυσε στην πόλη και την επαρχία της Λάρνακας και σε συνεργασία με τις δημοτικές, κοινοτικές αρχές, την επαρχιακή διοίκηση και τα δημόσια έργα υλοποίησαν και τροχοδρόμησαν αρκετά έργα ανάπτυξης. Η ανάπτυξη που τροχοδρομείται από άκρη σε άκρη της επαρχίας περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη βελτίωση του παραλιακού δρόμου Λάρνακας-Δεκέλειας, τα αντιπλημμυρικά έργα, για να θωρακίσουμε την πόλη και την επαρχία, άλλα έργα υποδομής και εξωραϊsmού σε δήμους και κοινότητες, την ενιαία ανάπτυξη του λιμανιού και μαρίνας Λάρνακας, ένα έργο το οποίο θα προσδώσει νέα προοπτική στη πόλη.

Παρ' όλη την καθυστέρηση στην έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών, που μετατέθηκε από τον Σεπτέμβριο 2023 στον Ιούλιο 2024, έχουμε διαβεβαιώσεις τόσο από τον ανάδοχο του έργου όσο και από το Υπουργείο Μεταφορών ότι τα χρονοδιαγράμματα των φάσεων του έργου θα τηρηθούν.

Παράλληλα μια τεράστια προοπτική δημιουργείται στο παραλιακό μέτωπο της Λάρνακας, μετά τη μετακίνηση των πετρελαιοδεξαμενών και την αποξήλωση και μετακίνηση των τελευταίων εγκαταστάσεων υγραερίου.

Παρατηρήσαμε όμως και προβλήματα, κάποια από τα οποία αφορούν τον τομέα της εκπαίδευσης και τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, όπως ο υπερπληθυσμός σε σχολεία της πόλης και της επαρχίας. Αναμένουμε έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό για αποσυμφόρηση των σχολείων μας. Απαιτείται να ξεκινήσουν οι διαδικασίες για δημιουργία ενός νέου λυκείου στην περιοχή Ξυλοτύμβου, Ορμίδειας, Ξυλοφάγου. Επίσης, πρέπει να δημιουργηθούν νέα γυμνάσια στην επαρχία της Λάρνακας, να ξεκινήσουν οι σχεδιαsmοί για το Β' Δημοτικό Σχολείο Βορόκλινης, αλλά κάτι το οποίο είναι εξαιρετικής σημασίας είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου, καινούργιου ειδικού σχολείου, το οποίο θα ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών μας.

Δυστυχώς, ούτε και φέτος υπάρχει κάτι στον προϋπολογισμό για την πανεπιστημιακή σχολή στη Λάρνακα, τη Σχολή Θαλάσσιων Επιστημών, Τεχνολογίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Θέλω να αναφέρω ότι ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης στην συνάντησή μας στις 2 Μαΐου με την Επιτροπή Ανάπτυξης και Τουρισμού του Δήμου Λάρνακας είχε υποσχεθεί ότι σε μια εβδομάδα θα παρουσιάσει την πολιτική έγκριση της σχολής υπό τη μορφή απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, γεγονός το οποίο μέχρι και σήμερα δεν έγινε. Θέλω στο σημείο αυτό να χαιρετίσω τις ενέργειες του ΤΕΠΑΚ και του πρύτανη του κ. Παναγιώτη Ζαφείρη για την ετοιμασία μελέτης για τη σχολή στη Λάρνακα. Μετά από επικοινωνία με τον κ. Ζαφείρη, η μελέτη θα είναι έτοιμη αρχές του χρόνου. Αναμένουμε από την κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας την υλοποίηση της υπόσχεσης του Προέδρου και την άμεση πολιτική απόφαση για τη δημιουργία της σχολής. Η πόλη και επαρχία Λάρνακας δικαιούται το μερίδιο που της αναλογεί στον χάρτη της δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του τόπου μας.

Κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός, ως υπεύθυνη πολιτική δύναμη της χώρας, δεν επιθυμεί να αφήσει τη χώρα χωρίς προϋπολογισμό. Έχοντας πλήρη συναίσθηση έναντι των πολιτών, αν και η κυβέρνηση μπορούσε να υιοθετήσει αρκετές από τις εισηγήσεις μας, εμείς θεωρούμε ότι έχουμε χρέος να στηρίξουμε τη σταθερότητα του τόπου, δίνοντας τη θετική μας ψήφο στο προϋπολογισμό. Αναμένουμε το ίδιο υπεύθυνα να συμπεριφερθεί και η κυβέρνηση έναντι των εισηγήσεων και των προτάσεων που καταθέσαμε, αλλά και θα καταθέτουμε το επόμενο διάστημα.

Να ευχηθώ σε όλους καλά Χριστούγεννα και ελπιδοφόρο και παραγωγικό 2024!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Αλαμπρίτη.

Συνεχίζουμε τώρα με τον βουλευτή του ΕΛΑΜ, τον κ. Λίνο Παπαγιάννη.

ΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριε υπουργέ,

Ο φετινός προϋπολογισμός, που είναι ο πρώτος της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, αναμέναμε ότι σε κάποιους τομείς θα είχε μία εντελώς διαφορετική προσέγγιση για τα ζητήματα του ταμείου αμυντικής θωράκισης, τα θέματα των συντάξεων, της προσφυγικής πολιτικής, τα αιτήματα των χαμηλόμισθων του δημόσιου τομέα και στα ζητήματα της ακρίβιας στα όσα αιτούνται οι γεωργοί, οι κτηνοτρόφοι, δηλαδή οι αμπελουργοί, οι σιτοπαραγωγοί, οι πατατοπαραγωγοί και οι δύο κατηγορίες κτηνοτρόφων, καθώς και οι αλιείς, που έχουν να αντιμετωπίσουν ένα αυξανόμενο κόστος παραγωγής και δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν.

Στον τομέα του συνταξιοδοτικού υπάρχουν τρομερές ανισότητες στην πατρίδα μας και τα δεδομένα που είναι μπροστά μας θα πρέπει ως νομοθέτες να τα εξετάσουμε και να τα αλλάξουμε άμεσα. Οι συνταξιούχοι οι οποίοι λαμβάνουν ποσά τα οποία δεν είναι αρκετά, για να ζήσουν, θα πρέπει να στηριχτούν από το κράτος. Αυτή ήταν και μία προεκλογική δέσμευση του Προέδρου. Η κατώτατη σύνταξη θα πρέπει να επανεξεταστεί και τα κριτήρια για τη μικρή επιταγή πρέπει να αλλάξουν και να γίνουν πιο ευέλικτα. Το 12% ειδικά όσον αφορά τις κατηγορίες που ανήκουν στα βαρεά και ανθυγιεινά επαγγέλματα πρέπει να καταργηθεί άμεσα.

Όσον αφορά τους συνανθρώπους μας με αναπηρίες, θα πρέπει το κράτος να κατανοήσει ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν ακριβώς τα ίδια δικαιώματα με όλους τους υπόλοιπους. Στόχος μας θα έπρεπε να είναι η ένταξή τους στην κοινωνία με ίσες ευκαιρίες στην εργασία, στην παιδεία, στην υγεία και γενικότερα στη ζωή. Οι σχολικοί συνοδοί, η πρόσβαση σε δημόσιους χώρους, η πρόσβαση σε στάδια και κτίρια θα έπρεπε να είναι αυτονόητα. Περιπτώσεις που είτε παιδιά δεν έχουν σχολικούς συνοδούς είτε συμπατριώτες μας δεν έχουν πρόσβαση σε γήπεδα, και μάλιστα στο τελευταίο γήπεδο που έχει χτιστεί στην πατρίδα μας, είναι φαινόμενα που προσβάλλουν την κοινωνία και το κράτος μας.

Ως πρόεδρος της Ad Hoc Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Μελέτη του Δημογραφικού Προβλήματος, θέλω αρχικά να ευχαριστήσω τους συναδέλφους και τη γραμματεία για την άψογη συνεργασία. Μία επιτροπή που προφανώς για κάποιους δεν είναι αποδεκτή και έχει κληθεί να ασχοληθεί με ένα σημαντικότερο πρόβλημα. Η χώρα μας βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε μια δύσκολη θέση όσον αφορά τη δημογραφία, που, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, καθορίζεται από τον δείκτη γεννήσεων, τη γήρανση του πληθυσμού και το ποσοστό μεταναστών. Σε αυτό το σημείο να πω ότι για το ΑΚΕΛ αυτό το απλό δεδομένο δεν είναι τόσο απλό. Έχει καταφέρει το ΑΚΕΛ με τις συνεχόμενες παρεμβάσεις του να αποκόψει από την επιτροπή το δικαίωμα συζήτησης του μεταναστευτικού και έτσι έχουμε περιοριστεί στα άλλα δύο ζητήματα. Στην Κύπρο λοιπόν ο δείκτης των γεννήσεων βρίσκεται σήμερα στο 1,4. Η αρμόδια επιτροπή του κράτους, που είναι ο Εθνικός Φορέας Δημογραφικής Οικογενειακής Πολιτικής, έχει να συνεδριάσει τέσσερα χρόνια. Αυτό δείχνει τουλάχιστον ότι το κράτος έχει άλλες προτεραιότητες. Για να μπορέσει να υπάρξει αναπλήρωση πληθυσμού, θα πρέπει ο σχετικός δείκτης να πάει στο 2,1.

Θέση μας, για την οποία ως επιτροπή έχουμε καταθέσει και υπόμνημα τόσο στην προηγούμενη, όσο και στη σημερινή κυβέρνηση, είναι να εφαρμοστεί το μέτρο της εφάπαξ χορηγίας ενός γενναϊόδωρου ποσού για κάθε νέα γέννα, ειδικά από το δεύτερο παιδί και μετά, μέτρο το οποίο εφαρμόστηκε το 1992 στην πατρίδα μας και είχε άμεσα αποτελέσματα.

Ακόμη ένα σημαντικό μέτρο είναι η επέκταση του θεσμού των ολόημερων σχολείων σε πιο συστηματική βάση, η οποία θα δώσει διέξοδο σε πολλούς γονείς. Τα μέτρα που εφαρμόζονται μέχρι σήμερα -και όντως έχουν βελτιωθεί- δεν έχουν λύσει το πρόβλημα και δεν το έχουν βελτιώσει ούτε καν στο ελάχιστο.

Για να είμαι πιο ακριβής, την ίδια ώρα που ο δείκτης των γεννήσεων πριν τρία χρόνια αυξήθηκε στο 0,1, η σχετική τοποθέτηση των αρμόδιων υπουργείων ήταν ότι αυτή η αύξηση προήλθε από τις γεννήσεις κυρίως παιδιών και με τους δύο γονείς να είναι ξένοι, που οι περισσότεροι απ' αυτούς ήταν και αιτητές ασύλου. Αυτό σε συνδυασμό με το ότι για πρώτη φορά τα τελευταία δύο χρόνια οι συμπατριώτες μας που είναι άνω των εξήντα πέντε χρόνων είναι περισσότεροι από τους συμπατριώτες μας που είναι κάτω των δεκαέξι συνιστούν μία πολύ επικίνδυνη εξίσωση. Η γήρανση του πληθυσμού θα έπρεπε να μας προβληματίσει κυρίως για τις μελλοντικές προβλέψεις.

Οφείλω καθκόντως να τοποθετηθώ για το τεράστιο πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης που συνδέεται άμεσα με το προηγούμενο θέμα. Αυτή τη στιγμή η Κύπρος είναι στην πρώτη θέση ανά την Ευρώπη όσον αφορά τους αιτητές ασύλου σε αναλογία πληθυσμού. Βρισκόμαστε κοντά στο 7% χωρίς να υπολογίζεται ο αριθμός όσων βρίσκονται παράνομα στη χώρα ή όσων δεν έχουν απελαθεί.

Τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών είναι ότι την προηγούμενη χρονιά από όσους είχαν αιτηθεί άσυλο είχε απορριφθεί το 96% των αιτητών ως μη δικαιούχων του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Άρα λοιπόν, η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των ανθρώπων δεν θα έπρεπε να είναι στην πατρίδα μας.

Η ενδεδειγμένη ποσόστωση των πληθυσμών από την αρμόδια ευρωπαϊκή επιτροπή είναι το 1%. Και, ενώ η χώρα μας αποδεδειγμένα δεν έχει άλλα περιθώρια, υπάρχουν ακόμη φωνές που θεωρούν ότι τα όσα αναφέρω ή τα όσα αναφέρουμε γενικότερα είναι ακραία ή ακόμα και ρατσιστικός λόγος. Σας θυμίζω ότι πριν αρκετά χρόνια, όταν ξεκίνησα να μιλούμε για τις μαζικές απελάσεις, είχαμε ακούσει ό,τι επίθετο μπορείτε να φανταστείτε. Το 2016 καταθέσαμε στο Προεδρικό επίσημη πρόταση γι' αυτό που μόλις έχω πει και μέχρι το τέλος του 2022 αυτή ήταν μια ανεφάρμοστη πρόταση, που ακόμη και ο λαϊκισμός επιστρατεύτηκε, για να μας πουν ότι δεν μπορεί να γίνει. Το 2023 η κυβέρνηση έχει αποδείξει ότι αυτό μπορεί να συμβεί. Τέσσερα κόμματα έχουν χαιρετίσει αυτή την εφαρμογή. Το 2017 σε υπόμνημα που καταθέσαμε στον πρώην Υπουργό Εσωτερικών και στο Προεδρικό ζητήσαμε μεταξύ άλλων την άμεση απέλαση όσων βρίσκονται στην πατρίδα μας και παρανομούν. Ήμασταν ρατσιστές, ακραίοι και όλα τα υπόλοιπα. Τους τελευταίους μήνες η κυβέρνηση άρχισε να εφαρμόζει αυτή την πρόταση και με ανακοινώσεις, δημόσιες τοποθετήσεις τα ίδια τέσσερα κόμματα χαιρέτισαν αυτή την απόφαση.

Καταθέσαμε προτάσεις νόμου και εισηγήσεις στο Προεδρικό και τα αρμόδια υπουργεία και στη συνέχεια στη Βουλή. Υιοθετήθηκε και ψηφίστηκε η δημιουργία σώματος οριοφυλάκων, θέση που είχαμε πριν την είσοδό μας στη Βουλή. Μειώθηκε κατακόρυφα η χρονική περίοδος της εξέτασης των αιτήσεων. Το χαιρέτισαμε και θεωρούμε ότι πολύ σωστά πράξαμε. Πλέον δεν ισχύει το δικαίωμα των παρατεταμένων περιόδων μετά από συνεχόμενες εφέσεις στο ειδικό δικαστήριο. Εισηγηθήκαμε τη θεσμοθέτηση εξέτασης για όσους παρουσιάζονται ως ασυνόδετοι ανήλικοι. Υιοθετήθηκε και ψηφίστηκε. Εισηγηθήκαμε την πάταξη των φαινομένων των εικονικών φοιτητών και των εικονικών γάμων. Θυμάμαι συγκεκριμένα ότι η πρώτη απάντηση που λάβαμε ήταν ότι δεν υπάρχουν τέτοια φαινόμενα. Ευτυχώς, εφαρμόζονται και τα δύο σήμερα που μιλούμε. Σε μεγάλο ποσοστό μάλιστα έχουν εξαλειφθεί αυτά τα φαινόμενα.

Τα έχω αναφέρει όλα αυτά, για να αποδείξω σε όσους είναι πρόθυμοι να ακούσουν ότι δεν έχουμε μείνει στα συνθήματα. Έχουμε καταθέσει σειρά προτάσεων, έχουμε στηρίξει όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες που ήρθαν στη Βουλή για βελτίωση αυτού του προβλήματος, αλλά πρέπει να αντιληφθούμε ότι όλα αυτά εκ του αποτελέσματος δεν είναι αρκετά. Πρέπει λοιπόν, κατά τη δική μας άποψη, να κοπούν τα κονδύλια, τουλάχιστον τα κρατικά, σε μορφή επιδότησης για τη στήριξη των αιτητών ασύλου. Εφόσον αποδεικνύεται ότι το 96% δεν είναι δικαιούχοι, τότε αυτό θα έπρεπε να ήταν αυτόνομο και το κράτος οφείλει να δώσει τα απαραίτητα σε αυτούς τους ανθρώπους όχι όμως μέσω χρημάτων. Τα όσα μας κατηγορείτε και τα επίθετα που μας προσάπτετε είναι εκτός τόπου και χρόνου για μία σειρά από λόγους.

Ζητούμε επίσης την παγιοποίηση κάθε νέας αίτησης ασύλου μέχρι το συνολικό ποσοστό στον πληθυσμό να πάει στο 1%. Πρέπει επίσης να αυξήσουμε άμεσα το αίσθημα ασφάλειας στους πολίτες με ενίσχυση της αστυνόμευσης στις ελεύθερες περιοχές. Σε αυτό το σημείο να πω ότι σε μία στατιστική που μας έχει δώσει η Αστυνομία σε μία από τις συνεδρίες καταγράφηκε ότι, μετά την αύξηση στοχευμένων σημείων με αυξημένη παρουσία της Αστυνομίας, τα ποσοστά εγκληματικότητας είχαν μειωθεί.

Θέλω να πω ότι το επόμενο διάστημα, κατά τη δική μας κρίση, το κλίμα όσον αφορά τον πολιτικό κόσμο της Κύπρου θα ενταθεί. Θα υπάρξει μια αυξανόμενη πίεση προς το εκλογικό σώμα, έτσι ώστε να παρουσιαστούμε ως η μοναδική απειλή για τη χώρα. Θα είναι μία τέλεια ευκαιρία για το κορεσμένο πολιτικό σύστημα να κρύψει τα προβλήματα που ταλαιπωρούν τη χώρα μας και τον λαό μας κάτω από το χαλί. Αυτό που εμείς ζητούμε από τον κόσμο είναι να θυμηθεί ποιοι τον έχουν οδηγήσει σε τόσα και τόσα αδιέξοδα· αδιέξοδα κοινωνικά, οικονομικά και εθνικά. Ο λαός μας δεν πρέπει να ξεχάσει ποιοι προσπαθούν να αλλάξουν τον κοινωνικό ιστό αυτού του τόπου και πως με κάθε τρόπο θέλουν να παρουσιάσουν τα παράλογα ως φυσιολογικά.

Θα κλείσω την ομιλία μου με μια σύντομη αναφορά στο Κυπριακό. Φέτος φτάνουμε τα πενήντα χρόνια από τον μαύρο Ιούλη του 1974, πενήντα χρόνια τουρκικής κατοχής. Ο καθένας λείει τα δικά του με κύριο αποδέκτη κάποιο άλλο πολιτικό πρόσωπο ή κάποιο άλλο κόμμα και όχι αυτούς που θα έπρεπε σύσσωμοι να στοχεύουμε. Το τελευταίο διάστημα με τις προκλήσεις των Τούρκων θα έπρεπε τουλάχιστον να οδηγηθούμε στη δημιουργία ενός ενιαίου μετώπου στο εσωτερικό. Θα έπρεπε να προβληματιστούμε για τη διαιώνιση της κατοχής και όχι να επιμένουμε στις αποτυχημένες πολιτικές του παρελθόντος. Η πρώτη γενιά προσφύγων άρχισε να μειώνεται δραματικά και είναι κρίμα τουλάχιστον να συνεχίσουμε την ίδια πορεία μέχρι να μην υπάρχουν πλέον πρόσφυγες.

Εύχομαι ειλικρινά καλά Χριστούγεννα και καλή λευτεριά στην Κύπρο μας!

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κι εγώ ευχαριστώ πολύ.

Να συνεχίσουμε τώρα με τον κ. Πασιοурτίδη Ανδρέα από μέρους του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΣΙΟΥΡΤΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εννέα μήνες διακυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη και οι συγκυβερνήτες δεν μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους για κορυφαία ζητήματα που απασχολούν τον τόπο. Την ίδια ώρα, ο Δημοκρατικός Συναγερμός ως «υπεύθυνη» αντιπολιτευόμενη συμπολίτευση δεν έχει αποφασίσει ακόμα αν συγκυβερνά ή αν αντιπολιτεύεται. Αποφάσισε όμως για τον Δημοκρατικό Συναγερμό ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αφού ο πρώτος προϋπολογισμός της παρούσας κυβέρνησης, έχει την ίδια ακριβώς φιλοσοφία κατάρτισης με την προηγούμενη· αντιγραφή προεκλογικών ομιλιών, αντιγραφή και προϋπολογισμών.

Με τις κοινωνικές ανισότητες να γιγαντώνονται, τα οφέλη των λίγων έναντι των πολλών να συντηρούνται και να επικρέματα η δαμόκλειος σπάθη πάνω από τα κεφάλια αυτών που κινδυνεύουν οι περιουσίες τους με εκποίηση. Ενδεικτικά, να σας αναφέρω ότι την τελευταία δεκαετία υπήρξε τεράστια απώλεια εισοδήματος από τους εργαζομένους, της τάξεως των €11,7 δις. Το υστέρημα του κόσμου της εργασίας μεταφράστηκε σε κέρδη για το κεφάλαιο. Την ίδια ώρα όμως, η παρούσα κυβέρνηση, ως άξιος συνεχιστής της προηγούμενης, αρνείται

να συζητήσει οποιαδήποτε φορολόγηση των υπερκερδών που προκύπτουν από την αύξηση των επιτοκίων και του κόστους παραγωγής ενέργειας. Μόνο για το 2023 οι τράπεζες προβλέπεται ότι θα έχουν κέρδη της τάξεως του €1 δις.

Και, ενώ τα πιο πάνω απασχολούν την καθημερινότητα των πολιτών, η διαφθορά, η θεσμική διαπλοκή, ο νεποτισμός και η σύγκρουση θεσμών καλά κρατούν. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό από όλους πως οι συγκρούσεις μεταξύ θεσμών και αξιωματούχων δεν προσφέρουν κάτι στην κοινωνία και στους πολίτες. Πρέπει επιτέλους να βρεθεί εκείνη η κοινή συνισταμένη συνεννόησης και αποδοχής.

Όλοι οι έχοντες δημόσια αξιώματα πρέπει να υπηρετούν τον λαό, να είναι πρότυπα διαφάνειας, δεκτικοί στον έλεγχο και την κριτική, να μην επιδεικνύουν καμία ανοχή στα φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς. Γι' αυτό και το νέο πλαίσιο που συζητάμε για το πόθεν έσχες στόχο έχει να διορθώσει στρεβλώσεις και να καλύψει κενά και αδυναμίες της υφιστάμενης νομοθεσίας, καθώς και να ικανοποιήσει το αίτημα της κοινωνίας για λογοδοσία όσων ασκούν δημόσια εξουσία.

Δυστυχώς, μετά την εκλογή της αυτή η κυβέρνηση, παρά τις μεγαλόστομες εξαγγελίες κατά την προεκλογική περίοδο για νέο ύφος, ήθος και για μέτρα πάταξης της διαφθοράς, παρά το γεγονός ότι ο νυν Πρόεδρος της Δημοκρατίας επανειλημμένα αρνήθηκε να αναγνωρίσει το μέγεθος της διαφθοράς επί της προηγούμενης διακυβέρνησης, της οποίας, ειρήσθω εν παρόδω, υπήρξε κορυφαίο στέλεχος, υπέπεσε σε μεγάλα ατοπήματα σε σχέση με τους διορισμούς συμβούλων και συνεργατών του Προέδρου και των μελών του Υπουργικού Συμβουλίου. Και, αν και ο κ. Παπαδόπουλος μας έχει πει ότι πρόκειται για λάθη επιλογών και όχι πολιτικής, αναρωτιέμαι: Δεν είναι κορυφαία πολιτική πράξη ο διορισμός των υπουργών και των στενών συνεργατών και συμβούλων του Προέδρου; Αναδείχθηκαν και υποδείχθηκαν τα λάθη και οι παραλείψεις, αλλά δυστυχώς, παρ' όλες τις δημόσιες διαβεβαιώσεις που δόθηκαν, το πρόβλημα παραμένει ανοικτό και συντηρείται. Ως ΑΚΕΛ αναλάβαμε πρωτοβουλία ρύθμισης του ζητήματος με νομοθετική πρόταση, την οποία ακολούθησε και κυβερνητικό νομοσχέδιο, θέμα το οποίο εξετάζεται και θα ψηφιστεί εντός των επόμενων βδομάδων με καθορισμό των κριτηρίων και των ελάχιστων δυνατών προσόντων πρόσληψης τέτοιων συμβούλων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το αστυνομικό σώμα συνεχίζει να παρουσιάζει προβλήματα και τις γνωστές παθογένειές του. Απαιτήση όλων μας είναι η ορθή και εύρυθμη λειτουργία της Αστυνομίας. Άλλωστε, ο βαθμός επιτυχίας του οποιουδήποτε αστυνομικού σώματος αντικατοπτρίζεται στο αίσθημα ασφάλειας που νιώθουν οι πολίτες. Και η αλήθεια είναι ότι τα τελευταία χρόνια αυτό το αίσθημα ασφάλειας έχει τρωθεί. Ιδιαίτερα, όταν ακόμα αναμένουμε την ανάληψη ευθύνης για τα πρόσφατα γεγονότα στον Χλώρακα και τη Λεμεσό, όπου ακροδεξιοί σοβινοστές κουκουλοφόροι ένωσαν άνετα μπροστά στα μάτια της Αστυνομίας να επιτεθούν και να χτυπήσουν αθώους και ανυποψίαστους πολίτες και να καταστρέψουν περιουσίες.

Η ανυπαρξία σχεδίου αντιμετώπισης των τραμπουκισμών και των επεισοδίων σε Χλώρακα και Λεμεσό έδειξε για ακόμα μία φορά ανικανότητα και ανεπάρκεια από πλευράς της αστυνομικής δύναμης. Δεν μπορούμε ως κοινωνία να ανεχόμαστε κάποιους να συμπεριφέρονται με αυτό τον τρόπο, να τρομοκρατούν και να ξυλοφορτώνουν κόσμο, επειδή δεν τους αρέσει το χρώμα του και η Αστυνομία να παραμένει θεατής και απλώς παρατηρητής, μέχρι να ολοκληρώσουν το έργο τους. Και η ευθύνη δεν βαραίνει τους απλούς αστυνομικούς, που πολλές φορές στέλλονται στο πεδίο χωρίς να έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση και τον αναγκαίο εξοπλισμό ή τις απαραίτητες οδηγίες και κανόνες εμπλοκής. Στο τέλος της ημέρας η έλλειψη επιχειρησιακού πλάνου θυματοποιεί και τους ίδιους τους αστυνομικούς της πρώτης γραμμής.

Οι πρόσφατες αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου με τις οποίες ανατράπηκαν οι προαγωγές των βοηθών αρχηγών της Αστυνομίας προκαλούν προφανέστατα επιπλοκές στη λειτουργία της. Ταυτόχρονα όμως, επιβεβαιώνουν ότι τη δεκαετία Συναγερμού, αντί για τη νομιμότητα, κυριάρχησε η ημετεροκρατία και τα βολέματα στα υψηλά δώματα της Αστυνομίας, πρακτικές που πληρώνει η επιχειρησιακή κατάσταση του σώματος και σε τελική ανάλυση ο τόπος. Αναμένουμε ότι θα γυρίσουμε σελίδα σε όλα αυτά και η παρούσα κυβέρνηση δεν θα ακολουθήσει την πεπατημένη της διακυβέρνησης Αναστασιάδη.

Η ηγεσία της Αστυνομίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης οφείλει να αντιληφθεί ότι το αστυνομικό σώμα θα πρέπει να λειτουργήσει στη βάση σύγχρονων προτύπων, να υπάρχει σωστή στελέχωση, εκπαίδευση, επιμόρφωση, αξιοκρατία. Πρέπει να γίνει αναθεώρηση των κανονισμών προσλήψεων, προαγωγών και μεταθέσεων, ώστε να επέλθει το αίσθημα δικαιοσύνης ανάμεσα στα μέλη της αστυνομικής δύναμης. Κρατούμε ως θετικές τις προθέσεις της αρμόδιας υπουργού και της ηγεσίας της αστυνομικής δύναμης, οι οποίες παρουσιάστηκαν στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή.

Σε αυτή τη συζήτηση θα πρέπει να εντάξουμε όμως και το φαινόμενο της βίας στους αθλητικούς χώρους. Ένα φαινόμενο που προφανώς πλέον όλοι παραδέχονται ότι δεν αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά από το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και την εφαρμογή της περιβόητης κάρτας οπαδού, παρά τις τυμπανοκρουσίες και τους πανηγυρισμούς κατά την ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας. Γινόμαστε μάρτυρες θλιβερών περιστατικών βίας μεταξύ αντιμαχόμενων οπαδών μέσα και έξω από τα γήπεδα, κλειστά ή ανοικτά. Οι συγκρούσεις μεταφέρονται πλέον και μέσα στις γειτονιές των πόλεων. Να μην ξεχνάμε βέβαια και τα επεισόδια που δημιουργήθηκαν από ομοϊδέατες σε μνημόσυνο. Πριν από κάποιες μέρες ξυλοφορτώθηκαν αδέρφια στη

Λάρνακα, επειδή αρνήθηκαν να πουν σε κάποιους ποια ομάδα υποστηρίζουν. Οι χούλιγκαν σπάνε βιτρίνες και καταστήματα, καίνε περιπολικά, είναι τα χέρια τους οπλισμένα με μίσος, μη ανεχόμενοι ότι κάποιος άλλος δικαιούται να υποστηρίζει οτιδήποτε άλλο, πέρα από αυτό που υποστηρίζουν οι ίδιοι, θεωρώντας τον ως θανάσιμο εχθρό τους. Έχει προ πολλού εκτραχυνθεί η κατάσταση και θα πρέπει να μπει ένα τέλος σε αυτές τις φασιστικές συμπεριφορές και καταστάσεις απ' όπου κι αν προέρχονται, όποιο χρώμα φανέλας και αν φοράνε.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μετά από την ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας και τον διορισμό της Επιτροπής Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού, υπήρξαν αυξημένες προσδοκίες, για να καθαρίσει ο στάβλος του Αυγεία, όπως χαρακτηρίστηκε από τον τέως Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο χώρος του ποδοσφαίρου στην Κύπρο. Με τη νέα σύνθεση της επιτροπής άρχισε να παράγεται έργο και να αναδεικνύονται τα προβλήματα, καθώς και η διαφθορά, οι συγκρούσεις συμφερόντων και η κακοδιαχείριση σε πολλές αθλητικές ομοσπονδίες, που φτάνουν μέχρι και το επίπεδο ενδεχόμενης διάπραξης ποινικών αδικημάτων. Δεν έχουν θέση στον αθλητισμό οι κόκκινοι φάκελοι, τα οικονομικά σκάνδαλα, η διασπάθιση δημοσίου χρήματος και η σύγκρουση συμφερόντων. Η συνεχής εξυγίανση, ο εκδημοκρατισμός, η διαφάνεια και η λογοδοσία στον χώρο του αθλητισμού, εξακολουθούν να παραμένουν στόχοι που πρέπει να υλοποιηθούν. Είναι αδήριτη ανάγκη η θέσπιση μιας ενιαίας αθλητικής νομοθεσίας.

Το ΑΚΕΛ έχει διαμορφώσει συγκεκριμένες προτάσεις για ολόκληρο το φάσμα του αθλητισμού. Αυτές στηρίζονται στην ενίσχυση της δια βίου άθλησης, στην ενίσχυση των φορέων του κοινωνικού αθλητισμού, στη στήριξη του ερασιτεχνικού αθλητισμού και στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό υποδομών. Αναμένουμε από το αρμόδιο υπουργείο τη θεσμοθέτηση νομοθετικού πλαισίου που να περιλαμβάνει κώδικα διακυβέρνησης, υποβολή στρατηγικού σχεδιασμού, κατάθεση και επαρκή και αποτελεσματικό έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, καθώς και θέσπιση κώδικα δεοντολογίας που θα εφαρμόζεται οριζόντια σε όλες τις αθλητικές ομοσπονδίες.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου να αναφερθώ και στο θέμα που ταλανίζει την τελευταία δεκαετία αρκετούς πολίτες, καθώς και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον τόπο μας χωρίς μέχρι σήμερα η πλειοψηφία της Βουλής, αλλά και οι κυβερνήσεις Χριστοδουλίδη και Αναστασιάδη να βρουν την τόλμη να συγκρουστούν με τα μεγάλα συμφέροντα των τραπεζών και των ταμείων εξαγοράς και διαχείρισης πιστώσεων. Μιλώ φυσικά για τις εκποιήσεις. Και, παρά το γεγονός ότι από τις 8 Δεκεμβρίου του τρέχοντος έτους πλημμύρισαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με διθυραμβικά άρθρα και πανηγυρικά δημοσιεύματα ότι επιτέλους έχει κλείσει οριστικά με θετικό τρόπο το θέμα των εκποιήσεων στην Κύπρο, δυστυχώς για τους πανηγυρίζοντες η αλήθεια είναι πολύ διαφορετική.

Το φιάσκο του περασμένου καλοκαιριού με την καταψήφιση του πλαισίου που θα επανέφερνε τα δικαιώματα των δανειοληπτών στην προ του 2018 κατάσταση ακολούθησε η ατολμία και απροθυμία της κυβέρνησης και της πλειοψηφίας των κομμάτων να δώσουν εκείνα τα όπλα στους δανειολήπτες που θα εξισορροπούσαν τη θέση τους έναντι των τραπεζών και των ταμείων ή τουλάχιστον θα σμίκρυναν το χάσμα μεταξύ της υπεροπλίας των τελευταίων και όσων κάθονται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, για να σώσουν τις περιουσίες τους.

Παρ' όλο που η παρούσα κυβέρνηση παρουσιάστηκε πιο πρόθυμη και διαλλακτική από την προηγούμενη στο να συζητήσει βελτίωση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, δυστυχώς αυτή η προθυμία δεν μεταφράστηκε σε πλήρη αποκατάσταση των δικαιωμάτων των δανειοληπτών, παρά το γεγονός ότι η υφιστάμενη νομοθεσία εμβολιάστηκε με κάποιες θετικές πρόνοιες.

Η συνεχής επίκληση της ανάγκης προστασίας των καταθετών, τη στιγμή που πέραν του 85% των μη εξυπηρετούμενων δανείων βρίσκεται στα ταμεία εξαγοράς πιστώσεων, μόνο υποκρισία μπορεί να χαρακτηριστεί. Άραγε, πού βρίσκονται κρυμμένοι όλοι αυτοί οι προστάτες των καταθετών, όταν οι τράπεζες τους τελευταίους μήνες αυξάνουν συνεχώς τα δανειστικά επιτόκια χωρίς να αυξάνουν ούτε στο ελάχιστο τα καταθετικά;

Όσον αφορά δε τους στρατηγικούς κακοπληρωτές, επιτέλους ας μας πει κάποιος ποιοι είναι αυτοί ή τουλάχιστον ας μας δώσει τον ορισμό του στρατηγικού κακοπληρωτή. Αποτελεί τεράστια πρόκληση να επικαλούνται τους στρατηγικούς κακοπληρωτές οι τράπεζες και τα ταμεία εξαγοράς πιστώσεων, οι οποίοι είναι οι μόνοι που διαθέτουν τα εργαλεία, για να τους εντοπίσουν και κατ' επέκταση να τους κυνηγήσουν μέχρι τέλους. Αν αδυνατούν να διαπιστώσουν ποιος είναι στρατηγικός κακοπληρωτής, τότε θα πρέπει να επαναξιολογήσουν την επαγγελματική τους κατάρτιση και επάρκεια.

Έωλο είναι πλέον και το επιχείρημα της καθυστέρησης στην εκδίκαση των υποθέσεων χρηματοπιστωτικής φύσης. Προσπερνώντας την μέχρι σήμερα απόφαση της πλειοψηφίας να αφαιρέσει δικαιώματα από πολίτες αυτού του κράτους, διότι η απονομή της δικαιοσύνης στην Κύπρο είναι χρονοβόρα, όσο οξύμωρο και αν ακούγεται αυτό σε ένα κράτος δικαίου εν έτει 2023, διερωτώμαι γιατί ακόμα και τώρα, όπου κατά την κυβέρνηση και τα συγκυβερνώντα κόμματα υπερψηφίστηκε ένα νομοσχέδιο που σκοπό έχει την ταχεία εκδίκαση τέτοιου είδους υποθέσεων, η πλειοψηφία αρνήθηκε να υπερψηφίσει την τροπολογία μας, για να αναστέλλεται η εκποίηση μέχρι την τελική, σύντομη πλέον, εκδίκαση της διαφοράς.

Προτού κλείσω, αγαπητή κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω αναφορά και για την πόλη και επαρχία Λάρνακας. Δυστυχώς, η προηγούμενη δεκαετής διακυβέρνηση έχει αφήσει έκδηλα τα σημάδια της στις σχολικές εγκαταστάσεις και τα σχολικά κτίρια, τα οποία είναι πεπαλαιωμένα, γερασμένα και σε πολλές περιπτώσεις επικίνδυνα. Υπάρχουν τεράστιες ελλείψεις στις σχολικές υποδομές της επαρχίας Λάρνακας, που δεν συνάδουν με τον σύγχρονο τρόπο εκπαίδευσης. Έχουμε εισηγηθεί και υποβάλει προτάσεις μετά από επισκέψεις στις σχολικές μονάδες. Υποδείξαμε ζητήματα τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης και άπτονται θέματα ασφάλειας και υγείας των μαθητών, καθώς και των εκπαιδευτικών.

Ακατανόητη είναι η, σύμφωνα με πληροφορίες μας, απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών, ενώ υπάρχουν αδιάθετα κονδύλια για έργα που για οποιοδήποτε λόγο δεν υλοποιήθηκαν στον προϋπολογισμό του 2023, αυτά να μην ανακατανέμονται για άμεση έναρξη εργασιών για επιδιορθώσεις ή για βελτιώσεις ή για κατασκευαστικά έργα άμεσης προτεραιότητας, πρακτική που ακολουθείτο διαχρονικά για τα Υπουργεία Παιδείας και Εσωτερικών. Ενδεικτικά, να αναφέρω ότι για το Υπουργείο Παιδείας σύμφωνα με πληροφορίες το ποσό αυτό για το 2023 ανέρχεται στα €10 εκατομ.

Στο σημείο αυτό, κύριε Υπουργέ Εσωτερικών, δράττομαι της ευκαιρίας της εδώ σας παρουσίας να πω ότι ακατανόητη είναι και η απόφαση να αφαιρεθούν από τον προϋπολογισμό του '24 ώριμα έργα κοινοτήτων τα οποία δεν θα μπορέσουν να ολοκληρωθούν το 2024, με την αιτιολογία ότι με τη συνένωσή τους με δήμους θα πρέπει να αναλάβουν οι ίδιες τα κατασκευαστικά αυτά έργα. Αντιλαμβάνεστε ότι αυτή η αιτιολογία θα οδηγήσει πολλά έργα στις ελληνικές καλένδες.

Αναφορικά με τη δημιουργία πανεπιστημιακής σχολής στη Λάρνακα, έπειτα από τις γνωστές υπαναχωρήσεις της κυβέρνησης Αναστασιάδη, χαιρετίζουμε την πολιτική απόφαση του Προέδρου Χριστοδουλίδη για ίδρυση και λειτουργία της. Επειδή όμως όποιος καεί με τον χυλό φουσά και το γιαούρτι, κρατάμε μικρό καλάθι και θα ικανοποιηθούμε πλήρως, όταν οι πρώτοι φοιτητές θα παρακολουθήσουν το πρώτο τους μάθημα σε αυτή τη σχολή.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε εκκρεμότητα παραμένει μέχρι σήμερα και η παράδοση του παλαιού νοσοκομείου της πόλης στον δήμο Λάρνακας για μετεγκατάσταση εκεί του δημαρχείου και στέγαση των υπηρεσιών του δήμου και παράλληλα η μεταφορά των υγειονομικών υπηρεσιών από το παλαιό νοσοκομείο στο νέο.

Άλλο μεγάλο ζήτημα είναι η στελέχωση με ιατρικό προσωπικό και λειτουργούς υγείας του ιατρικού κέντρου στην Αθηνόυ. Ένα κέντρο για το οποίο δαπανήθηκαν εκατομμύρια, αλλά παραμένει στην ουσία άδειο, σε υπολειτουργία, παρουσιάζοντας σημάδια εγκατάλειψης.

Η λεωφόρος Αλέξανδρου Παναγούλη στα Λιβάδια είναι ακόμη μια πονεμένη ιστορία, κατάλοιπο της αναληψίας της προηγούμενης διακυβέρνησης προς τη Λάρνακα. Η σημερινή κυβέρνηση θα πρέπει να υλοποιήσει τις αποφάσεις και η εξασφάλιση των απαιτούμενων αδειών είναι αναγκαιότητα, ώστε να ξεκινήσουν τα κατασκευαστικά έργα.

Επιπρόσθετα, η κατασκευή του κυκλικού κόμβου στην είσοδο του δήμου Δρομολαξίας-Μενεού, η αναμόρφωση της λεωφόρου Μακαρίου στον ίδιο δήμο, η ολοκλήρωση των πεζόδρομων-ποδηλατόδρομων στα παραλιακά μέτωπα Περβολιών και Βορόκληνης θα συμβάλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της επαρχίας Λάρνακας.

Εν εξελίξει βρίσκονται οι εργασίες για οριστική μετακίνηση των εγκαταστάσεων πετρελαιοειδών και υγραερίου από το παραλιακό μέτωπο Λάρνακας-Δεκέλειας, καθώς και η αποκατάσταση και απολύμανση του χώρου.

Κυρία Πρόεδρε,

Γνωρίζετε κι εσείς πολύ καλά ότι η Λάρνακα σήμερα εξελίσσεται, αναμορφώνεται και αναπτύσσεται. Η σημερινή εικόνα δεν ήταν καθόλου εύκολο να επιτευχθεί, αφού χρειάστηκε να γίνουν μαζικές κινητοποιήσεις και να συνεργαστούν όλοι οι αρμόδιοι τοπικοί φορείς προτάσσοντας τα δίκαια αιτήματά μας. Με στενή συνεργασία και με μπροστάρη τον δήμαρχό μας, καταφέραμε να αλλάξουμε πολλά και έπεται συνέχεια αυτής της ομολογουμένως επίπονης και επίμονης προσπάθειας για το καλό των Λαρνακέων, καθώς και για την πρόοδο και ευημερία της πόλης και επαρχίας Λάρνακας.

Κλείνοντας την παρέμβασή μου, θα ήθελα να τονίσω ότι οι εύηχες ατάκες και η επικοινωνιακή διαχείριση ζητημάτων και προβλημάτων δεν μπορούν να οδηγήσουν σε εφαρμογή πολιτικών που θα επηρεάσουν θετικά και ουσιαστικά τη ζωή των πολιτών και της κοινωνίας. Η παρούσα κυβέρνηση θα πρέπει να αντιληφθεί ότι πλέον κυβερνά και οι προεκλογικές της εξαγγελίες ήρθε η ώρα να υλοποιηθούν. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να συγκρουστεί με κατεστημένα, να ξηλώσει σαθρές καταστάσεις και να αφήσει κάποιους παραπνοημένους. Οφείλει να αφήσει πίσω της το αμαρτωλό παρελθόν της προηγούμενης διακυβέρνησης, έστω κι αν ο Πρόεδρος

της Δημοκρατίας κατά την προεκλογική περίοδο διεκδικούσε τη συνέχισή της χαρακτηρίζοντάς την επιτυχημένη. Βέβαια, το κείμενο ερώτημα που τίθεται είναι αν ο τελευταίος είναι πρόθυμος να πράξει όλα τα πιο πάνω.

Καλά Χριστούγεννα και καλό νέο έτος σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Κυριάκος Χατζηγιάννης από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα πραγματικά να συγχαρώ εν πρώτοις τον πολύ αγαπητό συνάδελφο τον κ. Θεοπέμπτου για τη χθεσινή του παραστατική, αλλά και πλήρως ολοκληρωμένη παρουσίαση των εκκρεμοτήτων οι οποίες υπάρχουν σε σχέση με την πρόκληση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και όλων των εκκρεμοτήτων που έχουν να κάνουν ευρύτερα με τα θέματα περιβάλλοντος, ενέργειας και γι' αυτό θα αποφύγω να επαναλάβω αναφορές του κ. Θεοπέμπτου.

Είναι ο πρώτος προϋπολογισμός αυτής της νέας κυβέρνησης του τόπου με συγκυβερνώντα κόμματα τα οποία διαθέτουν πολύ ελάχιστες συγκλίσεις στις πολιτικές τους. Τους ενώνει μία εξουσία, αλλά δυστυχώς τους χωρίζει η ανάληψη ευθύνης κυρίως στο εθνικό θέμα.

Είναι τοις πάσι γνωστό ότι η νέα κυβέρνηση εδώ και σχεδόν έναν χρόνο δεν μπόρεσε να δημιουργήσει αξιόπιστη ικανότητα, για να κυβερνήσει τη χώρα, όπως υποσχέθηκε στο λαό. Η μια γκάφα διαδέχεται την άλλη και, αντί να επιλύονται προβλήματα, δημιουργούνται. Η ανεπάρκεια της κυβέρνησης στο πολιτικό προσωπικό τεκμηριώνεται και από το γεγονός ότι εδώ και έναν χρόνο ουσιαστικά στη Βουλή καταλήγουν ελάχιστα έως μηδαμινά νομοσχέδια. Απουσιάζει από το κυβερνητικό έργο η ουσία, αφού η παρούσα κυβέρνηση συμβουλευεται άτομα τα οποία δεν διαθέτουν ακαδημαϊκούς τίτλους, αλλά ούτε και εμπειρία, και δυστυχώς για τους κυβερνώντες αυτή είναι μια φυσιολογική κατάσταση. Τους εισηγούμαι να αποφύγουν παραδείγματα απροετοίμαστων ηγετών, οι οποίοι, όταν βρέθηκαν σε σταθμούς της ιστορίας του τόπου, κλεινόntonουσαν στα δικά τους ιδιαίτερα δωμάτια. Άλλοι αποφάσιζαν για εμάς.

Θέλω να κάνω ένα σχόλιο για την Αμμόχωστο. Δεν μπορώ δυστυχώς να μιλήσω ή να αναφερθώ στο πλαίσιο αυτού του προϋπολογισμού για θέματα που αφορούν την επαρχία Αμμοχώστου. Δεν υπάρχουν πουθενά! Η κυβέρνηση γύρισε εξ ολοκλήρου την πλάτη στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου. Όμως, για την Αμμόχωστο -ιδιαίτερα σημαντικό και εδώ δεν θα χαριστούμε και θα το επαναλάβω, θα είμαστε ιδιαίτερα αυστηροί, αλλά και πολύ καυστικοί όσον αφορά το κυπριακό πρόβλημα- η κατάληξη του Κυπριακού στο σημερινό αδιέξοδο είναι πέρα από τραγική. Η διχοτόμηση είναι στο και πέντε και οι εξελίξεις επί του τοπίου έχουν ξεπεράσει τόσο τα ζητούμενα όσο και τα δικαιώματά μας.

Η συνδρομή της δικής μας πλευράς στη ματαιότητα για κάθε προσπάθεια για εξεύρεση λύσης στο Κυπριακό θα πρέπει να μας προβληματίσει. Δεν χρειάζεται πλέον να δικαιολογούμε την αποτυχία του κυπριακού προβλήματος στους πολίτες μας, λέγοντας συνεχώς ότι ευθύνεται η τουρκική αδιαλλαξία, σκεπάζοντας ουσιαστικά τις ανικανότητες της δικής μας πλευράς. Η ηγεσία μας είναι αυτή που παράλληλα με την τουρκική αδιαλλαξία φέρει εξίσου την ευθύνη για τη διχοτόμηση ως κατάληξη σ' αυτό το νησί. Η ηγεσία μας είναι αυτή που δημιούργησε τη ματαιοδοξία για ανάληψη οποιασδήποτε πρωτοβουλίας για διαπραγμάτευση από τρίτους. Κατόρθωσαν να κάνουν τους τρίτους να θεωρούν την πλευρά μας ως αναξιόπιστη. Κατόρθωσαν με τις πολιτικές τους να δικαιώσουν την Τουρκία και από θύτης να παρουσιάζεται σήμερα διεθνώς ως θύμα.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ορθά προσπαθεί να δημιουργήσει συνθήκες διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο του ΟΗΕ, σε αντίθεση με την απόλυτα λανθασμένη του αρχική προσπάθεια να ευρωπαϊκοποιήσει το Κυπριακό. Το κυπριακό πρόβλημα δεν είναι πρόβλημα τοπικό, δεν είναι πρόβλημα περιφερειακό και πολύ λανθασμένη ήταν αυτή η προσέγγιση να το περιορίσει και πάνω απ' όλα να το απομακρύνει από τις βάσεις του Διεθνούς Δικαίου. Δυστυχώς, αυτή του η προσπάθεια είχε και αρνητική κατάληξη, στο τέλος της ημέρας καμία ανταπόκριση.

Λέει να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις τώρα. Δυστυχώς όμως, ενώ ορθά διεκδικεί την επανέναρξη διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του ΟΗΕ, διασφαλίζοντας έτσι το σχετικό κεκτημένο διαπραγμάτευσης στη βάση του Διεθνούς Δικαίου, στο εσωτερικό και με τους εταίρους του στην κυβέρνηση καμία προσπάθεια για σύγκλιση δεν γίνεται. Λέει να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις από το σημείο που έχουν μείνει στο Κραν Μοντανά. Ερωτώ: Ποιο είναι αυτό το σημείο; Το γνωρίζει κάποιος; Ποιο είναι αυτό το σημείο απ' όπου έχουμε διακόψει στο Κραν Μοντανά; Πού έχουμε μείνει στο Κραν Μοντανά; Πώς θα αρχίσουμε; Αυτή τη φορά καλώ τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να κινηθεί με αφοσίωση, αλλά και με ειλικρίνεια σε μία διαπραγμάτευση. Για να είναι ειλικρινής αυτή η προσπάθεια, θα πρέπει ο Πρόεδρος να πετύχει σύγκλιση στο εσωτερικό μέτωπο.

Ακούγοντας χθες τους αρχηγούς, πραγματικά διερωτώμαι, όταν θα έρθει ο ειδικός απεσταλμένος και θα αρχίσουν οι πρώτες συναντήσεις, τι θα πουν τα συγκυβερνώντα και τι θα πουν οι λοιποί. Ως σήμερα έχουν τα

πράγματα, θα οδηγηθούμε σε μια νέα πρωτοβουλία με διασπασμένο το εσωτερικό μέτωπο, συνταγή ξαναμαγειρεμένη και καταστροφική. Τονίζω και πάλι με ειλικρίνεια ότι αν η πλευρά μας εξακολουθήσει να μη γνωρίζει τι θέλει και τι επιδιώκει μέσα από την αναμενόμενη διαπραγματευτική της θέση, θα είναι η ταφόπλακα του ελληνισμού σ' αυτό το νησί.

Η αμφισβήτηση του καθεστώτος της Νεκρής Ζώνης από την Τουρκία είναι ένα άλλο τρανό παράδειγμα ηγετικής ανεπάρκειας της δικής μας πλευράς. Όσο κι εάν η κυβέρνηση το αποκρύβει ή το ρίχνει στα μαλακά, εντούτοις η δική μας πλευρά με τους χειρισμούς της ενισχύει το διεθνές status της άλλης πλευράς ως δεύτερης εξίσου κυρίαρχης δύναμης. Είναι η ηγεσία μας που είναι ανεπαρκής στο να υπερασπιστεί το Διεθνές Δίκαιο και να προστατεύσει την Αμμόχωστο. Βαρεθήκαμε να ακούμε και να βλέπουμε από τους ηγέτες πράξεις του θεαθήναι, αντί πολιτικές και αποτελέσματα. Κάνουν, για να λένε ότι κάνουν. Λένε τα τετριμμένα, γνωρίζοντας πόσο ανούσια και αχρείαστα είναι. Είναι αυτός ο λόγος που κάθε χρόνο στην ημέρα μνήμης Αμμοχώστου την ίδια ώρα διαδηλώνουν δύο κόσμοι με εντελώς αντίθετο ζητούμενο.

Σημειώνω με ευχαρίστηση την πρόσφατη πρόοδο στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και δεν έχουμε παρά να την χαιρετίσουμε με την προσδοκία ότι, εάν και εφόσον αυτή καρποφορήσει, θα μπορούσε να καρποφορήσει υπέρ ενός διαλόγου για την εξεύρεση λύσης στο Κυπριακό. Οι υψηλές ρητορικές του παρελθόντος δεν βοήθησαν κυρίως εμάς, την ελληνική πλευρά.

Θέλω επίσης να τονίσω τη μεγάλη σημασία για τη δική μας πλευρά που έχει η ευρωτουρκική σχέση. Η πρόοδος των ευρωτουρκικών σχέσεων μπορεί να αποτελέσει καταλύτη στην προώθηση των δικών μας θέσεων τόσο προς την Τουρκία όσο και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δυστυχώς, και εδώ η νέα κυβέρνηση δεν ανταποκρίθηκε σε πρόκληση αξιοποίησης μιας πιθανής προόδου στις ευρωτουρκικές σχέσεις προς όφελος κυρίως της Αμμοχώστου.

Ιδιαίτερα σημαντικό θέμα είναι το μεταναστευτικό και ακούω το τελευταίο διάστημα το αφήγημα περί μείωσης των ροών και περί αύξησης των εκροών. Η κυβέρνηση δυστυχώς και πάλι εδώ δεν λέει την αλήθεια! Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί λανθασμένους αριθμούς και στοιχεία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση... Και τυχαίνει να τα μελετούμε, γιατί βρισκόμαστε και μας ενημερώνουν οι ίδιοι και άλλες υπηρεσίες για τα πραγματικά στοιχεία, και ορθώς αναφέρθηκε προηγουμένως ότι το 7% δεν είναι ο σωστός αριθμός, ο πραγματικός αριθμός ξένων που διαμένουν στην Κύπρο, αιτητών πολιτικού ασύλου που διαμένουν στην Κύπρο.

Δυστυχώς, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει μια πολιτική σχετικά με το μεταναστευτικό η οποία ουσιαστικά απαντά στην έλλειψη εργατικού δυναμικού και κατ' επέκταση στο δημογραφικό πρόβλημα στον χώρο της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Το βάρος για τη χώρα μας είναι δυσβάσταχτο και η πολιτική δημιουργίας υποδομών υποδοχής είναι άκρως λανθασμένη. Δεν μπορεί ένα τόσο μικρό κράτος να μετατρέπεται σε κράτος προσέλκυσης μεταναστών και δεν είναι στις αποτοχές του η συμμετοχή του σε όλα τα ταμεία και πολιτικές αυτής της χώρας.

Εγώ λέω ξεκάθαρα: Όχι στη διασύνδεση των μεταναστών με την αγορά εργασίας και πολύ δε περισσότερο δεν στηρίζω την επίλυση του δημογραφικού μας προβλήματος με κοσμοσυρροή πολιτισμών που καμία σχέση δεν έχουν με τη δική μας κουλτούρα. Πολύ δε περισσότερο δεν στηρίζω καμία οικονομική ανάπτυξη μέσω της εμπλοκής των μεταναστών. Το άνοιγμα της αγοράς εργασίας στους μετανάστες ενίσχυσε τις ροές και όχι μόνο, αφού για κάθε μετανάστη που βρίσκεται στην Κύπρο νόμιμα ή παράνομα το κράτος δείχνει ανοχή στην παράνομη εργασία, με αποτέλεσμα η φήμη ως εργασιακού παραδείσου να εντείνει τις αφίξεις των ροών.

Η κυβέρνηση ολιγόρησε στο να αναπτύξει συνεργασία με χώρες γειτονικές. Δεν έπεισε την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε αντίθεση με το τι έχει κάνει η κ. Μελόνι, όπου μαζί με την πρόεδρο της επιτροπής έχουν προχωρήσει σε προγράμματα με γειτονικές άλλες χώρες, Αλγερία και Λιβύη. Δεν έπεισαν λοιπόν την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν δημιούργησαν αντιστάσεις μαζί με άλλες χώρες, δεν συνεργάστηκαν, δεν ήταν ικανοί να προωθήσουν αυτό το πρόβλημα εντός και εκτός και μαζί με την Ευρώπη.

Δεν πέτυχαν τέλος λιγότερες γραφειοκρατικές διαδικασίες, άλλες που να επιταχύνουν τον επαναπατρισμό όλων εκείνων που παράνομα έχουν εισέλθει στη χώρα. Η κυβέρνηση δεν βρήκε το θάρρος να πλήξει τα κυκλώματα μαζικής παραγωγής μεταναστών και εμπορίας προσώπων εντός και εκτός Κύπρου. Το μεγάλο μερίδιο δαπανών για το μεταναστευτικό στον παρόντα προϋπολογισμό δημιουργεί ανακολουθία στην οικονομική και πολιτική σταθερότητα στον τόπο.

Άλλο είναι να δαπανάς επενδύοντας στο μέλλον της χώρας σου και άλλο είναι να δαπανάς επενδύοντας στη φιλοξενία ανθρώπων για την κατάσταση των οποίων η Κύπρος καμία, μα καμία, απολύτως ευθύνη δεν φέρει. Και χρειαζόμαστε αυτά τα λεφτά για την παιδεία. Για την παιδεία μας, η οποία λαμβάνει ένα τεράστιο ποσό από τον προϋπολογισμό, ύψους €1,5 δις -συγκρίνετε, παρακαλώ, με το αντίστοιχο στην Ελλάδα €6 δις- ακούσαμε τα τραγικά αποτελέσματα των διεθνών αξιολογήσεων. Δεν έχω ακούσει τίποτα και από κανέναν στην κυβέρνηση. Δαπανούμε και δεν δίνουμε αυτό το οποίο ανήκει στους νέους μας. Η κομματική μας παιδεία είναι αυτή που αποστερεί το αγαθό της εκπαίδευσης από τους νέους μας, που τους κάνει υποδεέστερους στην Ευρώπη.

Σε κάθε χώρα, μετά την ανακοίνωση των αξιολογήσεων της Pisa, ο αρχηγός του κράτους βγαίνει περήφανος με βάση την κατάταξη της χώρας του και λογοδοτεί στον λαό και στους νέους. Εάν η κατάταξη είναι

αρνητική, τότε παρουσιάζει πρόγραμμα και πολιτικές δράσεις για διόρθωση της παιδείας του. Τι συμβαίνει ή τι συνέβη ή τι δεν ειπώθηκε στην Κύπρο; Η κυβέρνηση δεν αισθάνθηκε την ανάγκη ούτε να ασχοληθεί καν με το θέμα, ωσάν αυτό να αποτελεί ασήμαντη πολιτική, ενώ η επικαιρότητα της ατζέντας της αυτοδιορθώθηκε με άλλα θέματα, όπως συχνά-πυκνά και καθημερινά το πράττει. Δηλαδή, όταν έχει να αντιμετωπίσει ένα θέμα, αμέσως εισέρχονται άλλα τρία στην ημερήσια διάταξη της επικοινωνίας, προκειμένου να ξεχαστεί ή να αποτραβήξουν την προσοχή του κόσμου και των πολιτών. Τα παιδιά μας λοιπόν είναι όμηροι, είναι θύματα σε κατώτερα των περιστάσεων πολιτικά συστήματα.

Αντίστοιχη ανάγκη υπάρχει και στον τομέα της υγείας για τον οποίο ο πολίτης πληρώνει τεράστια ποσά, οδηγείται σε ακραίες και άδικες καταστάσεις. Δυστυχώς, η κακή ποιότητα υπηρεσιών, η κακή οργάνωση, αλλά και η επιβάρυνση του συστήματος με δικαιούχους που δεν πληρώνουν δημιουργούν πίεση στο σύστημα με επιπτώσεις στην υγεία των πολιτών. Η ολιγωρία και η μη λήψη διορθωτικών μέτρων οδηγεί τους πολίτες σε τεράστιες λίστες αναμονής, αλλά και στο ότι αυτοί οι οποίοι δεν διαθέτουν χρήματα από μόνοι τους θα είναι υποχρεωμένοι σε θάνατο. Το ΓΕΣΥ δυστυχώς από κατάκτηση του λαού κινδυνεύει να αποτελέσει μελλοντικά τον δολοφόνο του ανθρώπου. Δυστυχώς, αυτός ο προϋπολογισμός δεν απαντά ούτε στοιχειωδώς στις ελάχιστες απαιτήσεις των αλλαγών που χρειάζονται να γίνουν.

Αυτός ο προϋπολογισμός δεν έχει πρόνοια ως προς τα ενεργειακά μας κοιτάσματα. Γίναμε μάρτυρες εξελίξεων στα ενεργειακά μας θέματα, όπου η κυβέρνηση για αρκετούς μήνες μιλούσε με διγλωσσία. Άλλα έλεγε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, άλλα ο υπουργός. Άλλα μας πουλούσαν στο εσωτερικό και άλλα μας έλεγαν οι εταιρείες από τα χρηματιστήρια. Το χάσμα μεταξύ προεδρίας και Υπουργού Εμπορίου τεράστιο. Έφθασαν στα πρόθυρα ακύρωσης της συμφωνίας με τη Chevron. Ήρθαν στην Κύπρο, μας παρουσίασαν συμφωνία υπαναχώρησης της εταιρείας, ενώ στην πραγματικότητα η εταιρεία είχε επιβάλει το δικό της ζητούμενο, με αποτέλεσμα μάλιστα να απολέσουν περισσότερο χρόνο.

Γεγονός ωστόσο είναι ένα: πριν το 2030 το κοιτάσμα το «Αφροδίτη» δεν θα αξιοποιηθεί και, όταν γίνει η αξιοποίηση, θα γίνει στα μέτρα των συμφερόντων της εταιρείας. Εναλλακτικά σενάρια που επιδιώκει η κυβέρνηση δεν υπάρχουν και ως εκ τούτου σχετικές αναφορές είναι στη σφαίρα άλλων συμφερόντων και επιθυμιών. Σημειώνω την άρνηση της ΑΗΚ να παραχωρήσει τη Δεκέλεια σε κοινοπραξία φορέων έλευσης φυσικού αερίου από άλλα κοιτάσματα. Επίσης, θέλω από αυτό το βήμα να δηλώσω ότι το έργο του EastMed είναι εν τη γενέσει του νεκρού. Εξίσου σημαντικό και προβληματικό είναι το έργο του EuroAsia Interconnector, για το οποίο ήδη η χώρα μας έχει διαθέσει €750 εκατομ. και στη μετοχική μορφή ακόμα δεν έχει ούτε μία μετοχή.

Θα κλείσω, κυρία Πρόεδρε, με ένα λεπτό ακόμα στα θέματα της ακρίβιας. Η ακρίβια αποτελεί το πρώτο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα το νοικοκυριό, κυρίως εκείνα τα νοικοκυριά των οποίων η αγοραστική δύναμη δεν έχει αναπληρωθεί με αντισταθμίσεις. Ενώ το κράτος είχε τεράστια έσοδα από την ακρίβια, εντούτοις δεν επέστρεψε τα ανάλογα στους πολίτες. Τα μέτρα που η κυβέρνηση εξήγγειλε ήταν σε είδος ανεπαρκή. Λάθος μέτρα σε λάθος χρόνο. Το μηδενικό ΦΠΑ στα λαχανικά δεν έχει μετακυλιστεί στους καταναλωτές, ενώ στο κρέας αυξήθηκε η τιμή αμέσως μετά την εφαρμογή του μηδενικού συντελεστή.

Τι να πω για τη ζάχαρη και τον καφέ; Τα μέτρα που αφορούν τα καύσιμα και τον ηλεκτρισμό διακόπηκαν πρώτα και, αφού αυξήθηκαν οι τιμές λόγω πληθωρισμού, στη συνέχεια μετά την επαναφορά τους οι τιμές παρέμειναν στα ίδια επίπεδα. Δεν μιλάμε πλέον για εισαγόμενο πληθωρισμό, αλλά για σπιτίσιο κυπριακό πληθωρισμό, εξού και το ότι έδωσαν προτεραιότητα στον καφέ και στη ζάχαρη. Είναι η μοναδική κυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση που χειρίστηκε τόσο άτσαλα τον πληθωρισμό σε βάρος των πολιτών. Διέκοψαν την επιδότηση των καυσίμων και του ηλεκτρισμού σε συνθήκες παρατεταμένου καύσιμα, με αποτέλεσμα να επιφέρουν μείωση στην προσφορά προϊόντων και ως συνέπεια οι τιμές να ανέβουν κατακόρυφα. Τι να πω επίσης για τα υψηλά έσοδα των τραπεζών από την ψαλίδα των επιτοκίων; Έστω και αν η αύξηση των επιτοκίων ήταν το μοναδικό ως αντιπληθωριστικό μέτρο, εντούτοις όμως η δημιουργία κερδών πριν και μετά τη φορολογία θα έπρεπε να προβληματίσει την πολιτεία.

Κράτος και τράπεζες έχουν απομυζήσει αγοραστική δύναμη σε βάρος των πολιτών ύψους €1,5 δις το 2023. Και δεν θα αναφερθώ ούτε στο σχέδιο για τα φωτοβολταϊκά για όλους με τα χρήματα των καταναλωτών. Και είπαν ότι είναι από τον δημόσιο κορβανά. Είναι €40 εκατομ. από τα χρήματα των καταναλωτών από το ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ. Πήραν λοιπόν αυτά τα χρήματα, για να μας πούνε ότι θα αντιμετωπίσουν την ανεργιακή φτώχεια. Αυτό το μέτρο δημιουργεί πληθωρισμό στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών, αφού η αυξημένη ζήτηση φωτοβολταϊκών... Ούτως ή άλλως υπάρχει και το σχέδιο, που δημιουργεί αυξημένη ζήτηση, με αποτέλεσμα το κόστος της εγκατάστασης από €800 να ανέβει στα €1.800.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ολοκληρώστε, παρακαλώ, συνάδελφε.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Καλές...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νά 'στε καλά. Πείτε μας και τις ευχές σας.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Καλά Χριστούγεννα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ.

Και προχωρούμε τώρα στον επόμενο ομιλητή. Είναι ο κ. Χρύσης Παντελίδης από το Δημοκρατικό Κόμμα.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι,

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2024 συζητήθηκε διεξοδικά στο πλαίσιο δώδεκα πολύωρων συνεδριάσεων της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, στην οποία έχω την τιμή να είμαι αναπληρωτής πρόεδρος.

Καταρχάς, ευχαριστώ θερμά και συγχαίρω τον κ. Κωνσταντίνο Πηλείδη, την κ. Σταυρούλα Κουσιάππα, τον κ. Αντώνη Κωνσταντίνου και τον κ. Παναγιώτη Χρίστου, καθώς και τα άλλα στελέχη του προσωπικού της Βουλής των Αντιπροσώπων για το κοπιαστικό και αποτελεσματικό έργο τους. Η δική τους πείρα, τεχνογνωσία, κατάρτιση, επιμέλεια και πολύωρη εργασία δίνουν σε όλους και όλες εμάς τη δυνατότητα μελέτης, κατανόησης και αξιολόγησης του ογκώδους και σύνθετου κρατικού προϋπολογισμού.

Ευχαριστώ επίσης την κοινοβουλευτική συνεργάτιδά μου κ. Άντρη Προδρόμου, καθώς και τις συνεργάτιδες και τους συνεργάτες του Δημοκρατικού Κόμματος για το ιδιαίτερος βοηθητικό έργο τους σε καθημερινή βάση ολόκληρο τον χρόνο.

Δεν θα σας κουράσω με λεπτομέρειες ή αριθμούς του προϋπολογισμού, καθώς τα στοιχεία και οι διατάξεις του αναλύονται στην αναλυτική έκθεση της επιτροπής Οικονομικών, η οποία περιλαμβάνει και τις επιστημονικές του Δημοκρατικού Κόμματος. Του Δημοκρατικού Κόμματος που για πέντε δεκαετίες διασφαλίζει την υπερψήφιση και άρα ύπαρξη κρατικού προϋπολογισμού, είτε ως συμπολιτευόμενο κόμμα, όπως στο παρόν, είτε ως αντιπολιτευόμενο, όπως στο παρελθόν.

Τονίζω πως αυτός ο πρώτος προϋπολογισμός της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, την οποία το Δημοκρατικό Κόμμα στηρίζει εντός και εκτός Βουλής, είναι ο προϋπολογισμός που σφράγισε την επάνοδο της κυπριακής οικονομίας στις επενδυτικές βαθμίδες των διεθνών οίκων αξιολόγησης. Και γι' αυτή την επάνοδο, οφείλουμε, ναι, δίκαιο έπαινο στις κυβερνητικές αποφάσεις και πρωτοβουλίες της προηγούμενης κυβέρνησης, αλλά και στην υπεύθυνη στάση του Δημοκρατικού Κόμματος, που, αν και στην αντιπολίτευση, τα προηγούμενα χρόνια κράτησε τη χώρα μας σε σταθερή δημοσιονομική τροχιά και τη βοήθησε να εφαρμόσει το μνημόνιο και με αυτό τον τρόπο να το καταστήσει παρελθόν.

Όμως οφείλουμε δίκαιο έπαινο και στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, η οποία κέρδισε εξ αρχής την εμπιστοσύνη της κοινωνίας και των διεθνών οίκων αξιολόγησης και έθεσε γερά θεμέλια για τη συνέχεια για υγιέστερη οικονομική ανάπτυξη και για ανθεκτικότερη κοινωνική συνοχή. Δίκαιο έπαινο όμως οφείλουμε στην παρούσα κυβέρνηση, και γιατί εφαρμόζει πιστά, μεθοδικά και συγκροτημένα το πρόγραμμα διακυβέρνησης, με βάση το οποίο ο λαός εξέλεξε τον Νίκο Χριστοδουλίδη ως τον όγδοο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας τον περασμένο Φεβρουάριο, αλλά και γιατί παίρνει πρωτοβουλίες για αντιμετώπιση και επίλυση χρονιζόντων ζητημάτων, όπως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, η ΑΤΑ, το υψηλό κόστος ενέργειας και η αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων του νησιού μας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι,

Κατά την ταπεινή άποψή μου, στο τέλος του 2023 και λίγο πριν την έναρξη του 2024, η ανθρωπότητα βρίσκεται αντιμέτωπη με προκλήσεις και απειλές που είναι ασυνήθιστα πιο δύσκολες και απρόσμενα πιο πολλές, σε σύγκριση με το πρόσφατο τουλάχιστον παρελθόν. Η καταδικαστέα και συνεχιζόμενη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις της Χαμάς και ο συνεπακόλουθος και αναπόφευκτος πόλεμος του Ισραήλ εναντίον της, καθώς και η συνεχής εδραίωση ολοκληρωτικών καθεστώτων και θυγατρικών τους αιμοσταγών τρομοκρατικών οργανώσεων προκαλούν ένα άνευ προηγουμένου ρευστό και επικίνδυνο διεθνές περιβάλλον μέσα στο ήδη επιβαρυνόμενο φυσικό περιβάλλον που μαστίζεται από την κλιμακούμενη κλιματική κρίση.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες η μικρή χώρα μας βιώνει πρόσθετες προκλήσεις και απειλές όχι μόνο λόγω του μεγέθους της, που δεν γίνεται να μεγαλώσει, ούτε λόγω της θέσης της σε μία από τις θερμές περιοχές του

πλανήτη, που δεν γίνεται να αλλάξει, αλλά κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής, που επιβάλλεται να ανατραπεί.

Κυρίες και κύριοι,

Στην περσινή αντίστοιχη ομιλία μου είχα αναδείξει τα τρία κυριότερα προβλήματα της πατρίδας μας τα οποία, όπως σημείωσα, οφείλονται σε εξωγενείς παράγοντες. Ανέδειξα λοιπόν τη συνεχιζόμενη τουρκική κατοχή και την καθημερινή επιθετική και επεκτατική ρητορική και δράση της Τουρκίας, την εργαλειοποίηση από την Τουρκία των αιτητών ασύλου, το πλήθος των οποίων προκαλεί στις τοπικές κοινωνίες και στις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας το μεγαλύτερο διαχειριστικό πρόβλημα μετά την τουρκική κατοχή αυτή κάθε αυτή, και το υψηλό κόστος ενέργειας και τη συνεπακόλουθη ακρίβια στον απόηχο της οικονομικής χρεοκοπίας του 2012 και της πανδημίας του 2020 και στη δίνη των εν εξελίξει πολέμων στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή.

Φέτος, κυρίες και κύριοι, ακριβώς στο μέσο αυτής της πρώτης θητείας μου ως βουλευτής, θα αξιοποιήσω τον χρόνο μου, για να αναδείξω αυτό που, κατά την άποψή μου, είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα της πολιτικής ζωής της Κύπρου. Ένα πρόβλημα απολύτως ενδογενές, ανεξαρτήτως του ότι υφίσταται και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και ολόκληρου του κόσμου. Το μεγάλο αυτό ενδογενές πρόβλημα είναι ο λαϊκισμός. Ο λαϊκισμός που σταδιακά, αθόρυβα και οπωσδήποτε εξελικτικά παρεισφρύνει σε πολιτικές αναλύσεις, επικρατεί σε πολιτικές συζητήσεις και, το χειρότερο, επιβάλλεται σε πολιτικές αποφάσεις. Ο λαϊκισμός ο οποίος διαθέτει και το ιδιαίτερος ανθεκτικό πλεονέκτημα να είναι αυτοτροφοδοτούμενος και αυτοσυντήρητος, καθώς οι αποφάσεις που επιβάλλονται από λαϊκισμό οδηγούν τελικά σε μεγαλύτερα προβλήματα από αυτά που υποτίθεται θα έλυναν, τα μεγαλύτερα προβλήματα προκαλούν μεγαλύτερη κοινωνική δυσφορία και απογοήτευση, η μεγαλύτερη κοινωνική δυσφορία και απογοήτευση στρώνουν το έδαφος που είναι κατάλληλο για ανάπτυξη πρόσθετου λαϊκισμού και σχηματίζουν έτσι έναν πολιτικό και κοινωνικό φαύλο κύκλο, που χωρίς υπερβολή εγκλωβίζει μέσα του το παρόν και το μέλλον της πατρίδας μας μαζί με τις προσδοκίες των ανθρώπων.

Για να είμαστε χρήσιμοι και αποτελεσματικοί προς όφελος της πατρίδας μας, έχουμε καθήκον να εξαλείψουμε τον λαϊκισμό. Και, για να εξαλείψουμε τον λαϊκισμό, οφείλουμε καταρχάς να αναγνωρίσουμε και να παραδεχτούμε την ύπαρξή του, να τον εντοπίζουμε, να τον προσδιορίζουμε και να τον απομονώνουμε. Αυτό είναι το ελάχιστο καθήκον μας ως πολιτικού προσωπικού της χώρας, ως φορέων της νομοθετικής εξουσίας, αλλά και όλων των φορέων της εκτελεστικής εξουσίας, ακόμα και της δικαστικής.

Άλλωστε, παθολογία της πολιτικής είναι ο λαϊκισμός και άρα έχουμε πρώτοι την υποχρέωση να τον εξαλείψουμε. Όμως, θα ήταν λαϊκισμός και μάλιστα κραυγαλέος, εάν έλεγα ότι η εξαίρεση του λαϊκισμού είναι καθήκον μόνο του πολιτικού κόσμου, γιατί δεν είναι καθήκον μόνο του πολιτικού κόσμου. Και απευθύνομαι στους συμπολίτες μας που είτε μας παρακολουθούν αυτή τη στιγμή είτε θα διαβάσουν αργότερα αυτά που λέμε εδώ. Η εξαίρεση του λαϊκισμού είναι εξίσου καθήκον και των πολιτών. Οι πολίτες οφείλουν να αναγνωρίζουν τον λαϊκισμό, να τον προσδιορίζουν και κυρίως να τον περιφρονούν, γιατί ο λαϊκισμός τους πολίτες δελεάζει, τους πολίτες παραπλανεί και τους πολίτες ζημιώνει τελικώς περισσότερο από κάθε άλλον, γιατί ο λαϊκισμός δεν προτείνει λύσεις. Και αν προτείνει, είναι ανεφάρμοστες. Και αν, ο μη γένοιο, εφαρμοστούν, είναι καταστροφικές. Με άλλα λόγια, κυρίες και κύριοι, ο λαϊκισμός είναι σαν πολιτικό ναρκωτικό. Στην πρώτη επαφή αρέσει, στην πραγματικότητα δεν λύνει κανένα απολύτως πρόβλημα και τελικά καταστρέφει.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι,

Ίσως κρίνετε ότι είμαι υπερβολικός, ίσως κρίνετε ότι ξαφνικά είμαι επίμονος για κάτι που υφίσταται εδώ και δεκαετίες και που ενίοτε εξασθενεί, ενίοτε εντείνεται αναλόγως εποχής και συνθηκών. Όμως, επιτρέψτε μου να επιμένω, γιατί στην παρούσα χρονική συγκυρία, τη δεκαετία του '20 την οποία έχουμε, ο λαϊκισμός αξιοποιεί ένα εργαλείο που δεν το είχε ποτέ στο παρελθόν και αναφέρομαι στην τεχνολογία που άθελά της επιτρέπει την αστραπιαία διασπορά ψευδών ειδήσεων, τη ραγδαία διάδοση ατεκμηρίωτων πληροφοριών και την επιπόλαιη απενοχοποίηση ρατσιστικών και φασιστικών αντιλήψεων.

Γι' αυτό και η άμυνα στην επέλαση του λαϊκισμού είναι η δημοκρατική κουλτούρα, είναι ο διάλογος, είναι η παιδεία, είναι η μόρφωση, είναι η γνώση, είναι η έρευνα, είναι η κριτική σκέψη, είναι ο ορθολογισμός, είναι η ανάλυση, είναι η εμβάθυνση, είναι η ανεκτικότητα, είναι η σοβαρότητα, είναι η νηφαλιότητα, είναι η κοινή λογική. Και πάνω απ' όλα είναι η αγνή αγάπη για την πατρίδα μας.

Δεν αναφέρομαι σε κάποια νέα έννοια, ούτε λέω κάτι που δεν λέχθηκε ήδη αμέτρητες φορές. Αντίθετα, γνωστές έννοιες ανέφερα και είναι έννοιες οι οποίες πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τον τρόπο με τον οποίο ασκούμε τα καθήκοντά μας. Η διαφορά όμως είναι πως πλέον αυτές οι έννοιες είναι και απολύτως απαραίτητες για την επιβίωση των σύγχρονων ελεύθερων και δημοκρατικών κοινωνιών στις οποίες θέλουμε να ζούμε ως πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς ακριβώς αυτές τις έννοιες και αυτές τις κοινωνίες απειλεί ο λαϊκισμός. Γι' αυτό, συνάδελφοι και συναδέλφισσες, την επόμενη φορά που θα προτείνουμε ή που θα στηρίξουμε κάτι, θα πρέπει προηγουμένως να αναρωτηθούμε εάν αυτό που θα προτείνουμε ή που θα στηρίξουμε έχει στοιχεία λαϊκισμού. Αλλά και οι πολίτες που μας παρακολουθούν την επόμενη φορά που θα ακούσουν κάτι εύηχο, κάτι που στο πρώτο άκουσμά του αρέσει με ευκολία, θα πρέπει να αφιερώσουν ένα λεπτό και να

αναρωτηθούν: «Αυτό που άκουσα θα λύσει το πρόβλημα;». «Αυτό που διάβασα είναι εφικτό;». «Αυτό που διαδίδουν είναι πράγματι αλήθεια;». «Αυτό που προτείνουν είναι δημοκρατικό;». «Αυτό που απαιτούν είναι συμβατό με τις πανανθρώπινες ηθικές αξίες;». «Αυτό που εισηγούνται συνάδει με τον πολιτισμό και την παράδοση αυτού του τόπου;».

Αν εφαρμόσουμε αυτό το πολιτικό φίλτρο ως πολιτικοί, αλλά και ως πολίτες και αν εμπλουτίσουμε τη δράση μας με περισσότερη δημοκρατική κουλτούρα, διάλογο, παιδεία, μόρφωση, γνώση, έρευνα, κριτική σκέψη, ανάλυση, ανεκτικότητα, εμπάθυνση, νηφαλιότητα, κοινή λογική, αγνή αγάπη για την πατρίδα μας, θα εξαλείψουμε τον λαϊκισμό. Και τότε θα γίνει καλύτερη και η Κύπρος.

Εύχομαι χαρούμενα Χριστούγεννα, χαρούμενη πρωτοχρονιά, χαρούμενο και ελεύθερο 2024, χωρίς λαϊκισμό, με υγεία σε όλες και όλους και πρωτίστως υγεία στα παιδιά!

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε κι εμείς πάρα πολύ.

Συνεχίζουμε τώρα με τον κ. Γιαννάκη Γαβριήλ από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και να προετοιμάζεται η κ. Ορφανίδου.

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δέκα μήνες μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης του τόπου από τον Νίκο Χριστοδουλίδη θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος ότι δικαιούται κάποια περαιτέρω πίστωση χρόνου η κυβέρνηση. Δεν μπορεί να δοθεί όμως, γιατί ο κόσμος δεν αντέχει, κύριε Χρύση!

Στο προεκλογικό πρόγραμμα του Νίκου Χριστοδουλίδη η μείωση του δυσβάστακτου κόστους παραγωγής στον πρωτογενή τομέα αποτελεί πρώτη προτεραιότητα. Μόνο που αυτή η προτεραιότητα δεν αποτυπώνεται σε κανένα σημείο του προτεινόμενου προϋπολογισμού ούτε σε καμιά απόφαση της κυβέρνησης τους τελευταίους δέκα μήνες. Η κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη πρέπει επιτέλους να αντιληφθεί ότι η προεκλογική περίοδος τελείωσε, ότι κυβερνά και ότι ο αγροτικός κόσμος δεν χορταίνει πλέον ούτε από υποσχέσεις ούτε από συμπάθεια, αλλά αναμένει έργα και επίλυση των προβλημάτων, που γίνονται βουνό.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα τελευταία δύο χρόνια οι αυξήσεις στο κόστος παραγωγής συνθλίβουν τους αγρότες μας, εξανεμίζουν το διαθέσιμο εισόδημά τους, την ίδια ώρα όμως οι λιανικές τιμές των αγροτικών προϊόντων τραβούν την ανιούσα εις βάρος των καταναλωτών. Οι αγρότες αδυνατούν να διασφαλίσουν τα προς το ζην και δεν λαμβάνουν παρά ένα ελάχιστο ποσοστό των τελικών τιμών. Τρίβουν βέβαια τα χέρια τους με ικανοποίηση οι μεσάζοντες, οι οποίοι στην ουσία καρπώνονται τον ιδρώτα των παραγωγών!

Την ίδια ώρα λοιπόν που οι γεωργοί στενάζουν από το αυξημένο κόστος, η κυβέρνηση και το αρμόδιο υπουργείο αρκούνται σε φραστικές εκδηλώσεις συμπάθειας και κατανόησης. Όλοι ανεξάριετα οι κλάδοι προειδοποιούν με περαιτέρω δυναμικές κινητοποιήσεις και όχι άδικα. Όποια μέτρα στήριξης έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα δεν αποτελούν παρά ημίμετρα και αποσπασματικές λύσεις. Και αν η κυβέρνηση δεν πείθεται από εμάς, ας ακούσει το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο συμμαρτυρεί την ίδια άποψη, ότι πρέπει επιτέλους να εφαρμοστούν ολιστικές και οριζόντιες λύσεις για την αντιμετώπιση του δυσβάστακτου κόστους παραγωγής.

Πετρέλαιο, ηλεκτρικό ρεύμα, φυτοφάρμακα, λιπάσματα αποτελούν θηλιά στον λαιμό των παραγωγών. Το χρωματισμένο αγροτικό πετρέλαιο, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά στο χωράφι, τιμολογείται σήμερα στο €1,11 το λίτρο από €0,78 πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Το πετρέλαιο για τη διακίνηση γεωργικών προϊόντων τιμολογείται σήμερα στο €1,55 το λίτρο και την προηγούμενη περίοδο είχε πλησιάσει και τα €2.

Λύσεις υπάρχουν, πολιτική βούληση είναι που δεν υπάρχει. Γνωρίζει πολύ καλά η κυβέρνηση ότι ο φόρος κατανάλωσης του πετρελαίου για οποιαδήποτε γεωργική χρήση από το χωράφι μέχρι την παράδοση των προϊόντων μπορεί να μειωθεί μέχρι τα €0,021 ανά λίτρο από τα €0,33 που πληρώνουν σήμερα οι γεωργοί μας. Απλώς, με χίλιες δυο προφάσεις επιλέγει να αφήνει τους γεωργούς να το πληρώνουν μέχρι και €2 το λίτρο.

Δεν μπορεί η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών από τους αγρότες να είναι η μοναδική σας πρόταση για μείωση του ενεργειακού κόστους! Η κυβέρνηση οφείλει να παρουσιάσει άμεσα αποτελεσματικές προτάσεις μείωσης του κόστους στους βασικούς συντελεστές παραγωγής που ήδη ανέφερα.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Φάκελος «χαλλουμί». Μια πονεμένη ιστορία, όχι βέβαια για όλους. Κάποιοι τρίβουν τα χέρια τους, ενώ οι πολλοί -και μιλώ για τους αιγοπροβατοτρόφους- βρίσκονται στο χείλος της καταστροφής. Η υπόθεση του χαλλουμιού αποτελεί, χωρίς ίχνος υπερβολής, ένα μνημείο ετεροβαρών αποφάσεων, παραλείψεων και παρανομιών την τελευταία δεκαετία. Για δέκα χρόνια η προηγούμενη κυβέρνηση διαβεβαίωσε ότι γίνονταν οι απαιτούμενοι έλεγχοι για διαπίστωση των ποσοτώσεων γάλακτος και της παράνομης χρήσης γαλακτόσκονης. Μόλις πέρσι αποκαλύφθηκε ότι επί της ουσίας κανένας έλεγχος δεν γινόταν, κανένα πρόστιμο δεν επιβλήθηκε ούτε η γαλακτόσκονη μπορεί να εντοπιστεί, καθώς η μέθοδος εντοπισμού της δεν μπορεί να πιστοποιηθεί!

Υπογράφηκε πέρσι από τους εμπλεκόμενους η ενδιάμεση συμφωνία, υποτίθεται, για την εφαρμογή του ΠΟΠ. Μια συμφωνία ετεροβαρής, γεμάτη κενά και ασάφειες. Το ΑΚΕΛ το επισήμανε από την πρώτη στιγμή. Αποδείχθηκε επίσης ως τέτοια από την πρώτη στιγμή, αφού πλείστες πρόνοιές της δεν εφαρμόστηκαν ποτέ. Θα πω μόνο το εξής, απολύτως ενδεικτικό της κατάστασης: Παραγωγοί χαλλουμιού ΠΟΠ διατηρούν αγωγές στα δικαστήρια εναντίον του ΠΟΠ με τεράστιους κινδύνους για το προϊόν από την εκδίκασή τους, την ώρα που στο πλαίσιο της συμφωνίας δεσμεύτηκαν να τις αποσύρουν. Οι κτηνοτρόφοι αναμένουν ακόμα τη στήριξη των €0,10 ανά λίτρο που περιλάμβανε η συμφωνία την περίοδο μέχρι τον περασμένο Ιούλιο. Από τον Ιούλιο και μετά δεν έχει επίσης επιτευχθεί καμία συμφωνία για την τιμή του γάλακτος, όπως επίσης προέβλεπε η συμφωνία. Το μόνο που έγινε ήταν η υποβολή αιτήματος από την κυβέρνηση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση για περαιτέρω πενταετή μεταβατική περίοδο, ικανοποιώντας στην ουσία όσους δεν θέλουν να εφαρμοστεί το ΠΟΠ.

Οι κτηνοτρόφοι δεν απαιτούν κρατική στήριξη! Απαιτούν απλώς εφαρμογή των νομοθεσιών και όσων έχουν κατοχυρωθεί. Η κυβέρνηση οφείλει, επτά μόλις μήνες πριν από την πλήρη εφαρμογή του ΠΟΠ, να τερματίσει τις παλινδρομήσεις και να δει τη μεγάλη εικόνα και το δημόσιο συμφέρον που επιβάλλει πιστή εφαρμογή όσων περιλαμβάνει η κατοχύρωση.

Η κτηνοτροφία του τόπου αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια εντεινόμενο και το πρόβλημα γειννιάσης με άλλες ασύμβατες χρήσεις. Η συνεχής επέκταση των οικιστικών ζωνών και η γειννιάσή τους με κτηνοτροφικές περιοχές δημιουργεί πολλά και δισεπίλυτα προβλήματα, με τις αποφάσεις πάντοτε να θυματοποιούν τους κτηνοτρόφους. Θα πρέπει να εκπονηθεί και να τηρηθεί ένας στρατηγικός σχεδιασμός χωροθέτησης των διάφορων χρήσεων γης με ορίζοντα τις επόμενες δεκαετίες.

Στον πολύ κρίσιμο τομέα των σιτηρών και της επάρκειας του κράτους σε αποθέματα η νυν κυβέρνηση δυστυχώς συνεχίζει στο ίδιο μοτίβο με την προηγούμενη. Μετά το κλείσιμο της Επιτροπής Σιτηρών το 2021 και την παράδοση του ρυθμιστικού ρόλου του κράτους στους ιδιώτες, η νυν κυβέρνηση φρόντισε να ικανοποιήσει και το τελευταίο «θέλω» των ιδιωτών εμπόρων και εισαγωγέων σιτηρών, απαλλάσσοντάς τους διά διατάγματος από την υποχρέωση να διατηρούν στρατηγικά αποθέματα σιτηρών. Αποτέλεσμα αυτής της απόφασης είναι η Κύπρος, μέσα σε ένα ρευστό και συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, να μη διαθέτει αυτή τη στιγμή στρατηγικά αποθέματα σιτηρών για ανθρώπινη χρήση.

Ο κλάδος της αλιείας είναι κοινή διαπίστωση πως είναι παραμελημένος και υποβαθμισμένος, με τα προβλήματα να διογκώνονται σε επικίνδυνο βαθμό τα τελευταία χρόνια. Οι εκτεταμένες περιοχές απαγόρευσης της αλιείας, που έχουν θεσπιστεί για διάφορους λόγους, η ραγδαία αύξηση του ενεργειακού κόστους, βασικού συντελεστή παραγωγής στον κλάδο, καθώς και τα άλτα χρόνια προβλήματα των αλιευτικών καταφυγίων και των συναφών υποδομών στην Κύπρο απειλούν τη βιωσιμότητα του κλάδου. Αποτελεί συνεπώς αδήριτη ανάγκη, τουλάχιστον ως άμεση ανακούφιση, η συνέχιση εφαρμογής του σχεδίου επιδότησης του πετρελαίου, το οποίο εφαρμόστηκε τα τελευταία δύο χρόνια και έδωσε ανάσα στους επαγγελματίες αλιείς. Ενδεχόμενη κατάργηση του σχεδίου θα οδηγήσει δυστυχώς τους πλείστους αλιείς εκτός επαγγέλματος.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όπως έχω ήδη αναφέρει, από τα σημαντικότερα προβλήματα του αγροτικού κόσμου είναι οι χαμηλές τιμές παραγωγού, σε σύγκριση με τις τιμές που καταβάλλει ο καταναλωτής. Απαιτούνται συνεπώς μέτρα εκσυγχρονισμού του συστήματος εμπορίας και καθορισμού τιμών γεωργικών προϊόντων, μακριά από τις αδιαφανείς διαδικασίες που ισχύουν σήμερα προς όφελος λίγων εμπόρων και εις βάρος των παραγωγών. Το δημοκρατήριο τιμών που εξήγγειλε μερικές φορές η προηγούμενη κυβέρνηση ακόμη αναμένεται. Επίσης, ο νόμος που ψήφισε η Βουλή πριν ακριβώς δύο χρόνια και εξήγγειλε πομπωδώς η κυβέρνηση ότι θα αντιμετώπιζε τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές εις βάρος των παραγωγών φαίνεται να μην εφαρμόζεται επαρκώς, με ελάχιστους ελέγχους και μηδαμινά πρόστιμα.

Η έλλειψη ρευστότητας των γεωργών ακόμα και για τις καθημερινές ανάγκες για γεωργικά χρειώδη, φάρμακα και λιπάσματα αποτελεί βραχνά για τους αγρότες. Η «Κάρτα του Αγρότη» που εξήγγειλε η νέα κυβέρνηση με προκαταβολή των εκταρικών επιδοτήσεων στην αρχή του έτους από μόνη της δεν μπορεί να αποτελέσει λύση. Χρειάζεται με την αποφασιστική εμπλοκή του κράτους η δημιουργία ενός εγγυοδοτικού μηχανισμού για τους αγρότες. Δεν γίνεται να αφηθεί και αυτό το θέμα στις τράπεζες!

Για την ανάγκη αλλαγών, προκειμένου το νέο Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων, το οποίο αντικατέστησε τον ΟΓΑ, να καταστεί δικαιότερο ως προς τις αποζημιώσεις που καταβάλλει στους πληγέντες γεωργούς, θα πω μόνο

την εξής από τις πολλές αδυναμίες, απολύτως ενδεικτική, και ας κρίνει ο καθένας: Το υπουργείο θεωρεί ως κανονική παραγωγή για σκοπούς αποζημίωσης τα 3,24 κιλά για κάθε δέντρο καρυδιάς, τα 8,14 κιλά για κάθε ελαιόδεντρο, τα 17,55 κιλά για κάθε δέντρο ροδακινιάς. Οποιοσδήποτε με ελάχιστες γνώσεις μπορεί να κρίνει αν οι πιο πάνω αριθμοί είναι ρεαλιστικοί ή εξευτελιστικοί για τους αγρότες μας!

Έχουμε δυστυχώς ενώπιόν μας έναν προϋπολογισμό διαχειριστικό, copy-paste των προηγούμενων της κυβέρνησης Αναστασιάδη, ο οποίος κινείται στη λογική της δημιουργίας πλεονασμάτων από τα αυξημένα έσοδα λόγω ακρίβιας, αγνοώντας παντελώς τη δραματική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι πλείστοι κλάδοι του πρωτογενούς τομέα, χωρίς να περιλαμβάνει ούτε ένα ολοκληρωμένο πλάνο αντιμετώπισης των προκλήσεων ούτε τις απαιτούμενες διορθωτικές αλλαγές που χρειάζεται για την εφαρμογή ενός βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου στον αγροτικό τομέα.

Κλείνοντας, θέλω να αναφερθώ στο μέγα θέμα της κλιματικής αλλαγής, η οποία, αν δεν προχωρήσουμε σε ριζικές αλλαγές, απειλεί να αφανίσει τον γεωργικό τομέα, θέμα για το οποίο βέβαια δεν φέρει την ευθύνη της απραξίας η παρούσα κυβέρνηση, φέρει όμως την ευθύνη να χαράξει την πορεία των αλλαγών σε συνεργασία και διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Η εντεινόμενη κλιματική αλλαγή επιβάλλει στρατηγικό επανασχεδιασμό του πρωτογενούς τομέα στην Κύπρο. Τα όλο και συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι τεράστιες ζημιές στην αγροτική παραγωγή πρέπει να ηγήσουν ως καμπανάκι κινδύνου για ανάληψη δράσης, προτού είναι αργά. Νέες καλλιέργειες, λαμβανομένων υπόψη των κλιματικών δεδομένων όπως διαμορφώνονται, ένταξη της τεχνολογίας στη γεωργία, επανασχεδιασμός του τι καλλιεργείται και πού και θα πρέπει να μπουν όλα επί τάπητος με μοναδικό γνώμονα τη βιωσιμότητα του γεωργικού τομέα, όχι για τα επόμενα πέντε ή δέκα χρόνια αλλά για τις επόμενες δεκαετίες.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κλείνω και φέτος την παρέμβασή μου με την επαρχία Αμμοχώστου. Η συνήθης εικόνα εγκατάλειψης της περιοχής τέτοια εποχή είναι αδιάψευστος μάρτυρας ότι τα προβλήματα παραμένουν και πολύ λίγα έχουν γίνει. Η επαρχία έχει ανάγκη από κίνητρα και αποφάσεις του κεντρικού κράτους που θα αντιμετωπίζουν το διαχρονικό πρόβλημα της εποχικότητας και θα τονώσουν την οικονομική δραστηριότητα. Η επαρχία έχει ανάγκη από έργα ανάπτυξης που θα βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και την καθημερινότητα των κατοίκων. Είναι λογικό ο Πρόεδρος να εξαγγέλλει ξανά έργα που εξήγγειλε δύο και τρεις φορές ο προηγούμενος Πρόεδρος, αλλά παρέμειναν στα χαρτιά. Όχι όπως τον δρόμο Δερύνειας-Σωτήρας, που χρειάστηκε δέκα χρόνια στους προϋπολογισμούς, προτού ξεκινήσουν τα έργα! Όχι όπως τις αναπλάσεις των πλατειών στο Φρέναρος και στη Σωτήρα, που κοντεύουν τα δέκα χρόνια και παραμένουν στα χαρτιά!

Ελπίζουμε επίσης το νέο τοπικό σχέδιο της περιοχής, το οποίο επίσης συμπληρώνει δέκα χρόνια παλινδρομήσεων, να δημοσιευθεί αρχές του νέου χρόνου όπως δεσμεύτηκε πρόσφατα ο αρμόδιος Υπουργός Εσωτερικών στην επιτροπή Εσωτερικών.

Ως ΑΚΕΛ, θα ασκούμε τακτικό κοινοβουλευτικό έλεγχο για την πρόοδο των έργων που εξαγγέλλονται.

Καλές γιορτές σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και τώρα ομιλήτρια είναι η κ. Σάβια Ορφανίδου από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΣΑΒΙΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ:

Τελευταία, αλλά εύχομαι όχι έσχατη, κυρία Πρόεδρε!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Έχουμε και μετά ακόμα!

ΣΑΒΙΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ:

Του πρωινού!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κυρία Πρόεδρε,

Φέτος συζητούμε τον πρώτο προϋπολογισμό της νέας κυβέρνησης. Αξιολογούμε θετικά το γεγονός ότι έχουμε ενώπιόν μας έναν πλεονασματικό προϋπολογισμό. Θετικές είναι και οι μακροοικονομικές προβλέψεις που τον συνοδεύουν για τον ρυθμό ανάπτυξης, για τη μείωση της ανεργίας, του πληθωρισμού, καθώς επίσης και για την περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους. Και όπως λέγαμε κι εμείς για δέκα ολόκληρα χρόνια -και συμφώνησε και χθες ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος- για να ευημερούν οι πολίτες, θα πρέπει να ευημερούν πρώτα οι αριθμοί.

Αποδεικνύεται για ακόμα μια φορά ότι μέσα από τη σκληρή δουλειά, τις μεταρρυθμίσεις και δύσκολες αποφάσεις δημιουργούνται εκείνες οι θετικές προϋποθέσεις που μπορούν πραγματικά να βελτιώσουν τη ζωή και την καθημερινότητα των συμπολιτών μας. Αυτά ακριβώς κάναμε κατά την προηγούμενη δεκαετία της δικής μας διακυβέρνησης, θέτοντας γερές βάσεις για τη σταθερή και βιώσιμη ανάπτυξη, την αναγκαία δημοσιονομική πειθαρχία, τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος, όλα αυτά δηλαδή για τα οποία περηφανεύεται σήμερα η νέα κυβέρνηση. Και είναι ακριβώς αυτά που αδυνατεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια να αναγνωρίσει το ΑΚΕΛ, το οποίο διαχρονικά καταγγέλλει τη δημοσιονομική πειθαρχία και υπονομεύει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, και είναι γι' αυτό ακριβώς τον λόγο που έχουμε μεγάλες ιδεολογικές διαφορές με το ΑΚΕΛ.

Και δεν είναι μόνο αυτά. Κληροδοτήσαμε στη νέα κυβέρνηση όλους τους αναγκαίους σχεδιασμούς για το μέλλον, οι οποίοι περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο σχέδιο «Κύπρος-το αύριο» για το 2035. Άλλωστε, μας ικανοποιεί που όλα τα έργα ανάπτυξης που βρίσκονται στον προϋπολογισμό του 2024 είναι αυτά που εμείς σχεδιάσαμε χωρίς κανένα νέο έργο, όπως δήλωσε ο ίδιος ο Υπουργός Οικονομικών κατά τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού. Κληροδοτήσαμε επίσης τις πολύ μεγάλες σημαντικές μεταρρυθμίσεις, τις οποίες έχει ήδη αναφέρει και η πρόεδρος μας, του ΓΕΣΥ, της κοινωνικής πρόνοιας, της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, της δικαιοσύνης, της τοπικής αυτοδιοίκησης και πολλά πολλά άλλα.

Όμως έχουμε σημαντικές διαφωνίες, καθώς και προτεραιότητες πολιτικής από την παρούσα κυβέρνηση. Διαφωνήσαμε και διαφωνούμε έντονα με τη μαζική αποδέσμευση χιλιάδων θέσεων εργασίας στο δημόσιο, κάτι για το οποίο προειδοποιήσαμε έγκαιρα. Πιστεύουμε στην αυστηρή ιεράρχηση των αναγκών, για να μην επιστρέψουμε πίσω στα παλιά, όπου οι προσλήψεις γίνονταν ανεξέλεγκτα. Είναι για αυτό τον λόγο ακριβώς που εκφράζουμε την ανησυχία μας για την αύξηση του κρατικού μισθολογίου κατά 15% σε ένα μόλις έτος, για να ψάχνουμε τώρα και οίκο από το εξωτερικό, για να μας κάμει σχετικές μελέτες, μία ανησυχία που εκφράστηκε λεκτικά τουλάχιστον πάλι από τον ίδιο τον Υπουργό Οικονομικών αυτής της κυβέρνησης. Την ίδια ανησυχία εκφράζουμε και για άλλες λειτουργικές και μόνιμες ανελαστικές δαπάνες του κράτους, όπως η αύξηση της ΑΤΑ χωρίς πλαφόν, για τις οποίες θα καταβάλλουμε μεγάλα κονδύλια για τις δεκαετίες που έρχονται. Ακριβώς γι' αυτό τον λόγο οι ανησυχίες μας δεν είναι για το σήμερα αλλά για τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Οι μόνιμες ανελαστικές δαπάνες θα διογκώνονται συνεχώς, ενώ τα έσοδα και η καλή πορεία της οικονομίας θα είναι πάντα αβέβαιη, γιατί γνωρίζετε ότι εξαρτόμαστε και από εξωγενείς παράγοντες. Γιατί το σημερινό πλεόνασμα οφείλεται αποκλειστικά στην καλή ροή εσόδων εξαιτίας των σημερινών συνθηκών και όχι στη συγκράτηση των δαπανών.

Ας έχουμε υπόψη μας -και τούτο είναι πολύ σημαντικό- ότι αυτή η διόγκωση των ανελαστικών δαπανών είναι εις βάρος πολιτικών και άλλων ομάδων του πληθυσμού, στις οποίες εμείς έχουμε δώσει προτεραιότητα στις πολιτικές μας, όπως η στήριξη των ασθενών μας, των τρίτεκνων και πολύτεκνων οικογενειών, των χαμηλόμισθων -αυτών που αδικώς αποκλείστηκαν από τη συμφωνία που έγινε για ανέλιξη των κλιμάκων τους- των χαμηλοσυνταξιούχων, της μεσαίας τάξης και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ως προτεραιότητα επίσης έχουμε στις πολιτικές μας και αυτές που μειώνουν το φορολογικό βάρος και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας. Είναι σε αυτό το πλαίσιο που προτείναμε, αλλά και πετύχαμε τη μείωση της φορολογίας στους καταθέτες από το 30% στο 17%. Προτείναμε επίσης τη σταδιακή κατάργηση του τέλους εταιρειών των €350, καθώς και τη φορολόγηση των μεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων στη βάση του οικογενειακού εισοδήματος.

Προκλήσεις και κίνδυνοι πάντοτε θα υπάρχουν. Οι σημερινές προκλήσεις για μας εντοπίζονται στα αυξημένα επιτόκια, στο αυξημένο κόστος στέγασης και τα ενοίκια, καθώς και στο υψηλό ενεργειακό κόστος και κόστος βασικών προϊόντων. Προτείναμε έγκαιρα στην κυβέρνηση ένα πακέτο μέτρων, το οποίο ήταν και συνεκτικό και δημοσιονομικά εφικτό. Ήταν τεράστιο σφάλμα οικονομικής πολιτικής η διακοπή των μέτρων για τα καύσιμα και το ρεύμα μεσούσης της καλοκαιρινής περιόδου. Αυτό είχε ως συνέπεια την αναζωπύρωση του πληθωρισμού, της ακρίβιας, τις ανατιμήσεις προϊόντων και ήταν ένας από τους λόγους της μηδαμινής επίδρασης από τις μειώσεις του ΦΠΑ που έγιναν από την κυβέρνηση.

Ένας ακόμα σημαντικός κίνδυνος αποσταθεροποίησης της οικονομίας μας είναι και οι οριζόντιες και πολύ επικίνδυνες προτάσεις για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και για τις εκποιήσεις, οι οποίες συνήθως τίθενται από το ΑΚΕΛ, από το ΕΛΑΜ και δυστυχώς και από πλευράς της κυβέρνησης. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός, είτε όταν ήταν κυβέρνηση είτε τώρα που είναι αντιπολίτευση, τηρεί την ίδια στάση ευθύνης, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τους συμπολίτες μας που έχουν πρόβλημα με τα δάνειά τους, αλλά, όπως έχουμε πει χιλιάδες φορές, τους καταθέτες, τους συνεπείς δανειολήπτες, τους εγγυητές, τα νεαρά ζευγάρια και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, για τους οποίους δεν πρέπει να καταστεί ο δανεισμός απαγορευτικός. Μόλις πρόσφατα στηρίξαμε τις βελτιώσεις στο πλαίσιο διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων που στηρίζουν τους συνεργάσιμους δανειολήπτες, ενώ την ίδια ώρα σταθήκαμε βεβαίως για ακόμη μια φορά ως ανάχωμα για την αποτροπή επικίνδυνων προτάσεων.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση του Κύπριου πολίτη που έγινε πραγματικότητα κατά τη δική μας διακυβέρνηση είναι το Γενικό Σύστημα Υγείας. Ένας μη αμελητέος κίνδυνος για τη δημοσιονομική σταθερότητα, όπως καταγράφεται από την ίδια την κυβέρνηση, είναι οι δαπάνες του ΓΕΣΥ, καθώς και η μεταφορά πιστώσεων και υποχρεώσεων στον κρατικό προϋπολογισμό. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει τονίσει πολλές φορές ότι θα διαφυλάξει τη φιλοσοφία του ΓΕΣΥ, ωστόσο θα επιδιώξει αφενός τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ασθενείς και αφετέρου τους αποτελεσματικότερους ελέγχους των δαπανών του ΟΑΥ, με στόχο βεβαίως να έχουμε μακροπρόθεσμα βιωσιμότητα για το ΓΕΣΥ, που θα εξυπηρετήσει βεβαίως και τις μελλοντικές γενεές.

Τα κρατικά μας νοσηλευτήρια αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του ΓΕΣΥ και μέσω της αυτονόμησής τους θα μπορούν να αντιμετωπίσουν τις σημερινές προκλήσεις, για να γίνουν πιο ανταγωνιστικά στα νέα δεδομένα. Σε αυτό το πλαίσιο η οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των κρατικών μας νοσηλευτηρίων είναι επιτακτική ανάγκη και ως εκ τούτου θα μελετήσουμε πολύ αυστηρά και σοβαρά την υπό προϋποθέσεις παράταση στην κάλυψη των ελλειμμάτων του ΟΚΥΠΥ. Παράλληλα, δεν θα σταματήσουμε να τονίζουμε ότι αυτοί που βάζουν εμπόδια στην αυτονόμηση των κρατικών νοσηλευτηρίων είναι αυτοί που καταστρατηγούν τη φιλοσοφία του ΓΕΣΥ, που όλοι ψηφίσαμε.

Κυρία Πρόεδρε,

Διαχρονική κοινή συνισταμένη για όσους βρίσκονται σε αυτά τα έδρανα είναι να επιδιώκουμε τη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση και συμβιβασμό, για να προωθούμε νομοθετήματα που κάνουν καλό και βελτιώνουν την καθημερινότητα των συμπολιτών μας. Εχθρός των πιο πάνω είναι πάντοτε ο λαϊκισμός, οι ανέξοδες υποσχέσεις, αλλά και η επιδίωξη της δημιουργίας εντυπώσεων. Είναι σε αυτά τα πλαίσια που πρέπει να αντιληφθούμε όλοι μας επιτέλους ότι η σοβαρότητα και η γνώση επί των θεμάτων, συνεπικουρούμενες από τη θέση αρχής που έχει τον πολίτη πρώτα και πάνω από όλα, είναι η όλη πεμπτούσια της προσφοράς από θέσεις ευθύνης. Σε αυτό το πλαίσιο ακριβώς ως Δημοκρατικός Συναγερμός καταθέσαμε προτάσεις και εισηγήσεις που βελτιώνουν την καθημερινότητα των συμπολιτών μας.

Μία από τις μεγαλύτερες κοινωνικές ανάγκες είναι η επέκταση της άδειας μητρότητας. Μετά το μεγάλο βήμα που πέτυχε η αιώνιστη Ζέτα Αιμιλιανίδου για την επέκταση της άδειας μητρότητας στις είκοσι δύο βδομάδες για το δεύτερο παιδί και στις είκοσι έξι βδομάδες για το τρίτο παιδί, ως Δημοκρατικός Συναγερμός υποβάλαμε πρόταση για επέκταση της άδειας μητρότητας στις είκοσι έξι βδομάδες από το πρώτο παιδί. Θεωρούμε ότι τώρα είναι η ώρα για την έναρξη της συζήτησης για περαιτέρω επέκταση, λαμβάνοντας υπόψη βεβαίως όλα τα πρακτικά ζητήματα που θα προκύψουν από πλευράς εργοδοτών, την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση των υποδομών φύλαξης των παιδιών, αλλά και την ανάγκη για διεξαγωγή αναλογιστικής μελέτης. Αναμένουμε από την κυβέρνηση να αφουγκραστεί τις ανάγκες τόσο της μητέρας όσο και του παιδιού, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που τα νεογνά γεννιούνται πρόωρα, και να επεξεργαστεί τρόπους που να διευκολύνουν τους νέους γονείς και να αντιμετωπίζουν παράλληλα την υπογεννητικότητα που μαστίζει τη χώρα μας.

Μεγάλο βήμα μπροστά αποτελεί και η έγκριση του νομοσχεδίου που κατατέθηκε από τον τέως Υπουργό Υγείας κ. Χατζηπαντέλα, που αφορά την ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, στην οποία ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει συμβάλει διαχρονικά. Σε αυτό το σημείο να επισημάνω, όπως έχει ήδη επισημανθεί και από τον συνάδελφο τον Χαράλαμπο Πάζαρο, ότι μετά από εισήγηση του Δημοκρατικού Συναγερμού αναθεωρήθηκε το υφιστάμενο σχέδιο επιδότησης για την πρώτη εξωσωματική και αυξήθηκε από τις €2.500 στις €3.500 και προς αυτή την κατεύθυνση, με γνώμονα το δυσβάστακτο οικονομικό βάρος που επωμίζονται πολλές γυναίκες και αναγκάζονται να κάνουν πολλές φορές αυτή τη διαδικασία, θα εντείνουμε τις προσπάθειές μας για αύξηση της κρατικής χορηγίας στις €3.500 για όλες τις διαδικασίες της εξωσωματικής.

Επιπρόσθετα με τα πιο πάνω εντάσσεται και η πρόσφατή μας εισήγηση για την ανάγκη έγκυρης και έγκαιρης ενημέρωσης των πολιτών, ενήλικων και παιδιών, όταν διαγιγνώσκονται με καρκίνο, να ενημερώνονται για τη δυνατότητα διαφύλαξης της γονιμότητάς τους πριν από την έναρξη των χημειοθεραπειών. Προς τούτο προτείνουμε τη θεσμοθέτηση, είτε μέσω των πρωτοκόλλων είτε διά νομοθεσίας, μιας πολυθεματικής ομάδας γιατρών, στην οποία θα περιλαμβάνεται και γιατρός εξειδικευμένος σε αυτά τα θέματα, για να δίνει και κατάλληλες συμβουλές την κατάλληλη στιγμή.

Η πανδημία του κορωνοϊού ανέδειξε τη σημαντικότητα της αντιμετώπισης προβλημάτων ψυχικής υγείας σε μικρούς και μεγάλους και είναι σε αυτό το πλαίσιο που για ακόμη μια φορά ο Δημοκρατικός Συναγερμός προτάσσει τη δική του πρόταση για την ανάγκη σχεδιασμού μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την ψυχική υγεία, η οποία θα αντιμετωπίζει ολιστικά το όλο ζήτημα. Εισηγηθήκαμε επίσης τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου σύμφωνα με το οποίο θα ενεργείται προληπτικός έλεγχος ψυχικής υγείας κατά την πρώιμη παιδική ηλικία.

Επιπρόσθετα, σημαντική θεωρούμε πως είναι και η δική μας πρόταση νόμου για τη νομική υποχρέωση όλων των γιατρών -και όχι μόνο αυτών που είναι εντός ΓΕΣΥ- για τη σύναψη ασφαλιστικής κάλυψης έναντι αστικής ευθύνης για επαγγελματική αμέλεια.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού ασκήσαμε έντονη κριτική για μια σειρά θεμάτων. Το πρώτο απ' αυτά έχει ήδη λεχθεί πολλάκις, αφορούσε το Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου, το οποίο εμείς προωθήσαμε, επί δικής μας διακυβέρνησης, δεν είχε συμπεριληφθεί αρχικά το κονδύλι. Ευτυχώς, μετά από πιέσεις όλων μας -και των οργανωμένων συνόλων, οφείλω να πω- καταφέραμε να πετύχουμε τη συμπερίληψη του κονδυλίου στον προϋπολογισμό. Αυτό που δυστυχώς με λύπη μας δεν έχουμε καταφέρει να συμπεριλάβουμε είναι αυτό για το οποίο ήδη η πρόεδρός μας, ως Πρόεδρος της Βουλής βεβαίως, απέστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για να συμπεριληφθεί κονδύλι για κάλυψη των μη ιατρικών εξόδων των συνοδών των επιδοτούμενων ασθενών, κάτι που φέρνει τις οικογένειες στα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Δυστυχώς, ακόμη δεν έχει κατατεθεί το εν λόγω κονδύλι και ευελπιστούμε ότι σύντομα η κυβέρνηση θα επιληφθεί και αυτού του θέματος.

Ένα ακόμη θέμα για το οποίο δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία είναι το νομοθετικό πλαίσιο για τις πανεπιστημιακές κλινικές. Η Κύπρος σήμερα είναι το μόνο ευρωπαϊκό μέλος που δεν έχει πανεπιστημιακό νοσοκομείο και αυτό είναι εις βάρος της ακαδημαϊκής, φοιτητικής, αλλά και ιατρικής κοινότητας της χώρας. Συνεπώς, αναμένουμε το συντομότερο να κατατεθεί κι αυτό το νομοσχέδιο. Επιπρόσθετα, αναμένουμε και την υλοποίηση της δέσμευσης από την Υπουργό Υγείας για τη δημιουργία της Ηπατολογικής Κλινικής για τους ενήλικες, κάτι το οποίο ήταν δική μας πρόταση, του Δημοκρατικού Συναγερμού, και την άμεση πρόσληψη δύο εξειδικευμένων γιατρών που να την υπηρετούν, καθώς επίσης και την ενίσχυση της Γρηγορείου Πνευμονολογικής Κλινικής για την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμπολιτών μας με HIV και AIDS.

Ακόμα ένα σημείο κριτικής είναι η προώθηση ενός πλαισίου ιατρικής και εισοδηματικής στήριξης των συνανθρώπων μας και ιδιαίτερα των παιδιών με μέτρια αναπηρία. Θεωρούμε επιτακτική -και θα το τονίσω, επιτακτική- την ανάγκη για επαναξιολόγηση των διαδικασιών του κράτους, ούτως ώστε άτομα με μέτρια αναπηρία και όχι μόνο με βαριά ή σοβαρή αναπηρία να λαμβάνουν αυξημένα ωφελήματα. Στο πλαίσιο της κοινωνικής στήριξης εντάσσεται και το γεγονός ότι η αύξηση του 5% -του 5%!- του επιδόματος τέκνου που εξήγγειλε η κυβέρνηση για τις τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες δεν είναι αρκετό, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τελευταία χρόνια το μέσο κόστος ζωής αυξήθηκε κατά 13%. Και παρ' όλες τις έντονές μας πιέσεις και γι' αυτό το θέμα, ούτε γι' αυτό το θέμα έχει επιτευχθεί κονδύλι στον κρατικό προϋπολογισμό.

Τέλος, θεωρούμε -ο αγαπητός ο Αλέκος Τρυφωνίδης δεν είναι εδώ- θεωρούμε ότι ο θεσμός του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων είναι ένας θεσμός που με μεγάλη επιτυχία θέσπισε η προηγούμενη κυβέρνηση, η κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού, η οποία έθεσε σε εφαρμογή την εθνική στρατηγική για τις ορεινές περιοχές του Τροόδου. Είναι με μεγάλη μας λύπη που παρατηρούμε ότι η νυν κυβέρνηση δεν έχει προχωρήσει ακόμα στον διορισμό του νέου επιτρόπου, παρότι μετά από δικές μας έντονες πιέσεις έχει δηλώσει ότι θα το πράξει. Θα επαναλάβουμε για πολλοστή φορά ότι αυτό για μας είναι απαράδεκτο και καλούμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να διορίσει άμεσα Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο προϋπολογισμός που βρίσκεται ενώπιόν μας πληροί τις κύριες και βασικές μας προϋποθέσεις όπως τις έχουμε αναλύσει πριν. Θα ψηφίσουμε τον κρατικό προϋπολογισμό, γιατί βάζουμε πάνω απ' όλα το καλώς νοούμενο συμφέρον των δικών μας συμπολιτών, γιατί γνωρίζουμε πρώτοι εμείς, που είχαμε αναλάβει τη χώρα στο χείλος της καταστροφής το 2013, πόσο σημαντική είναι η αξία της μακροοικονομικής σταθερότητας για την πραγματική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της καθημερινότητας των συμπολιτών μας.

Κλείνοντας την ομιλία μου, θέλω να ευχαριστήσω για ακόμη μια φορά τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών και όλα τα υπουργεία για την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού! Ιδιαίτερες ευχαριστίες στη γραμματεία μας στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, στους ακούραστους Κωνσταντίνο, Σταυρούλα, Αντώνη και Παναγιώτη, στην πρόεδρο της επιτροπής Οικονομικών Χριστιάνα Ερωτοκρίτου για την άφογη συνεργασία και στους συναδέλφους στην εν λόγω επιτροπή! Και βεβαίως, όπως πάντοτε, το τελευταίο «ευχαριστώ» το οφείλω και το λέω πάντοτε εγώ στον δικό μου συνεργάτη -ο οποίος θεωρώ ότι είναι ο καλύτερος συνεργάτης στη Βουλή- τον Στέφανο Καραολή, τον εκ Παλαιχωρίου ορμώμενο, με τον οποίο πιστεύω ότι έχουμε δημιουργήσει εδώ και πάρα πολλά χρόνια μια δυνατή ομάδα, με στόχο να υπηρετούμε τον πολίτη στον μέγιστο βαθμό που μπορούμε εμείς!

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ!

Εύχομαι σε όλους καλές γιορτές, με αισιοδοξία και πίστη και καλή λευτεριά στον τόπο μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μετά και την παραστατική ομιλία της κ. Ορφανίδου, την οποία ευχαριστούμε πολύ, η ώρα είναι 2.10 μ.μ.!

Συνάδελφοι, να κάμουμε διάλειμμα μέχρι τις 3.00 μ.μ. και να συνεχίσουμε, για να τελειώσουμε γύρω στις 8.00-8.30 μ.μ. Εντάξει;

Οπότεν, διακόπτεται η ολομέλεια του σώματος για πενήντα λεπτά ακριβώς.

(Ωρα διακοπής: 2.10 μ.μ.)

(Ωρα επανέναρξης: 3.10 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, συνεχίζουμε τη συζήτηση των προϋπολογισμών.

Στο βήμα ο κ. Ανδρέας Αποστόλου από την ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα.

Και να καλωσορίσουμε την Υπουργό Υγείας κ. Κανάρη και την Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας και την Υφυπουργό Πολιτισμού!

Καλώς ορίσατε!

Ελάτε εδώ, ελάτε εδώ. Ωραία!

Κύριε Αποστόλου, σας ακούμε με πολλή προσοχή.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ:

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητή κυρία υπουργέ και αγαπητές κυρίες υφυπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κάθε χρόνο βάζουμε νέους στόχους και κάθε τέλος του χρόνου είναι η ώρα του απολογισμού, προκειμένου να εξετάσουμε αν συμβάλαμε, για να πάρουμε την πατρίδα και τον λαό μας ένα βήμα μπροστά. Γιατί είναι με πράξεις που αποδεικνύουμε ότι έχουμε πραγματική έγνοια για όσα και για όσους αγωνιζόμαστε.

Κλείνει αυτή την περίοδο η μισή μας θητεία ως μελών του κοινοβουλίου. Για μένα προσωπικά η πρώτη μισή θητεία και είναι η ευκαιρία να κάνω τον δικό μου απολογισμό, αλλά και να ορίσω τους νέους στόχους για το 2024, με αφορμή και τον προϋπολογισμό που έχει κατατεθεί από την κυβέρνηση για τη χρονιά που έρχεται.

Πίστευα και πιστεύω ότι πολύ πιο χρήσιμοι για την πατρίδα μας είμαστε, όταν επιλέγουμε να αφοσιωνόμαστε σε συγκεκριμένους τομείς. Πιστεύω στην εξειδίκευση και αυτό έκανα τόσο στην επαγγελματική μου ζωή όσο και σήμερα στην κοινοβουλευτική μου θητεία. Θέτοντας λοιπόν το όραμά μου ενώπιον των πολιτών, όταν ζήτησα την ψήφο τους, κατέθεσα τους τομείς που ήθελα να εργαστώ και τα θέματα στα οποία ήθελα να αφοσιωθώ. Θέματα που αφορούν την παιδεία, την υγεία και την πρόνοια, αλλά και την αφοσίωσή μου στην ανάπτυξη της επαρχίας μου της Λάρνακας, καθώς και στην ευημερία των ανθρώπων της.

Είμαι χαρούμενος, γιατί για όσα πίστευα ότι μπορούμε να αλλάξουμε σιγά σιγά καταφέρνουμε να πετυχαίνουμε μικρούς ή μεγάλους στόχους, κυρίως για τους χρόνιους ασθενείς, τα άτομα με αναπηρία, τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, αλλά και για τους νέους γονείς, όπως εμένα, που η πολιτεία θα πρέπει εμπράκτως να τους στηρίζει.

Θα τα καταγράψω λοιπόν τα όσα πιστεύω ταπεινά ότι πετύχαμε στους πιο πάνω τομείς, τα όσα καταγράφονται στον προϋπολογισμό του 2024, αλλά και όσα θα θέσουμε ως στόχο για τους πρώτους μήνες του νέου έτους.

Χαίρομαι, γιατί στο τιμόνι του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας βρίσκεται η κ. Αθηνά Μιχαηλίδου, άνθρωπος με γνώση και όραμα, άνθρωπος δεκτικός και συναινετικός, που έφερε ηρεμία στον χώρο της παιδείας και μήνα με μήνα δίνει λύσεις σε προβλήματα που ταλαιπωρούσαν την παιδεία του τόπου μας για πολλά χρόνια. Ήδη στους πρώτους μήνες στο τιμόνι του υπουργείου πετύχαμε μεταξύ άλλων την εφαρμογή του νέου συστήματος αξιολόγησης των μαθητών στη μέση εκπαίδευση, την κατάργηση της αγοράς υπηρεσιών στην εκπαίδευση, την επέκταση του ολοήμερου σχολείου και την έναρξη του προγράμματος εγκατάστασης κλιματιστικών στα σχολεία μας.

Χαίρομαι επίσης ιδιαίτερα, γιατί η πρόταση νόμου που κατέθεσα για την ισότητα των φύλων στον αθλητισμό αγκαλιάστηκε τόσο από το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας όσο και τον ΚΟΑ και ψηφίστηκε από την ολομέλεια του σώματος και αποτελεί πλέον νόμο του κράτους.

Σε συνεργασία με την κ. Μιχαηλίδου, αλλά και με την κ. Κανάρη, εγκρίθηκε η πρότασή μας για την ανάγκη στήριξης παιδιών με πολύ σοβαρές αναπηρίες που έχουν ανάγκη εξειδικευμένου συνοδού-νοσηλεύτη, για να μπορούν να φοιτούν με ασφάλεια στα σχολεία μας. Το κάθε παιδί έχει το δικαίωμα στη φοίτηση, στην αγάπη, στη φιλία και στο παιχνίδι.

Ορίσαμε μαζί και σε συνεργασία τους στόχους για τη νέα χρονιά, οι οποίοι αφορούν τη σταδιακή επέκταση της δωρεάν προδημοτικής από την ηλικία των τεσσάρων ετών, δημιουργώντας σε συνάρτηση και με το πρόγραμμα του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα στήριξης των παιδιών και των οικογενειών τους από τη βρεφική ηλικία μέχρι και το δημοτικό. Την αναβάθμιση του ολοήμερου σχολείου

και τη διασύνδεσή του με τον πρωινό χρόνο, τη λειτουργία του όλους τους μήνες λειτουργίας των σχολείων, καθώς και την επέκτασή του και σε άλλα σχολεία προδημοτικής και δημοτικής εκπαίδευσης. Την ολοκλήρωση του διαλόγου για τη σταδιακή εφαρμογή της ενιαίας/συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και κατάθεση της νέας νομοθεσίας τους επόμενους μήνες, αλλά και την ουσιαστική στήριξη των παιδιών με αναπηρίες με στόχο την απρόσκοπτη ένταξή τους στο εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Για μένα όμως η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσουμε είναι η έξαρση της ενδοσχολικής βίας και του σχολικού εκφοβισμού. Δεν μπορούμε πλέον να επενδύουμε μόνο στα θέματα καταστολής, πρέπει να επενδύσουμε σοβαρά και στα θέματα της πρόληψης. Πρέπει να μάθουμε στα παιδιά μας τον σεβασμό της διαφορετικότητας, την αγάπη και την ενσυναίσθηση. Πρέπει να σχεδιάσουμε και να εφαρμόζουμε προγράμματα που να εκπαιδεύουν παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Χαίρομαι ιδιαίτερα για τη συνεργασία του υπουργείου με έναν εξαιρετικό ακαδημαϊκό και φίλο, τον δόκτορα Κώστα Φάντη, όπως επίσης χαίρομαι, γιατί ξεκινήσαμε φέτος να εφαρμόζουμε ως Ίδρυμα Χριστίνα Α. Αποστόλου σε συνεργασία με το υπουργείο και τον οργανισμό «Hope For Children» ένα πρωτοπόρο πρόγραμμα, που απευθύνεται σε παιδιά από την προδημοτική μέχρι και το λύκειο. Έχουμε όμως αρκετό δρόμο να διανύσουμε και θα το πράξουμε με σοβαρότητα, μακριά από λαϊκισμό και πάντα σε συνεργασία με όσους έχουν εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία για αυτό το πολύ λεπτό και σοβαρό θέμα.

Λίγο πριν το τέλος αυτής της χρονιάς, πετύχαμε έναν πολύ σημαντικό στόχο, για τον οποίο εργαζόμασταν εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Με την εκλογή μου στη Βουλή των Αντιπροσώπων, ζήτησα όπως εγγραφεί το θέμα για ανάγκη διορισμού νέου προέδρου και μελών της Εθνικής Επιτροπής για τον Καρκίνο μετά τον διορισμό της κ. Στέλλας Κυριακίδου στη θέση της Επιτρόπου Υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο δρ Παύλος Δράκος και τα μέλη της επιτροπής ολοκλήρωσαν όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες για τη δημιουργία του Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου, του φορέα που θα συντονίζει, θα σχεδιάζει και θα υλοποιεί όλες τις δράσεις για τη στήριξη των καρκινοπαθών, αλλά και των οικογενειών τους. Η ένταξη της δημιουργίας του στον κρατικό προϋπολογισμό του 2024 αποτελεί ένα σημαντικό ορόσημο. Θα ήθελα προσωπικά να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκο Χριστοδουλίδη, αλλά και την Υπουργό Υγείας την κ. Πόπη Κανάρη! Μέσα από τη Μόνιμη Επιτροπή Καρκίνου της Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ασθενών Κύπρου, στην οποία συμμετέχω, και σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή για τον Καρκίνο θα εργαστούμε για την υλοποίησή του τους επόμενους μήνες.

Η λειτουργία στη Λάρνακα του κέντρου ανακουφιστικής φροντίδας του ΠΑΣΥΚΑΦ, αλλά και η έναρξη των εργασιών της διαμόρφωσης του δεύτερου ορόφου της νέας πτέρυγας του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας, που θα φιλοξενήσει τη Μονάδα Καθημερινής Φροντίδας Καρκινοπαθών, αποτελούν σημαντικές διεκδικήσεις μας για την αναβάθμιση των υπηρεσιών φροντίδας για τους καρκινοπαθείς της επαρχίας μας.

Η συνεργασία μου με τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Θαλασσαιμίας και η ομόφωνη έγκριση της πρότασης νόμου την οποία κατέθεσα για εγγραφή εθελοντών αιμοδοτών με την έκδοση της άδειας οδήγησης αποτελεί σημαντικό βήμα για την ενίσχυση της Τράπεζας Αίματος. Είμαι σε συνεχή επικοινωνία με το Τμήμα Οδικών Μεταφορών και γνωρίζω ότι θα εφαρμοστεί η σχετική νομοθεσία τις επόμενες εβδομάδες.

Η ένταξη των υπηρεσιών αποκατάστασης στο ΓΕΣΥ αποτελεί σημαντική κατάκτηση για τη χρονιά που έφυγε. Βέβαια, εκκρεμεί η έγκριση της νομοθεσίας για τη λειτουργία των κέντρων αποκατάστασης, όπως επίσης και η ανάγκη για επέκταση του σχεδίου στήριξης των χρόνιων ασθενών μετά τη νοσηλεία τους.

Η πρόσφατη συμφωνία του Υπουργείου Υγείας για τη δημιουργία Ηπατολογικής Κλινικής αποτελεί επιβράβευση των αγώνων των ασθενών και των συνδέσμων τους. Θα ήθελα να συγχαρώ τον καλό φίλο δημοσιογράφο Σταύρο Κυπριανού για την καταλυτική του παρέμβαση, τον αγώνα και την επιμονή του! Επίσης θέλω να συγχαρώ τους συνδέσμους ασθενών των ατόμων με ηπατολογικά προβλήματα για τις άοκνες προσπάθειές τους και την αφοσίωσή τους στον στόχο, ο οποίος έχει επιτευχθεί!

Μια από τις μεγαλύτερες πληγές και αδικίες αποτελεί η διαχρονική απουσία της πολιτείας στη στήριξη των ασθενών που αναγκάζονται να μεταβούν για θεραπεία στο εξωτερικό και των οικογενειών τους. Οικογένειες που το ίδιο το κράτος τους στέλνει στο εξωτερικό, γιατί δεν μπορεί να τους περιβάλει στην Κύπρο, αναγκάζονται να μεταναστεύσουν για μήνες ή ακόμα και για χρόνια. Δυστυχώς, απουσιάζει ένα οργανωμένο σχέδιο στήριξης αυτών των οικογενειών. Γνωρίζω πολύ καλά το πρόβλημα και η αφοσίωσή μου στην επίλυσή του αποτελεί για μένα στόχο ζωής.

Για δεκαεφτά χρόνια, μέσα από το Ίδρυμα Χριστίνα Α. Αποστόλου και σε συνεργασία με άλλους μη κυβερνητικούς φορείς, που επιτελούν σπουδαίο και θεάρεστο έργο, προσπαθούμε να καλύψουμε την απαράδεκτη απουσία της πολιτείας. Δεν μπορεί όμως η ιδιωτική πρωτοβουλία να αναλαμβάνει τις ευθύνες του κράτους ούτε η φιλανθρωπία να αντικαθιστά το κράτος πρόνοιας. Με την εκλογή μου, ανέλαβα πρωτοβουλία, για την οποία χαίρομαι, γιατί αγκαλιάζεται ομόφωνα και αποτελεί πλέον απαίτηση της κοινωνίας των πολιτών. Είμαι σε συνεχή επικοινωνία με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, την Υπουργό Υγείας και την Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας για το θέμα. Χαίρομαι, γιατί ο ίδιος ο Πρόεδρος ζήτησε σε συνέδρια του Υπουργικού Συμβουλίου από την Υπουργό Υγείας να ετοιμάσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο και να το καταθέσει ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου.

Δυστυχώς, ο προϋπολογισμός που έχουμε ενώπιόν μας δεν περιλαμβάνει σήμερα αυτό τον σχεδιασμό. Έχω όμως τη διαβεβαίωση ότι τους επόμενους δύο μήνες θα ολοκληρωθεί και θα υλοποιηθεί μέσα από την κατάθεση σχετικού συμπληρωματικού προϋπολογισμού. Σε κάθε περίπτωση, θα παρακολουθούμε στενά το θέμα και θα ήθελα να στείλω το μήνυμα προς πάσα κατεύθυνση ότι δεν πρόκειται να επιτρέψουμε και να αποδεχτούμε να ανατραπεί αυτός ο σχεδιασμός.

Μέσα στις προσπάθειές μας για τη χρονιά που φεύγει, αλλά και για αυτήν που έρχεται είναι και τα θέματα κοινωνικής πρόνοιας. Η πρόταση νόμου που κατέθεσα για τον εκσυγχρονισμό των αναπηρικών επιδομάτων και τον τερματισμό της απαράδεκτης πρόνοιας της νομοθεσίας για αποκοπή τους, όταν άτομο με αναπηρία παντρευτεί, λόγω εισοδημάτων του ή της συζύγου του, στηρίζεται τόσο από την ίδια την Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας, την οποία ευχαριστώ, όσο και από όλες τις κοινοβουλευτικές ομάδες, αλλά και την Επιτροπή Διοικήσεως και Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Θέλω να ευχαριστήσω τις οργανώσεις αναπήρων για τη συνεργασία και τη στήριξη!

Ενώπιον της επιτροπής Μεταφορών είναι και η πρόταση νόμου που κατέθεσα και αφορά την αύξηση των ποινών για στάθμευση σε χώρους αναπήρων από μη δικαιούχα άτομα.

Η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός του επιδόματος φροντίδας και η αναγνώριση του ρόλου των άτυπων φροντιστών θα πρέπει να αποτελεί σημαντικό πυλώνα στην προσπάθεια στήριξης των ατόμων με αναπηρία, χρόνιων ασθενών και στήριξης των οικογενειών τους.

Στο προεκλογικό πρόγραμμα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, μετά από δική μας εισήγηση, έχει ενταχθεί το ζήτημα της επέκτασης τόσο της άδειας μητρότητας όσο και της άδειας πατρότητας, θέμα το οποίο αναμένεται να ενταχθεί στους σχεδιασμούς του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στη Βουλή των Αντιπροσώπων εκπροσωπούμε και την επαρχία μας. Στη Λάρνακα εργαζόμαστε με ενότητα και συναίνεση. Χαίρομαι, γιατί η πρόταση που είχα καταθέσει στον δήμαρχο Λάρνακας κ. Ανδρέα Βύρα, πριν και μετά την εκλογή μου, γίνεται πράξη. Με ενιαία φωνή και συντονισμό διεκδικούμε για την επαρχία μας. Είχαμε επισκεφθεί τον δήμο Λάρνακας και τον δήμαρχο κατά την προεκλογική περίοδο με τον τότε υποψήφιο και σημερινό Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη συνάντηση ορίσαμε τον στόχο για τη δημιουργία δημόσιας Πανεπιστημιακής Σχολής Θαλάσσιων Επιστημών, Τεχνολογίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης στη Λάρνακα. Μετά την εκλογή του, είμαι σε συνεχή επικοινωνία τόσο μαζί του όσο και με την Υπουργό Παιδείας, καθώς και με τον Πρύτανη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και τον δήμαρχο Λάρνακας για την υλοποίηση του έργου. Το ΤΕΠΑΚ ετοιμάζει τη μελέτη που έχει ζητηθεί. Είμαι σε θέση να γνωρίζω ότι τις επόμενες εβδομάδες αυτή θα κατατεθεί ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος θα υλοποιήσει την υπόσχεσή του!

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω θερμά τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Γιάννη Παναγιώτου, γιατί ενήργησε άμεσα και ανταποκρίθηκε στην έκκλησή μου να αναλάβει ο ίδιος πρωτοβουλία για την κατάργηση της Οδηγίας «Seveso» και την έναρξη της ανάπτυξης μιας μεγάλης περιοχής των πρώην διυλιστηρίων των δήμων Λάρνακας, Λιβαδιών και της κοινότητας της Βορόκληνης! Η Λάρνακα, η πόλη και η επαρχία μας, θα είναι στο επίκεντρο της ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια, θέλουμε όμως η ανάπτυξη αυτή να υλοποιηθεί βάζοντας πάνω από όλα την ποιότητα ζωής των ανθρώπων μας.

Κάθε χρονιά θέτω τους δικούς μου στόχους και είμαι βέβαιος ότι το 2024 θα είναι μια χρονιά που σε συνεργασία με την εκτελεστική εξουσία θα πετύχουμε πράγματα τα οποία μας ανησυχούν. Για εμένα η ίδρυση της πανεπιστημιακής σχολής στη Λάρνακα, η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για κάλυψη των μη ιατρικών εξόδων των ασθενών και των συνοδών τους, η επέκταση της προδημοτικής από τα τέσσερα έτη και η κατάργηση της απαράδεκτης ρύθμισης για αποκοπή των αναπηρικών επιδομάτων είναι υψηλά στις προτεραιότητές μου και είμαι βέβαιος ότι θα υλοποιηθούν τους πρώτους μήνες του νέου χρόνου.

Δεν θα μπορούσα να κλείσω την ομιλία μου, χωρίς να ευχαριστήσω θερμά όσους με στήριξαν στο κοινοβουλευτικό μου έργο και αυτή τη χρονιά. Τον συνεργάτη μου Κυριάκο Παύλου για την πολύτιμη βοήθεια, υπομονή και την κατανόηση, τη συνεργάτιδα της ΕΔΕΚ Έλενα Κοζάκου και όλους τους λειτουργούς του κόμματος, τις γραμματείες των επιτροπών που συμμετέχω, αλλά και όλων των κοινοβουλευτικών επιτροπών, καθώς και τη διεύθυνση και όλο το προσωπικό της Βουλής των Αντιπροσώπων! Ευχαριστώ θερμά την Πρόεδρο της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου, τους προέδρους και τα μέλη των επιτροπών που συμμετέχω για την αगाστή συνεργασία, αλλά και όλους τους συναδέλφους και συναδέλφισσες! Άλλωστε, είναι με συνεργασία που παίρνουμε τον τόπο μας μπροστά. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον πρόεδρο της ΕΔΕΚ δόκτορα Μαρίνο Σιζόπουλο για την εμπιστοσύνη που δείχνει καθημερινά στο πρόσωπό μου! Πρώτα και πάνω απ' όλα όμως θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για τη στήριξη, αλλά κυρίως την κατανόηση! Τον πατέρα μου, που είναι το μεγαλύτερο μου στήριγμα! Αναφορικά μ' εμένα, θα συνεχίσω να 'χω υψηλά την έννοια της συναίνεσης και της συνεργασίας και με χαμηλούς τόνους να πετυχαίνουμε στόχους, παρά να δημιουργούμε αχρείαση ένταση και προβλήματα.

Μέσα από την καρδιά μου εύχομαι καλά Χριστούγεννα και καλή χρονιά σε όλο τον κόσμο! Ιδιαίτερα σε όσους δίνουν τον δικό τους αγώνα. Και γνωρίζω από πρώτο χέρι ότι δεν είναι για όλους εύκολη αυτή η περίοδος και δεν είναι όλα τα σπίτια γεμάτα χαρά και υγεία. Ιδιαίτερες ευχές σε όσους αυτά τα Χριστούγεννα παλεύουν

για την υγεία τους και σε όσους τους αγαπούν και τους φροντίζουν, σε όσους θα περάσουν τις γιορτές σε ένα νοσοκομείο εντός ή εκτός Κύπρου! Η σκέψη μου είναι μαζί τους. Ο Θεός και η Παναγιά μας μαζί σας!

Και να μην ξεχνάμε ότι η νέα χρονιά δεν θα γίνει καλύτερη μέσα από τις ευχές αλλά μέσα από τις πράξεις μας. Και οι πράξεις μας πάντα πρέπει να έχουν ως στόχο τον άνθρωπο. Άλλωστε, αυτό είναι το πραγματικό νόημα των Χριστουγέννων.

Καλή λευτεριά στον λαό και στην πατρίδα μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Αποστόλου.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Νίκος Σύκας από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΝΙΚΟΣ ΣΥΚΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρία υπουργέ,

Κυρίες υφυπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ξεκινώντας, αρχικά, κυρία Πρόεδρε, θέλω να επισημάνω ότι για ακόμη μια φορά, για ακόμη μια χρονιά συζήτησης του προϋπολογισμού στο επίκεντρο αναφοράς είναι ο Δημοκρατικός Συναγερμός και η μέχρι πρότινος κυβέρνησή του. Από τη μια, η συμπολίτευση έχει αναλωθεί και τους ευχαριστούμε πραγματικά για τον απολογισμό του έργου της κυβέρνησης Δημοκρατικού Συναγερμού, που παραδόξως σύγχυσαν τους Νίκους και την κυβέρνηση βεβαίως! Από την άλλη, η αντιπολίτευση και φίλοι του ΑΚΕΛ δεν αντιλήφθηκαν ότι άλλαξε η κυβέρνηση και έχουμε άλλο Πρόεδρο!

Τελικά, κυρία Πρόεδρε, ούτε αίτηση για το Guinness δεν θα μας αφήσουν να κάμουμε, όπως πολύ ορθά αναφερθήκατε εχτές, λόγω αναξιπιστίας και υπερβολικών δηλώσεων! Γιατί είχατε δίκαιο στη χθεσινή σας τοποθέτηση ότι μάλλον θα είμαστε έτοιμοι να κατακτήσουμε το Guinness με τα τόσα πολλά έργα στα οποία έχουν οι αγαπητοί συνάδελφοι της συμπολίτευσης αναλωθεί, για να μας πείσουν για ό,τι έκαμε για εννιά μήνες η κυβέρνηση! Εμείς σεβόμαστε και εκτιμούμε το έργο που έκαμε η οιαδήποτε κυβέρνηση, αλλά θέλουμε να υπάρχει και λίγη ταπεινότητα, σεβασμός και αληθοφάνεια.

Σε αυτή την κορυφαία πολιτική πράξη του κοινοβουλίου όπως είναι η συζήτηση και ψήφιση του κρατικού προϋπολογισμού πρέπει να αισθανόμαστε την ευθύνη που έχουμε όλοι μας απέναντι στη χώρα μας, τους πολίτες της και κυρίως τους νέους της. Είχα πει και παλαιότερα ότι ο προϋπολογισμός μιας χώρας δεν είναι απλά μια παράθεση αριθμών· είναι ο σχεδιασμός, οι προτεραιότητες, το όραμα και ο καθρέφτης μιας κυβέρνησης.

Συζητάμε έναν προϋπολογισμό που κατατέθηκε από μια νέα κυβέρνηση και, παρά το γεγονός ότι έχουμε έναν πλεονασματικό προϋπολογισμό, οφείλω να σημειώσω τον προβληματισμό μας σε αρκετά σημεία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι αναπόφευκτο -θα πρόσθετα και αναγκαίο- να θυμόμαστε πού βρισκόμασταν πριν δέκα χρόνια και πού φτάσαμε με τις συνετές πολιτικές μας. Η κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού παρέλαβε μια οικονομία βαλτωμένη και κατάφερε και με τις θυσίες των πολιτών να διαχειριστεί κάτω από πρωτόγνωρες, δύσκολες συνθήκες τρεις διαδοχικές κρίσεις, αλλά παράλληλα να θέσει και ως βασικούς άξονες πολιτικής τον εκσυγχρονισμό του κράτους και τις μεταρρυθμίσεις.

Προσφωνώντας αυτό το σώμα από το βήμα της ολομέλειας και ως συντονιστής του Δημοκρατικού Συναγερμού στην επιτροπή Εσωτερικών, θέλω να σημειώσω τη σοβαρή δουλειά που γίνεται και τη θετική συμβολή όλων των συναδέλφων στην επιτροπή, όπως και της γραμματείας της επιτροπής στη σωρεία νομοσχεδίων, προτάσεων νόμου και αυτεπάγγελτων θεμάτων που διαχειριζόμαστε.

Από τα πιο σοβαρά νομοσχέδια και από τις μεγαλύτερες μεταρρυθμίσεις αυτού του τόπου ήταν και η συζήτηση και ψήφιση της μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης, που φέτος ολοκληρώσαμε το νομοθετικό πλαίσιο και με την ψήφιση του νόμου που αφορά τις σχολικές εφορίες. Μετά από δέκα και πλέον χρόνια συζητήσεων στη Βουλή των Αντιπροσώπων, η επιτροπή Εσωτερικών παραδίδει στην κοινωνία ένα νομοθετικό πλαίσιο που αλλάζει τα πάντα στην τοπική αυτοδιοίκηση. Το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο θα βοηθήσει τους δήμους και τις κοινότητες να επιλύσουν σημαντικά και πολύπλοκα ζητήματα που είχαν να αντιμετωπίσουν, αλλά και να διαχειριστούν τις σύγχρονες προκλήσεις της τοπικής κοινωνίας. Η 9^η Ιουνίου του 2024 θα είναι καταλυτική διά των επιλογών μας στην εκλογή των αξιωματούχων εκείνων που θα καλεστούν να υλοποιήσουν τη μεταρρύθμιση.

Σοβαρό -και κατά γενική ομολογία εξελίσσεται σε μεγάλη απειλή- είναι σίγουρα το μεταναστευτικό. Οι αυξημένες μεταναστευτικές ροές και η εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού από πλευράς Τουρκίας δεν μας επιτρέπουν να εφησυχάζουμε. Σαφώς και έγιναν βήματα προς την ορθή κατεύθυνση και ευελπιστώ ότι η δημιουργία Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου -νομοσχέδιο που συζητάμε αυτή την περίοδο στην Επιτροπή Εσωτερικών- θα συμβάλει στο να αντιμετωπίσει τα διάφορα προβλήματα που προκύπτουν σε κάθε επίπεδο, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό.

Με το ποσοστό των αιτητών στην Κύπρο να υπερβαίνει το 6% του πληθυσμού, με έναν μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση του 1%, δεν μας επιτρέπεται να συζητούμε πολιτικές «ανοικτής πόρτας», που κάποιοι υιοθετούν, ούτε να κλείνουμε τα μάτια στο γεγονός ότι κάποιοι εντός και εκτός Κύπρου πλουτίζουν εις βάρος των μεταναστών. Ούτε βεβαίως να απεμπολούμε τις θεσμικές και νομικές μας υποχρεώσεις έναντι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον σεβασμό προς τους αιτητές. Ο κίνδυνος της δημογραφικής αλλοίωσης είναι εξαιρετικά σοβαρός και θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεχτικοί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως βουλευτής Λεμεσού, δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στην πόλη και την επαρχία μου. Αυτή η πολιτεία έχει καθήκον να επενδύσει περαιτέρω στη Λεμεσό, όπως και στις άλλες πόλεις βεβαίως, αφού είναι ουσιαστικά το μεγαλύτερο οικονομικό κέντρο αυτού του τόπου και με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο εθνικό προϊόν.

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια η Λεμεσός είναι σίγουρα το στεγαστικό και η εξεύρεση προσιτής στέγης. Ένα πολυδιάστατο πρόβλημα, που αφορά τους ευάλωτους συμπολίτες μας, τους φοιτητές και φοιτήτριες, τα νεαρά ζευγάρια. Ένα μεγαλεπήβολο κοινωνικό έργο του δημάρχου και του δημοτικού συμβουλίου Λεμεσού σε συνεργασία με τον ΚΟΑΓ και με πολιτική απόφαση της κυβέρνησης Δημοκρατικού Συναγερμού για στέγαση εξακοσίων ευάλωτων οικογενειών είναι έτοιμο να ξεκινήσει, αλλά δυστυχώς τέθηκε εν αμφιβόλω από τη νέα κυβέρνηση τους τελευταίους μήνες. Γι' αυτό και ενέγραψα το θέμα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, όπου είδα με ικανοποίηση τον Υπουργό Εσωτερικών να εντάσσει την πρώτη φάση της τάξεως των €16 εκατομ. στην ευρύτερη στεγαστική πολιτική. Αναμένω επίσης να υλοποιήσει την υπόσχεση που έδωσε, μετά από ερώτησή μου, όπως συμπεριληφθεί και η Λεμεσός στην παροχή κινήτρων για ανάπτυξη φοιτητικών εστιών, όπως έγινε πολύ σωστά και στην εντός των τειχών Λευκωσία.

Ένα μεγάλο στοίχημα αφορά στο επόμενο σημείο αναφοράς-ανάπτυξης της Λεμεσού, που είναι η Ακταία Οδός, περιοχή μεταξύ του παλιού και του νέου λιμανιού. Έργο καθοριστικό και για την πόλη της Λεμεσού, αλλά και γενικότερα για την οικονομία της Κύπρου. Υπάρχουν ήδη δεδηλωμένες επενδυτικές προθέσεις και αναμένουμε από την κυβέρνηση να ξεκινήσει άμεσα τη μελέτη και τα έργα υποδομής, έτσι ώστε να αξιοποιηθεί η εν λόγω περιοχή.

Αναμένουμε επίσης το σχέδιο πόλεως της Λεμεσού σε σχέση με τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, καθώς και τελικά τι θα γίνει με το Τεχνολογικό Πάρκο στο Πεντάκωμο, το οποίο, ενώ αποτελεί έργο εξαιρετικής σημασίας για όλη την Κύπρο, συζητείται τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτοί που έχουν πληγεί από την κρίση της τελευταίας δεκαετίας είναι και οι κάτοικοι της υπαίθρου. Η αναβάθμιση της υπαίθρου ήταν και είναι από τις σημαντικότερες προτεραιότητες του Δημοκρατικού Συναγερμού. Με την πεποίθηση ότι για την πάταξη της αστυφιλίας θα πρέπει να δημιουργήσουμε συνθήκες και υποδομές υγείας, παιδείας, αγροτικής οικονομίας, η κυβέρνηση Δημοκρατικού Συναγερμού δημιούργησε τον θεσμό του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, ο οποίος εκ του αποτελέσματος αποδείχθηκε ως ευεργετικός θεσμός. Για πρώτη φορά έχει εκπονηθεί η Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων με 256 δράσεις, συνολικού ύψους €400 εκατομ. Κάτι που προφανώς δεν συμερίζεται η νέα κυβέρνηση, αφού ακόμα εκκρεμεί το θέμα του διορισμού του νέου επιτρόπου. Γι' αυτό και αναδείξαμε το θέμα κοινοβουλευτικά με άλλους συναδέλφους, ώστε να τονίσουμε και την αναγκαιότητα του διορισμού. Θα πιέζουμε προς αυτή την κατεύθυνση και εύχομαι να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα των δύο μηνών που έβαλε η κυβέρνηση για τον διορισμό του νέου επιτρόπου.

Μια άλλη πρωτοβουλία που πήραμε ως κοινοβουλευτική ομάδα ήταν και η κατάθεση και η ψήφιση της πρότασης νόμου για την οικοτεχνία και προεκλογικής μας πρότασης, η οποία δίνει τη δυνατότητα σε κατοίκους της υπαίθρου να παράγουν και να διαθέτουν τα προϊόντα τους από το σπίτι τους, κάτι που θα αυξήσει το οικογενειακό εισόδημα, θα συμβάλει επίσης στην πάταξη της αστυφιλίας και στην προσέλκυση επισκεπτών στις περιοχές αυτές.

Ένα άλλο θέμα που ταλαιπωρεί χρόνια τους κατοίκους της υπαίθρου είναι αυτό που αφορά τους άγραφους αγροτικούς δρόμους, κάτι που επίσης αναλάβαμε πρωτοβουλία και ετοιμάζουμε πρόταση νόμου που θα ρυθμίζει και το ζήτημα αυτό.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αναφέρθηκα πιο πάνω στη δεκαετή διακυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού. Στο τι παρέλαβε και τι πέτυχε. Και το έκανα, όχι γιατί μου αρέσει να παρελθοντολογώ ούτε για να επιρρίψω ευθύνες σε κάποιους άλλους· ο στόχος είναι και ήταν να τονίσω την αναγκαιότητα να διαφυλάξουμε όλα όσα πολιτεία και πολίτες κατάφεραν να πετύχουν. Και αυτό πρέπει να έχει και συνέχεια και συνέπεια. Αντιλαμβάνομαι πλήρως τις δυσκολίες από όλα αυτά που συμβαίνουν στο διεθνές γεωπολιτικό και μακροοικονομικό περιβάλλον. Η Κύπρος όμως απέδειξε ότι μπορεί! Με δημοσιονομική πειθαρχία και σταθερότητα και έχοντας ως στόχο τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων που πρέπει να γίνουν και που έχει ανάγκη ο τόπος μας.

Ως Δημοκρατικός Συναγερμός, κληροδοτήσαμε στη νέα κυβέρνηση το σχέδιο «Κύπρος-το αύριο» και μια υγιή οικονομία. Δυστυχώς, εννιά μήνες μετά, βλέπουμε μια κυβέρνηση που ψάχνει ακόμη τα βήματα και τον ρυθμό της. Ευχόμαστε ολόψυχα να τα βρει. Και θα έπρεπε όλοι να γνωρίζουμε ότι σε εποχές με ρευστό περιβάλλον χρειαζόμαστε κυβέρνηση με γρήγορα αντανάκλαστικά, αποτελεσματικότητα και παραγωγικότητα. Παρακολουθούμε εδώ και εννέα μήνες μια κυβέρνηση που δεν αντιλήφθηκε ότι ο προεκλογικός τελεώσε, που ασχολείται ως επί το πλείστον με την εικόνα της, αφήνοντας ακόμα και αυτούς που τους στήριξαν να παρακολουθούν προβληματισμένοι.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε αυτή τη συζήτηση οι πολίτες δεν αγωνιούν αν θα ψηφιστεί ο προϋπολογισμός, αν θα πάρουν τέλος του μήνα τη σύνταξή τους, το επίδομα ή τον μισθό τους. Και αυτό επειδή ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν απειλεί και δεν εκβιάζει την κυβέρνηση. Λευκές επιταγές όμως δεν δίνουμε! Θα είμαστε εδώ και του χρόνου. Επιλέξαμε να πολιτευόμαστε σοβαρά και υπεύθυνα. Εμείς ως παράταξη θα είμαστε δίπλα σε κάθε προσπάθεια που μας πηγαίνει μπροστά και δίνει προοπτική στη χώρα μας, στους πολίτες και κυρίως στους νέους μας!

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Εύχομαι ολόψυχα καλά Χριστούγεννα σε όλους, κάθε υγεία και χαρά!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο ανεξάρτητος βουλευτής κ. Ανδρέας Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Είπε ο συμπολίτης μου ο κ. Σύκας ότι η κυβέρνηση δεν αντελήφθη ότι ο προεκλογικός ετελείωσεν. Απαντώ του: Νομίζω είσαστε εσείς που εν εκαταλάβετε ότι ετέλειωσεν ο προεκλογικός!

Δεύτερον, έχω ακούσει για αγροτικούς δρόμους. Έχει από το 1960 που αυτή η Βουλή ασχολήθηκε με αυτό το θέμα πάνω από ογδόντα πέντε φορές και λύση δεν υπάρχει. Γιατί δεν υπάρχει; Διότι δεν το επιτρέπει το Σύνταγμα. Αλλά μπορεί να κάνετε έναν νόμο, ο οποίος θα πάει στο Ανώτατο Δικαστήριο και θα επιστραφεί πίσω ως ακατάλληλος!

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Με τα ακατανόητα, τα δυσνόητα και τα ανόητα πλήξαμε με σφοδρότητα τα φυσικά, τα λογικά, τα αυτονόητα. Ζούμε σε ένα περιβάλλον που η μία κρίση διαδέχεται την άλλη. Καταστροφή οικονομική του 2013, ο κορωνοϊός, πανδημίες. Δεν προλάβουμε να βγούμε απ' αυτές τις κρίσεις, που ακόμα και των δύο πληρώνουμε τις συνέπειες, μπήκαμε στην κρίση της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Συνεχίζεται -με αυτό τον γελωτοποιό, ο οποίος κατήντησε γελιός- αυτός ο σφαγιασμός και η καταστροφή του ουκρανικού λαού και, πριν τελειώσουν, ξεκίνησε η περίπτωση της «πυριπιδαποθήκης του κόσμου», όπως ονομάζετε την ιστορική τη Μέση Ανατολή.

Τα τελευταία χρόνια, με προτάγματα τάχα την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, με πρόταγμα την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, η οποία οφείλεται στην ανθρώπινη δραστηριότητα, με πρόταγμα τη λαθρομετανάστευση και την αντιμετώπισή της, με πρόταγμα την ασφάλεια τάχα, για λίγα ψίχουλα ασφάλειας των πολιτών, έχει δημιουργηθεί -και το ζούμε και στην Κύπρο- μία άτυπη παγκόσμια δικτατορία, μπροστά στην οποία δεν μπορεί να σταθεί τίποτε αντιμέτωπο, τίποτε εναντίον του. Ζούμε δυστυχώς στην εποχή της επιστημονικής δικτατορίας, στη δικτατορία της λευκής μπλούζας. Βγαίνουν τρεις-τέσσερις τύποι στην τηλεόραση και ένας λαός ολόκληρος αποβλακώνεται, κατατρομοκρατείται. Και τι συμβαίνει τις επόμενες μέρες; Πληρώνει δυσβάσταχτους φόρους, έκτακτες φορολογίες, για να λύσει το θέμα της υγείας του, το θέμα της ασφάλειάς του.

Μεγάλοι, εμπνευσμένοι, διακεκριμένοι πολιτικοί και πνευματικοί άνθρωποι, όπως ο Κένεντι, όπως ο Ράσελ, όπως ο Ελύτης, όπως ο Μπρεζίνσκι, μας είχαν προειδοποιήσει μέσα του περασμένου αιώνα γι' αυτή τη δικτατορία που ήρθε σήμερα. Ανέτειλε λοιπόν ένας νέος μεταλλαγμένος μεσαιώνας, εργασιακός, πολιτικός· ένας μεσαιώνας που έχει αφαιρέσει από τους ανθρώπους στοιχειώδη, θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και ανθρώπινες πολιτικές ελευθερίες. Και σε αυτό κλασική περίπτωση η αφαίρεση των Κυριακών και των αργιών από έναν λαό που πριν από εκατό χρόνια ήταν όλοι μισταρκοί. Εργαζόταν 'πού το χάραμαν του φου ως το

βούτημαν του ήλιου για ένα κομμάτι ψωμί τζιαι ένα κομμάτι χαλλούμι. Πήγαν όλα αυτά περίπατο! Θυσιάστηκαν! Γιατί θυσιάστηκαν; Τάχα για την ανάπτυξη. Ποια ανάπτυξη; Περνά ο κόσμος καλύτερα;

Και αφού μιλούμε για ανάπτυξη, δεν θα πρέπει κάποτε άραγε να προβληματιστούμε και να πούμε το αυτονόητο; Μήπως τα αποτελέσματα της οικονομικής μας ανάπτυξης όντως φθάνουν βαθιά μέσα στην κοινωνία, διαχέονται σε όλους τους πολίτες, ιδιαίτερα σε αυτούς που δεν έχουν και δεν αντέχουν; Η απάντηση ποια είναι; Τίποτε δεν φτάνει! Γιατί δεν φτάνει; Από τα δισεκατομμύρια του προϋπολογισμού τουλάχιστον τα €300 εκατομ. πηγαίνουν παντελώς χαμένα, παντελώς χαμένα! Σας είπα για τη δικτατορία. Φέτος €300 εκατομ. θα πληρώσει η ΑΗΚ, του χρόνου €500 εκατομ.! Πέρσι €96 εκατομ. για αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, φέτος €200 εκατομ., του χρόνου €300 εκατομ.! Δεν μας ενοχλούν αυτές οι καταστάσεις και ασχολούμαστε τώρα για το αν θα δώσουμε μία σύνταξη στους χαμηλοσυνταξιούχους €50;

Οι φίλοι αυτής της νέας τάξης παγκοσμιοποιημένων πραγμάτων είναι όσοι υποτάσσουν τα κράτη, τους λαούς τους και νομιμοποιούν αυτή τη δικτατορία που στήνεται παγκόσμια. Λέει η Ευρώπη: «πράσινος φόρος». Αντιγράφουν οι εφημερίδες της Κύπρου: «πράσινος φόρος»! Θα έρθει η εποχή που αυτά που δικαιούμαστε σε αυτό τον τόπο θα είναι πολύ λιγότερα απ' αυτά που υπήρχαν πριν.

Στην Κύπρο, αφού ξέφυγε αρχές του περασμένου αιώνα από την τοκογλυφία λόγω του συνεργατισμού και αφού άρχισε να μορφώνει τα παιδιά της, υπήρχαν βεβαιότητες. Πρώτη βεβαιότητα ότι κάθε γονιός θα έβλεπε το παιδί του να ζει καλύτερη ζωή από τη δική του. Δεύτερη βεβαιότητα ότι τα παιδιά του θα έπαιρναν περισσότερη και καλύτερη μόρφωση. Τρίτη βεβαιότητα εκείνο το υψηλό, υπερήφανο ποσοστό ιδιοκατοίκησης 96% -εγώ δεν θυμούμαι στο χωριό μου στην Πάχνα κανέναν που δεν είχε το δικό του σπίτι- καταγκρεμίζεται συνεχώς, πάει κάτω κάτω. Γιατί πάει κάτω κάτω; Και είμαστε περήφανοι γι' αυτά τα επιτεύγματα; Είμαστε περήφανοι διότι η μεσαία τάξη, η πάλαι ποτέ περήφανη, ευρεία και ευρύτατη και εύρωστη μεσαία τάξη πλήττεται; Είμαστε περήφανοι;

Εγώ παλιά ήξερα ανθρώπους από την ύπαιθρο οι οποίοι με τον κόπο τους, τον τίμιο κόπο τους, σπούδαζαν τα παιδιά τους, πάντρευαν τα παιδιά τους, αποκαθιστούσαν τα παιδιά τους και ήταν περήφανοι. Από τους πλέον τελευταίους, από βοσκούς, κτίστες, αμπελουργούς, αγρότες μέχρι και διακεκριμένους δικηγόρους, πολιτικούς. Ήταν άπαντες περήφανοι, υπήρχε αυτή η αξιοπρέπεια. Σήμερα δεν υπάρχει και πολύ φοβάμαι ότι στο μέλλον θα εξαθλιωθούν οι άνθρωποι περισσότεροι.

Ευρωπαϊκή Ένωση. Προφανώς, δεν θέλουμε να πάμε πίσω και να βγούμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κανένας δεν θέλει να πάει πίσω. Κανένας δεν μπορεί να δει, να μελετήσει και να αντιληφθεί τα καλά που είχε η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και κανένας δεν μπορεί να αρνηθεί ότι αυτή η Ευρωπαϊκή Ένωση πάει στον κακού τη σκάλα. Αυτό ήταν το ευρωπαϊκό ιδεώδες αυτών που δημιούργησαν την Ευρωπαϊκή Ένωση; Ήταν ευρωπαϊκό ιδεώδες ολόκληρη η Ευρωπαϊκή Ένωση να χρηματοδοτεί πολέμους; Ήταν λογικό αυτή η Ένωση ποτέ να κηρύσσει οικονομικό πόλεμο εναντίον της Ρωσίας, όσο δίκαιο και να έχουν οι Ουκρανοί; Πολιτικά ομιλούντες, αυτή ήταν η Ευρώπη; Ε, σας θυμίζω ότι ουσιαστικό άρθρο της ιδρυτικής διακήρυξης της ήταν η Ευρώπη, που ήταν θέατρο πολεμικών συγκρούσεων για εκατόν εβδομήντα χρόνια, να μετατραπεί σε περιοχή ειρήνης και σταθερότητας.

Έχει ξεφύγει το θέμα, αγαπητοί μου φίλοι. Και για το μοναδικό όπλο των μικρών και αδύνατων λαών, που ήταν το βέτο, συνηγορεί η Κύπρος στην κατάργησή του. Δηλαδή είναι φορές που μόνο με σχιζοειδή παράκρουση μπορούν να ερμηνευθούν τα πράγματα σε αυτό τον τόπο. Συμφωνεί η Κύπρος στην κατάργηση του βέτο! Κύριε ελέησον πλέον!

Είναι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θλιβερά αυτά που θα πω. Θλιβερά, γιατί ακόμη όχι τώρα, όχι αύριο ούτε ύστερα από εκατό χρόνια η Κυπριακή Δημοκρατία θα καταστεί πλήρης και ώριμη Δημοκρατία! Θα σας δώσω μερικά παραδείγματα. Καταδικάστηκαν σε φυλάκιση τέσσερις καθηγητές δημόσιων και κρατικών πανεπιστημίων. Πόσες κατηγορίες ο καθένας; Εξήντα επτά ο ένας, εξήντα τέσσερις ο άλλος. Ποιες ήταν οι κατηγορίες; Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κατάχρηση και υπέρβαση εξουσίας, πλαστογραφία, δημιουργία και κυκλοφορία πλαστού εγγράφου, όλα τούτα τα αδικήματα, αδικήματα που υπέχουν έλλειψη τιμιότητας και ηθική αισχρότητα.

Κάθε δημόσιος υπάλληλος αυτού του τόπου, όταν καταδικαστεί γι' αυτού του είδους τα αδικήματα, την άλλη ημέρα, που εννά βκει 'πού τη φυλακή, λαλούν του «μάννα μου, σύναξέ τα τζιαι πήαινε στη μάννα σου, χάνεις μισθούς, ωφελήματα, σύνταξη». Αυτό δεν ισχύει; Ωραία! Ο ένας ήταν Αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ακούστε την τιμωρία που του επέβαλε το Πανεπιστήμιο Κύπρου, αυτό το ευαγές ίδρυμα! Αντί να αμείβεται για κλίμακα Α16, θα σου την κάνουμε για πέντε-έξι μήνες Α15! Ο άλλος στη Λεμεσό είπαν του: «Ελα, γιε μου, πίσω. Εν εβκήκες 'πού τη φυλακή; Ναι!». Ευλογήσαν τον ότι είναι αθώς και συνεχίζει και διδάσκει! Και ο ένας διδάσκει και ο άλλος! Το ερώτημα είναι τι διδάσκουν; Να σας πω τι διδάσκουν. Την ηθική αισχρότητα 'πού πάνω ως κάτω! Αυτή διδάσκουν! Και τι όφειλαν να είναι αυτοί οι κύριοι; Υπόδειγμα και παράδειγμα χρηστής διοίκησης! Και μου λέτε ότι είμαστε πλήρης και ώριμη Δημοκρατία;

Εχτίσαμεν στην Κόση, στο Πεντάκωμο. Έχουμε κάνει έργα μεγάλα, σπουδαία. Σήμερα ποια είναι η κατάσταση; Είναι όλα μαύρα τζιαι γέρημα! Ηθέλαμεν να κτίσουμε γήπεδο στη Λεμεσό. Ακούστε τον παραλογισμό! Μα είναι εξωφρενικά πράγματα! Η γη κρατική, τα χρήματα όλα του κράτους. Πόσα; Ξεκίνησε

με €15 εκατομ., €20 εκατομ., €25 εκατομ., €30 εκατομ., €35 εκατομ., €40 εκατομ. -εποστάθηκα να τα λέω- €45 εκατομ., εφθάσαμεν στα €50 εκατομ. τζιαι ακόμα εν ετέλειωσεν! Για ποιο λόγο; Για να παίζουν οι ομάδες πρώτης κατηγορίας οι σημερινές; Ασφαλώς όχι! Έπρεπε να παίζουν οι εκάστοτε ομάδες της Λεμεσού πρώτης κατηγορίας. Ε, θα παίζουν για πάντα οι τρεις, ο Απόλλωνας, ο Άρης και η ΑΕΛ. Και αν ακόμα υποβαθμιστούν τζιαι πάσιν πιο κάτω κατηγορία, οι καινούργιες ομάδες που θα ανεβούν κατηγορία δεν θα δικαιούνται να παίζουν σε αυτό το γήπεδο! Και μου λέτε ότι η Δημοκρατία μας είναι πλήρης; Είσαστε γελασμένοι!

Θα κλείσω με το εξής και τελειώνω, κυρία Πρόεδρε. Δεν θα ασχοληθώ με υπουργούς του κ. Χριστοδουλίδη, διότι είναι ανθυγιεινό. Θα ασχοληθώ μόνο με τον ίδιο. Μπράβο του που πήγε, πάει, έρχεται ταξίδια, ενισχύει την εικόνα και τη θέση της χώρας! Μπράβο του που πάνω στα καλά και της προηγούμενης κυβέρνησης η Κύπρος αναβαθμίστηκε οικονομικά, οι τράπεζες! Μπράβο του για την πρωτοβουλία για θαλάσσιο διάδρομο προς τη Γάζα! Όμως, τώρα που διορίστηκε η νέα ειδική αντιπρόσωπος του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, η κ. Μαρία -νομίζω εν' Μαρία που τη λαλούν- επιδεικνύει έναν ζήλο φοβερό! Αλλά να θυμάστε: Ο Ερντογάν δεν έχει κανένα λόγο να βιάζεται. Και ουαί και αλίμονό του του αδύνατου που ανυπόμονος και βιαστικός εμφανίζεται ενώπιον ενός μεγάλου ηγέτη μιας μεγάλης χώρας που ξέρει ότι είναι βιαστικός και ανυπόμονος. Αλίμονό μας! Αν θα πάει στην Τουρκία, ας πάει. Την Κυπριακή Δημοκρατία όμως να τη φέρει πίσω σώα και ασφαλή, όχι συγκαμένη!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συνεχίζουμε με τον κ. Κώστα Κώστα από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η ανακάλυψη υδρογονανθράκων μπορεί να αλλάξει το μέλλον του τόπου. Αυτό που χρειάζεται είναι σωστός και ολοκληρωμένος ενεργειακός σχεδιασμός, ταχύτητα και αποφασιστικότητα, γιατί δυστυχώς η προηγούμενη κυβέρνηση αντιμετώπισε το θέμα των υδρογονανθράκων περισσότερο ως επικοινωνιακό εργαλείο για εσωτερική κατανάλωση, καλλιεργώντας πολλές φορές ψευδαισθήσεις στον λαό. Για δέκα χρόνια ακούγαμε μεγάλα λόγια και δεν βλέπαμε έργα.

Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για τη διευθέτηση μεταξύ κυβέρνησης και Chevron για τις συμβατικές υποχρεώσεις της εταιρείας για αξιοποίηση του κοιτάσματος «Αφροδίτη», η οποία αναμένεται εδώ και δώδεκα χρόνια, και αναμένουμε την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων αναφορικά με την παρουσίαση του επικαιροποιημένου σχεδίου ανάπτυξης του κοιτάσματος και την ολοκλήρωση των τεχνοοικονομικών μελετών, για να ξεκινήσουν τα έργα υποδομής, με πιο σημαντικό την πλωτή μονάδα. Δηλώνουμε επίσης για ακόμα μια φορά την ανησυχία μας για τις διαπραγματεύσεις Κύπρου και Ισραήλ για το ίδιο κοιτάσμα, οι οποίες συνεχίζονται εδώ και μία δεκαετία.

Σημειώνουμε ως θετικές τις προθέσεις της κυβέρνησης αναφορικά με την έλευση μέρους του κοιτάσματος «Αφροδίτη» στην Κύπρο για ηλεκτροπαραγωγή, αλλά και για τη δημιουργία τερματικού υδροποίησης φυσικού αερίου στην Κύπρο και παρακολουθούμε τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης και της κοινοπραξίας «Eni-Total» για ανάπτυξη του κοιτάσματος «Κρόνος» στο τεμάχιο 6. Ελπίζουμε ότι επιτέλους και μετά από τόσα χρόνια από την ανακάλυψή του θα αξιοποιηθεί το φυσικό αέριο προς όφελος του κυπριακού λαού.

Κυρία Πρόεδρε,

Οι ευθύνες της προηγούμενης κυβέρνησης αναφορικά με την πολύ υψηλή τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος είναι βαρύτερες. Γιατί, ενώ το ίδιο το κράτος καθόρισε ως στόχο την εισαγωγή φυσικού αερίου για ηλεκτροπαραγωγή μέχρι την 1^η Ιανουαρίου του 2020, η προηγούμενη κυβέρνηση απέτυχε τέσσερις φορές, ενώ η πέμπτη προσπάθεια είναι ένα τεράστιο σκάνδαλο, αφού οι υποδομές της ΕΤΥΦΑ στο Βασιλικό και κυρίως η μονάδα απούδροποίησης φυσικού αερίου, η κατασκευή των οποίων θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2022, ξεκίνησε πριν μερικούς μήνες και αφού ο εργολάβος πήρε παράταση και πολλά εκατομμύρια ευρώ περισσότερα.

Ανησυχούμε ότι οι εργασίες δεν θα ολοκληρωθούν το ερχόμενο καλοκαίρι όπως δηλώνει η κυβέρνηση. Η καθυστέρηση έχει ως αποτέλεσμα να συνεχίζουμε να πληρώνουμε για τις εκπομπές ρύπων για ακόμα δύο χρόνια τουλάχιστον. Φέτος υπολογίζεται ότι ο κόσμος, χωρίς να έχει καμία ευθύνη, θα πληρώσει από την τσέπη του περίπου €300 εκατομ. και για το 2024 αναμένεται ότι το ποσό αυτό θα φτάσει στα €500 εκατομ., σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ειδικών διεθνώς για το μέχρι πού θα ανέβει η αξία της μονάδας μέτρησης, η οποία υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα €100. Παράλληλα, τονίζουμε ξανά την καθυστέρηση στις εργασίες μετατροπής στην Κίνα του πλοίου «ΕΤΥΦΑ-Προμηθέας» σε πλωτή μονάδα αποθήκευσης και επαναεριοποίησης, την αύξηση του κόστους, αλλά και το ότι η χωρητικότητά του τελικά είναι μικρότερη από αυτήν που περιμέναμε.

Δεν προχώρησε η κυβέρνηση σε ουσιαστική διείσδυση των ΑΠΕ στο ηλεκτρικό ισοζύγιο, αφού δεν έχει ολοκληρωμένο σχεδιασμό προώθησης των ΑΠΕ, ενώ ακόμα περιμένουμε τον χωροταξικό σχεδιασμό, με

αποτέλεσμα έργα περίπου 750 μεγαβάτ να περιμένουν εδώ και σχεδόν πέντε χρόνια, για να προχωρήσει η υλοποίησή τους. Το δίκτυο είναι πεταλαιωμένο και σε πολλές περιοχές δεν μπορεί να δεχθεί επιπρόσθετο φορτίο από ΑΠΕ και αναμένουμε εδώ και χρόνια την αναβάθμισή του. Στον τομέα της αποθήκευσης και κυρίως στη δημιουργία ενός κεντρικού συστήματος αποθήκευσης έχουμε μείνει στάσιμοι, με αποτέλεσμα χιλιάδες μεγαβατώρες από ΑΠΕ να χάνονται. Απαιτούνται γραφειοκρατικές και χρονοβόρες διαδικασίες για έκδοση αδειών από τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα. Η προώθηση του υδρογόνου παραμένει ακόμα στα χαρτιά.

Αναμένουμε από την κυβέρνηση να προχωρήσει σε μεγάλους μειοδοτικούς διαγωνισμούς για έργα ΑΠΕ, στους οποίους θα πρέπει να συμμετέχει και η ΑΗΚ, σημειώνοντας ότι χώρες στο εξωτερικό πέτυχαν με τέτοιους διαγωνισμούς κόστος αποφυγής 3 και 4 σεντ ανά κιλοβατώρα, ενώ σήμερα στην Κύπρο το κόστος αποφυγής της ΑΗΚ στη χαμηλή τάση για τον Νοέμβριο ανέβηκε στα 21,5 σεντ. Σημειώνουμε με ικανοποίηση το γεγονός ότι μετά από χρόνια αφέθηκε η ΑΗΚ να μπει στην παραγωγή ηλεκτρισμού από ΑΠΕ, κάτι που θα μειώσει την παραγωγή από ορυκτά καύσιμα και θα δώσει φθηνότερο ρεύμα. Γιατί, ενώ το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας διαβεβαίωνε τη Βουλή ότι η είσοδος μας στην ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού, ώστε να καλύψουμε τον στόχο μας αναφορικά με τη διείσδυση των ΑΠΕ, θα γινόταν το 2014, το 2016, το 2019, τον Οκτώβρη του 2022, η αγορά ακόμα δεν άνοιξε.

Για ακόμα μια φορά τονίζουμε ότι, αν θα ανοίξει η αγορά, θα πρέπει αυτό να οδηγήσει στη μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος και όχι σε περαιτέρω αύξησή του, ενώ μας ανησυχούν οι αναφορές από αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι το μοντέλο αγοράς αυτό έχει ξεπεραστεί. Σημειώνουμε επίσης ότι λόγω της μεταβατικής αγοράς έχουμε τεράστια και απροσδόκητα κέρδη από εταιρείες, τα οποία η κυβέρνηση πρέπει να φορολογήσει, αλλά και να συζητηθεί τη σχετική πρόταση νόμου που έχουμε καταθέσει. Την ίδια ώρα παρακολουθούμε τις εξελίξεις με τη διαχείριση της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου-Ελλάδας και την ανάληψή της από τον ΑΔΜΗΕ Ελλάδας.

Κυρία Πρόεδρε,

Οι τιμές των καυσίμων παραμένουν πολύ υψηλές και η αισχροκέρδεια από τις εταιρείες πετρελαιοειδών συνεχίζεται σε βάρος του καταναλωτή. Πριν από μερικούς μήνες, μέσα σε πέντε μέρες οι τιμές λιανικής πώλησης των καυσίμων στην Κύπρο ανέβηκαν δύο φορές και συγκεκριμένα η τιμή του πετρελαίου κίνησης είχε ανεβεί κατά 27 σεντ. Υπενθυμίζουμε ότι σε συνεδρία της επιτροπής Ενέργειας το 2019 ο Βοηθός Γενικός Ελεγκτής είχε αναφέρει ότι 1 σεντ αύξηση στις τιμές των καυσίμων ετησίως επιφέρει επιπρόσθετα κέρδη περίπου €8 εκατομ. στις εταιρείες.

Ρωτούμε για πολλοστή φορά το αρμόδιο υπουργείο: Γιατί δεν εφαρμόζει τις εισηγήσεις της δικής του μελέτης του 2015 για δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού, ο οποίος σήμερα είναι ανύπαρκτος; Γιατί συνεχίζει την απαράδεκτη επιβολή ΦΠΑ και επί του φόρου κατανάλωσης; Γιατί δεν προωθήθηκε η υγραεριοκίνηση με κίνητρα, όπως η επιδότηση τοποθέτησης συστημάτων, για να δώσουμε την ευκαιρία στους πολίτες να προμηθευθούν ένα πιο φθινό καύσιμο, με φόρο κατανάλωσης μόνο 7 σεντ το λίτρο; Όταν θα πρέπει, θα γίνει χρήση του διατάγματος καθορισμού ανώτατης λιανικής τιμής πώλησης, δηλαδή πλαφόν, μετά και την ψήφιση της πρότασης νόμου μας, η οποία έχει βελτιώσει σημαντικά το θεσμικό πλαίσιο; Γιατί δεν ελέγχει την κερδοφορία των εταιρειών, για να δούμε αν πράγματι αισχροκερδούν, όπως ως κόμμα ζητήσαμε κατ' επανάληψη; Γιατί δεν γίνονται έλεγχοι κατά την παραλαβή νέου φορτίου καυσίμων στα πρατήρια, για να ελέγχεται το απόθεμα στις δεξαμενές του πρατηρίου;

Υπενθυμίζουμε επίσης ότι λόγω της απίστευτης αδράνειας της προηγούμενης κυβέρνησης δεν καλύψαμε τον στόχο του 10% που μας έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις μεταφορές μέχρι το 2020. Σήμερα είμαστε γύρω στο 8% και αυτό μετά την υποχρεωτική πρόσμειξη βιοκαυσίμων στα καύσιμα με διάταγμα του τότε Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας πριν μερικά χρόνια, απόφαση η οποία έχει αυξήσει τις τιμές των καυσίμων κατά 10-13 σεντ το λίτρο. Πολλοί πρατηριούχοι έχουν επικοινωνήσει μαζί μας και μας έχουν ενημερώσει ότι, μόλις φτάσει φορτίο που αγοράστηκε με πιο υψηλές τιμές, οι εταιρείες άμεσα τους ενημερώνουν ότι πρέπει να αυξήσουν τις τιμές πώλησης ανεξάρτητα από τα αποθέματα. Να υπενθυμίσω ότι η κυβέρνηση επιμένει -και η προηγούμενη κυβέρνηση- ότι αυτό που φωνάζουμε εδώ και χρόνια για το φαινόμενο του φτερού και της ρουκέτας δεν ισχύει στην Κύπρο!

Σύμφωνα με την έρευνα που είχα κάνει με τις τιμές διυλιστηρίου και τις τιμές χονδρικής για την περίοδο 26 Φεβρουαρίου 2022 μέχρι 28 Μαΐου 2022, ήταν φανερό ότι, για παράδειγμα, ολόκληρο τον Απρίλη του 2022 οι τιμές διυλισμένου πετρελαίου κίνησης έμειναν σταθερά χαμηλές, ενώ κατά έναν παράξενο τρόπο εταιρείες είχαν αυξήσει σημαντικά το περιθώριο κέρδους. Ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας κ. Οδυσσέας Μιχαηλίδης, μόλις άκουσε τις καταγγελίες μου από το βήμα της ολομέλειας της Βουλής στις 2 Ιουνίου του 2022 και τις δηλώσεις μου μετά την πολύωρη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας που ακολούθησε, ζήτησε να βρεθούμε. Του έδωσα στοιχεία από την έρευνα που έκανα, λεπτομέρειες και πληροφορίες. Η έκθεσή του για το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, η οποία κυκλοφόρησε στα μέσα του περασμένου Δεκέμβρη και συζητήθηκε στην επιτροπή Ελέγχου τον περασμένο Μάρτη, επιβεβαιώνει πλήρως τις καταγγελίες μου, ότι δηλαδή δεν υπάρχουν συνθήκες ανταγωνισμού, ότι δεν ελέγχονται τα κέρδη των εταιρειών ούτε καν τα έσοδα και τα έξοδά τους από το κράτος και κυρίως ότι οι εταιρείες

χειραγωγούν τις τιμές στα πρατήρια που δεν τους ανήκουν. Η έκθεση έχει σταλεί από τον Γενικό Ελεγκτή στην Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού.

Δεν θα κουραστούμε ποτέ να φωνάζουμε ότι υπάρχουν λύσεις, τις οποίες συνεχώς προτείνουμε, αλλά χρειάζεται πολιτική βούληση από μέρους της κυβέρνησης να προστατεύσει τους πολίτες από την αισχροκέρδεια και τα υπερκέρδη των εταιρειών.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Την ώρα που η ακρίβια και η αισχροκέρδεια έχουν γονατίσει νοικοκυριά και επιχειρήσεις, την ώρα που έχουμε πανάκριβο ηλεκτρικό ρεύμα, χωρίς να φταίει σε τίποτα ο κόσμος, την ώρα που έχουμε πανάκριβα καύσιμα κίνησης, την ώρα που πληρώνουμε €300 εκατομ. σε ρύπους κάθε χρόνο, την ώρα που οι τιμές των βασικών αγαθών πρώτης ανάγκης έχουν πάει στα ύψη, την ώρα που συνεχώς αυξάνονται τα δανειστικά επιτόκια με δέκα αυξήσεις μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα σύντομα -που δεν το εύχομαι- να έχουμε αύξηση των κόκκινων δανείων, αυτή την ώρα η κυβέρνηση επέλεξε να επιβάλει τη λεγόμενη «πράσινη φορολογία», δηλαδή φόρο στη χρήση των καυσίμων κίνησης. Η επιβολή της πράσινης φορολογίας αποτελεί υποχρέωση στο Σχέδιο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης, κάτι το οποίο έγινε με τη σύμφωνο γνώμη της προηγούμενης κυβέρνησης. Θεωρούμε ότι η πράσινη φορολογία αυτή τη στιγμή είναι πραγματικά η χαριστική βολή, γι' αυτό και η κυβέρνηση πρέπει να αποταθεί άμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να ζητήσει αναστολή εφαρμογής της και να πάρει συγκεκριμένα μέτρα τα οποία θα βοηθήσουν τον κόσμο.

Όσον αφορά τη λεγόμενη «πράσινη μετάβαση», ναι, να προχωρήσουμε, αλλά χωρίς σοβαρές επιπτώσεις στα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα και στις μικρές επιχειρήσεις. Να δούμε κατά πόσο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε εναλλακτικές υπηρεσίες, για να δημιουργήσουμε υποδομές, που σήμερα δεν υπάρχουν, και να αυξήσουμε τη δυνατότητά μας σε πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες που αφορούν το περιβάλλον, όπως είναι οι ΑΠΕ.

Κυρία Πρόεδρε,

Ως Βουλή, ακόμα αναμένουμε την υλοποίηση της γραπτής δέσμευσης της κυβέρνησης για κατάθεση νομοσχεδίου για συμπερίληψη και των πολύ μικρών επιχειρήσεων στον ορισμό του «καταναλωτή» για προστασία από τις καταχρηστικές ρήτρες των τραπεζών από τον Μάρτη του 2021, που ψηφίστηκε η εναρμονιστική νομοθεσία.

Αναμένουμε επίσης τη θέση της νέας κυβέρνησης αναφορικά με τη δημιουργία του Επιστημονικού Τεχνολογικού Πάρκου στο Πεντάκωμο ως βασικής υποδομής για την προαγωγή της έρευνας, της καινοτομίας και της υψηλής τεχνολογίας στην Κύπρο. Ένα τόσο σημαντικό έργο, το οποίο θα δώσει χιλιάδες θέσεις εργασίας σε άνεργους νέους και ώθηση στην οικονομία, το οποίο ακύρωσε η προηγούμενη κυβέρνηση. Πολλές φορές κάνουμε αναφορά στο γειτονικό Ισραήλ και στα επιτεύγματά του στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, που του αποφέρουν τεράστια ποσά κάθε χρόνο. Απλά να πούμε ότι το Ισραήλ έχει τριάντα πέντε τεχνολογικά πάρκα και εμείς ούτε ένα δεν είμαστε ικανοί να κάνουμε. Προσπαθούμε εδώ και είκοσι επτά χρόνια!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα μπορούσα να πω ακόμα περισσότερα για τα προβλήματα στις βιομηχανικές περιοχές και ζώνες, την καθυστέρηση στην πιστοποίηση παραδοσιακών προϊόντων, την καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων σχεδίων επιχορήγησης, τη μεγάλη καθυστέρηση στην κατάθεση στη Βουλή εναρμονιστικών νομοσχεδίων, την αντίθεσή μας στην τεράστια αύξηση στα τέλη άδειας λειτουργίας και κατάταξης τουριστικών καταλυμάτων σε παραδοσιακή οικοδομή.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε βεβιασμένες και λανθασμένες αποφάσεις με κόστος δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ από την τσέπη του φορολογούμενου, για να προσπαθήσουμε την υστάτη να καλύψουμε στόχους. Αναμένουμε πρόστιμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ, τα οποία θα πληρώσει ο πολίτης, και είμαστε μάρτυρες συνεχιζόμενου εμπαιγμού της Βουλής σε αρκετά θέματα. Την ίδια ώρα ελπίζουμε ότι η νέα κυβέρνηση θα επιδείξει την απαιτούμενη πολιτική βούληση για προστασία των πολιτών από την ακρίβια και την αισχροκέρδεια. Τα τελευταία μέτρα αντιμετώπισης της ακρίβιας είναι θετικά, ήρθαν όμως με μεγάλη καθυστέρηση μετά από την πίεση της κοινωνίας και βεβαίως η επαναφορά του μειωμένου φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα και της επιδότησης του ηλεκτρικού ρεύματος φανερώνει το λανθασμένο του τερματισμού τους στα τέλη Ιουνίου του 2023.

Ο κόσμος ειλικρινά έχει γονατίσει και δεν φταίει σε τίποτα. Όλα όσα έχω αναφέρει προηγουμένως φανερώνουν την ανικανότητα, την ανευθυνότητα, την προχειρότητα των κυβερνώντων τα τελευταία δέκα χρόνια, αλλά ίσως και την εξυπηρέτηση συμφερόντων, τα οποία έχουν οδηγήσει σε αυτή την κατάσταση. Και όπως πάντα σε αυτό τον τόπο, ευθύνες υπάρχουν, δεν υπάρχουν όμως υπεύθυνοι!

Προτού ολοκληρώσω την ομιλία μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους προέδρους, τα μέλη και τις γραμματείες των επιτροπών που συμμετέχω, τους κοινοβουλευτικούς μας συνεργάτες που έχουν την ευθύνη των επιτροπών αυτών, την Πρόεδρο του σώματος, τους προεδρεύοντες στην απουσία της Προέδρου και τον συνάδελφο γραμματέα της Βουλής Νίκο Γεωργίου για τη συνεργασία! Τέλος, ευχαριστώ τη συνεργάτιδά μου Νικολέτα Σοφοκλέους για τη στήριξη και τη βοήθειά της εδώ και σχεδόν δεκατρία χρόνια!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Και συνεχίζουμε τώρα με τον κ. Χρίστο Ορφανίδη, τον κοσμήτορα της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Ελάτε, κύριε Ορφανίδη.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως βουλευτής επαρχίας Λάρνακας, αλλά και μέλος των επιτροπών Γεωργίας, Περιβάλλοντος και Μεταφορών, θα αναφερθώ σε θέματα που αφορούν την πόλη και επαρχία της Λάρνακας, σε τομείς που επέδειξα ενδιαφέρον και αφορούν την τοπική κοινωνία, την Κύπρο ολόκληρη και τις επιτροπές της Βουλής στις οποίες συμμετέχω μαζί με εκλεκτούς συνάδελφους από όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα.

Η δημιουργία πανεπιστημιακών σχολών στη Λάρνακα είναι κάτι που επέδειξα ενδιαφέρον από τον καιρό που Υπουργός Παιδείας ήταν ο μακαριστός Άκης Κλεάνθους και έκτοτε εδώ και αρκετά χρόνια ασχολούμαι και όχι μόνο σήμερα. Δυστυχώς, δόθηκαν υποσχέσεις, οι οποίες παρέμειναν στις ανακοινώσεις, χωρίς μέχρι σήμερα να έχει υλοποιηθεί αυτός ο στόχος. Δεκάδες, αν όχι εκατοντάδες, οι τοποθετήσεις μου, οι αναφορές μου και τα δελτία τύπου που εξέδωσα μέχρι τώρα και που δυστυχώς οι υποσχέσεις παραμένουν υποσχέσεις. Οποιοσδήποτε αναφερθεί σε κάτι διαφορετικό, απλά είναι γιατί παραμένει χειροκροτητής στις υποσχέσεις και η ιστορία δεν τους δικαιώνει. Απλά αρέσκονται σε ευχολόγια, για να είναι αρεστοί. Το να ανησυχεί κάποιος και να επικρίνει το γιατί δεν υλοποιούνται οι υποσχέσεις δεν είναι κακό, αντίθετα αποτελεί μοχλό πίεσης.

Όταν ο προηγούμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας επανειλημμένα ανακοίνωνε τη δημιουργία αυτών των σχολών και προσωπικά, μελετώντας αυτά που ανακοίνωνε, διαπίστωνα ότι δεν ήταν εφαρμόσιμα, ήταν κακό; Ασφαλώς όχι! Και σε κατ' ιδίαν συναντήσεις, αλλά και δημόσια μου ανέφερε ότι ήμουν σωστός στις αναφορές μου και, επειδή ήμουν ο μοναδικός, νιώθω δυστυχώς δικαίωση. Για μένα δεν έχει σημασία ποιος είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ποιος είναι ο υπουργός, ποιος είναι ο πρύτανης· για μένα σημασία έχει η υλοποίηση του έργου.

Κατά το τρέχον έτος δόθηκαν ξανά υποσχέσεις και δηλωνόταν από τον νυν Πρόεδρο ότι θα υπήρχε υπουργική απόφαση για τη δημιουργία αυτών των σχολών στις 3 ή το αργότερο στις 10 Μαΐου και άμεσα αναφέρθηκε ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει, γιατί δεν υπάρχει μελέτη, κάτι που κανείς δεν είχε διαπιστώσει. Άγνοια ή αφέλεια;

Ακολούθως ζήτησα, στα τέλη Ιουλίου, όπως ενημερωθώ μέχρι πού ευρίσκεται το όλο θέμα και με επιστολή που στάλθηκε στον δήμαρχο Λάρνακας είχε γίνει αναφορά για «επανάληψη της βούλησης», κάτι που χαρακτηρίστηκε και πάλι ως «καλοί μαθητές», ως «πρόοδος» και η δική μου αναφορά είναι ότι «βούληση δεν είναι απόφαση».

Για να είμαι δίκαιος όμως με το όλο θέμα, υπάρχει μια θετική εξέλιξη, γιατί το ΤΕΠΑΚ ανέλαβε να ετοιμάσει μελέτη και αυτή αναμένεται να είναι έτοιμη μέχρι το τέλος του χρόνου, όπως έχω μιλήσει και με τον ίδιο τον πρύτανη, που επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Δηλαδή αυτό που γίνεται σήμερα είναι αυτό που αναφέρθηκα στις 2 Μαΐου και κανείς δεν με στήριξε. Αντίθετα, οι αναφορές ήταν: «Κανεί, ρε Ορφανίδη, ούλλα ξέρεις τα!».

Αναμένουμε τη μελέτη του ΤΕΠΑΚ, η οποία ακολούθως θα σταλεί στο Υπουργείο Παιδείας, μετά θα σταλεί στο Υπουργείο Οικονομικών, θα ξαναπάει πίσω στο Υπουργείο Παιδείας και, εφόσον όλα είναι θετικά και μόνο τότε, θα οδηγηθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για λήψη τελικής απόφασης και η «βούληση» θα μεταφραστεί σε «απόφαση». Με αγωνία όμως αναμένουμε τι θα πει το Υπουργείο Οικονομικών. Αυτά, για να γνωρίζουν όλοι αυτά που λέω εδώ και πολλά χρόνια.

Η επιμονή του Τμήματος Αλιείας σε διαδικασίες αναποτελεσματικές για εκβάθυνση κάθε λίγα χρόνια του αλιευτικού καταφυγίου στη Λάρνακα και εφόσον εκ των προτέρων γνωρίζουν ότι ο τρόπος που το κάνουν είναι χωρίς αποτέλεσμα, μιας και θα φανεί εντός ελάχιστων μηνών ότι η άμμος θα συσσωρευτεί ξανά, θεωρώ ότι είναι σπατάλη δημοσίου χρήματος. Μα, έν' πολλά εκατομμύρια που διούσιν κάθε χρόνο για να φύουν την άμμο τζι ύστερα 'πού έξι μήνες εννά ξαναπάει η άμμος. Τζιαι γνωρίζουν τη μόνιμη λύση, η οποία είναι η επέκταση του βραχίονα. Όλοι το γνωρίζουν, αλλά κανείς, μα κανείς δεν κάνει τίποτα.

Η έλλειψη στελέχωσης του Τμήματος Πρώτων Βοηθειών, του Τμήματος Αιμοκάθαρσης, των μικροβιολόγων, των αναισθησιολόγων, των καρδιολόγων και άλλων ειδικοτήτων στο νοσοκομείο Λάρνακας και

η απόφαση, κυρία υπουργέ, ότι, όταν κτιζόταν η νέα πτέρυγα του νοσοκομείου, θα περιελάμβανε δημιουργία καρδιολογικού επεμβατικού τμήματος, που ως διά μαγείας αφαιρέθηκε, δημιουργούν την αίσθηση -έντζεν επί εποχής σας, έν' πολλά πιο πριν- ότι όσοι διαμένουν στη Λάρνακα είναι στον τομέα της ιατρικής περιθαλψής σε μειονεκτική θέση έναντι των πολιτών άλλων επαρχιών.

Έργα, όπως η λεωφόρος Παναγούλη, η ενοποίηση του παραλιακού μετώπου από Μακένζυ προς ακτή Μενεού, η διάβρωση του παραλιακού μετώπου από Κιβισίλι προς Μαζωτό, δεν απασχολούν τα κυβερνητικά τμήματα.

Το θέμα της μεταστέγασης των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών, της αξιοποίησης της περιοχής της Παμπούλας, η ανάγκη κατασκευής νέων σχολικών μονάδων είναι επίσης θέματα που παραμένουν από χρόνια σε χαρτιά, εκτός από την τελευταία προσπάθεια, η οποία έγινε από όλους τους βουλευτές της επαρχίας για δημιουργία νέου σχολείου στην Ορόκληνη.

Έχουν κατασκευαστεί νέα γήπεδα -ακούστε το- για τον Όμιλο Αντισφαίρισης Λάρνακας και δεν προέβλεψαν παράλληλα την ανέγερση αποδυτηρίων, στερώντας τη διοργάνωση από τον όμιλο διεθνών αγώνων. Αν είναι δυνατό!

Μια γενικότερη παρατήρηση που απασχολεί τη Βουλή των Αντιπροσώπων είναι που οι ημικρατικοί οργανισμοί επανειλημμένα, κάθε χρόνο, δεν φέρνουν έγκαιρα τους προϋπολογισμούς τους στη Βουλή. Αυτό είναι ανεπίτρεπτο! Ιδιαίτερη αναφορά όμως θέλω να κάνω και στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, που λειτουργεί με σκοπιμότητες και συμφέροντα. Κύριοι, αυτό είναι το κατόντημά σας και αυτή είναι η ωμή πραγματικότητα. Επιλεκτική επιλογή, αποκλεισμοί φιλοξενουμένων, ακόμη και για επιλεκτικές τοποθετήσεις, όπως ευνοούν οι σχέσεις. Αυτά όμως θα τα συζητήσουμε, όταν θα έρθουν οι προϋπολογισμοί σας, κύριοι.

Χαιρετίζω τη συμπίρευση του Υπουργού Συγκοινωνιών στην προσπάθειά μου για αφαίρεση κυρτωμάτων εκεί και όπου έγινε κατάχρηση τοποθέτησης και για αναπροσαρμογή στα σωστά πρότυπα εκεί που θα παραμείνουν, αλλά και στην κατάχρηση και την παρανομία των τοποθετήσεων. Ποιος μπορεί να την αποκαταστήσει, όταν το ίδιο το Υπουργείο Δικαιοσύνης και η Αστυνομία δίνουν οδηγίες για εγκατάσταση πλαστικών κυρτωμάτων, που απαγορεύονται σε δημόσιους δρόμους, και η υπουργός, αντί να δίνει οδηγίες για εφαρμογή του νόμου εντός ελάχιστων ωρών για την παρανομία και την αφαίρεση της παρανομίας, ζητά ενημέρωση, σάμπως και της ζητήθηκε διερεύνηση τρομοκρατικής ενέργειας ή διαλεύκανση εγκληματικής πράξης; Και είμαστε στις τριανταπέντε ημέρες, αφότου καταγγέλθηκε, και η έρευνά της, αν είναι δυνατό, ακόμα συνεχίζεται. Καλά χαμπάρια! Και αναμένουμε την κατάληξη της υπόθεσης Κενάν Αγιάζ, για να διαπιστώσουμε αν τον στείλαμε να κάνει παρέα στον Οτσαλάν.

Για να ανηληφθούμε πώς λειτουργούμε όλοι, ως κράτος, θέλω να σας αναφέρω τα πιο κάτω, αγαπητοί συνάδελφοι, και παρακαλώ όπως έχω την προσοχή σας: Στην περιοχή του Βασιλικού έχουν συσσωρευθεί όλοι οι κίνδυνοι και η οικονομία της Κύπρου, ηλεκτροπαραγωγικός σταθμός, εγκαταστάσεις φύλαξης καυσίμων και άλλες σημαντικές βαριές βιομηχανίες. Εκεί σχεδιάζεται και το νέο ενεργειακό λιμάνι. Δηλαδή οι υπηρεσίες που είναι η κινητήριος δύναμη των πάντων. Σε ενδεχόμενο ενός ατυχούς γεγονότος ή μίας κακόβουλης πράξης, η Κύπρος καταστράφηκε! Και η έκρηξη του Λιβάνου, που όλοι είδαμε, θα φαντάζει ως λεπτομέρεια! Ποια μέτρα προστασίας λαμβάνονται από θαλάσσης και αέρος; Κανένα! Τίποτε! Αντί να γίνει διασπορά των κινδύνων, μάζεψαν όλη τη μηχανή της Κύπρου μαζί. Έναν πυροσβεστικό σταθμό έκαναν δέκα χρόνια να τον κατασκευάσουν, ενώ όφειλαν να ήταν το πρώτο έργο που έπρεπε να υλοποιηθεί.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η προκλητική στάση της Τουρκίας έρχεται να επιβεβαιωθεί με τις προκλήσεις της στη Νεκρά Ζώνη, την Πύλα, τον Άγιο Δομέτιο, τη γραμμή αντιπαράταξης που δημιούργησε στη Δερύνεια και αλλού. Η λεγόμενη «συμφωνία», «κατανόηση», «συναντίληψη» -όπως θέλετε αναφέρετε την- που αφορά τα γεγονότα στην Πύλα και η επιχειρούμενη προσπάθεια να παρουσιαστεί ότι ήταν προς όφελος της ελληνοκυπριακής πλευράς δυστυχώς αποπροσανατολίζει. Μου είναι αδιανόητο να προχώρησε η Κυπριακή Δημοκρατία σε μία πολιτική «συμφωνία», «κατανόηση», «συναντίληψη», χωρίς να γνωρίζει τι συμφώνησε η Τουρκία και η αποσχιστική οντότητα με τα Ηνωμένα Έθνη. Η αποσχιστική οντότητα δηλώνει: «Δεν μας ενδιαφέρει καθόλου τι λένε τα Ηνωμένα Έθνη στους Ελληνοκύπριους. Μας ενδιαφέρουν αυτά που λέχθηκαν σ' εμάς και ας διαδίδουν οι Ελληνοκύπριοι ό,τι θέλουν. Δεν υπάρχει μία συμφωνία αλλά δύο». Και συμπλήρωσαν: «Η ελληνοκυπριακή πλευρά διάβασε άλλο κείμενο και η λεγόμενη "Τούρκικη Δημοκρατία Βόρειας Κύπρου" άλλο κείμενο». Και είπαν: «Δεν θα παραιτηθούμε από τα δικαιώματά μας στη Νεκρά Ζώνη». Και ο λεγόμενος ψευδούπουργός Εξωτερικών δήλωσε: «Θα κατασκευάσουμε τον δρόμο και, όταν τον τελειώσουμε, τότε θα συζητήσουμε ξανά τα οικόπεδα, αν θα γίνει ηλιακό πάρκο, αν θα γίνει σημείο ελέγχου με βάση τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής».

Όσον αφορά το ηλιακό πάρκο, αυτό δεν είναι μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης, αλλά αποδοχή de facto διχοτόμησης για νομιμοποίηση των κατεχομένων και αυτό το μέτρο ξεφεύγει του κυρωτικού νόμου.

Η κατάρνηση του δικαιώματος του βέτο που επιχειρούν η Γερμανία για τον έλεγχο των βόρειων χωρών και των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η Γαλλία για τις νότιες και μεσογειακές

χώρες καταδεικνύει ότι απροκάλυπτα πλέον προσπαθούν να επιβάλουν τις δικές τους απόψεις. Σ' αυτές τις σκέψεις η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να εκφράσει την άρνησή της ξεκάθαρα για αυτό το δικαίωμα που διασφαλίζει την κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεκατρείς χώρες έχουν υπογράψει κοινή επιστολή που αντιτάσσονται στην ιδέα αναθεώρησης των συνθηκών και της κατάργησης της ομοφωνίας, προασπίζοντας έτσι τις χώρες τους, και αποκλείουν τις ειδικές συμφωνίες της Γερμανίας και της Γαλλίας. Και η Κύπρος οφείλει να συνυπογράψει την κοινή δήλωση και όχι να δηλώνεται ότι η Κύπρος είναι έτοιμη να συζητήσει το θέμα της κατάργησης της ανάγκης ομοφωνίας. Αν χάσουμε αυτό το δικαίωμα, ποιος ο λόγος παραμονής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

Η Τουρκία έχει αποθρασυνθεί και το αποδεικνύει καθημερινά με την προσπάθειά της να επιβληθεί στη γύρω περιοχή, μη σεβόμενη καμία έννοια δημοκρατίας και σεβασμού στους γείτονές της. Το άγος της τουρκικής κατοχής με την αρνητική συμπεριφορά και στάση της συνεχίζεται. Η πρόσφατη επίσκεψη του «σουλτάνου» Ερντογάν στην Αθήνα -αν αθθυμάστε, πριν κάποια χρόνια έτσι τον αποκαλούσαμε και σήμερα το ξεχάσαμε- χαιρετίστηκε από πολλούς! Ήταν μια πρόκληση και αυτή η πρόκληση ήρθε από την Αθήνα, που συμφώνησε για θέματα, λες και δεν υπάρχει απειλή και δεν υπάρχει προσπάθεια δημιουργίας δύο κρατών στην Κύπρο. Ας μας προβληματίσει γιατί η Ελλάδα καθόρισε την ΑΟΖ της μέχρι το τέλος της Κρήτης, γιατί δεν ανταποκρίνεται στην πρόταση της Αιγύπτου για από κοινού καθορισμό της ΑΟΖ τους, γιατί δεν καθορίζει τα δικαιώματα που προκύπτουν από το Καστελλόριζο, γιατί επί Σημίτη και Γιωργάκη Παπανδρέου εξάσκησαν πιέσεις στον τότε Πρόεδρο Γλαύκο Κληρίδη, ούτως ώστε να μείνει αγεωγράφητο ένα μικρό τρίγωνο της ΑΟΖ μας στα δυτικά της Κύπρου. Καμία αναφορά από τον Έλληνα Πρωθυπουργό. Η Ελλάδα δυστυχώς δεν νοιάζεται για την Κύπρο μας· μας θεωρεί πρόβλημα στις σχέσεις της με την Τουρκία.

Αν το Κυπριακό ήταν λυμένο, με βάση αυτά που απέρριψε η συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού λαού, θα ήταν λυμένο με την Τουρκία να είναι αφέντης στα κατεχόμενα εδάφη και συνέταιρος στην υπόλοιπη Κύπρο. Αυτά δεν είναι απλή αναφορά, αλλά είναι η πραγματικότητα. Το αγγλικό παραμύθι εξακολουθεί να υφίσταται. Έχασαν μια μάχη το 2004 αλλά όχι τον πόλεμο, που θα φέρει διπλή κατοχή της Κύπρου, τουρκική και αγγλοσαξονική. Αυτό που επιχειρεί σήμερα η Βρετανία είναι η επανάληψη της συμφωνίας Αναστασιάδη-Έρογλου η οποία ανέφερε ότι η κυριαρχία εκπηγάει εξίσου από Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους. Επιστροφή μερικών εδαφών και, αν αυτό θα ετηρείτο, επιστροφή μερικών προσφύγων με αντάλλαγμα το δικαίωμα περιουσίας στον χρήστη, το δικαίωμα του βέτο σε οποιαδήποτε απόφαση, η ΑΟΖ υπό τον έλεγχο του Ηνωμένου Βασιλείου και ό,τι μένει στο ελάχιστο μοιρασιά με την Τουρκία. Και όλα αυτά, αν τα τηρούσε η Τουρκία, και το δικαίωμα διαμαρτυρίας ή καταδίκης, αν δεν το τηρούσε, δεν θα μπορούσε να γίνει, γιατί η Κυπριακή Δημοκρατία θα εδιαλύετο. Καμία επιστροφή προσφύγων σε κανένα έδαφος που θα παρέμενε υπό τουρκικό έλεγχο. Σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατό ο «σουλτάνος», που μετρά την κάθε του λέξη, να προτείνει ή να προσκαλέσει τον Κύπριο Πρόεδρο. Μόνο για εσωτερική κατανάλωση δηλώνεται αυτό και ούτε μεταστροφή της τουρκικής πολιτικής είναι. «Εκλιπούσα Κυπριακή Δημοκρατία» μάς χαρακτηρίζουν, «εκλιπούσα Κυπριακή Δημοκρατία» θα συνεχίσουν να μας λένε. Καμία αλλαγή της τουρκικής στάσης και συμπεριφοράς δεν θα υπάρξει ποτέ. Το θέμα ήταν να μην πατήσει τουρκικό στρατιωτικό πόδι στην Κύπρο.

Κλείνοντας, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να ευχηθώ σε όλους, από το βήμα αυτό, καλά Χριστούγεννα και το νέο έτος, η νέα χρονιά να είναι χρονιά προόδου, υγείας για όλο τον κόσμο και ξεχωριστά στο προσωπικό της Βουλής και στους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες κάθε ευτυχία και καλές γιορτές!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε, συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Δημήτρης Δημητρίου από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε μια από τις κυρίαρχες πράξεις κοινοβουλευτισμού κάθε χρόνο εδώ σε αυτή την αίθουσα, στον ναό της δημοκρατίας, συζητάμε για τον προϋπολογισμό, συζητώντας ταυτόχρονα για όλα τα ζητήματα. Φυσιολογικό! Πολύς χρόνος συζήτησης, αν όχι ο περισσότερος, αφορά το Κυπριακό, την ύπαρξη και τη διαίωσιση του μεγαλύτερου προβλήματος της χώρας μας. Η συνέχιση ύπαρξης του προβλήματος επηρεάζει δυσμενώς όλους, την οικονομία, την προοπτική της χώρας. Επηρεάζει κάθε πολίτη, πρόσφυγα και μη πρόσφυγα. Οι κίνδυνοι αυξάνονται, οι απειλές επίσης. Και ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι η μη συνέχιση ύπαρξης του ελληνισμού σε αυτό τον τόπο, όχι σήμερα ή αύριο αλλά σε μερικές δεκαετίες. Άλλωστε, προβλήματα που μένουν σε εκκρεμότητα είναι πάντα επίφοβο να τινάζουν στον αέρα την επίπλαστη κανονικότητα.

Θα μου πείτε: τι εισηγούμαι; Δεν θα αναλώσω τον χρόνο μου, για να επαναλάβω τα γνωστά, τα τετριμένα, που πολλές φορές, χωρίς να τα υποτιμώ σε καμία περίπτωση, μηχανικά τα λέμε. Και εδώ και στις τηλεοράσεις. Προτιμώ να επικεντρωθώ στο να πω πως οφείλουμε να προσπαθούμε καθημερινά να αλλάξουμε τον τρόπο που αντικρίζουμε και εμείς και οι συμπολίτες μας το Κυπριακό. Να πάψουμε να θεωρούμε δεδομένο το status quo. Και να το εντάξουμε όχι γιατί πρέπει, όχι γιατί, αν δεν πούμε κάτι, θα κατηγορηθούμε πως

ξεχάσαμε το Κυπριακό, αλλά να το εντάξουμε στην καθημερινότητά μας, στη σκέψη μας, στον τρόπο ζωής μας. Και δεν τα λέω αυτά για να σπείρω τον φόβο. Η απάθεια όμως, σε συνδυασμό με τον φόβο των εργολάβων της μη λύσης, συνιστά έναν διαρκή κίνδυνο. Ήδη έπικιασαν δουλειά, δαιμονοποιώντας την απεσταλμένη του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, την κ. Ολγκίν, που ακόμα δεν διορίστηκε καν. Η αυθεντική βούλησή μας για επίλυση του Κυπριακού πρέπει να επικοινωνείται συνεχώς εντός και εκτός Κύπρου. Πολύ φοβάμαι πως σε αυτό μέχρι σήμερα αποτύχαμε. Η ευθύνη βρίσκεται στην πολιτική ηγεσία. Οι πολίτες απλώς προσαρμόζονται και εδώ ακριβώς εστιάζεται το πρόβλημα. Αν οι πολίτες δεν είναι σε θέση να σπρώξουν την πολιτική ηγεσία, τότε ο ελληνισμός σε αυτή τη γη θα έρθει κάποια στιγμή που θα απειληθεί. Αν εφησυχαστούμε, όλα αυτά που απευχόμαστε δεν θα αργήσει η μέρα που θα τα βρούμε δυστυχώς μπροστά μας.

Φυσιολογικό κράτος μέχρι τότε, μέχρι την επίλυση του Κυπριακού, δεν θα γίνουμε. Μπορούμε όμως να το προσπαθούμε. Τα checks and balances, τα θεσμικά αντίβαρα εδώ και εξήντα χρόνια δεν υπάρχουν. Το θέτουμε και εντός της επιτροπής Θεσμών, αλλά και στα ευρωπαϊκά φόρα που συμμετέχουμε. Το κράτος δικαίου πάσχει. Ο εκάστοτε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας λειτουργεί ως άλλος αυτοκράτορας. Η διάκριση των εξουσιών δημιουργεί στρεβλώσεις που επηρεάζουν την ποιότητα λειτουργίας της Δημοκρατίας μας. Αντίστοιχα, στη Γενική Εισαγγελία η διαχρονική προσπάθεια ταύτισης του θεσμού με αυτή της δικαστικής εξουσίας επηρεάζει περαιτέρω αρνητικά τη χώρα. Το ανέλεγκτο επίσης δεν συνάδει με το σήμερα. Ο διαχωρισμός του Γενικού Εισαγγελέα σε νομικό σύμβουλο και σε δημόσιο κατήγορο είναι αναγκαίος. Το έχει αναφέρει άλλωστε προεκλογικά και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Μαζί και με άλλες συνταγματικές αλλαγές, όπως ο περιορισμός σε θητεία των ανεξάρτητων αξιωματούχων, του Γενικού Εισαγγελέα και του Γενικού Ελεγκτή, για παράδειγμα. Η γενναία συνταγματική μεταρρύθμιση επιβάλλεται. Να δώσουμε λίγο περισσότερο οξυγόνο δημοκρατίας στους πολίτες, στη χώρα. Να πείσουμε πως η ισονομία και η ισοπολιτεία μπορούν να εφαρμοστούν, πως η διαφάνεια είναι υποχρέωση, όχι πολυτέλεια. Παντού! Και, για να εφαρμοστούν, πρέπει πρώτα να εφαρμοστεί η ψηφιακή διακυβέρνηση ουσιαστικά, όχι σε τίτλους. Και, για να εφαρμοστεί ουσιαστικά, θα πρέπει ο σχεδιασμός να έχει να κάνει με όλα τα στάδια υλοποίησης ενός αιτήματος του πολίτη. Αν η ψηφιοποίηση αφορά μόνο το στάδιο υποβολής της αίτησης, αλλά μετά οι λειτουργοί θα πρέπει να τυπώσουν και να γυρνάνε από γραφείο σε γραφείο, από σφραγίδα σε σφραγίδα, τότε κάναμε εικονική ψηφιακή διακυβέρνηση. Δεν κατάλαβα ποτέ επίσης, όσες φορές και αν ρώτησα, γιατί δεν εφαρμόστηκε ακόμα η ηλεκτρονική υπογραφή, που θα ξεκλειδώσει δυνατότητες και θα καταπολεμήσει τη γραφειοκρατία.

Η διαφάνεια είναι το καλύτερο αντίδοτο στη διαπλοκή και στη διαφθορά. Όταν οι διαδικασίες, όλες οι διαδικασίες γίνονται ηλεκτρονικά, γίνονται στο φως, τότε κανείς δεν θα μπορεί να παρέμβει. Και αν εννοούμε όλα όσα λέμε όλοι μας, ιδού δόξης πεδίο λαμπρόν! Να απαγορεύσουμε διά νόμου τη διακριτική ευχέρεια που έχουν οι υπουργοί, το Υπουργικό Συμβούλιο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να αποφασίζουν διαφορετικά από τις υποδείξεις των λειτουργών και των υπηρεσιών τους, να αλλάζουν αποφάσεις, να μετατρέπουν τα όχι σε ναι. Είναι αυτές οι αποφάσεις που όζουν, που προκαλούν, που δίνουν το δικαίωμα στους καχύποπτους να μιλούν δικαίως ή αδικίως για σκάνδαλα.

Θέλω να μιλήσω λίγο για τους νέους ανθρώπους αυτής της χώρας, που μας κοιτούν προβληματισμένοι, που μας ακούν με δυσπιστία. Συζητάμε για δείκτες, αριθμούς και στατιστικές. Σήμερα όμως η αγοραστική δύναμη των πολιτών είναι στη χειρότερη στιγμή της τριακονταετίας. Και πρέπει να κάνουμε και τις δικές μας παραδοχές, πως στα δέκα χρόνια που κυβερνήσαμε πετύχαμε πολλά, αφήσαμε όμως τέσσερα μεγάλα αδιέξοδα, την ενέργεια, τη στέγαση, το περιβάλλον και το μεταναστευτικό. Τα δύο πρώτα επηρεάζουν άμεσα τα οικονομικά των νοικοκυριών, τα άλλα δύο την κοινωνία και την οικονομία. Ας πάψουμε λοιπόν να βλέπουμε την ανάπτυξη στον τομέα των ακινήτων, για παράδειγμα, αυτόνομα από τη δυνατότητα των πολιτών να στεγάσουν τις οικογένειές τους. Το κόστος στην ενέργεια δεν μπορεί να χρυσωθεί με ανεδαφικές εξαγγελίες για το φυσικό αέριο. Οι συμπολίτες μας, όταν μπαίνουν στις υπεραγορές προς το τέλος του μήνα, προσθέτουν τις τιμές των αναγκαίων προϊόντων, για να μη ρεζιλευτούν στο ταμείο. Χρειάζεται να δούμε πως ενισχύουμε τη μεσαία τάξη, για να μη φτάσουμε στο σημείο να αιτούνται επιδόματα. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις είναι ο δρόμος και πρέπει να τον αξιοποιήσουμε.

Σε αυτό καθαυτό το θέμα του προϋπολογισμού. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός είναι στην αντιπολίτευση. Το είπαμε πολλές φορές, το είπε και χθες η Πρόεδρος στην ομιλία της. Είπαμε επίσης από πολύ νωρίς, από τα πρώτα νηπιακά βήματα της κυβέρνησης, της παρουσίας διακυβέρνησης, πως δεν θα αφήσουμε ποτέ τη χώρα χωρίς προϋπολογισμό. Το είπε και η Πρόεδρος, το ανέφερα και εγώ στη σύντομη προεκλογική εκστρατεία που κάναμε, πως αυτό που το 2020 μας έκανε η αντιπολίτευση εμείς δεν θα το κάνουμε. Μάλλον όμως αυτή η πρόθεση παρεξηγήθηκε από την κυβέρνηση. Μάλλον θεωρεί δεδομένο τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Βεβαίως, δεν έχει τόση σημασία τι η κυβέρνηση θεωρεί, αλλά τι εμείς θέλουμε και τι εμείς απαιτούμε. Και εμείς στον Δημοκρατικό Συναγερμό πρέπει να χτίζουμε την καλύτερη Κύπρο που θέλουμε. Ναι, από την αντιπολίτευση, με τη δύναμη που κοινοβουλευτικά έχουμε, με τον θεσμικό ρόλο της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Και, ναι, υπάρχουν οι τρόποι να το κάνουμε. Πρέπει να υπογραμμίζουμε με συνέπεια και συνεχώς τις αστοχίες της κυβέρνησης, που δεν ήταν λίγες σε αυτούς τους δέκα μήνες. Χρειάζεται να συνεχίσουμε να ασκούμε κριτική σε όλα εξόφθαλμα μας ενοχλούν, στην αύξηση των ανελαστικών δαπανών, για παράδειγμα, σε λογικές έλλειψης ενσυναίσθησης. Πρέπει να είμαστε δημιουργικοί, αλλά και σκληροί, να θέσουμε στόχους και να ενημερώσουμε την κυβέρνηση πως αυτά που θέτουμε θα πρέπει να υλοποιηθούν μέσα στον χρόνο. Και να ασκούμε πίεση, όχι

τόσο ποσοτικά, κυρίως ποιοτικά. Θα προχωρήσει, για παράδειγμα, με την συνταγματική τροποποίηση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας; Θα υλοποιηθεί ολιστικά η ψηφιακή μεταρρύθμιση;

Στο ιδιαίτερο πολιτικό περιβάλλον, όπου για πρώτη φορά στη σύγχρονη ιστορία της χώρας δεν συμμετέχει στη διακυβέρνηση ούτε το ΑΚΕΛ ούτε ο Δημοκρατικός Συναγερμός, οφείλουμε να συμπεριφερθούμε με τρόπο διαφορετικό από τον τετριμμένο. Διαφορετικά, προσωπικά πιστεύω πως το παραδοσιακό κομματικό και πολιτικό σκηνικό, όπως το ξέρουμε τις τελευταίες δεκαετίες, θα αλλάξει.

Η κυρίαρχη απειλή είναι εκτός του δημοκρατικού τόξου. Τη βλέπουμε να έρχεται από άλλες ευρωπαϊκές και όχι μόνο χώρες. Μπορούμε να την ανακόψουμε; Πρέπει τουλάχιστον να το προσπαθήσουμε. Η κανονικοποίηση της ακροδεξιάς γίνεται και από τα κεντροδεξιά κόμματα που ζητούν χέρι βοηθείας. Το είδαμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά κόρον, τολμώ να πω πως κάναμε και εμείς αυτό το λάθος. Ελπίζω να το κατανοήσαμε και να μην το επαναλάβουμε. Χρειάζεται επίσης να τολμήσουμε να μιλήσουμε για τον εθνικισμό και να βάλουμε τις διαχωριστικές γραμμές από τον υγιή πατριωτισμό.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω να κλείσω τη σημερινή μου τοποθέτηση από εκεί που ξεκίνησα, από το Κυπριακό, για να στείλω το μήνυμα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να προχωρήσει και καθημερινά να είναι ο πρώτος που να αποδεικνύει πως θέλουμε να λύσουμε το πρόβλημα, πως θέλουμε να βρούμε λύση. Να πείσει και εντός και εκτός. Και πως ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα είναι εκεί, πρωτοπόρος, να στηρίξει με τόλμη και αποφασιστικότητα αυτή τη θέληση. Ας κλείσει τα αφτιά του σε όσους θα προτάξουν για άλλη μια φορά τον φόβο! Ας επιλέξει την ελπίδα! Την έχουμε ανάγκη και εμείς και οι νεότερες γενιές. Η προσέγγιση του Δημοκρατικού Συναγερμού δεν καθορίζεται από τη θέση του στην κυβέρνηση. Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα για το πώς θα τοποθετηθεί. Άλλωστε, αυτός είναι και ο διαχρονικός μας ρόλος, να στεκόμαστε απέναντι στις δυνάμεις της συντήρησης, να μιλάμε για τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που πρέπει να κάνουμε στον τόπο μας. Τα καλοκαίρια τα μετράμε και πιάσαμε μισό αιώνα. Το ίδιο και τους χειμώνες. Οφείλουμε να είμαστε παρόντες, στη σωστή πλευρά της ιστορίας, μήπως καταφέρουμε να ζήσουμε στον βασιτισμένο τόπο μας και την άνοιξη.

Σας ευχαριστώ.

Καλές γιορτές σε όλους και σε όλες!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συνεχίζουμε με την κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα μου επιτρέψετε να συνεχίσω με σχόλια για κάτι που λέχθηκε χθες από αυτό εδώ το βήμα. «Η Κύπρος δεν είναι διεφθαρμένη», μας είπαν. Συμφωνώ σε αυτό. Καμιά χώρα δεν είναι διεφθαρμένη. Αυτό που παρέλειψαν να συμπληρώσουν είναι ότι διεφθαρμένες είναι οι ενέργειες των κυβερνήσεων που στιγματίζουν και διασύρουν τις χώρες. Και εμείς υπερασπιζόμαστε τη χώρα μας. Και σίγουρα όχι τη διαφθορά εκείνων που την κυβερνούν.

Η προηγούμενη κυβέρνηση διέσυρε με πράξεις και παραλείψεις την Κύπρο διεθνώς. Αυτό δεν το ξεπλένει τίποτα πια! Η Κύπρος πληρώνει κόστος για το χρηματοοικονομικό μοντέλο που έστησε η κυβέρνηση Αναστασιάδη και τα αποτελέσματα τα βλέπουμε στις λίστες κυρώσεων, ακόμα και στις κινηματογραφικές ταινίες και στις τηλεοπτικές σειρές. Να σας θυμίσω και μια μάλιστα πολύ δημοφιλής, το «Ozark». Όποτε γίνει αναφορά σε ξέπλυμα, σε οικονομικά εγκλήματα, η Κύπρος «παίζει»!

Άκουσα και κάτι άλλο χθες από αυτό εδώ το βήμα: «Να κάνουμε “rebranding” την Κύπρο μας!». Τι ωραία που ακούγεται! Είναι και ωραίες λέξεις! «Rebranding»! «Να προβάλουμε τα θετικά», μας είπαν, και κατ' επέκταση να ξεχάσουμε τη βρόμα που έκρυσαν κάτω από το χαλί, δηλαδή να γίνουμε συνένοχοι στη συγκατάλυψη, να βολέψουμε τους θύτες και να χάσουμε την αξιοπιστία μας, όση μας απέμεινε δηλαδή, με τους διεθνείς οργανισμούς, οι οποίοι ανέκαθεν γνώριζαν πολύ περισσότερα από εμάς για τα πεπραγμένα και τα κατορθώματα της κυβέρνησής μας.

Rebranding ούτε με ευσεβοποθισμούς γίνεται ούτε με γενικόλογες διακηρύξεις. Το rebranding θέλει τομές, αποφασιστικότητα, υιοθέτηση καλών πρακτικών, αναμέτρηση με το κατεστημένο· και σίγουρα δεν απαιτεί συγκατάλυψη των οικονομικών εγκλημάτων. Το rebranding διασφαλίζεται με ισχυρούς θεσμούς, με λογοδοσία, με διαφάνεια, το τρίπτυχο της πάταξης της διαφθοράς. Και αυτή η ευθύνη βαρύνει την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Αναμένουμε ακόμα να δούμε δείγματα γραφής μετά από οκτώ μήνες. Και τέλος το rebranding θα πρέπει να περιλαμβάνει την τιμωρία αυτών που επέτρεψαν τον διασυρμό της χώρας μας. Καθοριστικός σε αυτό είναι ο ρόλος του Γενικού Εισαγγελέα και του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα.

Να θυμίσω ότι και οι τρεις υποψήφιοι κατά τις προεδρικές εκλογές, αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες στον τρόπο λειτουργίας του θεσμού και την αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού, δεσμεύτηκαν για καθοριστικές αλλαγές στη Νομική Υπηρεσία και στα καθήκοντα του Γενικού Εισαγγελέα. Είναι προφανές ότι πιο εύκολα δίνονται οι υποσχέσεις στην προεκλογική περίοδο και δυσκολότερα τηρούνται στη συνέχεια, όταν αρχίσουν να λειτουργούν τα γρανάζια του κατεστημένου.

Έρευνα που δημοσιεύτηκε τον περασμένο Οκτώβρη... Ξέρετε, κύριοι συνάδελφοι, νομίζω λέχθηκαν πολλά και διάφορα, οπότε εμένα θα μου επιτρέψετε να επικεντρωθώ σε ένα θέμα που θεωρώ ότι είναι ο κεντρικός άξονας για την πάταξη της διαφθοράς και αφορά εξ ολοκλήρου στον Γενικό Εισαγγελέα και στον Βοηθό. Λοιπόν, έρευνα που δημοσιεύτηκε τον περασμένο Οκτώβρη έδωσε πολύ χαμηλό δείκτη εμπιστοσύνης στη Νομική Υπηρεσία. Οι πολίτες δεν εμπιστεύονται τους χειρισμούς της Νομικής Υπηρεσίας. Γιατί άραγε; Η απάντηση είναι απλή και κρύβεται στα γεγονότα.

Τον Δεκέμβριο του 2019, από αυτό εδώ το βήμα, είχα κάνει την εξής προφητική αναφορά. Ήταν πάλι συζήτηση των προϋπολογισμών. Συγκεκριμένα, είχα πει, και το διαβάζω: «Προς ποια κατεύθυνση θα κινηθούν οι επιλογές του κ. Αναστασιάδη με την αφυπηρέτηση του Κώστα Κληρίδη; Θα αναζητήσει έναν Γενικό Εισαγγελέα που θα υπηρετεί το δίκαιο και το δημόσιο συμφέρον ή έναν Γενικό Εισαγγελέα που θα καλύπτει τα σκάνδαλα της κυβέρνησής του και τον ίδιο; Στη διάρκεια της θητείας Αναστασιάδη έχουν κατ' επανάληψη τεθεί θέματα για έρευνες που αφορούν σε αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου. Χρυσά διαβατήρια, καταχρήσεις, ασυδοσία ως προς τη διεύρυνση του έθνους με Μαλαισιανούς, Σαουδάραβες, Κινέζους, Ρώσους και κάπιοι εξ αυτών με ποινικό μητρώο. Τι θα θέσει λοιπόν ως προτεραιότητα ο ημέτερος Γενικός Εισαγγελέας; Να καλύψει την κυβέρνησή του; Τον Πρόεδρο που τον διόρισε; Ή να προχωρήσει σε διώξεις; Και τι θα γίνει, σε περίπτωση που θα κληθεί να διορίσει ερευνητική επιτροπή, για να ελέγξει αποφάσεις που λήφθηκαν και με τη δική του ψήφο στο Υπουργικό Συμβούλιο; Αυτό ακριβώς χρειάζεται ο Νίκος Αναστασιάδης, ο οποίος συστηματικά αρνείται να λογοδοτήσει στον λαό και στις πολιτικές δυνάμεις, για να κυβερνά ανενόχλητος: Έναν Γενικό Εισαγγελέα να τον θωρακίζει νυν και αεί.» Και εδώ κλείνει η αναφορά μου στους προϋπολογισμούς του 2019.

Είναι λοιπόν δικαιολογημένοι οι πολίτες, που δεν πιστεύουν ότι οι δύο εισαγγελείς θα κινούνταν ποτέ εναντίον του Νίκου Αναστασιάδη; Μια μικρή δοκιμασία ήταν οι καταγγελίες του Μακάριου Δρουσιώτη. Αγνόησαν πλήρως τις αποκαλύψεις που καταγράφονται στο βιβλίο του.

Κύριοι συνάδελφοι,

Δεν με ενδιαφέρει πώς ο κ. Δρουσιώτης εξασφάλισε την πληροφόρηση, δεν με ενδιαφέρει ούτε ο χαρακτήρας του ούτε ποιος είναι. Υπάρχει αλήθεια και τεκμηρίωση σε αυτά που γράφει; Σε ένα ευνομούμενο κράτος ο Γενικός Εισαγγελέας θα το έψαχνε. Να τον δικαιώσει τον κ. Δρουσιώτη ή να τον εκθέσει τον κ. Δρουσιώτη. Σίγουρα, δεν θα άφηνε να αιωρούνται τόσο σοβαρά ζητήματα που εκθέτουν το κράτος μας. Ο Μακάριος Δρουσιώτης ήταν άλλωστε ο πιο στενός συνεργάτης του Νίκου Αναστασιάδη· και μόνο αυτό προσδίδει αξία στα γραφόμενά του.

Επιπρόσθετα, θα έπρεπε και οι δύο εισαγγελείς να είχαν εξαιρεθεί από όλες τις υποθέσεις που αφορούν σε διαχείριση πορισμάτων για τα χρυσά διαβατήρια. Υπάρχει μείζον θέμα επί τούτου. Αν διαβάσει κανείς τις ενστάσεις στα προδικαστικά για την υπόθεση «Al Jazeera», αυτό ακριβώς επικαλούνται οι συνήγοροι των κατηγορουμένων. Σύγκρουση συμφερόντων των δύο εισαγγελέων. Στο εξωτερικό είναι απόλυτα κατανοητή η έννοια. Στην Κύπρο κάνουμε πως δεν καταλαβαίνουμε και παριστάνουν τους θιγμένους -μάλιστα παραπονοούνται δεξιά, αριστερά- οι δύο εισαγγελείς, και σε κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους, όταν τους μιλάς για τα αυτονόητα. Είτε τους αρέσει είτε δεν τους αρέσει, η σχέση τους με τον Αναστασιάδη, η υπηρεσία τους στο Υπουργικό Συμβούλιο που ενέκρινε τις πολιτογραφήσεις, εγείρει μείζον θέμα αξιοπιστίας και αιτιολογεί την αμφισβήτηση από πλευράς των πολιτών και θα έπρεπε να δείχνουν κατανόηση και κάθε πράξη τους θα έπρεπε να ήταν, για να αποδείξουν ότι λειτουργούν πραγματικά ανεξάρτητα.

Α priori οι πολίτες δεν πιστώνουν κανέναν πλέον σε αυτό τον τόπο. Πρέπει όλοι να αποδείξουμε και δεν έχουμε δει ακόμα δείγματα γραφής από τη Νομική Υπηρεσία, ούτε για τα μικρά που αφορούσαν σε ημέτερους ούτε για τα μεγάλα. Το μόνο που έχουμε δει είναι μαυρισμένα πορίσματα και μετατόπιση ευθυνών στις δικωτικές αρχές.

Θα πω και κάτι για τον κ. Παπαθεοδώρου. Όταν έρχεται ο Γενικός Εισαγγελέας στη Βουλή και του τα φορτώνει και λέει ότι «μα, εγώ ό,τι μου βάλουν μπροστά μου κρίνω», συνεπώς φορτώνει στις δικωτικές αρχές την αναποτελεσματικότητα, ο κ. Παπαθεοδώρου μπορούσε να του απαντήσει. Από τη στιγμή που δεν του απαντά και σιωπά, να μην έχει παράπονο μετά, άμα του τα φορτώνουν.

Αυτό που εισπράττουμε από τη Νομική Υπηρεσία επιπρόσθετα είναι γνωματεύσεις που εμποδίζουν το έργο μας στο κοινοβούλιο, κύριοι συνάδελφοι, και θωρακίζουν εξουσίες ενός κατεστημένου που έπληξε τον τόπο. Γνωματεύσεις οι οποίες αμφισβητούνται από άλλους νομικούς, που διαφοροποιούν την άποψή τους από αυτή της Νομικής Υπηρεσίας. Όπως για παράδειγμα η πρόταση νόμου που καταθέσαμε οκτώ βουλευτές, για να μην επαφιετα στη διακριτική ευχέρεια των υπουργών η εμφάνισή τους στη Βουλή και η κατάθεση στοιχείων. Η πρόταση κρίθηκε αναγκαία μετά από γνωμάτευση του κ. Σαββίδη πάλι στον τότε Υπουργό Εσωτερικών κ. Νουρή,

ο οποίος, τραβώντας τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, μας είπε ότι μας έκανε και χάρη που ήρθε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ελέγχου σε σχέση με τα διαβατήρια.

Εμείς όμως, ακόμα και αν ο Γενικός Εισαγγελέας διαφωνεί, έχουμε υποχρέωση να προχωρήσουμε, να στείλουμε την πρόταση στην ολομέλεια και να αναλάβει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας την ευθύνη για την όλη έκβαση, αν ψηφιστεί. Στο κάτω κάτω ας αποφασίσει το Ανώτατο Δικαστήριο. Αλλά, δεν μπορεί, δεν μπορεί, κύριοι συνάδελφοι, να εγκλωβίζεται το κοινοβούλιο από μια εκφρασθείσα άποψη του Γενικού Εισαγγελέα που μπορεί να είναι και λανθασμένη, όπως έγινε και στο παρελθόν! Θυμάστε με το θέμα της μεταβατικής περιόδου των δικαστών. «Ήταν αντισυνταγματικό», μας έλεγε. Οι δικαστές το δέχθηκαν όμως. Συνεπώς, είναι η άποψη του, όπως έλεγε κάποτε και ο Ιωνάς Νικολάου, για να θυμηθούμε και τον Ιωνά. Αυτό είπε ο κ. Ιωνάς Νικολάου: «Είναι η άποψη του Εισαγγελέα». Και τον επικαλούμαι τώρα και το επαναλαμβάνω.

Και μέσα σε αυτό το περιβάλλον αμφισβήτησης προκύπτει και το μείζον θέμα του «ανέλεγκτου» του Γενικού Εισαγγελέα! Η κορωνίδα της αδιαφάνειας! Όταν λοιπόν αναφερόμαστε σε λογοδοσία και διαφάνεια για πάταξη της διαφθοράς, θα πρέπει την ίδια ώρα να κατανοούμε ότι το ανέλεγκτο του Γενικού Εισαγγελέα αντιτίθεται στις σύγχρονες τάσεις διεθνώς για διαφάνεια και λογοδοσία. Υπάρχουν πολύ σοβαρά επιχειρήματα που συνηγορούν εναντίον του ανέλεγκτου του Γενικού Εισαγγελέα και υπέρ της άσκησης αναθεωρητικού ελέγχου, που είναι μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Η Κύπρος είναι το μοναδικό κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο οποίο δεν προβλέπεται κανένας έλεγχος των αποφάσεων του Γενικού Εισαγγελέα, είτε υπό τη μορφή δικαστικού ελέγχου είτε υπό τη μορφή εσωτερικού ελέγχου.
2. Σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, η απουσία ένδικων μέσων κατά των αποφάσεων των δημόσιων κατηγορών αναφορικά, για παράδειγμα, με τη μη δίωξη δεν είναι αποδεκτή, κυρίως επειδή ενέχει υψηλό κίνδυνο μη λογοδοσίας και συνακόλουθα αυθαιρεσίας.
3. Την ανάγκη για λογοδοσία και δικαστικό έλεγχο των αποφάσεων του δημόσιου κατηγορού επισημαίνουν και διεθνείς οργανισμοί, όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και η Επιτροπή της Βενετίας Κράτους Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης.
4. Και τέλος και άλλες χώρες της Κοινοπολιτείας, όπως η Κύπρος, οι οποίες με την ανεξαρτητοποίησή τους συνέχισαν να εφαρμόζουν αρχές του αγγλικού κοινοδικαίου και πρόνοιες περί των εξουσιών του Γενικού Εισαγγελέα παρόμοιες με αυτές του κυπριακού Συντάγματος, άλλαξαν πλεύση στη βάση δικαστικών αποφάσεων και εφάρμοσαν ήδη ελέγχους σε αυτές τις εξουσίες.

Και τέλος, το σημαντικότερο που παραβιάζει και ανθρώπινα δικαιώματα: η απουσία άσκησης ελέγχου επί αποφάσεων του Γενικού Εισαγγελέα παραβιάζει το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ατόμων τα οποία επηρεάζονται δυσμενώς από αυτές, όπως για παράδειγμα θυμάτων εγκληματικών πράξεων ή συγγενών αυτών των θυμάτων.

Να σας πω ότι έχουμε προχωρήσει σε εκτεταμένη νομική μελέτη. Το συγκεκριμένο θέμα θα παρουσιαστεί σύντομα σε ημερίδα και προσωπικά είμαι έτοιμη να προχωρήσω με προτάσεις νόμου. Δεν θα σας πω τώρα ποια μορφή θα πάρουν, για να προλάβω αντιδράσεις. Θα τις δείτε την ώρα που θα κατατεθούν.

Και κάτι τελευταίο, που αφορά όλους: Τον ερχόμενο Ιανουάριο η Βουλή θα κληθεί να ψηφίσει δυο προτάσεις νόμου για το πόθεν έσχες. Η μία αφορά στον Πρόεδρο, τους υπουργούς, τους βουλευτές και η άλλη στους ανεξάρτητους αξιωματούχους. Οι δύο εισαγγελείς λοιπόν, επικαλούμενοι θέματα αξιοπρέπειας -λες και οι υπόλοιποι που θα συμμορφωθούμε με τον νόμο έχουμε περιορισμένη αίσθηση αξιοπρέπειας- θέλουν να αυτορρυθμίζονται, σε μια προσπάθεια ταύτισής τους με τους δικαστές. Ο Γενικός Εισαγγελέας και ο Βοηθός δεν ανήκουν στο δικαστικό σώμα και αυτό είναι ξεκάθαρο και στο Σύνταγμα. Είναι ανεξάρτητοι αξιωματούχοι και η προσπάθεια ταύτισής τους με τους δικαστές και οι λόγοι που επικαλούνται, για να εξαιρεθούν από τις προτάσεις νόμου, ελπίζω να μη βρουν ανταπόκριση σε αυτό το κοινοβούλιο. Άλλωστε, η Νομική Υπηρεσία αποδείχθηκε ότι δεν είναι υπεράνω διαφθοράς.

Υπάρχει ισχυρή συσχέτιση, κύριοι συνάδελφοι, ανάμεσα στο κράτος δικαίου και την ευρωστία μιας οικονομίας. Αν θέλουμε πραγματικά η Κύπρος μας να αποκτήσει μια εύρωστη, βιώσιμη οικονομία, θα πρέπει να πολεμήσουμε τη διαφθορά και να διορθώσουμε εκείνες τις στρεβλώσεις που υπονομεύουν το κράτος δικαίου. Γιατί οι πολίτες της Κύπρου θέλουν να ζουν σε μια εύρωστη οικονομικά, αλλά και ευνομούμενη χώρα.

Καλά Χριστούγεννα, αλλά προπάντων καλούς αγώνες!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Παύλος Μυλωνάς εκ μέρους του Δημοκρατικού Κόμματος.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ:

Και κυρίως εκ μέρους του εαυτού μου, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως! Ελάτε, συνάδελφε.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριε υπουργέ, κυρίες υπουργοί,

Κύριε Τορναρίτη,

Ήθελα πραγματικά να εκφράσω την ικανοποίησή μου, γιατί επαναλαμβάνουμε τους εαυτούς μας, περισσότερο είναι για να ικανοποιούμε τη δική μας ανάγκη, τη συνείδηση δηλαδή, είτε η κ. Χαραλαμπίδου είτε εγώ αργότερα ή ο κ. Αποστόλου ή όλοι οι συνάδελφοι που θα εκφράσουμε απόψε τις δικές μας τις θέσεις, ελεύθεροι, δημοκρατικά. Είναι από τα θέματα τα οποία συνήθως θα έπρεπε να είναι όχι μόνο ιερή στιγμή, να είναι περισσότερο αυτογνωσία σ' έναν κόσμο σε παγκόσμιο επίπεδο που το χυδαίο πολιτικό σύστημα έχει προκαλέσει παντού φωτιές! Κυνηγά τον άνθρωπο αυτό το χυδαίο πολιτικό σύστημα! Μιλούμε για ένα πρόγραμμα ενός νεοταξίτικου μοντέλου ζωής, η ελαφρότητα του φαίνεται, ο υλισμός, ο πανσεξουαλισμός, η πολιτική ορθότητα, η ιδεολογική ενότητα, η δικαιωματική ατζέντα, ο εθνομηδενισμός, η παγκοσμιοποιημένη κοσμοαντίληψη και η απαγκίστρωση απ' όλες τις αξίες και τα ιδανικά που συνθέτουν την ελληνική ταυτότητα, που θα 'θελα τιμημένα να εκπροσωπώ σ' αυτό το κοινοβούλιο και αυτό θα κάνω τα επόμενα δυόμισι χρόνια. Αυτό λοιπόν το χυδαίο πολιτικό σύστημα λειτουργεί και πράττει, εδώ και δεκαετίες βέβαια, σ' έναν κόσμο που καίγεται κυριολεκτικά -σήμερα καίγεται στη Λωρίδα της Γάζας, στην Ουκρανία- σε έναν κόσμο που πενιά και πεθαίνει στην Αφρική, στο Κουρδιστάν το κατεχόμενο, στη Συρία, σ' έναν κόσμο που έφτασε την αραβική άνοιξη και μας έφερε την κόλαση του χειμώνα, τους ισλαμοφασίστες στα σπίτια μας. Οι ίδιοι στις Ηνωμένες Πολιτείες, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις Βρυξέλλες, οι ίδιοι που προκαλούν τα μεταναστευτικά κύματα με τις πολιτικές τους, τους πολέμους, την εκμετάλλευση την μεταποικιακή, οι ίδιοι παρουσιάζονται φιλάνθρωποι και κουνούν το δάκτυλο μαζί με τους δορυφόρους τους σε τοπικό επίπεδο για ανθρωπιστικές αξίες, επιτείνοντας την ανάγκη να προστατεύσουμε αυτό τον φτωχό κόσμο. Οι ίδιοι που προκαλούν αυτές τις ανισότητες, τις δολοφονίες παιδιών, οι ίδιοι παρουσιάζονται υπερασπιστές του ανθρωπισμού και της δικαιοσύνης. Αυτή την υποκρισία θα πρέπει να την αναδεικνύουμε και να την απορρίπτουμε.

Εδώ στη μικρή μας Κύπρο λοιπόν, το κέντρο της γης -που, αν ήταν μόνο η Κύπρος το κέντρο της γης, θα ήταν λιγότερο το κακό, το πρόβλημα είναι ότι και εγώ και εσείς και όλοι μας, κάθε Κύπριος νομίζει έν' τζιαι το κέντρο του κόσμου ο ίδιος- πρωτοσέλιδα εφημερίδων, κομματάρχες, κόμματα, μα και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ασχολούνται με το αν υπάρχει ή όχι πρόσκληση από τον Ταγίπ Ερντογάν, τον «αφέντη», για μια συνάντηση στην Άγκυρα. Η περιοχή μας φλέγεται, εκατόμβες νεκρών, παιδιά -τα βλέπουμε κάθε βράδυ- απασχολούν τα διεθνή μέσα ενημέρωσης και τα δορυφορικά τοπικά κανάλια και παρατήρηση δική μου δημοσιογραφική, μετά από είκοσι πέντε χρόνια, στις σαράντα πέντε μέρες πολέμου στη Γάζα ούτε μία εικόνα από την Ουκρανία! Σταμάτησε ο πόλεμος; Σταμάτησαν οι βομβαρδισμοί; Τί έγινε; Αυτό πουλούσε περισσότερο προφανώς και δεν πουλούσε με την έννοια την εμπορική, πουλούσε πολιτικά, μέσα στο πλαίσιο του σκοταδισμού, που η νέα τάξη πραγμάτων επιβάλλει, μέσα από την έννοια και την αφήγηση ότι έχουμε δημοκρατικά πολιτεύματα, και στο όνομα αυτών των δημοκρατικών πολιτευμάτων υπερασπιζόμαστε αρχές και αξίες! Υποτίθεται!

Συνεχίζουμε να συζητούμε λοιπόν για τη συνάντηση με τον «νεοσουλτάνο», επειδή το απέκρυψε δήθεν ο Πρόεδρος, σάμπως και αν φάει ένα ψάρι παραπάνω στον Βόσπορο, θα μετατραπεί ο Ερντογάν ο φασίστας σε διαλλακτικό Ευρωπαϊό ηγέτη! Γι' αυτό άλλωστε έχει αλλάξει στάση μπροστά στα αδιέξοδα των πολιτικών του και ψάχνει γέφυρες με την Ευρώπη. Και ό,τι καπνίσει από τον Πρόεδρο και μέχρι τους κομματάρχες και εμάς τους υπόλοιπους, να αποφασίσουμε να πάμε να καπνίσουμε την πίπα της ειρήνης στον Βόσπορο με τον κ. Ταγίπ Ερντογάν. Τι να πω; Άλλαξε κάτι, που συναντήθηκε τότε, το 2005, με τον Ερντογάν ο τέως Πρόεδρος; Άλλαξε κάτι, που συναντήθηκε με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου ο συνάδελφος ο Άντρος ο Κυπριανού; Όφειλε και ο νυν Πρόεδρος να αφαιρέσει το κοστούμι του ηγέτη της Κυπριακής Δημοκρατίας και να σπεύσει, ανταποκρινόμενος σε μια δήθεν «πρόσκληση», για να πει και στον Ερντογάν ότι είναι έτοιμος να συνεχίσει από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντανά! Δεν πείστηκε ακόμα ο Τούρκος δικτάτορας, που έβαλε το προσώπιό του διαλλακτικού και έφτασε στην Αθήνα για μερικές ώρες υποκρισίας. Τώρα βάζει χέρι και στο παλαιστινιακό ζήτημα, προσπαθώντας να γίνει ηγέτης των Αράβων. Και εμείς πρέπει να εμπλακούμε στο παιχνίδι του; Για να πειστεί το εσωτερικό μέτωπο; Αλήθεια, ποιοι; Ο Συναγερμός, το ΑΚΕΛ και οι υπόλοιποι; Ότι θέλουμε λύση του Κυπριακού; Ποιοι; Εμείς; Εμείς που πληρώνουμε βαρύ φόρο για τη μη λύση; Εμείς οι πρόσφυγες; Εμείς που ακόμα θάβουμε τους νεκρούς μας και ψάχνουμε τους αγνοούμενούς μας;

Πήγε λοιπόν και στην Αθήνα ο κ. Ερντογάν. Τον υποδέχτηκε με ενθουσιασμό, όπως ήταν αναμενόμενο, η κυβέρνηση Μητσοτάκη, ο ίδιος ο Μητσοτάκης και οι παρατρεχάμενοί του -αν παρακολουθήσετε τα ελλαδικά κανάλια, θα δείτε ότι υπάρχει συνεχής οργανισμός χαράς και ικανοποίησης- έβγαλαν και τις απαιτούμενες φωτογραφίες, συνυπέγραψαν και την περιβόητη διακήρυξη, από την οποία φυσικά απουσιάζει η Κύπρος. Εμπεριέχεται όμως ο πολιτικός διάλογος, η θετική ατζέντα, η βούληση για συνεργασία. Όλα αυτά που μας χαροποιούν και στην Κύπρο, σε κάθε γύρο διαπραγματεύσεων ή σε κάθε κοινωνικού χαρακτήρα συνάντηση με

τον κατοχικό ηγέτη, μέχρι που να τα τουμπάρει και πάλι η άκρατη τουρκική αδιαλλαξία και ο επεκτατισμός, ο ιμπεριαλισμός της Άγκυρας και του Ερντογάν με τις γαλάζιες πατρίδες. Κρατάμε τις πόζες από τη συνάντηση της 7^{ης} Δεκεμβρίου στην Αθήνα κι ας είπε ο καθένας τα δικά του για το Κυπριακό, μάλλον υποχρεωτικά, για να μην τους λιντσάρει εντελώς η ένθεν και ένθεν αντιπολίτευση, λέμε τώρα! Κρατάμε τις πόζες ως συνήθως, μια τέτοια πόζα ζητούμε κι από τον δικό μας Πρόεδρο, τον κ. Χριστοδουλίδη, να πάρει, αφού ανταποκριθεί, υποτίθεται, στην περίφημη πρόσκληση από τον Ερντογάν. Για να βάλουμε τη φωτογραφία σε κάδρο και να διαιωνίσουμε μια ιστορία που δεν αφορά το κυπριακό πρόβλημα, αλλά τον αυτοσκοπό δυστυχώς των συνομιλιών.

Φίλες και φίλοι συνάδελφοι,

Για το εθνικό ζήτημα θα επανέλθουμε. Επιτρέψτε μου όμως, με αφορμή την ψήφιση του κρατικού προϋπολογισμού, να θίξω δύο θέματα κεφαλαιώδους σημασίας για μένα. Πρώτα απ' όλα, πριν πάω στη Λεμεσό, να πω κάτι για την κυβέρνηση και τους υπουργούς ταπεινά, σεμνά, με το λιγιστό μου μυαλό: Έχουν απολέσει στην Κύπρο, κυρίες και κύριοι, την κοινή λογική. Είτε θα υπερβάλλουμε είτε θα κρυβόμαστε. Και η κοινή λογική λέει ότι οι υπουργοί και η κυβέρνηση πρέπει να παρουσιάσουν όραμα.

Ο καθένας από εσάς, κύριοι υπουργοί, το δικό σας όραμα, τη δική σας προσπάθεια!

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να συντονίζει και να επιβάλει ένα πρόγραμμα διακυβέρνησης το οποίο πραγματικά να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των απλών πολιτών και όχι των κομμάτων και όχι των πολιτευτών και όχι της ουτοπίας, της ψευδαίσθησης, του ιδανικού!

Θα πάω λοιπόν στα δύο ζητήματα που αφορούν τη Λεμεσό. Το πρώτο αφορά και τη Λευκωσία βέβαια και τις άλλες πόλεις, αλλά ιδιαίτερα τη Λευκωσία και τη Λεμεσό και αφορά το κυκλοφοριακό, τους κυκλικούς κόμβους, την τλαιπωρία που προκαλεί στους πολίτες το κυκλοφοριακό, το οποίο δεν περιγράφεται· δεν περιγράφεται ούτε με λόγια ούτε με εκφράσεις, παρά μόνο με νεύρα μέσα στους δρόμους. Από το 2008 υπάρχει μελέτη για την κατασκευή περιφερειακού δρόμου από τον Ύψωνα προς την Παρεκκλησιά. Το 2023 το επαναφέρω ως ιδέα, έστω και τα δέκα ευρώ στον προϋπολογισμό, έστω να ξανασκεφτούν κάποιες λύσεις οι αρμόδιοι, ούτως ώστε επιτέλους να ανακουφιστεί ο κόσμος στους δρόμους. Στη Λευκωσία: αστυνόμευση, τροχαία, ρύθμιση της κυκλοφορίας. Βαρεθήκαμε την τεχνολογία και τα έξυπνα φώτα. Προτιμούμε τον άνθρωπο. Είναι πιο παραγωγικός. Ελπίζουμε οι εκκλήσεις μας προς την εκτελεστική εξουσία να εισακουστούν.

Το δεύτερο, το 2021 προτείναμε να διατεθούν και διατέθηκαν, τουλάχιστον στον προϋπολογισμό, €5 εκατομ. για τη δημιουργία Τμήματος Πρώτων Βοηθειών για παιδιά στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού. Ήταν δική μας πρωτοβουλία, του Δημοκρατικού Κόμματος, και είχαμε πετύχει να ενταχθούν τα €5 εκατομ. Έκτοτε βεβαίως, το 2022, σφυρούσαν αδιάφορα, έρχονταν εκλογές, δυστυχώς ούτε η νέα κυβέρνηση ανταποκρίνεται σε αυτό. Και δεν αναφέρομαι μόνο στη Λεμεσό. Είναι υποχρέωσή μας να ανταποκριθούμε στις ανάγκες των πολιτών και των παιδιών, και στη Λάρνακα και στην Πάφο και στην Αμμόχωστο. Χρειάζεται να γίνουν Πρώτες Βοήθειες για τα παιδιά, οι ανήλικοι να είναι σε διαφορετικό τμήμα περίθαλψης από τους ενήλικους. Δεν παίρνει όμως άλλη αναβολή το θέμα, οφείλει η παρούσα πολιτεία να αναλάβει την ευθύνη επιτέλους να προχωρήσει, να πάρει σάρκα και οστά το όραμα και να προχωρήσουν σε αυτές τις ουσιαστικές αλλαγές, που τις χρειάζονται οι πολίτες. Να μιλήσω για αξιοκρατία, κουμπαροκρατία, κομματοκρατία; Θα γελά και ο τελευταίος συμπολίτης μας που μας παρακολουθεί απομονωμένος σε οποιοδήποτε χωριό της ελεύθερης πατρίδας μας.

Ξέρουμε πολύ καλά ότι ούτε ο κρατικός προϋπολογισμός του 2024 θα λύσει τα προβλήματα της κοινωνίας και του τόπου μας, έστω και αν θα υλοποιηθεί από μια νέα κυβέρνηση ύστερα από δέκα χρόνια. Γνωρίζουμε επίσης ότι δεν έχει φιλολαϊκή φιλοσοφία ούτε προμηνύει κάποια αλλαγή ούτε κουβαλά ένα όραμα τόσο αναγκαίο για την πατρίδα μας· ένα όραμα το οποίο έπρεπε να παρουσιάσουμε εμείς οι βουλευτές όλο το προηγούμενο διάστημα. Είναι προϋπολογισμός νεοφιλελεύθερος, οι παλαιότεροι συνάδελφοι το θυμούνται τακτικά, έχω αλλεργία στους φιλελεύθερους και τους νεοφιλελεύθερους, όπως βεβαίως και στους κομμουνιστές, τους μαρξιστές, λενινιστές. Είναι προϋπολογισμός ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πολιτών. Είναι ο ίδιος προϋπολογισμός με διαφορετικό προσώπιο απ' όλα τα Υπουργεία Οικονομικών από το 1960 μέχρι και σήμερα. Είναι προϋπολογισμός που αγνοεί την ανισότητα, τις παγκόσμιες εξελίξεις, τις απειλές, τους εκβιασμούς, την τουρκική επιθετικότητα, την ακρίβια, την αδικία, τη φτώχεια, τους μη προνομιούχους. Είναι προϋπολογισμός που δεν αποκρούει την επόμενη κρίση, δεν δημιουργεί εναλλακτική οικονομία και παραμένει παρασιτικός, καρτερώντας τους τουρίστες και την όποια ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και βεβαίως τις υπηρεσίες, που περήφανα ο κ. Σύκας ανέφερε, ιδιαίτερα για τη Λεμεσό. Είναι προϋπολογισμός που αγνοεί τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την παραγωγή, τον πρωτογενή τομέα, τους βοσκούς μας, τα χαλούμια μας και πολλά άλλα που μπορεί να γίνουν. Προτιμούμε τις εισαγωγές από τους επιχειρηματικούς κύκλους προφανώς, από το 1960 μέχρι και σήμερα.

Αυτοί όμως είναι και μερικοί από τους λόγους που θεωρούμε θεμελιώδες το ζήτημα της παιδείας για τη σωτηρία του λαού μας. Χωρίς παιδεία -για να πούμε και μια κουβέντα, αφού προεδρεύουμε σε αυτή την επιτροπή- εθνική και ανθρωποκεντρική δεν μπορεί να υπάρξει μέλλον για την πατρίδα μας, που υπομένει τόσα χρόνια και αιμορραγεί χτυπημένη αφενός από την κατοχική Τουρκία και αφετέρου από τις προσπάθειες εθνοαποδόμησης και αφελληνισμού της. Το είχαμε ξαναπεί το 2021, όταν αναλάβαμε την προεδρία της

επιτροπής Παιδείας, αλλά παραμένουμε ανεξεταστέοι. Δεν άνοιξε μια ουσιώδης συζήτηση για τα προβλήματα της εκπαίδευσης συνολικά, δεν μπήκαν οι βάσεις για ένα ρυθμιστικό σχέδιο, γενικό σχέδιο, που δεν θα επιτρέψει τη λειτουργία ετοιμόρροπων κτιρίων ή να στοιβάζονται οι μαθητές μας σε τάξεις-αποθήκες, λυόμενες αίθουσες ή εμπορευματοκιβώτια. Και αναφέρομαι και στα παιδιά με ειδικές ικανότητες ή αναπηρία.

Δεν άνοιξε η συζήτηση για το είδος της εκπαίδευσης που χρειαζόμαστε ως Κύπρος, διότι μάθαμε να αντιγράφουμε φινλανδικά, γερμανικά, αμερικανικές γενικά και ούτε να αντιγράψουμε δεν μπορούμε. Δυστυχώς, αποτυγχάνουμε ακόμα και στην αντιγραφή! Δεν άνοιξε η συζήτηση για μια συνολική μεταρρύθμιση που δεν θα περιέχει κομματικές παρωπίδες ή έγνοια για την απεμπόληση της εθνικής μας ταυτότητας και ενός δήθεν εκμοντερνισμού του συστήματος και της διδακτέας ύλης. Έγιναν σαφώς βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση και αυτό οφείλουμε να το αναγνωρίσουμε, αλλά απέχουμε ακόμα πολύ από την ολοκληρωμένη λύση των προβλημάτων που ταλανίζουν τον τομέα της εκπαίδευσης.

Η παιδεία, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες, πρέπει να αντιμετωπιστεί με μεγάλη έγνοια, σεβασμό και σεμνότητα, να δημιουργηθεί επιτέλους ένας φορέας με τη συνδρομή όλων, εμάς των βουλευτών, των γονέων, των εκπαιδευτικών, των ακαδημαϊκών, των διανοουμένων, με σκοπό τη δημιουργία μιας παιδείας εθνικής, η οποία θα βάλει γερές βάσεις για την πολιτιστική μας αναγέννηση, την περιφρούρηση της δημοκρατίας, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος, την ισότητα, την ισονομία, των παιδιών, την προστασία της πατρίδας, του ίδιου του κράτους.

Δύο λεπτά και είκοσι δευτερόλεπτα, για να μιλήσω για το μεταναστευτικό. Τα είπαμε στην αρχή, να μην κουραστείτε. Θα μιλήσω όμως για την άμυνα. Φιλότιμες οι προσπάθειες του υπουργού, τον εμπιστευόμαστε. Τον γνωρίζουμε. Δεν ικανοποιεί! Μια πατρίδα που σκέφτεται ότι η ασφάλεια του τόπου και του λαού της μπορεί να καλυφθεί με €130 και €140 εκατομ., την ώρα που ξοδikiάζουμε, σπαταλούμε απίστευτους αριθμούς σε χρήματα για άλλες μη ουσιώδεις υπηρεσίες. Η υγεία, η παιδεία και η άμυνα θα έπρεπε να είναι πρωταρχικός στόχος της κυβέρνησης.

Δυστυχώς, όλα αυτά που καταθέτουμε σήμερα δεν μπορούν να ολοκληρωθούν σε συνθήκες σκλαβιάς, κατοχής, προσφυγιάς και ιδιαιτέρως ανελευθερίας. Δεν μπορούμε να συζητήσουμε για έναν υγιή κρατικό προϋπολογισμό, όσο το 37% της πατρίδας μας κατέχεται από τους Τούρκους, όσο συνεχίζονται οι προκλήσεις στο Βαρώσι, στον Άγιο Δομέτιο, στη Λήδρα, στα Στροβίλια, στη Δένεια, στην Πύλα. Δεν μπορεί να υπάρξει ένα πλάνο καθαρό για μια περήφανη πατρίδα, όσο δεν υπάρχει ελευθερία, όσο η καθημερινότητά μας καθορίζεται και επηρεάζεται από σαράντα χιλιάδες Τούρκους στρατιώτες, από μια πολεμική μηχανή που δεν έκανε ούτε βήμα πίσω, αντίθετα κάνει βήματα μπροστά, μικρά αλλά σταθερά, και η απάντηση σε αυτό, εκ δεξιών και εξ αριστερών, αγαπητοί μου συνάδελφοι, δεν μπορεί να είναι μια διαρκής υποχωρητικότητα και άνευ όρων διαπραγματεύσεις, που δεν θέλει πρωτίστως η χώρα που προκαλεί το πρόβλημα. Ούτε και υπάρχουν Έλληνες της Κύπρου -ή Κύπριοι, για όσους δεν αισθάνονται Έλληνες- που δεν θέλουν λύση. Αυτά τα παραμύθια να τα λέτε στις κομματικές συνάξεις σας. Προσβάλλουν τον λαό μας και ιδιαίτερα εμένα. Αν ήταν έτσι, Ελλάδα και Τουρκία δεν θα είχαν ιδιαίτερα προβλήματα και θα ήταν αγαπημένοι γείτονες δίχως αναθεωρητικές βλέψεις και αμφισβήτηση συνόρων και συνθηκών. Αν ήταν έτσι, οι πόζες του Έλληνα Πρωθυπουργού, του κ. Μητσοτάκη -που κάποτε είναι και χαριτωμένες- με τον Τούρκο δικτάτορα θα αφορούσαν και την πραγματικότητα, σε σημείο που ο δεύτερος δεν θα απειλούσε μέρα-νύχτα για νέες μεταναστευτικές ροές, τετελεσμένα στη Θράκη και στο Αιγαίο ή και νέα εισβολή στην Κύπρο.

Ζητάμε και φέτος τα αυτονόητα και ας μη γίνεται κατανοητό από όσους πιστεύουν πως θα πείσουν την Τουρκία να συναινέσει σε λύση του Κυπριακού διά της διπλωματικής οδού. Φτάσαμε στο σημείο να ακούμε πριν από λίγο συναδέλφους μας να μιλούν για ευθύνες και της δικής μας πλευράς για το ότι δεν έχουμε λύση και οδηγούμαστε στη διχοτόμηση. Ζητάμε έναν τόπο χωρίς διακρίσεις, εθνοτικές, κοινωνικές ή φυλετικές, χωρίς ανισότητα και ρεβανσιστικές πολιτικές από την όποια κυβέρνηση. Ζητάμε έναν τόπο ελεύθερο, δημοκρατικό και ανθρώπινο. Ζητάμε και παλεύουμε για μια πατρίδα ειρηνική και ελεύθερη, χωρίς στρατό κατοχής, χωρίς κηδεμόνες και δήθεν εγγυητές. Ζητάμε ο Κερυνειώτης να πάει σπίτι του, τελεία και παύλα! Θα έπρεπε να είμαστε όλοι Κερυνειώτες!

Καλά Χριστούγεννα και να θυμάστε ότι η δημοκρατία και η άνοδος του ανθρώπου και το βλέμμα προς τα πάνω αναδεικνύονται κυρίως όταν μπορούμε να ανεχτούμε την αντίθετη άποψη και να την αγκαλιάσουμε, παρά τις έντονές μας διαφωνίες. Αυτά είναι Χριστούγεννα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Γιώργος Κάρουλλας εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΟΥΛΛΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριε και κυρία υπουργοί,

Κυρία υφυπουργέ,

Καλωσορίσατε!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουν δυστυχώς κάποιιοι σε αυτή την αίθουσα και γενικά στο κοινοβούλιο τον μηδενισμό, την τάση να μηδενίζουν. Κάνουν κακό στον δημόσιο διάλογο, μα, προπαντός στη χώρα. Ας μη λησμονούμε το έργο και τις πράξεις που έχουν γίνει από το 2013. Τους νόμους, τις αρχές για τη διαφάνεια και τη διαφθορά. Ας μη λησμονούν τι έχουμε παραλάβει και πώς έχουμε μετατρέψει την Κυπριακή Δημοκρατία. Μια χώρα στην επενδυτική βαθμίδα, με εκμηδενισμένες δυνατότητες ξεπλύματος εταιρειών, κέλυφος και άλλα. Και, ναι, επιμένουμε στο rebranding της χώρας, στην προώθηση της επωνυμίας, που πραγματικά αξίζει στην Κύπρο, στην ορθή και αποτελεσματική προώθηση της Κύπρου ως χώρας ασφαλών επενδύσεων. Rebranding και για όλα αυτά που κάναμε και σε καμιά περίπτωση συγκάλυψη δεν επιδιώκουμε. Ποτέ δεν έχουμε μιλήσει για συγκάλυψη. Είναι ο ρόλος των θεσμών και της δικαιοσύνης. Εξάλλου, έχουμε δει και παραδείγματα. Η Πρόεδρος είπε -και συμφωνούμε απόλυτα και επαυξάνουμε- ότι, αν υπάρχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις παρανομίας, πράξεις διαφθοράς, αυτό δεν είναι η Κύπρος. Εκτός αν κάποιιοι ισχυρίζονται ότι όλη η Κύπρος είναι απατεώνας ή ότι η Κύπρος είναι ένας παράδεισος διαφθοράς και εμείς όλοι συνένοχοι. Ε, δεν είναι έτσι η πραγματικότητα. Δεν δεχόμαστε αυτή την εικόνα και απαιτούμε το rebranding αυτό από την κυβέρνηση να αρχίσει άμεσα.

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Κυρία υφυπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η κάθε αλλαγή διακυβέρνησης σε έναν τόπο αποτελεί πάντοτε γεγονός. Μπορεί να αποτελεί αναμονή, αγωνία για καλύτερες μέρες, ελπίδα για ευόινο αύριο, για ανάπτυξη, για ευημερία.

Δυστυχώς, από τον περασμένο Μάρτιο και σε αυτή την αίθουσα παρακολουθήσαμε πρωτόγνωρες καταστάσεις. Βιώσαμε πολιτικές αψιμαχίες μεταξύ συγκυβερνώντων κομμάτων, αντικρουόμενες απόψεις, σε σχέση με την κυβέρνηση από όσους μάλιστα την υποστηρίζουν. Παρατηρούμε δηλαδή μία αντιστρόφως ανάλογη πολιτική συνέπεια όσων υποστηρίζουν την κυβέρνηση για την ανάγκη για σταθερότητα και υπευθυνότητα, κάτι το οποίο πάντα υπεύθυνα, νούσιμα και σοβαρά πράττει ο Δημοκρατικός Συναγερμός για το καλό πάντοτε της χώρας. Και δεν διστάζουμε να στηρίζουμε το ορθολογικό.

Πέραν των πιο πάνω, αναφέρω τέσσερα δεδομένα. Από τον Μάρτιο του 2013 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2013, τον πρώτο χρόνο διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη, κατατέθηκαν διακόσια εξήντα ένα νομοσχέδια και ογδόντα εννέα κανονισμοί. Από τον Μάρτιο του 2023 μέχρι σήμερα κατατέθηκαν εκατό ογδόντα τέσσερα νομοσχέδια και εξήντα επτά κανονισμοί. Εύκολα με βάση τα δεδομένα αυτά, με βάση το ποσοτικό αυτό κριτήριο συμπεραίνουμε τη δημιουργικότητα και την προσπάθεια για αποτελεσματικότητα και μεταρρύθμιση για τον πρώτο χρόνο της κάθε διακυβέρνησης. Αυτό αναλύεται σε προσπάθεια για αποφάσεις με χαμηλές προσδοκίες από την κυβέρνηση. Κάτι το οποίο αποκόπτει την έντονη μεταρρυθμιστική προσπάθεια που βιώσαμε την τελευταία δεκαετία. Και δεν το λέω με κακεντρέχεια ή χαιρεκακία, αλλά για να υποβάλω την ανάγκη για εντατικοποίηση της προσπάθειας για ανάπτυξη και σταθερότητα.

Επιτρέψτε μου στη συνέχεια να αναφερθώ σε τρεις τομείς: Την άμυνα, την προσφυγική πολιτική και την παιδεία. Ουδείς αμφισβητεί ότι η προσπάθεια για αμυντική θωράκιση είναι ο φορέας για συνεχή ενίσχυση της αποτρεπτικής μας ισχύος, σε μια χώρα ημικατεχόμενη. Όλοι μας αναγνωρίζουμε το σημαντικό έργο που έχει επιτελεστεί τα τελευταία χρόνια και την ανοδική πορεία των διατιθέμενων πόρων, ειδικά από το 2016 και μετά, και όλοι αναγνωρίζουμε την ανάγκη για συνεχή αύξηση των πόρων αυτών στα πλαίσια πάντοτε των δημοσιονομικών δυνατοτήτων. Είναι γι' αυτό ακριβώς τον λόγο που πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και να ανακοινώνουμε την ουσία και να μη μένουμε στην εικόνα, ακόμα και στον νευραλγικό τομέα της άμυνας. Η Κύπρος θα δαπανήσει το 2024 ποσοστό 0,53% του ΑΕΠ για εξοπλισμούς, αντί του 2% που ανακοινώνει η παρούσα κυβέρνηση. Ένα ποσό που με τα δεδομένα τα σημερινά θα αντιστοιχούσε σε €550-€600 εκατομ. ετησίως. Άρα, η ουσία, επαναλαμβάνω, δεν συνάδει με την εικόνα. Η ουσία είναι ότι στον τομέα των αμυντικών δαπανών προσπαθούμε να δημιουργήσουμε αχρείαστες και αβάσιμες εντυπώσεις. Δυστυχώς όμως, η εικόνα μεγενθύνεται με μεγάλοςχημα δημοσιεύματα. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί σε μια χώρα ημικατεχόμενη.

Εδώ και έναν χρόνο η παρούσα κυβέρνηση -και δικαιολογημένα η προηγούμενη- ακόμα αναζητά πηγές για νέα οπτικά συστήματα που θα αντικαταστήσουν τα πεπαλαιωμένα ρωσικά σε μια χώρα ημικατεχόμενη. Διαπιστώνεται δηλαδή μια καθυστέρηση στη χώρα μας αντί επιτάχυνση του εξοπλιστικού προγράμματος για την κάλυψη κενών, νέων αναγκών του σύγχρονου πεδίου μάχης. Καλούμε την κυβέρνηση όπως προχωρήσει άμεσα στην επιλογή και παραγγελία των αναγκαίων οπλικών συστημάτων, όπως για παράδειγμα σύστημα anti-drone, και να μη μένουμε μόνο στις εξαγγελίες.

Την ίδια στιγμή που μιλούμε για εξοπλιστικά προγράμματα, δεν πρέπει να αφήνουμε κατά μέρος τα ζητήματα του προσωπικού τα οποία επιδρούν και στο ηθικό, πέρα και από την αναγνώριση που έχει κάθε μέλος της Εθνικής Φρουράς και την αποστολή του. Αναμένουμε από την κυβέρνηση τον συνεχή εκσυγχρονισμό των κανονιστικών πλαισίων, αλλά και τη ρύθμιση των ζητημάτων αξιωματικών και υπαξιωματικών και ΣΥΟΠ με αφετηρία τη συνεχή εκσυγχρονιστική προσπάθεια της κυβέρνησης του Δημοκρατικού Συναγερμού. Είναι αυτά τα στελέχη και οπλίτες που αποτελούν τα άγρυπνα μάτια επιτήρησης στην προσπάθεια των τουρκικών δυνάμεων κατοχής να δημιουργήσουν νέα τετελεσμένα στη Νεκρή Ζώνη στην Πύλα, στον Άγιο Δομέτιο, στη Δερύνεια, στην Αμμόχωστο. Πρέπει να έχει στο νου της η προεδρία -και το υπενθυμίζουμε- ότι, αν χαθεί η Αμμόχωστος, θα μπει ταφόπλακα στο Κυπριακό. Μιλώντας για τη Νεκρή Ζώνη και την Πύλα, χρειάζεται η αναγκαία και σαφής διπλωματική πολιτική αποτροπής και ανατροπής των δεδομένων που δημιουργούνται για την προσπάθεια δημιουργίας στρατιωτικών και εδαφικών πλεονεκτημάτων.

Αναγνωρίζουμε ταυτόχρονα την ενίσχυση των υποδομών που συνάδουν με τις ανάγκες που δημιουργεί η γεωπολιτική μας θέση, σε μια σημαντική γεωγραφική θέση. Είναι όλα αυτά τα έργα που συμβάλλουν στην ανάδειξη, την έμπρακτη λειτουργία της Κύπρου ως κόμβου ασφάλειας και άμυνας, όχι μόνο για ασκήσεις έρευνας και διάσωσης, αλλά και για την ανάγκη αναβάθμισης των κυριαρχικών και συμμαχικών μας συμφερόντων και ρόλων. Είναι ακριβώς τώρα και μέσα από την ευρύτερη κρίση στην περιφέρειά μας που η Κύπρος πρέπει να δημιουργήσει την ευκαιρία να αποτελέσει ενεργό μέλος της νέας αρχιτεκτονικής άμυνας και ασφάλειας.

Στα όρια του ευρωατλαντικού τόξου η Κύπρος έχει ρόλο να διαδραματίσει μέσα στα νέα ισοζύγια που δημιουργούνται στη γεωπολιτική αταξία και στην ανακατανομή ισχύος. Ταγμένη στη σωστή πλευρά της ιστορίας, οφείλει η κυβέρνηση, στηριζόμενη στους θεσμούς και στις αρχές του ευρωατλαντισμού, να συνεχίσει την εξωστρεφή αμυντική πολιτική. Και πρέπει η Κύπρος να εμπλέκεται αποτελεσματικά στο γεωπολιτικό σύστημα ασφάλειας της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής. Στη νέα αυτή αρχιτεκτονική που οι ανάγκες είναι ξεκάθαρες και σαφείς θα είναι εφικτό να αναδειχθεί ο πρωτεύων ρόλος της ασφάλειας των συμπολιτών μας και του κυπριακού ελληνισμού. Ως χώρα ημικατεχόμενη έχουμε ανάγκη από βιώσιμους μηχανισμούς ασφάλειας που να μπορούν να συμβάλουν μεταξύ άλλων και στην πτυχή της ασφάλειας για την επίλυση του Κυπριακού.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όπως τόνισα στην αρχή της ομιλίας μου, η κάθε αλλαγή διακυβέρνησης του τόπου σηματοδοτεί μια νέα αρχή, μια νέα ελπίδα για τον κυρίαρχο λαό, ειδικά για τους εκτοπισμένους στην Κύπρο. Έχοντας ως γνώμονα την ανάγκη ταχείας και βιώσιμης επίλυσης του Κυπριακού στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου, να ρωτήσουμε ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ, με τις γνωστές κοινές θέσεις: Συμφωνούν με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Και, αναγνωρίζοντας τις προσπάθειες που γίνονται για τον διορισμό απεσταλμένης, θεωρούμε ότι η κυβέρνηση παρουσιάζεται με τις ενέργειες της ανακόλουθη των εξαγγελιών της για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσφυγικής πολιτικής.

Αντί να δημιουργείται αυτό το πλαίσιο, βιώνουμε τα τρία πιο κάτω ενδεικτικά:

Πρώτον, η προσπάθεια μείωσης του προϋπολογισμού του φορέα κατά €21 εκατομ., κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά. Πρώτη φορά παρατηρούνται λογιστικές αληγεμίες στον προϋπολογισμό με την τελευταία τροπολογία στον προϋπολογισμό από την κυβέρνηση για να εκταμιευθούν λεφτά από το αποθεματικό του προϋπολογισμού του φορέα, αν αυτό παραστεί ανάγκη. Ε, ναι, με τα νέα σχέδια τα οποία ετοιμάζει ο φορέας - και αναφέρω ενδεικτικά ένα, τη δυνατότητα δανεισμού από €130.000 σε €200.000 με περίοδο αποπληρωμής τα τριάντα χρόνια- ε, τότε, ναι, σίγουρα θα υπάρξει ζήτηση στο έργο του φορέα.

Δεύτερον, η προσπάθεια του Υπουργείου Οικονομικών να χρησιμοποιήσει τα έσοδα από το τέλος του 0,4% για την απώλεια χρήσης για άλλους σκοπούς, για δάνεια των οποίων έχει ενεργοποιηθεί η κρατική εγγύηση. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός αναμένει από την κυβέρνηση να φέρει στη Βουλή για έγκριση σχετικούς κανονισμούς για τη χρήση του τέλους του 0,4%. Ούτε ένα σεντ δεν πρέπει να χαθεί για τον σκοπό αυτό.

Τρίτον, η μεθοδική απραξία για την οικονομική στήριξη των εκτοπισμένων λόγω της απώλειας χρήσης. Ενώ ο φορέας είναι πανέτοιμος για τον σκοπό αυτό και ενώ οι εκτοπισμένοι το επιζητούν ως διέξοδο φερεγγυότητας, η κυβέρνηση σφυρίζει δυστυχώς αδιάφορα. Διαχρονικά, δυστυχώς, καμία κυβέρνηση δεν έβαλε το νερό στο αυλάκι. Τουλάχιστον η προηγούμενη κυβέρνηση υποβόηθησε το έργο του φορέα για τον σκοπό αυτό. Υπενθυμίζω, φίλε πρόεδρε της επιτροπής Προσφύγων, φίλε Νίκο, την εισήγησή μας για συνεχείς συνεδριάσεις στην επιτροπή επί του θέματος της απώλειας χρήσης. Και δεν εννοούμε σε καμία περίπτωση δημοσιονομικό εκτροχιασμό, αλλά τη σταδιακή έναρξη της προσπάθειας στη βάση αναγκών και ρεαλισμού με πολυτροπικό μηχανισμό. Πώς θα επιβιώσουν οι εκτοπισμένοι που πλήγηκαν από τις κρίσεις και δεν έχουν πού την κεφαλή κλίνη, όταν είναι δανειολήπτες για πρώτη κατοικία ή έκαναν την ελάχιστη επένδυση για τα παιδιά τους μετά από πενήντα χρόνια, ένα, μισό οικόπεδο, και τώρα τα χάνουν; Πώς θα επιβιώσει ένας νέος εκτοπισμένος επιχειρηματίας, όταν του παραχωρείται το τουρκοκυπριακό υποστατικό που θα του ενοικιαστεί σε πολύ υψηλό ενοίκιο και χρειάζεται να καταβάλει ο ίδιος εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ, για να καταστεί αυτό χρησιμοποιήσιμο; Πάμπολλες τέτοιες περιπτώσεις με αφερέγγυους εκτοπισμένους, χωρίς ουσιαστικό αποκούμπι λόγω της απουσίας πολιτικής για την απώλεια χρήσης. Αυτό που καταγράφεται; Η απροθυμία και

η έμπρακτη αποξένωση της κυβέρνησης από τις πραγματικές ανάγκες των εκτοπισμένων.

Παρακολουθώντας τις προσπάθειες για την παιδεία, καταγράφουμε τα πιο κάτω...

Θα έλεγα πολλά για την προσφυγική πολιτική, αλλά δυστυχώς ο χρόνος δεν με παίρνει. Σε μια δεύτερη ευκαιρία.

Καταρχάς, έχει δημιουργηθεί παραγωγικό κλίμα...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Δεν υπάρχουν δεύτερες ευκαιρίες!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΟΥΛΛΑΣ:

Δεν έχω χρόνο, φίλε Ανδρέα, δύομισι λεπτά μου έχουν απομείνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΟΥΛΛΑΣ:

Ενώ έχει αρχίσει διάλογος για την ειδική εκπαίδευση, ενώ έχει δημιουργηθεί ένα καλό κλίμα μεταξύ Υπουργείου Παιδείας και εκπαιδευτικών οργανώσεων, καταγράφουμε τα πρώτα δείγματα αρνητικών επιδόσεων. Στη φετινή χρονιά καταγράφηκε ρεκόρ όσον αφορά τις καθυστερήσεις στην αξιολόγηση παιδιών με αναπηρία και μαθησιακές δυσκολίες, αλλά και στον διορισμό συνοδών. Ελπίζουμε του χρόνου καλύτερα εν αναμονή και των νέων νομοσχεδίων. Επαναφέρουμε εδώ την πρόταση για τη δημιουργία και λειτουργία ολοκληρωμένου κέντρου αξιολόγησης παιδιών με συγκεκριμένους μηχανισμούς, κάτι που υπήρχε στα σκαριά και από την προηγούμενη κυβέρνηση.

Λαμβάνοντας υπόψη τις αυξανόμενες ανάγκες για τις μεταναστευτικές ροές, θεωρούμε ότι η προηγούμενη κυβέρνηση έχει όντως κάνει το απαραίτητο έργο, τη στιγμή που έπρεπε, με τη δημιουργία επιπέδων γνώσης της ελληνικής γλώσσας. Αυτό που χρειάζεται αυτή τη στιγμή είναι η επεξεργασία των μηχανισμών ανά επίπεδο, ανά βαθμίδα για τη δημιουργία τάξεων υποδοχής, έτσι ώστε τα παιδιά αυτά να εντάσσονται ομαλά στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Τέλος, αναφέρω το σύστημα αξιολόγησης για τη μέση εκπαίδευση. Θέση μας είναι ότι χρειαζόμαστε αντικειμενικό και αξιόπιστο σύστημα. Το νέο σύστημα που ψήφισε η Βουλή με τη διαφωνία του Δημοκρατικού Συναγερμού πρέπει να αξιολογηθεί. Τα τετράμηνα, που μόνο κατ' όνομα λειτουργούν ως τετράμηνα και που η αξιολόγηση τετραμήνων εφαρμόστηκε στην περίοδο της πανδημίας κάτω από δυσμενείς συνθήκες

-να το αναφέρουμε αυτό- πρέπει να συγκριθούν παιδαγωγικά και ολιστικά με το υφιστάμενο σύστημα ως προς τη συμβολή της αξιολόγησης στο απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης σε σχέση και με την αναγνώριση του απολυτηρίου από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χώρες στις οποίες αιτούνται τα παιδιά για σπουδές σε πανεπιστήμια. Ερωτήσεις τις οποίες υποβάλαμε πάμπολλες φορές, χωρίς δυστυχώς να λάβουμε την όποια απάντηση.

Κλιματιστικά. Τοποθετούνται κλιματιστικά φέτος, ναι, και το βλέπουμε, έτσι, με ικανοποίηση, όμως από εξοικονομήσεις του Υπουργείου Παιδείας. Δεν υπάρχει ποσώς ολοκληρωμένος προγραμματισμός ή σχεδιασμός για την εγκατάσταση τέτοιων συστημάτων στα σχολεία. Άρα, αναμένουμε αυτό, να δούμε έστω και το ελάχιστο, με κάποιον συμπληρωματικό προϋπολογισμό ή στον προϋπολογισμό του 2025 για τα κλιματιστικά στα σχολεία. Η ποιότητα των υποδομών είναι αναγκαία και αποτελεί δικαίωμα όλων των παιδιών και εκπαιδευτικών.

Ενδοσχολική βία. Πρέπει επιτέλους να εφαρμοστεί ο νόμος που ψήφισε η Βουλή το 2019 και το 2020. Να αναγνωρίσουμε ότι το πρόβλημα υπάρχει, είναι εδώ, ανάμεσά μας και χρειάζονται άμεσα μέτρα, δραστικά, τα οποία να είναι ολοκληρωμένα και τα οποία να τύχουν και της έγκρισης της Βουλής. Να αρχίσουμε τη συζήτηση πτυχή με πτυχή αυτών των ζητημάτων, για να φθάσουμε σε ένα αποτέλεσμα για ένα υγιές και ασφαλές σχολικό περιβάλλον. Οι προκλήσεις είναι πολλές και οι ανάγκες μεγάλες.

Ως Δημοκρατικός Συναγερμός, ταγμένοι στην αντιπολίτευση, θα αποφεύγουμε τη μηδενιστική αντιπολίτευση και πάντα με πυξίδα και όραμα μια Κύπρο σύγχρονη και ασφαλή θα επιδιώκουμε τη σταθερότητα και τον επαναπροσδιορισμό της χώρας σε τροχιά που να αρμόζει στο μέλλον που αναμένουν τα παιδιά μας και που τις βάσεις, θεωρούμε, θέσαμε με την προηγούμενη διακυβέρνηση.

Ευχαριστώ, καλές γιορτές και ευχαριστώ όλες και όλους για τη συνεργασία!

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Κάρουλλα.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Χρίστος Χριστοφίδης εκ μέρους του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ησυχία να ακούσουμε τον συνάδελφο, παρακαλώ!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριε και κυρία υπουργοί,

Υφυπουργοί,

Αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητές συναδέλφισσες,

Η χθεσινή περιφρόνηση της Βουλής των Αντιπροσώπων από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη είναι ένα τυπικό παράδειγμα της συμπεριφοράς αυτής της κυβέρνησης, η οποία έχει έντονα εξωθεσμικά χαρακτηριστικά. Η περιφρόνηση της νομοθετικής εξουσίας στην κορυφαία της σύνοδο για την έγκριση των προϋπολογισμών της κυβέρνησης, μαρτυρά για ακόμη μια φορά το ύφος και τη νοοτροπία της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Και, ενώ ο κ. Χριστοδουλίδης μπορεί να εγκαινιάσει μέχρι και μια ανθισμένη αμυγδαλιά ή να τρέξει να προσφωνήσει μια εκδήλωση για τη σημασία της πολιτικής αρκούδας στη Βόρεια Ευρώπη, δεν έχει χρόνο για να συντονίσει τη θεσμική παρουσία της κυβέρνησής του στην κορυφαία δράση της Βουλής της Αντιπροσώπων, απαξιώνοντας έτσι έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς της πατρίδας, σε μια από τις σημαντικότερες θεσμικές λειτουργίες του. Η εξωθεσμική και αντιθεσμική συμπεριφορά του Προέδρου Χριστοδουλίδη και της κυβέρνησής του είναι ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της διακυβέρνησής του.

Έδωσαν για πρώτη φορά στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας υπερωρίες σε κρατικό αξιωματούχο, με την κυπριακή κοινωνία να παρακολουθεί αποσβολωμένη την πληρωμή υπερωριών στην Αναπληρώτρια Κυβερνητική Εκπρόσωπο για κηδείες, μνημόσυνα, φιλανθρωπικές εκδηλώσεις και πολλά άλλα τραγελαφικά. Η «θυσία» της κ. Κωμοδρόμου, δίκην Ιφιγενείας, για να γλιτώσουν ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, ο οποίος υπέγραφε ως προϊστάμενος όλες τις υπηρεσίες, η Υφυπουργός παρά τω Προέδρω, που χειρίστηκε το θέμα, και κυρίως ο Πρόεδρος, ο οποίος διαπραγματεύτηκε το εργασιακό καθεστώς της κ. Κωμοδρόμου, έλαβε τις πολιτικές αποφάσεις και δεν μπορεί να συγκαλύψει το μέγα σκάνδαλο. Όταν αποκαλύπταμε αυτή την προσβλητική για τους θεσμούς συμπεριφορά, πολλοί ήταν και εντός Βουλής που έσπευσαν άρον άρον να υποβαθμίσουν και να κλείσουν το θέμα.

Η πρωτοφανής δημιουργία παραϋπουργικού συμβουλίου, το οποίο επίσης αποκαλύψαμε, που υποκαθιστά τον συνταγματικό ρόλο των υπουργών και υποσκελίζει τους γενικούς διευθυντές και άλλους ανώτερους λειτουργούς του κράτους. Ο πρωτοφανής υπερσυγκεντρωτισμός στο Προεδρικό, με την πρόσφατη παραδοχή ότι οι διορισμοί αυτοί είναι πολιτικοί διορισμοί, όπως και οι πρόσφατες αποσπάσεις που εγκρίναμε, μεταξύ των οποίων ενός λειτουργού πανεπιστημίου και ενός μηχανικού του Τμήματος Αποχετεύσεων στο Προεδρικό, υπογραμμίζουν τις εξωθεσμικές ρυθμίσεις, που εκθέτουν το κράτος και την κυβέρνηση.

Η προστάθεια, την οποία επίσης αποκαλύψαμε, για δημιουργία στο Προεδρικό μιας δομής πολιτικού σχηματισμού, με τα λεφτά του φορολογούμενου πολίτη, η οποία στοχεύει στο να οργανώνει την εκλογική διεξόδηση του κ. Χριστοδουλίδη στην κυπριακή κοινωνία, παραγνωρίζοντας θεσμούς του κράτους. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η προστάθεια παραγκωνισμού του ημικρατικού Οργανισμού Νεολαίας, αλλά και του θεσμοθετημένου Συμβουλίου Νεολαίας, των μη κυβερνητικών οργανώσεων με τη δημιουργία μιας λεγόμενης «άτυπης ομάδας» νέων υποστηρικτών του κ. Χριστοδουλίδη που θα υποκαθιστά την άσκηση πολιτικής από τα θεσμοθετημένα σώματα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η μερική απόσπαση της αναπληρώτριας εκτελεστικής διευθύντριας στο Προεδρικό, για να υποκαθιστά τον ρόλο του οργανισμού, ο οποίος την πληρώνει!

Όλα αυτά, τα οποία στο πλαίσιο του δικού μας θεσμικού ρόλου αποκαλύψαμε και θέσαμε στη δημόσια σφαίρα, είναι η τεκμηρίωση της εξωθεσμικής συμπεριφοράς της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, η οποία πιστεύει ότι μπορεί να αυθαιρετεί και να μη λαμβάνει υπόψη κανέναν και τίποτα. Παραστατικά, όπως σημείωσε ο Καβάφης: «Υπεροψίαν και μέθην· υπεροψίαν και μέθην θα είχαν ο Δαρειός»!

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η διαφθορά τα τελευταία χρόνια, όπως μαρτυρούν όλοι οι διεθνείς δείκτες, έφτασε σε πρωτοφανή επίπεδα. Το νέο χαρακτηριστικό των πρόσφατων σκανδάλων είναι ότι σε αυτά πρωταγωνιστές ήταν η κεφαλή του κράτους. Το μέγα σκάνδαλο των διαβατηρίων διακίνησης εκατοντάδων εκατομμυρίων μάς έκανε ρεζίλι διεθνώς και προκάλεσε πολιτική και οικονομική ζημιά στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Το θέμα είναι το τι κάνουμε. Από την περίοδο της αρχαιότητας στην Ελλάδα γνωρίζουμε ότι η «κάθαρσις» είναι μια απαραίτητη διαδικασία, για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε μπροστά. Έχουμε, λοιπόν, προχωρήσει σε πολύ συγκεκριμένες καταγγελίες στην Αρχή κατά της Διαφθοράς και στην Ελεγκτική Υπηρεσία, με μόνο στόχο την απόδοση δικαιοσύνης και την κάθαρση. Καταγγείλαμε την τεράστια σύγκρουση συμφερόντων, η οποία φωτογραφίζει διαπλοκή από το γεγονός ότι εκατοντάδες διαβατήρια εκδόθηκαν με παρόχους δικηγορικά γραφεία

που ανήκουν στον κ. Αναστασιάδη και υπουργούς του ή σε στενά συγγενικά τους πρόσωπα. Με λίγα λόγια, οι ίδιοι έκαναν τις αιτήσεις, οι ίδιοι τις ενέκριναν και οι ίδιοι ή στενά συγγενικά τους πρόσωπα έβγαζαν τεράστια ποσά. Καταγγείλαμε ότι Ρώσοι επιχειρηματίες οι οποίοι είναι καταζητούμενοι στη χώρα τους έλαβαν σκανδαλωδώς εκείνοι και οι οικογένειές τους διαβατήρια, ενώ αγόρασαν -βεβαίως βεβαίως- ακίνητη περιουσία μερικών εκατομμυρίων από στενό συγγενικό πρόσωπο του κ. Αναστασιάδη! Τέλος, καταγγείλαμε ότι πολιτογραφηθέντες, μερικοί εκ των οποίων με σκάνδαλα στις αιτήσεις τους, πραγματοποίησαν εισφορές εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ προς το τότε κυβερνών κόμμα.

Έχουμε την απαίτηση από την Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς να προβεί σε μια πλήρη και σε βάθος εξέταση των καταγγελιών. Προς το παρόν πρέπει να πω ότι δεν έχουμε πειστεί για κάτι τέτοιο. Οι όροι εντολής προς τους ερευνώντες λειτουργούς, οι καθυστερήσεις, ο παραγκωνισμός στοιχείων, δεν μας έπεισαν μέχρι σήμερα ότι αυτό γίνεται ή υπάρχει πραγματική βούληση να γίνει.

Ανησυχούμε. Ανησυχούμε ότι, αν εμπεδωθεί στην κοινωνία ότι γύρω από το πλέγμα της διαφθοράς υπάρχει ταυτόχρονα ένα πλέγμα συγκάλυψης από διοριζόμενους μάλιστα αξιωματούχους από τον κ. Αναστασιάδη, τότε όχι μόνο στην κάθαρση δεν θα φτάσουμε ποτέ, αλλά το αποτέλεσμα θα είναι η απογοήτευση και ο συμβιβασμός με τη διαφθορά, κάτι που άλλωστε πρέπει να παραδεχθούμε ότι ξεκίνησε να γίνεται στην κυπριακή κοινωνία.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

«Αρχή πολιτείας απάσης νέων τροφά». Όπως δηλαδή εύστοχα σημείωσε ο Πυθαγόρας, θεμέλιο κάθε πολιτείας είναι η παιδεία και η ανατροφή των νέων. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα βρίσκεται σε οριακό σημείο. Αυτό αποδεικνύεται από τα αποτελέσματα διεθνών εξετάσεων, αλλά και από την εμπειρία όσων ασχολούμαστε τόσα χρόνια επισταμένα με την παιδεία του τόπου. Η κυβέρνηση του Συναγερμού με τις ιδεολογικές της εμμονές και τις παρωχημένες της αντιλήψεις, μακριά από τις σύγχρονες επιστημονικές και παιδαγωγικές αρχές, πήρε την παιδεία του τόπου πολύ πίσω.

Τους τελευταίους μήνες καταβάλλεται μια αξιοσημείωτη προσπάθεια να διορθωθούν πράγματα, στηριγμένη επιτέλους σε βασικές παιδαγωγικές αρχές και σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις. Στηρίζουμε αυτή την προσπάθεια για το καλό των παιδιών μας και της παιδείας του τόπου. Πολλά και σημαντικά από αυτά που για χρόνια υποστηρίζαμε ως ΑΚΕΛ -πολλές φορές και μόνοι μας- αποδεικνύονται σήμερα σωστά. Αποδεικνύεται ότι ήταν σωστή η έντονη μας διαφωνία με το «παιδαγωγικό έγκλημα» των εξετάσεων τετραμήνων. Ήταν σωστή η έντονη μας διαφωνία με την παρανομία της μετατροπής χιλιάδων εκπαιδευτικών σε καθεστώς αγοράς υπηρεσιών. Αποδεικνύεται εν τέλει ότι το ΑΚΕΛ καταλάβει από παιδεία!

Εκεί που συμφωνούμε ή εκεί που η κυβέρνηση συναντά τις δικές μας θέσεις, προτάσεις και απόψεις, δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να στηρίζουμε. Είναι με τις δικές μας ψήφους άλλωστε που εγκρίθηκαν οι μεταβατικές διατάξεις και το τελικό σχέδιο για το νέο σύστημα αξιολόγησης. Ήταν η δική μας επιμονή και στήριξη που οδήγησε στην κατάργηση της παράνομης και απαράδεκτης αγοράς υπηρεσιών. Το ΑΚΕΛ δεν είναι, λοιπόν, στείρα αντιπολίτευση, όπως κάποιοι θέλουν να διατείνονται. Εκεί που πραγματικά συμφωνεί το ΑΚΕΛ, έχει τη δύναμη και την τόλμη να βάζει πλάτη και να στηρίζει για το καλό του τόπου. Ούτε ισχύει αυτό που διατείνεται ο Συναγερμός ότι η Υπουργός Παιδείας ακολουθεί τάχατες πολιτική ΑΚΕΛ. Εκείνο που συμβαίνει πρέπει να πω για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια είναι ότι επιτέλους λαμβάνονται υπόψη στις αποφάσεις τα στοιχειώδη, οι σύγχρονες παιδαγωγικές και επιστημονικές αρχές, που πρέπει να καθοδηγούν κάθε δράση και ενέργεια.

Παρ' όλα αυτά, πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι πολλά άλλα πρέπει να γίνουν και να γίνουν μάλιστα σύντομα. Η αναθεώρηση του ίδιου του περιεχομένου της παιδείας μας με τον εκσυγχρονισμό και την αποφόρτωση των αναλυτικών προγραμμάτων. Να δώσουμε στα παιδιά μας σύγχρονες δεξιότητες, όπως να μάθουν πώς να μαθαίνουν συνεχώς, να αναλύουν και να συνθέτουν, να μελετούν από πολλές πηγές, να δημιουργούν και όχι να αποστηθίζουν.

Να δούμε ξανά τις αρχές και τις αξίες που προσφέρουμε στα παιδιά μας. Να δώσουμε έμφαση στο πώς τα παιδιά μας θα είναι ευτυχισμένα στο πλαίσιο ενός ανθρώπινου και δημοκρατικού σχολείου. Όλα τα παιδιά μας να είναι ευτυχισμένα. Πώς θα μπορούν να επιβιώσουν με αξιοπρέπεια στη σύγχρονη κοινωνία. Όχι να τα βγάζουμε στην κοινωνία με πολλές γνώσεις οι οποίες αύριο θα είναι ξεπερασμένες, αλλά χωρίς βασικές δεξιότητες, όπως η συναισθηματική νοημοσύνη, η δημιουργική συμβίωση, η απόλαυση του πολιτιστικού αγαθού που παράγεται στην κοινωνία.

Το πέρασμα στην πραγματικά ενιαία εκπαίδευση με αλλαγές τέτοιες που θα πάψουν να θυματοποιούν τα παιδιά μας με αναπηρία. Η εκπόνηση επιτέλους ενός συνολικού στρατηγικού σχεδιασμού για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην Κύπρο. Η διόρθωση των αδικιών και των στρεβλώσεων που υπάρχουν για τους εκπαιδευτικούς, στρεβλώσεις που υπάρχουν και τον τρόπο διορισμού τους. Σε αυτό το πλαίσιο καταθέσαμε και νέα πρόταση νόμου για τους αορίστου χρόνου εκπαιδευτικούς, ενώ με επιστολές μας στην Υπουργό Παιδείας ζητούμε απαντήσεις για το περιεχόμενο των εξετάσεων διορισίμων, οι οποίες έχουν κατακρεουργήσει σε πολλές περιπτώσεις τη μεγάλη πλειοψηφία των υποψηφίων και τους έχουν θέσει εκτός καταλόγου, αλλά και τις

συνολικότερες θέσεις της κυβέρνησης για την αξιολόγηση του νέου συστήματος διορισμού. Πρέπει επιτέλους να ολοκληρωθεί και να κατατεθεί ο σχεδιασμός για την κρίσιμη επέκταση της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης. Για όλα αυτά είμαστε έτοιμοι να συμβάλουμε με θέσεις και προτάσεις. Ήδη για την ενιαία ειδική εκπαίδευση ζητήσαμε από μόνοι μας συνάντηση με την υπουργό και καταθέσαμε με δική μας πρωτοβουλία ολοκληρωμένες θέσεις και προτάσεις.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ακούσαμε πολλά χτες, κάποια και σήμερα σχεδόν από όλους τους πολιτικούς αρχηγούς, για τον κίνδυνο του φασισμού και της ακροδεξιάς στην Ευρώπη, αλλά και στην Κύπρο. Δυστυχώς όμως, τα λόγια έρχονται σε σύγκρουση με τις πράξεις. Σε αντίθεση με την Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη, εδώ στην Κύπρο οι περισσότερες πολιτικές δυνάμεις συνεργάστηκαν και κανονικοποίησαν την ακροδεξιά. Ενώ, λοιπόν, στην Ελλάδα απομονώθηκε και διώχθηκε η εγκληματική Χρυσή Αυγή, εδώ κανονικοποιείται το παράρτημά της. Και οι κίνδυνοι μεγιστοποιούνται. Τίποτε δεν διδάχθηκαν κάποιοι από τη σύγχρονη μας ιστορία, από τη μεγαλύτερη προδοσία, αυτή του 1974, και τη συνεργασία αυτών των υποτιθέμενων υπερπατριωτών με την Τουρκία, για να μοιράσουν την πατρίδα και να εκχωρήσουν το ένα τρίτο της πατρίδας μας τελικά στην Τουρκία. Η αστείότητα ότι τάχατες, όταν τους αγνοούμε και δεν τους δίνουμε σημασία, δεν δυναμώνουν έχει διαλυθεί από τις ίδιες τις εξελίξεις, είναι μια τακτική και μια πρακτική που έχει δοκιμαστεί και έχει αποτύχει παταγωδώς. Ή θα υπάρξει σοβαρή, συνολική, κοινή αντίδραση απέναντι στον κίνδυνο του φασισμού και της ακροδεξιάς ή πολύ φοβούμαι ότι θα κλάψουμε για ακόμα μια φορά επί ερειπίων.

Πριν να κατεβώ από το βήμα, επιτρέψτε μου να ευχηθώ σε όλους και όλες χρόνια πολλά, υγεία, δημιουργικότητα και ομόνοια σε όλη την Κύπρο!

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κρατάμε το τελευταίο, κύριε Χριστοφίδη.

Προχωράμε στον κ. Μιχάλη Γιακουμή από τη Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΙΑΚΟΥΜΗ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Κύριε υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι,

Απευθύνω τον λόγο από μια αίθουσα και ένα βήμα που αποτελούν τον ναό της δημοκρατίας. Η Βουλή των Αντιπροσώπων συνιστά την κατ' εξοχήν έκφραση της λαϊκής ετυμηγορίας και κυριαρχίας του κυπριακού λαού. Άλλωστε, είμαστε εδώ διά της ψήφου της κυπριακής κοινωνίας, η οποία μας εμπιστεύτηκε την εκπροσώπησή της σε ένα από τα κορυφαία συλλογικά όργανα του κράτους.

Αυτές τις μέρες καλούμαστε να διαχειριστούμε τη σημαντικότερη κοινοβουλευτική διαδικασία, της ψήφισης του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024. Η συζήτηση αυτή διεξάγεται σε μια πάρα πολύ δύσκολη περίοδο, όπου η αβεβαιότητα κυριαρχεί πλέον παντού. Επιβάλλεται, λοιπόν, μέσα από τη διαδικασία της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού να ανταποκριθούμε στις προσδοκίες της κοινωνίας, μιας κοινωνίας βαθύτατα πληγωμένης από τις αλληπάλληλες κρίσεις και τα πολλαπλά προβλήματα που την ταλαιπωρούν. Τα πιο σημαντικά στοιχεία στην πολιτική είναι η συνέπεια και η αξιοπιστία. Εμείς θα είμαστε και συνεπείς και αξιόπιστοι. Έτσι θα υπερψηφίσουμε τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2024, όπως πράττουμε άλλωστε κάθε χρόνο, για να μπορεί το κράτος να λειτουργήσει προς όφελος των πολιτών. Συνεχίζουμε, λοιπόν, με την ίδια υπευθυνότητα και μετριοπάθεια να τοποθετούμαστε στα κρίσιμα ζητήματα του τόπου με ευπρέπεια, με τρόπο πολιτισμένο και εποικοδομητικό είτε συμμετέχουμε είτε όχι σε μια κυβέρνηση.

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Επισημαίνω, ακόμα μια φορά πως η εύρυθμη λειτουργία ενός κρατικού μηχανισμού αντανακλάται σε τρεις βασικούς πυλώνες: Την υγεία, την παιδεία και την κυριαρχική ασφάλεια. Εξάλλου, για να προοδεύσει κανείς και να δημιουργήσει στη ζωή του, επιβάλλεται να λαμβάνει ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης σ' ένα ασφαλές περιβάλλον. Όταν αναφερόμαστε στην υγεία, αγαπητοί συνάδελφοι, επί της ουσίας αναφερόμαστε στη διασφάλιση της απρόσκοπτης παροχής ποιοτικών υπηρεσιών υγείας στους πολίτες ενός κράτους. Και ένα εκουγχρονισμένο σύστημα υγείας πρέπει οπωσδήποτε: Πρώτον, να επενδύει στην πρόληψη, δεύτερον, να παρέχει ποιοτικές, σύγχρονες υπηρεσίες υγείας και, τρίτον, να εξυπηρετεί με ταχύτητα όλους τους ασθενείς. Το Γενικό Σύστημα Υγείας αποτελεί τη μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση και, όπως κάθε ριζοσπαστική μεταρρύθμιση, χρειάζεται έλεγχο και σωστή οργάνωση. Οι καταχρήσεις αποτελούν ωρολογιακή βόμβα στα

Θεμέλια του Γενικού Συστήματος Υγείας. Το τονίζω, λοιπόν: Δεν υπάρχει περίπτωση καμίας ανοχής από εμάς σε ό,τι διακινδυνεύει τη βιωσιμότητα του Γενικού Συστήματος Υγείας.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Εξίσου σημαντικός παράγοντας, για την εύρυθμη λειτουργία ενός ευνομούμενου κράτους, αποτελεί η παιδεία και η διαχείριση του εκπαιδευτικού συστήματος. Επί δεκαετίες η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση συμπεριλαμβάνεται στις εξαγγελίες της εκάστοτε κυβέρνησης και παραμένει ως τέτοια, συνοδευόμενη από εκθέσεις ιδεών άνευ ουσιαστικού περιεχομένου. Ήρθε η ώρα, λοιπόν, να δημιουργήσουμε σχολεία συμπεριληπτικά, με ευφάνταστα και διαδραστικά μαθήματα, τα οποία θα διέπουν την έμπρακτη προαγωγή και εκμάθηση εννοιών, όπως ο διάλογος, η αυτοκριτική, η κοινωνικοποίηση, αλλά και η ενσυναίσθηση. Μόνο έτσι θα μπορέσουν τα παιδιά μας να μετατραπούν σε συνειδητοποιημένους και δραστήριους πολίτες, με πολύπλευρη αντίληψη για τις πολιτικές, κοινωνικοοικονομικές και ιστορικές πραγματικότητες.

Δυστυχώς, αγαπητοί συνάδελφοι, το εκπαιδευτικό μας σύστημα απέτυχε και σε έναν άλλο τομέα. Απέτυχε στο να συνδέσει την εκπαίδευση με την αγορά εργασίας. Η απουσία μακροπρόθεσμου σχεδιασμού για τη διερεύνηση των δεξιοτήτων των παιδιών διά μέσου του επαγγελματικού προσανατολισμού εγκλωβίζει τη νέα γενιά σε κορεσμένα επαγγέλματα. Κάτι τέτοιο δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της αγοράς, με αποτέλεσμα να εντατικοποιείται από τη μια πλευρά η ανεργία και από την άλλη η ενασχόληση με επαγγέλματα ή εργασίες, που δεν εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα ή στα ακαδημαϊκά προσόντα των νέων.

Το επάγγελμα, αγαπητοί συνάδελφοι, πρέπει να ευχαριστεί, πρέπει να εμπνέει και, για να είναι παραγωγικό, πρέπει να ανταποκρίνεται στο αντικείμενο του εργαζομένου και όχι να εξυπηρετεί μόνο σκοπούς επιβίωσης. Ως προς αυτή την κατεύθυνση, εισηγούμαστε όπως ενταχθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία μαθήματα επαγγελματικού προσανατολισμού, έτσι ώστε οι νέοι μας, που αδιαμφισβήτητα αποτελούν το μέλλον αυτού του τόπου, να ζήσουν τα όνειρά τους στον τόπο τους χωρίς τον κίνδυνο της αναγκαστικής οικονομικής μετανάστευσης. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η εισηγήσή μας για την επαναφορά και την επαναπροκήρυξη σχεδίων που αφορούν τη νεανική επιχειρηματικότητα, με πρόσβαση στους δικαιούχους ανά πάσα στιγμή. Με αυτό τον στόχο, λοιπόν, αποστείλαμε επιστολή στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας και εισηγούμαστε όπως δημιουργηθεί ειδικό ταμείο επιδότησης για την επιχειρηματικότητα, ειδικά για τη νέα γενιά.

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Η ακρίβια γονατίζει τα νοικοκυριά, κατόπιν και των δυσμενών διεθνών εξελίξεων. Οι διαδοχικές παγκόσμιες κρίσεις προκάλεσαν και προκαλούν πολλαπλά και αλληλένδετα προβλήματα. Και αναφέρομαι - σαφώς- τόσο στις δυσβάσταχτες συνέπειες της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, αλλά και στον εν εξελίξη πόλεμο στη γειτονιά μας μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς. Η οικονομική κρίση έφερε μαζί της μισθολογικές περικοπές, ανεργία, λουκέτο σε οργανισμούς και επιχειρήσεις.

Ας μην ξεχνάμε και τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας και με τους δύο συναπτούς πολέμους να ρίχνουν την οικονομία στο ναδίρ. Επιβάλλεται η άμεση οικονομική ανακούφιση συμπολιτών μας, που όλο και πιο μαζικά αδυνατούν να εξοφλήσουν τους λογαριασμούς του ηλεκτρικού ρεύματος, αδυνατούν να πληρώσουν τη δόση των στεγαστικών τους δανείων, αδυνατούν να προσφέρουν τα άκρως απαραίτητα στα παιδιά τους. Για ανακούφιση των νοικοκυριών και επιχειρήσεων εξαγγέληκαν αρκετά κυβερνητικά σχέδια και προγράμματα μετά και από δικές μας εισηγήσεις, αλλά και αρκετές πιέσεις. Με χαρτοποιεί ιδιαίτερα η εφαρμογή από τον Ιανουάριο του 2024 του νέου στοχευμένου σχεδίου «Φωτοβολταϊκά για όλους», που αφορά τη μεσαία τάξη, υπό μορφή έμμεσης ενοικιαγοράς. Τονίσαμε και τονίζουμε επανειλημμένως ότι είμαστε εδώ για να ενισχύσουμε την κεντρική κυβέρνηση με σχέδια, με πλάνα, με πολιτικές που οδηγούν στην περαιτέρω ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στις πιο πράσινες λύσεις, ακολουθώντας πάντα το γενικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ως εκπρόσωποι του λαού πρώτα και πάνω από όλα οφείλουμε να αναγνωρίζουμε τη θεσμική μας ευθύνη έναντι των πολιτών, την ευθύνη να εντοπίζουμε τα κακώς κείμενα, να ασκούμε εξαντλητικά τον κοινοβουλευτικό μας έλεγχο αλλά -το πιο σημαντικό- να λέμε την αλήθεια και να εκφράζουμε πολιτικές με ρεαλιστικό υπόβαθρο, αλλά και προσέγγιση μακριά από λαϊκισμούς, μακριά από ωραία λόγια, μακριά από πολιτικές φανφάρες. Τι ζητά η κοινωνία; Τι ζητούν οι πολίτες από τους πολιτικούς; Τα πιο απλά: Ζητούν ειλικρίνεια, ζητούν τη ρεαλιστική μας προσέγγιση στα ζητήματα, ζητούν ανάληψη της πολιτικής ευθύνης. Ζητούν ένα «mea culpa», όταν αυτό το επιβάλλει η ώρα. Αυτά ζητά η κοινωνία, αυτά ζητούν οι πολίτες. Αυτά οφείλουμε να πράττουμε στην καθημερινότητά μας, στον πολιτικό, αλλά και στον προσωπικό μας βίο. Το οφείλουμε σε αυτούς που έπεσαν για την ελευθερία. Το οφείλουμε σε αυτούς που έπεσαν για τη δημοκρατία, στους αγνοούμενούς μας, στους συγγενείς τους, αλλά κυρίως το οφείλουμε στις επόμενες γενιές.

Θα κάμω μια αναγνώριση, λοιπόν, μια κοινή διαπίστωση καλύτερα. Τα τελευταία χρόνια επιδεινώθηκε η κρίση εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των πολιτικών, γεγονός που συνιστά κίνδυνο για τη δημοκρατία. Η βαθιά κρίση του πολιτικού συστήματος, τα σκάνδαλα, η διαπλοκή και η διαφθορά, σε συνδυασμό με την

οικονομική κρίση ωθούν ολοένα και περισσότερο τους πολίτες να απομακρύνονται και να αποστασιοποιούνται από την πολιτική διαδικασία. Το πολιτικό σύστημα οφείλει να ακούσει. Το πολιτικό σύστημα οφείλει να λάβει το ηχηρό μήνυμα των πολιτών. Η διαφθορά στέκεται εμπόδιο σε σοβαρές ξένες επενδύσεις και στερεί σημαντικούς πόρους, που θα μπορούσαν να διοχετευτούν σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, όπως είναι η παιδεία, η υγεία, αλλά και οι κοινωνικές παροχές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η Κυπριακή Δημοκρατία χρειάζεται έναν καινούργιο άνεμο αξιοκρατίας, αξιοπρέπειας και εμπιστοσύνης. Μόνο έτσι θα έρθει η αποκατάσταση της αξιοπιστίας, της ηθικής και της εντιμότητας στην πολιτική. Πρέπει να προβληματιστούμε σοβαρά και να κάνουμε την αυτοκριτική μας στον τρόπο που πολιτευόμαστε, στον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τα μικρά και μεγάλα ζητήματα του λαού μας. Κατά την άποψή μου, αγαπητοί συνάδελφοι, μετά από δυόμισι χρόνια κοινοβουλευτικής παρουσίας και εμπειρίας μου στα έδρανα διαπιστώνω ότι χρειάζεται ριζική αλλαγή κουλτούρας και πολιτικής συμπεριφοράς στον δημόσιο βίο και διάλογο. Πρέπει να παρθούν αυτές οι πρωτοβουλίες για μια συνολική αναγέννηση της κοινωνίας, των θεσμών και των εθνικών προοπτικών. Μόνο έτσι θα ξαναβρούμε την αυθεντικότητά μας. Μόνο έτσι θα ξαναβρούμε την πίστη μας σε αρχές και αξίες. Μόνο έτσι θα έρθει η κοινωνική, οικονομική και εθνική επανεκκίνηση. Μόνο έτσι θα ανακτήσουμε τη χαμένη εμπιστοσύνη των πολιτών.

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Άφησα για το τέλος τις αναφορές για το εθνικό μας θέμα. Ένα πρόβλημα που, όσο παραμένει άλυτο, η τουρκική προκλητικότητα θα γιγαντώνεται και θα δημιουργεί τετελεσμένα. Η εισβολή του 1974, η παράνομη και συνεχιζόμενη τουρκική κατοχή δεν καταστρατηγούν μόνο το Διεθνές Δίκαιο και τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών· καταστρατηγούν τις ψυχές μας, καταστρατηγούν τις πόλεις μας, τα κατεχόμενα εδάφη μας. Οι προκλήσεις της Τουρκίας στην περικόλιστα περιοχή των Βαρωσίων, οι προκλητικότερες ενέργειες στην Πύλα, με αποκορύφωμα την προσπάθεια αλλαγής status quo, ακόμη και στον Άγιο Δομέτιο, χρήζουν της απαραίτητης διπλωματικής αντιμετώπισης. Η λύση του κυπριακού προβλήματος θα είναι η μεγαλύτερη και η πιο σημαντική μεταρρύθμιση που μπορεί να γίνει ποτέ στο κράτος μας, με πολλαπλά οφέλη για όλους τους Κυπρίους.

Στηρίζουμε ανεπιφύλακτα τις προσπάθειες για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και αναμένουμε αρχές του χρόνου τον διορισμό απεσταλμένης του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, με στόχο την εξεύρεση μιας βιώσιμης και λειτουργικής λύσης του κυπριακού προβλήματος, μιας δίκαιης λύσης που θα διασφαλίζει τη μία κυριαρχία, τη μία διεθνή προσωπικότητα και τη μία ιθαγένεια, με προϋποθέσεις την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, την κατάργηση του αναχρονιστικού συστήματος των εγγυήσεων και φυσικά την επιστροφή των προσφύγων στις πατρογονικές τους εστίες.

Σ' αυτό το σημείο, αγαπητή κυρία Πρόεδρε, ως βουλευτής Αμμοχώστου, προσφυγικής εκλογικής περιφέρειας, θα ήθελα να αναφερθώ στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο προσφυγικός μας κόσμος. Δυστυχώς, τα κτίρια στους προσφυγικούς συνοικισμούς κατασκευάστηκαν σχεδόν μισό αιώνα πριν, χωρίς μονωτικά υλικά και με τις ηλεκτρολογικές και άλλες εγκαταστάσεις να χρήζουν σοβαρής βελτίωσης. Προτείνουμε, πολλές φορές από αυτό εδώ το βήμα όπως δημιουργηθεί ένας ενιαίος φορέας στεγαστικής πολιτικής, με ειδική κατηγορία για τα παιδιά των εκτοπισθέντων, που λόγω της εισβολής αδυνατούν να κληρονομήσουν τις περιουσίες των γονιών τους. Δυστυχώς, η εισβολή και η κατοχή δημιούργησαν πρόσφυγες πολλών ταχυτήτων. Ως εκ τούτου, προτείνουμε τη δημιουργία Γραφείου Επιτρόπου, το οποίο θα συντονίζει και θα υλοποιεί εξατομικευμένη πολιτική για τον κάθε κάτοχο προσφυγικής ταυτότητας. Με ικανοποίηση χαιρετίσαμε τόσο το σχέδιο «κτίΖΩ» του Υπουργείου Εσωτερικών για τις ετοιμόρροπες προσφυγικές πολυκατοικίες όσο και την αντικατάσταση των απαρχαιωμένων στεγαστικών προγραμμάτων με τη νέα στεγαστική πολιτική της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Επιτέλους, έγινε η αρχή!

Ήρθε όμως η ώρα το κράτος να εγκύψει στα προβλήματα που απασχολούν εδώ και πενήντα χρόνια τον προσφυγικό κόσμο, αλλά και ειδικότερα τους εκτοπισθέντες δεύτερης και τρίτης γενιάς, τα νέα ζευγάρια, που με τα σημερινά δεδομένα το να αποκτήσουν το δικό τους σπίτι αποτελεί άπιαστο όνειρο. Θα σταθώ, λοιπόν, σε μια στρέβλωση του συστήματος, που θεωρώ πως πρέπει να αλλάξει άμεσα. Η στεγαστική πολιτική για τους εκτοπισθέντες πάσχει! Δεν γίνεται, κύριοι συνάδελφοι, να αποτελεί κριτήριο το εισόδημα για ένα ζευγάρι εκτοπισθέντων για παροχή βοήθειας. Είναι σαν να τους τιμωρούμε, γιατί ευημερούν ή γιατί διαπρέπουν επαγγελματικά. Από τη μία έχουμε τα ζευγάρια με χαμηλά εισοδήματα, που, αν και emπίπτουν στο σχέδιο για επιχορήγηση της προσφυγικής βοήθειας από το Τμήμα Μερίμνης, απορρίπτονται από τα τραπεζικά ιδρύματα για δανειοδότηση και από την άλλη έχουμε τα ζευγάρια με υψηλότερα εισοδήματα, που δεν πληρούν τα απαράδεκτα χαμηλά εισοδηματικά κριτήρια και είναι καταδικασμένα να μη λάβουν ποτέ στεγαστική βοήθεια. Απαιτείται, λοιπόν, άμεσα το κράτος να βρει λύση για το συγκεκριμένο πρόβλημα, που απασχολεί την πλειονότητα των παιδιών των εκτοπισθέντων.

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Δεν θα μπορούσα να κλείσω, χωρίς να αναφερθώ στη Βασιλεύουσα. Η Αμμόχωστος αποτελεί σημείο αναφοράς για το εθνικό μας θέμα. Για εμένα προσωπικά -το έχω ξαναπεί και δεν θα κουραστώ να το λέω- η Αμμόχωστος εσωκλείει την ταυτότητά μου, εσωκλείει την καταγωγή μου. Επιτρέψτε μου, αγαπητοί συνάδελφοι, να ονειρεύομαι και να προσδοκώ την επιστροφή, όπως ο κάθε πρόσφυγας, ο κάθε εκτοπισθείς του 1974. Οφείλουμε σε αυτούς που έφυγαν, οφείλουμε σε αυτούς που θα έρθουν να μην ξεχνάμε και να αγωνιζόμαστε μέχρι και την τελική δικαίωση.

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ολοκληρώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη διεύθυνση, τις υπηρεσίες, το προσωπικό της Βουλής και τους κοινοβουλευτικούς μας συνεργάτες για τη συνεχή υποστήριξη και τεχνοκρατική ενίσχυση.

Καλές γιορτές και κάθε καλό σε όλους, πρωτίστως με υγεία!

Ευχαριστώ θερμά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εμείς ευχαριστούμε, αγαπητέ συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Χάρης Γεωργιάδης εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Κυρίες, κύριοι συνάδελφοι,

Είχα ετοιμάσει μια ομιλία, αλλά μετά τη χθεσινή πρώτη μέρα της συζήτησης έπρεπε να την ξαναγράψω. Και έπρεπε να την ξαναγράψω, επειδή με πρόλαβε ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος και όσα είχα να πω τα είπε. Τον άκουσα να αναφέρεται στην ανάγκη της δημοσιονομικής πειθαρχίας, στα πλεονάσματα, στη σημασία των αναβαθμίσεων από τους οικους αξιολόγησης μέχρι και στο ότι δεν μπορεί να ευημερούν οι άνθρωποι, χωρίς να ευημερούν οι αριθμοί. Τι άλλο θα μπορούσα από την πλευρά μου να πω; Και, αν ήταν εδώ ο κ. Παπαδόπουλος, θα του έλεγα: «Καλώς τονε κι ας άργησε»!

Ανάλογη ικανοποίηση και μπορώ να πω δικαίωση ένιωσα και τον περασμένο Μάρτη, όταν άκουσα τον νέο Πρόεδρο της Δημοκρατίας την ημέρα της ανάληψης των καθηκόντων του να δηλώνει από αυτό το βήμα τα εξής: «Παραλαμβάνουμε μια ισχυρή οικονομία, η οποία χαρακτηρίζεται από δημοσιονομική πειθαρχία, σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα και σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», για να προσθέσει ο Πρόεδρος ότι «Θα συνεχίσουμε στην ίδια πορεία και θα κτίσουμε σε αυτά που ήδη επιτεύχθηκαν, αποφεύγοντας την παροχολογία και διαφυλάσσοντας τη δημοσιονομική πειθαρχία».

Με ενδιαφέρον άκουσα χθες και τους αρχηγούς των υπόλοιπων συμπολιτευόμενων κομμάτων να τονίζουν τη σημασία της επανόδου στην επενδυτική βαθμίδα. Βεβαίως, να υποδείξω ότι στην επενδυτική βαθμίδα δεν επανήλθαμε φέτος, αλλά πριν από πέντε ολόκληρα χρόνια. Τρεις από τους τέσσερις οικους αξιολόγησης μας αναβάθμισαν στην επενδυτική βαθμίδα από το 2018. Και ήταν η ταχύτερη επάνοδος κράτους στην επενδυτική βαθμίδα, μετά που αυτό βρέθηκε σε κατάσταση επιλεκτικής χρεοκοπίας. Για πέντε ολόκληρα χρόνια δεν άκουσα λέξη για την εξαιρετική -πράγματι- σημασία της επενδυτικής βαθμίδας. Φέτος, ακολούθησε η αναβάθμιση από τον τέταρτο και αργοπορημένο οίκο και χαίρομαι που πλέον χαιρόνται όλοι ή μάλλον σχεδόν όλοι.

Επειδή το ΑΚΕΛ ακούει για δημοσιονομική πειθαρχία και ότι θα συνεχιστεί η πορεία της δικής μας κυβέρνησης και αγανακτεί και θα καταψηφίσουν, λέει, τον προϋπολογισμό, επειδή είναι πλεονασματικός... Όπως εξάλλου πράττουν από το 2013, τη στιγμή που κανένα πρόβλημα δεν είχαν, όταν για πέντε συνεχόμενα έτη από το 2008 μέχρι το 2013 ενέκριναν προϋπολογισμούς -τους δικούς τους- που είχαν όλοι, μα, όλοι, έλλειμα ενός δισεκατομμυρίου τον χρόνο! Και ξέρουμε πολύ καλά ποια ήταν η κατάληξη εκείνης της πορείας, όταν παράλληλα με τον δημοσιονομικό εκτροχιασμό το τραπεζικό μας σύστημα αφέθηκε στον αναπνευστήρα, όπως εκ των υστέρων ομολόγησε ο τότε Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας.

Αλλά, επειδή άκουσα... Ακούγοντας τη συνάδελφο, την κ. Χαραλαμπίδου, θα μπορούσε κάποιος να δημιουργήσει την εντύπωση ότι όλα όσα έπνιξαν τη φήμη, την αξιοπιστία της χώρας μας συνέβησαν μετά το 2013. Ε, καλά να ρωτήσω: Η χώρα μας είχε μετατραπεί σε πλυντήριο της υφελίου μετά το 2013; Τα εκατομμύρια έφταναν με σακούλες στην Κύπρο μετά το 2013; Και, αν όλα τα προβλήματα ήταν μετά το 2013, γιατί ο Γερμανός Αντικαγκελάριος, ο Zigmor Gabriel, προέβη σε αυτή τη δήλωση τον Γενάρη του 2013: «Δεν μπορώ να φανταστώ ότι οι Γερμανοί φορολογούμενοι θα διασώσουν τις κυπριακές τράπεζες, το επιχειρηματικό μοντέλο των οποίων στηρίζεται στη συνέργεια και στη φορολογική απάτη»; Süddeutsche Zeitung, Γενάρης, επαναλαμβάνω, του 2013.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν ισχυρίζομαι -κανείς δεν έχει ισχυριστεί- ότι έκτοτε όλα τα προβλήματα έχουν επιλυθεί και ότι έχουμε δημιουργήσει μια τέλεια κατάσταση, αλλά έγινε πρόοδος. Έγινε μια μεγάλη προσπάθεια αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων, που έχει αναγνωριστεί. Έχει αναγνωριστεί από όλους, όπως για παράδειγμα και από Αμερικανούς αξιωματούχους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι παρήγορο, είναι ενθαρρυντικό ότι η σημερινή κυβέρνηση δείχνει να θέλει να μείνει μακριά από τέτοιες πολιτικές. Έχει καταθέσει έναν προϋπολογισμό που παραμένει πλεονασματικός και το δημόσιο χρέος εξακολουθεί να μειώνεται. Και δεν έχω κανένα πρόβλημα να αναγνωρίσω ότι μέχρι σήμερα, σε αυτούς τους πρώτους μήνες της νέας διακυβέρνησης, η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να στέκεται με αξιοσημείωτη επάρκεια. Και δεν θα μπορούσε άλλωστε να ήταν διαφορετικά. Εξάλλου, εάν από τους πρώτους πρώτους μήνες της νέας διακυβέρνησης η οικονομία έχανε τη δυναμική της, η ευθύνη θα ήταν δική μας, που κυβερνούσαμε τα δέκα προηγούμενα χρόνια.

Ευτυχώς, οι πολιτικές των κυβερνήσεων του Δημοκρατικού Συναγερμού έχουν δημιουργήσει ένα υγιές οικονομικό υπόβαθρο, που έχει ως αποτέλεσμα ο ρυθμός ανάπτυξης, έστω και εάν είναι μειωμένος, να παραμένει από τους πιο υψηλούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το δημοσιονομικό ισοζύγιο παραμένει πλεονασματικό, η αγορά εργασίας παραμένει κοντά στο όριο της πλήρους απασχόλησης και ο πληθωρισμός αποκλιμακώνεται. Από την άλλη, η πολιτική και η οικονομική αβεβαιότητα που επικρατεί διεθνώς προφανώς και δεν αφήνει την Κύπρο ανεπηρέαστη. Αντιθέτως, επιβάλλει πολύ προσεκτικές κινήσεις, γιατί ο κίνδυνος εκτροχιασμού είναι μεγάλος.

Και κάπου εδώ η ικανοποίησή μας για τις προθέσεις της κυβέρνησης δίνει τη θέση της στην ανησυχία. Και θέλω ακριβώς να επαναλάβω με ένταση τις προειδοποιήσεις που είχαμε εκφράσει όλο το τελευταίο διάστημα για την τάση διόγκωσης των ανελαστικών δημοσίων δαπανών και κυρίως του κόστους της κρατικής μηχανής. Στους πρώτους εννέα μήνες της νέας διακυβέρνησης έχουν προωθηθεί οι διαδικασίες για 2 400 νέες προσλήψεις στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν συμφώνησε και θεωρεί λανθασμένες τις μαζικές προσλήψεις στο δημόσιο. Από την πλευρά της η κυβέρνηση, μετά που προώθησε τις μαζικές προσλήψεις, αλλά και την αυξημένη ΑΤΑ, αλλά και τις αυξήσεις σε διάφορα επιδόματα, δηλώνει τώρα ότι και η ίδια ανησυχεί. Και ανακοινώνει ότι θα κάνει μελέτη. Καλή η μελέτη, αλλά ακόμη καλύτερη θα ήταν κάποια αυτοσυγκράτηση από την ίδια την κυβέρνηση.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες, κύριοι συνάδελφοι,

Η συγκράτηση του μισθολογίου, τα υγιή δημόσια οικονομικά δεν είναι και δεν ήταν ποτέ αυτοσκοπός. Είναι όμως η απαραίτητη προϋπόθεση για τη σταθερότητα, είναι η ασπίδα προστασίας έναντι κινδύνων που μια οικονομία μπορεί να αντιμετωπίσει. Τα υγιή δημόσια οικονομικά θα καταστήσουν εφικτή την προσεκτική προώθηση φορολογικών κινήτρων και ελαφρύνσεων προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων. Θα επιτρέψουν επίσης τη συνέχιση του αναπτυξιακού και μεταρρυθμιστικού προγράμματος, αλλά και την προώθηση συγκεκριμένων μέτρων, στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής.

Θέλω όμως να σταθώ σε αυτό που θεωρώ ως την κορυφαία προτεραιότητα για την περίοδο που διανύουμε, που δεν είναι άλλη από την ανάγκη ενίσχυσης των αποτρεπτικών και αμυντικών μας δυνατοτήτων.

Κυρίες, κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε απέναντι μας μια Τουρκία, που γίνεται όλο και πιο απρόβλεπτη και επιθετική. Η Τουρκία είναι αυτή που παρεμποδίζει την προοπτική επανένωσης της πατρίδας μας, αλλά και ευθέως απειλεί Κύπρο και Ελλάδα. Είναι ασφαλώς θετικό το χαλάρωμα των τόνων που καταγράφεται πρόσφατα από την τουρκική πλευρά, αλλά να υποδείξω ότι η Τουρκία δεν έχει μεταβάλει καμία από τις στρατηγικές της επιδιώξεις και μάλιστα προχωρεί στην πρωτοφανή αύξηση των δικών της στρατιωτικών δαπανών από τα €15 δις στα €40 δις.

Κάποιοι θα έλεγαν ότι μόνο η λύση του Κυπριακού είναι αυτή που θα προσφέρει πραγματική ασφάλεια. Καθόλου δεν διαφωνώ. Θα ήταν ευτύχημα, αν προέκυπτε ουσιαστική αλλαγή πλευσης εκ μέρους της Άγκυρας. Πιθανότερη όμως είναι η συνέχιση μιας πορείας εθνικιστικού ισλαμισμού και η ένταση των τουρκικών πιέσεων. Αυτό πρέπει να είναι το βασικό σενάριο για το οποίο πρέπει να προετοιμάζονται Ελλάδα και Κύπρος. Και δεν είναι με τα ωραία λόγια που θα λυθεί το Κυπριακό. Μόνο αν η Τουρκία διαισθανθεί ότι Ελλάδα και Κύπρος στέκουν δυνατά στα πόδια τους, θα μεταβάλει πιθανώς την πολιτική της. Και αυτό προϋποθέτει την αποφασιστική ενίσχυση του πολιτικού, οικονομικού και αμυντικού υπόβαθρου του ελληνισμού.

Πρέπει, λοιπόν, να έχουμε ισχυρή οικονομία, για να έχουμε ισχυρή άμυνα, για να είμαστε σε θέση να αυξήσουμε σημαντικά τις αμυντικές μας δαπάνες, σε συνάρτηση με μια αξιόπιστη εξωτερική πολιτική και έναν ξεκάθαρο ευρωπαϊκό και δυτικό προσανατολισμό. Να ενισχύσουμε ακόμη περισσότερο τις σχέσεις μας με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη στρατηγική μας συνεργασία με το Ισραήλ και να εργαστούμε χωρίς δογματισμούς για τη δημιουργία σχέσεων και με το ΝΑΤΟ.

Κυρίες, κύριοι συνάδελφοι,

Ολοκληρώνοντας, ένα θέλω να τονίσω: Η οικονομία, ειδικά για εμάς, ειδικά για την πατρίδα μας είναι εθνική υπόθεση. Γι' αυτό και πρέπει να γίνει συνειδηση όλων μας ότι ούτε οι ανευθυνότητες ούτε και ο λαϊκισμός έχουν θέση στη διαχείριση της οικονομίας μας. Η χώρα μας χρειάζεται συνετή οικονομική διαχείριση, έμφαση στις μεταρρυθμίσεις και πολιτικές που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και τις επενδύσεις.

Προς αυτή την κατεύθυνση και ως μια υπεύθυνη πολιτική δύναμη ούτε μηδενίζουμε αλλά ούτε και κλείνουμε τα μάτια μπροστά στις δυσκολίες, τις προκλήσεις και τα λάθη. Αντιθέτως, είμαστε έτοιμοι να προσφέρουμε στήριξη, να αναλάβουμε πρωτοβουλίες, αλλά και να ενασκήσουμε αυστηρή κριτική, εκεί που επιβάλλεται. Για να διασφαλίσουμε ότι θα έχουμε μια χώρα, μια πατρίδα ισχυρή, ασφαλή και αξιόπιστη.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Καλά Χριστούγεννα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, συνάδελφε.

Προχωράμε τώρα στον κ. Αντρέα Καυκαλιά από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Δύο σχόλια πρώτα σε σχέση με αυτά που έχει αναφέρει ο κ. Γεωργιάδης.

Θα καταψηφίσουμε είτε -αναφερόμενος στο ΑΚΕΛ- τον προϋπολογισμό, γιατί είναι πλεονασματικός. Ποτέ δεν είπαμε κάτι τέτοιο. Σε κάθε περίπτωση καλούμε τον κ. Γεωργιάδη, τον Δημοκρατικό Συναγερμό, να ακούσει έστω και τώρα γιατί δεν θα υπερψηφίσουμε τον προϋπολογισμό.

Το δεύτερο σχόλιο έχει να κάνει με το εξής: Ακούστηκε και από άλλους συναδέλφους του Δημοκρατικού Συναγερμού σε προηγούμενες παρεμβάσεις τους. Είναι τουλάχιστον οξύμωρο στελέχη της κυβέρνησης του Δημοκρατικού Συναγερμού, η οποία δημιούργησε στρατιές συμβούλων, παρασυμβούλων στο Προεδρικό... Στα δέκα χρόνια διακυβέρνησής του δεν διενήργησε καμιά μελέτη για το κρατικό μισθολόγιο, καμιά μελέτη για την αποτελεσματική λειτουργία του κράτους. Συμπεριελάμβανε όλες αυτές τις θέσεις που αναφέρονται σε όλους τους προϋπολογισμούς που κατέθετε, συμπεριλαμβανομένου και του προϋπολογισμού του 2023. Έκανε επιστήμη την κάλυψη μόνιμων αναγκών του κράτους με την αγορά υπηρεσιών. Είναι λοιπόν οξύμωρο στελέχη του Συναγερμού μετά από αυτά που έκαναν ή δεν έκαναν, σήμερα να πνέουν τα μένεα για την αύξηση του κρατικού μισθολογίου.

Κύριοι υπουργοί,

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Βρισκόμαστε ξανά μπροστά στο ίδιο φαινόμενο. Την κρίση αυτή τη φορά, λόγω του πληθωρισμού και των αυξημένων τιμών ενέργειας, τη φορτώνονται και πάλι οι εργαζόμενοι, όπως έγινε και με τη χρηματοπιστωτική και την υγειονομική κρίση. «Να υποκλιθούμε στη δύναμη και την αποφασιστικότητα του λαού μας για τις πλάτες που έβαλε για στήριξη της οικονομίας» ανέφερε χθες στην ομιλία του ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος. Τι να την κάνει αλήθεια ο λαός την υπόκλησή μας, κυρίες Παπαδόπουλε, όταν συνολικά, την τελευταία δεκαετία, οι εργαζόμενοι απώλεσαν €11,7 δις από τα εισοδήματά τους; Δικαιότερη κατανομή των βαρών και δικαιότερη ανακατανομή του πλούτου είναι που αναμένει ο λαός.

Είναι για αυτό που εμείς λέμε ότι η εξέταση του προϋπολογισμού του κράτους δεν μπορεί να γίνεται στο κενό, αλλά πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές και κοινωνικές πραγματικότητες. Ποιες είναι αυτές; Η αγοραστική δύναμη του μέσου μισθού σύνταξης στην Κύπρο σημειώνει μεγάλες απώλειες. Αυξάνεται ο αριθμός των εργαζόμενων φτωχών. Η εργασία απαξιώνεται. Συνεχίζεται η αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ του κεφαλαίου. Συνεχίζεται η απορρύθμιση της εργασίας με τις άτυπες μορφές εργασίας και την αγορά υπηρεσιών, το συνεχές ωράριο των καταστημάτων τις Κυριακές, προκαλώντας περαιτέρω πιέσεις στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Ενών αυξάνεται η απασχόληση, επιδεινώνεται η θέση των εργαζομένων. Συνεχίζεται η αύξηση της υποαπασχόλησης/ετεροαπασχόλησης, η φυγή και η εγκατάσταση νέων στο εξωτερικό. Η μακροχρόνια ανεργία έχει αποκτήσει διαθρωτικό χαρακτήρα, 15% περίπου των νέων ανθρώπων βρίσκεται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης, κατάρτισης. Η μείωση του κόστους εργασίας και η ετεροβαρής αναδιανομή του εισοδήματος αύξησε μεν το περιθώριο κέρδους, δεν βελτίωσε την ανταγωνιστικότητα.

Ως αποτέλεσμα όλων των πιο πάνω ένα μεγάλο κομμάτι της κυπριακής κοινωνίας αντιμετωπίζει σοβαρότατες δυσκολίες να καλύψει βασικές ανάγκες και να επιβιώσει με αξιοπρέπεια, δεδομένα που καταγράφονται και στην έρευνα της Στατιστικής Υπηρεσίας για το εισόδημα και τη διαβίωση των νοικοκυριών στην Κύπρο το 2022. Είκοσι τέσσερις χιλιάδες συμπολίτες μας ζουν σε συνθήκες σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης. Τέσσερις στους δέκα συμπολίτες μας αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες για κάλυψη

έκτακτων αλλά απαραίτητων δαπανών. Ένας στους πέντε συμπολίτες μας αδυνατεί να καλύψει το κόστος για θέρμανση, ενώ σχεδόν ανάλογο ποσοστό δυσκολεύεται να καλύψει έγκαιρα υποχρεώσεις που αφορούν ενοίκιο, δόσεις και πάγιους λογαριασμούς. Ένας στους έξι Κυπρίους κινδυνεύει από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, όπου το βιοτικό επίπεδο της πλειοψηφίας της κοινωνίας εξακολουθεί να επιδεινώνεται, οι πολιτικές που ακολουθούνται και τα μέτρα που προτείνονται δεν είναι ικανά να προστατεύσουν αποτελεσματικά τα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα και ιδιαίτερα τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Την ίδια ώρα η κυβέρνηση ελέγχεται για τη μεγάλη καθυστέρηση στη λήψη μέτρων, αλλά και για την αστοχία της να τερματίσει, για σημαντική περίοδο, υφιστάμενα μέτρα, όπως ήταν η επιδότηση σε ηλεκτρισμό και καύσιμα.

Τα στατιστικά στοιχεία έρχονται να επιβεβαιώσουν και σε ό,τι αφορά στα μέτρα για αντιμετώπιση της ακρίβιας, ότι η Κύπρος παραμένει πολύ πίσω. Μόλις στο 1,1% του ΑΕΠ οι δαπάνες για τα νέα μέτρα, σε σχέση με το 1,8 % του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ώρα που το κράτος λαμβάνει υπέρμετρα έσοδα από τις τσέπες των πολιτών λόγω της ακρίβιας. Ένα δις το 2023, ενάμισι δις το 2022.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν υποτιμούμε τη σημασία των θετικών αξιολογήσεων από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης για την κυπριακή οικονομία. Ούτε είμαστε απέναντι στον στόχο για πλεονασματικούς προϋπολογισμούς, φτάνει αυτοί να μη δημιουργούνται εις βάρος της πραγματικής οικονομίας. Είμαστε απέναντι όμως στη διεύρυνση των εισοδηματικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Είμαστε απέναντι στις πολιτικές που αρνούνται να φορολογήσουν τον πλούτο και τα υπερκερδή. Η πρόταση νόμου του ΑΚΕΛ για φορολόγηση των υπερκερδών αγνοήθηκε, τόσο από την προηγούμενη κυβέρνηση όσο και από την παρούσα κυβέρνηση, δυστυχώς. Η οικονομική διακυβέρνηση του τόπου επιβάλλεται να προσμετρά και το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και να επιδιώκει να δημιουργούνται συνθήκες δικαιότερης ισορροπίας ανάμεσα στο κεφάλαιο και τους εργαζομένους.

Σε αυτά τα πλαίσια επιβάλλεται σχεδιασμός προς διασφάλιση, ενίσχυση και επέκταση της εφαρμογής των συλλογικών συμβάσεων, ως και η ευρωπαϊκή Οδηγία. Επαναρρύθμιση της εργασίας και καθορισμός της σχέσης εργοδότη-εργοδοτούμενου. Να τερματιστεί το φαινόμενο της αντικατάστασης της μόνιμης και σταθερής εργασίας με την αγορά υπηρεσιών και τη μερική απασχόληση. Πλήρης αποκατάσταση της ΑΤΑ και επέκτασή της σε κάθε εργαζόμενο. Αναθεώρηση του διατάγματος για τον κατώτατο μισθό, με διόρθωση στο ύψος του μισθού, ωριαία απόδοση, ανώτατο χρόνο τριανταοκτώωρης εβδομαδιαίας εργασίας και αυτόματη αναπροσαρμογή, με βάση τον δείκτη τιμών του καταναλωτή. Αναθεώρηση του διατάγματος για τη στρατηγική απασχόλησης των εργαζομένων από τρίτες χώρες. Επαναρρύθμιση των ωραρίων των καταστημάτων. Για μας δεν είναι κανονικότητα η εργασία την Κυριακή.

Μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, ώστε να διασφαλιστούν επαρκείς συντάξεις και να βελτιωθεί η ανταποδοτικότητα βασικών επιδομάτων του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αποπληρωμή του μεγάλου χρέους του κράτους προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αποκατάσταση του πέναλτι του 12% στις συντάξεις. Η πρόταση της κυβέρνησης είναι για εμάς κατώτερη των προσδοκιών της κοινωνίας. Παροχή σύνταξης χρειάς σε όλους τους άνδρες. Διεύρυνση του θεσμού των Ταμείων Πρόνοιας ως δεύτερος υποχρεωτικός πυλώνας. Υιοθέτηση πλαισίου το οποίο να διασφαλίζει τη δυνατότητα πρόσβασης σε εργασία για πρακτική άσκηση των νέων, να καθορίζει το ύψος της επ' αμοιβής άσκησης και να δημιουργεί μηχανισμούς εποπτείας και αξιολόγησης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ενώ η ακρίβια συνθλίβει το οικογενειακό εισόδημα, η Κύπρος παραμένει ουραγός σε ό,τι αφορά τις πολιτικές και τις δαπάνες για στήριξη των ευάλωτων ομάδων. Γεγονός δυστυχώς που επιβεβαιώνεται και μέσα από τον προϋπολογισμό, ο οποίος δεν περιλαμβάνει τις απαραίτητες πρόνοιες και μέτρα για αντιμετώπιση των κρίσιμων προκλήσεων για στήριξη της κοινωνίας.

Ενδεικτικά, σημειώνουμε τη μείωση του κονδυλίου για παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, αντί να προωθηθεί η στοχευμένη αναθεώρηση του ύψους των επιδομάτων για βασικές ανάγκες, για ενοίκιο και ιδρυματική φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές ανάγκες. Σημειώνουμε την αδυναμία αποτελεσματικής αναδιάρθρωσης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ώστε οι δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες να μπορούν να διαδραματίζουν το ρόλο τους ως φορείς χάραξης και άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Σημειώνουμε επίσης την απουσία μιας ολοκληρωμένης πολιτικής στήριξης των ατόμων με αναπηρίες, γεγονός που οδήγησε τη χώρα μας στη ντροπιαστική τελευταία θέση ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης, όσον αφορά τις δαπάνες για τα άτομα με αναπηρίες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Με βάση τα στοιχεία της Eurostat το 2022 31 000 παιδιά στην Κύπρο είναι αντιμετώπιμα με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, ενώ οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας για την οικογένεια και τα παιδιά στην Κύπρο δεν φτάνουν στο μισό του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Προτείνουμε εφαρμογή μιας σύγχρονης και προοδευτικής κοινωνικής πολιτικής για τους εργαζόμενους γονείς και την οικογένεια, με δημόσιες δομές, υποδομές, παροχές και προγράμματα που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις ευθύνες των εργαζόμενων γονιών. Ενίσχυση δομών παιδικής προστασίας. Ολοκληρωμένη στεγαστική πολιτική, κοινωνικά προσανατολισμένη. Επέκταση της άδειας μητρότητας στις είκοσι έξι εβδομάδες από το πρώτο παιδί, κάλυψη και των αυτοεργοδοτούμενων με την πληρωμένη γονική άδεια. Επέκταση της γονικής άδειας, ώστε να μπορεί να λαμβάνεται από εργαζόμενους γονείς μέχρι το 15^ο έτος ηλικίας του παιδιού, αντί μέχρι το 8^ο έτος που ισχύει σήμερα. Σχετική πρόταση νόμου του ΑΚΕΛ έχει ήδη κατατεθεί. Αναθεώρηση του ύψους των επιδομάτων τέκνου και μονογονιού. Να μην τερματίζεται το δικαίωμα σε επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας, στην περίπτωση κατά την οποία ο/η μονογονιός συμβιώνει με άλλο άτομο. Και για αυτό το θέμα έχουμε καταθέσει πρόταση νόμου. Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας και εφαρμογή αποτελεσματικότερων διαδικασιών για την υιοθεσία. Δημιουργία ειδικής νομοθεσίας και ενίσχυση της στήριξης προς τις ανάδοχες οικογένειες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των συνταξιούχων και η διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλα τα άτομα της τρίτης ηλικίας αποτελεί καθρέφτη μιας κοινωνίας, αμείλικτο κριτή του κοινωνικού κράτους. Στη χώρα μας δυστυχώς πρέπει να γίνουν πολλά ακόμα, για να φτάσουμε σε θετικό πρόσημο σε ό,τι αφορά στις φιλικές προς την τρίτη ηλικία πολιτικές. Πολιτικές που να στοχεύουν μεταξύ άλλων στην αύξηση των συνολικών εισοδημάτων των συνταξιούχων, ώστε κανένας συνταξιούχος να μη διαβιού κάτω από το όριο της φτώχειας. Στη δημιουργία κρατικών κέντρων αποκατάστασης για τις ανάγκες αποθεραπείας των ατόμων τρίτης ηλικίας. Στον εκσυγχρονισμό του περί Στεγών για Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμου, καθώς και στην επαναλειτουργία του συμβουλευτικού σώματος, ώστε να διασφαλίζονται ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης, ποιότητας ζωής και φροντίδας στις στέγες ηλικιωμένων.

Στο σημείο αυτό θέλω να μεταφέρω την απογοήτευση των ατόμων της τρίτης ηλικίας, όπως αυτή εκφράστηκε και στη Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, για το γεγονός ότι η υπηρεσία της τηλεϊεριοποίησης, το λεγόμενο «Κόκκινο κουμπί», δεν έχει ακόμα τεθεί σε λειτουργία. Ελπίζω αυτή να είναι η τελευταία φορά που κάνουμε την ίδια συζήτηση.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κλείνοντας την ομιλία μου θέλω να υπογραμμίσω το εξής: Ο πρώτος προϋπολογισμός της κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη είναι -όπως έχουμε πει πάρα πολλές φορές τον τελευταίο καιρό- ένας ακόμα διαχειριστικός προϋπολογισμός, ο οποίος αδυνατεί να δώσει λύσεις στις διευρυμένες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες. Ενώ υπάρχουν διαθέσιμοι αναπτυξιακοί πόροι, δεν αξιοποιούνται αποτελεσματικά για στήριξη της πραγματικής οικονομίας.

Τέλος, δεν προσεγγίζει τις απαιτούμενες διαθρωπικές αλλαγές που χρειάζονται για την εφαρμογή ενός βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου.

Σας ευχαριστώ.

Καλές γιορτές σε όλες και όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εμείς ευχαριστούμε πολύ.

Προχωράμε τώρα στον κ. Ευθύμιο Δίπλαρο από τον Δημοκρατικό Συναγεραμό.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΔΙΠΛΑΡΟΣ:

Κυρία Πρόεδρε της Βουλής,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριοι υπουργοί,

Οι συζητήσεις για τον προϋπολογισμό του κράτους, τις οποίες όσοι είμαστε σήμερα εδώ έχουμε την τιμή να συνδιαμορφώνουμε ενεργά με μοναδικό γνώμονα το καλό των συμπολιτών μας, είναι πάντα σημαντικές και καίριες. Και το πιστεύω προσωπικά αυτό, πέραν της όποιας χρονικής ή άλλης συγκυρίας έχουμε να αντιμετωπίσουμε ως χώρα. Την ίδια σοβαρότητα πρέπει να δείχνουμε πάντοτε, ανεβάζοντας εμείς οι ίδιοι πάντα υψηλότερα τον πήχη από εκεί που η ίδια η κοινωνία τον έχει θέσει για εμάς. Αυτή είναι η επιταγή μας και πρέπει να την ακολουθούμε πιστά.

Σε αυτό το πλαίσιο είναι ουσιώδες να κατανοήσουμε ότι οι πόροι του κράτους δεν είναι ανεξάντλητοι, ποτέ δεν ήταν και ποτέ δεν πρόκειται να είναι. Η πραγματικότητα που βιώνουμε σήμερα, η γεωπολιτική αστάθεια με τις πολεμικές συρράξεις σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή, η ευρύτερη αστάθεια που μας επηρεάζει από τα καύσιμα μέχρι το μεταναστευτικό, και όχι μόνο, επιβάλλουν να κοιτάξουμε και πάλι με ορθολογισμό και ρεαλισμό

τα οικονομικά δεδομένα.

Με τα θέματα οικονομίας δεν παίζουμε. Ήμασταν και θα συνεχίσουμε να είμαστε υπεύθυνοι. Αυτό κάναμε ως διακυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού, αυτό συνεχίζουμε να πράττουμε και σήμερα. Υπεύθυνα πολιτευόμαστε. Και ξεκινάμε από μια στέρεη βάση με την οικονομία μας σταθερή, όπως την παραδώσαμε στην παρούσα διακυβέρνηση. Κι αυτό είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο. Τόσο οι επιδόσεις όσο και οι προβλέψεις για την οικονομία ακόμα και σήμερα και λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παράγοντες που προανέφερα, και όχι μόνο, είναι καλύτερες από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μόνο να φανταστεί μπορεί κάποιος ποια θα ήταν η κατάσταση της χώρα μας, αν ήταν άλλα τα δεδομένα. Και λέω να φανταστεί, γιατί δυστυχώς πριν από περίπου δέκα χρόνια τα ζήσαμε.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης βλέπουν θετικά τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας. Αναμέναμε λοιπόν το 2024 να είναι μια σταθερή χρονιά, και, ναι, μπορούμε να μιλάμε για ελπίδα πατώντας με τα δυο μας πόδια στέρεα στη γη, όπως κάναμε πάντα ή τουλάχιστον τα τελευταία δέκα χρόνια.

Να μιλάμε για έναν προϋπολογισμό που θα λαμβάνει υπόψη του τα οικονομικά των νοικοκυριών, θα βελτιώνει τη ζωή των συμπολιτών μας, θα τονώνει την εργασία, το οικογενειακό εισόδημα, τη βελτίωση του επιπέδου ζωής του κάθε πολίτη. Αυτή είναι η αποστολή μας και μέσα από τις συζητήσεις για τον προϋπολογισμό, που προηγήθηκαν όλο το προηγούμενο διάστημα, καταθέσαμε ως Δημοκρατικός Συναγερμός τις απόψεις μας για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας, το ΓΕΣΥ, τα νοσοκομεία μας, τα σχολεία μας, το σύνολο της κοινωνίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Από το σύνολο των ζητημάτων που έχουν τεθεί και συζητηθεί θέλω, τόσο ως πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας όσο και ως αναπληρωτής πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, να σταθώ στα ζητήματα της υγείας που εγείραμε κατά τις συζητήσεις το προηγούμενο διάστημα.

Μιλήσαμε έντονα, έχοντας κάθε δικαίωμα να το κάνουμε, για το σχέδιο κάλυψης εξόδων των συνοδών ασθενών στο εξωτερικό. Καταθέσαμε το ότι είναι αδήριτη η ανάγκη δημιουργίας ενός σχεδίου κάλυψης των μη ιατρικών εξόδων, διατροφή, διαμονή και μετάβαση των συνοδών των ασθενών που εγκρίνονται για θεραπείες στο εξωτερικό.

Από την πρώτη στιγμή είπαμε ότι το ποσό των €350.000 που είχε ζητήσει το Υπουργείο Υγείας από το Υπουργείο Οικονομικών για τον σκοπό αυτό σε καμία περίπτωση δεν επαρκεί. Ειδικά, όταν σχετική μελέτη του 2020 προνοεί ότι το εν λόγω κονδύλι θα πρέπει να φτάνει τα €4 εκατομ. Ως εκ τούτου, επαναλαμβάνουμε και σήμερα ότι, για να στηρίξουμε πραγματικά τους συμπολίτες μας, που στις πλείστες περιπτώσεις φτάνουν στα όρια της απόγνωσης και της οικονομικής εξαθλίωσης, θα πρέπει ως πολιτεία να παρέμβουμε αποτελεσματικά. Ζητήσαμε από την κυβέρνηση, με σχετική επιστολή, μέσω της Προέδρου της Βουλής κ. Αννίτας Δημητρίου, να συμπεριληφθεί στον προϋπολογισμό του 2024 κονδύλι ύψους €4 εκατομ., όπως δηλαδή ακριβώς προνοεί η μελέτη του 2020.

Ζητήσαμε επιπρόσθετα -και είναι το σημαντικότερο- από την κυβέρνηση να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων. Εμείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν ακολουθήσαμε ποτέ τον δρόμο του μηδενισμού. Δεν το κάναμε ούτε και σε αυτό το πολύ σοβαρό για εκατοντάδες οικογένειες ζήτημα και πρόβλημα. Όσο κι αν μας λυπεί η μη ανταπόκριση, δεν μας αποθαρρύνει. Ζητήσαμε και ζητάμε και σήμερα, επιτακτικά, να προχωρήσει ο απαραίτητος σχεδιασμός και να καλυφθεί η δαπάνη, έστω και με συμπληρωματικό προϋπολογισμό. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα επιμένει επί αυτού και θα θέσουμε ξανά το θέμα με τον νέο χρόνο εντός της επιτροπής Υγείας.

Και εφόσον, όπως προείπα, δεν θα ακολουθήσουμε τον δρόμο του μηδενισμού, γνωρίζετε ήδη καλά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι κατέστη εφικτό να συμπεριληφθεί κονδύλι στον προϋπολογισμό του 2024 για την έναρξη λειτουργίας του Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου. Είναι μια θετική εξέλιξη, που μας ικανοποιεί και τη χαιρετίζουμε, καθότι αυτό αποτελούσε θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού και σχεδιασμός από την προηγούμενη κυβέρνηση και χαιρέτισαμε ακριβώς, γιατί η κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη -με αντανakλαστικά τα οποία έδειξε στο Υπουργικό Συμβούλιο- ενέκρινε συγκεκριμένο κονδύλι.

Το Ινστιτούτο Καρκίνου θα συμβάλλει στην αύξηση κλινικών μελετών στη χώρα μας σχετικά με τον καρκίνο, οι οποίες αποτελούν την πιο ουσιαστική παράμετρο ιατρικής έρευνας, η οποία μπορεί να μεταφραστεί άμεσα σε θεραπευτικό όφελος για τον ασθενή και την κοινότητα.

Τα συντριπτικά, μεγαλύτερα ποσοστά από τις σημερινές θεραπείες είναι αποτέλεσμα γνώσης που αποκομίσαμε από τη διεξαγωγή κλινικών μελετών. Η μείωση της θνησιμότητας από κακοήθειες είναι η πραγματικότητα που ανακοινώνεται συχνά τα τελευταία χρόνια στον διεθνή επιστημονικό τύπο. Αυτό οφείλεται στις νεότερες θεραπείες που προέκυψαν από κλινικές μελέτες, όμως τα αριθμητικά δεδομένα σε ό,τι αφορά την ίαση από κακοήθειες παραμένουν ακόμη απογοητευτικά. Ένας στους τρεις ασθενείς με κακοήθεια θεραπεύεται, ενώ οι άλλοι δύο χάνουν τη ζωή τους από τη νόσο. Είναι λοιπόν αναμφίβολη ανάγκη για νέες φαρμακευτικές ουσίες, αλλά και γενικότερα θεραπευτικές προσεγγίσεις, που θα προάγουν όχι μόνο την αποτελεσματικότητα, αλλά και την ασφάλεια και θα συνεισφέρουν στην εξατομίκευση της θεραπείας.

Σε αυτά τα πλαίσια η περαιτέρω παγοποίηση ενός τέτοιου έργου θα είχε αποτέλεσμα, δυστυχώς, αρνητικό, όπως καθυστέρηση καθορισμού αναγκαίων πρωτοκόλλων, αλλά και ποιοτικών κριτηρίων λειτουργίας ιατρικών κέντρων, αλλά και διεξαγωγής θεραπειών. Γι' αυτό τον λόγο ως Δημοκρατικός Συναγερμός, όταν εντοπίσαμε αμέσως τη μη συμπερίληψη συγκεκριμένων κονδυλίων στους προϋπολογισμούς του Υπουργείου Υγείας, έγκαιρα έγιναν οι ενέργειές μας, ούτως ώστε να συμπεριληφθεί στον προϋπολογισμό του κράτους για το 2024.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Συζητώντας για τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας ευρύτερα, δεν μπορούσαμε φυσικά να μην καταθέσουμε και τις απόψεις μας για το ΓΕΣΥ και αυτό κάναμε. Το Γενικό Σύστημα Υγείας, το οποίο εφαρμόστηκε από τη δική μας διακυβέρνηση, είναι η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που έγινε ποτέ στον τόπο και ήρθε, για να μείνει και θα μείνει. Το έχω όμως πει πολλές φορές, και το επαναλαμβάνω και σήμερα, ότι παραδοχές πρέπει να γίνουν για παραλείψεις και αστοχίες, τις οποίες θα πρέπει όλοι μαζί να διορθώσουμε, για να τονώσουμε τη βιωσιμότητα του Γενικού Συστήματος Υγείας. Την ίδια ώρα δεν πρέπει κανείς να αναιρεί τα όσα έχουμε πετύχει. Τα όσα μέχρι πριν την ανάληψη της παρούσας διακυβέρνησης έχουμε καταφέρει. Το ΓΕΣΥ δεν έγινε πράξη σε μια νύχτα, αλλά επήλθε ως αποτέλεσμα σχεδιασμών των προκατόχων της παρούσας διακυβέρνησης, σχεδιασμοί που έγιναν πράξη με πολύ ορθόδοξο και σωστό τρόπο, για να μπορούμε εμείς σήμερα να πολιτευόμαστε πάνω στις απαραίτητες διορθώσεις. Μια συνθήκη που θα είναι πάντα παρούσα, εφόσον το ΓΕΣΥ είναι ένα ζωντανό σύστημα που διαρκώς μεταβάλλεται, μας αποκαλύπτει τις αδυναμίες του και πρέπει να επέμβουμε.

Μίλησε για παράδειγμα η Υπουργός Υγείας για αλλαγές, νομοθεσίες, για υλικοτεχνική υποδομή, για εξοπλισμό στα νοσοκομεία. Παρέλειψε, μετά λύπης μου, να μας πει ότι ο εξοπλισμός σε όλα τα νοσοκομεία αποτελεί προαπαιτούμενο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Όλα αυτά τα εκατομμύρια που αφορούν τον εξοπλισμό με σύγχρονα μηχανήματα στα δημόσια νοσηλεύτηρά μας είναι το κληροδότημα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της κυβέρνησης Αναστασιάδη-Δημοκρατικού Συναγερμού. Θα έπρεπε η υπουργός, αυτό τουλάχιστον όπως ενδεχομένως και πολλά άλλα, να τα αναγνώριζε.

Την ίδια στιγμή μου δίνεται από αυτό το βήμα και πάλι η ευκαιρία να ξεκαθαρίσω εκ νέου ακόμη ένα θέμα. Τα όποια νομοσχέδια εκκρεμούν δεν είναι εξ υπαιτιότητας της επιτροπής Υγείας της Βουλής, που οι βουλευτές της επιτροπής έχουν αποδείξει πως ό,τι έχει έρθει ενώπιόν μας συζητείται άμεσα. Ωστόσο, έχουμε καταθέσει τα ερωτήματα και αναμένουμε απαντήσεις. Πού βρίσκεται το νομοσχέδιο όσον αφορά τον συνήγορο του ασθενή; Πού βρίσκεται το νομοσχέδιο για τα ασθενοφόρα; Πού βρίσκεται το νομοσχέδιο για τις πανεπιστημιακές κλινικές; Όλα αυτά είναι που θα πρέπει να μας πει η Υπουργός Υγείας, γιατί καθυστερούν.

Ως Δημοκρατικός Συναγερμός τα λέμε αυτά, όχι για να ασκήσουμε αντιπολίτευση. Τα λέμε υπεύθυνα και υπεύθυνα θα πολιτευτούμε στο σύνολο των ζητημάτων αυτών. Είναι γνωστό ότι θα στηρίξουμε τους προϋπολογισμούς, αλλά την ίδια ώρα θα επιμένουμε σε συγκεκριμένα ζητήματα και καλούμε το Υπουργείο Υγείας να μη μένει αμέτοχο. Να μη μένει πίσω, καλυπτόμενο -αν θέλετε- από τον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας ή από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας. Θα πρέπει επιτέλους το Υπουργείο Υγείας να μη μένει απαθές σε συγκεκριμένα ζητήματα που άπτονται της υγείας. Και όσον αφορά και το νομοσχέδιο για τα κέντρα αποκατάστασης, καλό είναι να γίνει διαβούλευση και να έρθει εκ νέου ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πέραν των θεμάτων υγείας, τα οποία θεωρώ ότι συνόψισα συνολικά, σήμερα, όπως ανέφερα και στην αρχή της ομιλίας μου, υπάρχουν πολλοί αστάθμητοι παράγοντες που μας κυκλώνουν. Είμαστε μάρτυρες των όσων παράνομων πράττει η κατοχική Τουρκία. Η Πύλα, ο Άγιος Δομέτιος και τα όσα έλαβαν εκεί χώρα, όχι μόνο θα πρέπει να κρούσουν τον κώδωνα του κινδύνου, αλλά αποδεικνύουν για άλλη μια φορά πως χωρίς λύση του Κυπριακού η υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων είναι υπό διαρκή απειλή.

Ως Δημοκρατικός Συναγερμός θα είμαστε μεν υπεύθυνοι και ενωτικοί εκεί που χρειάζεται, αλλά από την άλλη θα είμαστε απαιτητικοί και η υπεύθυνη στάση της ηγεσίας μας να μη θεωρηθεί ως αδυναμία. Και αυτό γιατί μόνο μέσα από την αρραγή ενότητα θα μπορέσουμε πραγματικά να κάνουμε πράξη αυτό που αποτελεί την ύψιστη προτεραιότητα όλων μας, την απελευθέρωση και την επανένωση της πατρίδας μας. Και εμείς με τη σειρά μας, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, έχουμε χρέος να συνεργαστούμε στη Βουλή και την κοινωνία και προς αυτό τον σκοπό, αλλά και για να προστατεύσουμε τον τόπο μας. Για να έχουν τα λόγια μας σημασία, θα πρέπει να συνοδεύονται από τις απαραίτητες πράξεις, με ομοψυχία και αλληλεγγύη.

Από την πλευρά μας ως Δημοκρατικός Συναγερμός, ως η παράταξη που ιστορικά είναι συνδεδεμένη με την πρόοδο της χώρας, από όποιο πόστο κι αν κληθήκαμε να υπηρετήσουμε αυτό τον τόπο, το κάναμε με υπευθυνότητα.

Σας το είπα και στην αρχή, αγαπητοί συνάδελφοι, και το επαναλαμβάνω. Είναι τιμή να βρισκόμαστε σήμερα εδώ. Και η τιμή αυτή πρέπει να διαπερνά κάθε μας πολιτική, τόσο στο εθνικό μας θέμα όσο και στο σύνολο των θεμάτων που μας απασχολούν, που απασχολούν την κοινωνία και τους συμπολίτες μας, με

μεταρρυθμίσεις που θωρακίζουν το κύρος και την αξιοπιστία της πολιτείας, που βελτιώνουν την καθημερινότητα των συμπολιτών μας, που καταστούν το κράτος μας ικανό να ανταπεξέλθει στο σύνολο των αναγκών του λαού μας. Αυτή είναι η ιστορική ευθύνη της Βουλής και εμάς των ιδίων, που είμαστε οι αντιπρόσωποι του λαού, και για το πετύχουμε αυτό στο όνομα του λαού, θα πρέπει να λέμε διαρκώς όχι στον λαϊκισμό, από όπου και να προέρχεται.

Δικό μας όραμα παραμένει ένα σύγχρονο κράτος, φιλικό προς τον πολίτη, που επενδύει στην παιδεία, ενθαρρύνει την έρευνα και επιβραβεύει την καινοτομία, τη νέα επιχειρηματικότητα, που δημιουργεί νέα πεδία ανάπτυξης με προοπτική.

Είμαι υπερήφανος που ο Δημοκρατικός Συναγερμός παραμένει η μεγάλη δύναμη που παράγει πραγματικά αποτελέσματα. Χειροπιαστές πολιτικές που διαμορφώνουν θετικά τη ζωή χιλιάδων συμπολιτών μας. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα συμβάλλει στη βελτίωση της καθημερινότητας των συμπολιτών μας και γενικά θα βρίσκει λύσεις για το καλό της κοινωνίας, στην εργασία τους, στο νοικοκυριό τους, παντού, για να μπορεί η χώρα να πάει με ασφάλεια στην επόμενη μέρα.

Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω θερμά τους συναδέλφους βουλευτές και όλους όσους εργάστηκαν για την ετοιμασία και του φετινού προϋπολογισμού.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Φίλες και φίλοι,

Σας εύχομαι από καρδιάς καλά Χριστούγεννα και ελπιδοφόρος ο νέος χρόνος, γεμάτος υγεία, που αποτελεί άλλωστε και το πολυτιμότερο αγαθό!

Ας βάλουμε στόχο το 2024 να είναι μια χρονιά με περισσότερη ευτυχία στη ζωή μας και τη ζωή των ανθρώπων που αγαπάμε. Ας σταθούμε με πράξεις δίπλα στους συνανθρώπους μας που μας έχουν πραγματική ανάγκη.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εμείς ευχαριστούμε πολύ.

Και τώρα προχωράμε στον κ. Μαρίνο Μουσιούττα εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση του προϋπολογισμού του 2024 μας βρίσκει στο τέλος μιας δύσκολης χρονιάς κυρίως για την οικονομία και τον κοινωνικό ιστό, αφού η ακρίβια, ο πληθωρισμός, η αύξηση των δανειστικών επιτοκίων και γενικότερα η καθημερινότητα των συμπολιτών μας γίνεται όλο και πιο δύσκολη. Έτσι ο πρώτος προϋπολογισμός, ο οποίος ετοιμάστηκε, κατατέθηκε και θα υλοποιηθεί από την κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, καταγράφει στοιχεία, αριθμούς και δεδομένα στη βάση των οποίων διαφυλάσσεται η δημοσιονομική πειθαρχία και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται ικανοποιητικό ποσοστό ανάπτυξης της οικονομίας και αύξηση στις κοινωνικές παροχές. Συγκεκριμένα, οι αναπτυξιακές δαπάνες είναι αυξημένες κατά 14% και οι κοινωνικές παροχές κατά 15%. Δίδουν δηλαδή το στίγμα της νέας κυβέρνησης: ανάπτυξη, κοινωνικό πρόσωπο, δημοσιονομική πειθαρχία. Βασίστηκε και σε στέρεες βάσεις του πρόσφατου παρελθόντος. Επιβάλλεται η συνέχιση μιας συνετής δημοσιονομικής πολιτικής, για να μη διαταραχθεί η δημοσιονομική σταθερότητα και πειθαρχία και μια σωστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, χωρίς πειραματισμούς και λάθη του παρελθόντος. Επιβάλλεται η συνεχής σωστή διαχείριση των δημόσιων πόρων και η αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αυτή η κυβέρνηση έχει να διαχειριστεί είναι το μεταναστευτικό και γι' αυτό αυτή η κυβέρνηση προχώρησε με νομοσχέδιο για τη δημιουργία Υφυπουργείου Μετανάστευσης, Ασύλου και Ένταξης, με στόχο τη συγκέντρωση όλων των σχετικών συναρμόδιων εμπλεκόμενων υπηρεσιών κάτω από την ίδια στέγη. Με την ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας εντός προσεχούς Ιανουαρίου θα γίνει εφικτή ή πιο αποτελεσματική, ορθολογιστική και διαφανής αντιμετώπιση αυτού του πολυσύνθετου θέματος, που τείνει να εξελιχθεί σε γάγγραινα για την οικονομία, με σκοπό την ταχύτερη διαδικασία προώθησης και εξέτασης των αιτήσεων.

Την ίδια στιγμή η κυβέρνηση έρχεται να αντιμετωπίσει το θέμα του μεταναστευτικού μέσα από τη δημιουργία και τον εκσυγχρονισμό των δομών και τη δημιουργία καταλληλότερων υποδομών υποδοχής για μετανάστες. Επίσης, η κυβέρνηση έρχεται να δημιουργήσει τις σωστές συνθήκες σε συνεργασία με άλλες χώρες

για την αποτροπή των ροών και μείωση των αφίξεων και αύξηση του αριθμού επιστροφών. Η ταχύτερη διεκπεραίωση των αιτήσεων, τα μέτρα αποτροπής σε συνεργασία με γεινιάζουσες χώρες, η ενημέρωση στην πηγή είναι μερικά από τα μέτρα που λαμβάνει η νέα κυβέρνηση που δείχνουν πως φέρνουν αργά, αλλά σταθερά, θετικά αποτελέσματα.

Το στεγαστικό είναι ένα πρόβλημα που διογκώνεται, κυρίως όσον αφορά τους νέους και τις νέες μας. Ως ΔΗΠΑ-Συνεργασία προτεινάμε πολλές φορές αναθεώρηση των στεγαστικών σχεδίων πολιτικής και ειδικά του Σχεδίου Κινήτρων Στέγασης για τους νέους στις πόλεις, αλλά και στην ύπαιθρο. Με μεγάλη ικανοποίηση είδαμε τις εξαγγελίες της κυβέρνησης για τη στήριξη και την ανάπτυξη στεγαστικής πολιτικής μέσα από τα προγράμματα διάφορων χορηγιών, υιοθετώντας και δικές μας εισηγήσεις.

Συγκεκριμένα, ενισχύονται τα υφιστάμενα στεγαστικά σχέδια αναζωογόνησης ορεινών, μειονεκτικών, ακριτικών περιοχών και περιοχών της υπαίθρου, καθώς και το στεγαστικό σχέδιο για την εντός των τειχών Λευκωσία. Δίνεται αύξηση ύψους 15% στα ποσά επιδότησης στις υφιστάμενες κατηγορίες δικαιούχων στα στεγαστικά δάνεια για εκτοπισμένους. Υλοποιείται το σχέδιο «κτίΖΩ». Ξεκινά η υλοποίηση για σχέδια προσιτής στέγης με στόχο την αύξηση της παραγωγής του οικιστικού αποθέματος. Ενθαρρύνεται η παραγωγή νέων οικιστικών μονάδων με την εφαρμογή σχεδίων όπως το «Built to Rent» σε ιδιωτική γη. Εισάγεται σχέδιο για παροχή εφάπαξ οικονομικής βοήθειας για την ανέγερση ή και αγορά πρώτης κατοικίας σε νέους και νεαρά ζευγάρια κάτω των σαράντα ενός ετών και επαναφέρεται το σχέδιο παραχώρησης οικοπέδων σε οικογένειες.

Με ικανοποίηση είδαμε τα σχέδια αυτά που διευκολύνουν την πρόσβαση των πολιτών σε προσιτή στέγη παρέχοντας επιλογές και λύσεις σε πληθυσμιακές ομάδες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ενισχύοντας την αγοραστική τους δυνατότητα. Νέοι, νεαρά ζευγάρια, νοικοκυριά με μέτρια εισοδήματα και κοινωνικά ευάλωτοι.

Όσον αφορά την προσπάθεια στήριξης των νοικοκυριών, εμείς ως ΔΗΠΑ-Συνεργασία στηρίζουμε την ανάπτυξη βιώσιμων πόλεων επιδιώκοντας την πράσινη μετάβαση. Με μεγάλη ικανοποίηση είδαμε ότι οι εισηγήσεις μας εισακούστηκαν με τις εξαγγελίες των προγραμμάτων επιχορήγησης για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Πρόσθετα, οι διορθωτικές κινήσεις, έστω και μικρές, που έγιναν σε μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ σε αγαθά πρώτης ανάγκης, στην επιδότηση καυσίμων και πετρελαίου θέρμανσης και στην επιδότηση ηλεκτρικού ρεύματος δίνουν μια ανάσα στα νοικοκυριά.

Εκποιήσεις. Το υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων και το θέμα των εκποιήσεων τα οποία, για τουλάχιστον την τελευταία δεκαετία, αποτελούν πολύ σοβαρά προβλήματα για την κυπριακή οικονομία, τα τραπεζικά ιδρύματα, τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και διαχείρισης πιστωτικών διευκολύνσεων, αλλά και τους δανειολήπτες και τους καταθέτες. Η ψήφιση των σχετικών νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμου, μέρος των οποίων κατατέθηκαν και εκ μέρους της παράταξής μας, βοηθούν να εφαρμοστεί ένα αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του ζητήματος των εκποιήσεων, παρέχοντας ενισχυμένο δίκτυο προστασίας στους ευάλωτους δανειολήπτες, τα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Κύρια Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως ΔΗΠΑ-Συνεργασία είχαμε χαιρετίσει την ίδρυση του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, γιατί πιστεύουμε στην προσπάθεια για εξεύρεση λύσεων που σκοπό έχουν τη βελτίωση των υφιστάμενων παροχών και επιδομάτων, αλλά και την εξέταση νέων προτάσεων που στόχο έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής μας. Η λειτουργία του παγκύπριου εξυπηρέτησης του κοινού, οι αυξήσεις σε επιδόματα και επιδόματα αναπήρων, το σχέδιο Επιδότησης της Αγοράς Οικοσκευών, η αύξηση του ετήσιου ποσού του Τιμητικού Επιδόματος Πολύτεκνης Μάνας, το Επίδομα Φροντίδας σε Συγγενείς Πεσόντων και Αγνοουμένων είναι μόνο μερικά από τα μέτρα που η κυβέρνηση αυτή βελτίωσε μέσα σε μόνο λίγους μήνες.

Ακούσαμε με ικανοποίηση την εξαγγελία δημιουργίας του έργου «Υποστήριξη της Επέκτασης και της Στρατηγικής Ανάπτυξης της Προδημοτικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας στην Κύπρο» μαζί με αντίστοιχο σχέδιο δράσης, που θα υλοποιηθεί το τέλος του 2024, την ανάπτυξη Ξενώνων Έφηβων Κοριτσιών στη Λευκωσία και τη δημιουργία δεκαέξι μικρών κατοικιών παιδικής και εφηβικής προστασίας παγκύπρια, με στόχο την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών φιλοξενίας και προστασίας των πλέον ευάλωτων παιδιών, ειδικά αυτών που βρίσκονται υπό τη νομική φροντίδα του κράτους.

Πρόσθετα, υψηλά στις προτεραιότητες της κυβέρνησης και του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας βρίσκεται η πρόληψη και η αντιμετώπιση της βίας στην οικογένεια, η προστασία των παιδιών από όλες τις μορφές κακοποίησης, περιλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, της σεξουαλικής κακοποίησης και της παιδικής πορνογραφίας, καθώς και η ολιστική στήριξη και προστασία των γυναικών-θυμάτων, με στοχευμένες δράσεις που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό που έχουμε ενώπιόν μας. Εμείς ως ΔΗΠΑ -Συνεργασία χαιρετίζουμε τις όποιες προσπάθειες γίνονται με σκοπό την καλύτερη διαβίωση των συμπολιτών μας και είμαστε έτοιμοι να συμβάλουμε σε αυτές τις προσπάθειες με όποιο τρόπο μπορούμε.

Αυτή η κυβέρνηση έχει επίσης να διαχειριστεί ένα άλλο μεγάλο ζήτημα, αυτό της αναλογιστικής μείωσης του 12% στις συντάξεις, μέτρο που εισήχθη πριν τουλάχιστον μια δεκαετία. Εμείς ως ΔΗΠΑ-Συνεργασία

είμαστε σε συνεχή επικοινωνία με το Υπουργείο Εργασίας για εξεύρεση μιας λύσης που θα αγγίζει όλους τους συμπολίτες μας, αλλά και ολιστικά για εκσυγχρονισμό του συνταξιοδοτικού συστήματος. Όμως σε καμία περίπτωση δε θα στηρίζουμε κάτι το οποίο θα βάζει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του ταμείου ή θα προτείνει αύξηση των εισφορών.

Γι' αυτό τον λόγο και εμείς προτείνουμε μικρές διορθωτικές κινήσεις, όπως οι προτάσεις νόμου που εμείς ως ΔΗΠΑ-Συνεργασία υποβάλαμε στην αρμόδια επιτροπή και αφορούν την επέκταση της Άδειας Μητρότητας στις περιπτώσεις προώρων νεογνών, καθώς επίσης και τροποποίηση της περί Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος Νομοθεσίας, πρόταση του συνάδελφου Αλέκου Τρυφωνίδη, έτσι ώστε να μη διακόπτεται η καταβολή του σε άτομα με αναπηρία που έχουν εγγεγραμμένη επ' ονόματί τους κατοικία συγγενών, κυρίως γονέων με επικαρπία.

Οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στον τομέα της εργασίας μάς βρίσκουν ικανοποιημένους, όπως η εξέταση και η καταβολή των συντάξεων σε ένα μόνο μήνα, η δημιουργία νομικού πλαισίου για την τηλεργασία, η αυξημένη ΑΤΑ, η θεσμοθέτηση κατώτατου μισθού. Υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν ακόμα στον τομέα της εργασίας, γιατί για εμάς δεν πρέπει να υπάρχουν πολίτες δύο ταχυτήτων.

Κύρια Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα να πω και μια κουβέντα για το Κυπριακό. Το εθνικό μας πρόβλημα. Το '24 συμπληρώνονται πενήντα χρόνια από την τουρκική εισβολή. Εδώ και πενήντα χρόνια η Τουρκία παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο. Καταστρέφει την πολιτιστική μας κληρονομιά, σφετερίζεται περιουσίες, αρνείται να δώσει πληροφορίες για τους αγνοουμένους. Ο μαζικός εποικισμός αλλοιώνει τα γεωγραφικά και δημογραφικά δεδομένα στην Κύπρο. Ο εποικισμός είναι έγκλημα πολέμου. Οι κατά καιρούς προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ επιβεβαιώνουν τον τουρκικό αναθεωρητισμό, όπως επίσης και η προκλητική στάση των στελεχών της τουρκικής αποσχιστικής οντότητας στην Πύλα και στον Άγιο Δομέτιο. Είναι ξεκάθαρο ότι η τουρκική αδιαλλαξία παραμένει μέχρι σήμερα ο βασικότερος λόγος για τη στασιμότητα στο Κυπριακό. Τόσο η διεθνής κοινότητα όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να σταματήσουν τον ποντιοπιλατισμό. Η Τουρκία κατέχει παρανόμως ευρωπαϊκό έδαφος.

Από την πρώτη μέρα της εκλογής του ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης ανέλαβε πρωτοβουλίες με έμφαση στον διορισμό ειδικού απεσταλμένου από τον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για το Κυπριακό. Στηρίζουμε τις προσπάθειες της κυβέρνησης, έτσι ώστε να υπάρξει ξανά κινητικότητα στο Κυπριακό, με στόχο την επανέναρχη των συνομιλιών, διότι το Κυπριακό θα λυθεί μόνο με συνομιλίες. Το χρωστάμε, άλλωστε, όχι μόνο σε αυτούς που πολέμησαν, σε αυτούς που χάθηκαν, αλλά κυρίως στην επόμενη γενιά. Σε μια γειτονιά που φλέγεται η εθνική ελευθερία αποκτά ένα νόημα παραπάνω. Ακτίδα φωτός για επανέναρχη των διαπραγματεύσεων είναι και ο πρόσφατος διορισμός αντιπροσώπου του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τον σκοπό αυτό.

Θα συνεχίσουμε να προσπαθούμε για βελτίωση της μεταρρύθμισης στη δημόσια υπηρεσία και στην τοπική αυτοδιοίκηση, νομοθεσιών που και εμείς ως ΔΗΠΑ-Συνεργασία συμβάλαμε να ψηφιστούν.

Θα παλέψουμε, για να εκλείψει το σύστημα υπαλλήλων πολλών ταχυτήτων· μόνιμοι, έκτακτοι, έκτακτοι ορισμένου χρόνου, έκτακτοι αορίστου χρόνου, συμβασιούχοι, κενές θέσεις να μην πληρωθούν, να παίρνουμε εκτάκτως κ.λπ. Θα παλέψουμε, για να υλοποιηθεί το όραμα για νέα τοπική αυτοδιοίκηση επιλέγοντας τους κατάλληλότερους προέδρους επαρχιακών οργανισμών, δημάρχους, αντιδημάρχους, συμβούλους, κοινοτάρχες, σχολικούς εφόρους στις επόμενες εκλογές με μοναδικό γνώμονα τη σύγχρονη φιλοσοφία της τοπικής αυτοδιοίκησης, για να είμαστε κοντά στον πολίτη, πιο παραγωγικά και πιο οικονομικά.

Ως βουλευτής Λευκωσίας πιστεύω ακράδαντα ότι το αναπτυξιακό μοντέλο της μοιρασμένης πρωτεύουσάς μας αλλάζει. Αρκετά από τα αναπτυξιακά έργα έχουν αρχίσει να υλοποιούνται, όπως η κατασκευή του δρόμου Λευκωσίας-Τροόδους και η προώθηση της υλοποίησης του υπόλοιπου τμήματος που αφορά την όδευση Δένειας-Αστρομερίτη. Η ολοκλήρωση του έργου αυτού είναι προτεραιότητα για την ανάπτυξη της δυτικής Λευκωσίας, αφού θα προσδώσει σημαντικά οφέλη στις ορεινές περιοχές της Λευκωσίας. Γι' αυτό και ως πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Μεταφορών είμαι σε συνεχή επικοινωνία με το υπουργείο για ενημέρωση των εργασιών και την ολοκλήρωση του έργου εντός χρονοδιαγραμμάτων.

Την ίδια στιγμή προωθούνται και οι διαδικασίες για την κατασκευή του αυτοκινητόδρομου Παλαιχωριού-Λευκωσίας, καθώς και διάφορες φάσεις του περιμετρικού δρόμου Λευκωσίας για απαμβλυνση της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Εδώ θα πρέπει να επισημάνω την ικανοποίησή μας στις προσπάθειες του Υπουργείου Μεταφορών για το κυκλοφοριακό και την έναρξη του σχεδίου «Park and Ride» προς το κέντρο της Λευκωσίας. Σήμερα εκατοντάδες συμπολίτες μας χρησιμοποιούν το λεωφορείο για τη μετάβασή τους στη δουλειά τους στο κέντρο της πόλης, χωρίς άγχος και σε λιγότερο από δεκαπέντε λεπτά. Το μέτρο αυτό βλέπουμε ότι εφαρμόζεται και σε άλλες πόλεις, με σκοπό να ελαφρυνθεί το οδικό δίκτυο.

Χρειάζεται συνεχής επανασχεδιασμός του οδικού συστήματος και όραμα για χρήση λιγότερου αυτοκινήτου με την άμεση ολοκλήρωση του συστήματος λεωφορειολωρίδων, τον έλεγχο και επιτήρηση του οδικού δικτύου,

την εγκατάσταση των έξυπνων φώτων, τον εκσυγχρονισμό του συστήματος δημόσιων μεταφορών, το ΣΒΑΚ σε όλες τις πόλεις. Όλα αυτά βρίσκονται ως προτεραιότητες στις ενέργειες του αρμόδιου υπουργείου.

Για το τέλος αφήνω τις δράσεις και τον σχεδιασμό του Υπουργείου Εσωτερικών για την ανάπτυξη του ιστορικού κέντρου των πόλεων και ειδικότερα της εντός των τειχών Λευκωσίας. Με μεγάλη ικανοποίηση είδαμε το υπουργείο να εξαγγέλλει μέτρα για τη στήριξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και το Σχέδιο για την Επιχορήγηση Διατηρητέων Οικοδομών. Έχοντας αυτά τα εργαλεία στο χέρι μας, η αναβίωση και η αναζωογόνηση της εντός των τειχών Λευκωσίας θα αποτελέσει έναν ζωντανό πυρήνα ανάπτυξης επιχειρήσεων, φοιτητικών εστιών, εστίασης και πολλών άλλων.

Κύρια Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ακούσαμε αυτές τις μέρες από πολιτικούς αρχηγούς και άλλους συναδέλφους απόψεις, θέσεις και αντιθέσεις. Ακούσαμε κάποιους να ωραιοποιούν την υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων, ενώ άλλοι μας παρουσίασαν μια κατάσταση πραγμάτων μαύρη και άραχλη.

Έγιναν πολλά αυτά τα χρόνια και κυρίως τους τελευταίους δέκα μήνες. Μπορούν να γίνουν πολύ περισσότερα. Βάλαμε και εμείς το λιθαράκι μας για τις διάφορες μεταρρυθμίσεις που έχουν ψηφιστεί, για το πιο κοινωνικό κράτος, για τη βελτίωση των οικονομικών δεικτών. Στηρίζοντας τον Νίκο Χριστοδουλίδη και την κυβέρνησή του είμαστε πεπεισμένοι ότι θα κάνουν ό,τι είναι δυνατό, για να δούμε καλύτερες μέρες, τόσο στο εθνικό όσο και στο κοινωνικό και οικονομικό τομέα. Άλλωστε, γι' αυτό τους ψηφίσαμε.

Εμείς είμαστε εδώ, όχι ως πειθήνια συμπολίτευση, είμαστε εδώ, για να καυτηριάζουμε τα κακώς έχοντα από όπου και αν προέρχονται, αλλά και να επικροτούμε τις θετικές ενέργειες, επίσης από όπου και αν προέρχονται. Αυτός είναι ο ρόλος μας, εποικοδομητικός, προοδευτικός, συναινετικός.

Κλείνοντας, κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συνεργάτες μας, τα μέλη της Βουλής και εσάς προσωπικά για τη συνεργασία όλη αυτή τη χρονιά και να ευχηθώ από καρδιάς σε όλους καλά Χριστούγεννα και καλό νέο έτος, με υγεία!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σε ευχαριστούμε πολύ, αγαπητέ συνάδελφε.

Προχωρούμε τώρα στον κ. Ζαχαρία Κουλία εκ μέρους του Δημοκρατικού Κόμματος.

Χωρίς σημειώσεις ο κ. Κουλίας!

Κύριε Κουλία, σας ακούμε με πολλή προσοχή!

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ:

Άρα, ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας, κυρία Πρόεδρε, και για την ειδική υποδοχή.

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριε Υπουργέ των Συγκοινωνιών,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πρώτα να ευχαριστήσω τον κ. υπουργό, ο οποίος και χθες ήταν παρών εδώ, αλλά με την ευκαιρία που τον έχουμε εδώ, να του επισημάνω το εξής: Με αυτό που κληρονομήσατε, το θέμα των βιντεοκαμερών, ξέρετε πολύ καλά, κύριε υπουργέ, το είπατε και εσείς δημόσια, ότι τα πρόστιμα είναι άκρως υπερβολικά και πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος να μειωθούν σε λογικά επίπεδα και να μπει μια περίοδος προσαρμογής, διότι οι καταγγελίες είναι χιλιάδες, οι βαθμοί ποινής είναι πάρα πολλοί και στο τέλος, αν συνεχίσουμε με αυτό τον τρόπο, θα χάσουν όλοι τις άδειές τους. Ευελπιστώ ότι έχετε εντοπίσει το πρόβλημα και θα το λύσετε.

Κύριε Υπουργέ της Άμυνας, καλωσόρισες. Χαίρομαι που είσαι παρών εδώ και που βρίσκεσαι στο τιμόνι του Υπουργείου Άμυνας και θα ήμουν ακόμα πιο ευτυχής αν, όσον αφορά τους προϋπολογισμούς σου, αυτή η κυβέρνηση σου διέθετε όχι τους διπλάσιους, τουλάχιστον τους τριπλάσιους σε μια ημικατεχόμενη πατρίδα με σαράντα πέντε χιλιάδες Τούρκους στρατιώτες απέναντι, με τόσες χιλιάδες εποίκους και τις απειλές που δεχόμαστε ως Κύπρος. Αυτά που διαθέτουμε για την άμυνα δεν πρέπει να είναι ακριβώς τα ίδια χρήματα που διαθέτουμε για τη λαθρομετανάστευση. Περίπου τόσα είναι.

Ο προϋπολογισμός είναι ένα κορυφαίο νομοθέτημα. Γίνεται η συζήτηση, για να ακούσουν οι κυβερνώντες και να ακουστεί η θέση της Βουλής, είτε στην αντιπολίτευση είτε στη συμπολίτευση, να ακουστούν ποια είναι τα αιτήματά μας. Όσα καλά έπραξε τούτη η κυβέρνηση, την οποία υποστήριξε το Δημοκρατικό Κόμμα, τα περιέγραψε κατά γλαφυρό τρόπο ο Νικόλας ο Παπαδόπουλος. Νομίζω ήταν πολύ σαφής και κατηγορηματικός. Εγώ όμως έχω τη θεωρία ότι όσον αφορά αυτούς που υποστηρίζουμε και στηρίζουμε, τους «δικούς μας» δηλαδή, πρέπει να είμαστε πιο σωστοί και πιο αυστηροί μαζί τους. Άρα, καθήκον μου εμένα είναι να πω αυτά που δεν έπραξε η συγκεκριμένη κυβέρνηση στους δέκα μήνες. Ασφαλώς, έχει ένα ελαφρυντικό, εκληρονόμησε μία

δύσκολη κατάσταση σε δύσκολους καιρούς. Οι προσδοκίες του κυπριακού λαού ήταν τεράστιες... Φαντάζομαι έντζιε μόνον εγώ που ακούω παράπωνα, αλλά τα παράπωνα προς εμάς είναι πάρα πολλά, γιατί θεωρούμεθα η κυρίως δύναμη που την εστήριξε, αλλά παράπωνα παίρνουμε όλοι και φτάνουν και στα αυτιά της ίδιας της κυβέρνησης. Άρα, να ξεκινήσουμε από αυτά που όφειλε να πράξει και δεν έπραξε ή που πρέπει να πράξει αμέσως μετά.

Θέλω να επισημάνω έτσι ένα σύντομο ιστορικό πότε ανέλαβα ως βουλευτής. Ανέλαβα στον απόηχο του Χρηματοστηρίου, επί του μακαρίτη Κληρίδη. Ήταν η μεγαλύτερη ληστεία που έγινε στη μικρομεσαία τάξη. Στη συνέχεια υπήρξε η ασφαλής έτσι περίοδος της πενταετίας και ανάπαυλας του Τάσσου Παπαδόπουλου, όπου συνεργαστήκαμε με τους συντρόφους του ΑΚΕΛ-Αριστερά και ήταν μια περίοδος ευημερίας για τον κυπριακό λαό. Μετά όμως είπαν να αναλάβουν μόνοι τους τα ηνία και ξεκίνησε μια δίσεκτη περίοδος πρώτης και καλύτερης, αγαπητέ μου Άριστε, απευθύνομαι σε σένα, διότι σε θεωρώ πολύ καλό ακροατή... Ήταν τα περιβόητα αξιόγραφα. Όταν οι τράπεζες άρχισαν να ληστεύουν τους πολίτες και να κάνουν χρηματοπιστηριακές εργασίες, η κυβέρνηση τότε εσιώπησε, τους άφησε ανεξέλεγκτους και ξεκίνησε η αντίστροφη μέτρηση. Και τα εγκλήματα που έκαναν οι τράπεζες, αντί να τα πληρώσουν οι τράπεζες τα πλήρωσε ο κυπριακός λαός. Μετά ανέλαβε η κυβέρνηση του κ. Αναστασιάδη, οπότε έπιασε το ψαλίδι και ξεκίνησε τα κουρέματα και τη διάλυση του συνεργατισμού και φτάσαμε εδώ που φτάσαμε.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Εδώ είμαστε σε μια χώρα που έχουμε 200 000 πρόσφυγες. Έχουμε εγκλωβισμένους, έχουμε εννιακόσιους αγνοουμένους, όπως είπε ο Νίκος ο Κέττηρος. Και έχουμε μια Τουρκία η οποία μας εκουβάλησεν πέραν των 400 000 εποίκων, που απειλεί καθημερινά τη δημογραφική μας σύσταση και την ύπαρξη του ελληνισμού στη γη των πατέρων του.

Προχωρώντας όμως, για να μπούμε στα συγκεκριμένα ζητήματα, θα ξεκινήσω από τα προσφυγικά μας, όπως ανέλυσε τη στεγαστική πολιτική ο συνάδελφος ο Νίκος ο Κέττηρος. Όντως, οι πρόσφυγες είναι ο φτωχός συγγενής. Τα στεγαστικά προγράμματα έχουν μειωθεί κατά απαράδεκτο τρόπο και οι υπηρεσίες της Υπηρεσίας Μερίμνης είναι υποστελεχωμένες κατά απαράδεκτο τρόπο. Άρα, η στελέχωση της Υπηρεσίας Μερίμνης είναι αδήριτη ανάγκη.

Τα επιδόματα των εγκλωβισμένων μας... Ξέρετε από πότε έχει να δοθούν επιδόματα; Το είπε ο Νίκος, το επαναλαμβάνω και εγώ για λόγους τάξεως. Ήταν από την εποχή του Τάσσου και παρέμειναν τα ίδια. Άρα, λοιπόν, πρέπει και εκείνα να τα αλλάξει. Και, ασφαλώς, οι πρόσφυγες είναι εκείνοι που αντιμετωπίζουν τα σοβαρότερα στεγαστικά προβλήματα και συνήθως τα νέα ζευγάρια διαμένουν με τους γονείς τους και δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε να στεγαστούν αλλού και να κάνουν οικογένεια.

Όμως θέλω να μεταπηδήσω στο περιβόητο μεταναστευτικό ζήτημα και το ζήτημα της υπογεννητικότητας. Στην ad hoc επιτροπή που προεδρεύει ο συνάδελφος ο Λίνος εθέσαμεν πολλές φορές τα θέματα και καλέσαμε και υπουργούς. Η υπογεννητικότητα απειλεί πραγματικά τον κοινωνικό ιστό και τη δομή της πληθυσμιακής μας υπόστασης. Σε άλλες χώρες δίνονται σοβαρά επιδόματα για την απόκτηση τέκνου. Είχαμε εισηγηθεί τότε κάθε τέκνο που αποκτά μια νέα οικογένεια να δίνονται €5.000, στο δεύτερο τέκνο €10.000, στο τρίτο €15.000 και ούτω καθεξής. Σε άλλες χώρες δίνονται πολύ περισσότερα. Σε εμάς δυστυχώς δεν λαμβάνεται κανένα απολύτως μέτρο. Όμως, με την άλωση της λαθρομετανάστευσης, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως από άλλους συναδέλφους, το 7% που έφτασε έναντι του πληθυσμού μας, όλοι αυτοί οι καταγεγραμμένοι, απειλεί πραγματικά την Κυπριακή Δημοκρατία.

Υπάρχουν και άλλοι κίνδυνοι πολύ πιο σοβαροί. Το σύστημα υγείας. Εδώ απειλείται... Οι μεταδοτικές ασθένειες που μεταφέρουν όλοι αυτοί είναι αδύνατο να ελεγχθούν από τα συστήματα υγείας που διαθέτουμε και αντιλαμβάνεστε με την κοινωνική εξέλιξη του πράγματος, και όπως εξελίσσονται τα πράγματα, η μετάδοση των μολυσματικών ασθενειών θα είναι σε κάποιο βαθμό σε κάποιο χρονικό διάστημα παντελώς ανεξέλεγκτη.

Παρόμοια προβλήματα αντιμετωπίζουμε στα σχολεία και στην παιδεία. Σχολεία στα οποία η πλειοψηφία των παιδιών είναι αλλοδαπά παιδιά και τα Κυπριόπουλα είναι μειοψηφία. Και δεν παρατηρείται σε ένα σχολείο, παρατηρείται σε πολλά. Και, αφού τους έχουμε και τους φιλοξενούμε αυτούς τους ανθρώπους εδώ, τουλάχιστον ας τους πάρουμε με το μέρος μας, ας δημιουργήσουμε ειδικές τάξεις με ανθρώπους που ξέρουν τη γλώσσα τους και να τους βοηθήσουμε να μπουν στην κουλτούρα μας, τα συστήματά μας, να μας κατανοήσουν και να τους κατανοήσουμε. Δεν μπορεί να παίρνεις τα αλλοδαπά παιδιά και να τα βάλεις στην ίδια τάξη με άλλα παιδιά τα οποία μιλούν άλλη γλώσσα. Και συνεχίζουμε απτόητοι και λέμε ότι προσφέρουμε υπηρεσίες. Δυστυχώς, δεν είναι έτσι. Και το οικονομικό κόστος από όλη αυτή τη διαδικασία είναι τεράστιο τόσο για την παιδεία όσο και για την υγεία.

Όταν δίνουμε €300 εκατομ... Δώσαμε €300 εκατομ. και πήραμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση €29 εκατομ., άρα για την άμυνα δίνουμε περίπου τα ίδια χρήματα. Είναι ποτέ δυνατόν σε μια ημικατεχόμενη χώρα ό,τι δίνεις για το θέμα της φιλοξενίας αυτών των κυρίων να δίνεις και για την άμυνα; Αυτό καταδεικνύει πώς ενεργούμε και πώς σκεφτόμαστε.

Για τη λαθρομετανάστευση, επειδή λέχθηκε ότι ισοφαρίσαμε περίπου και όσοι έρχονται τους διώχνουμε, αυτό όντως έγινε και πρέπει να χαιρετίσω την προσπάθεια που κάμνει ο κ. Υπουργός των Εσωτερικών Κωνσταντίνος Ιωάννου. Θα έλεγα ότι συνεχίζει από εκεί που έμεινε ο κ. Νουρής, διότι και ο Νουρής εκατέβαλε έντιμες προσπάθειες, αλλά αυτό ήταν για λίγο καιρό. Σήμερα έχουν ανατραπεί πάλι τα δεδομένα. Και θέλω να παρακαλέσω την κυβέρνηση και ιδιαίτερα τον Πρόεδρο, το υπουργείο που υπάγεται η Αστυνομία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, να δώσει χείρα βοήθειας προς το Υπουργείο Εσωτερικών, διότι, ενώ κάποιιοι πρέπει να συλληφθούν, κάποιιοι να κρατηθούν εν ολίγοις, οι κύριοι δηλώνουν αδυναμία.

Πάμε εν τάχει στο σύστημα υγείας, μια μεγάλη κατάκτηση όπως λέγεται που αφορά όλους μας και είδε θετικά νέα στην κατάργηση του συστήματος υγείας, αλλά θέλουμε τη διόρθωσή του και να μπει σε υγιή βάση και υγιή πλαίσια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ξέρετε καμιά χώρα που το σύστημα υγείας το διοικούν η ΟΕΒ, το ΚΕΒΕ, οι λογιστές και οι οικονομολόγοι; Έγραφα στην επιτροπή Οικονομικών -ώρα του καλή του Οδυσσέα του Μιχαηλίδη ο οποίος μας φέρνει όλα τα στοιχεία για τη σπατάλη που γίνεται ή για το ποιοι παίρνουν τα χρήματα- εγράψαμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα συστήματα υγείας διοικούνται από τα Υπουργεία Υγείας και από ανθρώπους που σπούδασαν στα συστήματα υγείας. Εμείς, αν πάμε στα νοσοκομεία, είναι στην κυριολεξία διαλυμένα. Μπορείς να βάλεις έναν λογιστή να διευθύνει ένα νοσοκομείο; Να ελέγξει έναν γιατρό; Εκαταργήθηκε ο θεσμός των «sisters», η ιεραρχία. Παρακαλώ τον κύριο Πρόεδρο της Δημοκρατίας μια ημέρα όι να πάρει το προεδρικό αυτοκίνητο, να βάλει μία μπλούζα άσπρη και να μπει μέσ' το νοσοκομείο, να ξεκινήσει από τις Πρώτες Βοήθειες να δει πώς υποφέρουν οι πολίτες, πώς είναι διαλυμένο το σύστημα, να ανεβεί στους θαλάμους, να ρωτήσει τους ασθενείς που περιμένουν στις Πρώτες Βοήθειες πόσες ώρες περιμένουν. Και γιατί η θνησιμότητα να ανεβεί 24%; Στο τέλος της ημέρας, ο ΟΚΥΠΥ... Μα γίνεται τον ΟΚΥΠΥ να τον διοικούν οι λογιστές; Δεν πρέπει να τον διοικούν οι άνθρωποι που ξέρουν από διοίκηση νοσοκομείων; Τα φάρμακα ανέβηκαν από 300% ως το 1 600%. Κάθε γωνιά εγίνηκε φαρμακείο. Κάθε γωνιά! Τα ακτινογραφικά εργαστήρια, όπως ήταν παλιά τα φωτογραφεία, είναι τα διπλάσια σήμερα! Μα εγέμωσαν ο τόπος!

Όλα αυτά τα περιβόητα funds τα γνωστά, αυτοί που έχουν τα χρήματα, γιατί έρχονται στην Κύπρο να αποκτήσουν ιατρικά κέντρα, γιατί αγοράζουν ιατρικά κέντρα, γιατί δημιουργούν άλλα; Διότι εδώ γίνεται μεγάλο πάρτι με τις φορολογίες του Κυπρίου πολίτη! Το €1,300 δις το λυμάνονται αυτοί οι κύριοι. Γιατροί οι οποίοι άλλοι είναι συνταξιούχοι, ογδόντα χρονών... Έχει έναν μεσ' τη Λεμεσό, είπαν μου που είναι ογδόντα εφτά και παίρνει €30.000! Ε, ποιο σύστημα, κύριοι, πκιερώννει €30.000 σε έναν γιατρό... Αν επρόσφερε υπηρεσίες, να του δώσουμε €60.000! Αλλά κάμνει τηλεφωνική ιατρική. Παίρνει και μια ιδιαίτερα, κτυπά της τηλεφωνα ό κ. τάδε, του κάμνουν ραντεβού ύστερα από τρεις μήνες, ξέρω 'γω τι θα του κάμει, να του γράψει φάρμακα. Μα, μόνο ανόητοι ανέχονται αυτό το σύστημα. Και αυτό το σύστημα το ανεχτήκαμε! Ο κ. Πρόεδρος είπε ότι, όταν αναλάβει, θα αναλάβει δράση. Καμία δράση δεν ανέλαβε. Και παραμένουν... Η κ. υπουργός εκάθετον το πρωί, επερίμενα να μείνει δηλαδή, επερίμενά την, είναι πραγματικά διαλυμένα και το σύστημα υγείας και τα νοσοκομεία και εδώ δεν είναι μόνο απώλεια χρημάτων που έχουμε. Αφορά την υγεία των πολιτών. Άρα, πρέπει οπωσδήποτε να αλλάξει το σύστημα διοίκησης και να ληφθούν εκείνα τα νομοθετικά μέτρα τόσο για τα νοσοκομεία όσο για τη διοίκηση του νοσοκομείου και τούτοι οι νοσοκομειακοί γιατροί που αυτοχρηστήκαν, που τους εδίναμε ιδιότητες πασ' την κόλλα με το χαρτί... Δεν πρέπει να συνεχιστεί το ίδιο βκιολί. Να πληρώνονται οι γιατροί, αλλά για τον κόπο τους!

Θέλω ένα τελευταίο να πω, που ήταν υπόσχεση του Προέδρου, για τον συνεργατισμό. Εάν θέλουμε τούτος ο τόπος να ξανάβρει τα πόδια του και να προκόψει, πρέπει να επανέλθουμε εις την επανασύσταση του συνεργατισμού. Ο Οργανισμός Χρηματοδότησης Στέγης με νομοθεσία που έγινε, έγινε τραπεζικό ίδρυμα. Ως τραπεζικό ίδρυμα ο Οργανισμός Χρηματοδότησης Στέγης κάλλιστα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως κεντρική συνεργατική, να γίνουν οι κατά τόπους συνεργατικές, για να υποστηρίξουν τον αγροτικό κόσμο, την κτηνοτροφία, τον πρωτογενή τομέα. Σήμερα γίνεται ένας συνταξιούχος που είναι σε ένα χωριό απομονωμένο να θέλει €20 να πάει να αλλάξει μια επιταγή, για να πάρει τη σύνταξή του; Ενώ προηγουμένως υπήρχαν οι συνεργατικές. Και γιατί δεν μπορεί να γίνει σήμερα; Σήμερα, πρέπει να είμαστε οι υποστηρικτές των τραπεζών; Οι τράπεζες σήμερα ανακοινώνουν τέλος του χρόνου περίπου €1 δις. Πόθθεν τα εκάμαν οι τράπεζες; Από τους τόκους! Χωρίς να κάμουν τίποτε δηλαδή. Και να πάει κάποιος να κάμει αναδιάρθρωση του λένε «να περιμένεις».

Άρα λοιπόν, αν θέλουμε πράγματι να διορθώσουμε και να βοηθήσουμε τον τόπο μας, είναι καλά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να δώσει τις ανάλογες οδηγίες και να στρέψουμε την προσοχή μας προς την επαναφορά του συνεργατισμού. Είναι καλοί οι θαλάσσιοι διαδρόμοι, αλλά να κάμει και έναν διάδρομο γήινο για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πολίτες σήμερα. Και να πάει να δει τις δυσκολίες τους. Εντάξει, είναι ευχάριστο μια χώρα να έχει τέτοιες εξωτερικές δράσεις, αλλά πρώτα να κοιτάξουμε και τους πολίτες μας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Μα, υποσχέθηκε...

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ:

Σωστό, υποσχέθηκε για τρία ζητήματα τα οποία ανέφερα. Το σύστημα υγείας, η λαθρομετανάστευση και το θέμα του συνεργατισμού, για τα οποία μέχρι σήμερα δεν συνέβη τίποτε.

Και θέλω έτσι εν τάχει, κυρία Πρόεδρε, να πω και δυο λόγια για το εθνικό μας θέμα. Άκουα εχτές τον κ. Στεφάνου που έλεγε «Μα, φανταστείτε, αν ήταν λυμένο το Κυπριακό, πώς θα ήταν το θέμα των πετρελαίων στην...» κ.ο.κ. Μα, κύριε Στεφάνου, επροτείναν μας καμιά λύση και δεν την εδεχτήκαμεν; Άμα το ακούσει ένας τρίτος που το λέει αρχηγός μεγάλου κόμματος, εννά πει «μα, τούτοι, α, εν πάσιν καλά!». Μα δεν μας επροτείναν καμιά φορά. Η μόνη φορά που ήταν να φέρουν σχέδιο, ήταν το περιβόητο Ανάν, που ο κυπριακός λαός αποφάσισε ότι δεν δεχόμαστε έτσι σχέδιο. Και, αν θέλουμε όντως να βοηθήσουμε τη χώρα μας και να πάμε σε σωστή λύση, τότε οι εξ Ελλάδος αδελφοί, που είναι και εγγυητές και εκάσαν την υπογραφή τους από κάτω, πρέπει να βάλουν πλάτες και να έρθουν να επαναφέρουν το ενιαίο αμυντικό δόγμα, ούτως ώστε η Τουρκία να νιώσει στο μαλακό της υπογάστριο ότι υπάρχει Ελληνισμός έτοιμος να αντισταθεί. Αλλά, τι εκάμαν; Όταν ο Ερντογάν... Εσυλλάβαν είκοσι φοιτητές, γιατί είπαν εν κατεχόμενη η πατρίδα μας. Αυτό είναι μέγα σίγμα για τον Ελληνισμό. Και το θέμα της Κύπρου αφορά ολόκληρο τον Ελληνισμό. Εδώ είναι το ανάχωμα και η αντίσταση ξεκινά από την Κύπρο. Άρα, αν θέλουμε να βοηθήσουμε τον τόπο μας και να βρεθεί σωστή λύση, όι να πάει ο κ. Χριστοδουλίδης στην Τουρκία. Άτε και πήγε, τι θα κάμει; Επήεν ο Άντρος, επήεν ο Αναστασιάδης, θυμούμαι, είδαν τους κυρίουσ. Είντα καλά μας εφέραν; Εφέραν μας κανένα αποτέλεσμα; Για να δεχθεί η Τουρκία να βάλει, να συναινέσει προς λύση, πρέπει να νιώσει ότι κινδυνεύουν τα συμφέροντά της και πρέπει κάποια ώρα να συνεργαστεί.

Κυρία Πρόεδρε,

Ευχαριστώ για την ανοχή σας. Επαραβίασα τον χρόνο, τούτη τη φορά είκοσι δευτερόλεπτα...

Να ευχηθώ χρόνια πολλά στους εγκλωβισμένους, στους πρόσφυγες, στις οικογένειες των αγνοουμένων, σε ολόκληρο τον κυπριακό λαό και να ευχαριστήσουμε όλους τους υπαλλήλους της Βουλής, τους συνεργάτες μας, ιδιαίτερα τη συνεργάτιδά μου που βοηθά στη διεκπεραίωση των εργασιών και θέλω να ευχαριστήσω και τον Ελεγκτή της Δημοκρατίας και το προσωπικό της Ελεγκτικής Υπηρεσίας που πάντοτε κάμνουν τεράστια προσπάθεια και βοηθούν το έργο της επιτροπής Ελέγχου, για ό,τι διεκπεραιώνεται σε εκείνη την επιτροπή επ' ωφελεία του κοινού καλού.

Χρόνια πολλά και καλές γιορτές σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, συνάδελφε.

Μετά την έντονη παρουσία του κ. Κουλία και τοποθέτηση θα προχωρήσουμε στον κ. Άντρο Κυπριανού εκ μέρους του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις. Να τον ακούσουμε όμως με προσοχή, κύριε Κουλία μου, έτσι;

Να ακούσουμε τον κ. Κυπριανού.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Αγαπητοί συνάδελφοι, συναδέλφισσες,

Δεν θα ασχοληθώ με τα όσα είπε ο κ. Κουλίας, τα ακούσαμε με ενδιαφέρον. Εγώ θα πω ότι ήταν πολύ περισσότερο ενδιαφέρον να ακούσουμε τον Δημοκρατικό Συναγερμό τούτες τις δύο μέρες και τα κόμματα τα οποία στηρίζουν την κυβέρνηση να ανταγωνίζονται μεταξύ τους, πρώτα και κύρια για το πόσο καλό είναι το επίπεδο της κυπριακής οικονομίας σήμερα, ποιος συνέβαλε στο να φτάσει εδώ που έφτασε η οικονομία -και οι δύο διεκδικούν την πατρότητα- και να εγκωμιάζουν τον κυπριακό λαό για τις θυσίες τις οποίες έκαμε τα τελευταία χρόνια.

Εγώ συμφωνώ ότι η κυπριακή οικονομία βρίσκεται σε σωστή πορεία και συμφωνώ και υπερθεματίζω πολύ περισσότερο ότι ο κυπριακός λαός τα τελευταία χρόνια έκαμε τεράστιες θυσίες, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, έκαμε τεράστιες θυσίες, για να μπορέσει η κυπριακή οικονομία να βρίσκεται στο σημείο που είναι σήμερα. Να ξεκινήσουμε από τις συνέπειες τις παγκόσμιας οικονομικής κρίσης; Τις τεράστιες συνέπειες στην κυπριακή οικονομία από την τραπεζική κρίση, που ήταν ο κύριος λόγος που μπήκαμε σε αυτή την τεράστια δίνη; Στη συνέχεια είχαμε την πανδημία, είχαμε τον πόλεμο στην Ουκρανία με τις λανθασμένες πολιτικές επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αποτέλεσμα οι λαοί της Ευρώπης να φορτωθούν τεράστιες συνέπειες. Αποτέλεσμα είναι ότι η Γερμανία για πρώτη φορά φέτος θα έχει ύφεση -0,6% και βέβαια ο πρόσφατος πόλεμος, ο καταστροφικός πόλεμος στη Γάζα, που νομίζω ότι πρέπει να μας ντροπιάζει ως ανθρωπότητα.

Είπε κάποιος πολιτικός αρχηγός ότι πρέπει να υποκλιθούμε στον κυπριακό λαό για τις θυσίες που έκαμε τα τελευταία χρόνια. Εγώ περίμενα μετά από όλους αυτούς τους διθυράμβους για τον ρόλο του κυπριακού λαού στην αναστήλωση της κυπριακής οικονομίας να συζητούμε τώρα στον προϋπολογισμό πώς θα καταφέρουμε να στηρίξουμε αυτό τον κυπριακό λαό, ιδιαίτερα όσους έχουν ανάγκη, τα χαμηλά στρώματα του λαού και τα μεσαία,

έτσι ώστε να έχουν μια καλύτερη ζωή. Τούτο περίμενα ότι θα συζητούσαμε ενόψει της συζήτησης για τον προϋπολογισμό.

Ποια είναι η πραγματική κατάσταση όμως; Όπως διαμορφώνεται και με τον συγκεκριμένο προϋπολογισμό. Τα κέρδη των επιχειρήσεων βρίσκονται σε ιστορικό υψηλό και θέλω να ξεκαθαρίσω κάτι. Είναι μύθος ότι το ΑΚΕΛ διαφωνεί με την παραγωγή πλούτου. Ποτέ δεν είπαμε τέτοιο πράγμα. Εκείνο με το οποίο διαφωνούμε είναι ο τρόπος με τον οποίο κατανέμεται ο παραγόμενος πλούτος. Ξέρετε ότι οι τράπεζες οι οποίες είχαν την κύρια ευθύνη γιατί μπήκαμε σε όλη αυτή τη δίνη των τελευταίων δεκαπέντε χρόνων -δέκα, ένδεκα χρόνων- θα πραγματοποιήσουν κέρδη €1,07 δις το 2023; Και, με βάση τη λογική που εκφράστηκε από κάποιους, νομίζω είναι από τον Δημοκρατικό Συναγερμό και ενδεχομένως και από τα κόμματα που στηρίζουν την κυβέρνηση, εφόσον η κυβέρνηση μπορεί να αποφασίσει για τις τράπεζες, διερωτώμαι γιατί δεν λαλούν των τραπεζών να επιστρέψουν κάποια από τούτα τα λεφτά πίσω στον κόσμο. Δεν έχει δικαίωμα η κυβέρνηση να παρεμβαίνει και να λείι στις τράπεζες ποια πολιτική θα ασκούν; Είναι ο Κεντρικός Τραπεζίτης με αποφάσεις που λήφθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τη δική μας διαφωνία, της Αριστεράς. Αρχές της δεκαετίας του 1990 που έγιναν αυτά τα πράγματα.

Στον αντίποδα η εργασία απώλεσε για τα χρόνια 2013-2023 €11,7 δις. Η παραγωγικότητα από το 2008 ως το 2019 αυξήθηκε κατά 5%. Αυτό λένε όλες οι μελέτες και ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας από το 2020 και μετά είναι μεγαλύτερος. Περίμενα λοιπόν να συζητούμε πώς καταφέρνουμε να στηρίξουμε τούτο τον κόσμο ο οποίος έχασε €12 δις σχεδόν τα τελευταία χρόνια. Δεν συζητούμε τέτοιο πράγμα. Ποια είναι τα προβλήματα; Λένε οι διάφορες μελέτες οι οποίες γίνονται, τις οποίες δεν λαμβάνουμε υπόψη μας. Το ένα πρόβλημα είναι το γεγονός ότι η κερδοφορία δεν επενδύεται παραγωγικά, επιλέγουν οι επιχειρηματίες μόνο το 50% του κέρδους να επενδύουν παραγωγικά στις επιχειρήσεις τους, με αποτέλεσμα οι τιμές τους να μην είναι ανταγωνιστικές και βέβαια το δεύτερο πρόβλημα είναι ότι ο παραγόμενος πλούτος δεν κατανέμεται με δίκαιο τρόπο.

Δεν θα σταθώ στις προτάσεις του ΑΚΕΛ, γιατί τις ανέπτυξε ο γενικός γραμματέας και οι άλλοι συνάδελφοι από την κοινοβουλευτική μας ομάδα. Εγώ θα πω ότι είναι πάρα πολλές οι προτάσεις που κατέθεσε το ΑΚΕΛ για αντιμετώπιση της κατάστασης όπως διαμορφώθηκε.

Δεν φτάνουν τούτα όλα τα προβλήματα που έχουμε με την κοινωνία, καταρακυλήσαμε στο δείκτη διαφθοράς, ο οποίος υποσκάπτει την οικονομία. Από το 31 που είμαστε το 2012, πήγαμε στο 51 το 2022. Ό,τι και να λείι ο καθένας, να δηλώνει ο κ. Αναστασιάδης άμμος και αμόλυντος, τα στοιχεία είναι συντριπτικά. Δεν είπα κανένας ότι η Κύπρος είναι διεφθαρμένη. Δυστυχώς, κάποιοι οι οποίοι βρέθηκαν στην εξουσία χρησιμοποίησαν την εξουσία, για να πλουτίσουν αθέμιτα και αυτό είναι που έχει προκαλέσει τα τεράστια προβλήματα στην Κυπριακή Δημοκρατία στο εξωτερικό. Η νέα κυβέρνηση προεκλογικά έταξε πάρα πολλά πράγματα και σε αυτό τον τομέα. Είναι προφανές από τις εξελίξεις ότι όχι απλά και μόνο δεν μπορεί να αναχαιτίσει τα φαινόμενα διαφθοράς, αλλά τα συνεχίζει.

Δεν θα πω πολλά παραδείγματα, απλώς έτσι τρία-τέσσερα ενδεικτικά λόγω εξοικονόμησης χρόνου. Διορισμός στην ΕΔΥ ατόμου με ψεύτικα πτυχία. Διορισμός στο Υφυπουργείο Τουρισμού ατόμου δεκαεννέα χρόνων, διορισμός συμβούλου στο Προεδρικό με εμπειρογνωμοσύνη αισθητικού, αναπληρώτρια κυβερνητικός εκπρόσωπος. Λέχθηκαν προηγουμένως, για να μην τα επαναλάβω.

Ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πήρε σύνταξη στα σαράντα πέντε. Όταν είχε το πόστο του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, έπκιναν τον μισθό του δημοσίου υπαλλήλου και τα δικαιώματα, τα ωφελήματα που είχε το πόστο του αξιωματούχου. Όταν μάλιστα αυτά τα πράγματα δημοσιοποιήθηκαν -και υπενθυμίζω ότι ο Πρόεδρος προεκλογικά ήταν ο πιο διαπύσιος κήρυκας της διαφάνειας στα πολιτικά πράγματα του τόπου- τι έκαμε ο Πρόεδρος; Παραπονέθηκε, εξέφρασε πικρία και απογοήτευση και είπε «θα απευθυνθώ στο Γενικό Εισαγγελέα, για να μου πει τι θα κάμω». Δεν είναι νομικό το θέμα. Όταν ο λαός σου ταλαιπωρείται, όταν αντιμετωπίζει τόσες τεράστιες δυσκολίες, για να τα φέρει εις πέρας, δεν συζητάς με όρους νομικούς, αλλά σκέφτεσαι με το τι είναι ηθικό να κάμεις και λυπούμαι να πω ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πέρασε κάτω από τον πήχη σε αυτή την περίπτωση.

Βέβαια, το πιο επικίνδυνο, κατά την άποψή μου, δεν είναι αυτές οι περιπτώσεις, τα παραδείγματα που έφερα. Το πιο επικίνδυνο είναι η νοοτροπία η οποία λείι ότι εγώ καλύπτομαι πίσω από άλλους, για να μην αναλάβω τις ευθύνες οι οποίες μου αναλογούν σε τέτοιες περιπτώσεις και μάλιστα έχω και παράπονο, γιατί κάποιοι μου ασκούν κριτική.

Μου θυμίζει τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη. Ελεύθερη μετάφραση θα κάμω. Είπε ο Μακρυγιάννης για τους Έλληνες που συνεργάζονταν τότε με τους Τούρκους κατακτητές. Από τη μια λείι συνεργάζονται με τους κατακτητές, για να εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους, και από την άλλη θέλουν να τους λαλούμε ήρωες, γιατί τάχα αντιστέκονται στους κατακτητές. Δεν μπορούν να γίνονται και τα δύο. Πρέπει λοιπόν να καταλάβουμε ότι δεν μπορούμε να συμπεριφερόμαστε με αυτό τον τρόπο και να περιμένουμε ότι κανένας δεν πρόκειται να μας ασκήσει κριτική. Αν θέλετε εσείς να του λέτε «μπράβο», να του λέτε! Εμείς δεν μπορούμε να το πούμε.

Έρχομαι στο Κυπριακό. Σε εξαιρετικά δύσκολη φάση. Είναι κληρονομιά του Νίκου Αναστασιάδη που μας άφησε και να υπενθυμίσω ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης ήταν ο στενότερός του συνεργάτης. Συνειδητοποιούμε και ξέρουμε πάρα πολύ καλά ότι απαιτείται τεράστια προσπάθεια και συνέπεια στο συμφωνημένο πλαίσιο και τονίζω το συμφωνημένο πλαίσιο, εάν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση. Λυπούμαι να πω ότι τα μέχρι σήμερα δείγματα γραφής του κ. Χριστοδουλίδη, κατά την άποψή μου, είναι αρνητικά, κατά την άποψη του ΑΚΕΛ, όχι την προσωπική μου. Συζητούσαμε έξι μήνες για το κατά πόσο θα οριστεί εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συνομιλίες, την ώρα που συνομιλίες δεν υπήρχαν και την ώρα που ξέρουμε πολύ καλά, πρόσφατη ιστορία γνωστή, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, εάν και εφόσον ξεκινήσουν ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, θα παρευρίσκεται και μάλιστα με υψηλούς αξιωματούχους. Εφάμεν άλλους έξι μήνες να συζητούμε και να εκλιπαρούμε τον διορισμό εκπροσώπου του γενικού γραμματέα όχι του Συμβουλίου Ασφαλείας και να υπάρχει κίνδυνος αποτυχίας. Διορίστηκε και η κ. Λουτ, ήρθε, έκαμε πολλές προσπάθειες, αποτύχαμε, διότι, κατά την άποψή μου, δεν συζητήσαμε σοβαρά ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση και ποιες πρέπει να είναι οι προτεραιότητες που θα καθορίσουμε.

Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση; Χάσαμε την αξιοπιστία μας διεθνώς, επί Νίκου Αναστασιάδη, είτε μας αρέσει είτε δεν μας αρέσει, αλλά είναι η πραγματικότητα. Οι ιδέες Αναστασιάδη για δύο κράτη έγιναν επίσημη τουρκική θέση, τουλάχιστον μέχρι σήμερα και λέω «ιδέες Νίκου Αναστασιάδη» και θα πω ότι είναι πολλοί σε αυτή την αίθουσα, δεν είναι ένα άτομο, είναι πολλοί στους οποίους μίλησε ο Νίκος Αναστασιάδης για δύο κράτη και ελπίζω και εύχομαι κάποτε να βρουν το θάρρος να το παραδεχτούν αυτό το πράγμα.

Έχουμε τα τελελεσμένα στην Αμμόχωστο που θα προκαλέσουν τεράστιες δυσκολίες στην προσπάθεια επανέναρξης διαπραγματεύσεων. Προκλήσεις στην Πράσινη Γραμμή, Άγιος Δομέτιος, Δερύνεια, Πύλα και αυξημένη προκλητικότητα στην ΑΟΖ. Τι χρειάζεται να κάμουμε λοιπόν; Πρώτα και κύρια πρέπει να βελτιώσουμε την αξιοπιστία μας στο Κυπριακό και κατά την άποψή μου δεν φτάνει να λέμε «να συνεχίσουμε εκεί που μείναμε στο Κραν-Μοντανά». Τούτο θα ήταν καλό για τότε που ήμασταν στο Κραν Μοντανά. Σήμερα πρέπει να λέμε κάποια πρόσθετα πράγματα, ότι, αν ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις, αυτή τη φορά είμαστε έτοιμοι να πάμε μέχρι τέλους, φτάνει να συνεργαστεί η Τουρκία μέσα στο σωστό πλαίσιο. Να πούμε ότι είμαστε έτοιμοι, αν ξεκινήσουν ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, να καταθέσουμε γεφυρωτικές προτάσεις, σε μια προσπάθεια να βρούμε συναίνεση, οι οποίες δεν θα ξεπερνούν τις κόκκινες μας γραμμές, και να δώσουμε κίνητρα και στην Τουρκία και στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Ποια είναι τα κίνητρα για την Τουρκία; Το φυσικό αέριο και η ειδική σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το φυσικό αέριο ουδέποτε το ΑΚΕΛ είπε να τους δώσουμε τη δυνατότητα αξιοποίησης, πριν να έχουμε λύση στο Κυπριακό. Είπε «βοηθήστε μας να λύσουμε το Κυπριακό και ελάτε να συζητήσουμε» και, αν είναι οικονομικά και εμπορικά συμφέρον για την Κυπριακή Δημοκρατία, δεν έχουμε πρόβλημα να συνεργαστούμε και βέβαια μέτρα για τους Τουρκοκυπρίους.

Λέχθηκε να ακολουθήσουμε μια άλλη πολιτική. Να επιβάλουμε κυρώσεις στην Τουρκία, για να την υποχρεώσουμε να συνεργαστεί μαζί μας πάνω στο συμφωνημένο πλαίσιο. Αύγουστος του 2019: ο σημερινός Πρόεδρος ήταν Υπουργός Εξωτερικών. Του είπε ο κ. Αναστασιάδης «Νίκο, ανέπτυξέ μας το σχέδιο που εκάμαμεν για την επιβολή κυρώσεων στην Τουρκία» και μας είπαν ποια ήταν η πρόθεσή τους. Πέρασαν τέσσερα χρόνια, τεσσεράμισι σχεδόν, βάλαμε οκτώ άτομα σε μια λίστα κυρώσεων της εταιρείας γεωτρήσεων της Τουρκίας. Αυτό πετύχαμε που νομίζουμε ότι είναι τόσο εύκολο για εμάς να επιβάλουμε κυρώσεις στην Τουρκία. Δεν κατάφεραν οι Ηνωμένες Πολιτείες, δεν κατάφερε η Ρωσία και έχουμε την εντύπωση ότι θα καταφέρουμε εμείς να επιβάλουμε κυρώσεις;

Το τελευταίο που θέλω να πω: «Η Τουρκία δεν αλλάζει, οπότε να μην κάνουμε προσπάθεια». Εγώ λέω ότι έχει μεγάλη βάση αυτή η προσέγγιση, η ανησυχία και είναι σωστός ο προβληματισμός, αλλά αλίμονο, αν το προσεγγίζουμε με απόλυτο τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ψηλώσουμε τα χέρια και να πούμε ότι το Κυπριακό πάει στην οριστική διχοτόμηση. Μπορούμε να επιφυλάξουμε τέτοιο μέλλον για τη χώρα μας; Εμείς δεν πρόκειται να το δεχτούμε ποτέ. Είμαστε υποχρεωμένοι λοιπόν να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, για να φτάσουμε σε λύση.

Να ευχαριστήσω όλους τους συντελεστές, για να έχουμε μπροστά μας τα κείμενα για τη συζήτηση του προϋπολογισμού. Να ευχηθώ σε όλους καλή χρονιά και η ευχή μου για το 2024 είναι τουλάχιστον να μην είναι χειρότερο από το 2023!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Κυπριανού.

Ευθύς αμέσως στον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριοι υπουργοί,

Για όλα τα κράτη η κατάσταση της οικονομίας είναι συνδεδεμένη με την πολιτική σταθερότητα. Σε εμάς σε μια ημικατεχόμενη πατρίδα η οικονομία είναι συνδεδεμένη ακόμα πιο στενά με την κατάσταση την πολιτική της χώρας μας. Σε λίγους μήνες συμπληρώνονται πενήντα χρόνια από την τουρκική εισβολή. Δεν έμεινε χρόνος ούτε για νέες καριέρες με βάση το Κυπριακό, ούτε για τακτικισμούς, ούτε να νομίζουμε πως εκπληρώνουμε το εθνικό μας χρέος και υποχρέωση με το να επαναλαμβάνουμε τα τετριμμένα, όπως είπε και η συνάδελφος η Ρίτα Σούπερμαν, που κούρασαν ακόμα και τον λαό μας. Διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία στο συμφωνημένο πλαίσιο και ένα μήνυμα του Αγίου Νεοφύτου, άλλοι με σωστό περιεχόμενο, άλλοι να δέχονται το σχέδιο και το πλαίσιο Γκουτέρες, αλλά την ίδια ώρα στα τρία σημεία που αφορούν τη δική μας πλευρά να τα αμφισβητούμε και τα τρία.

Το 2024 θα είναι ο χρόνος είτε της λύσης του Κυπριακού ή της διχοτόμησης και της αναβάθμισης της πολιτικής των κατεχομένων. Δεν έχουμε διορισμό, δεν θα έχουμε διορισμό ειδικού αντιπροσώπου του γενικού γραμματέα. Όσοι δεν το κατάλαβαν, είναι ενός απεσταλμένου, για να διερευνήσει σε έξι μήνες, αν μπορεί να υπάρξει κοινό έδαφος, για να επαναρχίσουν οι συνομιλίες. Και αν θα επαναρχίσουν οι συνομιλίες, όσοι νομίζουν ότι θα είναι για μερικά χρόνια ή μερικές δεκαετίες είναι καλό να αλλάξουν άποψη. Αν θα έχουμε συνομιλίες αρχές του Ιούλη, αυτές θα είναι για πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Για να απαντήσω και σε ένα άλλο ερώτημα. Όλοι λένε -και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας- «να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά». Να υπενθυμίσω στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι στο Κραν Μοντανά μείναμε στο δείπνο, το τελικό, που μόνο το θέμα της ασφάλειας ήταν στο τραπέζι και ήταν μια διεθνή διάσκεψη του Κυπριακού. Όταν λέμε να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε, να είμαστε προετοιμασμένοι για μια νέα διεθνή διάσκεψη του Κυπριακού, ενδεχομένως με πολύ πολύ περιορισμένα θέματα στην ατζέντα. Δεν θα ξεκινήσουμε συνομιλίες για τις επόμενες δεκαετίες.

Έρχομαι, κυρία Πρόεδρε, και σε τρία άλλα θέματα που κυριάρχησαν ή συζητούνται και στη συζήτηση του προϋπολογισμού, αλλά και στο δημόσιο διάλογο. Κατέγραψα την ανησυχία όλων για την αύξηση του κρατικού μισθολογίου. Όλοι πρέπει και η κυβέρνηση και όλα ανεξαιρέτα τα κόμματα, συμπεριλαμβανομένου και του δικού μου, να κάνουμε την αυτοκριτική μας. Δεν μπορεί να χαιρετίζουμε την ΑΤΑ ή να αποφασίζουμε για την ΑΤΑ όπως έχει δοθεί και κανένας να μην έχει διαφωνήσει, που είναι η κύρια αιτία της αύξησης του κρατικού μισθολογίου κατά 15%.

Δεύτερον, δεν μπορούμε από τη μια να εννοούμε τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας και αυτή η κυβέρνηση που έχει προμετωπίδα, τουλάχιστον φραστικά, τον ψηφιακό μετασχηματισμό να φέρνει 2 400 θέσεις και να εγκρίνονται από όλους πλην του Δημοκρατικού Συναγερμού. Μα αυτά τα δύο είναι που εκτόξευσαν το κρατικό μισθολόγιο στο 15%. Θέλετε να είμαστε ουσιαστικοί; Εγώ, αν έχω την άδεια της κοινοβουλευτικής μου ομάδας, μετά τις γιορτές θα καταθέσω μια πρόταση νόμου και εύχομαι όλοι να εννοείτε ότι νοιάζεστε για τα δημόσια οικονομικά και να υπερψηφιστεί από όλους. Η αύξηση του κρατικού μισθολογίου να είναι μάξιμουμ στο ποσοστό του ρυθμού ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας. Και να ξέρετε και κάτι. Θα δείτε και συντεχνίες να συμπεριφέρονται ενδεχομένως και πιο υπεύθυνα από εμάς τους πολιτικούς, διότι θα ξέρει ο συντεχνιακός ότι όσες περισσότερες θέσεις ζητήσει να μπαίνουν στον προϋπολογισμό, τόσο λιγότερη αύξηση θα παίρνουν οι υφιστάμενοι δημόσιοι υπάλληλοι. Όσο λιγότερες θέσεις εργασίας -και λόγω του ψηφιακού μετασχηματισμού θα καταργούνται- τόσο περισσότερα περιθώρια έχει να πάρουν περισσότερες αυξήσεις οι υφιστάμενοι δημόσιοι υπάλληλοι. Είναι με αυτό τον τρόπο που κάνουμε πολιτική, όχι με διαπιστώσεις, αλλά με εισηγήσεις και προτάσεις.

Δεύτερο θέμα, το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Μιλάτε όλοι, σας άκουγα, για τα δημοσιονομικά πλεονάσματα. Δεν υπάρχουν κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Όσοι προσεκτικά θα μελετήσετε τον προϋπολογισμό, αλλά και προσεκτικά μελετούμε τη στατιστική για το πρώτο εννιάμηνο, τα πλεονάσματα είναι εξαιτίας των πλεονασμάτων του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που έπρεπε να προσέχουμε ως κόρη οφθαλμού και να τα επενδύουμε, για να έχουν συντάξεις τα παιδιά και τα εγγόνια μας, διότι η αναλογιστική μελέτη προέβλεπε ότι στα αρχικά χρόνια θα έχουμε πλεονάσματα, για να μπορούμε να καλύψουμε τα μεσοπρόθεσμα και τα μακροπρόθεσμα ελλείμματα του ταμείου. Και αν και μιλούμε όλοι για καλύτερευση των συντάξεων, ας μην κατασπαταλούμε αυτά τα ιερά χρήματα που όλοι μας εισφέρουμε στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Τότε να η ευκαιρία για ακόμα μια πρόταση νόμου ακόμα και συνταγματική πρόταση. Καμία μελλοντική κυβέρνηση να μην αγγίζει -και η υφιστάμενη- ούτε ένα σεντ από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και διά νομοθεσίας να κάνουμε ένα *sovereign fund*, ένα ταμείο συνταξιοδοτικό, όπως όλες οι σύγχρονες χώρες του κόσμου και να επενδύουν προς όφελος της κοινωνίας.

Ακούστηκε για την κοινωνική στέγαση και το προσιτό ενοίκιο. Να τον τρόπο που μπορούμε να λύσουμε αυτά τα προβλήματα, όχι με αυτά που άκουσα από τον κ. Παπαδόπουλο με το 30%, το 45%, συγχίζεται μόνο κάποιος να τα ακούει. Ξέρετε ότι μέχρι το πρώτο εννιάμηνο του 2023 είχε περίσσειμα το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων €746 εκατομ.; Μόνο αυτό το περίσσειμα, εάν το επενδύαμε να κάνουμε κοινωνικές στέγες, θα κίτσαμε πέντε-έξι χιλιάδες διαμερίσματα για προσιτή κατοικία και προσιτό ενοίκιο και θα είχε και επιπρόσθετα έσοδα το ταμείο το συνταξιοδοτικό. Και, επαναλαμβάνω, είναι με προτάσεις πολιτικής που βοηθούμε τον τόπο μας και όχι με ανάγνωση των γεγονότων. Δεν μπορούν οι πολιτικοί να γίνονται δημοσιογράφοι και να ανακοινώνουν τα δελτία ειδήσεων ή να κάνουν περιγραφή της κατάστασης, αλλά πρέπει να προτείνουμε λύσεις.

Και ξαναλέω πρόταση νόμου για το κρατικό μισθολόγιο οροφή, πρόταση νόμου να μην αγγίζει κανείς τα λεφτά τα ιερά που καταθέτουμε για τις συντάξεις και τις δικές μας, αλλά και των μελλοντικών γενιών.

Το τρίτο θέμα, «κοινωνική συνοχή», που όλοι συμφωνούμε, είτε ο συνάδελφος ο Άντρος ο Κυπριανού. Πρέπει να ελαφρύνουμε τη μεσαία τάξη και να ενισχύσουμε τα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα. Ακούω από το πρωί μέχρι το βράδυ κυβερνώντες, αντιπολιτευόμενους και συγκυβερνώντες ότι τα οποιαδήποτε μέτρα πρέπει να είναι στοχευμένα. Πού είδατε τη στόχευση των μέτρων, είτε αυτά που εφαρμόστηκαν είτε αυτά που ζητούν είτε η αντιπολίτευση είτε οι συγκυβερνώντες; Το 90% είναι αστόχευτο. Τι στόχευση έχει να μειωθεί το ΦΠΑ στο κρέας, στον καφέ, στη ζάχαρη, στα λαχανικά, μπροστά σε... Ποιο όφελος έχει ο καταναλωτής; Σε ποια καφετέρια ή ποιο εστιατόριο έχετε πει και άλλαξαν το μενού τους και άλλαξαν τις τιμές, για να το μειώσουν κατά 5% ή 10%; Και χαιρετίζουμε όλοι ότι €196 εκατομ. δόθηκαν για στήριξη του κόσμου. Ξέρετε πόσες χιλιάδες νοικοκυριά έχουμε κάτω από το όριο της φτώχειας; Πενήντα τρεις χιλιάδες, κυρία Πρόεδρε. Αν θέλαμε να στηρίξουμε και να μην υπήρχε καμία οικογένεια που να είναι κάτω από το όριο της φτώχειας, με τα €200 εκατομ. θα δίδαμε σε αυτές τις πενήντα τρεις χιλιάδες οικογένειες κατά ένα μέσο όρο €4.000, που θα είχε αξία για κάποιο φτωχό να πάρει €4.000, παρά τα αστόχευτα μέτρα. Και αυτό πρέπει να είναι μόνιμο μέτρο και, αν το κάναμε αυτό, θα εξοικονομούσαμε και €25 εκατομ., για να καλύψουμε πενήντα τρεις χιλιάδες οικογένειες. Έχω μελέτη που να μην υπάρχει καμία οικογένεια κάτω από το όριο της φτώχειας και χρειάζομαι μόνο €173 εκατομ. και δώσαμε €196 εκατομ.

Όσον αφορά τη μεσαία τάξη, γιατί ακούστηκε να έχουν άλλοι άλλες απόψεις για την ΑΤΑ. Η ΑΤΑ είναι στρέβλωση, όχι γιατί δεν θέλω να στηρίζω τον κόσμο, για να κρατεί την αγοραστική του δύναμη. Αυτό που γίνεται είναι στρέβλωση. Διευρύνει το χάσμα ανισοτήτων. Τι κοινωνικό μέτρο είναι, όταν ένας ανώτατος, ένας γενικός διευθυντής με €120 000 ή €130 000 ακαθάριστο εισόδημα για το 2022, 2023 και 2024 θα πάρει 10% αύξηση λόγω ΑΤΑ, €12.000 τον χρόνο, όταν υπάρχουν νοικοκυριά που δεν έχουν για ολόκληρο τον χρόνο τέτοιο εισόδημα και αυτός που παίρνει €20 000 θα πάρει €2 000; Διευρύνουμε το χάσμα, την ώρα που το 80% των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα δεν παίρνει κανέναν ΑΤΑ.

Μέσα από τη φορολογική μεταρρύθμιση να κάνουμε αυτό που είπαμε ως Δημοκρατικός Συναγερμός για το οικογενειακό εισόδημα και να κάνουμε μια πραγματική αλλαγή όπου οι φορολογικές ελαφρύνσεις θα λαμβάνουν υπόψη τη σύνθεση, αλλά και τις ανάγκες της οικογένειας, διότι όλοι αυτοί που παίρνουν €5 000, €6 000, €7 000 και €10 000 τον χρόνο λόγω ΑΤΑ είναι και εξηντάρηδες σαν εμένα, άστε που εμένα ο γιος μου είναι μικρός, όσον αφορά στους υπολοίπους έχουν τελειώσει και τα πανεπιστήμια, δεν έχουν ούτε εξαρτώμενα αυτοί που παίρνουν τα περισσότερα, ενώ οι φοροελαφρύνσεις θα πρέπει να είναι στα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα που έχουμε πολλούς στο ξεκίνημα της ζωής τους, νεαρά ζευγάρια που έχουν οικογενειακό εισόδημα €30 000 και €35 000 και θα είναι τυχεροί με δύο και τρία εξαρτώμενα και πληρώνουν €4 000 και €5 000 φόρους κάθε χρόνο. Αυτές είναι οι αδικίες και οι στρεβλώσεις που πρέπει να διορθώσουμε.

Μια και, κυρία Πρόεδρε, έχω και ένα λεπτό ακόμα, ξέρετε, κανόνας, όταν όλοι συμφωνούν να φοβάσαι. Και άκουσα από όλους να χαιρετίζουν τους νέους νόμους για την εκποίηση. Μη δημιουργείτε, συνάδελφοι, ψευδαισθήσεις στον κόσμο. Τους κερδίσατε χρόνο. Να ξέρετε ένα πράγμα. Το νερό και ο τόκος δεν κοιμούνται ποτέ. Τους κερδίσατε χρόνο, αλλά οι τόκοι και τα επιτόκια συνεχίζουν. Για αυτό μη δημιουργείτε ψευδαισθήσεις στον κόσμο ότι τους λύσατε το πρόβλημα με αυτά που ψηφίσαμε. Εύχομαι σε όλους καλές διακοπές και κάθε καλό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Πανίκος Λεωνίδου εκ μέρους του Δημοκρατικού Κόμματος.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι υπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πραγματικά, ακούγοντας τις τοποθετήσεις κάποιων συναδέλφων βουλευτών, όπως του κ. Αβέρωφ πριν από λίγο, οι οποίοι καταγγέλλουν την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη για όλες τις αμαρτίες της Κύπρου, αναρωτιέμαι: Λησμονούν οι αγαπητοί συνάδελφοι ότι η κυβέρνηση αυτή έχει διάρκεια ζωής μόνο δώδεκα μηνών; Ασφαλώς υπάρχουν και ελλείψεις και παραλείψεις και έγιναν και λάθη. Αλλά από αυτό το σημείο, μέχρι του να καταδικάζεται μια κυβέρνηση ολίγων μηνών για όλα τα σφάλματα που έχουν επισωρευτεί από το παρελθόν είναι τουλάχιστον άδικο. Πολλώ δε μάλλον που τους υπαίτιους αυτών των σφαλμάτων τους βρίσκουμε στις κυβερνήσεις των κομμάτων που ανήκουν οι καταγγέλλοντες βουλευτές. Γι' αυτό θα ήθελα να καλέσω όλους να παραμερίσουν τον ιστοπεδωτικό αντιπολιτευτικό λόγο, να μιλήσουν με αντικειμενικότητα και, όπου χρειάζεται, με κάποια αυτοκριτική. Όσο για την κυβέρνηση, ας της δώσουμε χρόνο να ξετυλίξει το πρόγραμμά της και εδώ είμαστε να ασκήσουμε τη δέουσα κριτική, όπου και όταν χρειάζεται.

Κυρία Πρόεδρε,

Η συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024 διεξάγεται σε πολύ διαφορετικές συνθήκες από αυτές του 2023, όσον αφορά κυρίως την εσωτερική πολιτική κατάσταση. Στην εξουσία εδώ και δέκα μήνες βρίσκεται η κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, η οποία ανέλαβε τα κυβερνητικά ηνία σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία, με υψηλούς στόχους στο οικονομικό, κοινωνικό και βεβαίως στο εθνικό πεδίο.

Την ίδια όμως περίοδο είχαμε μια περαιτέρω όξυνση της διεθνούς καταστάσεως. Όχι μόνο συνεχίστηκε ο πόλεμος στην Ουκρανία, ο οποίος επηρεάζει πολυεπίπεδα την Ευρώπη και ιδιαίτερα την Κύπρο, αλλά προέκυψε και μια νέα πολεμική εστία, ακόμη εγγύτερα προς εμάς, στο Ισραήλ και την Παλαιστίνη. Το κλίμα αυτό επηρεάζει καταλυτικά την παγκόσμια οικονομία, ιδιαίτερα τον τομέα της ενέργειας, με συνακόλουθο την εμφάνιση ισχυρών πληθωριστικών πιέσεων. Αυτές οι πιέσεις δυσχεραίνουν με τη σειρά τους την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, πρωτίστως της μεσαίας τάξης και των ευάλωτων κοινωνικών στρωμάτων.

Παράλληλα, από πλευράς της κατοχικής δύναμης συνεχίζεται η αρνητική στάση σε κάθε πρωτοβουλία διαλόγου για επίλυση του Κυπριακού, η οποία λαμβάνει και επιθετική διάσταση με προκλήσεις στη Νεκρή Ζώνη. Σε αυτό το αντίξοο περιβάλλον η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη θεωρούμε ότι κατάφερε να αντεπεξέλθει με επιτυχία στο μέτρο του δυνατού. Με ενεργή διπλωματική δραστηριότητα που στοχεύει στην επανέναρξη των συνομιλιών και τον διορισμό ειδικού διαμεσολαβητή από τον ΟΗΕ καταδεικνύει στη διεθνή κοινότητα την αποφασιστικότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας να αποτρέψει τα τετελεσμένα που επιχειρεί ο Απίλας.

Στον πόλεμο της Μέσης Ανατολής η πρόταση για ανθρωπιστικό διάδρομο με τη Γάζα, ώστε να αποτραπεί μια πρωτοφανής ανθρωπιστική καταστροφή, έχει κερδίσει τη στήριξη όλων των δρώντων. Παράλληλα, η Δημοκρατία διατηρεί καλές σχέσεις τόσο με το Ισραήλ όσο και με τον αραβικό κόσμο.

Στον οικονομικό τομέα η ανάπτυξη που καταγράφεται στο 2,4% το 2023 είναι πάνω από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο, ενώ οι προοπτικές για τα επόμενα τρία χρόνια είναι ακόμη υψηλότερα. Παράλληλα, η ανεργία συνεχίζει να μειώνεται, καθώς βρισκόμαστε στο 6,4%. Η δυναμική της κυπριακής οικονομίας αναγνωρίζεται και από τους πλέον αρμοδίους, που είναι οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, οι οποίοι την έχουν αναβαθμίσει.

Ασφαλώς, κανείς δεν υποστηρίζει ότι όλα τα προβλήματα έχουν λυθεί ως διά μαγείας. Ιδιαίτερως, το μείζον πρόβλημα της ακρίβειας, που οφείλεται τόσο σε εξωγενείς παράγοντες, όπως είναι οι τιμές της ενέργειας, όσο και στον λεγόμενο «πληθωρισμό της απληστίας», δηλαδή των υπερκερδών των εταιρειών. Παρά το γεγονός, λοιπόν, ότι ο πληθωρισμός φαίνεται να καταγράφει μείωση, οι τιμές, ιδίως στα τρόφιμα, αλλά και σε άλλα είδη πρώτης ανάγκης έχουν σκαρφαλώσει σε υψηλά επίπεδα, κάτι που ταλαιπωρεί το μέσο κυπριακό νοικοκυριό. Είναι προφανές ότι εδώ απαιτούνται σοβαρές παρεμβάσεις για τη συγκράτηση του πληθωρισμού και για πιο αποφασιστική κοινωνική πολιτική. Γι' αυτό και χαιρετίζουμε την αύξηση των κοινωνικών παροχών κατά 15%.

Κυρία Πρόεδρε,

Το Δημοκρατικό Κόμμα -και με τη νέα κυβέρνηση- επεδίωξε να προσφέρει με τις ιδέες, τις προτάσεις και παρεμβάσεις του στην επίλυση σημαντικών προβλημάτων που απασχολούν την κυπριακή κοινωνία. Πάντοτε σε πνεύμα συνεργασίας, συναίνεσης και πολιτικού πολιτισμού, με νομοθετικές πρωτοβουλίες και συγκροτημένες θέσεις και αντιθέσεις πιστεύουμε ότι συμβάλαμε στο κοινοβουλευτικό έργο και σε κρίσιμους τομείς, όπως είναι η οικονομία, η υγεία, η παιδεία, η δημόσια διοίκηση, η άμυνα, η μεταρρύθμιση της τοπικής διοίκησης και της δικαιοσύνης.

Με την ίδια θετική διάθεση θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε κριτικά το κυβερνητικό έργο, προσφέροντας, όπου μπορούμε, τις δικές μας προσεγγίσεις στις κυβερνητικές πρωτοβουλίες, εκφράζοντας τις επιφυλάξεις ή τις αντιρρήσεις μας, εκεί όπου χρειάζεται. Γιατί για το Δημοκρατικό Κόμμα το μείζον κριτήριο είναι το συμφέρον του πολίτη και αυτό θα συνεχίσουμε να ακολουθούμε.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Μια χώρα χωρίς ισχυρή παιδεία δεν έχει αύριο. Ως εκ τούτου, τα καλύτερα αποτελέσματα από τους Κύπριους μαθητές στον διεθνή διαγωνισμό «PISA» πρέπει να σημάνουν συναγερμό, όχι μόνο στην εκπαιδευτική κοινότητα και στο Υπουργείο Παιδείας αλλά σε ολόκληρο το πολιτικό σύστημα. Χωρίς στρουθοκαμηλισμούς προτείνουμε να ανοίξει μια σχετική δημόσια συζήτηση, για να βρούμε και να εφαρμόσουμε τις κατάλληλες λύσεις. Σχετικά με αυτό είναι και η πρόταση για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού στα σχολεία, που επικροτήσαμε, γιατί αναδεικνύει ένα υπαρκτό πρόβλημα. Διαφωνήσαμε όμως ως προς την ποινικοποίησή του, που μπορεί να οδηγήσει στον στιγματισμό παιδιών με μόνιμες αρνητικές συνέπειες στη ζωή τους. Και εκεί υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι διαχείρισης του όλου θέματος για λήψη μέτρων και επιβολή κυρώσεων, όπως συμβαίνει στη Δυτική Ευρώπη.

Κυρία Πρόεδρε,

Ένα από τα μείζονα προβλήματα της δεδομένης οικονομικής συγκυρίας που θίγει άμεσα τις ζωές χιλιάδων νέων είναι αναμφισβότως η ανεύρεση στέγης. Οι πληθωριστικές πιέσεις στα ακίνητα έχουν καταστήσει

απαγορευτική την απόκτηση στέγης για τους νέους και ως εκ τούτου βασικό εμπόδιο στη δημιουργία οικογένειας. Για σκοπούς άμβλυνσης και αντιμετώπισης του προβλήματος η κυβέρνηση εξήγγειλε την ενιαία στεγαστική πολιτική. Με συγκεκριμένες κοστολογημένες δράσεις στοχεύει στην αναζωογόνηση της υπαίθρου, στην ενίσχυση των ορεινών, απομακρυσμένων και μειονεκτικών περιοχών, στην οικονομική υποστήριξη εκτοπισθέντων και στην εξασφάλιση πρόσβασης σε προσιτή στέγη. Στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων και σύνθεσης της οικογένειας, οι διάφορες στεγαστικές πολιτικές καλύπτουν ομάδες πολιτών, με έμφαση στους μέτρια και χαμηλά αμειβόμενους, τα νεαρά ζευγάρια, τους εκτοπισθέντες και τους κατοίκους της υπαίθρου.

Επιπρόσθετα, σε προχωρημένο στάδιο βρίσκεται το σχέδιο «κτίΖΩ», στο οποίο, όπως έχει αναλυθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών πριν από έναν μήνα περίπου, αντανακλώνται οι κοινωνικές ευαισθησίες και η ηθική υποχρέωση της κυβέρνησης έναντι του προσφυγικού κόσμου και των ευάλωτων και μικρομεσαίων προσώπων.

Όσον αφορά στην ύπαιθρο, επιβάλλεται ως πολιτεία να την ενισχύσουμε και μέσα από τη λήψη ουσιαστικών πλέον μέτρων να εξεύρουμε τρόπους, για να συμβάλουμε στην πρόοδο και ανάπτυξή της. Επιβάλλεται να στηρίξουμε τους κατοίκους της, οι οποίοι είναι κατά κύριο λόγο ηλικιωμένοι πλέον και παράλληλα να δοθούν κίνητρα στους νέους ανθρώπους, για να εργαστούν και να κατοικήσουν στην ύπαιθρο.

Ένα άλλο σημαντικό μέτρο που ανακοίνωσε η παρούσα κυβέρνηση αποτελεί το σχέδιο «Φωτοβολταϊκά για Όλους», το οποίο στόχο έχει να βοηθήσει μικρομεσαία νοικοκυριά να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά στις οικίες τους χωρίς αρχικό κεφάλαιο.

Συγχρόνως, τέθηκε σε εφαρμογή ο σχεδιασμός για έγκαιρη καταβολή της πρώτης πληρωμής της θεσμοθετημένης σύνταξης, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

Διασφαλίστηκε η εργατική ειρήνη με την ανανέωση της συμφωνίας για την ΑΤΑ, παρά τις διαφωνίες του κ. Αβέρωφ και των άλλων συναδέλφων που έχουν εκφράσει αντίθετες απόψεις, αυξάνοντας παράλληλα μισθούς περίπου 180 000 εργαζομένων και 60 000 ληπτών επιδομάτων. Αυξήθηκε κατά €100 το ύψος του επιδόματος που λαμβάνουν οι νέοι επιστήμονες, οι ασκούμενοι δικηγόροι και μηχανικοί. Κατατέθηκαν και ψηφίστηκαν τα νομοσχέδια για την τηλεργασία και την ορθοστασία, που είχε καταθέσει με πρόταση νόμου ο φίλος και συνάδελφος κ. Κουκουμάς.

Οφείλουμε παράλληλα να χαιρετίσουμε το γεγονός ότι η στρατηγική προσέλκυσης εταιρειών αποτελεί προτεραιότητα για την παρούσα διακυβέρνηση. Έχουν τροχοδρομηθεί συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, ανάμεσα τους και η πρόταση του Δημοκρατικού Κόμματος και του Νικόλα Παπαδόπουλου, που ψηφίστηκε πριν από λίγες μέρες από την ολομέλεια, για τροποποίηση του νόμου περί Αρχείου Πληθυσμού, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα στην Κύπρο να προσελκυστούν ταλέντα στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας.

Χωρίς να υποτιμούμε τις δυσκολίες που έχουμε να αντιμετωπίσουμε, οφείλουμε τουλάχιστον να αναγνωρίσουμε ότι έγιναν προσπάθειες και λήφθηκαν μέτρα προς την ορθή κατεύθυνση από όλους τους υπουργούς, από όλη την κυβέρνηση. Και θα είμαι άδικος, αν δεν υπομνήσω το έργο και του Υπουργού Άμυνας και του έντιμου Υπουργού Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, που με ιώβεια υπομονή μάς παρακολουθούν και μας βλέπουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε σχέση με το μεταναστευτικό, η κυβέρνηση ακολουθεί μια στιβαρή και συνεπή πολιτική, λαμβάνοντας μέτρα για ταχεία εξέταση αιτήσεων ασύλου και τη διαδικασία των επιστροφών που αλλάζουν το ισοζύγιο εισροών-αποχωρήσεων. Ωστόσο, είναι φανερό ότι είμαστε μακριά από την επίλυση του προβλήματος της παράνομης μετανάστευσης. Πρέπει όμως να αντιληφθούμε ότι το ζήτημα αυτό είναι ευαίσθητο και άπτεται και της εθνικής μας ασφάλειας. Ταυτοχρόνως όμως οφείλουμε να μην επιτρέψουμε φαινόμενα ρατσιστικής βίας και εν γένει ρατσιστικής αντιμετώπισης, που είναι ξένα προς την ελληνική παράδοση.

Κυρία Πρόεδρε,

Βασικός πυλώνας της κοινωνικής πολιτικής κάθε κράτους είναι, μαζί με την παιδεία, και η παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας. Χωρίς αμφιβολία το ΓΕΣΥ είναι μια επαναστατική μεταρρύθμιση, που, παρά τις αρρυθμίες που μπορεί να παρατηρούνται, προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες στον Κύπριο πολίτη. Ιδιαίτερα θετική θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε την προσπάθεια για αύξηση της διαθεσιμότητας των καινοτόμων φαρμάκων και συσκευών στην Κύπρο που καταβάλλει το Υπουργείο Υγείας, όπως είναι και οι ανέπαφοι αισθητήρες καταγραφής σακχάρου, οι οποίοι μπορεί να κάνουν ευκολότερη τη ζωή χιλιάδων παιδιών που πάσχουν από διαβήτη, ένα θέμα, κυρία Πρόεδρε, που νομίζω από κοινού το έχουμε αναλάβει και πρέπει να το φέρουμε σε πέρας, ασκώντας πίεση στο Υπουργείο Υγείας να ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία. Επίσης, πολύ σημαντικό είναι να συμβάλουμε όλοι στον εκσυγχρονισμό και στη βελτίωση των υποδομών των νοσοκομείων.

Γνωρίζω φυσικά ότι είναι πάρα πολλά αυτά που όλοι θα θέλαμε, όμως να μου επιτραπεί να επισημάνω μεταξύ άλλων και δύο σημαντικές παραλείψεις που υπάρχουν στον τομέα υγείας, ιδιαίτερα για τους καρκινοπαθείς, οι οποίοι το βράδυ, όταν έχουν κάποιο πρόβλημα, δυστυχώς δεν υπάρχει κανείς των Πρώτων Βοηθειών ή Ειδικές Πρώτες Βοήθειες να αντιμετωπίσει τα άμεσα προβλήματα αυτών των ανθρώπων.

Παράλληλα, πρέπει να επισημάνω και το γεγονός ότι και για τους ανθρώπους οι οποίοι έχουν ανάγκη αιμοκάθαρσης χρειάζεται και στις γιορτές να γίνεται αυτό. Δεν μπορεί να κάνουν οι ασθενείς ή τα προβλήματα υγείας διακοπές. Και η επίκληση ότι είναι γιορτές ή αργίες... δεν νομίζω σε ένα κοινωνικό κράτος να έχει θέση αυτή η δικαιολογία.

Κυρίες και κύριοι,

Ένας από τους βασικούς στόχους που ανέλαβε να φέρει σε πέρας αυτή η κυβέρνηση είναι και το θέμα της πάταξης της διαφθοράς.

Όμως, επειδή περιορίζεται ο χρόνος, να μου επιτρέψετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να ζητήσω και να πω ότι το επόμενο διάστημα πρέπει να αποφασίσουμε για μια σειρά από σημαντικά νομοθετήματα που επηρεάζουν την καθημερινότητα των πολιτών, όπως οι διαχειριστικές επιτροπές, το θέμα, αγαπητέ μου Άριστε, των κοινόκτητων οικοδομών, που το βάλουμε μπρος, τα θέματα του ενοικιοστασίου πρέπει κάποια στιγμή να τα αγγίξουμε, τα θέματα που έχουν λεχθεί, κύριε υπουργέ, που αφορούν τα πρόστιμα κ.λπ., όλα αυτά πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε, πρέπει να τα δούμε άμεσα, γιατί επηρεάζουν τη ζωή των πολιτών.

Βρισκόμαστε ενώπιον πολλών προκλήσεων. Ευελπιστούμε ότι πολλά από τα προβλήματα που συσσωρεύθηκαν τα τελευταία χρόνια λόγω λαθών ή παραλείψεων των προηγούμενων κυβερνήσεων θα μπουν εντός του 2024 σε τροχιά επίλυσης με σωστές και αποτελεσματικές πολιτικές. Ελπίζω ότι όλοι μας θα μπορέσουμε να φανούμε αντάξιοι των προσδοκιών των Κυπρίων πολιτών, ισχυροποιώντας τα θεμέλια μιας ακμάζουσας, δημοκρατικής, ευρωπαϊκής Κυπριακής Δημοκρατίας. Επιβάλλεται να επικρατήσει ενότητα, συλλογικότητα και σύμπνοια, για να μπορέσουμε να εξεύρουμε λύσεις στα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία και οι πολίτες. Με σοβαρότητα και υπευθυνότητα να δούμε το μέλλον με αισιοδοξία.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη γενική διευθύντρια της Βουλής κ. Τασούλα Ιερωνυμίδου, που δεν είναι απόψε μαζί μας για λόγους υγείας, και όλο το προσωπικό της Βουλής, τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών ασφαλώς, τους συναδέλφους βουλευτές της κοινοβουλευτικής μου ομάδας, τους κοινοβουλευτικούς μας συνεργάτες, ιδιαίτερα τον συνεργάτη μου Άριστο Παναγίδη για τη σημαντική συμβολή του στις διαδικασίες του κοινοβουλευτικού έργου, αλλά προφανώς θα ήθελα να ευχαριστήσω την πρόεδρο της επιτροπής Οικονομικών Χριστίανα Ερωτοκρίτου, τον αναπληρωτή πρόεδρο της επιτροπής Οικονομικών επίσης κ. Χρήση Παντελίδη, τους λειτουργούς της Βουλής και όλους όσους συνεισέφεραν, ώστε να έρθει σε πέρας αυτή η μακρά και σύνθετη διαδικασία εξέτασης των προϋπολογισμών. Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω όλους τους προέδρους των κοινοβουλευτικών επιτροπών και ιδιαίτερα αυτών που συμμετέχω ως μέλος.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εμείς.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Καλά Χριστούγεννα, κυρία Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι και κυρίες συναδέλφισσες, καλές γιορτές με ειρήνη, υγεία και ελευθερία στον τόπο μας!

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας ευχαριστώ, κύριε Λεωνίδου, που ευχαριστήσατε τους πάντες.

Και να προχωρήσουμε...

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, χωρίς να μετρείται ο χρόνος, θα ήταν παράλειψή μου προφανώς να μην ευχαριστήσω την αγαπητή Πρόεδρο της Βουλής, η οποία μας ανέχεται και η οποία συμβάλλει θετικότερα στο να προχωρά το κοινοβουλευτικό έργο όλωνών μας!

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να 'στε καλά, κύριε Λεωνίδου, το εκτιμώ ιδιαίτερα! Σας ευχαριστώ.

Και τώρα ο λόγος αμέσως στον κ. Άριστο Δαμιανού εκ μέρους του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Λοιπόν, κανονικά είχαμε πει ότι δεν θα μεταφερθεί χρόνος, αλλά, επειδή υπάρχουν επτά λεπτά πλεόνασμα για το ΑΚΕΛ, το δίκαιο είναι, θα μου επιτρέψετε, αν θέλει να τα χρησιμοποιήσει ο κ. Δαμιανού, να τα χρησιμοποιήσει και αυτό να ισχύσει και για τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Νίκο Τορναρίτη)

Έτσι είναι η απόφασή μου, κύριε Τορναρίτη!

Ελάτε, κύριε Δαμιανού.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Νίκο Τορναρίτη)

Δεν γίνεται! Έχουν εξοικονομηθεί, γιατί κάποιος μίλησαν λιγότερο, για να δώσουν στον συνάδελφό τους χρόνο. Η συμφωνία είναι μεταξύ τους, δεν είναι επιπρόσθετος χρόνος. Μη φάμε τώρα δέκα λεπτά να συζητούμε για τα διαδικαστικά!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Συμφώνησε μαζί σου!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Α, συμφωνήσατε! Ε, δεν κατάλαβα! Εντάξει, ωραία!

Πάμε!

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχω πλήρη αντίληψη του γεγονότος ότι βρισκόμαστε σ' αυτή την αίθουσα έντεκα συνεχόμενες ώρες καθηκόντως. Ο λαός μάς έταξε να είμαστε εδώ και πρέπει να διεκπεραιώσουμε αυτό το καθήκον.

Δύο πολύ μικρά εμβόλιμα σχόλια, πριν προχωρήσω στο κείμενό μου. Στο πλαίσιο της συζήτησης έγιναν δύο αναφορές που εμπεριέχουν δύο μικρές αλλά σημαντικές αλήθειες. Η πρώτη, κυρία Πρόεδρε, που προήλθε από τη δική σας κοινοβουλευτική ομάδα, έκανε αναφορά στην ανάγκη όπως η Κύπρος προχωρήσει σ' ένα rebranding του ονόματος και του προϊόντος της. Και, επειδή ως τεχνική marketing το rebranding αξιοποιείται εκεί και όπου υπάρχει πρόβλημα με το προϊόν, εκλαμβάνουμε αυτή την εισήγησή σας ως αναγνώριση της ζημιάς που κάνατε στο όνομα της Κυπριακής Δημοκρατίας στα ζητήματα διαπλοκής και διαφθοράς όλη την προηγούμενη δεκαετία.

Δεύτερον, σημειώνω με ικανοποίηση τη δεύτερη αλήθεια, που είναι πολύ πιο σημαντική, που προήλθε από τον τέως πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, ότι αυτή τη στιγμή στην Κύπρο έχουμε 53 000 οικογένειες κάτω από το όριο της φτώχειας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Από χτες και για ένα τριήμερο συζητούμε για τον πρώτο κρατικό προϋπολογισμό της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Προηγήθηκε ένας κοινοβουλευτικός μαραθώνιος στην επιτροπή Οικονομικών. Και θέλω εκ προοιμίου να ευχαριστήσω την πρόεδρο της επιτροπής και όλα ανεξαιρέτα τα μέλη, τους συναδέλφους άλλων επιτροπών που συμμετείχαν, τις συνεργάτιδες και τους συνεργάτες μας, υπηρεσιακούς και κοινοβουλευτικούς στην επιτροπή Οικονομικών, αλλά και στις επιτροπές Εσωτερικών και Νομικών με τις οποίες έχω ιδιαίτερη ενασχόληση, που αγόγγυστα και μέσα σε πολύ στενά χρονοδιαγράμματα μαζί διεξήλαμε και εξετάσαμε καθηκόντως τον προϋπολογισμό, ασφαλώς η κάθε πολιτική δύναμη κάτω από το δικό της πολιτικό φακό, όπως και οι αποφάσεις που έχουμε λάβει για την ψήφιση ή καταψήφιση. Έναν προϋπολογισμό στον οποίο οι πολίτες δυστυχώς δεν θα βρουν ούτε και φέτος τις λύσεις στα φλέγοντα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που μαστίζουν νοικοκυριά και επιχειρήσεις, που δεν απαντά στην ακρίβια, το στεγαστικό, τις σύγχρονες προσεγγίσεις που απαιτούνται στην κοινωνική πολιτική και πρέπει να έχουν ως επίκεντρο τους εργαζόμενους γονείς, την οικογένεια και τις ανάγκες της. Έναν προϋπολογισμό που δεν δημιουργεί συνθήκες και προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης, αναδιανομής του παραγόμενου πλούτου σε μια εύρωστη οικονομία. Έναν προϋπολογισμό πρωτίστως διαχειριστικό, με τις ανελαστικές δαπάνες να διατηρούνται σε πολύ υψηλά ποσοστά, χωρίς αυτό ασφαλώς να χρεώνεται σε μια κυβέρνηση με ζωή μόνο δέκα μήνες. Έναν προϋπολογισμό συντηρητικό, ο οποίος στερείται οράματος και δεν μπορεί να δώσει ελπίδα στα χαμηλομεσαία στρώματα της κοινωνίας, στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, μα, ιδιαίτερα στη νέα γενιά. Και, επειδή υπερτονίζεται η αναγκαία, ασφαλώς, δημοσιονομική πειθαρχία και νομισματική σταθερότητα με τις οποίες το ΑΚΕΛ συμφωνεί, αυτές δεν πρέπει να μεταφράζονται σε πολιτικές στασιμότητας, διαχειριστικές, χωρίς όραμα και ελπίδα, χωρίς κοινωνική ισορροπία και ενσυναίσθηση, με εκπονημένα όνειρα και εκπονημένα σπίτια σε πλειστηριασμούς. Κακά τα ψέματα, κυρία Πρόεδρε, δεν μπορεί μια ανεπαρκής κυβέρνηση να καταρτίσει έναν επαρκή προϋπολογισμό.

Εμείς επιμένουμε ότι υπάρχει ένας άλλος δρόμος για την οικονομία της Κύπρου στις δοσμένες πάντοτε συνθήκες. Εκείνος που σε συνθήκες σταθερής και εύρωστης οικονομίας υπηρετεί τους πολλούς απελευθερώνει τις αναπτυξιακές δυνατότητες της χώρας μας, με σεβασμό στη νομιμότητα, το περιβάλλον και τα εργασιακά

δικαιώματα, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Σε μια κοινωνία που θα παράγει αξιοπρεπείς, ποιοτικές θέσεις εργασίας και θα κτίζει θεμέλια για ένα πραγματικά σύγχρονο κράτος που θα υπηρετεί και δεν θα ταλαιπωρεί τον πολίτη. Ένα κράτος στο οποίο οι αξιωματούχοι του θα υπηρετούμε τους πολίτες και όχι τις οικογένειες, τις επιχειρήσεις ή τις τσέπες μας. Ασφαλώς, ο πληθυντικός ευγενείας είναι για ευνόητους λόγους.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε στηλιτεύσει άπειρες φορές την έλλειψη χρηστής διοίκησης, τη θεσμική διαπλοκή και την εκτόξευση των δεικτών, αλλά και της ίδιας της διαφθοράς επί ημερών της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Αυτή η πραγματικότητα δεν τερματίστηκε αυτόματα, επειδή εκλέχθηκε μια νέα κυβέρνηση, ούτε πρέπει η προεδρία Νίκου Χριστοδουλίδη να σηματοδοτήσει μια νέα περίοδο ατιμωρησίας των σκανδάλων. Εξάλλου, τα ποινικά αδικήματα δεν παραγράφονται. Ούτε διαγράφεται από τη συλλογική μνήμη των πολιτών και της κοινωνίας η διάλυση της πιο λαϊκής κατάκτησης, του συνεργατισμού, το τραπέζικό σκάνδαλο των σκανδάλων, εκείνο των χρυσών διαβατηρίων. Πόσω δε μάλλον που ο νυν Πρόεδρος ήταν επί εννιά συναπτά έτη ο στενότερος συνεργάτης του τέως Προέδρου και, άρα, πρέπει να αποσειεί το βάρος, αποδεικνύοντας ότι διαθέτει την πολιτική βούληση και την αντικειμενική αμεροληψία, για να ερευνηθούν, να διωχθούν και να τιμωρηθούν από τη δικαιοσύνη όσοι παρανόμησαν. Και είναι πολλοί, πάντοτε βέβαια με το τεκμήριο της αθωότητας.

Κατ' ανάλογο τρόπο προσεγγίζουμε ως ΑΚΕΛ τη θωράκιση του κράτους δικαίου, το οποίο επίσης υπέστη σοβαρότατα πλήγματα τη δεκαετία 2013-2023. Άνιση μεταχείριση των πολιτών, αποσπασματική και επιλεκτική απονομή δικαιοσύνης, ποδηγέτηση των θεσμών, λογοκρισία μέσων μαζικής επικοινωνίας και δημοσιογράφων, αδιαφάνεια και έλλειψη λογοδοσίας. Η παρούσα κυβέρνηση δεν ξεκίνησε καλά. Για την ακρίβεια δεν ξεκίνησε, απλώς συνέχισε.

Σημαντικές πολιτικές δεσμεύσεις του κ. Χριστοδουλίδη που αναλήφθηκαν ξεκάθαρα προεκλογικά, παραβιάστηκαν ξεκάθαρα μετεκλογικά, όπως η έμφυλη ισορροπία στο Υπουργικό Συμβούλιο μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Προεδρικό στελεχώθηκε με κριτήρια οικογενειοκρατίας, κουμπαραοκρατίας και διορισμών ρετρό από τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη. Στο Προεδρικό στήθηκε παραύπουργικό δίκην σκιάδους κυβέρνηση της ίδιας της κυβέρνησης. Παγκόσμια πρωτοτυπία! Έγιναν διορισμοί συμβούλων που δεν πληρούσαν στοιχειώδη τυπικά προσόντα. Γενικά ο κ. Χριστοδουλίδης, λυπούμαστε να παρατηρήσουμε, συνεχίζει τον νεποτισμό, την ημετεροκρατία και το βόλεμα ημετέρων, απ' εκεί που έμεινε ο κ. Αναστασιάδης.

Την πεπατημένη ακολουθεί η νέα κυβέρνηση σε σχέση και με τους ανεξάρτητους αξιωματούχους και ιδιαίτερα με την Ελεγκτική Υπηρεσία. Όποτε δεν βολεύει μια έκθεση ή ένα εύρημά της, έχουμε ακόμα μια σύγκρουση θεσμών, οι οποίοι ασφαλώς οφείλουν να δρουν πάντοτε εντός του ορίου των αρμοδιοτήτων τους. Αλλά αυτή η ιστορία πρέπει να τελειώνει, διότι προκαλεί φθορά των ίδιων των θεσμών. Και δεν είναι τα άτομα που φθείρονται: είναι οι θεσμοί και, άρα, η ποιότητα του κράτους μας. Και έχει ευθύνη ο Πρόεδρος. Δεν μπορεί να δρα ως επιτήδειος ουδέτερος ή ακόμα χειρότερα να μεροληπτεί για ζητήματα που επηρεάζουν ή αφορούν τον ίδιο άμεσα ή έμμεσα. Εδώ και αν θυμίζει τον προκάτοχό του!

Το τελευταίο χρονικά κρούσμα φθοράς του κράτους δικαίου προήλθε από τη στάση της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη αναφορικά με τον υπό εκκώλυση κανονισμό για την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης της Ευρώπης, γνωστός ως «EMFA», που ουσιαστικά, αν δεν ανατραπεί η πορεία, δεν θα είναι κανονισμός για την ελευθερία, αλλά για την ανελευθερία! Παρά τα ψέματα και την παραπληροφόρηση, έχουμε στην κατοχή μας τεκμήρια της πολιτικής στάσης της κυβέρνησης, που δεν περιποιούν τιμήν σε έναν Πρόεδρο που θέλει να εμφανίζεται ως σύγχρονος. Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη διαπραγματεύτηκε στη λογική της παρακολούθησης δημοσιογράφων και, όταν τα πούμε εκτενώς στην επιτροπή Εσωτερικών, θα παρουσιάσουμε και τα σχετικά κείμενα. Οι εκ των υστέρων δικαιολογίες συνιστούν εκ των υστέρων επινοήσεις. Πλην όμως, ας είναι κάτι ξεκάθαρο από τώρα, οι δημοσιογραφικές ελευθερίες είναι πολιτικές ελευθερίες και, άρα, είναι αδιαπραγμάτευτες.

Όπως δεν ξεκίνησε καλά σε ό,τι αφορά τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Άστε που συνήθως, παρά τις προφανείς προειδοποιήσεις, τα εγκλήματα πλέον γίνονται εις διπλούν, με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και την Αστυνομία να εμφανίζονται ανίκανοι να προλάβουν εγκληματικές ενέργειες. Ρασιστικό πογκρόμ στη Χλώρακα, επανάληψη στη Λεμεσό. Εκτέλεση στο φως της ημέρας μπροστά σε έντρομους πολίτες στη Λεμεσό, επανάληψη στην πιο πυκνοκατοικημένη αστική περιοχή της Λευκωσίας, την Ακρόπολη, και μάλιστα σε απόσταση ενός μόλις χιλιομέτρου από το Αρχηγείο Αστυνομίας. Τι ειρωνεία! Ο υπόκοσμος και το οργανωμένο έγκλημα κάνουν κουμάντο σε βάρος της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και φυσιολογικά οι πολίτες νιώθουν ανασφάλεια. Ασφαλώς, για όλα αυτά δεν μπορεί να ευθύνεται μια κυβέρνηση δέκα μηνών, διότι οι παθογένειες προϋπήρχαν και συνεχίζονται, χωρίς αυτό βεβαίως να αποτελεί και άλλοθι.

Το αστυνομικό σώμα, ενώ διαθέτει κατά βάση ικανούς και έντιμους αστυνομικούς, όλα τα προηγούμενα χρόνια αφήθηκε στο έλεος της ημετεροκρατίας και του βολέματος, με αποτέλεσμα σε επίπεδο επαρχιακών διευθύνσεων και ανώτατης ηγεσίας να αδυνατεί να ανταποκριθεί με επάρκεια στις απαιτήσεις μιας σύγχρονης κοινωνίας. Βέβαια, αυτό δεν νομιμοποιεί ηθικά έναν Πρόεδρο, με επιλεκτικές διαρροές από το ίδιο το Προεδρικό, να αποδομεί Υπουργό Δικαιοσύνης και Αρχηγό Αστυνομίας. Άστε που επί εβδομάδες ολόκληρες είχαν τον Αρχηγό στο ψυγείο, ψάχνοντας για αντικαταστάτη!

Το ΑΚΕΛ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αποδίδει μεγάλη σημασία στην εφαρμογή, αλλά και την επέκταση της μεταρρύθμισης του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης. Στηρίξαμε ενεργά και ενισχύσαμε τη μεταρρύθμιση, παρά την εκτίμησή μας ότι δεν ήταν ολοκληρωμένη. Αναγνωρίζουμε ότι γίνονται βήματα. Μόλις χτες τέθηκε σε εφαρμογή πιλοτικά η εφαρμογή της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης. Υπάρχει δρόμος ακόμη σε σχέση με την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας δικαιοδοσίας και είναι εκεί που πρέπει με την αίσθηση του επείγοντος να εγκύψουν τόσο η κυβέρνηση όσο και η δικαστική εξουσία. Η συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων αφορά στα επαρχιακά δικαστήρια, όπου πολίτες, λειτουργοί της δικαιοσύνης και εν γένει ο κόσμος που αποζητεί το δίκαιο του αποτείνονται καθημερινά. Και, μιλώντας για ταλαιπωρία, οφείλω να υποδείξω τη συνεχιζόμενη καθυστέρηση στην ανέγερση νέων δικαστηρίων στη Λευκωσία, μια καθυστέρηση που προσβάλλει την ίδια την πολιτεία μας. Ασφαλώς, ως ΑΚΕΛ θα στηρίξουμε κάθε προσπάθεια που αποσκοπεί στη βελτίωση των δεδομένων ως προς την απονομή της δικαιοσύνης, αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας της απονομής της δικαιοσύνης.

Κυρία Πρόεδρε,

Η γενική εικόνα στον πρώτο σχεδόν χρόνο διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη, με κάποιες εξαιρέσεις, είναι ότι ακολουθεί την πεπατημένη της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Ουδεμία ουσιαστική αλλαγή, μόνο παραλλαγή. Ασφαλώς, υπάρχουν εξαιρέσεις. Κάποιοι υπουργοί έχουν και ορατότητα και πολιτικό λόγο. Για παράδειγμα, στο Υπουργείο Εσωτερικών εντοπίζουμε ανταπόκριση -και μάλιστα έγκαιρη- σε ζητήματα που και εμείς ως αντιπολίτευση στο παρελθόν ασκήσαμε κριτική. Καταγράφεται διαφοροποίηση στην προσέγγιση της διαχείρισης του μεταναστευτικού-προσφυγικού, κινήσεις προς την ορθή κατεύθυνση, έστω για την ώρα σε διακηρυκτικό επίπεδο, αναφορικά με το στεγαστικό πρόβλημα και την αναγνώριση της ανάγκης για δημιουργία στεγαστικού αποθέματος, καθώς και ανάλογες ενέργειες με κενά, έστω, για τις επικίνδυνες προσφυγικές πολυκατοικίες.

Ειδικότερα για τη διαχείριση του μεταναστευτικού και προσφυγικού, όπου καταγράφεται μια στατιστική βελτίωση, μας απασχολεί η μονοδιάστατη επικέντρωση στο Υφυπουργείο Μετανάστευσης. Υπάρχουν τέσσερα επίπεδα δράσεων και πολιτικών, που πρέπει να είναι παράλληλες και οριζόντιες. Η πρώτη υποδοχή και φιλοξενία σε ανθρώπινες συνθήκες, η ταχεία, δίκαιη και αποτελεσματική εξέταση αιτήσεων, οι νόμιμες επιστροφές και οι συμπεριληπτικές πολιτικές για εκείνους τους ανθρώπους που δικαιωματικά παραμένουν τελικά στην Κύπρο. Δυστυχώς, δεν έχουμε προωθήσει ως πολιτεία τέτοιες συμπεριληπτικές πολιτικές, πολιτικές ομαλής ένταξης στην κυπριακή κοινωνία, με αποτέλεσμα να συντηρείται η περιθωριοποίηση, η γκετοποίηση και να τρέφεται ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και η μισαλλοδοξία.

Παραμένοντας στα του Υπουργείου Εσωτερικών, κεφαλαιώδους σημασίας είναι η επίσπευση της υλοποίησης των προπαρασκευαστικών και μεταβατικών δράσεων για την πορεία υλοποίησης και εφαρμογής της μεταρρύθμισης της τοπικής διοίκησης, με ορόσημο τις εκλογές Ιουνίου και την πλήρη εφαρμογή της 1^{ης} Ιουλίου του 2024. Θα καταθέσω το υπόλοιπο κείμενο της ομιλίας μου για το συγκεκριμένο ζήτημα, λέγοντας ότι μας ανησυχεί η καθυστέρηση στην εφαρμογή πολιτικών, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τους επαρχιακούς οργανισμούς αυτοδιοίκησης, γιατί απ' εκεί θα κριθεί η πεμπτούσια της ίδιας της μεταρρύθμισης.

(Στο σημείο αυτό ο κ. Άριστος Δαμιανού καταθέτει στη γραμματεία το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο ευρίσκεται στο Αρχείο της Βουλής.)

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν ξέρω κατά πόσο η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη θεωρεί ότι επιδίδοντας διαπιστευτήρια σε μη εκλεγμένα διευθυντήρια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κάνοντας εκπλώσεις σε αρχές θα γίνει αρεστή. Περί της άρσης του δικαιώματος αρνησικυρίας ο λόγος. Το μόνο που θέλω να υπογραμμίσω είναι ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει κανένα δικαίωμα να διαπραγματεύεται από μόνος του κυριαρχικά δικαιώματα του κράτους. Ο εκάστοτε Πρόεδρος είναι επικεφαλής της κυβέρνησης. Δεν ανήκει σε κανέναν Πρόεδρο το κράτος και δεν μπορούν να απεμπλούνται με τη μεγαλύτερη ευκολία κυριαρχικά δικαιώματα.

Βεβαίως, ούτε ξέρω κατά πόσο η αντίληψη της κυβέρνησης για τον λεγόμενο δυτικό προσανατολισμό - θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού- δικαιολογεί την ταύτιση και την ανοχή στην παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου. Για να γίνω πιο συγκεκριμένος, οι εναγκαλισμοί με ηγέτη κράτους που βαρύνεται με τις δολοφονίες 19 500 Παλαιστινίων στη Γάζα, εκ των οποίων 13 600 παιδιά και γυναίκες, άμαχου πληθυσμού, σε δύο μήνες, μας προκαλεί θλίψη και θυμό! Το να διατηρούμε στρατηγικές συμμαχίες με γειτονικά κράτη είναι σωστό. Το να καταδικάζουμε την τρομοκρατία της Χαμάς σε βάρος αμάχων Ισραηλινών είναι επίσης σωστό. Το να ανέχονται οι κυβερνώντες την εισβολή, την κατοχή, τον εποικισμό, την παραβίαση των ψηφισμάτων του ΟΗΕ, την ώρα που ο γενικός του γραμματέας δηλώνει ότι η Γάζα μετατρέπεται σε νεκροταφείο για παιδιά, είναι τραγικό. Ιδιαίτερα όταν είσαι ο Πρόεδρος της Κύπρου, η οποία υποφέρει τα ίδια από την κατοχική Τουρκία εδώ και μισό αιώνα! Αλήθεια, με ποιο ηθικό έρεισμα θα διεκδικήσουμε τα δικά μας ως Κύπρος, όταν ανεχόμαστε την παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου σε βάρος άλλων λαών;

Και αυτό με φέρνει σύντομα στις επικείμενες, ελπίζουμε, εξελίξεις στο Κυπριακό, σύντομα ως προς τις αναφορές μου, οι οποίες, για να υπάρξουν βεβαίως, έχουν ως προϋπόθεση την αλλαγή της απαράδεκτης και

επικίνδυνης τουρκικής στάσης, η οποία Τουρκία επί του εδάφους προβαίνει σε νέα τετελεσμένα, εκμεταλλευόμενη το πιο παρατεταμένο αδιέξοδο που υπήρξε ποτέ στο Κυπριακό. Μάθαμε, αγαπητοί συνάδελφοι, να προσεγγίζουμε το Κυπριακό, μέσα από το αποτύπωμα της τουρκικής αδιαλλαξίας. Ωστόσο, η δική μας οπτική γωνία ως Ελληνοκυπρίων δεν είναι κατ' ανάγκη η ίδια με εκείνη του διεθνούς παράγοντα, ιδιαίτερα μετά το ναυάγιο στον Κραν Μοντανά, όπου ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών επιμέρισε ευθύνες, ακόμα και στη δική μας κοινότητα, και μάλιστα διαπίστωσε ετοιμότητα, λέει η έκθεση, της Τουρκίας να συζητήσει για τα φλέγοντα ζητήματα της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Αυτά είναι καταγεγραμμένα σε εκθέσεις του Σεπτεμβρίου του 2017, που επαναλαμβάνονται έκτοτε. Ο κ. Χριστοδουλίδης ήταν η εικόνα της κυβέρνησης Αναστασιάδη στο εξωτερικό. Επομένως, θα χρειαστεί συγκροτημένη, ειλικρινής προσπάθεια, για να ανακτήσουμε τη χαμένη μας αξιοπιστία, για να πάψει η κατοχική Τουρκία να αναζητεί και να βρίσκει ψεύτικα άλλοθι για τη στάση της. Γι' αυτό η γενικόλογη επίκληση των ψηφισμάτων και αποφάσεων του ΟΗΕ δεν είναι αρκετή. Ο κ. Γκουτέρες θα αναμένει να ακούσει ξεκάθαρα από τον κ. Χριστοδουλίδη, αλλά να το εννοεί, ότι είναι έτοιμος να διαπραγματευτεί επί του πλαισίου του. Και συνάμα, ναι, χρειάζεται θετική ατζέντα με πολιτικές που θα δημιουργούν συνθήκες και προοπτικές γεφύρωσης του χάσματος, προσέγγισης προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα και προοπτική εξομάλυνσης, στο πλαίσιο της λύσης, των σχέσεων με την Τουρκία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έστω και αργά, ο Πρόεδρος οφείλει να αποδεχτεί ότι κανενός Προέδρου οι πολιτικοί ώμοι δεν είναι αρκούτως δυνατοί, για να σηκώσουν το βάρος του Κυπριακού. Ούτε η σοφία του ενός είναι καλύτερη από τη σοφία των πολλών. Η συλλογικότητα και η ενότητα σφυρηλατούνται με τον αλληλοσεβασμό και τον καθορισμό κοινών στόχων. Αν ο Πρόεδρος επιλέξει τον μοναχικό δρόμο, θα φέρει και την αποκλειστική ευθύνη των πράξεών του. Αν αναθεωρήσει και λειτουργήσει συλλογικά το ΑΚΕΛ ως κόμμα πατριωτικό και υπεύθυνο, είναι έτοιμο και ευθύνη να αναλάβει και το βάρος που του αναλογεί να σηκώσει, αν πρόκειται να διεκδικήσουμε με ειλικρίνεια και στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου λύσης επανεκκίνηση μιας διαδικασίας, με στόχο την απελευθέρωση και επανένωση του τόπου και του λαού μας, πάντοτε υπό την προϋπόθεση της άρσης των απαράδεκτων τουρκικών θέσεων.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Μισός αιώνας κατοχής, μισή πατρίδα, μισά όνειρα, μισές ζωές. Δεν μας πρέπει τέτοια μοίρα! Ο λαός μας, Ελληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι, Αρμένιοι, Μαρωνίτες και Λατίνοι, όλα τα παιδιά αυτής της πατρίδας δικαιούμαστε ολόκληρες ζωές, σωστές ζωές σε μια ελεύθερη και ενωμένη πατρίδα, χωρίς προσφυγιά, αβεβαιότητα, στρατούς κατοχής, ξένη επιβουλή και συρματοπλεγμα.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εύχομαι από καρδιάς χρόνια πολλά με υγεία και ειρήνη!

Και, για να παραφράσω, κλείνοντας, τον συγγραφέα, ιδιαίτερα τούτες τις μέρες ας σεβαστούμε τον πόνο του διπλανού μας!

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ πολύ, συνάδελφε. Και στον χρόνο σας...

Και τώρα τελευταίος αλλά όχι έσχατος ο κ. Ονούφριος Κουλλά, ο οποίος έχει και γενέθλια και του ευχόμαστε χρόνια πολλά και ευχαριστούμε για το κεραστικό!

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ:

Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κουλλά, δεν θα σας κάνουμε δώρο επιπρόσθετα λεπτά, γιατί πρέπει να μείνετε αυστηρά στον χρόνο σας, δεν έχει επιπρόσθετα λεπτά ο Δημοκρατικός Συναγερμός.

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ:

Έχω πλήρη επίγνωση, κυρία Πρόεδρε, ότι είμαστε στην αίθουσα έντεκα ώρες και είκοσι λεπτά. Και, μιας και έχω γενέθλια και καθότι σχεδόν όλοι μου έχουν ευχηθεί, δεν ξέρω και σε ποιο τόνο πρέπει να τοποθετηθώ και να μιλήσω. Θα περιοριστώ στο να πω τη δική μας αντίληψη για την οικονομία, το τι έγινε τους τελευταίους μήνες, την κρίση τη δική μας για τον προϋπολογισμό, αλλά, έτσι, θέλω να πω επίσης δύο σημεία εν τάχει στην αρχή.

Το ένα είναι η διαφθορά, ωσάν και κάτι ανακαλύφθηκε τώρα τελευταία, κάποιοι κτίζουν καριέρες, πουλούν στους υπόλοιπους ότι οι ίδιοι είναι οι αδιάφθοροι. Φαίνεται δεν κτίζουν καριέρες στο Κυπριακό πλέον, ωσάν και

όλες τις προηγούμενες δεκαετίες, όταν κάναμε τα χιλιάδες σκανδαλώδη συμβόλαια για τα τουρκοκυπριακά, όταν είχαμε δισεκατομμύρια καταθέσεις Ρώσων, έρχονταν όλα νόμιμα. Όταν έγινε το σκάνδαλο της Δρομολοξιάς, έγιναν όλα μετά το 2013 και πολλά άλλα μπορώ να αναφέρω, αγαπητοί συνάδελφοι, και είναι σκάνδαλο όχι βεβαίως του δήμου Δρομολοξιάς, αλλά που σχεδιάστηκε από κάποιους στη Δρομολοξιά και πολλά άλλα. Και, όταν όλα αυτά δεν έβγαιναν στην επιφάνεια, η αντίληψη του κόσμου ήταν ότι δεν είχε διαφθορά, αλλά, όταν βγήκαν στην επιφάνεια, η αντίληψη λέει ότι έχουμε διαφθορά. Και ευτυχώς μετά την κρίση του 2013 κάποιοι θεσμοί αποφάσισαν να δουλέψουν εντατικά, να εντοπίσουν πράγματα, να βγάλουν στην επιφάνεια, να οδηγηθούν κάποιοι στα δικαστήρια, να μπουν κάποιοι φυλακή. Για πρώτη φορά στην ιστορία μπήκαν δήμαρχοι, πρώην βουλευτές κ.ο.κ. στη φυλακή και, ναι, όλα αυτά και δεδομένου και του πολλαπλασιασμού από όσους κτίζουν καριέρα στο σύγχρονο σπορ της σκανδαλοθηρίας. Αν δημιουργήθηκε μια μεγαλύτερη αντίληψη, αυτή είναι η πραγματικότητα.

Θέλω επίσης να σχολιάσω λίγο και αυτή την αυστηρή διχοτόμο που βρίσκεται στο μυαλό των συναδέλφων του ΑΚΕΛ περί κεφαλαίου και εργασίας, μια συζήτηση που πάει πίσω στον 19^ο αιώνα, που όντως υπήρχε και ενδεχομένως και σε μεγάλες χώρες με πολυεθνικές εταιρείες τεράστιες ακόμα να έχει κάποια ισχύ, αλλά όχι στην Κύπρο που το ενενήντα τόσο τοις εκατόν των επιχειρήσεων είναι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, που συνήθως οι ιδιοκτήτες αυτών των εταιρειών είναι οι πιο σκληρά εργαζόμενοι, είναι αυτοί που εργάζονται τις περισσότερες ώρες. Και, ναι, παραλάβαμε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πριν από δέκα χρόνια, πριν από επτά χρόνια, που ήταν ζημιογόνες, αλλά έβγαλαν κέρδη. Και μετά το ποσοστό μειώθηκαν οι μισθοί, αγαπητοί συνάδελφοι. Το ποσοστό του συνόλου των μισθών στο σύνολο του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος μειώθηκε, επειδή αυξήθηκαν τα κέρδη, όχι των μεγάλων κολοσσών που έχουμε στην Κύπρο, αλλά των χιλιάδων μικρομεσαίων συνήθως οικογενειακών επιχειρήσεων που έχουμε στην Κύπρο. Εμείς δεν θέλουμε αυτοί οι άνθρωποι να έχουν ζημιές.

Ξεκινώ να πω τώρα ότι έχουμε μπροστά μας έναν πλεονασματικό προϋπολογισμό, ρυθμό ανάπτυξης, μείωση του χρέους, της ανεργίας, του πληθωρισμού. Αυτές είναι οι βασικές δικές μας προδιαγραφές, που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις και που όντως το ΑΚΕΛ για χρόνια δεν κατανοεί ότι μόνο έτσι μπορούμε να προσφέρουμε σημαντική υπηρεσία στον τόπο.

Μεταρρυθμίσεις. Οι σωστές πολιτικές των προηγούμενων ετών έθεσαν γερές βάσεις στην οικονομία, ενίσχυσαν την ανθεκτικότητα. Και αποδεικνύεται ότι, μόνο αν έχουμε σωστή ανάγνωση των πραγμάτων, σωστές εκτιμήσεις και σπιβαρές πολιτικές, μπορούμε να έχουμε πραγματικά -όχι θεωρητικά- θετικά αποτελέσματα για τον κόσμο, όχι πάντως με τον λαϊκισμό και τις εύκολες, εύηχες λύσεις. Συνήθως είναι με δύσκολες αποφάσεις που μπορείς να έχεις μακροπρόθεσμα καλύτερα αποτελέσματα. Διαπιστώνουμε επίσης ότι στον προϋπολογισμό έχουν ενσωματωθεί όλα τα αναπτυξιακά έργα που έχουμε σχεδιάσει. Κατ' ακρίβεια, με ομολογία της κυβέρνησης, δεν υπάρχει κανένα καινούργιο έργο και υπάρχουν και όλες οι δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως το παραδώσαμε στην κυβέρνηση, με κάποιες αλλαγές για τις οποίες υπήρξε εισήγηση στις Βρυξέλλες, κάποια χρονοδιαγράμματα που έχουν εγκριθεί. Όντως, δεν βλέπουμε κάποιο νέο όραμα, κάτι καινούργιο να εκκινεί ούτε κάτι καινούργιο να προδιαγράφεται στον ορίζοντα. Μια κυβέρνηση οφείλει -και είναι πολύ σημαντικό αυτό- να κάνει έγκαιρη ανάγνωση, σωστή ανάγνωση των εκάστοτε προκλήσεων. Και οι σημερινές προκλήσεις είναι διαφορετικές σε σχέση με πριν από ενάμισι και δύο χρόνια, αγαπητοί συνάδελφοι. Υψηλά επιτόκια, για παράδειγμα, που πλήττουν περισσότερο τη μεσαία τάξη και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Γιατί αυτοί έχουν τον μεγάλο όγκο δανείων, δεν είχαμε κάτι τέτοιο πριν από ενάμιση χρόνο.

Υψηλές τιμές ενέργειας. Και είναι οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν και έχουν τη μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και αρκετά νοικοκυριά βεβαίως και υψηλές τιμές ταυτόχρονα βασικών αγαθών και υψηλά ενοίκια και υψηλό κόστος στέγασης, ένας επικίνδυνος συνδυασμός για την κοινωνική συνοχή, κυρίως για τη μεσαία τάξη, όλα αυτά μαζί βεβαίως και για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Αλλά έχει ειδοποιό διαφορά στο τι υπάρχει σήμερα σε σχέση με το τι υπήρχε πριν από ενάμισι-δύο χρόνια. Και υπάρχει αδυναμία αντίληψης στην κυβέρνηση, να αντιληφθεί αυτές τις διαφορές. Μένει μάλλον πιστότερη από εμάς σ' αυτά που λέγαμε πριν από ενάμιση χρόνο.

Εμείς είπαμε για το 2023 ότι προτεραιότητα πολιτικής έπρεπε να ήταν ο περιορισμός του πληθωρισμού και όχι η αύξηση του πλεονάσματος, που προβλέπαμε να είχε πλεόνασμα. Και από πού αποδεικνύεται αυτή η αδυναμία αντίληψης; Από τη διακοπή των μέτρων, μεσούντος του καλοκαιριού, για το ρεύμα και τα καύσιμα, που τελικά ενίσχυσε τον πληθωρισμό, έφερε δηλαδή το ακριβώς ανάποδο αποτέλεσμα και, παρότι επανήλθαν τα μέτρα, η ζημιά που έγινε δεν διορθώνεται τόσο εύκολα.

Η διαπίστωσή μου, αγαπητοί συνάδελφοι, με τις σημερινές προκλήσεις είναι ότι ο ρυθμός ανάπτυξης, που είναι ικανοποιητικός -μειωμένος αλλά ικανοποιητικός- δεν μπορεί να διορθώσει τα πράγματα από μόνος του σε μεγάλο βαθμό για τη μεσαία τάξη. Και είναι εδώ που προκύπτει μια νέα μεγάλη αναγκαιότητα, μιας ακόμα ορθότερης ιεράρχησης της κατανομής των πεπερασμένων πόρων του κράτους, γιατί άπειροι οι πόροι δεν είναι. Ακριβώς γιατί ο ρυθμός ανάπτυξης από μόνος του για αύξηση απασχόλησης, για αύξηση των μισθών στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι αρκετός να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις. Άρα, θέλει αυστηρότερη ιεράρχηση, ορθότερη, σοφότερη ιεράρχηση και είναι εδώ που έχουμε τις επιμέρους διαφωνίες με τον προϋπολογισμό και την κυβέρνηση και τις διαφορετικές προτεραιότητες.

Η διόγκωση. Για παράδειγμα, η επιλογή της διόγκωσης των μόνιμων ανελαστικών δαπανών με τις οποίες διαφωνήσαμε έγκαιρα και δυνατά. Η πρόθεση για συνεχή αποδέσμευση χιλιάδων θέσεων εργασίας. Η αστόχευτη, ναι, και ισοπεδωτική ΑΤΑ που ευνόησε τους υψηλόμισθους και αδίκησε τους χαμηλόμισθους και αδίκησε περισσότερο αυτούς που δεν παίρνουν ΑΤΑ, τους πλέον χαμηλόμισθους. Αυτά συνεπάγονται εκατοντάδες εκατομμύρια, που θα πληρώνουμε για δεκαετίες για πολλά πολλά χρόνια στο μέλλον. Και όντως είναι μεσομακροπρόθεσμα που πρέπει να ανησυχούμε και όχι σήμερα. Γιατί όντως έχουμε πλεόνασμα, αλλά είναι από την πλευρά των εσόδων, όχι από τη συγκράτηση των δαπανών. Σε μια κρίση τα έσοδα μειώνονται, οι δαπάνες μόνο με επώδυνες αποφάσεις μπορεί να μειωθούν και έχουν μια δυναμική συνεχούς αύξησης. Και αυτή πρέπει να είναι η μεσομακροπρόθεσμη ανησυχία μας. Θεωρητικά το λέει και η κυβέρνηση αυτό. Αλλά το λέει τη μια μέρα ο Υπουργός Οικονομικών και τον αναιρεί ένας άλλος υπουργός μετά από δύο εβδομάδες, που ίσως έχει μεγαλύτερη πρόσβαση στο Προεδρικό!

Και όλα αυτά είναι εις βάρος άλλων πολιτικών και προτεραιοτήτων. Και εκεί που συζητάμε για εκατοντάδες εκατομμύρια μόνιμως ζητάμε με το ζόρι €1 εκατομ. για το Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου, €4 εκατομ. για τους συνοδούς ασθενών στο εξωτερικό, για τους τρίτεκνους και πολύτεκνους, 5% αύξηση, όταν το κόστος ζωής ανέβηκε στο 13% την τελευταία διετία για τους πλέον χαμηλόμισθους, που έμειναν έξω στη συμφωνία για €2 εκατομ. Για τους χαμηλοσυνταξιούχους, που λέμε τους δώσαμε αύξηση 5% -€3 έως €11 είναι αυτό- όταν κάποιος υψηλόμισθος πήραν €500 αύξηση τον μήνα. Για τους πρόσφυγες, που θέλουμε να τους πάρουμε το 0,4% που η Βουλή ψήφισε. Η Βουλή ψήφισε, δεν ήταν έσοδα στη διάθεση του κράτους. Και βγαίνει απόφαση ότι θα τα πάρει για τα τρία πρώτα χρόνια η κυβέρνηση. Δεν θα το δεχτούμε ποτέ αυτό το πράγμα, γιατί είναι ασέβεια και στη Βουλή, που ομόφωνα ψήφισε αυτό το τέλος, και είναι ασέβεια και σε αυτούς που το πληρώνουν, που τους λέμε θα πάει για έναν καλό σκοπό, αλλά θα τα πάρει ο Υπουργός Οικονομικών και θα τα κάνει ό,τι θέλει.

Για τους αγρότες, για τις ορεινές περιοχές, για τη μεσαία τάξη, τις μικρές επιχειρήσεις και για την αμυντική θωράκιση, κύριε υπουργέ. Έχει προτεραιότητες, που είναι σημαντικότερες σε αυτό τον τόπο και έμειναν πίσω. Τα λίγα εκατομμύρια έμειναν πίσω, αλλά και οι προτάσεις μας για παραχώρηση φορολογικών ελαφρύνσεων και κινήτρων για το οικογενειακό αφορολόγητο εισόδημα, για να στηρίξουμε πραγματικά τη μεσαία τάξη και τη σταδιακή κατάργηση του τέλους των €350 για τις εταιρείες. Αυτές τις προτάσεις πολιτικής για το 2024, αλλά και τις ανησυχίες μας θα αναμένουμε να λάβει σοβαρά υπόψη της η κυβέρνηση. Και, ναι, ασκήσαμε κριτική για άστοχους διορισμούς, για προσωπικά ωφελήματα, για υπερωρίες, για λάθη που προκάλεσαν την κοινή γνώμη, προκάλεσαν το αίσθημα όλων και για αναξιοκρατία και, αν χρειαστεί, θα ασκήσουμε ακόμα πιο αυστηρή κριτική, για να είμαστε ξεκάθαροι και από αυτό το βήμα.

Και θέλω να πω και κάτι. Όταν ο Δημοκρατικός Συναγερμός εισηγείται κάτι, ήδη το έχουμε κοστολογήσει και ήδη ξέρουμε ότι είναι δημοσιονομικά εφικτό, αλλιώς δεν το εισηγούμαστε. Αυτά που λέμε, «είναι δημοσιονομικά εφικτό», τα έχουμε μετρήσει και είναι πολύ λιγότερα από αυτά που σε μια μέρα δίδονται και με τόση ευκολία. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός, σταθμίζοντας την αναγκαιότητα για σταθερότητα, σε αντίθεση ίσως με άλλες πολιτικές δυνάμεις... Είμαστε θεωρώ υπεύθυνη πολιτική δύναμη, υπέρμαχοι της δημοσιονομικής, της μακροοικονομικής και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Βασικές προϋποθέσεις, για να πετύχουμε την πραγματική βελτίωση της ζωής των συμπολιτών μας, και, παρά τις επιμέρους διαφωνίες που είπα προηγουμένως, δίνουμε θετική ψήφο για τον προϋπολογισμό, όχι για να στηρίξουμε την κυβέρνηση, αλλά για να στηρίξουμε τους συμπολίτες μας, για να στηρίξουμε την ομαλότητα, για να στηρίξουμε την πατρίδα μας και τον τόπο μας.

Και, μιας και έχω λίγο χρόνο, θέλω να πω και κάτι για την ενέργεια. Πραγματικά η κυβέρνηση και ο υπουργός μάς τα είπαν όλα, δυσκολευόμαστε να ακολουθήσουμε: «Θα φέρουμε φυσικό αέριο από το δικό μας, που είναι πιο κοντά». «Δεν θα φέρουμε από το δικό μας, αλλά εντός δεκαοκτώ μηνών θα φέρουμε από το Ισραήλ». «Για να φέρουμε από το Ισραήλ, επειδή είμαστε μικρή αγορά, πρέπει να έχουμε τερματικό να υγροποιούμε, να εξαγωγήμε». «Τελικά, ξέρετε, δεν είναι ανάγκη να έχουμε σώνει και καλά τερματικό, μπορούμε να φέρουμε όμως». «Το υγροποιημένο φυσικό αέριο δεν θα μειώσει την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος». Αλλά μετά λέμε: «Πρέπει να επιταχύνουμε το έργο στο Βασιλικό, για να έρθει φυσικό αέριο, ίσως να μην είναι βιώσιμος ο EuroAsia Interconnector». Μετά από λίγο ακούμε ότι «Ξέρετε, μπορεί να μην είναι τόσο βιώσιμος, αλλά πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και τη γεωπολιτική αξία του έργου». Βάλαμε όλους στη Chevron, τελικά ανακαλύπτουμε πως είναι χρήσιμο να μείνει στην ΑΟΖ μας για άλλους λόγους, για πολιτικούς λόγους. Είναι ενδεικτικό ότι μέσα από αυτές τις πολλές μεταλλάξεις κάποια στιγμή είπε και το ΑΚΕΛ: «Χαιρετίζουμε τη θέση του υπουργού, ήρθε στις πάγιες θέσεις μας, στα θέματα ενέργειας». Όσον αφορά αυτές τις ανέφικτες προτάσεις που έλεγε το ΑΚΕΛ, κάποια στιγμή ενθουσιάστηκαν ότι προς τα εκεί πάει η κυβέρνηση. Τελικά, αγαπητοί μου συνάδελφοι, σε σχέση με ό,τι είχε σχεδιαστεί προηγουμένως περίπου επιμένει ο υπουργός ότι πρέπει να υπάρξει το συμβόλαιο της Chevron όπως υπογράφηκε το 2019. Πρέπει να επενδύσουμε στην πράσινη ανάπτυξη, πρέπει να δούμε το Interconnector. Δεν βλέπω τίποτε άλλο καινούργιο, πραγματικά, ίσως βιαστήκατε, αγαπητοί μου, του ΑΚΕΛ. Ίσως μπορεί ο υπουργός να προκάλεσε διπλωματικό επεισόδιο με την Αίγυπτο, ίσως να προκάλεσε με τις εταιρείες, ίσως -το χειρότερο- να έσπρωξε παρακάτω, το 2030, το Αφροδίτη να αξιοποιηθεί. Κατά τα άλλα θα φέρουμε από κάπου αλλού εντός δεκαοκτώ μηνών... Αλλά σίγουρα δεν έχει αλλάξει σχεδόν τίποτα.

Ένα είναι το δεδομένο -και τελειώνω, αγαπητή μου Πρόεδρε- με τα σημερινά δεδομένα, όχι πριν από πέντε και δέκα χρόνια, συνάδελφοι: Οι υψηλές τιμές των υγρών καυσίμων σήμερα, οι υψηλές τιμές των ρύπων

στο Χρηματιστήριο, που είναι €85, ενώ πριν από λίγα χρόνια ήταν μόνο €10 και €20, η μείωση της τιμής των φωτοβολταϊκών, η βελτίωση της τεχνολογίας τους, η μείωση της τιμής των μπαταριών κατά πολύ τα τελευταία οκτώ-δέκα χρόνια, η βελτίωση της τεχνολογίας των μπαταριών. Όλα αυτά συνηγορούν πως τώρα πρέπει, να - και έχουμε τη χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης- να επενδύσουμε μαζικά και γρήγορα στην πράσινη μετάβαση, γιατί συμφέρει. Συμφέρει, δεν έχει σημασία αν έχουμε στόχους, ρύπους, τα ξεχνώ όλα αυτά, λέω ότι συμφέρει να το κάνουμε πλέον. Έχουμε και τη χρηματοδότηση και από τη δημοπράτηση των ρύπων και από το Ταμείο Ανάκαμψης. Και να πούμε μια αλήθεια στους πολίτες, πως είναι ο μόνος τρόπος για μόνιμη και μακροπρόθεσμη μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος. Ούτε το φυσικό αέριο θα μας σώσει, μπορεί να μειωθεί λίγο, μπορεί και όχι, εξαρτάται. Αλλά το βέβαιο είναι ότι την πράσινη μετάβαση πρέπει να τη σχεδιάσουμε ολιστικά πλέον και να γίνει από εμάς πολύ πριν από το 2050, γιατί αυτά είναι τα ιδιαίτερα μας χαρακτηριστικά.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Καλές γιορτές σε όλους!

Ευχαριστίες σε όλους όσοι εργάστηκαν και στα παιδιά της γραμματείας και στους συναδέλφους, την πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών και στα παιδιά της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών -είναι αλήθεια μας βοηθούν- και σε όλους όσοι εργάστηκαν, για να έχουμε μπροστά μας τον προϋπολογισμό, να τον έχουμε μελετήσει και να μπορούμε να μιλάμε τεκμηριωμένα.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Κουλλά. Ξανά χρόνια πολλά!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εδώ φτάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Η συζήτηση θα συνεχιστεί αύριο Τετάρτη, 20 Δεκεμβρίου, στις 3.00 μ.μ. και θα ολοκληρωθεί με την ψήφιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2024.

Καλό σας βράδυ!

(Ωρα διακοπής: 8.45 μ.μ.)

(Ημερομηνία και ώρα επανέναρξης: 20 Δεκεμβρίου, 3.10 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλό μεσημέρι.

Να πάρουμε τις θέσεις μας, για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Επειδή είναι συνέχεια της χθεσινής, δεν χρειάζεται να ελεγχθεί απαρτία.

Συνεχίζουμε λοιπόν με τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού και καλώ όπως προσέλθει στο βήμα τον κ. Σταύρο Παπαδούρη του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασίας Πολιτών.

Μας κάνετε καλό ποδαρικό, κύριε Παπαδούρη, να πάνε όλα καλά και με την ψήφιση!

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Πάντα, Πρόεδρε, πάντα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας ακούμε.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Αγαπητή κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η εξέταση του φετινού προϋπολογισμού έχει τη δική της ιδιαίτερη σημασία, μιας και ο προϋπολογισμός αυτός είναι ο πρώτος ετήσιος προϋπολογισμός της κυβέρνησης του Προέδρου Χριστοδουλίδη και εύκολα μπορεί να θεωρηθεί ως μια πρώτη ένδειξη των γενικότερων πολιτικών και δεσμεύσεων που η νέα κυβέρνηση επιδιώκει να εφαρμόσει. Δεσμεύσεις που απορρέουν, ως γνωστόν, μετά από μια μακρά διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών και, κατά τα δικά του λεγόμενα, στηρίζεται στο τρίπτυχο διατήρησης της δημοσιονομικής πειθαρχίας, εξυγίανσης του τραπεζικού τομέα και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Όλα αυτά όμως κάτω από την πρόθεση για μια πιο ανθρωποκεντρική προσέγγιση.

Από αυτό εδώ το βήμα ακούσαμε ότι, για να ευημερούν οι πολίτες, πρώτα πρέπει να ευημερούν οι αριθμοί. Δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω με την οικονομική θεωρία, που λογικά εφαρμόζεται σε κάθε οικονομικό μοντέλο

ανά το παγκόσμιο. Επιτρέψτε μου όμως να προσθέσω ότι στην περίπτωση της δικής μας χώρας αυτό δεν είναι αρκετό για να δικαιολογήσει τις κατάφωρες αδικίες που διαχρονικά καλείται να πληρώσει ο απλός πολίτης. Είτε αυτό ονομάζεται «κούρεμα καταθέσεων» λόγω της κακής διαχείρισης των δημόσιων ταμείων και του αλόγιστου δανεισμού από τα golden boys των τραπεζικών ιδρυμάτων. Είτε ονομάζεται «απώλεια ιδιωτικής περιουσίας» μετά από μονόπλευρες νομοθετικές πράξεις που βάφτισαν τον κάθε δανειολήπτη «στρατηγικό κακοπληρωτή». Είτε ονομάζεται «αποτυχία εκσυγχρονισμού του κράτους», με αποτέλεσμα να πληρώνει τη ζημιά ο καταναλωτής ενέργειας, καυσίμων, αγαθών και υπηρεσιών. Είτε ονομάζονται «παράτυπες ή παράνομες πολιτογραφίες και παροχές χρυσών διαβατηρίων των λίγων», με αποτέλεσμα να αμαυρώνεται διεθνώς το όνομα της χώρας των πολλών.

Δυστυχώς, ο κοινός παρονομαστής στα όσα έχω αναφέρει πιο πάνω είναι το απλό συμπέρασμα ότι κάποιοι επιλεκτικά μοιράζονται τα οφέλη, μετά όλοι οι υπόλοιποι μοιραζόμαστε τη ζημιά και ποτέ ή σχεδόν ποτέ δεν τιμωρείται κανείς.

Για τους λόγους αυτούς επιμένω ότι για εμάς, το Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, το θέμα της ανθρωποκεντρικής πολιτικής αποτελεί ένα από τα πιο βασικά κριτήρια κατά την εξέταση του προϋπολογισμού του κράτους. Κράτος το οποίο στηρίζει την οικονομική του πολιτική πρωτίστως σε αριθμούς που ευημερούν και κατά δεύτερο στην προστασία και ευημερία των πολιτών μάλλον έχει ήδη χάσει το στοίχημα.

Όπως πάντα, λάβαμε υπόψη όλες τις γεωπολιτικές εξελίξεις που επηρέασαν αρνητικά τη χρονιά που πέρασε και σίγουρα θα συνεχίσουν να επηρεάζουν και τη χρονιά που μπαίνει. Το τέλος μιας πανδημίας που μας έδειξε πόσο ευάλωτοι είμαστε γενικότερα, την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και τον συνεχιζόμενο πόλεμο, τις συνέπειες των οικονομικών κυρώσεων έναντι της Ρωσίας, αλλά και τα δραματικά πρόσφατα γεγονότα από τον πόλεμο στη Γάζα.

Μπαίνοντας τώρα στην ουσία των αριθμητικών δεδομένων του προϋπολογισμού, φυσικά χαιρετίζουμε τον πλεονασματικό του χαρακτήρα, όπως και την αναμενόμενη μείωση του δημόσιου χρέους από το 81,8% για το 2023 στο 74,7% για το 2024. Θετική παραμένει επίσης και η πρόβλεψη του 2,9% όσον αφορά τον ρυθμό ανάπτυξης της χώρας, δημοσιονομικές ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η κυπριακή οικονομία, αν και παραμένει ανθεκτική, δεν επιτρέπει τον όποιο εφησυχασμό, έχοντας ως επιπρόσθετο δεδομένο την έναρξη της αποπληρωμής των €6,3 δις που εξακολουθούμε να οφείλουμε στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

Είμαστε δυστυχώς στο μέσο μιας μακροχρόνιας περιόδου, όπου η κυπριακή οικονομία στη βάση της αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και δυσκολίες. Προκλήσεις οι οποίες θα είναι δύσκολο να αντιμετωπιστούν, αν δεν λύσουμε διαχρονικά προβλήματα και αμαρτίες του παρελθόντος. Το πρόβλημα των ανελαστικών δαπανών και ιδιαίτερα της ανελαστικής δαπάνης του κρατικού μισθολογίου όχι μόνο εξακολουθεί να υφίσταται, αλλά έχουμε μια αύξηση της τάξης του 15%.

Φαίνεται ότι κάποιοι από εμάς δεν έχουν αντιληφθεί ότι μόλις πριν δέκα χρόνια το κράτος ήταν στο χείλος του γκρεμού με σχεδόν μηδενικά ταμεία. Φαίνεται ότι κάποιοι από εμάς ξεχνάνε πολύ εύκολα ή ίσως δεν αντιλαμβάνονται ότι η όποια πιθανή διαπραγμάτευση για το Κυπριακό είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με μια σταθερή και ισχυρή οικονομία.

Έχουμε μάθει να ανεχόμαστε μια στρεβλωτική κατάσταση διαχωρισμού σε υπαλλήλους δύο ταχυτήτων. Από τη μια, έχουμε μια άρχουσα ελίτ κατηγορία δημόσιων υπαλλήλων και από την άλλη τους κοινούς θνητούς στα χαμηλά δώματα του δημόσιου και τους εργαζόμενους για τον κατώτατο βασικό μισθό στον ιδιωτικό τομέα. Ακόμα και στο επίμαχο θέμα καθορισμού της ΑΤΑ, η απουσία κλιμακωτής τιμαριθμικής αναπροσαρμογής φαίνεται να μεγαλώνει το χάσμα των δύο αυτών κατηγοριών. Την ίδια στιγμή που και οι δύο κατηγορίες αντιμετωπίζουν ακριβώς τις ίδιες αυξήσεις σε όλα τα καταναλωτικά αγαθά, σε υπηρεσίες, νομίζω ότι είναι λογικό, αλλά και ανθρώπινο, να στηρίζουμε πρώτα αυτούς που δυσκολεύονται να βγάλουν τον μήνα.

Σε μια χώρα που το κρατικό μισθολόγιο αποτελεί την υψηλότερη κατηγορία δαπανών περιμένουμε, το λιγότερο, άμεση ανταπόκριση και ποιοτική εξυπηρέτηση από τις κυβερνητικές υπηρεσίες. Αντ' αυτού, ο πολίτης εξακολουθεί να ταλαιπωρείται καθημερινά, χωρίς να παίρνει απαντήσεις σε απλά ερωτήματα. Ένα μεγάλο πρόβλημα που χρονίζει και το οποίο δεν βλέπουμε και να λύνεται είναι το γεγονός ότι δεν απαντούν τα τηλέφωνα οι κρατικές υπηρεσίες. Κάνεις αίτηση για κάποιο επίδομα -γιατί κάνεις την αίτηση, γιατί το δικαιούσαι, γιατί το έχεις άμεσα ανάγκη- περιμένεις μήνες για μια απάντηση, τους παίρνεις τηλέφωνο και απλά δεν απαντούν. Πας στα γραφεία τους και το μόνο που λαμβάνεις είναι απαξίωση και μερικές φορές και επιθετική συμπεριφορά. Το ίδιο ισχύει για αιτήματα όπως τις εκδόσεις πολεοδομικών και οικοδομικών αδειών, την έκδοση όρων ηλεκτροδότησης, την έκδοση τίτλων, πιστοποιητικών τελικής έγκρισης και τόσα άλλα. Άξιον απορίας είναι το πότε επιτέλους θα λειτουργήσουν οι υπηρεσίες μας, έστω στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης, της ευγένειας και εξυπηρέτησης του κόσμου.

Πραγματικά, απορώ μερικές φορές με τι κουράγιο ιδιωτικές επιχειρήσεις προχωρούν σε επενδύσεις στη χώρα μας, ξέροντας ότι η βιωσιμότητα και η πιθανή κερδοφορία της επένδυσής τους θα βρεθεί αντιμέτωπη με ακραία φαινόμενα γραφειοκρατίας και ευθυνοφοβίας ενός υδροκέφαλου κρατικού μηχανισμού.

Επιπρόσθετα, βιώνουμε έναν τραπεζικό τομέα που, ενώ έχει χαθεί σε χρονοβόρες και ατέρμονες διαδικασίες για εκπλήρωση ακόμα και των πιο απλών αιτημάτων, επωφελείται τα μέγιστα από την αύξηση των δανειστικών επιτοκίων, χωρίς τον όποιο περιορισμό από πλευράς Υπουργείου Οικονομικών, που απλά παρακολουθεί αμήχανα και περιορίζεται σε παρακάλια και εκκλήσεις. Κάπως έτσι ο κάθε πολίτης και η κάθε επιχείρηση είδαν τις δόσεις τους να αυξάνονται, βάζοντας σε άμεσο κίνδυνο τη βιωσιμότητά τους. Τώρα που ο πληθωρισμός έχει ήδη υποχωρήσει, δεν λέει κανένας τίποτα ούτε για μείωση επιτοκίων ούτε καν ακούμε το παραμικρό από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η καθημερινότητα για τον απλό πολίτη είναι ένας δυσβάσταχτος αγώνας επιβίωσης. Η κυπριακή οικογένεια φιλότιμα, αλλά εξαιρετικά δύσκολα, δίνει έναν συνεχιζόμενο αγώνα για επιβίωση, απέναντι στις πολύ υψηλές χρεώσεις της ενέργειας, των καυσίμων του καλαθιού του νοικοκυριού και τα σταθερά αυξημένα δανειστικά επιτόκια. Επιπρόσθετα, καλείται να συνεχίσει να πληρώνει την καθυστέρηση και την αμέλεια της εκάστοτε κυβέρνησης, αφού η απουσία έγκαιρων ενεργειών για επίτευξη στόχων, που είχαν τεθεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια, έχει οδηγήσει τους πλείστους πολίτες σε ένα ατέρμονο κρεσέντο δυσκολιών και σκληρής επιβίωσης. Τρανό παράδειγμα η μη έγκαιρη απεξάρτηση από τα συμβατικά καύσιμα για παραγωγή ενέργειας, με αποτέλεσμα την επιβάρυνση του κάθε καταναλωτή με εκατομμύρια από τη δημοπράτηση των αέριων ρύπων, ένα ποσό που αυξάνεται σημαντικά κάθε χρόνο. Σκεφτείτε απλά πόσα έργα θα μπορούσαμε να εκπληρώσουμε, αν εξοικονομούσαμε σχεδόν τα €300 εκατομ. που θα χρειαστεί να πληρώσει ο κόσμος για το 2024.

Η ίδια και ακόμη χειρότερη καθυστέρηση συνεχίζεται στη μη εκπλήρωση των στόχων που έχουν τεθεί για τις μεταφορές, τη μη επέκταση του δικτύου της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου, την αναγκαιότητα διατήρησης και χρήσης του άκρως ρυπογόνου σταθμού στη Δεκέλεια, καθώς και την απουσία συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, όπως πάντα, με το σχετικό συνεπακόλουθο κόστος που θα ακολουθήσει τα επόμενα χρόνια. Θετικό βήμα αποτελεί η εξαγγελία για το σχέδιο «Φωτοβολταϊκά για Όλους», ένα σχέδιο που φαίνεται να κινείται προς την ορθή κατεύθυνση, αφού η μη καταβολή προκαταβολής για εγκατάσταση οικιακών φωτοβολταϊκών και η διευθέτηση του συνολικού κόστους μέσω δόσεων που προκύπτουν από την εξοικονόμηση ενέργειας ευκολύνουν τη γενικότερη μετάβαση στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ελπίζω να είναι πλέον κατανοητό σε όλους ότι ο ορθολογικός τρόπος ανάπτυξης των ΑΠΕ είναι η εγκατάστασή τους στην πηγή κατανάλωσης και όχι η εμμονή αδειοδοτήσεων φωτοβολταϊκών πάρκων σε δασώδεις εκτάσεις και εύφορα γεωργικά εδάφη. Είναι πραγματικά κρίμα να κόβονται χιλιάδες δέντρα και να τσιμεντώνονται μεγάλες εκτάσεις γεωργικής γης για δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων με αποτέλεσμα τον κατακερματισμό της ακάλυπτης γης και την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Ειδικά αναφερόμενος στο περιβάλλον, μετά λύπης βιώσαμε τις τελευταίες μέρες πολύ τραγικά γεγονότα στον Ακάμα, την τελευταία μεγάλη παράκτια περιοχή στην Κύπρο που παραμένει παρθένα και μια από τις λίγες σημαντικές περιοχές σε ολόκληρη τη Μεσόγειο. Θέλετε να το πείτε «έλλειψη συντονισμού», «λάθος μελέτες και χειρισμοί», «πορίσματα χωρίς ευθύνες», ό,τι και να ισχύει, όλοι είδαμε να ξεφυτρώνει ένα τσιμεντένιο έκτρωμα στον Ακάμα. Πραγματικά είναι να διερωτάται κανείς πώς μπόρεσαν να καταστρέψουν ό,τι πιο αγνό, άγριο και ακάμωτο έχει ο τόπος μας, ανοίγοντας πελώριους δρόμους και κτίζοντας τσιμεντένιους τοίχους. Τρέμω στην ιδέα για το τι θα ακολουθήσει μετά από αυτό! Οφείλουμε να σταθούμε απέναντι από τέτοια έργα και απέναντι από τέτοιες πολιτικές ενέργειες, προασπιζόμενοι τη γη που καλούμαστε να αφήσουμε στην επόμενη γενιά τόσο αγνή και τόσο πράσινη όπως τη βρήκε η προηγούμενη γενιά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχω αφήσει τελευταία τα πρόσφατα νομοσχέδια και προτάσεις νόμου που αφορούν το πλαίσιο των εκπονήσεων, τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου και τη σύσταση των δικαστηρίων ειδικής δικαιοδοσίας. Κάποιοι, επικαλούμενοι τις πρόσφατες αλλαγές σε συνδυασμό με την εφαρμογή του σχεδίου «Ενοίκιο Έναντι Δόσης», έχουν αποφασίσει ότι έχουμε τελειώσει με τα θέματα δανειοληπτών και πιστωτών. Μακάρι πραγματικά να μπορούσα να πω ότι υιοθετώ τη δική τους αισιοδοξία, αλλά δυστυχώς θα ήταν ένα μεγάλο ψέμα. Το θέμα αυτό θα τελειώσει με δίκαιο, αλλά και ηθικό τρόπο, όταν φτάσουμε στο σημείο όπου η άμεση και αποτελεσματική προσφυγή στη δικαιοσύνη για καθορισμό του νόμιμου ποσού οφειλής θα προηγείται του όποιου πλειστηριασμού ή γενικότερα της οποιας πιθανής θεραπείας. Αυτό ακριβώς προνοείται και εφαρμόζεται σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται στην εκδίκαση των δικαστικών υποθέσεων δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία για τη διαιώνιση μιας στρεβλωτικής διαδικασίας που ψηφίστηκε το 2018, όπως λύση δεν αποτελεί ο διαχωρισμός των ατόμων που θα αποταθούν στα ειδικά δικαστήρια σε τυχερούς και άτυχους βάσει της αγοραίας αξίας του σπιτιού τους.

Όσον αφορά το σχέδιο «Ενοίκιο Έναντι Δόσης», ελπίζω πραγματικά να δουλέψει ως ένα ύστατο μέτρο προστασίας της πρώτης κατοικίας, έστω για έναν μικρό αριθμό ατόμων, αφού ο καθορισμός της αγοραίας αξίας των €250.000 θα αφήσει στο έλεος των πιστωτών αρκετές οικογένειες που κοιμούνται και ξυπνούν με το άγχος αυτό τα τελευταία δέκα χρόνια.

Προσπαθώντας πάντα να είμαι όσο πιο δίκαιος μπορώ, θα αναγνωρίσω ότι τα μέτρα αυτά, αν και αποσπασματικά και με μεγάλη καθυστέρηση, είναι ένα μικρό αλλά θετικό βήμα, που δεν είχαμε δει από την

προηγούμενη κυβέρνηση. Να είμαστε όμως απόλυτα ξεκάθαροι και ειλικρινείς τόσο με τον εαυτό μας, αλλά και με τον κόσμο γενικότερα. Τα μέτρα αυτά αντιπροσωπεύουν την πρόθεση της παρούσας κυβέρνησης να λύσει το πρόβλημα και ως τέτοια φέρουν και την αποκλειστική ευθύνη. Υποθέτω ότι το όποιο αποτέλεσμα θα κριθεί και θα διαφανεί τους επόμενους μήνες.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχοντας αναφέρει τα πιο πάνω και μετά από σοβαρό προβληματισμό, αν και έχουμε αναγνωρίσει όλα τα θετικά στοιχεία που συμπεριλαμβάνει ο φεινός κρατικός προϋπολογισμός, νιώθουμε ότι η κυβέρνηση δεν έχει φτάσει ακόμη στο επιθυμητό σημείο της ανθρωποκεντρικής προσέγγισης, όχι για τα δικά μας τουλάχιστον δεδομένα. Για σήμερα θα περιοριστούμε στην καταψήφισή του, γιατί πιστεύουμε ότι μπορείτε και καλύτερα. Οι πόρτες μας παραμένουν πάντα ανοιχτές για διαβούλευση και συνδιαμόρφωση του επόμενου προϋπολογισμού, όποτε εσείς το κρίνετε αναγκαίο.

Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω πρωτίστως την πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών κ. Ερωτοκρίτου, αλλά και τους υπόλοιπους συναδέλφους, για το πολύ καλό κλίμα που επικράτησε κατά τη διάρκεια της εξέτασης του κρατικού προϋπολογισμού, σε μια αρκετά πειστική περίοδο για όλους. Να ευχαριστήσω επίσης τη γενική διευθύντρια της Βουλής, το γραμματειακό προσωπικό της επιτροπής Οικονομικών για τον άψογο συντονισμό τους, καθώς και τον δικό μου κοινοβουλευτικό συνεργάτη και πάνω από όλα καλό φίλο Γιώργο Ηλιάδη για την ανεκτίμητη βοήθειά του.

Εύχομαι σε όλους καλά Χριστούγεννα, μια καλή νέα χρονιά με υγεία πάνω από όλα και λευτεριά για την Κύπρο μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Αλέκος Τρυφωνίδης εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης.

Αντιλαμβάνομαι ότι γίνονται συνεννοήσεις για τις τροπολογίες. Όσο πιο αθόρυβα μπορείτε, με σεβασμό πάντοτε στον ομιλητή ή την ομιλήτρια.

Κύριε Τρυφωνίδη.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση και η ψήφιση του κρατικού προϋπολογισμού αποτελεί την κορυφαία πολιτική και πολιτειακή πράξη για το κοινοβούλιό μας. Οι θέσεις και οι πολιτικές που μας εκφράζουν ως Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία είναι ταυτισμένες με τη φιλοσοφία μας, αυτή του αυθεντικού κέντρου που πολιτεύεται υπεύθυνα, δημιουργικά, συναινετικά και που βρίσκεται έμπρακτα κοντά στον πολίτη. Θέσεις και πολιτικές με στόχευση στην προστασία των μεσαίων και χαμηλών στρωμάτων των πολιτών και το ανθρωποκεντρικό μικτό σύστημα οικονομίας.

Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι ο πρώτος προϋπολογισμός που έχει ετοιμαστεί και κατατεθεί από την κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη. Διαφαίνεται ότι οι βασικές κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής του κυβερνητικού προγράμματος, για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός του προϋπολογισμού, συγκλίνουν με τη δική μας φιλοσοφία, γι' αυτό και επαναβεβαιώνουμε μέσα από διάλογο τη συναίνεση και με εισηγήσεις και προτάσεις μας ότι θα συνεχίσουμε να συμβάλλουμε θετικά, εποικοδομητικά για την επίτευξη και την υλοποίηση του προϋπολογισμού.

Οι δημοσιονομικές προβλέψεις για το 2024, η φθινοπωρινή αξιολόγηση από την Κομισιόν και τους οίκους αξιολόγησης επιβεβαιώνουν και αποδεικνύουν την πρόοδο που έχει σημειώσει η χώρα μας και η κυπριακή οικονομία, παρ' όλες τις προκλήσεις που γίνονται διεθνώς. Ως κράτος όμως οφείλουμε να βρισκόμαστε σε εγρήγορση, γιατί υπάρχουν απρόβλεπτες και αβέβαιες καταστάσεις λόγω των πολέμων στην Ουκρανία και στη γειτονιά μας. Η συνέχιση των κυρώσεων, η αύξηση των επιτοκίων, η πορεία του τουρισμού και οι αυξανόμενες μη αναμενόμενες δαπάνες του ΓΕΣΥ και οι μεταναστευτικές ροές, από την άλλη, μαζί με την αύξηση των επιτοκίων αποτελούν λόγους που πρέπει να είμαστε συνεχώς σε εγρήγορση, για να μη διαταραχθεί η δημοσιονομική σταθερότητα και να παραμείνουν οι δημοσιονομικές προβλέψεις όπως προβλέπονται.

Είναι με ιδιαίτερη ικανοποίηση που μαζί με τη δική μας συμβολή έχουν παρθεί μέτρα για την ακρίβια ύψους €200 εκατομ. τους τελευταίους μήνες, όπως η μείωση του φόρου κατανάλωσης των καυσίμων και άλλα πολλά. Σημειώνουμε ότι -και με τη δική μας παρέμβαση- στο πετρέλαιο θέρμανσης μειώθηκε ο φόρος από τις 15 Νοεμβρίου, λόγω του κρύου που άρχισε να συμβαίνει στις ορεινές κοινότητές μας.

Ένα δεύτερο θέμα, το στεγαστικό, είναι ένα τεράστιο θέμα για τη νεολαία μας, για τα νεαρά ζευγάρια που αναγκάζονται μέχρι και στα κατεχόμενα να ενοικιάζουν τα νεαρά ζευγάρια, ακόμα και ηλικιωμένοι και φοιτητές, για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στην ακρίβια των τιμών. Έχουμε στηρίξει και η κυβέρνηση εξάγγειλε μέτρα προς τη θετική κατεύθυνση με αύξηση των στεγαστικών σχεδίων και των δαπανών. Όμως, εδώ θέλω να σημειώσω κάποιες παρατηρήσεις που σε συνεργασία μαζί με την κυβέρνηση θα προσπαθήσουμε αυτά τα σχέδια να γίνουν πιο προσιτά, όπως το θέμα του ορίου ηλικίας των 41 ετών, όπως το θέμα της αγροτικής γης, που μπορείς να κτίσεις, αλλά δεν μπορείς να πάρεις επιχορήγηση, όπως το θέμα του αναδασμού, αλλά και το τελευταίο που είναι εξαιρετικά σημαντικό, τα κριτήρια με τα όρια με τους μισθούς των ενδιαφερομένων. Έστω και €1 να το ξεπεράσεις, απορρίπτεται η αίτηση. Εμείς προτείναμε να υπάρχει μία διακύμανση του 5%-10% εκεί, γιατί μπορεί στις €50.000 και €1 να απορρίπτεται η αίτηση του συμπολίτη μας που θέλει να κατοικήσει στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

Τις τελευταίες μέρες είχαμε μια σημαντική εξέλιξη, όπου είχαμε πρωταγωνιστήσει ως Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία, σε σχέση με τη μισθοδοσία και με την επιταχυνόμενη ανέλιξη των χαμηλόμισθων δημοσίων υπαλλήλων. Να σημειώσω εδώ ότι με τη δική μας συμβολή και εισήγηση επιτεύχθηκε η συμφωνία των 18 χρόνων, όμως θα συνεχίσουμε -και είναι δημόσια δέσμευση- και θα αγωνιστούμε για κάλυψη και των υπόλοιπων υπαλλήλων της, που δεν λογαριάζονται τα χρόνια τους από την Α1 κλίμακα, γιατί εδώ θέλω να σημειώσω ότι αυτός ο κόσμος, τα 1 300 άτομα υπηρετούν σε σημαντικά πόστα στη δημόσια υπηρεσία και είμαι αισιόδοξος ότι σε συνεργασία με την κυβέρνηση θα βρούμε εκείνη τη χρυσή τομή που να ικανοποιηθούν και αυτοί οι συμπολίτες μας, που είναι οι τελευταίοι χαμηλόμισθοι.

Ένα τρίτο σημαντικό θέμα, που πάλι ως Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία έχουμε πρωτοστατήσει, είναι η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Και τα δύο νομοσχέδια και οι δύο προτάσεις νόμου που έχουμε ψηφίσει πριν μερικές μέρες είναι με δική μας εισήγηση και σε συνεργασία και με τα κόμματα που συμμετέχουν στην κυβέρνηση, αλλά και με τις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις, γιατί δεν μηδενίζω την προσπάθεια όλων, και των δύο μεγάλων κομμάτων της αντιπολίτευσης και των υπόλοιπων κομμάτων. Προτάξαμε και δώσαμε λύση με την εξωδικαστική παρέμβαση και τη διεύρυνση των εξουσιών του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, για να μπορούν οι πολίτες με συγκεκριμένη διαδικασία να αποτείνονται και να βρίσκουν -ο Επίτροπος- τις υπερχρεώσεις και τις καταχρηστικές ρήτρες στα δάνεια. Να σημειώσω εδώ ότι, αν οι εταιρείες διαχείρισης διαφωνούν, θα συνεχίζει να αναστέλλεται η εκποίηση.

Διάφοροι συνάδελφοι είπαν ότι δεν τελειώσαμε. Ναι, δεν τελειώσαμε. Κάναμε μια αρχή για την εξισορρόπηση της σχέσης δανειοληπτών και τραπεζών και εταιρειών διαχείρισης και εδώ είμαστε να παρακολουθούμε τις ελλείψεις, αν θέλετε, τα προβλήματα που θα ανακύψουν, για να διορθώσουμε την όλη πορεία, ούτως ώστε αυτή η μεγάλη γάγγραινα των μη εξυπηρετούμενων δανείων να αρχίσει να μικραίνει και να μην είναι ως δαμόκλειος σπάθη πάνω από τα κεφάλια των πολιτών, αλλά και πάνω από την οικονομία του τόπου μας.

Αναφορικά με το κράτος πρόνοιας, έγιναν και γίνονται και αυτή τη στιγμή που μιλούμε σημαντικές προσπάθειες, ούτως ώστε το κράτος πρόνοιας να είναι κοντά στον πολίτη. Απομένουν ακόμα πολλά να γίνουν και οι εισηγήσεις μας είναι συγκεκριμένες, ούτως ώστε τα διάφορα τμήματα που μπορούν να αποταθούν οι πολίτες να αποτείνονται και γρήγορα και με ευκολία, για να μπορούν να παίρνουν το επίδομα που απαιτείται σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Να σημειώσω εδώ μετά από πολλές προσπάθειες και σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Πρόνοιας την τελευταία ψήφιση του νόμου για την επικαρπία που αφορούσε τους ανάπηρους, ούτως ώστε να μη λογαριάζεται σπίτι που αποκτάται με επικαρπία από τους γονείς στον ανάπηρο ή στο παιδί του. Εδώ να αναφέρω ότι αναμένουμε από το Υφυπουργείο Πρόνοιας ένα συνολικό νομοσχέδιο, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν όλες οι στρεβλώσεις που αφορούν τα επιδόματα και ιδίως τα επιδόματα των αναπήρων. Και εδώ έχουμε καταθέσει εισηγήσεις και θα συμβάλουμε εποικοδομητικά.

Αναφορικά με την παιδεία και την εκπαίδευσή μας, που αφορά το μέλλον των παιδιών μας, το μέλλον του τόπου μας, να σημειώσω ότι είναι ένα από τα πρώτα, αν θέλετε, το πρώτο θέμα που ιεραρχεί η κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη. Έχουν γίνει αρκετά, αλλάξαμε το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών, αντιμετωπίσαμε το θέμα της αγοράς εργασίας από τους εκπαιδευτικούς και έπονται αρκετά που θα αντιμετωπίσουμε, όπως την ειδική εκπαίδευση, που έχει εξαγγελθεί αναδιάρθρωση όλης της ειδικής εκπαίδευσης, την αναβάθμιση των συνοδών και πολλά άλλα, γιατί αποτελούν για όλους μας, για όλη την κοινωνία ντροπή όσα εφαρμόζονται αυτή τη στιγμή και η αντιμετώπιση των παιδιών με αναπηρίες.

Όσον αφορά τον πολιτισμό, που και εδώ με τη δημιουργία του Υφυπουργείου Πολιτισμού δίνεται η τεράστια σημασία από την κυβέρνηση, συμβάλλουμε εποικοδομητικά, ούτως ώστε να στηθούν όλες εκείνες οι αναγκαίες δομές, για να επιχορηγείται ο πολιτισμός και οι καλλιτέχνες μας να πάρουν τη θέση που τους αξίζει. Αναμένουμε και έχω ακούσει πριν λίγο την υφυπουργό που έλεγε ότι το νομοσχέδιο για κατοχύρωση των καλλιτεχνών είναι στο τελικό στάδιο και θα γίνει η αναγκαία διαβούλευση, για να μπορεί να έρθει στη Βουλή και το ψήφισμα.

Δημογραφικό. Ακόμα ένα τεράστιο θέμα πάνω από την πατρίδα μας. Υπάρχουν συγκεκριμένες εισηγήσεις όσον αφορά την προδημοτική, τα νηπιαγωγεία, τους χώρους φύλαξης, αλλά επιβάλλεται να δώσουμε ως κράτος μία ουσιαστική συμβολή για αντιμετώπιση του δημογραφικού. Και αναμένουμε και από τον Υπουργό Εργασίας την σύγκληση του φορέα δημογραφικής πολιτικής, ούτως ώστε όλα τα υπουργεία να καταθέσουν τις απόψεις, για να πάρουμε τις ανάλογες αποφάσεις, γιατί το 1,3%, που έχουν φτάσει οι γεννήσεις, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα.

Αναφορικά με την αμυντική θωράκιση, χαιρετίζουμε τα εξοπλιστικά προγράμματα που υπάρχουν. Υπάρχει σοβαρότατο πεδίο βελτίωσης και αναμένουμε από την κυβέρνηση και εδώ θα συμβάλουμε θετικά, ούτως ώστε σταδιακά αλλά σε σύντομο διάστημα να φτάσουμε το 2% στα εξοπλιστικά προγράμματα του συνολικού προϋπολογισμού, ως ήταν και η δέσμευση του Προέδρου. Την ίδια ώρα και εδώ στην επιτροπή Άμυνας υπάρχει μία συλλογική βούληση άμεσα να αντιμετωπιστούν θέματα της αναβάθμισης των ΣΥΟΠ, τα προβλήματα των συμβασιούχων υπαξιωματικών και των υπόλοιπων υπαξιωματικών, αλλά και να δώσουμε μία αξιοπρεπή λύση στο θέμα των υπαξιωματικών γυναικών που ταλανίζει χρόνια την κοινωνία μας και αισιοδοξώ φέτος ότι θα λήξει με αξιοπρέπεια και αυτό το θέμα.

Αναφορικά με τις προκλήσεις και την εισβολή των Τούρκων στη Νεκρή Ζώνη, στηρίζουμε τα μέτρα ασφάλειας που έχουν παρθεί, αλλά θα αναμένουμε και την ενημέρωση σε κλειστή συνεδρία, ούτως ώστε οι πολίτες μας στον Άγιο Δομέτιο, στην Πύλα, στη Δερύνεια να νιώθουν την ασφάλεια που πρέπει να νιώθουν.

Επιπρόσθετα, στην επαρχία Λευκωσίας γίνονται σημαντικά έργα τόσο για ανάπτυξη της εντός των τειχών πόλης, αλλά και πολλά άλλα έργα που τροχοδρομήθηκαν από την προηγούμενη κυβέρνηση και τώρα τροχοδρομούνται και άλλα. Σε λίγους μήνες θα τελειώσει το Κέντρο Υγείας στο Ακάκι, οι αυτοκινητόδρομοι Λευκωσίας-Σολέας και Λευκωσίας-Παλαιχωρίου. Ακόμα και σήμερα, μιλώντας με τον υπουργό Συγκοινωνιών, επεξεργάζονται προτάσεις, ούτως ώστε να επιστευσθεί το δεύτερο κομμάτι του αυτοκινητόδρομου και με συμβολή του προέδρου και των μελών της επιτροπής Μεταφορών, ούτως ώστε το δεύτερο κομμάτι Ακακίου-Αστρομερίτη να επιστευσθεί εκεί που είναι το μεγάλο πρόβλημα.

Επιπρόσθετα, για την επαρχία Λευκωσίας θα αγωνιστούμε έτσι με πολύ σθένος, για να πετύχουμε την αναβάθμιση των Κέντρων Υγείας του Πεδουλά, της Ευρύχου, του Νοσοκομείου Τρόδους. Αναμένω και είμαι αισιόδοξος ότι θα τελειώσει το θέμα αισίως στον συμπληρωματικό προϋπολογισμό, ως ήταν η υπόσχεση του Υπουργού Οικονομικών. Και να μπουν τα πρώτα κονδύλια για το ελικοδρόμιο Σολιάς επιτέλους, γιατί, αγαπητοί μου και, παρακαλώ κυρία Πρόεδρε, τελειώνω, εάν δεν μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις φωτιές την ώρα που γίνονται με το ελικοδρόμιο που θα γίνει στη Σολιά, δηλαδή την άμεση πυρόσβεση, θα υπάρχει ο κίνδυνος να χάσουμε όλο το Τρόδος και μετά θα τα χάσουμε όλα, αν χαθεί όλο το Τρόδος.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Στη Λινού θα γίνει δίπλα από τον φράχτη!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Τρυφωνίδη, μην απαντάτε. Ολοκληρώστε, έχετε ήδη ξεπεράσει τα δύο λεπτά.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Τελειώνοντας, αναμένουμε και την ενιαία νομοθεσία που θα αφορά την Τηλλυρία, για να αντιμετωπίσουμε το σοβαρό θέμα της φυγής από την περιοχή Τηλλυρίας, ούτως ώστε για σοβαρούς εθνικούς λόγους να διατηρήσουμε την περιοχή Τηλλυρίας. Τέλος, κυρία Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, θα ξανααναφέρω ότι εμείς ως Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία σε συνεργασία με όλες τις πολιτικές δυνάμεις εποικοδομητικά και συναινετικά θα συμβάλουμε καθημερινώς για την υλοποίηση του προϋπολογισμού και επίτευξη των στόχων πάντα για το καλό της κοινωνίας και των πολιτών.

Θέλω να ευχαριστήσω σε αυτό το στάδιο την πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών, καθώς και τη γραμματεία για την άσογη συνεργασία που είχαμε αυτό τον χρόνο, για να έχουμε εδώ τον προϋπολογισμό και πολλά άλλα νομοθετήματα, τη διεύθυνση και όλο το προσωπικό της Βουλής, τους συνεργάτες της ομάδας, αλλά και τους συνεργάτες όλων των βουλευτών για τη συνεργασία, όλους εσάς για τη συνεργασία, για να είμαστε σήμερα εδώ.

Και καλά Χριστούγεννα και ευτυχισμένο το νέο έτος και με απελευθερωμένη την πατρίδα μας!

Ευχαριστώ και με υγεία σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και καλή συνεργασία.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Ναι, κυρία Πρόεδρε, εκτός χρόνου θα μου επιτρέψετε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κύριε Τρυφωνίδη, δεν θα σας επιτρέψω.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Είναι για σας!

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ησυχία, παρακαλώ! Ελάτε, ολοκληρώστε.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Έχω δεχτεί μία παράκληση από μία απλή εργαζόμενη. Να προσέχουμε και να μη θυμώνουμε και να μη βασανίζουμε την Πρόεδρο της Βουλής!

(Γέλια)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν με βασανίζετε, ευχαριστώ!

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Όφειλα να το αναφέρω δημοσίως, γιατί έτσι δεσμεύτηκα.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Έπιασες την ψήφο πάλε!

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Ευχαριστώ!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να είστε καλά, καλέ μου συνάδελφε, και σας ευχαριστώ. Είναι τιμή μου και χαρά μου να βρίσκομαι εδώ και ευχαριστώ όλους για τη συνεργασία.

Θα συνεχίσουμε τώρα με τον κ. Ηλία Μυριάνθους εκ μέρους της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Η πραγματικότητα είναι ότι έχετε δίκαιο, το ξεπέρασε, αλλά πραγματικά από εδώ, στο προεδρείο, είναι πολύ δύσκολο κάποιος να συγκεντρωθεί, όταν υπάρχει το βουητό από κάτω. Ανπλαμβάνομαι ότι γίνονται διεργασίες για τις τροπολογίες. Όσο πιο αθόρυβα μπορείτε, γιατί κάποιιοι συνάδελφοι δεν ακολουθούν μόνο το γραπτό τους κείμενο, μιλούν εκ του προχείρου. Να τους σεβαστούμε.

Ελάτε, κύριε Μυριάνθους.

ΗΛΙΑΣ ΜΥΡΙΑΝΘΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024 γίνεται κάτω από το βάρος των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που συνεχίζει να προκαλεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, αλλά και την αβεβαιότητα που δημιουργεί ο πόλεμος στη Γάζα, που συνθέτουν ένα οικονομικά ρευστό γεωπολιτικό περιβάλλον. Παρ' όλο που το 2023 υπήρξε μια θετική ανάπτυξη της οικονομίας με τα δημόσια οικονομικά να βελτιώνονται σημαντικά σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, στα οποία η πανδημία άφησε έντονα το αρνητικό της στίγμα, την ίδια στιγμή υπάρχει μια επιφύλαξη κατά πόσο το ρευστό γεωπολιτικό περιβάλλον θα επηρεάσει την οικονομία μας.

Είναι γεγονός ότι οι εξελίξεις τα τελευταία χρόνια έχουν φέρει στην επιφάνεια τις χρόνιες αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας. Αδυναμίες τις οποίες από την πλευρά της ΕΔΕΚ υποδεικνύαμε επανειλημμένως στις εκάστοτε κυβερνήσεις. Για μια ακόμα φορά ο προϋπολογισμός του κράτους έχει να διαχειριστεί το πρόβλημα των ανελαστικών δαπανών, που είναι ένα μεγάλο μέρος του το κρατικό μισθολόγιο, του οποίου η δαπάνη περιορίζει σημαντικά τα κονδύλια για την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Παρ' όλα αυτά, θεωρούμε θετικό το γεγονός ότι στον προϋπολογισμό του 2024 οι αναπτυξιακές δαπάνες είναι αυξημένες κατά 15%, όπως και οι κοινωνικές παροχές κατά 14%. Θετικό επίσης θεωρούμε το ότι έχουν ξεκινήσει και οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή μελέτης για τον εξορθολογισμό του κρατικού μισθολογίου. Με ικανοποίηση λοιπόν βλέπουμε το 2024 αυτές οι εισηγήσεις μας να ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό, ο οποίος, κατά την άποψή μας, δημιουργεί τις συνθήκες για ένα πιο κοινωνικά δίκαιο κράτος.

Αναμφίβολα, δεν θεωρούμε ότι μέσα στον πρώτο προϋπολογισμό της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη θα λυθούν όλα τα κοινωνικά προβλήματα, ούτε και τρέφουμε ψευδαισθήσεις ότι χρόνιες στρεβλώσεις της οικονομίας θα διορθωθούν από τη μια μέρα στην άλλη. Αυτό όμως που σημειώνουμε είναι ότι στα πρώτα βήματα αυτής της κυβέρνησης έγιναν κινήσεις προς τα μπρος και σε αυτό συνηγορεί το γεγονός της αύξησης της κατώτατης σύνταξης, της μερικής παραχώρησης της ΑΤΑ, αλλά και η σημερινή συμφωνία για την αύξηση του κατώτατου μισθού, για την οποία και εκφράζουμε την ικανοποίησή μας και τη χαιρετίζουμε.

Είναι εμφανές ότι τόσο σε μακροοικονομικό όσο και σε μικροοικονομικό επίπεδο ο τουριστικός τομέας το 2023 παρουσίασε αισθητή άνοδο με αύξηση περίπου 30%, γεγονός που βελτίωσε σημαντικά τα δημόσια οικονομικά. Την ίδια ώρα διαφαίνεται να υπάρχει θετική εξέλιξη και για τις επιδόσεις που αναμένεται να καταγράψει το 2024, που, αν όντως επαληθευτούν οι προβλέψεις, θα ενισχύσουν ακόμα περισσότερο τα δημόσια ταμεία, δίνοντας τη δυνατότητα στην κυβέρνηση για ακόμα περισσότερο κοινωνικό μέρισμα.

Ο κατασκευαστικός τομέας το 2023, παρ' όλα τα προβλήματα που προέκυψαν, κινήθηκε σχεδόν στα ίδια επίπεδα με το 2022. Οι προβλέψεις όμως δεν φαίνονται να είναι αισιόδοξες στο μέλλον, λόγω κυρίως του αυξημένου κόστους ανέγερσης, το οποίο κυμάνθηκε μέχρι και 35% πιο πάνω, επιβαρύνοντας τόσο τους κατασκευαστές όσο και τους αγοραστές. Ο πόλεμος στην Ουκρανία δυστυχώς επέφερε μια σοβαρή αύξηση του ενεργειακού κόστους, το οποίο συνεπακόλουθα οδήγησε σε σημαντικές πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες σε συνδυασμό με την αύξηση του εργατικού κόστους, την έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, την αύξηση των επιτοκίων, αλλά και τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά για την απόκτηση κατοικίας, δημιουργούν ένα αβέβαιο περιβάλλον στον τομέα αυτό. Αναμφίβολα, δεν αναμένουμε άμεσα ριζικές αλλαγές στο αναπτυξιακό μας μοντέλο, αλλά θεωρούμε ότι μέσα από την απορρόφηση κονδυλίων από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχουμε την ευκαιρία να δημιουργήσουμε μια ανθεκτική οικονομία προσανατολισμένη στην πράσινη και ψηφιακή ανάπτυξη, ώστε η κυπριακή οικονομία να επεκταθεί και σε νέους καινοτόμους και υψηλής τεχνολογίας τομείς.

Η μετάβαση σε ενεργειακά συστήματα χαμηλών εκπομπών άνθρακα παραμένει ασφαλώς σημαντική πρόκληση, καθώς αφορά το κόστος αυτής της φιλόδοξης προσπάθειας. Για μια πλήρη και επιτυχή μετάβαση όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν τεράστιες επενδύσεις σε νέες υποδομές και σε τεχνολογίες ζωτικής σημασίας. Τα ευρωπαϊκά περιφερειακά ταμεία έχουν αποδειχθεί πολύτιμα εργαλεία για την εφαρμογή των εθνικών μας πολιτικών στον τομέα της πράσινης ενέργειας και της ενεργειακής μετάβασης μέχρι στιγμής. Ομοίως, τα επόμενα χρόνια αναμένεται ότι τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διαδραματίσουν πιο κρίσιμο ρόλο στην παροχή των απαραίτητων χρηματοδοτικών πόρων για την ενεργειακή μας μετάβαση.

Όστόσο, παρά τις συλλογικές ισχυρές δεσμεύσεις μας για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρωπαϊκή Ένωση, όλοι πρέπει να διασφαλίσουμε μια διαφανή μετάβαση. Υπό αυτό το πρίσμα λοιπόν, ως εκπρόσωποι των πολιτών θα πρέπει να εστιάσουμε εξίσου στην ανάγκη για μια δίκαιη μετάβαση για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε κοινωνικής και οικονομικής αναταραχής που μπορεί να προκληθεί κατά τη διάρκεια αυτή. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι θα απαιτηθούν κεφάλαια, προκειμένου να προβλεφθεί η μεταβατική βοήθεια σε εκείνα τα νοικοκυριά που θα επηρεαστούν. Επιπλέον, η χρηματοδότηση θα πρέπει να εστιάζει εξίσου στην ενδυνάμωση των πολιτών που δεν έχουν τα οικονομικά μέσα και την ικανότητα να πραγματοποιήσουν επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή στην ενεργειακή απόδοση με βάση τους δικούς τους πόρους. Και ακριβώς εδώ θα ήθελα να χαιρετίσω την υιοθέτηση και υλοποίηση από την κυβέρνηση των εισηγήσεων της ΕΔΕΚ για τα «Φωτοβολταϊκά για Όλους», σχέδιο το οποίο θεωρούμε ότι πρέπει να είναι σε συνεχή βελτίωση. Την ίδια ώρα θεωρούμε ότι θα πρέπει να εκπονηθούν παρόμοια γενναιόδωρα σχέδια για την ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών των νοικοκυριών με ασθενέστερα οικονομικά εισοδήματα.

Υπό αυτό το πρίσμα η επίμονη ανησυχία είναι πώς θα διασφαλίσουμε ότι τόσο οι οικονομικοί πόροι όσο και η προσφορά τροφίμων είναι εξίσου οικονομικά προσβάσιμα για όλους τους πολίτες. Ως εκ τούτου, το κύριο μέλημα παραμένει για το πώς μπορούμε να επιτύχουμε μια συλλογική πράσινη μετάβαση, χωρίς να δημιουργήσουμε κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικές αναταραχές, με στόχο να γεφυρώσουμε το χάσμα που υπάρχει σήμερα μεταξύ πλούσιων και φτωχών νοικοκυριών. Η οικονομία έχει αξία όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους, το βιοτικό τους επίπεδο, την προστασία τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν και οικοδομούν συνθήκες κοινωνικής προστασίας. Την προστασία αυτή την έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα ευάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση, αλλά και σήμερα από τον πληθωρισμό.

Όπως φαίνεται από τις κρίσεις που περάσαμε και περνούμε τα τελευταία χρόνια, είναι αντιληπτό πως οι κρίσεις δεν έχουν μόνο επιπτώσεις, αλλά προσφέρουν και ευκαιρίες για ουσιαστικές αλλαγές και νέες αναπτύξεις. Μερικές δράσεις που θα μπορούσαν να προωθηθούν είναι η μείωση της γραφειοκρατίας και η αύξηση της παραγωγικότητας της δημόσιας υπηρεσίας με την επιτάχυνση της εισαγωγή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με την περαιτέρω ανάπτυξη του Υφυπουργείου Καινοτομίας. Η εκπόνηση σχεδίου για αξιοποίηση κρατικής γης και την ανέγερση νέων σύγχρονων κτιρίων, για να στεγασθούν κυβερνητικές υπηρεσίες και υπουργεία. Δεν δικαιολογείται το κράτος να ξοδεύει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο, για να τις στεγάζει σε ακατάλληλα υποστατικά.

Πρόσφατα ανακοινώθηκε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα στεγαστικής πολιτικής από την κυβέρνηση, στο οποίο περιλαμβάνονται και αρκετές προτάσεις και εισηγήσεις που κατάθεσε η ΕΔΕΚ. Το πρόγραμμα κινείται προς την ορθή κατεύθυνση και οι δράσεις ενίσχυσης των ορεινών και ημιορεινών περιοχών είναι πιο δελεαστικές σήμερα. Το σχέδιο χορηγιών «Ανακαινίζω-Ενοικιάζω», η αναθεώρηση πολεοδομικών κινήτρων, το σχέδιο προσπίτου ενοικίου του Κυπριακού Οργανισμού Ανάπτυξης Γης, το σχέδιο «Built to Rent», που βελτιώθηκε μέσα από τις σημερινές ανακοινώσεις του Υπουργού Εσωτερικών, το σχέδιο φοιτητικών εστιών, η αναθεώρηση σχεδίου διάθεσης οικοπέδων σε οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα είναι μερικά από τα σχέδια τα οποία θεωρούμε ότι κινούνται προς την ορθή κατεύθυνση και με βάση εισηγήσεις που είχαμε καταθέσει ως ΕΔΕΚ.

Η αναβάθμιση της οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης στην επενδυτική βαθμίδα είναι εξέλιξη που θα λειτουργήσει σίγουρα θετικά στην ανάπτυξη της οικονομίας τα επόμενα χρόνια. Την ίδια στιγμή είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί αυτή η εξέλιξη, ώστε οι σχεδιασμοί που θα γίνουν να οδηγούν σε ουσιαστική και όχι σε επίπλαστη βελτίωση και η κατάσταση της πραγματικής οικονομίας και η βελτίωση των αριθμών να αντανakλά σε βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού, κυρίως των μικρομεσαίων εισοδημάτων.

Θεωρούμε θετική την ψήφιση πρόσφατα του νομοσχεδίου και των προτάσεων νόμου που ενισχύουν σε κάποιον βαθμό τα εργαλεία και τα όπλα τα οποία έχουν στη διάθεσή τους οι δανειολήπτες απέναντι στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, χωρίς να θεωρούμε φυσικά ότι το νομικό πλαίσιο δεν χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση προς όφελος των συνεπών δανειοληπτών. Θα παρακολουθούμε τις εξελίξεις στον τρόπο διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και με σοβαρότητα και υπευθυνότητα και υπερευθυνότητα θα παρέμβουμε όπου θεωρούμε ότι το νομικό πλαίσιο χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση.

Η ΕΔΕΚ με σοβαρότητα και εποικοδομητική συνέργεια από την πρώτη στιγμή κατάθεσε στην κυβέρνηση και στον Υπουργό Οικονομικών σειρά προτάσεων καλύπτοντας ολόκληρο το φάσμα οικονομικό, αναπτυξιακό, κοινωνικό, εργασιακό. Στο παρελθόν ασκήσαμε έντονη κριτική σε όλες τις προηγούμενες κυβερνήσεις, γιατί πέραν της διαχειριστικής μορφής του προϋπολογισμού οι αναπτυξιακές δαπάνες κάλυπταν ένα μικρό ποσοστό του, αλλά και η υλοποίησή τους κυμαινόταν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, που δεν ξεπερνούσαν το 65%. Ευελπιστούμε ότι αυτή η τακτική θα διαφοροποιηθεί και οι κρατικές υπηρεσίες και τα υπουργεία θα μπορούν να συντονίζονται μεταξύ τους και όχι να λειτουργούν ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη. Σημαντικό παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη διαδραματίζει και η φορολογική πολιτική που εφαρμόζει το κράτος, εργαλείο το οποίο συμβάλλει στην αναδιανομή του εισοδήματος, στηρίζοντας από τη μια τις οικονομικά ασθενέστερες ομάδες του πληθυσμού και από την άλλη συμβάλλοντας στην ενεργοποίηση και ανάπτυξη τομέων που προσθέτουν αξία στην οικονομία. Από την πλευρά της η ΕΔΕΚ κατέθεσε στην κυβέρνηση σειρά μέτρων τα οποία θα μπορούσαν να αυξήσουν τη ρευστότητα του κράτους, αλλά και να ενισχύσουν τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα του λαού μας. Τέτοια μέτρα είναι η μείωση των συντελεστών φορολογίας μέσα από τη ριζική αναθεώρηση της φορολογικής νομοθεσίας, παραχώρηση κινήτρων για αποπληρωμή προς όφελος προς το κράτος με δόσεις, μια πρόταση νόμου που καταθέσαμε και αναμένουμε από πλευράς του Υπουργείου Οικονομικών να την προσεγγίσει θετικά, κατάργηση του ετήσιου τέλους του εφόρου εταιρειών των €350, μια πρόταση νόμου που καταθέσαμε από το 2018 με άλλους συναδέλφους, αλλά ακόμα βρίσκουμε αντιστάσεις και αντιδράσεις για την κατάργησή του, κίνητρα για επενδύσεις σε μονάδες υψηλής τεχνολογίας, καθώς και στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας, ελάφρυνση του διοικητικού βάρους που επωμίζονται οι μικρές επιχειρήσεις, τόσο μέσα από τις διαδικασίες ετοιμασίας των ελεγμένων οικονομικών καταστάσεων όσο και τις διαδικασίες που επιβάλλει το γραφείο του Εφόρου Εταιρειών.

Θεωρούμε απαραίτητο το Γραφείο του Εφόρου Εταιρειών να μην μπορεί να εφαρμόσει πολιτικές που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διαχωρίζουν τις υποχρεώσεις των μικρών και των μεγάλων επιχειρήσεων, και να απαιτούμε από όλες τις επιχειρήσεις ισοπεδωτικά να εφαρμόζουν τις ίδιες διαδικασίες και μάλιστα με δυσβάστακτες επιβαρύνσεις. Αναμένουμε από τον Υπουργό Εμπορίου και Ενέργειας να προσεγγίσει το θέμα με ευαισθησία και να αφουγκραστεί τις ανησυχίες που έχουν εκφράσει η ΠΟΒΕΚ, καθώς και το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Κύπρου. Την ίδια ώρα χαιρετίζουμε τις τελευταίες ενέργειες του Υπουργού Εμπορίου και Ενέργειας που αφορούν στην εκπόνηση προγράμματος για την αύξηση παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος τόσο από φυσικό αέριο όσο και από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Κλείνω την παρέμβαση μου, αγαπητοί συνάδελφοι, με αναφορά στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η επαρχία Πάφου. Είναι γεγονός ότι μετά από δεκαετίες μελετών, προσφορών και προσφυγών σε αναθεωρητικές αρχές και δικαστήρια, επιτέλους έχει ξεκινήσει η κατασκευή της πρώτης φάσης του δρόμου Πάφου-Πόλης Χρυσόχους. Παρ' όλα, αυτά η Α' φάση δεν φαίνεται να ολοκληρώνεται μέσα στα χρονοδιαγράμματα του συμβολαίου, που προνοεί την ολοκλήρωσή του τον Ιούνιο της επόμενης χρονιάς. Ιδιαίτερα μας ανησυχούν πληροφορίες που είδαμε χθες σε δημοσιεύματα, ότι ο εργολάβος απέστειλε επιστολή στο Υπουργείο Συγκοινωνιών, με την οποία καταγράφει τεράστια προβλήματα στην ολοκλήρωση του έργου, λόγω κρατικής κωλυσιεργίας και απαιτεί αποζημιώσεις. Αναμένουμε την άμεση αντίδραση και παρέμβαση του υπουργού, ώστε να ξεπεραστούν οποιαδήποτε προβλήματα πιθανόν να υπάρχουν, ώστε να επιταχυνθούν οι εργασίες. Παράλληλα, αναμένω όπως οι διαδικασίες για περιβαλλοντικές μελέτες, σχεδιασμό και προσφοροδότηση της Β' φάσης του δρόμου αυτού θα επισπευσθούν, ώστε να προχωρήσει το συντομότερο η αποπεράτωση ολόκληρου του δρόμου. Σίγουρα το έργο αυτό αναμένουμε ότι θα ολοκληρωθεί όπως ήταν οι αρχικοί σχεδιασμοί και οι

πολιτικές αποφάσεις για δρόμο τετραπλής κατεύθυνσης, ώστε να έχει πραγματικό οικονομικό και κοινωνικό όφελος, τόσο για την περιοχή της Πόλης Χρυσοχούς όσο και για ολόκληρη την επαρχία και την Κύπρο.

Πέραν τούτου, σημαντικό ζήτημα για την επαρχία Πάφου παραμένει η ουσιαστική αναβάθμιση του Γενικού Νοσοκομείου Πάφου. Αναβάθμιση τόσο σε ό,τι αφορά τις κτιριακές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις, αλλά και σε ό,τι αφορά την ουσιαστική στελέχωση του νοσοκομείου με νέες ειδικότητες ιατρών αλλά και νοσηλευτικού προσωπικού. Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι ολοκληρώνεται η μονάδα αιμοκάθαρσης στο Γενικό Νοσοκομείο Πάφου και αναμένουμε σύντομα τη λειτουργία της.

Παράλληλα, επιβάλλεται όπως τύχει της απαραίτητης αναβάθμισης και το Νοσοκομείο Πόλης Χρυσοχούς, αφού δυστυχώς υποσχέσεις και πολιτικές δεσμεύσεις από αρκετές κυβερνήσεις και υπουργούς Υγείας ακόμα παραμένουν υποσχέσεις. Δυστυχώς, οι μέχρι σήμερα βελτιώσεις δεν αποφέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα και ο λόγος είναι ότι εδώ και δεκαετίες δαπανούνται χρήματα για βελτίωση εγκαταστάσεων που χρονολογούνται από την αποικιοκρατία. Ο σημερινός χώρος, αλλά και τα υφιστάμενα κτίρια, έχουν κλείσει τον κύκλο τους και δεν προσφέρονται πλέον για μια σύγχρονη δημόσια μονάδα παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Επιτέλους, θα πρέπει το περιφερειακό νοσοκομείο, το οποίο έχει να καλύψει είκοσι πέντε κοινότητες και τον δήμο του κόλπου Πόλης Χρυσοχούς, να ανεγερθεί σε άλλο χώρο και να έχει τον απαιτούμενο εξοπλισμό και εγκαταστάσεις, όπως και την απαιτούμενη στελέχωση.

Θεωρούμε απαραίτητο οι δαπάνες αναβάθμισης της υγείας στην περιφέρεια και στις αγροτικές περιοχές να διασυνδέονται μόνο με τους δείκτες απόδοσης που μόνο σε αστικές και πυκνοκατοικημένες περιοχές επιτυγχάνεται, παραγνωρίζοντας τον ανθρώπινο παράγοντα.

Κλείνοντας, κυρία Πρόεδρε θα ήθελα να αναφέρω ότι πέραν του προβλήματος της υγείας ζητήματα προκύπτουν και στα προβλήματα που αφορούν τα εκπαιδευτήρια της Πάφου. Ένα σημαντικό αίτημα της επαρχίας μας που εδώ και χρόνια η πολιτεία έχει τα μάτια και τα αυτιά κλειστά είναι η ανέγερση τεχνικής σχολής, αφού τα τελευταία χρόνια σημαντικός αριθμός πέραν των εκατό μαθητών ανά έτος που θέλει να φοιτήσει σε τεχνική σχολή απορρίπτεται λόγω υπερπληθυσμού στη μοναδική τεχνική σχολή. Αναμένουμε ότι η Υπουργός Παιδείας, μέσα από τους προγραμματισμούς που πρέπει να γίνουν, θα δώσει ώθηση στην υλοποίηση αυτού του έργου το συντομότερο δυνατό.

Δυστυχώς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα προβλήματα αυτά τα λέμε, τα ξαναλέμε, αλλά απαιτούν υλοποιήσεις το συντομότερο δυνατόν. Ας ελπίσουμε λοιπόν ότι μέσα στο 2024 θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό και την επίλυσή τους.

Τελειώνοντας θα ήθελα να ευχηθώ σε όλους και όλες καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά με ελευθερία στην Κύπρο μας! Χρόνια πολλά!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να 'στε καλά, κύριε συνάδελφε, ευχαριστώ πολύ.

Και τώρα ακολουθεί ο κ. Σωτήρης Ιωάννου από το ΕΛΑΜ.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι θέσεις μας αντιμετωπίζονται από διάφορους ως απότοκο λαϊκισμού και ως ψέματα. Ας μιλήσουμε όμως συγκεκριμένα. Είναι λαϊκισμός ότι αρκετοί εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν μία τρομαχτική εμπειρία; Πόσους νέους ακούτε με μισθούς €900 και €1.000, με πτυχία και μεταπτυχιακά, που χρησιμοποιούνται μέσω διαφόρων σχεδίων και μετά απολύονται; Είναι αυτό ψέμα; Μιλάμε για ευάλωτες ομάδες. Έχουμε αφήσει πίσω όμως τις οικογένειες των €1.500 εισόδημα στο σύνολο, με ενοίκιο και ηλεκτρισμό, καύσιμα και είδη πρώτης ανάγκης στα ύψη. Αυτοί δεν είναι ευάλωτοι; Αυτοί δεν δικαιούνται τη στήριξη του κράτους μας; Είναι αυτό λαϊκισμός; Κανένας δεν έχει πειστικό επιχειρήμα σε νέους επιστήμονες, γιατί να έρθουν πίσω και να εργαστούν στη χώρα μας. Χαμηλοί μισθοί, δύσκολες συνθήκες εργασίας, ανεπαρκής ποιότητα ζωής. Το λέω ξανά και θα επιμένω. Υπάρχουν παραδείγματα λύσεων από άλλες χώρες, πετυχημένα. Μήπως είναι λαϊκισμός και αυτό;

Είναι υπερβολή ότι οι εταιρείες διαχείρισης δανείων λειτουργούν λες και είναι αυτοί κυβέρνηση; Ακούμε συχνά και για την έγνοια σας -και καλά κάνετε- για τους συνεπείς δανειολήπτες και καταθέτες. Και ποιου δεν είναι έγνοια; Δεν είναι όμως αυτοί που είδαν τα επιτόκιά τους να αυξάνονται; Αυτοί που πλήρωναν €500 δόση και σε ένα βράδυ έγινε €700 και €800;

Είναι ψέμα ότι οι τράπεζες της Κύπρου σημειώνουν κέρδη ρεκόρ το ένα μετά το άλλο; Από την αύξηση των επιτοκίων είναι όλα αυτά, όχι από κάποιο «λεφτόδεντρο». Όταν οι τράπεζες χρειάζονταν βοήθεια από το κράτος, επιβαρύνθηκε αμέσως ο κόσμος. Τώρα; Τίποτα;

Είναι λαϊκισμός ότι χιλιάδες συμπατριώτες μας σήμερα χρωστούν μεγάλα ποσά σε εξώδικα και κινδυνεύουν να χάσουν την άδειά τους, γιατί έσβηνε ο φωτεινός σηματοδότης δεξιά ή γιατί πιάστηκαν από κάμερες-ενέδρες σε δρόμους με χαμηλές ταχύτητες ή γιατί δεν υπάρχει χρονόμετρο αντίστροφης μέτρησης;

Το ΕΛΑΜ τα είχε προβλέψει. Καταψήφισε την ώρα που έπρεπε όλο αυτό το πακέτο. Σήμερα κάποιιοι αναζητούν λύσεις, μειωμένα ποσά, δόσεις, χρονόμετρα. Αυτές είναι οι λύσεις, αυτές είναι οι προτάσεις νόμου που έχει καταθέσει το ΕΛΑΜ.

Θα πλήξουμε την οικονομία του κράτους, όταν ζητούμε στήριξη στον πρωτογενή τομέα; Που είδαν τα λιπάσματα, το πετρέλαιο και γενικά τα έξοδά τους να πολλαπλασιάζονται μέσα σε έναν χρόνο; Αυτοί που κράτησαν ζωντανή την οικονομία της Κύπρου για δεκαετίες. Αυτοί οι νέοι που λέτε ότι δεν κάνουν χειρωνακτικές εργασίες και πρέπει να βρούμε κάποιους άλλους, αλλά σας απέδειξαν με κάθε ευκαιρία ότι είναι εκατοντάδες και ψάχνουν στήριξη, για να επιβιώσουν στο επάγγελμα.

Και φτάσαμε σήμερα στο τραγικό σημείο η χώρα μας να εισάγει πατάτες, λάδι, κρέας, ντομάτες. Η Κύπρος, που όλα αυτά τα είχε και τα έχει σε αφθονία! Όλα στον βωμό του χρήματος! Ελάχιστη ουσιαστική στήριξη στους δικούς μας ανθρώπους.

Πάμε σε κοινωνικά θέματα να μιλήσουμε για υπερβολές και λαϊκισμό. Είναι ψέμα ότι τα άτομα με αναπηρία στην Κύπρο χάνουν βασικά δικαιώματα; Που έρχεται ένα παιδί και του λένε «εσύ απορρίπτεσαι, γιατί είσαι μέτριας μορφής»; Έχετε ζήσει με άτομο με μέτριας μορφής αναπηρία, για να δείτε τις ανάγκες του;

Οι πολύτεκνοι την ίδια ώρα έχασαν πολλά από τα ωφελήματα που είχαν. Και τι ζητούν; Απλά την επαναφορά τους! Πώς τους βοηθάμε να αποφύγουν τα εμπόδια που βρίσκουν μπροστά τους; Είναι λαϊκισμός ότι η πολιτεία μπορεί και πρέπει να στηρίξει τις πολύτεκνες οικογένειες; Φορολογικές ελαφρύνσεις, προσιτές κατοικίες, χαμηλότοκα δάνεια. Το έπραξαν και άλλοι! Τώρα που ο δείκτης γονιμότητας είναι στο χειρότερο σημείο στην κυπριακή ιστορία. Γιατί για εμάς είναι πάρα πολύ απλό. Αν έχεις παιδιά, έχεις μέλλον! Και αν έχεις παιδιά, σώξεις την Κύπρο!

Αλλά ακόμα και στις περιπτώσεις της αστυνομικής δύναμης και των ΣΥΟΠ, καθημερινή και σκληρή δουλειά σε αντίξοες συνθήκες. Πώς τους ανταμείβουμε; Το επαγγελματικό τους μέλλον είναι αβέβαιο και των δύο. Στην Αστυνομία οι προαγωγές πέφτουν, οι ΣΥΟΠ δεν ξέρουν τι μπορεί να γίνει στο μέλλον, οι μισθοί δεν ανταποκρίνονται στην εργασία που παράγουν. Μετά, σε λίγους μήνες, θα έχουμε παράπονο ότι κάποιιοι παραιτούνται. Και θα ψάχνουμε λύσεις. Τώρα πρέπει να βρεθεί η λύση! Τώρα πρέπει να δοθούν τα κίνητρα.

Είναι λαϊκισμός μήπως ότι το κράτος αρνείται εγκληματικά να αναγνωρίσει εργασία που έκαναν χαμηλόμισθοι για χρόνια στην Κλίμακα Α1; Εργασία την οποία δούλεψαν. Είναι υπερβολή ότι πολίτες νιώθουν ανασφάλεια; Καθημερινά! Φοβούνται να κυκλοφορήσουν σε κεντρικούς δρόμους. Αμφιβάλλει κάποιος σ' αυτή την αίθουσα γι' αυτό; Πήγε κανένας πρόσφατα στο κέντρο της οποιασδήποτε πόλης και σε διάφορες γειτονιές; Φτάσαμε όμως στο σημείο όποιος τονίζει την πραγματικότητα να είναι λαϊκιστής και υπερβολικός.

Και μπροστά σε αυτά ποια είναι η έγνοια κάποιων; Να ακούμε για ψηφιακές ταυτότητες και αχρήματη κοινωνία, την ώρα που σε υπουργεία και σε υπηρεσίες πρώτης γραμμής ακόμα έχουμε τους υπαλλήλους να δουλεύουν με χαρτιά και με ογκώδεις φακέλους και να προσευχόμαστε να μην πλημμυρίσουν ή να χαθούν, όπως ένα σωρό αιτήσεις που έκανε ο κόσμος και χάνονται κάπου στη μέση.

Έγνοια κάποιων να επιβάλλουν μία πράσινη ιδεολογία. Ποιο είναι το κατόρθωμά της μέχρι σήμερα; Απαγόρευσε τα πλαστικά καλαμάκια, αύξησε τις τιμές στο πετρέλαιο και στον ηλεκτρισμό, επέβαλε πρότυπα σε αγρότες και τρόφιμα, δημιουργώντας αθέμιτο ανταγωνισμό. Την ίδια ώρα είχαμε σήμερα τη Γερμανία να κλείνει συμφωνία €50 δις με τη Νορβηγία για φυσικό αέριο μέχρι το 2039. Στην Κύπρο όμως το φυσικό αέριο δεν έχει μέλλον. Ας βγάλει ο καθένας τα δικά του συμπεράσματα.

Τι άλλο ακούμε ως βασικά δικαιώματα; Τη σεξουαλική αγωγή στα σχολεία, να βλέπουμε προτάσεις να υιοθετούν τα ομόφυλα ζευγάρια, ότι υπάρχουν περισσότερα φύλα από τον άντρα και τη γυναίκα; είμαστε στα εξήντα τέσσερα αυτή τη στιγμή! Δεν ξέρω αν σε λίγους μήνες θα τα εκατοστήσουμε. Να μιλούν για διάφορες μορφές οικογένειας και να αντικαθιστούν τις λέξεις «μητέρα» και «πατέρας» με τον όρο «γονέας α και β».

Νομίζετε ότι είναι αυτά τα δικαιώματα που έχει στο μυαλό του σήμερα ο κυπριακός λαός; Είναι αυτά το καθημερινό άγχος και η αγωνία του; Πού είναι τα πραγματικά δικαιώματα που στερούνται χιλιάδες συμπατριώτες μας; Στη στέγη, στην ελευθερία, στην εργασία, σε αξιοπρεπή μισθό, στην επιβίωση; Πού είναι η προστασία απέναντι στα μεγάλα καρτέλ; Και όποιος δεν συμβαδίζει μ' αυτή την ατζέντα αυτόματα είναι ακραίος, στιγματίζεται. Λες και υπάρχει στην Κύπρο αστυνομία της σκέψης.

Το είπα ξανά. Τολμήσαμε στο παρελθόν να μιλήσουμε για ελληνισμό, για την πίστη μας, την ορθοδοξία, για την παιδεία των μαθητών μας και μας χαρακτηρίσαν αμέσως ακραίους, φασίστες, ομοφοβικούς, μισαλλόδοξους, λαϊκιστές! Μιλήσαμε για την ισλαμοποίηση της πατρίδας μας, και μας είπαν ρατσιστές και ξενοφοβικούς.

Τόλμησαν να πουν έτσι και τους ίδιους τους κατοίκους που έχουν πρόβλημα με τη δημιουργία ανοικτών

κέντρων στις γειτονιές τους. Νομίζετε ότι αυτά τα άτομα είναι ρατσιστές; Αλήθεια, πιστεύετε αυτό το πράγμα; Ποιος λογικός πολίτης, που θέλει την ησυχία του, θα δεχόταν αυτή την τρέλα; Να εγκατασταθούν δίπλα του άτομα που ήρθαν χωρίς άδεια, χωρίς να ρωτήσουν κανέναν, χωρίς να ξέρουμε την ηλικία τους, που δεν σέβονται τους νόμους και δεν ξέρουμε καν ποιοι είναι.

Και επειδή σχεδόν όλοι οι πολιτικοί χώροι ήταν εκεί, αναμένουμε να ψηφίσετε και την τροπολογία μας, ώστε να δοθούν ξεκάθαρες εξηγήσεις για τα εν λόγω κέντρα και να δείξετε έμπρακτα τη στήριξή σας σε αυτούς τους ανθρώπους.

Ένα ασταμάτητο ταπέλλωμαν και στιγματισμός για τις απόψεις του κάθε ανθρώπου. Είναι αυτό ελευθερία της σκέψης; Διανοηθήκατε ποτέ σας ότι ίσως υπάρχουν άνθρωποι με διαφορετικές απόψεις από τις δικές σας; Και θεωρούν ότι πρέπει να νιώθουμε ενοχές εμείς, γιατί πιστεύουμε όλα αυτά τα οποία ασπάζεται μεγάλο μέρος του κυπριακού λαού. Ενοχές εμείς για τις δικές σας εμμονές δεν πρόκειται να νιώσουμε! Με οποιονδήποτε λογικό ή παραδοσιακό ορισμό δημοκρατία σημαίνει κυριαρχία του λαού. Και αυτές οι ατζέντες που προσπαθούν κάποιιοι να επιβάλουν δεν έχουν ψηφιστεί από κανέναν μέσα στην Κύπρο.

Και κλείνω με μία ατζέντα, που επίσης κάποιιοι προσπαθούν να επιβάλουν. Η παράνομη μετανάστευση, η λαθρομετανάστευση. Μας έκαναν και παρατήρηση ότι δεν είναι πολιτικά ορθός όρος. Είναι ο ορισμός του «παιζουμε με τις λέξεις»! Πείτε το όπως θέλετε. Ο καθένας ας το πει όπως νομίζει. Αν φοβόμαστε όμως να πούμε την πραγματικότητα, δεν σημαίνει ότι αυτή δεν υπάρχει ή ότι ο κόσμος δεν τη γνωρίζει.

Ο ορισμός είναι ένας: Σχέδιο της Τουρκίας, δημογραφική αλλοίωση, εποικισμός της Κύπρου από χιλιάδες ισλαμιστές, εγκληματικότητα και όλο αυτό με κυπριακά χρήματα! Για χρόνια κατηγορούμαστε από αρκετούς για λαϊκισμό και ψέματα· €202 εκατομ. μόνο για το 2024 από τον κρατικό προϋπολογισμό από κονδύλια που θα ψηφιστούν σε λίγο, εκτός αν οποιοσδήποτε άλλος στηρίξει την τροπολογία μας για αποκοπή όλων, να γίνουν πράξη όσα λέτε πολλοί.

«Δεν είναι ρεαλισμός αυτά που λέει το ΕΛΑΜ» ακούμε συνέχεια. Σοβαρά; Θέλετε να μας πει κάποιος τι είναι ρεαλισμός; Θυμίζω ότι η τελευταία πρόταση νόμου που ψηφίστηκε στη Βουλή για το μεταναστευτικό ήταν από το ΕΛΑΜ. Η τελευταία πρόταση νόμου που συζητήθηκε στη Βουλή σε επιτροπή ήταν από το ΕΛΑΜ. Αυτά δεν ήταν ρεαλισμός;

Για να μη μιλήσουμε για τις προτάσεις για το καθεστώς των Σύρων, τις κλειστές δομές, τις απελάσεις. Πριν από μήνες και πριν από χρόνια, που τα έλεγε το ΕΛΑΜ, ήταν ανεφάρμοστα, ήταν ακραία, ήταν λαϊκισμός! Σήμερα, λέτε το ίδιο; Και μακάρι να υιοθετήσετε και άλλες προτάσεις μας σύντομα. Για το καλό της Κύπρου!

Το ΕΛΑΜ θα συνεχίσει να λέει την αλήθεια. Καθημερινά! Γιατί κινδυνεύουν ζωές. Και η αλήθεια είναι μία, εφαρμόστηκε αλλού και πέτυχε. Πρέπει να σταματήσουμε τις ροές, πρέπει όμως να τις σταματήσουμε εκεί που πρέπει. Εκεί που θα παίρνει ο Μουσταφά τον ξάδερφό του στη Συρία, στο Πακιστάν, στο Κονγκό και θα του λέει: «Μην έρθεις στην Κύπρο. Άλλα μας είπαν οι ΜΚΟ και άλλα ισχύουν στην πραγματικότητα. Με έβαλαν σε κλειστή δομή, δεν μου δίνουν επιδόματα και μου είπαν ότι είτε θα φύγω από μόνος μου είτε θα με απελάσουν». Ό,τι δηλαδή γίνεται σε χώρες που σέβονται τον εαυτό τους και πάνω από όλα τους πολίτες τους.

Απέναντί μας έχουμε μία κοινωνία που υποφέρει, που νιώθει προβληματισμένη, που αγωνιά για το μέλλον. Μια κοινωνία κουρασμένη. Απέναντί της στέκεται μία πολιτική ηγεσία που εδώ και μήνες έχει ως πρώτο θέμα τις εκλογές και το ποιο κόμμα θα κάνει περισσότερες συνδιαλλαγές με το άλλο.

Από την άλλη, το ΕΛΑΜ δηλώνει περήφανα ότι είναι έτοιμο να συνεχίσει το έργο του. Να τιμήσει με τις πράξεις του τους πολίτες που το εμπιστεύτηκαν. Να υπερασπίζεται την εθνική μας ταυτότητα. Να στέκεται εμπόδιο στην ισλαμοποίηση της πατρίδας μας. Να πιστεύει ότι η Κύπρος χρειάζεται μία ισχυρή μεσαία τάξη και όχι μια διχασμένη κοινωνία σε πλούσιους και φτωχούς. Να φανεί παραγωγικό απέναντι στις νέες οικογένειες, τους εργαζομένους, τους ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την τρίτη ηλικία.

Ο κόσμος ζει μία κατάσταση ανασφάλειας σε όλα τα ζητήματα, το νιώθουμε όλοι γύρω μας. Ανασφάλεια από την εγκληματικότητα, τους μισθούς, τα μεροκάματα, την οικονομία, τα επιτόκια, τη στέγαση, το καθημερινό ψώνισμα, τα καύσιμα, τον ηλεκτρισμό, στην υγεία, στα πάντα. Ας απαντήσει ο καθένας ειλικρινά. Θέλετε να λυθούν αυτά τα θέματα; Να επανέλθει η ασφάλεια στον τόπο μας; Η απάντηση βρίσκεται στις πράξεις του καθενός.

Το ΕΛΑΜ θα ψηφίσει τον κρατικό προϋπολογισμό, θεωρώντας ότι, με τις εξελίξεις των τελευταίων ημερών και τις επαφές που είχαμε μετά και τις διαμαρτυρίες των χαμηλόμισθων του δημόσιου τομέα σε συνδυασμό και με τις δεσμεύσεις της κυβερνητικής πλευράς, θα βοηθήσουμε στην επίλυση αυτής της τρομερής αδικίας.

Φέτος, συνεχίζοντας αυτό που πράττουμε από το 2016, θα καταψηφίσουμε όλα τα κονδύλια που αφορούν τους παράνομους μετανάστες και σας καλούμε όλους να πράξετε το ίδιο.

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Η καθημερινή επαφή μαζί σας χαράσσει τις πολιτικές μας. Εσείς είστε το ΕΛΑΜ. Μαζί φτιάχνουμε το μέλλον. Επιβεβαιωθήκαμε για αρκετά ζητήματα που προβλέψαμε και τονίσαμε. Εμπιστευτείτε και ακούστε τις θέσεις μας.

Καλά Χριστούγεννα σε όλο τον κόσμο και λευτεριά στην Κύπρο μας!

Ξέρω ότι η πολιτική ορθότητα επιβάλλει άλλες ευχές, που δεν έχουν μέσα Χριστό και πατρίδα, αλλά εμείς πάντα απέναντι στην πολιτική σας ορθότητα θα λέμε την πολιτική πραγματικότητα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τον λόγο έχει τώρα η κ. Χριστιάνα Ερωτοκρίτου από το Δημοκρατικό Κόμμα.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καλούμαστε σήμερα να προβούμε στην πιο σημαντική νομοθετική πράξη, που είναι η ψήφιση του προϋπολογισμού για το επόμενο έτος. Του πρώτου προϋπολογισμού της παρούσας κυβέρνησης, η οποία καλείται να λύσει τα προβλήματα του παρελθόντος, να διαχειριστεί τις τρέχουσες προκλήσεις, αλλά και -πιο σημαντικό- να βάλει τα θεμέλια, για να αδράξει τις ευκαιρίες του μέλλοντος.

Η κυπριακή οικονομία και η κοινωνία βίωσε το πρωτοφανές κούρεμα του 2013, τις συνέπειες του οποίου δεν έχουμε ακόμα ξεπεράσει πλήρως, αν και πλέον ελάχιστα μιλούμε για αυτό. Δεν πρέπει όμως ποτέ να ξεχνούμε τι μας οδήγησε εκεί, γιατί, αν ξεχάσουμε, θα είμαστε κατά πολύ κατώτεροι των περιστάσεων.

Δεν πρέπει ποτέ ξανά να βρεθούμε στο σημείο να χρειαστεί να ζητήσουμε βοήθεια, επειδή αυτή δεν θα δοθεί επί ίσοις όροις με όλα τα υπόλοιπα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει πάντοτε να βρισκόμαστε σε όρια ασφαλείας όσον αφορά τα δημόσια μας οικονομικά και οι εποπτικές μας αρχές, και ιδιαίτερα η εποπτική αρχή του τραπεζικού τομέα, πρέπει να βρίσκονται σε συνεχή εγρήγορση, αλλά να είναι και αξιόπιστες έναντι των Ευρωπαίων εταίρων. Για άλλες χώρες αυτό είναι οικονομική ανάγκη. Για την Κύπρο μας αυτό είναι και εθνική ανάγκη, επειδή δεδομένο είναι ότι η κυπριακή οικονομία μπορεί να επιβιώσει μόνο μέσω της ευρωπαϊκής οικογένειας. Ως ένα μικρό αλλά αξιόπιστο κράτος, που χαρακτηρίζεται από εξωστρέφεια, δυναμισμό και όραμα, διατηρώντας την ίδια στιγμή την πεποίθηση ότι πρέπει να εξαντλεί τα οικονομικά περιθώρια που διαθέτει με κοινωνική ευαισθησία, χωρίς όμως να διακινδυνεύει να τα ξεπεράσει.

Αυτή η λαβωμένη οικονομία του 2013 κλήθηκε λίγα χρόνια μετά να διαχειριστεί εξωγενείς παράγοντες, την κρίση του κορωνοϊού, την κρίση του πολέμου στην Ουκρανία και τώρα την κρίση του πολέμου στο Ισραήλ. Έχουμε όμως να αντιμετωπίσουμε μέσα σε όλα αυτά και ενδογενείς παράγοντες, οι επιπτώσεις των οποίων έχουν δυστυχώς διεθνή εμβέλεια. Και αναφέρομαι στην απώλεια της αξιοπιστίας και της φήμης της χώρας λόγω των μικρών και μεγάλων σκανδάλων που είδαν το φως της δημοσιότητας. Είναι εθνική ανάγκη να καθαρίσει το όνομα της χώρας μας και να επανακτήσει την αξιοπρέπεια της. Και δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω απόλυτα με την πρόσφατη τοποθέτηση του Προέδρου της χώρας, ότι «τίποτε και κανείς δεν είναι υπεράνω της φήμης της χώρας». Αυτό όμως πρέπει να γίνει πράξη. Και, για να γίνει πράξη, οι θεσμοί της χώρας πρέπει να αναλάβουν δράση και η δικαιοσύνη επιτέλους να λειτουργήσει φέρνοντας όλους ενώπιον των ευθυνών τους. Αυτοί που είχαν και έχουν το θράσος να διακινδυνεύουν το όνομα και το μέλλον της χώρας χάριν του γρήγορου και του τεράστιου κέρδους οφείλουν να λογοδοτήσουν. Οφείλει η πολιτεία να τους αναγκάσει να λογοδοτήσουν. Και όταν αυτό γίνει, τότε θα έχουμε σπάσει τα δεσμά της ανυποληψίας, θα έχουμε αποσειεί τη ρετινιά της διεφθαρμένης χώρας, θα απελευθερώσουμε τις υγιείς δυνάμεις της οικονομίας και της κοινωνίας, δίνοντάς τους τα εχέγγυα και το στίγμα, για να προχωρήσουν να επενδύσουν τον χρόνο τους, τα χρήματά τους, τον κόπο τους και την προσπάθειά τους στο σύστημα της κυπριακής οικονομίας, αλλά και πολιτείας.

Η απώλεια της αξιοπιστίας της χώρας δεν είναι μία αφηρημένη έννοια, επειδή δεν μπορεί να μετρηθεί με ποσοστιαίες μονάδες, με εκατομμύρια ή δισεκατομμύρια ευρώ. Όμως, η ανάκτησή της θα σημαίνει μεγαλύτερο ΑΕΠ, ανάκτησή της θα σημαίνει προσέλκυση σωστών και όχι τυχάρπαστων εγχώριων και ξένων επενδύσεων, θα σημαίνει ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης, ανάκτησή της θα σημαίνει μείωση της ανεργίας και δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας. Ανάκτησή της θα σημαίνει δυνατότητα για δραστικότερη μείωση του δημοσίου χρέους και άρα μεγαλύτερα διαθέσιμα ποσά για επενδύσεις σε αναγκαίες υπηρεσίες.

Όμως, το κορυφαίο, το πιο σημαντικό πλεονέκτημα, εάν και όταν κληθούν οι υπαίτιοι να αντιμετωπίσουν την κυπριακή δικαιοσύνη, είναι ότι θα έχουμε κερδίσει ξανά την εμπιστοσύνη της κοινωνίας. Θα είμαστε περήφανοι για τη χώρα μας, θα είμαστε περήφανοι πολίτες αυτής της χώρας, με αξιοπρέπεια θα απευθυνόμαστε τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Η κοινωνία θα μας εμπιστεύεται και θα πιστέψει επιτέλους ότι δεν είμαστε όλοι διεφθαρμένοι, η κοινωνία θα μας ακούσει, όταν της ζητήσουμε να εργαστούμε όλοι μαζί και να κοπιάσουμε για κοινούς στόχους, που θα πάρουν τη χώρα μπροστά.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το Δημοκρατικό Κόμμα είχε πάντοτε και εξακολουθεί σήμερα να έχει τη σωστή φιλοσοφία και προσέγγιση για την οικονομία της χώρας. Η μικτή οικονομία, η κατανόηση των κανόνων της ελεύθερης αγοράς χωρίς τη στρέβλωση της ανεξέλεγκτης αγοράς και η κοινωνική ευαισθησία του κράτους ήταν πάντοτε η οδός στην οποία βαδίζαμε. Καμία οικονομική κρίση δεν ξέσπασε στα δικά μας χέρια και ούτε ποτέ πρόκειται αυτό να γίνει.

Και μπορεί, αγαπητέ κύριε Άντρο Κυπριανού, να λέτε ότι τα συμπολιτευόμενα κόμματα συναγωνίζονται ποιο συνέβαλε περισσότερο στον προϋπολογισμό που έχουμε μπροστά μας, αλλά εμείς ποτέ δεν θα είμαστε στον συναγωνισμό των καταστροφικών κρίσεων. Ποτέ δεν θα υπάρξει «συναγωνισμός» του ΔΗΚΟ είτε με το ΑΚΕΛ είτε με τον Δημοκρατικό Συναγερμό για το ποιος έφερε συγκριτικά τη μικρότερη καταστροφή. Αυτό το θλιβερό προνόμιο το αφήνουμε σε άλλους.

Η πτωτική πορεία του δημοσίου χρέους είναι για το Δημοκρατικό Κόμμα κορυφαίο στοιχείο της φιλοσοφίας μας. Υπερχρεωμένες οικονομίες προσφέρουν πρόσκαιρα οφέλη σε κάποιους, αλλά εγγυούνται σωρεία ασφυκτικών αποπληρωμών για όλους στην πορεία του χρόνου. Γι' αυτό τον λόγο χαιρετίζουμε τη δήλωση του Υπουργού Οικονομικών περί επίτευξης του στόχου μείωσης του δημοσίου χρέους στο 60% πέριξ του έτους 2027. Εμείς πιστεύουμε ότι ακόμα και νωρίτερα από το 2027 είναι εφικτός αυτός ο στόχος.

Η πρόσφατη αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από διεθνείς οίκους ήταν μία εξαιρετική εξέλιξη, η οποία οφείλεται στις θυσίες του κυπριακού λαού, αλλά και στους εργαζόμενους στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, που παράγουν οργανωμένα, συντονισμένα και ορθά και που κατανοούν και γυρίζουν την πλάτη σε νοοτροπίες του γρήγορου κέρδους, καθώς και σε σωστή προσέγγιση της προηγούμενης, αλλά και της νυν κυβέρνησης.

Και μπορεί, κύριε Χάρη Γεωργιάδη, σωστά να λέτε ότι οι πρόσφατες αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας οφείλονται στην πορεία των τελευταίων ετών, αλλά γνωρίζετε πολύ καλά, ιδιαίτερα εσείς, ότι καθοριστικό για τις ανακοινώσεις των οίκων ήταν και η αναμονή τους, για να μελετήσουν και να λάβουν υπόψη τον προϋπολογισμό του 2024 και την πορεία και φιλοσοφία της νέας κυβέρνησης.

Εμείς ως Δημοκρατικό Κόμμα βάζουμε στόχο να έχουμε περαιτέρω αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας. Αυτό θα σημαίνει χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης για τη χώρα, τα οφέλη του οποίου θα νιώσουν όλοι. Την ίδια στιγμή όμως, δεν μπορούμε παρά να τονίσουμε ότι πρέπει να ασχοληθούμε και να λύσουμε το πρόβλημα της παραγωγικότητας στον τόπο μας. Ποιοτικότερες, φθηνότερες και πιο γρήγορες διαδικασίες είναι απαραίτητα στοιχεία για μια πιο δυναμική πορεία. Όπως πολύ σωστά αναφέρεται στην Τελική Έκθεση του Δημοσιονομικού Συμβουλίου για το 2023, απαραίτητη είναι η ολική ψηφιακή μετάβαση της κρατικής μηχανής, η οποία παραμένει σε πολύ μεγάλο βαθμό στην αναλογική εποχή, ενισχύοντας την αναντιστοιχία μεταξύ του κόστους της κρατικής μηχανής και της αποδοτικότητάς της.

Θα υποστηρίξουμε κάθε προσπάθεια για την ταχύτερη υλοποίηση του μεταρρυθμιστικού προγράμματος της χώρας και για ακόμα μία φορά θα βάλουμε πλάτες, γιατί θέλουμε να γίνει πράξη ο στόχος του γρηγορότερου και πιο αποτελεσματικού κράτους. Θέλουμε να γίνει πράξη η πράσινη μετάβαση και η πλήρης υλοποίηση του Κυπριακού Προγράμματος που υποβλήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Παραμένουν όμως πολλά που απασχολούν δικαίως την κυπριακή κοινωνία. Ο πληθωρισμός, η ακρίβια στα καθημερινά και απαραίτητα, οι χαμηλοί μισθοί, το μεταναστευτικό. Σημειώνουμε με ικανοποίηση τη μείωση του πληθωρισμού, όμως κανένας δεν μπορεί να παραβλέψει τη δυσκολία που τα νοικοκυριά έχουν να ανταπεξέλθουν στις μηνιαίες τους υποχρεώσεις. Η υποστήριξη πρέπει να γίνει και να γίνεται σε στοχευμένη βάση και μπορεί να είναι σε είδος και όχι πάντοτε σε χρήμα.

Όμως, επειδή περί χρημάτων ομιλούμε, σημειώνω την αναφορά του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ: «Η κυβέρνηση μέχρι τώρα εμφανίζεται κατώτερη των περιστάσεων. Αν η κυβέρνηση κινούνταν στο επίπεδο του ευρωπαϊκού μέσου όρου για τα μέτρα στήριξης, θα έπρεπε να δαπανήσει μισό δις ευρώ και όχι €200 εκατομ.». Προφανώς, το ΑΚΕΛ γνωρίζει ότι «λεφτά υπάρχουν».

Εμείς, κυρία Πρόεδρε, έχουμε διαφορετική αντίληψη για τη λειτουργία της οικονομίας. Και πιστεύουμε ότι η λύση βρίσκεται στην ανάπτυξη της οικονομίας που θα οδηγήσει σε μειώσεις των φόρων, αλλά και σε αύξηση των εσόδων του κράτους, τα οποία πρέπει να επενδύονται προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Να επενδύονται σε υποδομές για την υγεία και την παιδεία, να επενδύονται σε ολοήμερα και πρότυπα σχολεία, στην παροχή υποστήριξης στους μαθητές που το έχουν ανάγκη από την ίδια την πολιτεία, για να απαλλαχτούμε από τη γάγγραινα της παραεκπαίδευσης, στην αναβάθμιση των δημοσίων συγκοινωνιών με ηλεκτρικά λεωφορεία, σε τραμ, στο άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, στην αυτόνομη των δημοσίων νοσηλευτηρίων και στην παροχή ουσιαστικών, ποιοτικών και έγκαιρων υπηρεσιών υγείας και όχι στο εισόδημα μεγαλογιατρών που συνταγογραφούν θεραπείες και φάρμακα από το τηλέφωνο, στη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά

εργασίας, στην ανταλλαγή μαθητών και φοιτητών με εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού, στη στροφή στον ποιοτικό και όχι στον αριθμητικό τουρισμό με αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρουμε, στην υποστήριξη των νέων ζευγαριών που θέλουν να δημιουργήσουν οικογένεια, αλλά φοβούνται το κόστος να μεγαλώσουν ένα παιδί.

Το μεταναστευτικό ταλανίζει εδώ και χρόνια τον τόπο μας, αλλά δεν μπορούμε παρά να σημειώσουμε με ικανοποίηση τους πρωτόγνωρους ρυθμούς και αριθμούς μείωσης των αιτητών ασύλου, αλλά και των επιστροφών. Πρέπει όμως να προχωρήσουμε ακόμα πιο γρήγορα με τη δημιουργία κλειστών προαναχωρησιακών δομών για εκείνους που οι αιτήσεις τους απορρίπτονται και να εντατικοποιήσουμε την πολιτική των επιστροφών. Και να αναθεωρήσουμε επιτέλους τη στρεβλή πρακτική της προϋπόθεσης αίτησης ασύλου για εργασία σε συγκεκριμένα επαγγέλματα και να προχωρήσουμε σε γρήγορη και διαφανή έγκριση αιτημάτων για εισαγωγή προσωπικού σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας. Και δεν είναι μόνο ο τουριστικός τομέας που αντιμετωπίζει προβλήματα εξεύρεσης προσωπικού. Είναι ο τομέας της εστίασης, ο τομέας του λιανικού εμπόριου, η οικοδομική βιομηχανία, είναι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της κυπριακής οικονομίας.

Εμείς ως Δημοκρατικό Κόμμα πάντοτε έχουμε ως φάρο και πυξίδα μας τη σωστή διαχείριση της οικονομίας. Αυτό πράξαμε ως κυβέρνηση στο παρελθόν, αυτό πράξαμε και ως αντιπολίτευση στο παρελθόν. Ο ρυθμιστικός, θα έλεγα, συναινετικός και συνεκτικός ρόλος του Δημοκρατικού Κόμματος επέτρεψε στη χώρα να νιώθει ασφάλεια, όταν τα διλήμματα ήταν μεγάλα και καθοριστικά.

Άκουσα εποικοδομητικές προτάσεις από τον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου. Όμως πραγματικά, γιατί δεν έγιναν πράξη κατά τη διάρκεια της δεκαετούς σας διακυβέρνησης; Όχι όλες, μία! Έστω και μία! Και δεν δέχομαι ότι σήμερα, μετά από δέκα χρόνια, νοιάζεστε για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα. Δέκα ολόκληρα χρόνια, χωρίς να χρειάζεται μελέτη, χωρίς να χρειάζονται εμπειρογνώμονες, χωρίς να χρειάζονται think tanks, χωρίς να χρειάζονται ειδικοί, γιατί δεν κάνατε ένα πράγμα; Να αυξήσετε το όριο του αφορολόγητου εισοδήματος, που για χρόνια παραμένει στις €19.500, βοηθώντας έτσι τους χαμηλά αμειβόμενους και του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Χωρίς πατριδα δεν θα έχουμε οικονομία. Και όσο και αν τα καθημερινά προβλήματα έχουν επισκιάσει το Κυπριακό, γεγονός παραμένει ότι η πρώτη και η μεγαλύτερη απειλή για το μέλλον του τόπου είναι η επιθετικότητα και οι μακροχρόνιοι σχεδιασμοί της Τουρκίας για την Κύπρο.

Και διαφωνώ, κύριε Χατζηγιάννη, με την αναφορά σας ότι η πλευρά μας φέρει εξίσου ευθύνη για τη διχοτόμηση! Με το βλέμμα στραμμένο στον Πενταδάκτυλο, με τον κατοχικό στρατό, με τις κάννες του στραμμένες στις ελεύθερες περιοχές, με 40 000 Τούρκους στρατιώτες και δεκαπλάσιους έποικους, με την Κυπριακή Δημοκρατία και τον λαό της να δίνουν αγώνα επιβίωσης και δικαίωσης, θεωρείτε ότι, ακόμα και λάθη στους χειρισμούς να έγιναν κατά τη διάρκεια της πορείας, ο θύτης και το θύμα φέρουν εξίσου ευθύνη; Όλοι υπήρξαμε κάποτε αντιπολίτευση, αλλά ουδέποτε άκουσα από κανένα άτομο από κανέναν πολιτικό χώρο ότι φέρουμε εξίσου ευθύνη με την κατοχική Τουρκία.

Χαιρετίζουμε τις πρόσφατες εξελίξεις και τον διορισμό απεσταλμένης από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ για το Κυπριακό και ελπίζουμε να σπάσει το αδιέξοδο και να επαναρχίσουν οι συνομιλίες. Συνομιλίες όμως που ακόμα και με το πλαίσιο Γκουτέρες ως βάση για διαπραγμάτευση πρέπει να αφορούν την εξωτερική πτυχή του Κυπριακού, δηλαδή τα θέματα ασφάλειας, κατοχικού στρατού και εγγυήσεων.

Να δώσουμε κίνητρα στην Τουρκία άκουσα χτες. Να της πούμε «βοηθήστε μας να λύσουμε το Κυπριακό και ελάτε να συζητήσουμε το φυσικό αέριο». Δεν συμφωνούμε με αυτή την προσέγγιση, επειδή πρωτίστως δίνει το μήνυμα ότι το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας μπαίνει στον πάγο, μέχρι να λυθεί το Κυπριακό. Κατά δεύτερο λόγο, προσπερνά την πιο σημαντική διαπίστωση. Ο πρώτος στόχος της Τουρκίας δεν είναι να έχει ενεργειακό ρόλο στην περιοχή. Ο πρώτος στόχος της Τουρκίας είναι να μην έχει ενεργειακό ρόλο η Κυπριακή Δημοκρατία, τον οποιονδήποτε ρόλο. Μετά που θα το πετύχει αυτό, το επόμενο της βήμα θα είναι να υπαρπάξει οικονομικά, ενεργειακά, γεωπολιτικά και οικονομικά όλα τα οφέλη της Ανατολικής Μεσογείου. Ακριβώς γι' αυτό τον λόγο, για να σπάσουμε το αδιέξοδο στο Κυπριακό, πρέπει η Κυπριακή Δημοκρατία να τρέξει πιο γρήγορα, πιο ευέλικτα, όσο πιο αποδοτικά το ενεργειακό της πρόγραμμα, τα οφέλη του οποίου θα αποδοθούν στις παρούσες και μελλοντικές γενιές της Κύπρου.

Δεν μας πείθουν οι πρόσφατοι θεατρικοί Ερντογάν και Τατάρ και οι τίτλοι περί κατασάδιαματος. Εν ολίγοις, ακόμα και αυτοί εξυπηρετούν τον στόχο της Τουρκίας, την ανάδειξη δηλαδή της ίδιας ως ουδέτερου τρίτου, ο οποίος μάλιστα διατηρεί εποικοδομητική στάση και που επιθυμεί λύση του Κυπριακού, για το οποίο ευθύνεται όχι η ίδια αλλά οι δύο κοινότητες.

Όσο και αν χαλά το αφήγημα, εμείς με πραγματισμό και ρεαλισμό διαβάζουμε τα γεγονότα και την πολιτική της Τουρκίας, χωρίς να φορούμε ροζ γυαλιά. Επιδιώκουμε τη θετική ατζέντα, όχι όμως ανέξοδα, όχι χωρίς

αμοιβαιότητα στον βηματισμό της καλής θέλησης. Εμείς αυτή την αμοιβαιότητα την επιδιώκουμε, την επιθυμούμε και εργαζόμαστε γι' αυτή. Δεν την ανταλλάσσουμε όμως με μηδενικό αποτέλεσμα για την πλευρά μας.

Για να πετύχουμε αυτό τον στόχο, πρέπει η Κυπριακή Δημοκρατία να διατηρήσει και να ενισχύσει τον ρόλο της ως χώρα σταθερότητας, δημοκρατίας και ειρήνης στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, αλλά και να αναδείξει τη θέση της ως γέφυρα συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της περιοχής ιδιαίτερα στα θέματα της μεταφοράς ενέργειας, αλλά και διαχείρισης κρίσεων στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Διαφορετικά, και αυτό τον ρόλο θα τον υφαρπάξει η Τουρκία.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η διαχείριση του Κυπριακού δεν χρειάζεται απειλές και ψεύτικα διλήμματα. Απαιτεί ενδυνάμωση της Κυπριακής Δημοκρατίας και προϋποθέτει εθνική ομοψυχία, συναίνεση και συνεργασία στον κατά το ελάχιστο κοινό παρονομαστή, που είναι η υπεράσπιση, η ενίσχυση και η συνέχιση μέσω ρητής μετεξέλιξης και όχι σιωπηλής παρθενογένεσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, της μοναδικής και ισχυρής ασπίδας του κυπριακού λαού, που η Τουρκία, παρ' όλη την καθολική και διαχρονική πανοπλία της, δεν κατάφερε ούτε να διαπεράσει ούτε να διασπάσει ούτε να διαλύσει και ούτε θα τα καταφέρει στο μέλλον.

Εύχομαι καλά Χριστούγεννα και ευτυχισμένο το νέο έτος πρωτίστως με ειρήνη, προσωπική και οικογενειακή ευτυχία και υγεία!

Θέλω να ευχαριστήσω ξανά τόσο τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών, αλλά ιδιαίτερα τον Παναγιώτη Χρίστου, που τόσο άκομψα παρέλειψα να τον αναφέρω, και να τον ευχαριστήσω για τη δουλειά και την υποστήριξή του στην παρουσίαση της έκθεσης της επιτροπής Οικονομικών. Ευχαριστίες ξανά βεβαίως και στην κ. Αμπίζα, τον κ. Νικηταρά, τον κ. Παπαδόπουλο και την Άντρη Προδρόμου για τη διαρκή υποστήριξη και τη βοήθειά τους.

Και κάτι τελευταίο. Θέλω να ευχαριστήσω τον κάθε βουλευτή και την κάθε βουλευτή που συμμετέχουν στην επιτροπή Οικονομικών από όλα τα κόμματα. Η άποψη συνεργασία που έχουμε, η οποία βασίζεται πρωτίστως στον αλληλοσεβασμό παρά τις διαφορετικές μας πολιτικές θέσεις, έχει επιτρέψει στην επιτροπή να ολοκληρώνει τις εργασίες της έγκαιρα και ορθά και εντός του χρονικού πλαισίου που έχουμε στη διάθεσή μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ, κυρία Ερωτοκρίτου.

Ναι, κύριε Νεοφύτου.

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Ζήτησα τον λόγο γνωρίζοντας τις διαδικασίες της συζήτησης των προϋπολογισμών, αλλά γνωρίζοντας και τον Κανονισμό της Βουλής, ότι είθισται να αποφεύγονται προσωπικές αναφορές. Δεν πήρα τον λόγο, για να κάνω παράπονο, αλλά οφείλω να απαντήσω στην εντιμότατη πρόεδρο της επιτροπής Οικονομικών, που θεωρώ ταπεινά ότι έπρεπε να γνωρίζει.

(Απευθυνόμενος στην κ. Χριστιάνα Ερωτοκρίτου)

Ως προς αυτό που είπα για οροφή στο κρατικό μισθολόγιο με βάση τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, θα έπρεπε να σας είχαν ενημερώσει ότι ήταν νομοσχέδιο της δικής μας κυβέρνησης, που και το δικό σας κόμμα καταψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Νεοφύτου, νομίζω ότι...

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, έγινε ονομαστική αναφορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, δεν έγινε μόνο σ' εσάς, έγιναν και σε άλλες ομιλίες. Δεν μπορώ να το επιτρέψω, δεν προβλέπεται μια τέτοια διαδικασία τώρα στη συζήτηση των προϋπολογισμών. Μη με φέρνετε σε δύσκολη θέση, σας παρακαλώ!

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Θα επιμείνω, κυρία Πρόεδρε, με όλο τον σεβασμό. Δεν γίνονται ονομαστικές αναφορές! Αν σε άλλους έγιναν και δεν ζήτησαν τον λόγο, άλλη κουβέντα.

Και ένα δεύτερο. Όσον αφορά την αύξηση του αφορολόγητου, ποτέ δεν ήταν θέση μας. Ήταν θέση του Προέδρου που στήριξαν και εκλέχθηκε. Μία αστόχευτη πολιτική, με την οποία θα βάλουν στην τζιέπην των υψηλόμισθων από €500 και €1.000 του καθενός με 30% και 35% συντελεστή, όταν υπάρχουν πενήντα τρεις χιλιάδες νοικοκυριά κάτω του ορίου της φτώχειας, που, έστω και αν κάνεις το αφορολόγητο €1 εκατομ., δεν θα πάρουν τίποτα.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, βεβαίως θα σας δώσω τον λόγο, κυρία Ερωτοκρίτου, αλλά τώρα είμαστε εκτός διαδικασίας και στη συνέχεια θα μιλήσει ο κ. Τορναρίτης εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού, που θα μπορούσε να απαντήσει σε όλα αυτά. Με φέρνετε σε πολύ δύσκολη θέση.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Στεφάνου, διαδικαστικό και εσείς;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Ναι, ένα μικρό διαδικαστικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ελάτε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Νομίζω ότι όλοι γνωρίζουν ποια είναι η διαδικασία της συζήτησης του προϋπολογισμού. Τέτοια διαδικασία στην οποία μπήκαμε τώρα δεν ακολουθήθηκε ποτέ. Θα μπορούσα και εγώ να ζητήσω τον λόγο και οποιοσδήποτε συνάδελφος που ακούσαμε απ' εδώ κι απ' εκεί τα ονόματά μας. Αποφεύγουμε να το κάνουμε, γιατί θέλουμε να σεβαστούμε τη διαδικασία, γι' αυτό δε θα το κάνουμε, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Στεφάνου.

Ελάτε, κυρία Ερωτοκρίτου.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού είναι μια ζωντανή, θεωρώ, συζήτηση και εγώ χαίρομαι για την παρέμβαση του κ. Νεοφύτου.

Εκείνο που εγώ ανέφερα είναι το ερώτημα που προκύπτει, το πολιτικό ερώτημα -όχι προς τον κ. Νεοφύτου μόνο, αλλά υπό την ιδιότητά του τότε ως προέδρου του κυβερνώντος κόμματος- όχι για ένα θέμα, τη διασύνδεση της αύξησης των μισθών με το ΑΕΠ, αλλά το πολιτικό ερώτημα γιατί όλα αυτά δεν έγιναν τα τελευταία δέκα χρόνια, όχι μόνο η διασύνδεση του ΑΕΠ με τους μισθούς, αλλά και η έγνοια για τους χαμηλόμισθους, η έγνοια για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα. Δεν θα μπορούμε σε μία συζήτηση επί συγκεκριμένων πολιτικών, αλλά χαίρομαι που προφανώς κάποιος -και είναι με θετικό πρόσημο που το λέω- θεωρούν ότι πρέπει να μου απαντήσουν.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εγώ σας ευχαριστώ, κυρία Ερωτοκρίτου.

Συνεχίζουμε τώρα με τον κ. Λουκαΐδη από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δυόμισι λεπτά που μου άφησε η συνάδελφος Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, συν ο διάλογος που έγινε τώρα έτσι λίγο εδώ... Νομίζω αυξάνεται ο χρόνος μου.

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω με τις ευχαριστίες προς την πρόεδρο ειδικά και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών, αλλά και όλους τους συναδέλφους που έχουν εργαστεί και γι' αυτή τη σημαντική, κορυφαία

διαδικασία συζήτησης και ψήφησης του προϋπολογισμού, που δεν ξεκίνησε πριν δύο μέρες, αλλά έχει ξεκινήσει εδώ και δύο μήνες. Να ευχαριστήσω τις υπηρεσίες της Βουλής και τη γραμματεία της επιτροπής, αλλά και γενικότερα τις υπηρεσίες, οι οποίες κατά κανόνα εργάζονται σκληρά και αποτελεσματικά και κάνουν εξαιρετική δουλειά, και επίσης να ευχαριστήσω τους κοινοβουλευτικούς μας συνεργάτες, ειδικά τους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες του ΑΚΕΛ, που σε αυτή την προσπάθεια έχουν συμβάλει για μια ακόμη φορά τα μέγιστα. Και δεν αφορά μόνο τη συζήτηση του προϋπολογισμού, αφορά την ολόχρονη δράση, παρουσία και προσφορά τους, που είναι πραγματικά ανεκτίμητη.

Θέλω να ευχαριστήσω τζιαι για μια δημιουργική γενικά συζήτηση, γιατί αρκετοί από εμάς εζήσαμε τζιαι εποχές συζητήσεων όπου οι παρεμβάσεις εθύμιζαν, καθ' υπερβολήν, πολεμικά ανακοινωθέντα παρά ομιλίες. Τζιαι εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, των γνωστών, θα έλεγα ότι ήταν δημιουργική η συζήτηση, έστω και αν δεν υπάρχει προφανώς ταυτότητα απόψεων, αλλά υπάρχουν διαφορετικές απόψεις.

Θα ξεκινήσω την ομιλία μου, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με τη διεθνή κατάσταση, η οποία, σε ένα περιβάλλον παγκοσμιοποιημένο, προφανώς δημιουργεί αλληλεπιδράσεις και στενή αλληλεξάρτηση ανά την οικουμένη. Και, προφανώς, τα όσα συμβαίνουν στον κόσμο μας επηρεάζουν ευθέως ή έμμεσα και εμάς. Σ' αυτό τον κόσμο, όπως έχει ήδη λεχθεί, άνθρωποι, έξι άνθρωποι, έξι πρόσωπα έχουν περιουσία ίσα με τέσσερα δισεκατομμύρια άλλους συνανθρώπους τους. Μιλάμε για μια τεράστια, δραματική διεύρυνση των ανισοτήτων εντός των εθνών κρατών, αλλά και διεθνώς. Αυτός είναι ο κόσμος που έχουμε σήμερα.

Τεχνολογικοί κολοσσοί, κολοσσοί δηλαδή στην τεχνολογία, όχι απλά έχουν τεράστια οικονομική δύναμη, αλλά έχουν τζιαι τεράστια δυνατότητα επίδρασης, καθορισμού των συνειδήσεων του κόσμου και αυτό γίνεται ουσιαστικά χωρίς κανένα έλεγχο. Κάποιος μπορεί να μιλά για δημοκρατία με αυτά τα δεδομένα; Η άποψή μας είναι ότι η βασική αρχή της δημοκρατίας ότι κάθε άνθρωπος είναι ίσος με τον συνάνθρωπό του προφανώς παραβιάζεται. Έχουν την ίδια ισχύ και την ίδια δυνατότητα επιρροής οι ιδιοκτήτες της Google, της Microsoft με έναν απλό πολίτη, στη χώρα τους έστω;

Έχουμε επίσης μια επικίνδυνη κατάσταση κατά την άποψή μας, που διαγράφεται από την ενίσχυση του ανταγωνισμού, και τη στρατιωτικοποίηση στις διεθνείς σχέσεις, για παγκόσμια ηγεμονία, για διατήρηση της παγκόσμιας ηγεμονίας των ΗΠΑ, η οποία φαίνεται ότι σε πλείστους τόσους τομείς υποχωρεί υπέρ της Κίνας. Τούτο δημιουργεί επικίνδυνες ήδη καταστάσεις, που επηρεάζουν και την Ευρώπη και την Κύπρο. Έχουμε μια κατάσταση ανόδοου της ακροδεξιάς, με κοινωνιοπαθείς σε κάποιες περιπτώσεις, σε ΗΠΑ, Αργεντινή, Βραζιλία - Αργεντινή ήταν πρόσφατα- να αναλαμβάνουν την εξουσία με την ψήφο των πολιτών. Τέτοια φαινόμενα έχουμε και στην Ευρώπη, όπου δυστυχώς η άνοδος της ακροδεξιάς είναι τρομακτική. Δημιουργεί φόβο πραγματικά, γιατί ήδη βρίσκονται σε μια σειρά από κυβερνήσεις στην Ευρώπη και σε άλλες αυξάνονται. Στην Ιταλία, που γέννησε τον φασισμό, είναι κυβέρνηση η ακροδεξιά, στη Γερμανία- χθες έβλεπα δημοσκοπήση- έχει 23% το AfD κι, αν δούμε τον χάρτη της Ευρώπης, μαυρίζει από τους μελανοχίτωνες ή τους συγγενείς τους πολιτικά.

Σ' αυτό τον κόσμο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εξελίσσεται η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, στην ήπειρό μας, αλλά εξελίσσεται εδώ και πάνω από δύο μήνες και η γενοκτονία, η εθνοκάθαρση σε βάρος του παλαιστινιακού λαού, με αφετηρία την καταδικαστέα πέρα για πέρα επίθεση της Χαμάς κατά αμάχων. Όσοι είδαμε ή βλέπουμε τες εικόνες από τη Γάζα μπορούμε να κάνουμε τη σύγκριση: Μοιάζει ή όχι με την Γκουέρνικα, που έννεν ο Πικάσο που τη εδημιούργησε, όπως ο ίδιος απάντησε, είναι ο φασισμός που την εδημιούργησε;

Αυτός ο κόσμος χαρακτηρίζεται, μαστίζεται, αυτό το σύστημα το καπιταλιστικό, από συστημικές κρίσεις εδώ τζιαι πάνω από δεκαπέντε χρόνια. Οδηγούμαστε στη βαρβαρότητα μήπως; Θυμίζου όλα αυτά τα οποία βιώνει ο πλανήτης τα όσα εβίωσαν ξανά ο πλανήτης στη διάρκεια του Μεσοπολέμου; Μα, τι άλλο μπορεί να βγάξει η Γκουέρνικα;

Και σε αυτή την κατάσταση πραγμάτων, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να προσθέσουμε τζιαι τη μεγάλη υποκρισία όλων όσοι δέχονται και στηρίζουν να γίνονται αυτά τα εγκλήματα όσων δεν λένε λέξη κριτικής, όταν εξελίσσονται μπροστά στα μάτια μας εγκλήματα, όπως η δολοφονία αμάχων, όπου ξεπερνούν τα δύο τρίτα τα γυναικόπαιδα που δολοφονεί καθημερινά το Ισραήλ, με τις φρικαλεότητες που διαπράττει στη Γάζα.

Αλλά, επειδή, κυρία Πρόεδρε, επακολούθησα τζιαι ειδικά τη δική σας ομιλία -ήταν η πρώτη σας ως προέδρου του Δημοκρατικού Συναγερμού- τζιαι επειδή εμιλήσετε ακριβώς ισχυριζόμενη ότι σε εσάς υπάρχει συνέπεια και δεν υπάρχουν σκοπιμότητες στον τρόπο που πολιτεύεστε, εξηγήστε μας και εσεις και όλοι -είναι η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτικών δυνάμεων- όσοι δεν είπαν λέξη για τα εγκλήματα του Ισραήλ που μπορεί να αποδοθεί αυτή η στάση και η συμπεριφορά; Διότι εμείς σας αποδίδουμε ανθρωπιά, ενσυναίσθηση.

Μόνο στις σκοπιμότητες. Γιατί δεν θεωρούμε ότι είσαστε απάνθρωποι -τζιαι εν αναφέρομαι προσωπικά στην Πρόεδρο, αναφέρομαι στες πολιτικές δυνάμεις- μόνο στες σκοπιμότητες, απαράδεκτες για έναν λαό που έχει βιώσει την κατοχή, που βιώνει την κατοχή, που έχει βιώσει παρόμοια εγκλήματα σε βάρος του. Είναι λυπηρό πραγματικά και είναι ντροπή αυτός ο λαός να μην έχει καταδικάσει με μια φωνή -ο λαός την καταδικάζει- διά των πολιτικών του αντιπροσώπων το έγκλημα που συνεχίζει να διαπράττεται στη Γάζα.

Τζιαι, επειδή έχω μιλήσει για ακροδεξιά, πολύ μικρά σχόλια. Μίλησαν για δεινά που προκαλούμε όλοι οι υπόλοιποι οι εκπρόσωποι της ακροδεξιάς στο κοινοβούλιο. Οι επίγονοι της ΕΟΚΑ Β', που παράδωσε τη μισή Κύπρο στην Τουρκία, έχουν το θράσος να μιλούν για δεινά που προκαλούμε οι υπόλοιποι τζιαι να προσπαθούν να ξεχωρίσουν τον εαυτό τους. Μας είπαν από το βήμα πριν λίγόν ότι εν αισθάνονται ενοχές. Οι κοινωνιοπαθείς ούτε ενσυναίσθηση έχουν ούτε αισθάνονται ενοχές για οτιδήποτε, είναι βασικό χαρακτηριστικό τους, βασικό χαρακτηριστικό της ακροδεξιάς. Αν είχαν την ελάχιστη ενσυναίσθηση, θα αισθάνονταν πολλές ενοχές, αλλά ο φανατισμός και το μίσος τους τυφλώνουν, όπως τυφλώνουν γενικότερα την ακροδεξιά, τζιαι γι' αυτό είναι επικίνδυνη τζιαι γι' αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως άλλη μια φωνή στη δημοκρατία, αλλά ήταν και είναι μια φωνή κατά της δημοκρατίας, κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσο για τη διαβόητη επιτροπή Δημογραφικού, τα όρια της εντολής της -που δεν έπρεπε να δημιουργηθεί, τα είπαμε- είναι συγκεκριμένα, να: γεννήσεις και θάνατοι. Και δεν αφορά τη δυναμική δημογραφία, που μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο το μεταναστευτικό, αλλά και τον τουρισμό και την αστυφιλία. Θα ξεκινήσει η επιτροπή Δημογραφικού να ασχολείται τζιαι με τον τουρισμό τζιαι με την αστυφιλία; Στα σοβαρά; Αλλά κάποιιοι έδωσαν δικαίωμα -επιτρέψτε μου να πω- κάποιιοι έδωσαν δικαίωμα.

Δυστυχώς, δεν θέλουμε να μείνουμε σε τούτο, διότι φαίνεται ότι μετά τα φασιστικά, τα ρατσιστικά πογκρόμ σε Χλώρακα τζιαι Λεμεσό μπήκαμε σε μια σωστή πορεία και εμείς είμαστε έτοιμοι να συνεργαστούμε, για να αντιμετωπίσει η απειλή για τη χώρα μας από την ακροδεξιά, όμως κάποιιοι τους έδωσαν δικαίωμα. Δεν γίνεται! Οι ηγεσίες είπαν πολλά. Είπαν για παράδειγμα προεκλογικά τζιαι «Πράξη πρώτη, φράκτης σε όλο το μήκος της ουδέτερης ζώνης, αλλά όχι σε μήνες και χρόνια, σε μερικές εβδομάδες. Αν μπορούμε, θα τα καταφέρουμε». Τούτα ήταν ανάμεσα στα πολύ λίγα. Ειπωθήκαν πολύ χειρότερα τζιαι έγιναν πολύ χειρότερα σε μια λογική κανονικοποίησης της ακροδεξιάς, ρατσιστικής ρητορικής, αλλά και κανονικοποίησης και των εθνικοσοσιαλιστών στη χώρα μας.

Κάποια ερωτήματα έχω την πολυτέλεια μετά τις εξαιρετες ομιλίες των συναδέλφων μου του ΑΚΕΛ, των συντρόφων, των συντροφισσών, να σχολιάσω περισσότερο τζιαι, γι' αυτό μιλώ εκ του προχείρου: Στάση ευθύνης ή ανευθυνότητας η υπερψήφιση ή καταψήφιση του προϋπολογισμού;

Για μια ακόμη φορά θα επαναλάβουμε τα αυτονόητα. Τζιαι βεβαίως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εννά επικαλεστώ πάλε -νομίζω ότι εγέμωσαν τα files της Βουλής- τον κ. Αναστασιάδη, ο οποίος έλεγε ότι η στάση που τηρούμε, καταψήφισης του κρατικού προϋπολογισμού, είναι στάση ευθύνης, όταν ήταν αντιπολίτευση. Τζιαι έτσι έπραττε ο Συναγερμός, όταν ήταν αντιπολίτευση, κατά κανόνα, εκαταψήφισεν. Τι σημαίνει ότι, όταν υπερψηφίζω, τηρώ στάση ευθύνης, όταν καταψηφίζω, τηρώ στάση ανευθυνότητας περίπου; Μα, πρέπει να συζητούμε τα αυτονόητα; Όταν υπερψηφίζω, σημαίνει ότι συμφωνώ με τη φιλοσοφία, σε γενικές γραμμές, της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης και δίνω ψήφο εμπιστοσύνης σε μια κυβέρνηση. Όταν καταψηφίζω σημαίνει ότι, χωρίς να διαφωνώ καθ' ολοκληρίαν, διαφωνώ με βασικά στοιχεία της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης και δεν μπορώ να δώσω ψήφο εμπιστοσύνης. Τόσο απλά είναι τα πράγματα. Επιτέλους, τέλος με τα επικοινωνιακά τεχνάσματα! Αυτό το καταθέτω ξανά, είναι η δήλωση του κ. Αναστασιάδη αυτούσια.

Και, όταν ψηφίζεις, είναι λογικό να αναμένεις ότι η κυβέρνηση θα απευθυνθεί στην πολιτική δύναμη που βρίσκεται στην αντιπολίτευση, αν είναι κυβέρνηση μειοψηφίας, και θα διαβουλευτεί μαζί της και θα επιχειρηθεί, εάν όχι η συνδιαμόρφωση του προϋπολογισμού, τουλάχιστον η συμπερίληψη βασικών στοιχείων που το κόμμα που είναι στην αντιπολίτευση διεκδικεί. Σε εμάς πάντως δεν ήρθε ποτέ η κυβέρνηση και ο Πρόεδρος να απευθυνθεί για να κάνουμε διάλογο, ώστε να κερδίσει τη στήριξή μας.

Τζιαι διερωτώμαι: Επήεν στον Συναγερμό τζιαι έκαμέν το; Διότι, όταν λένε οι φίλοι εκπρόσωποι του Δημοκρατικού Συναγερμού ότι δε δίνουν λευκή επιταγή, πρέπει να μας εξηγήσουν πώς δεν έδωσαν λευκή επιταγή. Διότι εν ακούσαμεν να έχει γίνει οποιοσδήποτε διάλογος, ώστε να συμπεριληφθούν θέσεις, πολιτικές του Συναγερμού και στον προϋπολογισμό. Άρα, αν δεν έχει δοθεί λευκή επιταγή... Τζιαι η εξήγηση είναι απλή, γιατί εν' λευκή επιταγή. Διότι ο κ. Χριστοδουλίδης -συνεπής σ' αυτό το ζήτημα πρέπει να πω, για να είμαστε δίκαιοι- είπε προεκλογικά, είπε μετεκλογικά τζιαι από το βήμα της Βουλής εδιάβασέν τα πολύ ωραία εχτές ο κ. Γεωργιάδης, ότι συνεχίζει την πολιτική Νίκου Αναστασιάδη, του πολιτικού του πατέρα, στην κυβέρνηση στην οποία συμμετείχε για δέκα χρόνια τζιαι δεν εδιαφώνησεν σε τίποτε, σε τίποτε δημόσια.

Είπεν το τζιαι μετεκλογικά, οπότε ο Δημοκρατικός Συναγερμός γιατί να έχει πρόβλημα; Άλλοι ενδεχομένως έπρεπε να σκέφτονται και να προβληματίζονται από την πολιτική αυτή της κυβέρνησης, τζιαι αναφέρομαι στα κόμματα της συμπολίτευσης. Και αυτός ο προβληματισμός, είναι αλήθεια, αποτυπώθηκε και εδώ στη Βουλή από κάποιους συναδέλφους και αποτυπώνεται συστηματικά από κάποιους συνάδελφους που προέρχονται από τα συμπολιτευόμενα κόμματα τζιαι καταγράφεται με τις διαφορετικές απόψεις που ακούονται.

Αλλά σύγχυση δεν υπάρχει μόνο στα κόμματα της συμπολίτευσης, υπάρχει και στον Συναγερμό. Τζιαι εδώ ακούσαμεν ακόμη μια φορά: «Στα λόγια είμαστε αντιπολίτευση». Κάποιοι εν εχρησιμοποίησαν καν τον όρο «αντιπολίτευση» στις ομιλίες τους σήμερα, με όλο τον σεβασμό!

(Αστειεύομενος)

Προσέχουμε τι λέμε. Αλλά στην πράξη τούς ακούμε τι λένε δημόσια τζιαι υπάρχει ζήτημα. Τζιαι υπάρχει ζήτημα για τη δημοκρατία δηλαδή, γιατί ο λαός θέλει απ' όλους μας και πρωτίστως από την κυβέρνηση καθαρές, ξεκάθαρες θέσεις -χρησιμοποιώ το επίθετο που χρησιμοποιεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά ελάχιστες φορές το κάμνει πράξη- ξεκάθαρες θέσεις, ξεκάθαρες πολιτικές.

Σε ό,τι αφορά το ΑΚΕΛ, για να το ξεκαθαρίσω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η δική μας στάση είναι στάση ευθύνης. Από την πρώτη στιγμή ήμασταν και παραμένουμε έτοιμοι για διάλογο με την κυβέρνηση και εξεύρεση συναινέσεων. Από την πρώτη στιγμή μέχρι και σήμερα, δέκα μήνες μετά, πρέπει να σας πω ότι ως ΑΚΕΛ, στο πλαίσιο αυτής της λογικής, της άσκησης εποικοδομητικής αντιπολίτευσης και όχι στείρας κατεδαφιστικής πολιτικής με την οποία, επιτρέψτε μου να πω, εβρεθήκαμεν αντιμετώπι οι εμείς όταν ήμασταν συμπολίτευση - ενίοτε τότε δεν ήταν απλώς κατεδαφιστική, ήταν τζιαι ανήθικη τζιαι γι' αυτό μίλησα για πολεμικά ανακοινωθέντα σε κάποιους παλαιότερους χρόνους- σε αντίθεση λοιπόν εμείς τους τελευταίους δέκα μήνες έχουμε καταθέσει πρόταση ολοκληρωμένη για την επανένταξη των συνομιλιών, αναφέρομαι στο Κυπριακό. Πρόταση για μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης για τους Τουρκοκύπριους. Αντί ο Πρόεδρος να απευθύνεται σε εμάς για διάλογο, απευθυνόμαστε εμείς τζιαι ζητούμε από τον Πρόεδρο σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου, αλλά δεν μας ακούει μέχρι αυτή τη στιγμή, με επιστολή που έστειλε ο γενικός γραμματέας του κόμματος πριν από τρεις εβδομάδες τζιαι υπάρχει άρνηση μέχρι τώρα να συκληθεί το Εθνικό Συμβούλιο. Επιζητούμε εμείς τον διάλογο.

Αντίστοιχα έχουμε πράξει και σε πλείστα τόσα βασικά ζητήματα. Έχω εδώ μαζί μου τζιαι έχουμε καταθέσει ολοκληρωμένες προτάσεις, μέρος των οποίων έχουν αναφέρει τζιαι οι συνάδερφοι οι βουλευτές του ΑΚΕΛ. Εκαταθέσαμεν πρόταση για την ενέργεια τζιαι είχαμε συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον αρμόδιο υπουργό, πρόταση για την ακρίβια, προτάσεις για την προστασία των δανειοληπτών τζιαι για τις εκπονήσεις, πρόταση για κατάργηση των τετραμήνων, που έχει γίνει αποδεκτή, πρόταση για την ειδική ενιαία εκπαίδευση, τζιαι αναμένεται συνάντηση με την Υπουργό Παιδείας για αυτό τον σκοπό, προτάσεις τζιαι εκστρατεία ολοκληρωμένη -είδαμε πλείστους τόσους φορείς αρμόδιους και συναρμόδιους- για το στεγαστικό, προτάσεις για την υγεία -δύο φορές έχουμε καταθέσει, εκκρεμεί η απάντηση από πλευράς του Προέδρου της επιστολής που έστειλε ο γραμματέας του κόμματος για συνάντηση για τα θέματα της υγείας, για να συζητήσουμε αυτές τις θέσεις- προτάσεις, εκστρατεία που τρέχει τώρα για τους νέους γονείς τζιαι αφορά τα πάντα για τα παιδιά πριν και μετά τη γέννηση, εργασιακά, φύλαξη, φροντίδα, παιδεία, υγεία, υιοθεσία, αναδοχή, προτάσεις ολοκληρωμένων πακέτων -είκοσι έξι, νομίζω, προτάσεις- για τον πολιτισμό, τες επήραμεν εις την Υφυπουργό Πολιτισμού. Έτσι αντιπολιτευόμαστε εποικοδομητικά και δημιουργικά.

Αλλά, ξέρετε, είπαμε από την αρχή θα ασκούμε ταυτόχρονα και αυστηρή κριτική σε όλα όσα εκτιμούμε ότι δεν ωφελούν, αλλά βλέπουν τον λαό μας, τον τόπο. Τα παραδίω, διότι είναι πολύ συγκεκριμένα τζιαι αυτά, για σκοπούς πρακτικών, στη γραμματεία. Είναι οι προτάσεις που έχουμε καταθέσει.

Σε αυτό το πλαίσιο της δημιουργικής στήριξης είχαμε καλωσορίσει και είχαμε χαιρετίσει την κατάργηση των τετραμήνων, που είπα προηγουμένως, το σχέδιο «κτίζΩ» για την ανέγερση νέων πολυκατοικιών, για τις οποίες αγωνιστήκαμεν, επρωτοστατήσαμεν τζιαι μέσα από την επιτροπή Προσφύγων. Την απόφαση τζιαιίνος ο φράκτης, το συρματοπλέγμα που εμείς εβάλαμεν, για να μοιράζουμε τον τόπο μας, να καταργηθεί, την καλωσορίσαμε. Τζιαι έτσι θα συνεχίσουμε να πράττουμε.

Για την οικονομία, πολύ συνοπτικά, για την ουσία πλείστων τόσων θεμάτων που έχουμε συζητήσει. Μπήκε το ψευδοδίλημμα: «Ευημερία των αριθμών ή των ανθρώπων;». Μα, και τα δύο. Πλείστοι τόσοι αριθμοί τζιαι δείκτες αφορούν τους ίδιους τους ανθρώπους πρώτα απ' όλα.

Αλλά πρέπει να υπογραμμίσω, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι η οικονομία πρέπει να βρίσκεται στην υπηρεσία όχι των αριθμών αλλά των ανθρώπων. Πρέπει να βρίσκεται στην υπηρεσία της ευημερίας των ανθρώπων τζιαι αυτό νομίζω επίσης έν' αυτονόητο. Και άρα η εξέταση της οικονομικής κατάστασης σε μια χώρα και της οικονομικής πολιτικής έχει ως κριτήριο τούτο, την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι συμπολίτες μας. Τζιαι, ξέρετε, όσα κι αν λέμε από το βήμα της Βουλής, η αλήθεια είναι μια: ο κόσμος ξέρει αν περνά καλύτερα ή χειρότερα, αν δυσκολεύεται περισσότερο ή λιγότερο, αφορά την τζιαιότην του. Η μικρομεσαία επιχείρηση ή η επιχείρηση γενικά ξέρει, ό,τι και να λέμεν εμείς, όποιες εντυπώσεις τζιαι αν επιχειρούμεν να δημιουργήσουμε.

Η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κυρία Πρόεδρε, είναι μια κατάσταση καινούργια, στοχοποίησης του λαού μας τζιαι αποδεκατισμού περαιτέρω της μεσαίας τάξης, για την οποία εμιλήσαν όλοι κατά τ' άλλα. Τεράστια επίλυση του θέματος...

Τζιαι πάω στο επόμενο ακριβώς. Μπαίνει και πάλι το ψευδοδίλημμα: «Δημοσιονομική σταθερότητα ή όχι, χρηματοπιστωτική σταθερότητα;». Να πω κάτι για τούτο απαντώντας στην κ. Ερωτοκρίτου, που δεν μας τιμά δυστυχώς. Απάντησε ο Olli Rehn ποιος εκατάστρεψεν την οικονομία επί δικής μας διακυβέρνησης, όσα ψέματα κι αν συνεχίζουν να λέγονται εν είδει προπαγάνδας. Αλλά, διερωτώμαι, αν εκατάστρεψεν την οικονομία το ΑΚΕΛ, δεν ήταν τρίαμισι χρόνια στη διακυβέρνηση το ΔΗΚΟ, που δεν την εκατάστρεψεν; Τζιαι αντίστοιχα ξεχνά το Δημοκρατικό Κόμμα ότι ο κ. Χριστοδουλίδης ήταν στην κυβέρνηση συμπρωταγωνιστής και έπαιρνε αποφάσεις ή εμψίζεν για όλα όσα αποφάσισεν η προηγούμενη κυβέρνηση; Ποιους κατηγορεί τελικά; Και δικαίως αναφέρεται σε καταστροφικές εξελίξεις βέβαια σε διάφορα επίπεδα επί προηγούμενης διακυβέρνησης.

Σε ό,τι αφορά τη δημοσιονομική σταθερότητα επιτρέψτε μου να πω τα εξής: Θέλουμε την ούλλοι. Με ποιο μοντέλο ανάπτυξης; Στην πράξη έχουμε στηρίξει, έχουμε επιλέξει ο καθένας μας. Κάποιοι επέλεξαν μερικές φορές ένα μοντέλο της «αρπακτής». Όταν ήταν την πρώτη φορά κυβέρνηση, χρηματιστήριο τζιαι άλλα, να μεν τα πούμε. Τη δεύτερη φορά, χρυσά διαβατήρια, τα οποία οδήγησαν σε όλα όσα σωστά ανέφερε προηγουμένως η κ. Ερωτοκρίτου σε ό,τι αφορά τη φήμη της χώρας. Αυτό το μοντέλο.

Εμείς επιλέγουμε το μοντέλο της βιώσιμης ανάπτυξης, ένα εντελώς διαφορετικό μοντέλο, που εννά επενδύει στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας και στην παραπέρα ενίσχυσή τους, που εννά επενδύει σε ποιοτικές θέσεις εργασίας που θα δημιουργούνται μέσα από την οικονομική δραστηριότητα. Επιλέγουμε να μην είμαστε ταυτόχρονα συνένοχοι -τζιαι όσα θα πω αφορούν τζιαι την προηγούμενη τζιαι την καινούργια κυβέρνηση-στες επιλογές τους. Έχουμε τους δεκαεφτά στόχους βιώσιμης ανάπτυξης, που αφορούν φτώχεια, κοινωνικό αποκλεισμό, αφορούν παιδεία, αφορούν όχι μόνο κλιματική αλλαγή, περιβάλλον, αλλά αφορούν και το σύνολο περιπτώσεων των δράσεων μιας κυβέρνησης. Ε, είμαστε ουραγοί ακόμα μια φορά στην πρόοδο που έχουμε κάνει στην Ευρώπη. Η τελευταία χώρα για μια ακόμα φορά! Έτσι να κάμει με το μοντέλο ανάπτυξης τούτο που αναφέρω, οι δεκαεφτά στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης. Είμαστε ουραγοί, τα ευλογημένα! Τζιαι συνεχίζουμε και το 2023! Καταθέτω τα στοιχεία τζιαι πάλι, όπως τα κατέθεσα τζιαι πέρσι.

Αλλά θέλετε να δούμε τζιαι τις διαφορές μας τις ουσιαστικές τζιαι γιατί καταψηφίζουμε τελικά τον προϋπολογισμό; Κάποιες αφορούν την προηγούμενη κυβέρνηση, οι πλείστες αφορούν και την παρούσα κυβέρνηση. Τζιαι πού καταγράφονται οι διαφορές τζιαι πώς αντιλαμβάνεται ο καθένας τη δημοσιονομική σταθερότητα; Δημοσιονομική σταθερότητα θα μπορούσαμε να πετύχουμε, έλεαν κάποιοι τζιαι επιμένουν, με ιδιωτικοποιήσεις των κερδοφόρων ημικρατικών. Ε, διαφωνούμε πλήρως, καθέτως, εκτιμούμε το αντίθετο. Θεωρούν ότι μπορούμε να πετύχουμε δημοσιονομική σταθερότητα αφαιρώντας πόρους 'πού το κράτος, εισοδήματα, καταργώντας, αν έν' δυνατόν, όλες τις φορολογίες που αφορούν τους λίγους προνομιούχους ή τα μεγάλα ιδιωτικά συμφέροντα. Είπαμέν τα πρόσφατα. Εν έχουν καμιά δυσκολία να αφαιρούν τεράστιους πόρους, όπως ήταν η φορολογία ακίνητης περιουσίας, που απέρριπταν τη στοχευμένη φορολόγηση, η φορολογία επί των τόκων καταθέσεων, η πρότασή σας για τα τέλη εταιρειών, που δεν θέλετε να είναι επίσης στοχευμένη. Λοιπόν, κάποιοι αντιλαμβάνονται τη δημοσιονομική σταθερότητα με το να εισπράττουν €2,5 δις επιπρόσθετα πέρσι και φέτος από τους αυξημένους φόρους λόγω ακριβίας, αλλά να επιστρέφουν κάτω 'πού μισά του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως πακέτο στήριξης του κόσμου. Ε, δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με αυτές τες λογικές!

Κάποιοι θεωρούν ότι προσφέρουμε υπηρεσία στην οικονομία, εάν επιβάλουμε ωράριο καταστημάτων που υπηρετεί τέσσερις μεγάλες υπεραγορές. Είπεν ο κ. Κουλλά, -λείπει τζιαι ο κ. Κουλλά 'πού δαμαί σήμερα- για τες μικρομεσαίες επιχειρήσεις ότι δεν μας ενδιαφέρουν, επειδή κάμνουν κέρδος. Όι, μας ενδιαφέρει ο κρεοπώλης της γειτονιάς μας, που έν' μόνος του τζιαιμαί ή μαζί με τη σύζυγό του ή τα κοπελλούδικα του, γιατί πρέπει να ανοίξει τζιαι Κυριακή. Κατά κανόνα δεν θα ανοίξει και άρα βρίσκεται μπροστά σε αθέμιτο ανταγωνισμό 'πού τες υπεραγορές τζιαι γι' αυτό είχαμε διαφωνήσει τζιαι είχαμε αγωνιστεί ενάντια στην πλήρη ελευθεροποίηση του ωραρίου των καταστημάτων τζιαι συνεχίζουμε αυτή την προσπάθεια. Γιατί, ναι, το 90% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι με προσωπικό κάτω 'πού δέκα άτομα. Τι έκαμεν ο Συναγερμός; Συνεχίζει την ίδια πολιτική, να θέλει να εξυπηρετήσει τους τέσσερις.

Σωστά έσει εγκριθεί η επιταχυνόμενη κλίμακα για τους χαμηλόμισθους της Δημόσιας Υπηρεσίας. Δημοσιονομική σταθερότητα σημαίνει να μην καλύψουμε τζιαι τους ακόμα πιο χαμηλόμισθους, αναγνωρίζοντάς τους τζιαι επιμετρώντας την υπηρεσία τους στην Α1. Έχουμε διαφορετική άποψη, πώς να το κάνουμε;

Τα ίδια ισχύουν τζιαι για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Ειπωθήκαν πολλά. Πάρα πολλά. Δεν ξέρω αν η χρηματοπιστωτική σταθερότητα έν' τζιαιίνον που είπεν η προηγούμενη κυβέρνηση, ο κ. Γεωργιάδης, ότι έπρεπε να κλείσουμε τον Συνεργατισμό, για να έχουμε λιγότερες και πιο εύρωστες τράπεζες. Εμείναν μας δκυο τζιαι κάτι -απόλυτο ολιγοπώλιο, μονοπώλιο τζιαι καρτέλ- με αποτέλεσμα να κάμνουν σήμερα πάνω 'πού χίλια εκατομμύρια τούντον χρόνο κέρδη. Έν' ωφέλιμο για την οικονομία, έν' ωφέλιμο για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα; Τούτη έν' η αντίληψή σας και δεν την αγγίζετε -τζιαι αναφέρομαι σε όλους και στην κυβέρνηση και στα υπόλοιπα κόμματα- στην πράξη σήμερα! Ωφελεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, να διερωτηθώ, το γεγονός ότι έχουμε τον δεύτερο χαμηλότερο δείκτη δανείων καταθέσεων, γιατί οι τράπεζες επιλέγουν να διούν τις καταθέσεις τους στην Κεντρική Τράπεζα τζιαι να πκιάννουν τα επιτόκια και άρα να μη δανείζουν και να μη συνεισφέρουν στην οικονομία; Έτσι συνεισφέρουμε εις την χρηματοπιστωτική σταθερότητα;

Για να μην πω τζιαι τζιαιίνον που είπεν ο κ. Νεοφύτου τζιαι επαράδεχτηκεν, που κατακρημνίζει ουσιαστικά όλα όσα... την ωραιοποίηση που επιχειρήθηκε για όσα εψηφίσαμεν για τες εκποιήσεις, «Προετοιμάστε τον κόσμο για μαζικές εκποιήσεις». Από το στόμα του κ. Νεοφύτου νομίζω έσει μεγαλύτερη αξία, διότι είπε αυτό που είπαμεν τζιαι εμείς πριν λίγες μέρες. Τζιαι, ξέρετε, έσει υποτίθεται αναστολή εκποιήσεων μονομερή 'πού τες τράπεζες τζιαι 'πού τες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Προχτές ο «Φιλελεύθερος» δημοσίευσε οκτώ αγγελίες πλειστηριασμών, οι δκυο αφορούσαν κύρια κατοικία, η μια μικρή επαγγελματική στέγη. Στην περίοδο της αναστολής! Πρέπει να προετοιμαστεί ο κόσμος και εμείς θα συνεχίσουμε να έχουμε προτάσεις, αλλά τουλάχιστον ας δώσουμε τη δυνατότητα σε περισσότερο κόσμο να ενταχθεί στο «Ενοίκιο Έναντι Δόσης» τζιαι όι σε αυτή την περιορισμένη δεξαμενή δικαιούχων που έχουμε επιτρέψει να διεκδικήσουν.

Λοιπόν -εννοείται ότι είχα κι άλλα πολλά να πω, ο χρόνος έσκει ολοκληρωθεί βέβαια- θα αρκεστώ να πω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι γενικότερα εκτιμώντας η κυβέρνηση αποδείχτηκε πολύ κατώτερη των περιστάσεων, αφού εκατάφεραν 'που την ίδια την πρώτη πράξη σύστασής της τζιαι εντεύθεν να περνά πολύ κάτω από τον πήχη των προσδοκιών που η ίδια έθεσε. Συνεχίζει δυστυχώς να βαδίζει στη λογική και φιλοσοφία της προηγούμενης κυβέρνησης, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που διαπιστώνουμε τζιαι αναγνωρίζουμε, πρέπει να πω, ως θετικές. Παρά τον χρόνο που αναλώνει τζιαι τη δυσανάλογη, μεγάλη προσπάθεια στην επικοινωνία τζιαι στην εικόνα της, αυτή η κυβέρνηση αποδεικνύεται ως μια κυβέρνηση περιορισμένων ικανοτήτων και σοβαρότητας.

Ευχόμαστε ειλικρινά η συνέχεια για την κυβέρνηση να είναι διαφορετική, γιατί αυτό θα είναι ωφέλιμο, θα είναι καλό για τον τόπο, αν τζιαι πρέπει να πω ότι κρατούμε μικρό καλάθι.

Από την πλευρά μας θέλω να διαβεβαιώσω ότι ως ΑΚΕΛ θα συνεχίσουμε να είμαστε τζιαι εποικοδομητικοί και δημιουργικοί, αλλά εκεί και όπου χρειάζεται θα συνεχίσουμε να ασκούμε αυστηρό έλεγχο και κριτική.

Εύχομαι σε όλες και όλους καλές γιορτές, κάθε καλό στον καθένα, πρωτίστως υγεία!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε.

Συνεχίζει τώρα ο κ. Νίκος Τορναρίτης εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού. Τελευταίος ομιλητής, για τριάντα λεπτά.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Να μου επιτρέψετε έτσι στην αρχή να αναφερθώ σε ορισμένα σημεία της ομιλίας του κ. Λουκαΐδη και να πω ότι εμείς βεβαίως καταδικάζουμε την τρομοκρατία και τη βία απ' όπου κι αν προέρχεται. Δεν χρησιμοποιούμε γραμμές ή πολιτικές που λένε ότι εξαιρούμε την κόκκινη βία ή την κόκκινη τρομοκρατία. Αυτό είναι το πρώτο που θέλω να πω.

Το δεύτερο είναι ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός κατέθεσε ολοκληρωμένες προτάσεις σε μια μεγάλη γκάμα θεμάτων: οικονομία, μεταναστευτικό, ενέργεια, στεγαστική πολιτική και άλλα. Είμαι σίγουρος όμως -και κάποιος εδώ στην αίθουσα και κάποιος εκεί έξω είτε δεν ακούουν είτε δεν θέλουν να ακούουν για τους δικούς τους λόγους- είμαι σίγουρος όμως ότι οι πολίτες θα τους αφήσουν απόλυτα εκτεθειμένους «Φτωχοποίηση του λαού» μάς ανέφερε ο κ. Λουκαΐδης. Εγώ, αν ήμουν στη θέση του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΑΚΕΛ, δεν θα αναφερόμουν σε τούτην ακριβώς τη λέξη, γιατί οι Κύπριοι πολίτες είναι αυτόπτες και αυτήκοι μάρτυρες για το ποιοι με τις πράξεις και τις παραλείψεις τους εφτωχοποίησαν τον κυπριακό λαό, την Κυπριακή Δημοκρατία, την κυπριακή οικονομία. Αναφέρθηκε βεβαίως ο κ. Λουκαΐδης και στα χρυσά διαβατήρια και τα ενέπλεξε εκεί με το περιβάλλον και διερωτώμαι πραγματικά τα χρυσά διαβατήρια τα οποία εκδίδοντο πριν την ανάληψη της εξουσίας από τον Νίκο Αναστασιάδη και τον Δημοκρατικό Συναγερμό ήταν πράσινα; Ήταν φιλικά προς το περιβάλλον;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Χρειάζεται σοβαρότητα. Χρειάζεται περισσή υπευθυνότητα. Η συζήτηση και η ψήφιση του κρατικού προϋπολογισμού κάθε χρόνο είναι μια κορυφαία πολιτική διεργασία. Αναδεικνύει τον θεσμικό ρόλο της Βουλής των Αντιπροσώπων και την πλήρη αρμοδιότητά της να ελέγξει και να επηρεάσει την πολιτική της όποιας κυβέρνησης. Συζητάμε τον προϋπολογισμό για το 2024, τον πρώτο προϋπολογισμό της νέας κυβέρνησης. Ως μέλη της Βουλής αναλαμβάνουμε την ευθύνη να μιλήσουμε με νηφαλιότητα και αντικειμενικότητα. Αυτό απαιτεί την οικονομική σταθερότητα και τη συνεχή προσπάθεια για βελτίωση του επιπέδου ζωής των συμπολιτών μας. Σε αυτή τη συζήτηση δεν υπάρχει άσπρο ή μαύρο. Δεν υπάρχουν μεταξύ μας σωτήρες ή καταστροφείς. Υπάρχουν όμως αποχρώσεις που σχετίζονται με τις διαφορετικές προτεραιότητες και πολιτικές που έχουμε ως κόμματα και τις διαφορετικές προσεγγίσεις βεβαίως, που αποτυπώθηκαν και τούτο το διήμερο στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Για μας, τον Δημοκρατικό Συναγερμό, είναι σημαντικό να αναπτύσσουμε από το βήμα της Βουλής έναν γόνιμο πολιτικό διάλογο και να επιτυγχάνουμε τη μέγιστη σύνθεση προς όφελος του λαού μας. Έτσι αντιμετωπίσαμε τη συζήτηση και έτσι θα αντιμετωπίσουμε και την ψήφιση του προϋπολογισμού.

Ποιες είναι λοιπόν οι προτεραιότητές μας; Πρώτον, η διασφάλιση μιας σταθερής οικονομίας, ώστε να συνεχίσουμε να έχουμε και την εμπιστοσύνη των αγορών, μα, πάνω απ' όλα την εμπιστοσύνη και την ευημερία των πολιτών. Περνούμε μέσα από μια κρίσιμη οικονομική περίοδο. Μας επηρεάζουν πολλοί εξωγενείς παράγοντες και ορισμένοι είναι απρόβλεπτοι και εξίσου οι συνέπειες είναι απρόβλεπτες από τις διάφορες διενέξεις στην περιοχή μας, που κάθε πολίτης σκέφτεται ότι δεν πρέπει με κανένα τρόπο να χειροτερέψει η κατάσταση από λανθασμένες πολιτικές εντός Κύπρου και να βρεθεί σε πρόσθετες δυσκολίες.

Ζούμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σ' έναν αβέβαιο κόσμο. Βιώσαμε μια πρωτοφανή κρίση, την πανδημία. Μετά ήρθαν αναπάντεχα ο πόλεμος στην Ουκρανία και ο πόλεμος στη Γάζα. Οι εξωτερικές αναταράξεις μάς έφεραν ανατροπές στην οικονομία, προκάλεσαν ένα τεράστιο κύμα ακρίβιας, που χτυπά τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Βιώνουμε την ενεργειακή ακρίβια και την εκτίναξη της τιμής των πρώτων υλών διεθνώς. Το κόστος στις κατασκευές πολλαπλασιάστηκε. Το καλάθι της νοικοκυράς ακρίβωσεν. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε διπλά και τριπλά προνοητικοί.

Η δεύτερή μας προτεραιότητα είναι η δημοσιονομική πειθαρχία. Δεν πειραματιζόμαστε. Δεν θέλουμε να επαναληφθούν καταστροφικές πολιτικές, που στο παρελθόν εκτροχίασαν τα δημόσια οικονομικά. Όπως όλοι γνωρίζουμε, ο Δημοκρατικός Συναγερμός κλήθηκε την τελευταία δεκαετία να κυβερνήσει σε αντίξοες οικονομικά συνθήκες. Κάναμε μεγάλο αγώνα στην αρχή να τα σταθεροποιήσουμε. Στη συνέχεια εργαστήκαμε, για να επιστρέψουμε στην ανάπτυξη και να βγούμε από τα μνημόνια. Βάλαμε ξανά θεμέλια για τη βιωσιμότητα της οικονομίας και πετύχαμε να έχουμε πλεονασματικούς προϋπολογισμούς. Ο καθένας μας πρέπει να γνωρίζει ότι δύσκολα συμμαζεύουμε τα δημοσιονομικά έξοδά μας και πολύ πιο εύκολα τα πλεονάσματα, που επιτυγχάνουμε, μπορεί να εξανεμιστούν. Χρειαζόμαστε λοιπόν νοικοκυρεμένους προϋπολογισμούς.

Τρίτον, είναι βασική προτεραιότητά μας να επικεντρωθούμε στην ανάπτυξη. Μόνο η ανάπτυξη μπορεί να μας δώσει τους αναγκαίους πόρους, για να ασκήσουμε την κοινωνική πολιτική που χρειάζεται ο τόπος και οι πολίτες, να ανοίξουμε νέες θέσεις εργασίας, να δημιουργήσουμε καλύτερες υποδομές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας συνεχίζει σε μεγάλο βαθμό να υλοποιεί το στρατηγικό πρόγραμμα ανάπτυξης που εφαρμόσαμε τα προηγούμενα χρόνια. Στον νέο προϋπολογισμό περιλαμβάνονται πολλά τα οποία αφορούν το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Χαιρόμαστε που οι διαδικασίες προχώρησαν και η κυβέρνηση υπέβαλε πριν από μερικές ημέρες το αίτημα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την παραχώρηση της επόμενης δόσης του σχεδίου. Εμείς τονίζουμε: Δεν πρέπει να χαθεί ούτε ένα ευρώ! Η ομαλή υλοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης είναι δεσμευτική για την Κύπρο έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί στην ουσία τον βασικό αναπτυξιακό μας πνεύμονα. Περιλαμβάνει σημαντικές μεταρρυθμίσεις, όπως δρομολογήθηκαν από τη δική μας περίοδο διακυβέρνησης, και πρέπει να υλοποιηθούν. Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων έτυχε της υψηλής αποδοχής και συναίνεσης των πολιτικών δυνάμεων και όλων των κοινωνικών εταίρων. Η κυβέρνηση έχει την ευθύνη να προχωρεί χωρίς καθυστερήσεις και να επιτυγχάνει πλήρη απορροφητικότητα των διαθέσιμων ευρωπαϊκών πόρων. Ο τρόπος που εκπονήσαμε το Σχέδιο Ανάκαμψης κάνει πράξη τη φιλοσοφία της δικής μας προσέγγισης, που είναι η εξής: σύνθεση και συναίνεση, σχέδιο και προγραμματισμός, εκτέλεση έργων εντός χρονοδιαγραμμάτων. Θέλουμε λοιπόν να είμαστε συνεπείς και να στηρίζουμε την πολιτική που εμείς αναπτύξαμε. Θα κρατήσουμε την ίδια γραμμή και θα είμαστε αυστηροί με την κυβέρνηση, γιατί έτσι εξασφαλίζουμε τη συνέχιση της μεταρρύθμισης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της οικονομίας μας.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει ασκήσει κριτική στην κυβέρνηση για ορισμένες από τις επιλογές της. Ο λόγος είναι πολύ συγκεκριμένος. Είναι απαραίτητο να διαφυλάξουμε αυτά που με κόπο κερδίσαμε. Η πιο σημαντική κριτική σχετίζεται με την αύξηση των ανελαστικών δαπανών και του κρατικού μισθολογίου κατά 14% σε μόλις έναν χρόνο. Έχουμε προειδοποιήσει την κυβέρνηση ότι τέτοιου είδους επιλογές δεν βοηθούν. Βρισκόμαστε κάτω από τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι συνέπειες θα φανούν πάνω στις ανελαστικές δαπάνες του κράτους τα επόμενα χρόνια. Δεν πρέπει να μας λεν άλλοι τι είναι σωστό και τι είναι λάθος. Εμείς πρέπει να λαμβάνουμε τις σωστές αποφάσεις. Εξάλλου, δεν επιτρέπεται πλέον καμιά χαλαρότητα στους δημοσιονομικούς κανόνες. Προοδευτικά μετά την πανδημία όλες οι χώρες της Ευρωζώνης επιστρέφουν στο κανονικό περιβάλλον δημοσιονομικής πειθαρχίας. Γι' αυτό λέμε καθαρά στην κυβέρνηση ότι χρειάζονται πολύ προσεγμένες κινήσεις και προνοητικότητα για το μέλλον, ιδίως μπροστά σε πιθανούς αρνητικούς κύκλους της παγκόσμιας οικονομίας. Η δεύτερη σημαντική μας κριτική αφορά την αναγκαία προσοχή που πρέπει να επιδεικνύεται στη στήριξη των πολιτών, όταν δημιουργούνται άμεσες ανάγκες από την ακρίβια. Απαιτούμε να δούμε περισσότερο και καλύτερα αντανakλαστικά από την κυβέρνηση σε μια σειρά από μέτρα που είναι απολύτως αναγκαία. Τέτοιο είναι η στήριξη του πληθυσμού, των ευάλωτων ομάδων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με μέτρα που αναχαιτίζουν την ενεργειακή ακρίβια και τον πληθωρισμό. Επίσης, ζητούμε επιτακτικά πολιτικές που αμβλύνουν τα μεγάλα στεγαστικά προβλήματα και δίνουν προοπτική για τα νέα ζευγάρια να αποκτήσουν τη δική τους στέγη.

Είναι καλό που η κυβέρνηση αναθέωρησε την αρχική της θέση και αποφάσισε την προώθηση των σχεδιασμών του ΚΟΑΓ για άνοιγμα της αγοράς προσιτού ενοικίου. Ένας σχεδιασμός που αποτελούσε όραμα, προωθήθηκε και παραδόθηκε έτοιμος προς υλοποίηση από την κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού. Θα χρειαστεί και περισσότερη προσπάθεια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας για την Κύπρο οι αυξήσεις στις τιμές των κατοικιών έφθασαν σε πολύ μεγάλα επίπεδα μόνο κατά τα τελευταία δύο χρόνια. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Τι παρατηρούμε λοιπόν; Πολλά αλλάζουν. Μέχρι να αποφασίσουμε το ένα μέτρο, νέα προβλήματα βγαίνουν στην επιφάνεια. Υπάρχουν επίσης και τεράστιες κοινωνικές προκλήσεις που απαιτούν μακροπρόθεσμη στρατηγική και μέτρα. Προσωπικά βλέπω την αδήριτη ανάγκη να εκπονηθεί ολοκληρωμένη

στρατηγική και μέτρα για την αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας και της δημογραφικής γήρανσης. Πρόκειται για μια βαθιά κοινωνική ανάγκη με πολλαπλές προεκτάσεις στη ζωή των πολιτών, στη ζωή των Κυπρίων. Τα συναρμόδια υπουργεία δεν έχουν προβληματιστεί ακόμα σε βάθος για το τι πρέπει να γίνει, για να στηριχθεί πραγματικά η κυπριακή οικογένεια και να αναπτυχθούν κοινωνικές δομές και προγράμματα.

Πρέπει να προβληματιστούμε, πρέπει να δράσουμε! Το συνολικό ποσοστό γονιμότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2021 ήταν 1,53 γεννήσεις. Στην Κύπρο ο συγκεκριμένος δείκτης είναι πιο χαμηλά από το 1,39. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία κατά την τελευταία απογραφή πληθυσμού το 2021 φάνηκε ότι το ποσοστό παιδιών ηλικίας κάτω των 15 ετών στον συνολικό πληθυσμό ανέρχεται στο 15,9%. Το αντίστοιχο ποσοστό ατόμων 15-64 ετών, που είναι ο ενεργός πληθυσμός, ανέρχεται στο 67%. Το ποσοστό ατόμων ηλικίας εξήντα πέντε ετών και άνω στο 16%. Συνεπώς, δεν αναπληρώνεται ο πληθυσμός μας, δεν διαθέτουμε ισχυρή βάση νεανικού πληθυσμού για το μέλλον.

Έχουμε υποβάλει μια σειρά από σχετικές προτάσεις για τη στήριξη της οικογένειας και το ολοήμερο σχολείο. Θα συνεχίσουμε να πιέζουμε την κυβέρνηση να δείξει έργο και να αναλάβει πρωτοβουλίες με μετρήσιμα αποτελέσματα προς όφελος των πολιτών. Γι' αυτό τον λόγο υποστηρίζουμε μεταξύ άλλων την προώθηση της φορολογίας επί του οικογενειακού εισοδήματος για αφορολόγητο €39.000.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είμαστε αποφασισμένοι να περιφρουρήσουμε την ορθή και συνετή διαχείριση του δημόσιου χρέους και των δημόσιων οικονομικών γενικότερα. Ενεργούμε με υπευθυνότητα. Δεν μας ενδιαφέρει να στεκόμαστε έξω και μόνο να κατακρίνουμε την κυβέρνηση. Γι' αυτό συνοδεύουμε την κριτική μας με προτάσεις πολιτικής βασισμένες στην εμπειρία που έχουμε αποκτήσει και στα όσα αποδείξαμε με έργα την τελευταία δεκαετία. Ενεργούμε με εποικοδομητικό τρόπο, γιατί η οικονομία μας δεν προσφέρεται για τυφλές συγκρούσεις και ανέξοδες αντιπαραθέσεις. Είναι η βάση για την ευημερία μας, για την πρόοδο του κράτους και του λαού μας. Τα δημοσιονομικά αποθέματα είναι προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση της παιδείας, της υγείας, της κοινωνικής πολιτικής, των έργων υποδομής. Δεν παίζουμε λοιπόν παιχνίδια με την οικονομία.

Η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει να αλλάζει, γιατί όλα γύρω μας αλλάζουν. Καλούμε την κυβέρνηση να μείνει προσηλωμένη στις πολιτικές εκείνες που εκπονήσαμε και ενισχύουν τους τομείς της υγείας, της πράσινης ανάπτυξης, του ψηφιακού μετασχηματισμού. Καλούμε την κυβέρνηση να παραγάγει επιπρόσθετο έργο, αναπτύσσοντας τις πολιτικές αυτές και δίνοντας βάρος στα στρατηγικά ζητήματα της οικονομίας, με στόχο να μειώσουμε τις ανισότητες, να δημιουργήσουμε νέες καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας, να οικοδομήσουμε ένα σύγχρονο και ευρωπαϊκό κράτος για τα παιδιά μας.

Κυρίες και κύριοι,

Η παρούσα κυβέρνηση έχει επίσης παραλάβει τη σκυτάλη, για να προχωρήσει το μεταρρυθμιστικό έργο που αρχίσαμε. Οι μεταρρυθμίσεις δεν εξαντλούνται στα χρονικά όρια μιας πενταετίας. Είναι μια συνέχεια μιας διαδρομής κατά την οποία η κάθε κυβέρνηση καλείται να κτίσει πάνω στα επιτεύγματα της προηγούμενης, για να έχουμε σταθερό μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα. Εμείς βάλαμε γερά θεμέλια στους πλείστους τομείς. Αναφέρω ενδεικτικά: Στην υγεία με την καθιέρωση του ΓΕΣΥ, στην κοινωνική πολιτική με το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, την ελάχιστη σύνταξη, στην εργασία με τη θεσμοθέτηση του εθνικού κατώτατου μισθού, στη μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας, στη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, στη μεταρρύθμιση της ανώτατης βαθμίδας της Δικαιοσύνης, στην καταπολέμηση, ναι, στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

Συγκροτήσαμε μια πιο λειτουργική κυβερνητική δομή για την ίδρυση Υφυπουργείων Τουρισμού, Καινοτομίας, Ναυτιλίας, Κοινωνικής Ευημερίας, Πολιτισμού. Η μεταρρύθμιση όμως είναι, όπως είπα προηγούμενα, ένας διαρκής αγώνας, για να αδράξουμε τις ευκαιρίες και να απελευθερώσουμε τις δυνάμεις της οικονομίας και της κοινωνίας μας. Όλοι γνωρίζουμε ότι απομένουν πολλά να γίνουν. Στην κοινωνική πολιτική χρειαζόμαστε ισχυρές πολιτικές, δομές πρόνοιας για την αντιμετώπιση νέων αναγκών για τους πολίτες. Στο εκπαιδευτικό μας σύστημα χρειάζονται τομείς που να φέρουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και δεξιότητες στους μαθητές μας. Στην περιβαλλοντική και ενεργειακή μας πολιτική να επισπεύσουμε τη μετάβαση στη νέα εποχή. Στην πολεοδομική ανάπτυξη και την τοπική αυτοδιοίκηση να εφαρμόσουμε πολιτικές μακράς πνοής με ποιοτικές και λειτουργικές πόλεις και αναζωογονημένη επαρχία. Στη λειτουργία του κράτους να επιτύχουμε μεγαλύτερη διεύθυνση των ψηφιακών τεχνολογιών για την εξυπηρέτηση των πολιτών.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Όσον αφορά την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, από την πρώτη μέρα που αναλάβαμε και με απόλυτη συνεργασία με την τέως Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Στέφη Δράκου θέσαμε ως πρωταρχικό στόχο την ψήφιση των νομοσχεδίων που έχουν σχέση με την πάταξη της διαφθοράς και τη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης. Στόχος μας ήταν η καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς, καθώς και η μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης. Καταβάλαμε μεγάλη προσπάθεια, για να φέρουμε εις πέρας ένα πολύ δύσκολο έργο. Σε αυτό το πλαίσιο κινηθήκαμε άμεσα, για να προωθήσουμε στην ολομέλεια της Βουλής μεταρρυθμίσεις που καταπολεμούν τη διαφθορά, όπως το νομοσχέδιο και οι κανονισμοί για τη θέσπιση της Ανεξάρτητης Αρχής

κατά της Διαφθοράς. Έχουμε παραδώσει στην κοινωνία μια πολύ ισχυρή νομοθεσία, αφού δώσαμε στην Αρχή όσες περισσότερες εξουσίες ήταν δυνατό να δώσουμε με βάση το Σύνταγμά μας. Η επιτροπή μας επίσης εξέτασε και προώθησε στην ολομέλεια του σώματος το ενοποιημένο νομοσχέδιο για τους πληροφοριοδότες υπέρ του δημόσιου συμφέροντος, το οποίο πλέον καλύπτει με ένα μεγάλο πέπλο προστασίας όσους προβαίνουν σε καταγγελίες για πράξεις διαφθοράς. Προωθήσαμε τη μεταρρύθμιση που αφορά στην ίδρυση του Ναυτοδικείου και του Εμπορικού Δικαστηρίου. Προωθήσαμε τη μεταρρύθμιση και την ψήφιση των τεσσάρων νομοσχεδίων για τη μεταρρύθμιση στο οικογενειακό δίκαιο. Ψηφίσαμε το νομοσχέδιο για την εργοδότηση των τριακόσιων συμβασιούχων οριοφυλάκων. Ψηφίσαμε τους κανονισμούς για τη διαμεσολάβηση σε οικογενειακές υποθέσεις, έναν θεσμό ο οποίος σκοπό έχει τη διευκόλυνση των ζευγαριών, έτσι ώστε να λύουν εξώδικα τις διαφορές τους. Προχωρήσαμε ακόμα στην ψήφιση του νόμου που οδήγησε στην ουσιαστική αναθεώρηση και τον εκσυγχρονισμό του δικηγορικού επαγγέλματος και πάρα πολλά άλλα. Βεβαίως, αγαπητοί συνάδελφοι, αυτά όλα δεν θα γινόντουσαν πράξη, αν δεν είχα τη μεγάλη συνεργασία και υποστήριξη απ' όλους ανεξάρτητα τους βουλευτές στην επιτροπή Νομικών της Βουλής. Και δεν σας κρύβω ότι η συνεργασία που έχω σήμερα με τους βουλευτές στην επιτροπή Νομικών της Βουλής με παίρνει πίσω χρόνια, τότε που ήμουν πρόεδρος της επιτροπής Παιδείας της Βουλής και μαζί δώσαμε τη μάχη σε εξήντα τέσσερις συνεδρίες και πετύχαμε την ίδρυση των ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Κύπρο.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε λίγες ημέρες κλείνει το 2023 και μαζί του ευχόμαστε ότι θα τερματιστεί μια μακρά περίοδος στασιμότητας στο Κυπριακό. Ευχόμαστε το 2024 να έρθει με καλούς καιρούς για την αναζωογόνηση της πρωτοβουλίας του ΟΗΕ για την επίλυση του εθνικού μας προβλήματος. Ο διορισμός της πρώην Υπουργού Εξωτερικών της Κολομβίας Μαρία Κουεγιάρ είναι μια θετική εξέλιξη. Η ευκαιρία που δημιουργείται δεν πρέπει να χαθεί. Το 2024 σηματοδοτεί τη συμπλήρωση ακριβώς πενήντα χρόνων από την τουρκική εισβολή και την κατοχή του μισού της πατρίδας μας. Δεν μπορούμε να πορευθούμε ως φυσιολογική χώρα, το είπαμε πολλές φορές, και να αναπτύξουμε πλήρως τις προοπτικές μας όσο παραμένουμε αλυσοδεμένοι από την τουρκική κατοχή. Σήμερα βρισκόμαστε σε καθοριστικό σημείο. Ο μισός αιώνας κατοχής λέει πολλά. Το εγχείρημα δεν είναι καθόλου εύκολο, αν ληφθούν υπόψη οι θέσεις που εκφράζουν η Τουρκία και ο Τατάρ. Η πίστη μας στη δυνατότητα να σπάσει το αδιέξοδο σχετίζεται όμως με την καταγεγραμμένη βούληση διεθνώς και ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση ότι θα σταθούν με σθένος δίπλα μας, για να ξεπεραστεί ο αναχρονισμός της γραμμής κατοχής.

Το status quo δεν είναι βιώσιμο και αυτό αφορά άμεσα την Ευρωπαϊκή Ένωση, που θέλει να τερματιστεί η ανωμαλία στην Κύπρο και να δημιουργήσει μια θετική ατζέντα για την Τουρκία. Σε αυτή τη συγκυρία θεωρώ χρέος μου να πω ενώπιον όλων των πολιτικών δυνάμεων ότι θα πρέπει να στηρίξουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και να τον ενθαρρύνουμε, να κάνουμε τα κρίσιμα βήματα και τους χειρισμούς, για να σπάσει το αδιέξοδο στο Κυπριακό. Η αποστολή της εκπρόσωπου του γενικού γραμματέα είναι διερευνητική, για να αποφανθεί αν υπάρχει κοινό έδαφος. Είναι ταυτόχρονα όμως και πολιτική.

Υπενθυμίζω σε όλους μας ότι η περαιτέρω αναστολή των συνομιλιών μόνο την κατοχική δύναμη βολεύει, που προωθεί την ενσωμάτωση των κατεχομένων και την de facto διχοτόμηση της πατρίδας μας. Αντίθετα, η άρση του αδιεξόδου θα κινητοποιήσει τους πάντες και ιδίως την Ευρωπαϊκή Ένωση να μας στηρίξουν, για να φθάσουμε σε ένα συμφωνημένο πλαίσιο λύσης, στηριγμένο στα ψηφίσματα του ΟΗΕ και στις αρχές πάνω στις οποίες εδράζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το 2024 είναι ακόμα ένα εκλογικό έτος για την Κύπρο και την Ευρώπη. Θα έχουμε για πρώτη φορά ταυτόχρονα εκλογές για την ανάδειξη των έξι ευρωβουλευτών μας και εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης, με εφαρμογή μάλιστα της μεταρρύθμισης με ενοποιημένους δήμους και κοινότητες σε νέες δομές.

Γνωρίζετε βέβαια τις διεργασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη και αφορούν το πρόσωπό μου για τον δήμο της Λευκωσίας. Η παρούσα συζήτηση του προϋπολογισμού κάτω από ορισμένες συνθήκες μπορεί να είναι η τελευταία που συμμετέχω, ύστερα από σχεδόν είκοσι τρία χρόνια κοινοβουλευτικής θητείας. Αισθάνομαι ευεργετημένος από τις εμπειρίες που κέρδισα στη Βουλή, αναλαμβάνοντας θέσεις ευθύνης ως κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Συναγερμού, ως πρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής, ως πρόεδρος της επιτροπής Νομικών, ως επικεφαλής της κυπριακής αντιπροσωπίας στο Συμβούλιο της Ευρώπης και ως επικεφαλής της κυπριακής αντιπροσωπίας στα ασιατικά κοινοβούλια. Το γνωρίζετε πολύ καλά -ή για όσους δεν το γνωρίζετε, σας το λέω- ότι εργάστηκα αδιάκοπα για την παραγωγή κοινοβουλευτικού έργου, με τρόπο ώστε να επιτύχω τον μεγαλύτερο βαθμό συναίνεσης, συνεννόησης και σύνθεσης. Γνωρίζω από πρώτο χέρι πλέον πώς λειτουργεί το κράτος και οι θεσμοί της Ευρώπης. Έχω πλήρη συναίσθηση του τι σημαίνει να αναλαμβάνεις ένα έργο, να προσηλώνεις σε αυτό και να έχεις αποτελέσματα εντός συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων. Αν τελικά ανοίξει ένας νέος κύκλος για μένα στην τοπική αυτοδιοίκηση, θα πάρω μαζί μου όλες αυτές τις εμπειρίες που κέρδισα. Θα κρατήσω επίσης τις καλύτερες στιγμές που μαζί με τους συνάδελφους βουλευτές, όλους εσάς, κέρδισα όλα αυτά τα χρόνια.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εύχομαι σε σας, στις οικογένειές σας, στους φίλους όλους που μας στηρίζουν στη Βουλή των Αντιπροσώπων και τις φίλες, στους επιστημονικούς συνεργάτες, αλλά πάνω απ' όλα στους συμπολίτες μας καλά Χριστούγεννα και εύχομαι, έτσι, ο νέος χρόνος, το 2024, να εκπληρώσει τους πόθους και τις προσδοκίες τους!

Ευχαριστώ πολύ.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να παρακαλέσω ησυχία, γιατί, αντιλαμβάνεστε, έπειτα από δύο συνεχόμενες, είναι η τρίτη μέρα συζήτησης των προϋπολογισμών... Κάποιοι συνάδελφοι ήταν από την πρώτη μέρα συνεχώς και αδιαλείπτως εδώ και παρακολούθησαν όλες τις ομιλίες και το ελάχιστο που πρέπει να δείξουμε είναι σεβασμό στον τελευταίο ομιλητή. Μένω ως εδώ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχει ολοκληρωθεί η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2024. Θα προχωρήσουμε τώρα στο στάδιο της ψηφοφορίας. Το σώμα έχει ενώπιόν του τον προϋπολογισμό του 2024, όπως αυτός κατατέθηκε στη Βουλή από την εκτελεστική εξουσία. Στον προϋπολογισμό έχουν επίσης ενσωματωθεί, μετά από συζήτηση στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, σαράντα τρεις από τις τροποποιήσεις τις οποίες κατέθεσε η κυβέρνηση μετά από την κατάθεση του προϋπολογισμού. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης στην ολομέλεια θα κατατεθεί επίσης σειρά τροπολογιών από όλα τα κόμματα, όπως έχουν συμφωνηθεί.

Τώρα θα προχωρήσουμε θέτοντας πρώτα σε ψηφοφορία τις τροπολογίες των κομμάτων. Υπάρχουν κοινές τροπολογίες και τροπολογίες από μεμονωμένα κόμματα. Οι τροπολογίες θα τεθούν σε ψηφοφορία σύμφωνα με τη σειρά που περιλαμβάνονται στο έγγραφο το οποίο σας έχει διανεμηθεί, ομαδοποιημένες σε σχέση με τα κόμματα που τις υποβάλλουν.

Θα μου επιτρέψει ο γραμματέας να χειριστώ προσωπικά τις τροπολογίες και θα παρακαλούσα, εάν κάποια κόμματα ή μεμονωμένοι βουλευτές επιθυμούν να υποστηρίξουν συγκεκριμένες τροπολογίες, να το αναφέρουν, όταν αυτές τίθενται σε ψηφοφορία.

Περαιτέρω, σας ενημερώνω ότι, ως αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης στο κείμενο του προϋπολογισμού των τροπολογιών που θα εγκριθούν, θα γίνουν στο κείμενο και άλλες συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

Κύριε Ευσταθίου.

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, επειδή ακριβώς θα καταψηφίσω τον προϋπολογισμό, θεωρώ ως θέμα τάξης καθήκον μου να καταψηφίσω όλες τις τροπολογίες, οι οποίες έχουν τεθεί σε έναν προϋπολογισμό ο οποίος δεν με εκφράζει, πλην μίας υποτροπολογίας που αφορά την αγορά υπηρεσίας εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, που εκεί είναι θέμα τάξης συνταγματικής. Εκεί θα υπερψηφίσω την τροπολογία.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Ως πολιτική σας θέση. Πολύ ωραία.

Ευχαριστώ πολύ.

Κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Είναι πλήρως σεβαστή η άποψη τζιαι πολύ περισσότερο η θέση του φίλου του Κωστή του Ευσταθίου, όμως, επειδή και εδώ γίνεται συζήτηση για αυτονόητα πράγματα και επειδή κάποιοι παρουσιάζονται στη δημόσια συζήτηση -δεν μιλώ για συναδέλφους- να λεν «μα, πώς γίνεται να καταθέτεις τροπολογίες, ενδεχομένως πολύ μεγάλο μέρος τους να υιοθετείται και μετά να καταψηφίζεις προϋπολογισμούς;», ε, είναι η πρακτική όλων των κοινοβουλίων, του Ευρωκοινοβουλίου. Είναι ένα πράγμα να θέλεις να βελτιώσεις οποιοδήποτε νόμο, πόσω μάλλον έναν νόμο που αφορά στον προϋπολογισμό τζιαι έσιει τόσα πολλά θέματα. Είναι πολύ λογικό να θέλεις να ελέγξεις, διότι οι περισσότερες τροπολογίες αφορούν έλεγχο, και, ανεξάρτητα αν περάσουν οι τροπολογίες αυτές, στο τέλος να καταψηφίζεις για τους λόγους που εξηγήθηκαν και στη συζήτηση του προϋπολογισμού τον προϋπολογισμό, μη δίνοντας ψήφο εμπιστοσύνης σε μια κυβέρνηση.

Αναφέρομαι, κυρία Πρόεδρε, στην πρακτική όλων ανεξαιρέτως των κοινοβουλίων μαζί και του Ευρωκοινοβουλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Λουκαΐδη.

Κυρία Ερωτοκρίτου, θέλετε τον λόγο;

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, για να μη διακόπτουμε τη διαδικασία μετά, εμείς στην τέταρτη τροπολογία θα αποσυρθούμε από το πρώτο και το τρίτο σημείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία, να μας το πείτε, όταν φτάσουμε εκεί όμως. Ήδη το έχω σημειωμένο και το πρώτο και το τρίτο, αλλά θα τις δούμε μία μία έτσι κι αλλιώς. Ας μη χάνουμε χρόνο αυτή τη στιγμή.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε, θέλω να δώσω μια απάντηση στον κ. Λουκαΐδη για το σημείο που έθιξε. Το τι γίνεται στα άλλα κοινοβούλια... Καταρχάς δεν γίνεται σε όλα αυτό που γίνεται εδώ. Ξεκάθαρο τούτο. Ούτε γινόταν στο κυπριακό κοινοβούλιο τη δεκαετία '60 με '70 αυτό που σήμερα γίνεται εδώ. Μάλιστα τότε, τη δεκαετία του '60 με '70, όταν έλεγε ο Πρόεδρος της Βουλής «ψηφίση κατ' άρθρον», άρθρα τα οποία δεν αποκτούσαν πλειοψηφία εκαταργούνταν την ίδια ώρα. Ένα έν' τούτο.

Δεύτερον, να έρθουμε πίσω από τα διεθνή κοινοβούλια στον κοινό νομο. Διαβάζει ένας βουλευτής τον προϋπολογισμό. Δικαίωμά του, κρίνοντας ότι κάτι θέλει διόρθωση, να υποβάλει τροπολογία. Υποβάλλει τροπολογία ο βουλευτής, ψηφίζεται η τροπολογία, διορθώνεται το λάθος που κατά τη γνώμη του έχει ο προϋπολογισμός και, όταν έρχεται η ψηφοφορία για τον προϋπολογισμό, λέει «ξέρετε, εβελτιώθηκεν ο νόμος, αλλά, παρά το γεγονός ότι εβελτιώθηκεν με τη δική μου συμβολή εμένα του βουλευτή, θα τον καταψηφίσω τον νόμο»!

Με άλλα λόγια, κυρία Πρόεδρε, ουσιαστικά το ΑΚΕΛ και όσοι άλλοι θέλουν να μαυρίσουν τον προϋπολογισμό δεν δικαιούνται να υποβάλουν τροπολογίες.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Τούτη είναι η λογική;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Ε, ποια είναι, κύριε Κυπριανού;

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Είναι παράλογη η λογική τούτη!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Ε, τότε ποια είναι;

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Έν' παράλογη λογική!

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ησυχία, παρακαλώ!

Ναι, κύριε Στεφάνου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, κάθε χρόνο κάμνουμε την ίδια διαδικασία. Θα παρακαλέσω να προχωρήσουμε στη διαδικασία με τις τροπολογίες. Τρεις ημέρες συζητούμε, εδοθήκαν εξηγήσεις για τις θέσεις του κάθε κόμματος, έχουμε μπροστά μας τις τροπολογίες, να προχωρήσουμε τη διαδικασία. Αυτό εισηγούμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ απόλυτα!

Λοιπόν, προχωράμε τώρα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στη διαδικασία των τροπολογιών, όπως ακριβώς είναι ομαδοποιημένες.

Για σκοπούς σύντηξης χρόνου θα προσπαθήσω όσο πιο περιεκτικά, για να προχωρούμε όσο πιο γρήγορα, αλλά και να δίνουμε στους πολίτες το απαύγασμα της επεξήγησης.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων του Δημοκρατικού Συναγερμού, ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Γίνεται εισήγηση για αντικατάσταση της Σημείωσης 13 του Πρώτου Πίνακα του Δελτίου Δαπανών 2024 με την ακόλουθη νέα σημείωση:

«13. Στην περίπτωση που οποιοδήποτε δικαίωμα ή επίδομα, που ίσχυε με βάση υφιστάμενο νόμο ή κανονισμό κατά την ημερομηνία έναρξης του οικονομικού έτους στο οποίο αναφέρονται τα Δελτία Δαπανών, καταστεί πληρωτέο προς λειτουργό του οποίου ο βασικός μισθός προβλέπεται ήδη κάτω από τις ομάδες δαπανών 02000 “Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας” και 02100 “Κρατικοί υπάλληλοι” οποιοδήποτε κεφαλαίου δαπανών, τέτοιο δικαίωμα ή επίδομα δύναται να καλυφθεί από την ολική πρόνοια ή να πληρωθεί σε χρέωση των άρθρων των ομάδων αυτών ύστερα από εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών, νοουμένου ότι προβλέπονται επαρκείς πιστώσεις στο σύνολο του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού:

Νοείται ότι οποιαδήποτε χορήγηση νέας κατηγορίας δικαιωμάτων ή επιδομάτων, καθώς και οποιαδήποτε αναθεώρηση του ύψους των υφιστάμενων δικαιωμάτων ή επιδομάτων, με εξαίρεση την αναπροσαρμογή αυτών ως αποτέλεσμα της διακύμανσης του τιμαριθμικού δείκτη ή λόγω γενικών αυξήσεων μισθών, υποβάλλεται μαζί με τη συνεπαγόμενη δαπάνη στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς ψήφιση σύμφωνα με τη νενομισμένη διαδικασία ή/και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού προς έγκριση, αναλόγως της περίπτωσης.».

Σημείωση:

Οποιαδήποτε χορήγηση νέας κατηγορίας δικαιωμάτων ή επιδομάτων, καθώς και οποιαδήποτε αναθεώρηση υφιστάμενων δικαιωμάτων ή επιδομάτων, με εξαίρεση την αναπροσαρμογή αυτών ως αποτέλεσμα της διακύμανσης του τιμαριθμικού δείκτη ή λόγω γενικών αυξήσεων μισθών, να υποβάλλεται μαζί με τη συνεπαγόμενη δαπάνη στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς ψήφιση σύμφωνα με τη νενομισμένη διαδικασία ή/και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού προς έγκριση, αναλόγως της περίπτωσης, αντί να εγκρίνεται με εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ, ηλεκτρονικά.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Πενήντα δύο ψήφοι υπέρ, μία εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα δύο ψήφους υπέρ, μία εναντίον και μία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην επόμενη.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων του Δημοκρατικού Συναγερμού, ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή οποιωνδήποτε δαπανών σε σχέση με αποκρατικοποίηση/ιδιωτικοποίηση δημόσιων οργανισμών και κρατικών επιχειρήσεων, κυβερνητικών τμημάτων και υπηρεσιών:

Νοείται ότι από την αποκοπή εξαιρούνται οι δαπάνες που αφορούν το έργο της ανάπτυξης του λιμανιού και της μαρίνας Λάρνακας, την ανάπτυξη της περιοχής Τροόδους, το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, καθώς και οποιαδήποτε πράξη αφορά το Ταμείο Αλληλεγγύης:

Νοείται περαιτέρω ότι, σε σχέση με τα κονδύλια που αφορούν την ανάπτυξη της περιοχής Τροόδους, το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, καθώς και οποιαδήποτε άλλη δαπάνη που αφορά αποξένωση κρατικών περιουσιακών στοιχείων, ουδεμία δαπάνη διενεργείται, χωρίς προηγουμένως να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Χρύσανθο Σαββίδη)

Τι είπατε, κύριε Σαββίδη;

Ένα λεπτό να ολοκληρώσουμε και να σας δώσω τον λόγο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα έξι ψήφοι υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον, καμία αποχή και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Δεν θέλατε τελικά τον λόγο, κύριε Σαββίδη, έτσι; Ωραία.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων του Δημοκρατικού Συναγερμού, ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	729	18.04 Τμήμα Φορολογίας	04120	Άλλες μεταβιβάσεις εσωτερικού	€3.350.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά χορηγίες έναντι διαγραφών φορολογικών υποχρεώσεων τρίτων (€100.000), να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα επτά ψήφοι υπέρ, δεκαέξι εναντίον, μία αποχή και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαέξι εναντίον και μία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην επόμενη.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων του Δημοκρατικού Συναγερμού, ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.	608	16.08 Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	08380	Πρωταρχικοί δρόμοι δήμων	€15.150.150

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά:

- α. τον δρόμο πρωταρχικής σημασίας που αρχίζει από το Μακάρειο Αθλητικό Κέντρο και καταλήγει στον δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέσω των δρόμων Αλεξανδρουπόλεως, Πύθωνα, Ηρακλή και Σταυρού, ύψους €500.000,
- β. τον δρόμο πρωταρχικής σημασίας από την Αγλαντζιά μέχρι τη Διεθνή Κρατική Έκθεση στην Έγκωμη, ύψους €10,
- γ. τη βελτίωση των λεωφόρων Λουκή Ακρίτα, Ναυαρίνου και Γρηγόρη Αυξεντίου στη Λευκωσία και Άγιο Δομέτιο, ύψους €50.000,

- δ. τη βελτίωση της λεωφόρου Ι. Χρ. Χατζηιωσήφ στον Στρόβολο από τη λεωφόρο Αθαλάσσης μέχρι τη λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού και της λεωφόρου Δημ. Βικέλα μέχρι το νέο ΓΣΠ (προέκταση λεωφόρου Ακροπόλεως), ύψους €10,
- ε. τη νότια επέκταση της λεωφόρου Ακαδημίας στην Αγλαντζιά, τμήμα από τη λεωφόρο ΡΙΚ μέχρι την οδό Φυτωρίου, ύψους €300.000,

να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Εδώ το Δημοκρατικό Κόμμα -σωστά, κυρία Ερωτοκρίτου;- αποσύρεται από το πρώτο σημείο.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Και το τρίτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το τρίτο.

Υπάρχει διαφοροποίηση στην ψήφιση; Να τα βάλουμε όλα μαζί ή τα θέλετε ξεχωριστά, εάν υπάρχει διαφοροποίηση;

Συνάδελφοι;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Ξεχωριστά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ξεχωριστά. Υπάρχει διαφοροποίηση.

Πάμε λοιπόν στο πρώτο σημείο.

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τον δρόμο πρωταρχικής σημασίας που αρχίζει από το Μακάρειο Αθλητικό Κέντρο και καταλήγει στον δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέσω των δρόμων Αλεξανδρουπόλεως, Πύθωνα, Ηρακλή και Σταυρού, ύψους €500.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ, για αυτό μόνο.

Θα τα θέσουμε ξεχωριστά.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Είκοσι οκτώ ψήφοι υπέρ, είκοσι έξι εναντίον, καμία αποχή και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι οκτώ ψήφους υπέρ, είκοσι έξι εναντίον και καμία αποχή, το πρώτο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται.

Προχωρούμε στο επόμενο.

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τον δρόμο πρωταρχικής σημασίας από την Αγλαντζιά μέχρι τη Διεθνή Κρατική Έκθεση στην Έγκωμη, ύψους €10, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα επτά ψήφοι υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή, το δεύτερο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται.

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τη βελτίωση των λεωφόρων Λουκή Ακρίτα, Ναυαρίνου και Γρηγόρη Αυξεντίου στη Λευκωσία και Άγιο Δομέτιο, ύψους €50.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Είκοσι οκτώ ψήφοι υπέρ, είκοσι επτά εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είμαστε οριακά! Ελάτε, περιμένετε.

Παρόντες;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Είκοσι οκτώ ψήφοι υπέρ, είκοσι επτά εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Διά χειρός αυτή η ψηφοφορία προς αποφυγή παρεξηγήσεων.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Είκοσι οκτώ υπέρ.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ένα λεπτό. Υπομονή, ένα λεπτό! Νομίζω είναι καθαρό πλέον. Εγκρίνεται.

Ελάτε, κύριε Γεωργίου.

Παρόντες πενήντα πέντε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Είκοσι οκτώ ψήφοι υπέρ, είκοσι επτά εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι οκτώ ψήφους υπέρ, είκοσι επτά εναντίον και καμία αποχή, το τρίτο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται.

Το τέταρτο σημείο.

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τη βελτίωση της λεωφόρου Ι. Χρ. Χατζηιωσήφ στον Στρόβολο από τη λεωφόρο Αθαλάσσης μέχρι τη λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού και της λεωφόρου Δημ. Βικέλα μέχρι το νέο ΓΣΠ (προέκταση λεωφόρου Ακροπόλεως), ύψους €10, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα επτά ψήφοι υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή, το τέταρτο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται.

Το πέμπτο σημείο.

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τη νότια επέκταση της λεωφόρου Ακαδημίας στην Αγλαντζιά, τμήμα από τη λεωφόρο ΡΙΚ μέχρι την οδό Φυτωρίου, ύψους €300.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Τριάντα επτά υπέρ, δεκαεπτά εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαεπτά εναντίον και καμία αποχή, το πέμπτο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται.

Και προχωρούμε στη δεύτερη τροπολογία, που εισηγούνται ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ, Οικολόγοι.

Εδώ παραμένετε, κυρία Ερωτοκρίτου, σωστά;

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Σωστά, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το Δημοκρατικό Κόμμα.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.	759	19.02 Γενικό Λογιστήριο	03960	Διαγραφές	€2.100.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Αφορά τη διαγραφή δανείων και μη εισπρακτέων ποσών, για τα οποία δεν παρέχονται επαρκείς επεξηγήσεις.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα επτά ψήφοι υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαοκτώ εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε ευθύς αμέσως στις τροπολογίες ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, ΕΛΑΜ, ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ, Οικολόγοι.

Προτεινόμενη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	572	16.01 Υπουργείο Εσωτερικών	04400	Παροχές στέγασης	€39.300.000
	572		04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€7.500.000
	572		04500	Άλλες κοινωνικές παροχές	€800.000
	574		08950/08951	Άλλα έργα	€2.900.000
	574		08830	Κατασκευαστικά έργα	€17.445.010
	575		05500	Δράσεις Ταμείων Αλληλεγγύης και Εσωτερικών Υποθέσεων	€76.250.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι των πιο πάνω ομάδων/υποομάδων, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Αφορά πιστώσεις για διάφορους σκοπούς και έργα σε σχέση με:

- α. το Στεγαστικό Σχέδιο Αναζωογόνησης Ορεινών, Μειονεκτικών και Ακριτικών Περιοχών (€22.000.000),
- β. οικονομική βοήθεια προς κατοίκους κοινοτήτων ορεινών περιοχών και στους κατοίκους απομακρυσμένων από αστικά κέντρα κοινοτήτων/περιοχών (€7.500.000),
- γ. υλοποίηση στεγαστικών σχεδίων, κυρίως για εκτοπισθέντες (€17.000.000),
- δ. κοινωνικές ανάγκες φορέων δυσπραγούντων πολιτών κ.ά. (€715.000),
- ε. οικονομική βοήθεια σε ιδιοκτήτες επηρεαζόμενων κατοικιών στην περιοχή «Λίμνες» στο Πισσούρι (€85.000),
- στ. οικονομική βοήθεια για διάφορα έκτακτα έργα σε τοπικές αρχές (€2.900.000),
- ζ. τη συνέχιση της σταθεροποίησης εδάφους στην περιοχή «Λίμνες» στο Πισσούρι, ύψους €15.000.000, και δαπάνη ύψους €1.765.000 για κατασκευή του νέου Κέντρου Φιλοξενίας Αιτητών Ασύλου και Προαναχωρησιακού Κέντρου στην περιοχή «Λίμνες» στη Μενόγεια, καθώς και δαπάνη ύψους €700.000 για διάφορα έκτακτα κατασκευαστικά έργα που προκύπτουν στο πλαίσιο υλοποίησης της μεταναστευτικής πολιτικής, τα οποία δεν αναφέρονται,
- η. στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην οποία περιλαμβάνονται το άσυλο και η ένταξη μεταναστών.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Πενήντα τρεις ψήφοι υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα τρεις ψήφους υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	607	16.08 Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	08160	Άλλα οικοδομικά έργα	€3.000.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Κάτω από την υποομάδα αυτή περιλαμβάνονται πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν την υλοποίηση διάφορων κυβερνητικών στεγαστικών σχεδίων και την κάλυψη υφιστάμενων υποχρεώσεων ως εξής:

- α. Εργασίες για την αναδόμηση οικιών και πολυκατοικιών σε κυβερνητικούς οικισμούς.
- β. Εργασίες για την επιδιόρθωση οικιών και πολυκατοικιών σε κυβερνητικούς οικισμούς.
- γ. Εργασίες για την ανέγερση νέων οικιστικών μονάδων (οικιών και πολυκατοικιών) σε κενούς χώρους των κυβερνητικών οικισμών.
- δ. Εργασίες για κατασκευή φρεατίων και τοποθέτηση ανελκυστήρα σε υφιστάμενες πολυκατοικίες σε κυβερνητικούς οικισμούς.
- ε. Κατασκευή διάφορων έργων υποδομής (ΑΗΚ, ΑΤΗΚ, υδατοπρομήθεια, οδικά δίκτυα, χώροι πρασίνου).
- στ. Κατεδαφίσεις και μετακινήσεις.
- ζ. Κατασκευή τοίχου αντιστήριξης και περιφράξης τεμαχίου στο χωριό Κάμπος.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ πενήντα τρεις, εναντίον δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα τρεις ψήφους υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι οποιωνδήποτε δαπανών, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη που αφορά στο Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα και στη διαχείριση Δάσους Ακάμα, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ είκοσι έξι, εναντίον είκοσι εννέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι εννέα ψήφους εναντίον, είκοσι έξι υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωράμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	710	18.01 Υπουργείο Οικονομικών	04300 04301	Κοινωνικές παροχές Παροχές παιδείας	€50.800.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας ως ακολούθως:

«Από το Κεφάλαιο 180118 - 04301 “Παροχές παιδείας” οποιοδήποτε μη δαπανηθέν ποσό αντιστοιχεί στις πιστώσεις ύψους €50.800.000 μετά την καταβολή της φοιτητικής χορηγίας διατίθεται για την παραχώρηση φοιτητικών επιδομάτων μέχρι εξαντλήσεως του ποσού με βάση κριτήρια και διαδικασίες που καθορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο, αφού προηγουμένως ενημερωθεί σχετικά η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού:

Νοείται ότι στο πλαίσιο της διάθεσης των σύμφωνα με τα πιο πάνω μη δαπανηθέντων κονδυλίων δύναται να είναι δικαιούχοι και αλλοδαποί φοιτητές υπήκοοι χωρών οι οποίες έχουν διακρατικές συμφωνίες με τη Δημοκρατία, στο πλαίσιο των οποίων τυγχάνουν αντίστοιχης στήριξης Κύπριοι φοιτητές στις χώρες αυτές.».

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ τριάντα επτά, εναντίον δεκαέξι και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαέξι εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενες τροπολογίες της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.	401	12.04 Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	04000/ 04080	Μεταβιβάσεις εσωτερικού Συμβούλια/Επιτροπές/ Οργανώσεις	€500.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με τη χορηγία για στήριξη των τοπικών αρχών για ίδρυση πέντε επαρχιακών καταφυγίων ζώων ύψους €250.000.

Σημείωση:

Πιστώσεις ύψους €250.000 που αφορούν χορηγία για στήριξη των τοπικών αρχών για ίδρυση πέντε επαρχιακών καταφυγίων ζώων σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την Ένωση Δήμων, την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου και τις επαρχιακές διοικήσεις.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ είκοσι οκτώ, εναντίον είκοσι έξι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι οκτώ ψήφους υπέρ, είκοσι έξι εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Δεύτερη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.	455	12.13 Τμήμα Περιβάλλοντος	03550/ 03580	Συμβουλευτικές υπηρεσίες/Έρευνες Σύμβαση υπηρεσιών	€280.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την εποπτεία για περιοχές που θα εγκριθούν για μετακίνηση των εργοστασίων ασφαλικού σκυροδέματος, καθώς και την πρόσληψη ενός ατόμου για κάθε περιοχή για στήριξη του έργου των επιτροπών με συγκεκριμένα καθήκοντα και υποχρεώσεις, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Δαπάνες που αφορούν την εποπτεία για περιοχές που θα εγκριθούν για μετακίνηση των εργοστασίων ασφαλικού σκυροδέματος, καθώς και την πρόσληψη ενός ατόμου για κάθε περιοχή για στήριξη του έργου των επιτροπών με συγκεκριμένα καθήκοντα και υποχρεώσεις με στόχο την αμφίδρομη επικοινωνία και δράση μεταξύ εμπλεκόμενων αρχών και επηρεαζόμενων κοινοτήτων.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ είκοσι τέσσερις, εναντίον τριάντα και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα ψήφους εναντίον, είκοσι τέσσερις ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία από την ίδια ομάδα.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
3.	704	18.01	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€62.000.010

		Υπουργείο Οικονομικών			
--	--	--------------------------	--	--	--

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με τα ακόλουθα:

- α. Εισηγήσεις της ad hoc επιτροπής για ανθρωπιστικά ζητήματα σύμφωνα με σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (€4.000.000).
- β. Οποιοσδήποτε άλλες κοινωνικής φύσεως έκτακτες χορηγίες.
- γ. Χρηματοδότηση του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης (€50.000.000).
- δ. Σχέδιο «Εστία» και σχέδιο «Ενοίκιο Έναντι Δόσης» (€8.000.000).

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ σαράντα οκτώ, εναντίον έξι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα οκτώ ψήφους υπέρ, έξι εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
4.	759	19.02 Γενικό Λογιστήριο	04300	Κοινωνικές παροχές	€22.500.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Πιστώσεις ύψους €7.500.000 που αφορούν στο Σχέδιο Αυξημένης Αναπλήρωσης της Απώλειας των Συνταξιοδοτικών Δικαιωμάτων των Μελών των Ταμείων Προνοίας και Συντάξεων, οι καταθέσεις των οποίων είχαν απομειωθεί, καθώς και πιστώσεις ύψους €15.000.000 για υλοποίηση του σχεδίου «Οικία».

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Υπέρ σαράντα οκτώ, εναντίον πέντε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα οκτώ ψήφους υπέρ, πέντε ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
5.	759	19.02 Γενικό Λογιστήριο	04260	Άλλες επιχορηγήσεις	€30.000.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με την επιδότηση επιτοκίου.

Σημείωση:

Αφορούν πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν την επιδότηση επιτοκίων μέχρι 1,5% για στεγαστικά δάνεια και μέχρι 3,5% για επιχειρηματικά δάνεια, για τα πρώτα δύο έτη, 2% για το τρίτο και τέταρτο έτος για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζόμενους και 1,5% για τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ πενήντα δύο, εναντίον δύο και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα δύο ψήφους υπέρ, δύο ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Οι επόμενες τροπολογίες είναι από ΑΚΕΛ, ΔΗΠΑ, Οικολόγους. Εδώ έχουμε μία υποτροπολογία των Οικολόγων και θα ξεκινήσουμε με αυτήν.

Προτεινόμενη υποτροπολογία του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
		Όλα	03550	Συμβουλευτικές υπηρεσίες/Έρευνες	

Γίνεται εισήγηση για περίληψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στις εξαιρέσεις της εν λόγω τροπολογίας.

Ναι, κύριε Σιζόπουλε.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Κυρία Πρόεδρε, μια διευκρίνιση. Εάν για παράδειγμα δεν περάσει ούτε η μια τροπολογία ούτε η άλλη τροπολογία, τι γίνεται; Ή, αν περάσει η μια και δεν περάσει η άλλη, τι γίνεται;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μιλάτε για την υποτροπολογία και την τροπολογία;

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Ναι! Γιατί εδώ περιλαμβάνει αποκοπή 10% σε συγκεκριμένες δαπάνες. Εάν λοιπόν καταψηφιστεί ότι δεν θέλουμε να γίνει αποκοπή του 10% από τις συγκεκριμένες δαπάνες...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν θα ισχύει και η υποτροπολογία. Εξ ου και είναι υποτροπολογία. Τίθεται πάντοτε όμως πρώτη. Αυτή είναι η διαδικασία η οποία ορίζεται.

Οπότε, θα ψηφίσουμε για την υποτροπολογία και, αναλόγως της έκβασης της ετυμηγορίας για την τροπολογία, είτε θα ισχύει είτε δεν θα ισχύει.

Κύριε Παντελίδη.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, συγγνώμη.

Νομίζω η λογική στην προκειμένη περίπτωση είναι να τεθεί η τροπολογία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ:

Αν δεν περάσει η τροπολογία, ενά αποσυρθεί η υποτροπολογία. Εν έσει νόημα, διότι έν' εξαιρέσεις.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Ακριβώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, ακόμα κι αν η λογική λέει έτσι, πάντοτε η υποτροπολογία και οι προφορικές τροπολογίες τίθενται πρώτες. Ξέρουμε τη δουλειά μας! Οπότε, αφήστε με να το χειριστώ. Μη συζητούμε τώρα για μια ώρα πράγματα τα οποία θα μας δυσκολέψουν.

Ναι, κύριε Παπαδούρη, τι χρειάζεστε;

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Επειδή ακούστηκαν κάποια πράγματα, Πρόεδρε, σωστά το έχετε πει. Πρώτα θα μπει η υποτροπολογία. Νομίζω όλοι ξέρουμε τι ψηφίζουμε. Είναι απλό το θέμα. Άρα, ας μην το συζητούμε.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Παπαδούρη μου, σας ευχαριστώ για την υποστήριξη και την ενθάρρυνση.

Ψηφίζουμε λοιπόν τώρα για την υποτροπολογία από τους Οικολόγους, που αφορά τη συμπερίληψη στις εξαιρέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ δεκαπέντε, εναντίον τριάντα εννέα και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα εννέα ψήφους εναντίον, δεκαπέντε ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η υποτροπολογία απορρίπτεται.

Προχωράμε κανονικά στην τροπολογία.

Προτεινόμενες τροπολογίες της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.		Όλα	03550	Συμβουλευτικές υπηρεσίες/Ερευνες	

Γίνεται εισήγηση για τα εξής:

1. Αποκοπή από την πιο πάνω ομάδα ποσοστού ύψους 10%, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν:
  - α. το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
  - β. το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας,
  - γ. την Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς,
  - δ. τη ΔΕΑ, τις Τεχνικές Επιτροπές, το Τμήμα Εξωτερικής Πολιτικής και Κυπριακού, το έργο της ανάπτυξης του λιμανιού και της μαρίνας Λάρνακας, την αγορά υπηρεσιών παροχής επιστημονικής εξέτασης αστυνομικών τεκμηρίων από το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου, την αγορά υπηρεσιών για την επίδοση κλήσεων ποινικών υποθέσεων, τη διενέργεια ελέγχων δέουσας επιμέλειας για τους αιτούντες απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας, τη μίσθωση υπηρεσιών για τη μετάφραση αιτήσεων και επιστολών αιτητών ασύλου, καθώς και για την προφορική μετάφραση συνεντεύξεων οι οποίες διεξάγονται στη μητρική γλώσσα των αιτητών,
  - ε. την κατ' οίκον εκπαίδευση μαθητών, τη διδασκαλία της τουρκικής γλώσσας σε Τουρκοκυπρίους μαθητές στο Γυμνάσιο Αγίου Αντωνίου Λεμεσού, την αμοιβή διαμεσολαβητών για τα σχολεία στα οποία φοιτούν μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία, την αγορά υπηρεσιών για επιμόρφωση λειτουργών στην Ανάπτυξη Αναλυτικών Προγραμμάτων για Ενήλικες (εσπερινά σχολεία), την αγορά υπηρεσιών διερμηνέα, την αγορά υπηρεσιών ψυχολόγων και νηπιαγωγών (εσπερινά σχολεία) και άλλα έκτακτα περιστατικά, τα μουσικά και αθλητικά λύκεια και γυμνάσια, την οικονομική-εμπορική σχολή ειδικού ενδιαφέροντος, τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, την ενισχυτική και υποστηρικτική διδασκαλία, το πρόγραμμα μαθητών μεταναστευτικής βιογραφίας, τον αλφαριθμητισμό, τις αμοιβές εκπαιδευτών για το μάθημα κομμωτικής (εννέα μήνες), αισθητικής, οινόπαραγωγής και γαλακτοκομίας, τα βραδινά μαθήματα της μέσης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, την αμοιβή του Τουρκοκυπρίου εκπαιδευτικού για εκτέλεση διδακτικών και άλλων καθηκόντων στο ΙΗ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού, καθώς και το επίδομα οδοιπορικών ή ενοικίου αυτού, την αμοιβή διερμηνέων κυπριακής νοηματικής γλώσσας και διερμηνέων για τις ανάγκες αξιολόγησης παιδιών δημοτικής εκπαίδευσης, την αμοιβή των εικαστικών καλλιτεχνών κατά τη συνεργασία τους με δημοτικά σχολεία, τις ανάγκες για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και επιμορφωτών, καθώς και την επιμόρφωση των επιμορφωτών στο εξωτερικό, την παρουσίαση και έκθεση έργων τέχνης μαθητών/-τριών στο εξωτερικό, την αγορά μέσων και υλικών για το μάθημα των εικαστικών τεχνών, την αμοιβή των εκπαιδευτικών που εργάζονται με το καθεστώς της αγοράς υπηρεσιών στα ενιαία ολοήμερα σχολεία, στα θερινά δημόσια σχολεία, στα προαιρετικά ολοήμερα σχολεία και στα προαιρετικά σχολεία «STEM», την αγορά υπηρεσιών ενός εκπαιδευτικού για την διδασκαλία της αρμενικής γλώσσας, την αμοιβή των

εκπαιδευτών στα επιμορφωτικά κέντρα και την αμοιβή των τοπικών υπευθύνων που εργάζονται με το καθεστώς της αγοράς υπηρεσιών, το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, το Μεταλυκειακό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, τη φρούρηση σχολικών μονάδων μέσης εκπαίδευσης, δημοτικής εκπαίδευσης και των κεντρικών κτιρίων του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και την επιχορήγηση της φρούρησης σχολικών μονάδων, καθώς και σχολικούς βοηθούς/συνοδούς παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Κύριε Γεωργιάδη, θέλετε κάτι;

Όχι.

Ελάτε. Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ είκοσι δύο, εναντίον τριάντα δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους εναντίον, είκοσι δύο ψήφους υπέρ και καμία αποχή, το πρώτο σημείο απορρίπτεται.

Επόμενο σημείο.

2. Ένθεση σημείωσης, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για όλες τις εναπομείνασες δαπάνες, εκτός αυτών που εξαιρούνται σύμφωνα με το πρώτο σημείο πιο πάνω, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Υπέρ είκοσι ένας, εναντίον τριάντα δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους εναντίον, είκοσι μία ψήφους υπέρ και καμία αποχή, το δεύτερο σημείο απορρίπτεται και η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.		Όλα	Όλα	Αγορά	

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για αγορά νέων οχημάτων για αξιωματούχους του κράτους, καθώς και αγορά οχημάτων για κάλυψη των αναγκών της δημόσιας υπηρεσίας με εξαίρεση:

- α. διπλοκάμπινα οχήματα,
- β. πυροσβεστικά οχήματα,
- γ. αστυνομικά οχήματα,
- δ. δίκυκλα,
- ε. εκσκαφείς,
- στ. προωθητήρες γαιών,
- ζ. οδοστρωτήρες,
- η. ασθενοφόρα οχήματα,
- θ. στρατιωτικά οχήματα και
- ι. κινητή μονάδα αναπνευστικών συσκευών,

να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ είκοσι οκτώ, εναντίον είκοσι επτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι οκτώ ψήφους υπέρ, είκοσι επτά ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα και της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	346	03.25 Υφυπουργείο Πολιτισμού	03100	Άλλα λειτουργικά έξοδα	€1.453.400

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Πιστώσεις που αφορούν δαπάνες για:

- α. την οργάνωση εκδηλώσεων σε πολιτιστικά κέντρα της Κύπρου στο εξωτερικό με σκοπό την προβολή της πολιτιστικής δημιουργίας της Κύπρου (€40.000),
- β. τη διοργάνωση εικαστικών εκδηλώσεων στην Κύπρο και στο εξωτερικό (€300.000),
- γ. δαπάνες για ανάπτυξη της χορευτικής κίνησης (365.000),
- δ. τη διοργάνωση μουσικών εκδηλώσεων (€110.000),
- ε. την ενθάρρυνση της κινηματογραφικής τέχνης και κίνησης (€280.000),
- στ. τη διοργάνωση λογοτεχνικών εκδηλώσεων (€70.000),
- ζ. την ενίσχυση της θεατρικής κίνησης για το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Θεάτρου (€285.000),
- η. την αποστολή βιβλίων και ψηφιακών δίσκων του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού σε πρεσβείες, πανεπιστήμια, σχολεία, εκπαιδευτικά και πολιτιστικά κέντρα στο εξωτερικό κ.ά. (€3.400).

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τριάντα επτά, εναντίον δεκαοκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαοκτώ ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	338	03.25 Υφυπουργείο Πολιτισμού	04000/ 04080	Μεταβιβάσεις εσωτερικού Συμβούλια/Επιτροπές/ Οργανώσεις	€3.200.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την προκήρυξη και πλήρωση διευθυντικών θέσεων στο Ίδρυμα της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Το ποσό ύψους €3.200.000 αφορά στη χορηγία προς το Ίδρυμα της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου.
Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ σαράντα εννέα, εναντίον πέντε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους υπέρ, πέντε ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενες τροπολογίες της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.		Όλα	03000	Λειτουργικές δαπάνες	

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή ποσοστού ύψους 5% από την πιο πάνω ομάδα, εξαιρουμένων των δαπανών που αφορούν αγορά ύδατος, φαρμάκων και άλλων ιατρικών προμηθειών, καταβολή ενοικίων, φωτισμού, θέρμανσης και καύσιμα μη γραφειακών χώρων, τον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και το πλαίσιο προώθησης και εφαρμογής του Γενικού Συστήματος Υγείας.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τριάντα πέντε, εναντίον είκοσι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα πέντε ψήφους υπέρ, είκοσι ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.		Όλα	03500	Εκπαίδευση προσωπικού Συνέδρια, σεμινάρια και άλλα γεγονότα	

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή ποσοστού ύψους 5% από την πιο πάνω ομάδα από όλα τα υπουργεία, ανεξάρτητες υπηρεσίες και γραφεία.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Υπέρ τριάντα τέσσερις, εναντίον δεκαοκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τέσσερις ψήφους υπέρ, δεκαοκτώ ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	655	Υπουργείο Εξωτερικών	03700	Εκστρατείες διαφώτισης	€400.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Αφορά πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν τις δαπάνες διαφώτισης, προβολής των δράσεων και του έργου του Υπουργείου Εξωτερικών και εν γένει των συμφερόντων της Κύπρου, όπως και προώθησης των στόχων της επικοινωνιακής πολιτικής του υπουργείου. Καλύπτονται επίσης δαπάνες για δράσεις πολιτιστικής και οικονομικής διπλωματίας, καθώς και δράσεις και εκδηλώσεις που αποσκοπούν στη διαφώτιση/προβολή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Συμπεριλαμβάνονται επίσης πιστώσεις, οι οποίες παραχωρούνται μετά από αιτήματα, τα οποία υποβάλλονται, και αφορούν σε χρηματοδότηση δράσεων νομικών ή/και φυσικών προσώπων που αποσκοπούν στη διαφώτιση και προβολή του κυπριακού προβλήματος.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ τριάντα επτά, εναντίον δεκαεπτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαεπτά ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενες τροπολογίες της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.		Όλα	02000 02001	Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας Μισθοδοσία αξιωματούχων (Άρθρο 02007 Πολιτικοί διορισμοί)	

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την αμοιβή ειδικών συμβούλων-συνεργατών του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, των Υφυπουργών, του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω και του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, με εξαίρεση αναφορικά με υφιστάμενους συνεργάτες τις δαπάνες που αφορούν τον μήνα Ιανουάριο, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Δεκαοκτώ ψήφοι υπέρ, τριάντα έξι εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στη δεύτερη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.		Όλα	03025 03055	Ενοίκια Ενοίκια μη γραφειακών χώρων	

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη από τα σχετικά κονδύλια, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν τον μήνα Ιανουάριο, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της:

Νοείται ότι από την πιο πάνω δέσμευση εξαιρούνται ενοίκια που καταβάλλονται από το Υπουργείο Εξωτερικών για πρεσβείες και διπλωματικές αποστολές, αλλά δεν εξαιρούνται οποιεσδήποτε νέες συμβάσεις ενοικίασης συνάπτονται για τον ίδιο σκοπό.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Δεκαεφτά ψήφοι υπέρ, τριάντα επτά εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, δεκαεπτά υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην τρίτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
3.		Όλα	07100	Αγορά γης και κτιρίων	

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για αγορά ακίνητης περιουσίας, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Δεκαοκτώ ψήφοι υπέρ, τριάντα έξι εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην τέταρτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
4.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι οποιασδήποτε ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με τη δέσμη νομοθετικών προτάσεων του σχεδίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πράσινη μετάβαση «Fit for 55».

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Πενήντα τρεις ψήφοι υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα τρεις ψήφους υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην πέμπτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
5.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι οποιασδήποτε ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με την υλοποίηση των κλιματικών μέτρων του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Πενήντα δύο ψήφοι υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα δύο ψήφους υπέρ, δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην έκτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
6.	291	03.22 Υφυπουργείο Τουρισμού	03700	Εκστρατείες διαφώτισης	€16.420.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, αφού δαπανηθεί το 50% του συνολικού προβλεπόμενου ποσού, ουδεμία δαπάνη να διενεργείται για το εναπομείναν 50%, χωρίς προηγουμένως να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Αφορά πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- α. Συνεργασία με τουριστικούς εταίρους στο εξωτερικό.
- β. Διενέργεια εντατικότερων διαφημιστικών εκστρατειών σε αγορές προτεραιότητας, όπως αυτές καθορίστηκαν από το νέο επιχειρησιακό πλάνο.
- γ. Ενέργειες προβολής ειδικών μορφών τουρισμού.
- δ. Υλοποίηση εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για προώθηση των τουριστικών επαγγελματιών, την καλλιέργεια κυπριακής φιλοξενίας και την προβολή ανεξερεύνητων τοπίων και πρωτότυπων δραστηριοτήτων στην Κύπρο.
- ε. Παραγωγή υλικού για υλοποίηση ηλεκτρονικής διαφημιστικής καμπάνιας, συγγραφή κειμένων για την ιστοσελίδα, δημιουργία προτύπων δημιουργικών υλικών και δημιουργία/προσαρμογή και αποστολή του απαραίτητου τεχνικού υλικού για υλοποίηση των διαφημιστικών ενεργειών.
- στ. Δαπάνη για ενέργειες προβολής και δημόσιων σχέσεων στην Κύπρο και στο εξωτερικό, περιλαμβανομένων ηλεκτρονικού υλικού/μέσων προβολής για τον Τομέα Προσέλκυσης Επενδύσεων.
- ζ. Ανάπτυξη και προβολή του προγράμματος «Αυθεντικές Διαδρομές».
- η. Προβολή/διαφήμιση των σχεδίων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- θ. Διαφημιστικές συνεργασίες με εταίρους μέσω κοινών ενεργειών με διαφημιστικά κυρίως ανταλλάγματα.
- ι. Ξεναγήσεις, όταν ζητηθεί από κρατικές υπηρεσίες, δήμους και τοπικές αρχές, σχολεία δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τουριστικά γραφεία, επαγγελματικούς συνδέσμους, αεροπορικές εταιρείες, πρεσβείες ξένων χωρών στην Κύπρο.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Δεκαοκτώ ψήφοι υπέρ, τριάντα εφτά ψήφοι εναντίον, και καμία εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην έβδομη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
7.	291	03.22 Υφυπουργείο Τουρισμού	04200 04260	Επιχορηγήσεις Άλλες επιχορηγήσεις	€12.826.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά στο Σχέδιο Χορηγιών Επενδύσεων Εμπλουτισμού και Εκσυγχρονισμού του Τουριστικού Προϊόντος για την Επιδιόρθωση της Τουριστικής Περιόδου και στο Σχέδιο Επιχορήγησης για Ενθάρρυνση Έργων για την Ποιοτική και Αισθητική Αναβάθμιση των Παραλιών, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Δεκαοκτώ ψήφοι υπέρ, τριάντα πέντε εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα πέντε ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην όγδοη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
8.	317	03.24 Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€320.000
	380	12.01 Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	04260	Άλλες επιχορηγήσεις	€260.000
	501	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€15.000
	536	15.01 Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€15.000
	572	16.01 Υπουργείο Εσωτερικών	04500	Άλλες κοινωνικές παροχές	€800.000
	574		08950/ 08951	Άλλα έργα	€2.900.000
	771	20.01 Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας	08950/ 08951	Άλλα έργα	€80.000
	865	21.01 Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων	08950/ 08951	Άλλα έργα	€500.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι των πιο πάνω ομάδων/υποομάδων, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Αφορά πιστώσεις οι οποίες βρίσκονται στη διάθεση των υπουργών για διάφορους σκοπούς και έργα.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Σαράντα έξι ψήφοι υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα έξι ψήφους υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην ένατη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών. Θα θέσουμε δύο ξεχωριστές ψηφίσεις.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
9.	380	12.01 Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και	04260	Άλλες επιχορηγήσεις	€260.000

		Περιβάλλοντος			
--	--	---------------	--	--	--

1. Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Αφορά πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν χορηγίες/οικονομική ενίσχυση σε κοινότητες/δήμους ή άλλους οργανωμένους φορείς, προκειμένου να προβούν σε στοχευμένες αναπτυξιακές δραστηριότητες, κατά χάριν οικονομική βοήθεια σε δικαιούχους, επιχορήγηση διοργάνωσης κοινωνικών/πολιτιστικών εκδηλώσεων κοινοτήτων, δήμων, οργανώσεων, συλλόγων και κοινωνικών συνόλων.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Σαράντα πέντε ψήφοι υπέρ, δέκα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα πέντε ψήφους υπέρ, δέκα εναντίον και καμία αποχή, το πρώτο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται.

Προχωρούμε στο δεύτερο σημείο της τροπολογίας.

2. Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η μέγιστη επιχορήγηση για τη διοργάνωση κοινωνικών/πολιτιστικών εκδηλώσεων κοινοτήτων, δήμων, οργανώσεων, συλλόγων και κοινωνικών συνόλων να μην υπερβαίνει τα €4.000 για δήμους και κοινότητες και τα €2.000 για οργανωμένα σύνολα.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Είκοσι οκτώ ψήφοι υπέρ, είκοσι τρεις εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι οκτώ ψήφους υπέρ, είκοσι τρεις εναντίον και μία αποχή, το δεύτερο σημείο της τροπολογίας εγκρίνεται και η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
10.	401	12.04 Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	03550 03580	Συμβουλευτικές υπηρεσίες/Έρευνες Σύμβαση υπηρεσιών	€3.423.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την ανάθεση σε εξουσιοδοτημένο φορέα όλων των απαιτούμενων ελέγχων στα σφαγεία, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της:

Νοείται ότι η δέσμευση δεν αφορά την περίπτωση επιλογής αγοράς υπηρεσιών ιδιωτών κτηνιάτρων για κάλυψη των αναγκών στα σφαγεία και την κάλυψη περιπτώσεων επείγουσας σφαγής στην εκμετάλλευσή.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα τρεις ψήφοι υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην ενδέκατη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/	Επεξήγηση	Ποσό
-----	--------	----------	--------	-----------	------

			Υποομάδα		
11.	500	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	03520	Συνέδρια, σεμινάρια και άλλα γεγονότα	€3.560.030

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την εκπαίδευση σε θέματα υδρογονανθράκων, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Πιστώσεις που αφορούν την εκπαίδευση και τη βελτίωση των δεξιοτήτων των δημόσιων υπαλλήλων της Δημοκρατίας ή άλλων προσώπων που ορίζει ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, περιλαμβανομένης και της αγοράς τυχόν απαραίτητου εξοπλισμού. Η ισόποση δαπάνη καταβάλλεται από τους αδειούχους έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων και αποτελεί συμβατική τους υποχρέωση.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Είκοσι ψήφοι υπέρ, τριάντα τέσσερις εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τέσσερις ψήφους εναντίον, είκοσι υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στη δωδέκατη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
12.	501	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	04120	Άλλες μεταβιβάσεις εσωτερικού	€5.563.503

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά χορηγία στην Εταιρεία Υδρογονανθράκων Κύπρου ύψους €3.563.503, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Δεκαοκτώ ψήφοι υπέρ, τριάντα έξι εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στη δέκατη τρίτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
13.	503	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	04000 04001	Μεταβιβάσεις εσωτερικού ημικρατικοί οργανισμοί	€10.800.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις διαδικασίες εγκατάστασης ανεξάρτητου συστήματος πυρόσβεσης στην Ενεργειακή Βιομηχανική Περιοχή Βασιλικού (ΕΒΠΒ).

Σημείωση:

Πιστώσεις που αφορούν τη χορηγία προς τον Κυπριακό Οργανισμό Διαχείρισης Αποθεμάτων (ΚΟΔΑΠ) για την εγκατάσταση ανεξάρτητου συστήματος πυρόσβεσης στην ΕΒΠΒ. Η συγκεκριμένη υποδομή αποφασίσθηκε όπως κατασκευαστεί από τον ΚΟΔΑΠ με χορηγία από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. Το έργο έχει περιληφθεί στον προϋπολογισμό του 2023, όμως λόγω ανασχεδιασμού η υλοποίησή του μετατέθηκε για τον Σεπτέμβριο του 2023 και το κόστος κατανέμεται σε €3.500.000 για το 2023, €10.800.000 για το 2024 και €5.800.000 για το 2025.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Πενήντα ψήφοι υπέρ, πέντε εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους υπέρ, πέντε εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη τέταρτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
14.	510	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας/ Έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους	08830 08920	Κατασκευαστικά έργα Άλλα κατασκευαστικά έργα	€20.500.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος των γενόμενων δαπανών που αφορούν στην υλοποίηση των απαραίτητων υποδομών για έλευση υδροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) στην Κύπρο.

Σημείωση:

Τα κυριότερα έργα υποδομής που θα υλοποιηθούν αφορούν τα πιο κάτω:

- α. Πλωτή μονάδα εισαγωγής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης του ΥΦΑ (FSRU).
- β. Προβλήτα (jetty) πάνω στην οποία θα είναι μόνιμα προσδεδεμένη η πλωτή μονάδα, καθώς και οι εγκαταστάσεις πρόσδεσης.
- γ. Αγωγό επί της προβλήτας και βραχίονες φόρτωσης.
- δ. Χερσαίο αγωγό μέχρι το σύνορο του ηλεκτροπαραγωγού σταθμού Βασιλικού.
- ε. Σύστημα αποθήκευσης φυσικού αερίου για αύξηση της αδράνειας για ασφάλεια εφοδιασμού (buffer).
- στ. Επίγειες εγκαταστάσεις φυσικού αερίου (ρυθμιστικός και μετρητικός σταθμός φυσικού αερίου) παρά του σημείου παράδοσης του φυσικού αερίου.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Σαράντα εννέα ψήφοι υπέρ, πέντε εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους υπέρ, πέντε εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη πέμπτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
15.	611	16.08	04400	Παροχές στέγασης	€9.700.000

		Τμήμα Πολοδομίας και Οικήσεως			
--	--	-------------------------------------	--	--	--

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Κάτω από την υποομάδα αυτή περιλαμβάνονται πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν:

- α. την επιδότηση ενοικίου, φιλοξενίας και μετακόμισης δικαιούχων του σχεδίου «κτίΖΩ» (Σχέδιο Χορηγιών για Υφιστάμενες Πολυκατοικίες σε Κυβερνητικούς Οικισμούς Στέγασης Εκτοπισθέντων) ύψους €2.000.000,
- β. την παροχή χορηγίας για επιδιόρθωση, συντήρηση, αναδόμηση διαμερισμάτων σε κυβερνητικούς οικισμούς, περιλαμβανόμενης προσθήκης ανελκυστήρα, καθώς και την κατασκευή υποδομών, τη διαμόρφωση των οικοπέδων και τη χορηγία σε δικαιούχους που επιλέγουν να αποσυρθούν από το σχέδιο «κτίΖΩ» ύψους €7.700.000.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ελπίζω να μην υπάρχει διαφοροποίηση του πρώτου από το δεύτερο σημείο της τροπολογίας.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Ωραία. Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Πενήντα ψήφοι υπέρ, πέντε εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους υπέρ, πέντε εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη έκτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
16.	612	16.08 Τμήμα Πολοδομίας και Οικήσεως Έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους	04200 04260	Επιχορηγήσεις Άλλες επιχορηγήσεις	€500.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Πιστώσεις για κάλυψη της δαπάνης για το Σχέδιο Χορηγιών για Φοιτητικές Εστίες στην Παλιά Λευκωσία, έργο το οποίο εντάσσεται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η δαπάνη αφορά χορηγίες προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα μέσω κινήτρων για την ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων και τη μετατροπή τους σε φοιτητικές εστίες.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Σαράντα πέντε ψήφοι υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα πέντε ψήφους υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη έβδομη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
17.	630	16.11 Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	03700	Εκστρατείες διαφώτισης	€1.080.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες για την προβολή των πολιτικών της κυβέρνησης ύψους €600.000.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Σαράντα τρεις ψήφοι υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη όγδοη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
18.	704	18.01 Υπουργείο Οικονομικών	04260	Άλλες επιχορηγήσεις	€26.100.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά δαπάνες που προορίζονται να καλύψουν το Σχέδιο Προώθησης Οπτικοακουστικής Βιομηχανίας ύψους €5.000.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Σκοπός του σχεδίου είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η ενθάρρυνση νέων τομέων οικονομικής δραστηριότητας μέσω της προσέλκυσης επενδύσεων στον τομέα των κινηματογραφικών παραγωγών.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Τριάντα δύο ψήφοι υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στη δέκατη ένατη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
19.	760	19.02 Γενικό Λογιστήριο	06220	Τραπεζικές επιβαρύνσεις	€9.432.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, αφού δαπανηθεί το 25% του συνολικού προβλεπόμενου ποσού για το μέρος που αφορά δαπάνες που προορίζονται να καλύψουν την προμήθεια για εισπράξεις οφειλόμενων ποσών με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, ύψους €6.000.000, ουδεμία δαπάνη να διενεργείται για το εναπομείναν 75%, χωρίς προηγουμένως να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίστε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ένα λεπτό, γιατί είμαστε οριακά, ε; Είκοσι επτά υπέρ και είκοσι επτά εναντίον. Αν είμαστε έτσι, θα το κάνουμε διά χειρός, για να είμαστε βέβαιοι.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον γραμματέα)

Έχει έναν που δεν ψήφισε, τι να κάνουμε;

Ελάτε, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Είκοσι επτά ψήφοι υπέρ και είκοσι επτά εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν συμφωνείτε, συνάδελφοι, να το κάνουμε και διά χειρός, να είμαστε βέβαιοι;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ωραία, απορρίπτεται.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Γιώργο Λουκαΐδη)

Ναι, κύριε Λουκαΐδη, μου το είχατε ζητήσει από πριν, είναι η πραγματικότητα ότι το ΑΚΕΛ ζήτησε να γίνουν όλες διά χειρός. Για σκοπούς σύντμησης χρόνου, αλλά και επειδή στο τέλος έχουμε έτοιμη την ετυμηγορία, δεν είναι κακό να το επαναλάβουμε και διά χειρός, ανεξαρτήτως του ότι αντιλαμβάνομαι ότι κάποιος τώρα θα ψηφίσει. Ελάτε διά χειρός, να μη συζητούμε τώρα μισή ώρα αν θα γίνει.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Το ίδιο. Να επαναλάβουμε, συγγνώμη, την ψηφοφορία διά χειρός.

Πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ; Σάμπως και δεν ξέρετε τι ακολουθεί πρώτο, δεύτερο. Ελάτε! Πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ;

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ:

Για τα πρακτικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Για τα πρακτικά, έχετε δίκαιο.

Αφήστε όμως πάνω το χέρι σας, κύριε Τρυφωνίδη, για να ξέρουμε αν είστε υπέρ ή εναντίον.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι επτά υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είκοσι επτά υπέρ.

Εναντίον;

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Ησυχία, παρακαλώ!

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι επτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι επτά ψήφους εναντίον, είκοσι επτά υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Αλλά είναι για να δείτε πόσο χρόνο παίρνει, όταν τις κάνουμε διά χειρός.

Είκοσι οκτώ;

Κύριε Κώστα, πόσους είχαμε;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑ)

Είναι είκοσι επτά με είκοσι επτά, κάποιος εν εφήφισεν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είκοσι επτά με είκοσι επτά και δεν κάνει ποτέ λάθος ο κ. Κώστα.

Η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε παρακάτω, στην εικοστή τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
20.	863	21.01 Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€9.947.600

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος των γενόμενων δαπανών που αφορούν μίσθωμα προς την Αρχή Λιμένων Κύπρου (ΑΛΚ).

Σημείωση:

Οι δαπάνες αφορούν τη σύμβαση μίσθωσης μεταξύ ΑΛΚ-Κυπριακής Δημοκρατίας για το λιμάνι Λεμεσού (€9.150.000) και τη σύμβαση μίσθωσης μεταξύ ΑΛΚ-Κυπριακής Δημοκρατίας για το λιμάνι Λάρνακας (€700.000).

Ψηφίζουμε, παρακαλώ, ηλεκτρονικά.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Τριάντα δύο ψήφοι υπέρ, εναντίον είκοσι δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην εικοστή πρώτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
21.	894	21.02 Τμήμα Δημοσίων Έργων	05850	Άλλα έργα και σχέδια	€6.653.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος των γενόμενων δαπανών που αφορά στην υλοποίηση έργων του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας Λεμεσού (€2.000.000), στην υλοποίηση έργων του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας Λάρνακας (€1.500.000) και στην ενίσχυση της προσβασιμότητας ποδηλατών, πεζών, ΑμεΑ στα αστικά κέντρα (€1.415.000).

Ψηφίστε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Τριάντα τρεις ψήφοι υπέρ και είκοσι εναντίον. Ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ, είκοσι εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Μαρίνο Μουσιούττα)

Κύριε Μουσιούττα, μάλιστα.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Ησυχία, παρακαλώ! Προσπαθώ πραγματικά να κάνω δέκα πράγματα ταυτόχρονα.

Ελάτε, κύριε Μουσιούττα.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Μια απορία, αφορά το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας όλων των πόλεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Είναι θέμα που χειρίζεται αποκλειστικά το Υπουργείο Μεταφορών. Γιατί πρέπει να πάει στην επιτροπή Οικονομικών, για να εγκρίνει την πρόοδο των εργασιών του Σχεδίου Βιώσιμης...;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει, έθθα το συζητήσουμε τώρα, αντιλαμβάνεστε έχει αποφασιστεί, αυτή είναι η εισήγηση, κατανοώ, καταγράφηκε η ανησυχία σας. Ως εκεί.

Προχωράμε παρακάτω. Ησυχία, παρακαλώ!

Προχωρούμε στην εικοστή δεύτερη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
22.	920	21.12 Τμήμα Οδικών Μεταφορών	04260	Άλλες επιχορηγήσεις	€90.715.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με:

1. την καταβολή των χορηγιών στο πλαίσιο του Σχεδίου Απόσυρσης Ρυπογόνων Οχημάτων και Παραχώρησης Κινήτρων για Εναλλακτικούς, Χαμηλών Εκπομπών Τρόπους Διακίνησης, ύψους €6.000.000,
2. νέες και υφιστάμενες συμβάσεις, ύψους €75.000.000,
3. επενδύσεις σε υποδομές σε σταθμούς και στέγαστρα, ύψους €2.000.000,
4. το συμβόλαιο συντήρησης τηλεματικής, ύψους €425.000, και
5. το συμβόλαιο συντήρησης στάσεων και συστημάτων στην επαρχία Λεμεσού, ύψους €55.000.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Τριάντα τρεις ψήφοι υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην εικοστή τρίτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
23.	923	21.12 Τμήμα Οδικών Μεταφορών	05850	Άλλα έργα και σχέδια	€11.500.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες

δαπάνες που αφορούν στην καταβολή χορηγιών μέσω του Σχεδίου Επιχορήγησης για την Αγορά Ηλεκτροκίνητων Οχημάτων και του Σχεδίου Προώθησης της Ηλεκτροκίνησης στην Κύπρο.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Σαράντα έξι ψήφοι υπέρ και εννέα εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα έξι ψήφους υπέρ, εννέα εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	292	03.25 Υφυπουργείο Τουρισμού	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€12.015.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες, ύψους €8.400.000, σε σχέση με τη φιλοξενία Ουκρανών προσφύγων σε ξενοδοχειακές μονάδες.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Τριάντα επτά ψήφοι υπέρ, δεκαεννέα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαεννέα εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου και της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	943	22.01 Υπουργείο Υγείας	04120	Άλλες μεταβιβάσεις εσωτερικού	€4.200.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο σε σχέση με τις χορηγίες του Υπουργείου Υγείας προς συνδέσμους που επιτελούν εθελοντική εργασία, καθώς και άλλους φορείς που σχετίζονται με τον τομέα της υγείας, ύψους €3.700.000.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα τρεις ψήφοι υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ, είκοσι δύο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Άρα, έχουμε πανομοιότυπη τροπολογία, που θα σας πω, η δέκατη τέταρτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, που δεν θα μπει, επειδή πέρασε αυτή. Θα σας το πω, όταν φτάσουμε εκεί.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	951	22.02 Ιατρικές Υπηρεσίες	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€4.240.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος των γενόμενων δαπανών, ύψους €1.400.000, που αφορά την αγορά υπηρεσιών που απαιτούνται για την έναρξη και διεκπεραίωση του έργου «Cyprus Innovative Public Health ICT System».

Σημείωση:

Το έργο έχει ενταχθεί στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μέχρι το 2025.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Δεκατρείς ψήφοι υπέρ, σαράντα μία εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους εναντίον, δεκατρείς υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

Προτεινόμενη τροπολογία της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
	608	16.08 Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	08380	Πρωταρχικοί δρόμοι δήμων	€15.150.150

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τη βελτίωση της οδού Τσερίου στον Στρόβολο και στο Τσέρι και του κεντρικού δρόμου της κοινότητας, ύψους €5.000.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Εννέα ψήφοι υπέρ, σαράντα έξι ψήφοι εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα έξι ψήφους εναντίον, εννέα υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία...

Κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, επειδή έχει απορριφθεί η δική μας η τροπολογία, για να μπορέσουμε να ψηφίσουμε υπέρ σ' αυτή την τροπολογία του Δημοκρατικού Συναγερμού, επιβάλλεται, αν συμφωνούν και οι συνάδελφοι, να υπάρξουν οι εξαιρέσεις που υπάρχουν στην πρώτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος

Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, μπορείτε να τις βρείτε, που είναι ευαίσθητες υπηρεσίες τις οποίες πρέπει να εξαιρέσουμε απ' αυτή την... Εμείς τις εξαιρούσαμε μέσα από τη γενική τροπολογία μας τζιαι εισηγούμαστε να εξαιρούνται και τώρα. Δέστε στην τροπολογία, αν θέλετε, τις εξαιρέσεις, διότι διαφορετικά θα δημιουργήσουμε πρόβλημα στο Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, στην Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς, στη ΔΕΑ. Είναι τούτοι ούλλοι που εξαιρούνται με τη δική μας την εισήγηση τζιαι εισηγούμαστε να εξαιρεθούν τζιαι τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γεωργιάδη.

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ:

Η εισήγησή μας κατ' ακρίβειαν -και θεωρώ ότι θα ικανοποιήσω και τις ανησυχίες του ΑΚΕΛ- είναι να εξαιρεθούν από τη δέσμευση ο Γενάρης και ο Φεβράρης. Τούτο θα δώσει επαρκή χρόνο να έρτουν τα αιτήματα, άρα για όλες τούτες τες υπηρεσίες έγκαιρα θα δοθεί...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλο λέει, κύριε Γεωργιάδη, δεν είναι για τον χρόνο, είναι για όλες αυτές, επειδή ήταν οριζόντιο, που αφορούν το Υπουργείο Εργασίας...

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ:

Η δική μας η εισήγηση είναι να εξαιρεθούν οι υπηρεσίες, να δοθεί χρόνος, να μη δεσμευτεί το κονδύλι για τον Γενάρη και τον Φεβράρη, ούτως ώστε αυτές για παράδειγμα που θέλουμε να εγκρίνουμε έγκαιρα να τις εγκρίνουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λουκαΐδη, κατανοητό;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Να γίνει τρίμηνο, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ένα λεπτό, κύριε Σιζόπουλε, απολογούμαι.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Για να είμαστε σίγουροι ότι οι ευαίσθητες υπηρεσίες δεν θα μείνουν...

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πραγματικά δυσκολεύομαι από εδώ να ακούσω οποιονδήποτε, πραγματικά!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Εισήγηση είναι να γίνει τρίμηνο, για να μπορέσουμε... Έχουμε έγνοια, έχουμε επιφύλαξη, αλλά, αν είναι τρίμηνο, εννά αισθανόμαστε περισσότερη ασφάλεια ότι οι ευαίσθητες...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το αποδέχεται ο Δημοκρατικός Συναγερμός.

Ελάτε, κύριε Σιζόπουλε.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Εδώ ψηφίσαμε ότι εξαιρούνται για ολόκληρο τον χρόνο, θα βάλω τώρα τρίμηνο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχει περάσει η προηγούμενη, κύριε Σιζόπουλε.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Βεβαίως.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Εν επέρασεν, όι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχει περάσει, ήταν πενήντα πέντε παρόντες, δεκαπέντε υπέρ, τριάντα εννέα εναντίον, έχει απορριφθεί.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Απορρίφθηκε, για να μη γίνουν οι αποκοπές.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι δικαίωμά τους όμως, είναι εισήγησή τους. Να τοποθετηθείτε διά της ψήφου σας.

Ησυχία, παρακαλώ!

Κύριε Παπαδούρη, ναι.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, αν στο τέλος της ημέρας θα υπάρχει εξαίρεση των υπηρεσιών που αναφέρονται στην πρώτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, αν τελικά θα οδηγηθούμε εκεί, τότε να θυμίσω ότι υπάρχει υποτροπολογία, για να εξαιρέσουμε επίσης και τον Γενικό Ελεγκτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν μπορείτε να θυμίσετε, γιατί είστε εκτός διαδικασίας, δεν έχουμε ενώπιόν μας εδώ υποτροπολογία.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Πρόεδρε, ήδη επιστρέψαμε στην πρώτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν επιστρέψαμε καθόλου.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Αν θα επιστρέψουμε, λέω, στην πρώτη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία, δεν επιστρέφουμε, άρα δεν ισχύει. Ωραία, ξεκαθαρίστηκε.

Αρα, με τη διόρθωση η οποία έχει γίνει, ή ορθότερα το ξεκαθάρισμα, ψηφίστε, παρακαλώ.

Προτεινόμενη τροπολογία της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι οποιασδήποτε ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη που αφορά στην αγορά υπηρεσιών από φυσικά πρόσωπα, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ανακοινώστε τα αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Σαράντα ψήφοι υπέρ, δεκαπέντε εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα ψήφους υπέρ, δεκαπέντε εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Η επόμενη τροπολογία είναι από το ΑΚΕΛ.

Νομίζω ότι τώρα έχει καλυφθεί και δεν χρειάζεται, κύριε Λουκαΐδη, να μπει το πρώτο σημείο της τροπολογίας. Το πρώτο σημείο έχει καλυφθεί, θεωρώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τι όχι;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Δεν καλύπτεται. Είναι διαφορετική, κυρία Πρόεδρε. Είναι πρόσληψη προσωπικού μέσω αγοράς υπηρεσιών για μόνιμες ανάγκες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, ακριβώς!

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Εντάξει, ψηφίστε την, να ψηφιστεί τζιαι τούτη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Ας ψηφιστεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία. Είναι πρόσληψη προσωπικού μέσω της αγοράς υπηρεσιών για σκοπούς... Είναι το ίδιο!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ωραία, θα βάλω και το πρώτο και το δεύτερο σημείο μαζί, δεν θα τα βάλω ξεχωριστά.

Προτεινόμενες τροπολογίες της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για:

1. ένθεση σημείωσης, ώστε να απαγορευτεί η πρόσληψη προσωπικού μέσω της αγοράς υπηρεσιών για σκοπούς κάλυψης μόνιμων αναγκών, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις που θα αιτιολογούνται και θα λαμβάνεται η έγκριση του Υπουργού Οικονομικών με παράλληλη ενημέρωση της Βουλής των Αντιπροσώπων και
2. δημιουργία ξεχωριστών άρθρων, ώστε να ομαδοποιούνται οι εργαζόμενοι που απασχολούνται στη δημόσια υπηρεσία ανάλογα με το καθεστώς εργοδότησής τους, χωρίς να κατέχουν μόνιμη θέση απασχόλησης.

Σημείωση:

Παλαιότερα ο διαχωρισμός αυτός παρουσιαζόταν στον προϋπολογισμό με τα άρθρα 02105 «Υπηρεσίες έναντι κενών θέσεων» και 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες». Ως εκ τούτου, ήταν αντιληπτό το κόστος κάλυψης των εκτάκτων που υπηρετούν έναντι κενών θέσεων, καθώς και των εκτάκτων που υπηρετούν για την κάλυψη πρόσθετων αναγκών μέσα από τις προϋπολογιζόμενες πιστώσεις του νομοσχεδίου του προϋπολογισμού και του ΜΔΠ.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Ναι, κύριε Θεοπέμπτου.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ:

Εννά ήταν πολλά πιο εύκολο, αν μπορούσαμε να τα βάλουμε ξεχωριστά, σας παρακαλώ.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ:

Αφού είπεν ότι, εν γίνεται!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, πάμε ξεχωριστά.

Ψηφίζουμε ξεχωριστά πρώτα για το πρώτο σημείο της τροπολογίας, την ένθεση σημείωσης, όπως το διάβασα, να μην το ξαναδιαβάσω, για το προσωπικό.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ δεκαέξι, εναντίον σαράντα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα ψήφους εναντίον, δεκαέξι ψήφους υπέρ και καμία αποχή, το πρώτο σημείο της τροπολογίας απορρίπτεται.

Και ψηφίζουμε για το δεύτερο σημείο της τροπολογίας, τη δημιουργία ξεχωριστών άρθρων, ώστε να ομαδοποιούνται οι εργαζόμενοι ανάλογα με το καθεστώς εργοδότησής τους.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Υπέρ δεκαοκτώ, εναντίον τριάντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τέσσερις ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ ψήφους υπέρ και καμία αποχή, το δεύτερο σημείο της τροπολογίας απορρίπτεται και η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία από το ΑΚΕΛ.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή οποιωνδήποτε κονδυλίων σε σχέση με δραστηριότητες, εκδηλώσεις, μνημόσυνα, ανέγερση και συντήρηση μνημείων και οικίσκων, ξεναγήσεις, εκδόσεις και οτιδήποτε άλλο που αφορά αποκλειστικά στον Γεώργιο Γρίβα Διγενή.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ δεκαεπτά, εναντίον τριάντα επτά και ένας δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, δεκαεπτά ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία του ΑΚΕΛ.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
3.	338	03.25 Υφυπουργείο Πολιτισμού	04300 04540	Κοινωνικές παροχές Ειδικά Ταμεία	€370.000

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από την πιο πάνω ομάδα/υποομάδα του μέρους που αφορά τις δαπάνες για το Ίδρυμα Μνημείου Στρατηγού Γ. Γρίβα Διγενή, καθώς και οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες, εκδηλώσεις, μνημόσυνα, ανέγερση και συντήρηση μνημείων και οικίσκων, ξεναγήσεις και εκδόσεις που αφορούν τον Γρίβα.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ δεκαεπτά, εναντίον τριάντα οκτώ και ένας δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα οκτώ ψήφους εναντίον, δεκαεπτά ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία του ΑΚΕΛ.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
4.	366	11.01 Υπουργείο Άμυνας	03520	Συνέδρια, σεμινάρια και άλλα γεγονότα	€200.000

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή του πιο πάνω κονδυλίου, ύψους €200.000, που προορίζεται να καλύψει τις δαπάνες για τη συμμετοχή του Υπουργείου Άμυνας σε προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σημείωση:

Δαπάνες που αφορούν μεταξύ άλλων τη συμμετοχή του Υπουργείου Άμυνας σε προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως τη Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (PESCO), τη Βάση Δεδομένων Συνεργασίας (CODAPA), του Ευρωπαϊκού Κολλεγίου Ασφάλειας και Άμυνας και το πρόγραμμα παροχής βοήθειας προς την Ουκρανία (EUMAM).

Άρθρο 03525.3 «Συμμετοχή σε Προγράμματα και Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ δεκαέξι, εναντίον σαράντα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα ψήφους εναντίον, δεκαέξι ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
5.	366	11.01 Υπουργείο Άμυνας	04151	Διεθνείς οργανισμοί	€850.010

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από την πιο πάνω υποομάδα του μέρους που αφορά τη συνεισφορά στον διεθνή οργανισμό «Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Ειρήνης» (European Peace Facility) για τη συμμετοχή σε στρατιωτικές αποστολές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ δεκαπέντε, εναντίον σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους εναντίον, δεκαπέντε ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
6.	383	12.01 Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	03200	Αγορά αναλώσιμων μη γραφειακών χώρων	€1.250.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με την αγορά σιτηρών, καθώς και τα έξοδα που απαιτούνται για τη διατήρηση των αποθεμάτων σιτηρών.

Σημείωση:

Στο άρθρο περιλαμβάνονται πιστώσεις, ύψους €1.250.000, που προορίζονται να καλύψουν την αγορά σιτηρών, καθώς και τα έξοδα που απαιτούνται για τη διατήρηση των αποθεμάτων σιτηρών.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ τριάντα δύο, εναντίον είκοσι τρεις και ένας δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους υπέρ, είκοσι τρεις ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
7.	611	16.08 Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	03301	Συντηρήσεις κτιρίων και γραφείων	€3.160.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Πιστώσεις που προορίζονται να καλύψουν τη δαπάνη επιδιόρθωσης και συντήρησης των οικιστικών μονάδων και καταστημάτων στους κυβερνητικούς οικισμούς.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τριάντα τρεις, εναντίον είκοσι δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ, είκοσι δύο ψήφους εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
8.	647	17.01 Υπουργείο Εξωτερικών	03301	Συντηρήσεις κτιρίων και γραφείων	€365.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Δαπάνες που προορίζονται μεταξύ άλλων για την κάλυψη διάφορων εξόδων, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων μετακόμισης για την προσωρινή μεταστέγαση του ΥΠΕΞ λόγω ανακαίνισης του υφιστάμενου κτιρίου (€200.000), καθώς και αναγκών επέκτασης του εκπαιδευτικού κέντρου CyCLOPS (€150.000).

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ δεκαπέντε, εναντίον τριάντα εννέα και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα εννέα ψήφους εναντίον, δεκαπέντε ψήφους υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
9.	651	17.01 Υπουργείο Εξωτερικών 170116 Εκπαιδευτικό κέντρο CyCLOPS	Όλα	Εκπαιδευτικό κέντρο CyCLOPS	€198.200

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή του πιο πάνω κονδυλίου, το οποίο προορίζεται να καλύψει τα λειτουργικά έξοδα του εκπαιδευτικού κέντρου «Cyprus Center for Land, Open-Seas and Port Security» (CyCLOPS).

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Υπέρ δεκατέσσερις, εναντίον τριάντα εννέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα εννέα ψήφους εναντίον, δεκατέσσερις ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
10.	704	18.01 Υπουργείο Οικονομικών	04001 04080	Ημικρατικοί οργανισμοί Συμβούλια/Επιτροπές/ Οργανώσεις	€8.460.000 €4.547.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι των πιο πάνω υποομάδων, ώστε, αφού δαπανηθεί το 50% του συνολικού προβλεπόμενου ποσού για το μέρος που αφορά χορηγίες σε άλλους ημικρατικούς οργανισμούς και τη συνεισφορά προς τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Επενδύσεων, ουδεμία δαπάνη να διενεργείται για το εναπομείναν 50%, χωρίς προηγουμένως να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Αφορά πιστώσεις, ύψους €1.300.000, για παραχώρηση χορηγίας στην εταιρεία ιδιωτικού δικαίου MORE και πιστώσεις, ύψους €2.500.000, που προορίζονται να καλύψουν τη χορηγία προς τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Επενδύσεων (Cyprus Investment Promotion Agency-CIPA).

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ δεκαεπτά, εναντίον τριάντα οκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα οκτώ ψήφους εναντίον, δεκαεπτά ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
11.		18.01 Υπουργείο Οικονομικών	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης, ώστε, αφού δαπανηθεί το 50% του συνολικού προβλεπόμενου ποσού που αφορά τη λειτουργία επενδυτικού ταμείου για την παροχή χρηματοδότησης κεφαλαίου, ουδεμία δαπάνη να διενεργείται για το εναπομείναν 50%, χωρίς προηγουμένως να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Συμβολική πρόνοια ύψους €10 για την οποία δεν παρέχονται οποιοσδήποτε επεξηγήσεις.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το επεξηγηματικό υπόμνημα του κρατικού προϋπολογισμού για το 2023, στόχος του ταμείου είναι η χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με σκοπό την κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού που υπάρχει στη χρηματοδότηση των κυπριακών επιχειρήσεων σε σχέση με χρηματοδοτικά προϊόντα μετοχικού χαρακτήρα.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες σαράντα εννέα. Υπέρ δεκαέξι, εναντίον τριάντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους εναντίον, δεκαέξι ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/	Επεξήγηση	Ποσό
-----	--------	----------	--------	-----------	------

			Υποομάδα		
12.	715	18.02 Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών	05850	Άλλα έργα και σχέδια	€235.500.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες.

Σημείωση:

Πιστώσεις για κατανομή σε και επανακατανομή από άλλα Κεφάλαια και ομάδες/υποομάδες δαπανών με εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών.

Για αυτήν, κύριε Σαββίδη;

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Ναι. Υπάρχει νομίζω ένα λεκτικό λάθος. Λέει «Πιστώσεις για κατανομή σε και επανακατανομή». Είναι λανθασμένο. «Ανακατανομή».

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σωστό, να το διορθώσουμε.

Ευχαριστώ πολύ, συνάδελφε, για την επισήμανση.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

Πολύ προσεκτικός ο κ. Σαββίδης, μπράβο!

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ είκοσι ένας, εναντίον τριάντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τέσσερις ψήφους εναντίον, είκοσι μία ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
13.	792	20.03 Μέση Εκπαίδευση	04301	Παροχές παιδείας	€7.359.277

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την ετήσια χορηγία προς την Αγγλική Σχολή Λευκωσίας, ύψους €341.720, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ είκοσι επτά, εναντίον είκοσι επτά και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να την κάνουμε και με το χέρι ή είμαστε εντάξει;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όι, εκάμαμέν την!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με είκοσι επτά ψήφους εναντίον, είκοσι επτά ψήφους υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία. Επειδή πέρασε η τροπολογία του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου και της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων, η τροπολογία που αφορούσε το ίδιο θέμα και ουσία, δεν θα τεθεί προς ψήφιση η υπ' αριθμόν 14 τροπολογία...

Συνάδελφοι, είμαστε εντάξει;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωράμε τώρα στις τροπολογίες...

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Είναι «γραπτή συγκατάθεση» όμως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι το ίδιο, αλλά να το ελέγξω ξανά στο κείμενο της τροπολογίας του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου και της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Εδώ είναι γραπτή συγκατάθεση, εκεί ήταν ενημέρωση. Πέρασε η ενημέρωση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά έχει κριθεί εν τη ουσία της η ετυμηγορία του σώματος.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Όχι, δεν θεωρούμε ότι έχει κριθεί. Να τεθεί στο σώμα και να αποφασίσει. Αν το σώμα αποφασίσει ότι θα ζητά μόνο ενημέρωση, τότε εγκρίνεται. Άλλως πως θα μπορέσει, θα έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει για έγκριση η επιτροπή Οικονομικών, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά το ίδιο θέμα έχει κριθεί εν τη ουσία του από την ετυμηγορία του σώματος.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Τέλος πάντων, να το βάλουμε, γιατί εννά συζητούμε μισή ώρα διαδικαστικά τωρά!

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
14.	943	22.01 Υπουργείο Υγείας	04120	Άλλες μεταβιβάσεις εσωτερικού	€4.200.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά χορηγίες του Υπουργείου Υγείας προς συνδέσμους που επιτελούν εθελοντική εργασία, καθώς και άλλους φορείς που σχετίζονται με τον τομέα της υγείας, ύψους €3.700.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Λοιπόν, ελάτε, ψηφίζουμε για την τροπολογία υπ' αριθμόν 14, για γραπτή συγκατάθεση, για το ίδιο θέμα που ήδη αποφασίσαμε!

Ελάτε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Υπέρ δεκατέσσερις, εναντίον τριάντα επτά και ένας δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, δεκατέσσερις ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Τώρα πάμε στις τροπολογίες από το ΕΛΑΜ.

Υπάρχει διαφοροποίηση, να τις θέσουμε όλες μαζί ή...; 'Εν' τζι αρκετές.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Μια μια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μια μια.

Πάμε.

Προτεινόμενες τροπολογίες του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024 όλων των κονδυλίων που αφορούν στη συντήρηση ή στη δημιουργία νέων κέντρων φιλοξενίας, στη διαχείριση των παράνομων μεταναστών, καθώς και των αιτητών πολιτικού ασύλου και ασυνόδευτων ανηλίκων.

Σημείωση:

Σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν, οι συνολικές δαπάνες για το μεταναστευτικό που προβλέπονται στον κρατικό προϋπολογισμό 2024 ανέρχονται σε €196.024.405.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, με συγχωρείτε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Επειδή είναι θέμα τάξης για τη Βουλή, επειδή δεν υπάρχει νομικός όρος «παράνομοι», αλλά «παράτυποι μετανάστες», να παρακαλέσω να διορθωθεί στα τελικά κείμενα, όποια κι αν είναι η ετυμηγορία του σώματος, για να είμαστε και νομικά σωστοί ως Δημοκρατία. Είναι «παράτυποι μετανάστες» και όχι «παράνομοι», «παράνομοι άνθρωποι»...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σεβαστό, να διορθωθεί.

Ελάτε, ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τέσσερις, εναντίον πενήντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα μία ψήφους εναντίον, τέσσερις ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για τη δημιουργία και λειτουργία νέων κέντρων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ δεκατρείς, εναντίον σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους εναντίον και δεκατρείς υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Τρίτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
3.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024 όλων των κονδυλίων που αφορούν στη διάνοιξη νέων οδοφραγμάτων, καθώς και στη συντήρηση υφιστάμενων.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ έξι, εναντίον σαράντα επτά και μία ψήφος αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα επτά ψήφους εναντίον, έξι υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Τέταρτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
4.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2024 όλων των κονδυλίων που αφορούν το δικινοτικό πρόγραμμα "Imagine".

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τέσσερις, εναντίον σαράντα εννέα και δύο δεν ψήφισαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους εναντίον και τέσσερις υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Πέμπτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
5.	321	03.24 Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€36.866.000

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή του μέρους που αφορά πιστώσεις ύψους €36.000.000 που προορίζονται να καλύψουν το κόστος των υλικών συνθηκών υποδοχής των αιτητών διεθνούς προστασίας που διαμένουν στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές.

Είναι στο κεφάλαιο που αφορά το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ τρεις, εναντίον σαράντα εννέα, μία ψήφος αποχή και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους εναντίον, τέσσερις υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Μάλιστα. Κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Έσκει ώρα που ζητώ τον λόγο. Έχω...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας είδα, απολογούμαι. Ελάτε.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

...δύο πράγματα συνδεδεμένα. Επειδή είναι ντροπή -είναι δικαιολόγηση ψήφου- που αναγκάζομαστε να ψηφίζουμε τζιαι μόνο όλα αυτά που προέρχονται από τους εθνικοσοσιαλιστές εις τη Βουλή, τα οποία είναι προσβολή για τον λαό μας...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λουκαΐδη, σας παρακαλώ!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

...τζιαι μόνο που τα συζητούμε, διότι ό,τι έσει να κάμει με πολιτιστική κληρονομιά, αλλά έσει να κάμει με...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λουκαΐδη, σας παρακαλώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Αυτά που διαβάζουμε -είναι δικαιολόγηση ψήφου και θα μπορούσα σε κάθε τροπολογία, με βάση τον Κανονισμό, να τοποθετούμαι- οτιδήποτε έχει να κάνει με αλλόθρησκους, με μετανάστες, με την πολιτιστική κληρονομιά η οποία παραπέμπει στην οθωμανική περίοδο της χώρας μου, οτιδήποτε, οτιδήποτε που δηλώνουν οι άνθρωποι το μίσος, τη μισάνθρωπη ιδεολογία τους... Λοιπόν... Πρώτον, λοιπόν, δικαιολογώ γιατί καταψηφίζουμε όλες αυτές τις μισάνθρωπου χαρακτήρα ιδεολογίες, συμβατές με την εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία βέβαια, και, δεύτερον, εισηγούμαι, για να κερδίσουμε τζιαι χρόνο τζιαι για να μη διαβάζουμε καν αυτά τα αντροπής πράγματα -όσοι θέλουν, ας τα αναζητήσουν- να ψηφίσουμε συνολικά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το είπα από την αρχή και δεν έγινε αποδεκτό από το σώμα.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Το αποδεχόμαστε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όι, έπρεπε να το πείτε από την αρχή. Τωρά έληξε.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Νίκο Τορναρίτη)

Ε, ξέρω ότι είχατε λόγο τζιαι κακώς τον είχατε τον λόγο, αν με ρωτάτε, αλλά δεν μου πέφτει λόγος! Δεν μιλώ για σας, μιλώ για... Ξέρετε.

Λοιπόν. Προχωρούμε.

Θέλετε τον λόγο, κύριε Χρίστου;

Ελάτε.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Πρόεδρε, απλά να σημειώσω ότι το ΑΚΕΛ για ακόμα μια φορά παίρνει τον λόγο, όποτε επιθυμεί, και τοποθετείται κατά τον τρόπο με τον οποίο έχει τοποθετηθεί ο κ. Λουκαΐδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχουμε... Είναι αιτιολόγηση ψήφου. Έν' δικές σας οι εισηγήσεις, κύριε Χρίστου. Ο κ. Λουκαΐδης εδικοιούτο...

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Τελειώνω, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, ναι, αλλά είμαστε εκτός διαδικασίας.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Ναι, ξέρω το, αφού ο κ. Λουκαΐδης δικαιούται! Το αντιλαμβάνομαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, δικαιούται... Με βάση τον Κανονισμό, δικαιούται εκείνος ο οποίος ψηφισε αρνητικά. Δικαιούται ο κ. Θεμιστοκλέους, δικαιούται ο κ. Λουκαΐδης. Εσάς, αν δεν είναι επί της διαδικασίας, κύριε Χρίστου...

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

...δεν μπορώ να σας δώσω τον λόγο!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

...αναφέρθηκε, αναφέρθηκε στη δική μας παράταξη με συγκεκριμένους χαρακτηρισμούς και γι' αυτό πήρα τον λόγο, για να του απαντήσουμε. Και, απ' ό,τι βλέπω, έχουν και άλλοι συνάδελφοι ζητήσει τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Χρίστου, καθίστε, σας παρακαλώ πολύ! Καθίστε! Δεν έχετε τον λόγο!

Ελάτε. Κύριε Θεμιστοκλέους, δεν ψηφίσατε υπέρ, οπότε δικαιούστε. Ελάτε.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Σωτήρη Ιωάννου)

Τι; Ο Κανονισμός αυτό λέει. Κανονικά...

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Άλλες χρονιές δεν σχολιάζαμε τροπολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Άλλες χρονιές...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ...

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

...δεν ετοποθετούμασταν επί τροπολογιών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Ιωάννου...

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Αν θέλετε να το κάνουμε φέτος...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα, τώρα τι θέλετε να το κάμουμε, ριγκ; Δικαιούνται να πουν την άποψή τους!

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Τζι εμείς δικαιούμαστε να πούμε την άποψή μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα πει ο κ. Θεμιστοκλέους...

Εγώ οφείλω να τηρήσω τον Κανονισμό, ο οποίος λέει ότι αυτός που καταψηφίζει δικαιούται, ναι, αιτιολόγηση ψήφου. Είχαμε μια συμφωνία μεταξύ μας για σκοπούς σύντμησης χρόνου να μη γίνεται σε κάθε τροπολογία. Αλλά, αφού με ρωτάτε, βεβαίως, αν ζητήσετε τον λόγο, οφείλω να σας τον δώσω. Αλλά αντιλαμβάνεστε ότι τζι ο κ. Λουκαΐδης δεν το έκανε για κάθε τροπολογία, που τις απέρριψαν όλες, το έκανε μόνο για μία, συνολικά.

Ελάτε, κύριε Θεμιστοκλέους...

Κύριε Παπαδόπουλε, ναι.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Θέμα διαδικασίας. Αυτό που γίνεται αυτή τη στιγμή είναι κυνικό. Είναι ξεκάθαρο το τι γίνεται. Δεν είναι πρακτική στες τροπολογίες να παίρνουμε τον λόγο και να εξηγούμε γιατί ψηφίζουμε και δεν ψηφίζουμε. Εγώ θεωρώ ότι πρέπει να τερματιστεί αυτή η παράτυπη διαδικασία τζι να προχωρήσουμε σε ψηφοφορίες.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Έτσι είναι, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, γι' αυτό ρώτησα στην αρχή, κύριε Παπαδόπουλε, αν θα ετίθεντο ομαδοποιημένες.

Όπως και να είναι, κύριε Θεμιστοκλέους, να μας βοηθήσετε; Ελάτε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Βεβαίως, θα σας βοηθήσω...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ελάτε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

...υπενθυμίζοντας ότι όλα τα προηγούμενα χρόνια αυτό που έγινε τώρα από τον κ. Λουκαΐδη δεν έγινε ποτέ!

Δεύτερον, για να σας βοηθήσω επίσης, εάν στη μακράν προσπάθεια να περάσουμε τες τροπολογίες καθένας ερμηνεύει μια τροπολογία ιδεολογικά τζιαι θέλει να τοποθετείται, δεν μπορεί να μην υπάρχει αντίλογος! Άρα, κυρία Πρόεδρε, ή θα κουμαντάρετε το σώμα -εννοώ αυτούς που τριβιτζιάζονται μέσα τους να εκδηλώσουν τες δημοκρατικές, λαϊκές δυνάμεις ή, άλλως πώς, θα τελειώσουμε το πρωί!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Θεμιστοκλέους, ευχαριστώ πολύ για τη βοήθεια.

Έληξε η συζήτηση. Προχωράμε παρακάτω, όπως καλώς πηγαίναμε μέχρι τώρα.

Λοιπόν, είμαστε στην τροπολογία υπ' αριθμόν 6.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
6.	323	03.24 Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€2.267.064

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από την πιο πάνω υποομάδα του μέρους που αφορά στην εκμίσθωση κέντρου φιλοξενίας και στην παροχή υπηρεσιών διαχείρισης του κέντρου φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους αιτητές ασύλου, ύψους €2.023.400.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ δύο, εναντίον πενήντα ένας και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα μία ψήφους εναντίον και δύο υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Έβδομη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
7.	355	3.25 Υφυπουργείο Πολιτισμού	08900	Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία	€3.038.010

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο της πιο πάνω υποομάδας του μέρους που αφορά στην αποκατάσταση του τεμένους Κεπήρ στη Λεμεσό.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Υπέρ τρεις, εναντίον σαράντα επτά, μία ψήφος αποχή και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα επτά ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Όγδοη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
8.		03.24 Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από την πιο πάνω υποομάδα του μέρους που αφορά στα τροφεία για τους ενοίκους των νέων δομών για ασυνόδευτους ανήλικους που θα δημιουργηθούν στις επαρχίες Λευκωσίας, Αμμοχώστου, Λάρνακας, Λεμεσού και Πάφου.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τρεις, εναντίον πενήντα ένας και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα μία ψήφους εναντίον και τρεις υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Ένατη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
9.	543	15.02 Τμήμα Εργασίας	05100	Δράσεις διαρθρωτικών ταμείων	€9.263.794

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από την πιο πάνω υποομάδα του μέρους που αφορά στο σχέδιο παροχής κινήτρων για πρόσληψη αιτητών πολιτικού ασύλου.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ τρεις, εναντίον πενήντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα τρεις ψήφους εναντίον και τρεις υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Δέκατη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
10.	571	16.01 Υπουργείο Εσωτερικών	04040	Αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης	€117.893.975

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά στην κάλυψη του κόστους υπηρεσιών που παρέιχε κατά το 2021 το κοινοτικό συμβούλιο Πύλας στους Τουρκοκύπριους κατοίκους της κοινότητας, ύψους €105.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ έξι, εναντίον σαράντα εννέα και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους εναντίον και έξι υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Ενδέκατη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
-----	--------	----------	--------------------	-----------	------

11.	575	16.01 Υπουργείο Εσωτερικών	05500	Δράσεις Ταμείων Αλληλεγγύης και Εσωτερικών Υποθέσεων	€76.250.010
-----	-----	----------------------------------	-------	--	-------------

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από την πιο πάνω υποομάδα δαπανών του μέρους που αφορά έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν στο Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ τρεις, εναντίον πενήντα και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους εναντίον και τρεις υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Χρύσανθο Σαββίδη)

Πού γράφει 2021; Έν' το προηγούμενο τζιέινο, κύριε...

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Θέλει διόρθωση όμως. 2024 όχι 2021.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, ναι, ωραία!

Δωδέκατη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
12.	770	20.01 Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας	04301	Παροχές παιδείας	€300.000

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο της πιο πάνω υποομάδας του μέρους που αφορά την εκπαίδευση μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία στο πλαίσιο της πιλοτικής εισαγωγής προγραμμάτων και δραστηριοτήτων για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

Ελάτε. Ψηφίστε.

Για να μην κλαίμε, κύριε υπουργέ...

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ πέντε, εναντίον σαράντα οκτώ και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα οκτώ ψήφους εναντίον και πέντε υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Δέκατη τρίτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
13.	780	20.01 Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας	05100	Δράσεις διαρθρωτικών Ταμείων	€120

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο της πιο πάνω υποομάδας του μέρους που αφορά το Νέο Έργο για Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης Μαθητών/τριών με Μεταναστευτική Βιογραφία στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα - ΔΡΑΣΕ+.

Σημείωση:

Αφορά έργο που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ τρεις, εναντίον πενήντα δύο και μία ψήφος αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα δύο ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Δέκατη τέταρτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
14.	791	20.03 Μέση εκπαίδευση	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€2.537.700

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή από το σύνολο της πιο πάνω υποομάδας του μέρους που αφορά στην αγορά υπηρεσιών για το πρόγραμμα μαθητών μεταναστευτικής ιδιότητας.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Υπέρ τρεις, εναντίον πενήντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα μία ψήφους εναντίον και τρεις υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Δέκατη πέμπτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
15.	792	20.03 Μέση εκπαίδευση	04301	Παροχές παιδείας	€7.359.277

Γίνεται εισήγηση, ώστε από το μέρος που αφορά χορηγίες προς ξενόγλωσσα ιδιωτικά σχολεία, ύψους €1.450.000, να αποκοπούν τα κονδύλια που αφορούν διδάκτρα και υποτροφίες Τουρκοκύπριων μαθητών που διαμένουν στα κατεχόμενα και φοιτούν στην Αγγλική Σχολή Λευκωσίας, καθώς και έξοδα φοίτησης (δίδακτρα και έξοδα εγγραφής) Τουρκοκύπριων μαθητών που διαμένουν στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές και φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία προδημοτικής, δημοτικής, μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Υπέρ επτά, εναντίον σαράντα εννέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους εναντίον και επτά υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Το δεύτερο μέρος δεν θα μπει προς ψήφιση, γιατί είναι δημιουργία νέου άρθρου, που απαγορεύεται. Είναι παρέμβαση στην εκτελεστική εξουσία. Δεν μπορούμε να αποφασίζουμε πώς θα χρησιμοποιηθούν τα χρήματα και κακώς μπήκε από τις υπηρεσίες. Το συζητήσαμε και πριν. Δεν θα μπει προς ψήφιση.

Πάμε στις τροπολογίες της ΕΔΕΚ.

Προτεινόμενες τροπολογίες της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.	204	01.05 Δικαστική Υπηρεσία	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€8.974.900

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί

οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά στον έλεγχο προσώπων, αποσκευών και αντικειμένων στους χώρους των δικαστηρίων παγκύπρια από ιδιωτικά γραφεία παροχής υπηρεσιών ασφάλειας και στη φρούρηση αυτών, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ είκοσι ένας, εναντίον τριάντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τέσσερις ψήφους εναντίον και είκοσι μία υπέρ, η τροπολογία απορρίπτεται.

Δεύτερη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.	321	03.24 Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας	04450	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας	€36.866.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτά ανά εξάμηνο για τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με το κόστος των υλικών συνθηκών υποδοχής των αιτητών διεθνούς προστασίας.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ οκτώ, εναντίον σαράντα έξι και μία ψήφος αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα έξι ψήφους εναντίον, οκτώ υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Τρίτη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
3.	951	22.02 Ιατρικές Υπηρεσίες	04120	Άλλες μεταβιβάσεις εσωτερικού	€4.284.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας να ενημερώνεται γραπτά ανά εξάμηνο για το μέρος των γενόμενων δαπανών, ύψους €3.570.000, που αφορά στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας μέσω αντικατάστασης ή/και αγοράς ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού στο πλαίσιο του σχεδίου επιδότησης των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων.

Σημείωση:

Το σχέδιο έχει ενταχθεί στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μέχρι το 2025.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Υπέρ τριάντα τρεις, εναντίον είκοσι ένας και ένας ή μία δεν ψήφισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ και είκοσι μία εναντίον, η τροπολογία εγκρίνεται.

Σελίδα 76.

Έχουμε διαφοροποίηση σε αυτούς τους δρόμους ή να μπουν όλοι μαζί;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Όλοι μαζί, ωραία!

Προτεινόμενες τροπολογίες του Κινήματος Οικολόγων-Συμμαχία Πολιτών

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
1.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για αποκοπή οποιωνδήποτε δαπανών σε σχέση με την υλοποίηση των πιο κάτω:

1. Την κατασκευή δρόμου πρωταρχικής σημασίας από την Αγλαντζιά μέχρι τη Διεθνή Έκθεση στην Έγκωμη.
2. Τη νότια επέκταση της λεωφόρου Ακαδημίας στην Αγλαντζιά, τμήμα από τη λεωφόρο ΡΙΚ μέχρι την οδό Φυτωρίου.
3. Την κατασκευή τμήματος του δρόμου πρωταρχικής σημασίας που αρχίζει από το Μακάρειο Αθλητικό Κέντρο και καταλήγει στον νέο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέσω των δρόμων Αλεξανδρουπόλεως, Πύθωνα, Ηρακλή και Σταυρού.
4. Τον δρόμο πρωταρχικής σημασίας που αρχίζει από το Μακάρειο Αθλητικό Κέντρο και καταλήγει στον νέο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέσω των δρόμων Αλεξανδρουπόλεως, Πύθωνα, Ηρακλή και Σταυρού.
5. Τη διαμόρφωση μεγάλων κυκλοφοριακών κόμβων στη Λευκωσία.
6. Τη μελέτη για την κατασκευή του ανισόπεδου κόμβου Σταυρού στην είσοδο της Λευκωσίας.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Σαράντα δύο εναντίον, κανένας υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα δύο ψήφους εναντίον, καμία υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
2.		Όλα	Όλα		

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για:

1. τη διαμόρφωση μεγάλων κυκλοφοριακών κόμβων στη Λευκωσία και
2. τη μελέτη για την κατασκευή του ανισόπεδου κόμβου Σταυρού στην είσοδο της Λευκωσίας,
να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Πενήντα εναντίον, δύο υπέρ και μία ψήφος αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους εναντίον, δύο ψήφους υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
3.		Όλα	03700	Εκστρατείες διαφώτισης	

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για εκστρατείες διαφώτισης, με εξαίρεση τις πιστώσεις που αφορούν στο Υφυπουργείο Τουρισμού και στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Σαράντα εννέα εναντίον, δύο υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους εναντίον, δύο υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
4.		Όλα	04000 04080	Μεταβιβάσεις εσωτερικού Συμβούλια/Επιτροπές/ Οργανώσεις	

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά χορηγία στήριξης των μέσων μαζικής ενημέρωσης, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Σαράντα έξι εναντίον, πέντε υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα έξι ψήφους εναντίον, πέντε υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
5.	183	01.01 Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€642.713

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Πιστώσεις που αφορούν στην καταβολή αντιμισθίας υπαλλήλων με απόσπαση από ΔΕΦΑ, ΡΙΚ, ΤΕΠΑΚ, ΑΤΗΚ και ΚΟΑΠ, στη μίσθωση συμβουλευτικών και άλλων υπηρεσιών της Προεδρίας για τη Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοουμένους, το Πρόγραμμα Εκταμών της Κυπριακής Δημοκρατίας και το ανθρωπολογικό εργαστήριο, τις Τεχνικές Επιτροπές και το Τμήμα Ερευνών Εξωτερικής Πολιτικής και Κυπριακού, στην αγορά υπηρεσιών από το Γραφείο της Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την εφαρμογή και πιστοποίηση του Συστήματος Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου, καθώς και την αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών υποστήριξης του έργου της Γραμματείας Παρακολούθησης Κυβερνητικού Έργου.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Τριάντα έξι εναντίον, δεκαπέντε υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους εναντίον, δεκαπέντε ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
6.	184	01.01 Προεδρία και	08001	Κυβερνητικά γραφεία	€10

		Προεδρικό Μέγαρο			
--	--	------------------	--	--	--

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά στην ανέγερση νέου κτιρίου-γραφείων Διοίκησης Προεδρίας, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Τριάντα έξι εναντίον, δεκαπέντε υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους εναντίον, δεκαπέντε ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
7.	291	03.22 Υφυπουργείο Τουρισμού	04200 04260	Επιχορηγήσεις/ Άλλες επιχορηγήσεις	€12.826.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με το σχέδιο κινήτρων για τη φιλοξενία κρουαζιερόπλοιων στην Κύπρο (de minimis).

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα. Τριάντα δύο εναντίον, δεκαοχτώ υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους εναντίον, δεκαοχτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

Ελπίζω ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση, για να μπουν και τα τρία σημεία μαζί. Έτσι, συνάδελφοι;

Ωραία!

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
8.	291	03.22 Υφυπουργείο Τουρισμού	03580	Σύμβαση υπηρεσιών	€650.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά:

1. τις υπηρεσίες για την ανάπτυξη μαρίνας στην περιοχή Κισσόνεργας στην Πάφο, περιλαμβανομένων μεταξύ άλλων της ετοιμασίας όρων ανοικτού διαγωνισμού και της παροχής υποστήριξης καθ' όλη τη διάρκεια της διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας ύψους €360.000,
2. ομάδα επίπτη για τη μαρίνα Παραλιμνίου και άλλες υπηρεσίες για θέματα μαρίνων και χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής ύψους €35.000 και.
3. υπηρεσίες διαιτητή για επίλυση της διαφοράς που προέκυψε με το μίσθωμα που πληρώθηκε από την εταιρεία για τη μαρίνα Αγίας Νάπας ύψους €25.000,

να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Σαράντα οκτώ εναντίον, δύο υπέρ και μία ψήφος αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα οκτώ ψήφους εναντίον, δύο υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία, Τμήμα Αρχαιοτήτων.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
9.	355	03.25 Τμήμα Αρχαιοτήτων	08900	Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία	€3.038.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά τη διεξαγωγή εργασιών για συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων, ήτοι:

1. συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων Α' πίνακα - κυβερνητικές περιουσίες για την κατηγορία των αρχαίων μνημείων Α' πίνακα, που είναι κρατικά, η δαπάνη καλύπτεται πλήρως (100%) από τον ετήσιο προϋπολογισμό του Τμήματος Αρχαιοτήτων.
2. Αγορά υπηρεσιών από αρχιτέκτονες/σχεδιαστές για την αποτύπωση/σχεδίαση των μνημείων.
3. συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων Β' πίνακα - μη κυβερνητικές περιουσίες και
4. επιχορήγηση εγκεκριμένων μελετών και επίβλεψης κατά την υλοποίηση του έργου, που ανατίθενται στον ιδιωτικό τομέα σε αρχιτέκτονες/πολιτικούς μηχανικούς /ηλεκτρολόγους/μηχανολόγους κ.ά. από τους ιδιοκτήτες αρχαίων μνημείων Β' Πίνακα),

να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Σαράντα οκτώ εναντίον, τέσσερις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα οκτώ ψήφους εναντίον, τέσσερις υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
10.	422	12.06 Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	08920	Άλλα κατασκευαστικά έργα	€9.709.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά:

1. στη μονάδα ολοκληρωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων και τους διακομιστικούς σταθμούς Λεμεσού,
  2. στη συνέχιση των εργασιών για την κατασκευή της Β' φάσης του ΧΥΤ στη μονάδα ΟΕΔΑ Κόσις,
  3. στη συνέχιση της παροχής υπηρεσιών συμβούλου για τη διαχείριση και επίβλεψη του συμβολαίου για τη μελέτη και κατασκευή της Β' Φάσης του ΧΥΤ στη μονάδα ΟΕΔΑ Λάρνακας-Αμμοχώστου στην Κόσιη,
  4. στις κατασκευαστικές εργασίες για την αναβάθμιση της μονάδας ΟΕΔΑ Κόσις και
  5. στη συνέχιση των κατασκευαστικών εργασιών για την κατασκευή του νέου κυτάρου στο ΧΥΤΑ Πάφου,
- να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Μου είπατε δεν υπάρχει διαφοροποίηση, υπάρχει;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Υπάρχει σ' εσάς.

Άρα, θα πρέπει να μπουν ένα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

...που θα στηρίξουμε το πρώτο και το τελευταίο σημείο της τροπολογίας, μπορεί να γίνει ενιαία η ψηφοφορία, απλώς να καταγραφεί η ψήφος μας για τούντα δύο. Δηλαδή, να θεωρηθεί η ψήφος μας υπέρ στο πρώτο και στο πέμπτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πώς; Αφού δεν εψηφίσαμεν ακόμα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Θα ψηφίσουμε μια φορά...

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, θα τα κάμω ξεχωριστά, γιατί έτσι πρέπει, για να μεν τα κάμουμεν σαλάτα!

Όχι, θα τη βάλω ξεχωριστά, συνάδελφε, επιτρέψτε μου, γιατί διαφοροποιούνται οι ετυμηγορίες και θα έχουμε ζήτημα, καταγράφονται και στα πρακτικά.

Ψηφίζουμε για το πρώτο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Τριάντα επτά εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στο δεύτερο σημείο της τροπολογίας, ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες σαράντα οκτώ. Σαράντα τέσσερις εναντίον, τέσσερις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τέσσερις ψήφους εναντίον, τέσσερις υπέρ και καμία αποχή, δεύτερη τροπολογία απορρίπτεται.

Στο τρίτο, παρακαλώ.

Ψηφίζουμε, αποτέλεσμα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Σαράντα εννέα εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα εννέα ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή, το τρίτο σημείο απορρίπτεται.

Το τέταρτο, ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα. Σαράντα επτά εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα επτά ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή, η τέταρτη τροπολογία απορρίπτεται.

Και το πέμπτο, ελάτε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Τριάντα πέντε εναντίον, δεκαεπτά υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα πέντε ψήφους εναντίον, δεκαεπτά υπέρ και καμία αποχή, η πέμπτη τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία αφορά σε άλλα κατασκευαστικά έργα.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/	Επεξήγηση	Ποσό
-----	--------	----------	--------	-----------	------

			Υποομάδα		
11.	442	12.10 Μεταλλεία	08920	Άλλα κατασκευαστικά έργα	€140.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά πιστώσεις ύψους €110.000 που παραχωρούνται στην Ιερά Μονή Σταυροβουνίου, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Πιστώσεις ύψους €110.000, οι οποίες παραχωρούνται στην Ιερά Μονή Σταυροβουνίου με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για οχλήσεις που υφίσταται από τις δραστηριότητες των παρακείμενων λατομείων στα Πυργά της επαρχίας Λάρνακας.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Τριάντα έξι εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
12.	500	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	03551	Υπηρεσίες εμπειρογνομόνων/ συμβούλων	€2.550.020

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος των γενόμενων δαπανών που αφορά:

1. δραστηριότητες, μελέτες, επαφές στο εξωτερικό, ετοιμασία συμβολαίων, αποθήκευση/κωδικοποίηση/ασφάλεια σεισμικών δεδομένων, ελεγκτικές, λογιστικές, νομικές, τεχνικές και άλλες υπηρεσίες από εξωτερικούς συμβούλους, ενέργειες αναφορικά με τα πιθανά κοιτάσματα υδρογονανθράκων εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κύπρου και το Ενεργειακό Κέντρο στο Βασιλικό, αναθεώρηση του Χωροταξικού Σχεδίου Ανάπτυξης (Master Plan) της περιοχής Βασιλικού και της τήρησης των όρων που περιλαμβάνονται στην Περιβαλλοντική Γνωμάτευση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) για το Χωροταξικό Σχέδιο Ανάπτυξης της περιοχής Βασιλικού,
2. συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια/σεμινάρια/εκθέσεις/επισκέψεις και αγορά διαφημιστικού υλικού με σκοπό την προώθηση των δραστηριοτήτων έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων,
3. έξοδα για συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις στον τομέα πετρελαίου, φυσικού αερίου και
4. θέματα αγορών (marketing) σχετικά με την εκμετάλλευση και αξιοποίηση των κοιτασμάτων της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Δημοκρατίας, εκπόνηση αναθεωρημένης Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) αναφορικά με δραστηριότητες υδρογονανθράκων εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Δημοκρατίας.

Υπάρχει κάποια διαφοροποίηση στο 1, 2, 3 και 4, συνάδελφοι, συναδέλφισσες;

Όχι;

Άρα, όλα μαζί.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ, για τις υπηρεσίες εμπειρογνομόνων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Πενήντα δύο εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα δύο ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
13.	504	14.01 Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	03730	Συμμετοχή σε Εκθέσεις	€3.062.260

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με τη διοργάνωση εμπορικών αποστολών σε συνεργασία με ΚΕΒΕ και ΟΕΒ για την προβολή και διείσδυση των κυπριακών προϊόντων σε αγορές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημαντικές προοπτικές.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Τριάντα δύο εναντίον, είκοσι μία υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα δύο ψήφους εναντίον, είκοσι μία υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
14.	608	16.08 Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως - Επαρχιακό Γραφείο Πολεοδομίας Λευκωσίας	08380	Πρωταρχικοί δρόμοι δήμων	€15.150.150

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Αφορά κατασκευή πρωταρχικών δρόμων στην επαρχία Λευκωσίας.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα ένας. Πενήντα εναντίον, δύο υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους εναντίον, δύο υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
15.	609b	16.08 Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως - Επαρχιακό Γραφείο Πολεοδομίας Πάφου	08380	Πρωταρχικοί δρόμοι δήμων	€420.070

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά:

1. τη βελτίωση της λεωφόρου Γρίβα Διγενή από την οικία Επάρχου μέχρι το Δημοτικό Μέγαρο (€10.000),

2. την κατασκευή δρόμου πρωταρχικής σημασίας προς τον αερολιμένα Πάφου (€10.000),
3. τη βελτίωση του κύριου δρόμου από Πάφο προς Πόλη Χρυσοχούς-λεωφόρο Ελλάδος (€10.000) και
4. την κατασκευή δρόμου πρωταρχικής σημασίας από τον νότιο παρακαμπτήριο Πάφου μέχρι τη λεωφόρο Αποστόλου Παύλου στην Πάφο και μέχρι τον δρόμο προς Κόλπο των Κοραλλίων (€20.000),

να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Αφορά κατασκευή δρόμων στην επαρχία Πάφου.

Υπάρχει, συνάδελφοι, διαφοροποίηση ως προς το 1, 2, 3 και 4;

Όχι;

Αρα μπαίνουν όλα μαζί.

Ψηφίζουμε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Πενήντα μία εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα μία ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Επόμενη τροπολογία, σύμβαση υπηρεσιών.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
16.	648	17.01 Υπουργείο Εξωτερικών	03580	Σύμβαση Υπηρεσιών	€993.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την αντιμισθία τριών εμπειρογνομόνων ύψους €105.000 για τις ανάγκες του Τμήματος Σένγκεν, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Τριάντα οκτώ εναντίον, δεκαεπτά υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα οκτώ ψήφους εναντίον, δεκαεπτά υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Η επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
17.	650	17.01 Υπουργείο Εξωτερικών	08000/ 08001	Ανέγερση, επεκτάσεις και βελτιώσεις κτιρίων/ Κυβερνητικά γραφεία	€1.000.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω ομάδας/υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για εργασίες βελτίωσης/επιδιόρθωσης και ανακαίνισης του κεντρικού και των επιμέρους κτιρίων του Υπουργείου Εξωτερικών, καθώς και του περιβάλλοντα χώρου, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Πενήντα τρεις εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα τρεις ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
18.	653	17.01 Υπουργείο Εξωτερικών	05000 05850	Έργα και σχέδια συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους-Άλλα έργα και σχέδια	€10

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για έργα, τα οποία εκτελούνται σε διπλωματικές αποστολές της Κυπριακής Δημοκρατίας στο εξωτερικό για σκοπούς εναρμόνισης των εγκαταστάσεών τους με τις απαιτήσεις Σένγκεν, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ελάτε, ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Δύο ψήφοι υπέρ, πενήντα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους εναντίον, δύο υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
19.	703	18.01 Υπουργείο Οικονομικών	03700	Εκστρατείες διαφώτισης	€245.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά:

1. την προώθηση και προβολή της Κύπρου ως «Διεθνούς Επιχειρηματικού Κέντρου» από το ΚΕΒΕ (€50.000),
2. τη λειτουργία εντός του ΚΕΒΕ υπηρεσιών «Desk of Eastern Europe and Developing Market και China» (€150.000) και
3. τη χρηματοδότηση άλλων παρόμοιων δράσεων (€45.000),

να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Υπάρχει διαφοροποίηση όσον αφορά τα 1, 2, 3;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, πάμε μαζί, να τα ψηφίσουμε μαζί.

Πάλι αφορά εκστρατείες διαφώτισης με το ΚΕΒΕ.

Ελάτε, ψηφίζουμε.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Κυριάκο Χατζηγιάννη)

Εξαρτάται από εσάς, κύριε Χατζηγιάννη, όχι από εμένα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Δύο ψήφοι υπέρ, πενήντα εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους εναντίον, δύο υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Άρα, σωστά το είπατε.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
20.	713	18.02 Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών	03700	Εκστρατείες διαφώτισης	€300.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά στην ανάπτυξη, εξειδίκευση και υλοποίηση εθνικής επικοινωνιακής στρατηγικής αναφορικά με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) στην Κύπρο (€250.000).

Σημείωση:

Το Σχέδιο Υλοποίησης Δράσεων της στρατηγικής θα περιέχει συγκεκριμένες δράσεις προβολής και δημοσιότητας, περιλαμβανομένης της διάχυσης στα ΜΜΕ και της διοργάνωσης εκδηλώσεων.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Δεκαοκτώ ψήφοι υπέρ, τριάντα οκτώ εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα οκτώ ψήφους εναντίον, δεκαοκτώ υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
21.	715	18.02 Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών	05850	Άλλα έργα και σχέδια	€235.500.010

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού να ενημερώνεται γραπτώς ανά εξάμηνο για το μέρος που αφορά τις γενόμενες δαπάνες σε σχέση με τις δράσεις της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής - Γαλάζιες Επενδύσεις.

Σημείωση:

Πιστώσεις ύψους €200.000.000 που αφορούν στην αναδιάρθρωση του τομέα της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, βασικές αλιευτικές υποδομές, προστασία και αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, ενίσχυση της διεθνούς διακυβέρνησης για βιώσιμη διαχείριση θαλασσών, ανάπτυξη παράκτιων κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τρεις. Είκοσι ψήφοι υπέρ, τριάντα τρεις εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα τρεις ψήφους εναντίον, είκοσι υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
22.	863	21.01 Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και	03551	Υπηρεσίες εμπειρογνομώνων/ συμβούλων	€2.691.800

		Έργων			
--	--	-------	--	--	--

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την αμοιβή συμβούλων για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για το έργο της ανάπτυξης του λιμανιού και της μαρίνας της Λάρνακας, την αγορά υπηρεσιών/συμβούλων μελετητών για την προώθηση της διαδικασίας ανάπτυξης νέου βιομηχανικού λιμανιού στην περιοχή -Τερματικού 2 (Βασιλικό) και την αγορά υπηρεσιών για την αξιολόγηση των αιτήσεων για αδειοδότηση και εγκατάσταση υποθαλάσσιων αγωγών, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα τέσσερις. Τρεις ψήφοι υπέρ, πενήντα εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα ψήφους εναντίον, τρεις υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
23.	878	21.02 Τμήμα Δημοσίων Έργων	03350	Συντηρήσεις έργων υποδομής	€17.050.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά στη συντήρηση 1 713 χιλιομέτρων περίπου δρόμων (εκτός των αυτοκινητοδρόμων και των δρόμων μέσα στις δημοτικές περιοχές), στην περιοδική συντήρηση δρόμων (επίστρωση με πρέμιξ ή με σφραγιστικό ασφαλτοπολτό της ασφαλτικής επιφάνειας ή και ανακατασκευή) και στην κάλυψη έκτακτων αναγκών προς όφελος της οδικής ασφάλειας ύψους €7.000.000, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα έξι. Δύο ψήφοι υπέρ, πενήντα τρεις εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα έξι ψήφους εναντίον, δύο υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό
24.	880	21.02 Τμήμα Δημοσίων Έργων	08600	Άλλα οδικά έργα	€9.000.000

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη για το μέρος που αφορά την κατασκευή τρίτης λωρίδας στη συμβολή της λεωφόρου Στροβόλου με τη λεωφόρο Αρχιεπισκόπου Κυπριανού ύψους (€300.000), να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Δεκαεπτά ψήφοι υπέρ, τριάντα επτά εναντίον και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, δεκαεπτά υπέρ και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Προχωρούμε στην επόμενη τροπολογία.

A/A	Σελίδα	Κεφάλαιο	Ομάδα/ Υποομάδα	Επεξήγηση	Ποσό

25.	892	21.02 Τμήμα Δημοσίων Έργων	08920	Άλλα κατασκευαστικά έργα	€600.000
-----	-----	----------------------------------	-------	--------------------------	----------

Γίνεται εισήγηση για ένθεση σημείωσης έναντι της πιο πάνω υποομάδας, ώστε, προτού διενεργηθεί οποιαδήποτε δαπάνη, να ενημερώνεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή της.

Σημείωση:

Οι πιστώσεις προορίζονται να καλύψουν δαπάνες για την προστασία ακτών σε έκτακτες περιπτώσεις λόγω ακραίων κυματικών φαινομένων και την κατασκευή έργων προστασίας και βελτίωσης παραλιών για τις οποίες έχουν ετοιμαστεί λεπτομερείς μελέτες (περιοχές Μενεού, Μαζωτού, Αγίου Θεοδώρου, Κιτίου, Ορμιδίας, Αγίας Μαρίας, Αργάκας, Ποτίμων, Κάτω Πύργου κ.λπ.)

Ψηφίζουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα πέντε. Δέκα ψήφοι υπέρ, σαράντα πέντε εναντίον και καμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα πέντε ψήφους εναντίον, δέκα υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Λοιπόν, έχουμε τελειώσει με τις τροπολογίες.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Μάριο Καρογιάν)

Τι είπατε, κύριε Καρογιάν; Για τον κ. Τρυφωνίδη ό,τι θέλετε. Ελάτε.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Θέλει ο κ. Τρυφωνίδης κάτι; Έν' το «happy hour» μας τώρα!

Ελάτε, ελάτε! Έτσι, για να χαλαρώσουμε λίγο!

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Μετά το χαλάρωμα να δούμε πόσο δημοφιλής είναι ο κ. Τρυφωνίδης!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προσπαθώ να ακούσω.

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Για το ελικοδρόμιο.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Συμφωνά τζιαι ο Μάκης!

(Γέλια)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ελάτε!

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Να του τη δώκουμεν, κυρία Πρόεδρε, να σπάσουμε λλίον την...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά και τα αστεία δεν είναι κακό να κάμνουμεν αστεία, μια χαρά! Επεράσαμεν, εψηφίσαμεν 106 τροπολογίες!

Συνάδελφοι, προχωράμε τώρα ευθύς αμέσως...

Θέλετε τον λόγο;

Κύριε Θεοπέμπτου, εσείς;

Και εσείς; Ωραία!

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ:

Πολλά σύντομα, ευχαριστώ, Πρόεδρε.

Εψηφίσαμεν σε διάφορες τροπολογίες να έχουμε τούτη την εξάμηνη ενημέρωση. Εγώ είμαι πολλά χρόνια στο κοινοβούλιο τωρά, σχεδόν επτά, τζιαι δεν έχω δει καμιά φορά τούντην εξάμηνη ενημέρωση τζιαι νομίζω ότι εννά πρέπει να της δώκουμεν λλίην σημασία. Ψηφίζουμέν τα, τουλάχιστον να τα πκιάννουμεν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σήμερα, που έχουμε και εδώ υπουργούς αρκετούς, καλό να το ακούσουν, καλώς το θέτετε και πρέπει να το ελέγχουμε και εμείς. Να το έχουμε έγνοια, εκεί και όπου δεν ανταποκρίνονται, ως είναι η ετυμηγορία και η σοφία της Βουλής των Αντιπροσώπων, θα πρέπει να το απαιτούμε.

Ευχαριστώ για την επισήμανση.

Κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Για τη διαδικασία ήθελα να μιλήσω, αλλά...

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν σας ακούω καθόλου, πραγματικά.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Να συμπληρώσω σε αυτά που είπατε ότι και εμείς, ως Βουλή, οι υπηρεσίες πρέπει να μεριμνούμε, για να υπενθυμίζουμε ότι υπάρχει αυτή η υποχρέωση, διότι όντως σε κάποιες περιπτώσεις δεν προσφέρεται, δεν δίνεται η γραπτή ενημέρωση ανά εξάμηνο, όπως αποφασίζει το σώμα.

Ο λόγος που εζήτησα να τοποθετηθώ επί της διαδικασίας είναι για να εκφράσω την παράκλησή μου, κυρία Πρόεδρε, να γίνει διά χειρός η ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα το έλεγα και εγώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Πολύ ωραία!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Λουκαΐδη.

Για να μη λένε ότι σας δίνω μόνο εσάς τον λόγο δηλαδή, κύριε Λουκαΐδη! Αν είναι δυνατό!

Θέλει κάποιος άλλος τον λόγο τώρα;

Κύριε Ιωάννου;

Όταν ζητάτε τον λόγο και τον δικαιούστε, τον παίρνετε, για να μην αφήνετε και αιχμές.

Ελάτε.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, όπως έχουμε αναφέρει στην ομιλία μας, θα υπερψηφίσουμε τον κρατικό προϋπολογισμό, αλλά θα καταψηφίσουμε τα κονδύλια τα οποία έχουμε καταθέσει στο προεδρείο της Βουλής και αφορούν τις δαπάνες και διαχείριση των παράνομων μεταναστών, έτσι ώστε να μη χρειαστεί να μπουν τα επίμαχα άρθρα σε ξεχωριστή ψηφοφορία, το καθένα ξεχωριστά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Να καταγραφεί στα πρακτικά και όντως έχουν δοθεί, θα τα δώσω μετά στις στενογράφους μας.

Κύριε Μαυρίδη, εσείς;

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, απλά ήθελα να υπενθυμίσω στους συνάδελφους, να έχουν υπόψη τους πόσες ανθρωποώρες χρειάζονται και σπαταλούνται και από εμάς, αλλά και από τα υπουργεία, για να έρχονται στη Βουλή να ξεσταυρώνουν κονδύλια, τη στιγμή που σε καμία περίπτωση δεν έχει αποκοπεί κονδύλι που ζητήθηκε να σταυρωθεί. Είναι ανθρωποώρες, είναι κόστος, πρέπει να το λαμβάνουμε υπόψη, διότι είναι θέμα οικονομικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Μαυρίδη, για την επισήμανση, ωστόσο είναι και δικαίωμα των βουλευτών. Όμως, σωστά το θέτετε.

Υπάρχει κάποια άλλη θέση; Κάποιος, κάποια που ζητεί τον λόγο;

Ωραία!

Κύριε Στεφάνου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Συγγνώμη, έντιζε θέλω να το αφήκω αιωρούμενο. Αυτό που έχετε πει, με όλο τον σεβασμό, ότι σωστά λέει ο κ. Μαυρίδης, ένενν έτσι. Ένν' δικαίωμα της Βουλής τζαι των βουλευτών να σταυρώνουν, να ζητούν έλεγχο, να κάμνουν, να φκιάζουν!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, έτσι είναι, πολύ σωστά!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ:

Γι' αυτό, για να είμαστε εντάξει!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και στο κάτω κάτω, υποχρέωση της εκτελεστικής εξουσίας να πείθει, για να μη χρειάζεται ούτε να σταυρώνουμε ούτε να εξασφαλίζεται προηγουμένως η γραπτή συγκατάθεση ούτε άλλως πως.

Λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει συμπληρωθεί η διαδικασία της ψηφοφορίας των τροπολογιών.

Προχωράμε τώρα στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου, που τιτλοφορείται «Ο περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμος του 2023».

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Έγκριση πληρωμής από το Πάγιο Ταμείο ποσού €8.756.097.871 για τη χρήση του έτους που λήγει την 31^η Δεκεμβρίου 2024. Άρθρο 2.

Ειδίκευση των ποσών που θα δαπανηθούν. Άρθρο 3.

Μεταφορές πιστώσεων. Άρθρο 4.

Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο. Άρθρο 5.

Μισθολογικές Θέσεις. Ίδρυση και κατάργηση θέσεων. Άρθρο 6.

Λειτουργοί που ασκούν έλεγχο στα Έσοδα και στις Δαπάνες. Άρθρο 7.

Όροι και άλλη ορολογία. Άρθρο 8.

Διάθεση ειδικώς εισπραττομένων/εμβαζομένων ποσών για υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων/σκοπών. Άρθρο 9.

Μείωση κλιμάκων εισδοχής. Άρθρο 10.

Αναπροσαρμογή του ύψους των απολαβών. Άρθρο 11.

Αμυντική Θωράκιση. Άρθρο 12.

Επίλυση προβλημάτων και άρση ανωμαλιών. Άρθρο 13.

Ειδικές μισθοδοτικές ρυθμίσεις. Άρθρο 14.

Ειδικές μισθοδοτικές ρυθμίσεις. Άρθρο 15.

Απαγόρευση προσλήψεων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού και οποιασδήποτε άλλης κατηγορίας προσωπικού για κάλυψη έκτακτων και εποχιακών αναγκών. Άρθρο 16.

Φορολόγηση Επιδομάτων. Άρθρο 17.

Ειδικές Ανεξάρτητες Υπηρεσίες. Άρθρο 18.

Εφαρμογή των προνοιών των Σημειώσεων 16 και 29 του Δελτίου Δαπανών του Πρώτου Πίνακα. Άρθρο 19.

Απασχόληση συνταξιούχων προσώπων. Άρθρο 20.

Συντάξιμο επίδομα παραστάσεως. Άρθρο 21.

Επιβάρυνση Υποομάδων. Άρθρο 22.

Καταγραφή φορολογικών δαπανών. Άρθρο 23.

Νέα οργανωτική δομή Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Άρθρο 24.

Ειδική διάταξη. Άρθρο 25.

Μισθοδοτική ανέλιξη στις κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii). Άρθρο 26.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ των άρθρων 1 έως 26;

Διά χειρός, παρακαλώ. Και να με συμπεριλάβετε και μένα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα επτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δεκαεννέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαεννέα ψήφους εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 26 εγκρίνονται*.

Τρίτη ανάγνωση, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως «Ο περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμος του 2023».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ του νομοσχεδίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα επτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δεκαεννέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

Αντιλαμβάνομαι, καμία.

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα επτά ψήφους υπέρ, δεκαεννέα ψήφους εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο για τον προϋπολογισμό του 2024 ψηφίζεται σε νόμο.

---

* Στην παρούσα ψήφιση δεν πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονική ψηφοφορία.

Αριθμός εξήντα ενός κανονισμών, όπως φαίνονται στο παράρτημα το οποίο επισυνάπτεται στη σημερινή ημερήσια διάταξη, αποσύρεται.

Εδώ τελειώνει η νομοθετική εργασία.

Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων δεν υπάρχει.

Ερωτήσεις και απαντήσεις δεν υπάρχουν ούτε θα προχωρήσουμε βεβαίως σήμερα σε θέματα εγγραφέντα για συζήτηση.

Θέλω να ευχαριστήσω όλες και όλους πραγματικά για την άψογη συνεργασία στο πλαίσιο της συζήτησης και του φετινού προϋπολογισμού.

Θα μου επιτρέψετε ένα ιδιαίτερο ευχαριστώ στους γραμματείς της Βουλής, οι οποίοι πραγματικά τρεις μέρες υπερέβαλαν εαυτόν, και στον κοσμήτορα. Βεβαίως και στη διεύθυνση της Βουλής των Αντιπροσώπων και το προσωπικό της Βουλής, που όχι μόνο σήμερα, αλλά όλο το προηγούμενο διάστημα, για να μπορέσουμε σήμερα να έχουμε έτοιμα όλα αυτά ενώπιόν μας, πραγματικά έχουν καταβάλει μεγάλη προσπάθεια. Ιδιαίτέρως στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, το προσωπικό της Βουλής, όλους και όλες για τη συμβολή τους σε αυτή τη μεγάλη προσπάθεια.

Να ευχηθώ σε όλες και όλους καλά Χριστούγεννα και ευτυχισμένο το νέο έτος 2024!

Εδώ φτάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Η επόμενη συνεδρία ορίζεται για την Πέμπτη, 18 Ιανουαρίου 2024, στις 4.00 μ.μ., με ημερήσια διάταξη η οποία θα σας αποσταλεί.

[Στις 15 Ιανουαρίου 2024 κυκλοφόρησε η ημερήσια διάταξη της δέκατης τρίτης συνεδρίας της Τρίτης Συνόδου της Δωδέκατης Βουλευτικής Περιόδου του σώματος:

Η Πρόεδρος της Βουλής συγκαλεί συνεδρία της ολομέλειας του σώματος την Πέμπτη, 18 Ιανουαρίου 2024, στις 4.00 μ.μ., με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

1. Ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου του 2024 Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.163-2023).
2. Ο περί Προϋπολογισμού του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου του 2024 Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.152-2023).
3. Ο περί Προϋπολογισμού της Αρχής Δημόσιας Εποπτείας Ελεγκτικού Επαγγέλματος του 2024 Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.156-2023).
4. Ο περί Προϋπολογισμού του Δημοσιονομικού Συμβουλίου του 2024 Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.161-2023).
5. Ο περί Προϋπολογισμού του Συμβουλίου Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων του 2024 Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.186-2023).
6. Ο περί Προϋπολογισμού του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου του 2024 Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.194-2023).
7. Ο περί του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών (Σύσταση, Σκοποί, Αρμοδιότητες και Άλλα Συναφή Θέματα) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2023.
(Πρόταση νόμου του κ. Αλέκου Τρυφονίδη εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων).
(Αρ. Φακ. 23.02.064.134-2023).
8. Ο περί Πολιτικής Αεροπορίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Πρόταση νόμου του κ. Μαρίνου Μουσιούττα εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων).
(Αρ. Φακ. 23.02.064.110-2023).

ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΥΡΣΗ

9. Ο περί Μετονομασίας των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Νόμος του 2020.
(Αρ. Φακ. 23.01.061.121-2020).
10. Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Κυβερνητικό Υδατικό Έργο του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Βοθρολυμάτων, Βιομηχανικών Αποβλήτων, Περίσσειας Υγρής Λάσπης και Στραγγισμάτων στην Περιοχή Βατί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.031-2022).
11. Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Κυβερνητικό Υδατικό Έργο του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων στη Βαθεία Γωνιά) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.032-2022).
12. Ο περί Ιδιωτικών Γραφείων Εξεύρεσης Εργασίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.157-2023).
13. Οι περί Ταμείου Θήρας - Θέσεις Ανώτερου Λειτουργού, Λειτουργού Α' και Ανώτερου Θηροφύλακα Α' (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.072-2023).
14. Οι περί της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού - Θέση Ανώτερου Οικονομέτρη (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.074-2023).
15. Οι περί του Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας - Θέση Βοηθού Εξεταστή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.075-2023).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων

Ερωτήσεις και απαντήσεις

Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση

1. «Η αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας, η οποία αποσκοπεί στην αλλαγή των ισορροπιών στην ευρύτερη περιοχή, με στόχο να καταστεί ηγεμονική δύναμη, και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των κ. Χρίστου Σενέκη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Κωστή Ευσταθίου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας, και Σταύρου Παπαδούρη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού).
(20.1.2022).
(Αρ. Φακ. 23.05.055.001-2022).
2. «Μεταναστευτικό: Οι διεθνείς υποχρεώσεις της Δημοκρατίας, η ευρωπαϊκή διάσταση και η διαχείριση του θέματος». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση όλων των κομμάτων).
(22.9.2022).
(Αρ. Φακ. 23.05.055.002-2022).
3. Αξιολόγηση της μέχρι σήμερα πορείας υλοποίησης του Γενικού Συστήματος Υγείας.
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας).
(9.11.2023).
(Αρ. Φακ. 23.05.056.001).]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ωρα λήξης: 7.41 μ.μ.)

Παρόντες βουλευτές

(αλφαβητικά κατά κόμμα)

ΔΗΣΥ

Δημητρίου Αννίτα (Πρόεδρος Βουλής)	Μαυρίδης Μάριος
Αλαμπρίτης Πρόδρομος	Νεοφύτου Αβέρωφ
Γεωργιάδης Χάρης	Ορφανίδου Σάβια
Γεωργίου Νίκος	Πάζαρος Χαράλαμπος
Δημητρίου Δημήτρης	Σούπερμαν Θεοδώρου Ρίτα
Δίπλαρος Ευθύμιος	Σύκας Νίκος
Κάρουλλας Γιώργος	Τορναρίτης Νίκος
Κουλλά Ονούφριος	Τσιρίδου Φωτεινή
	Χατζηγιάννης Κυριάκος

ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Γαβριήλ Γιαννάκης	Νικολάου Μαρίνα
Δαμιανού Άριστος	Πασιουρτίδης Ανδρέας
Καυκαλιάς Αντρέας	Στεφάνου Στέφανος
Κέττηρος Νίκος	Φακοντής Βαλεντίνος
Κουκουμάς Γιώργος	Χαραλαμπίδου Ειρήνη
Κυπριανού Άντρος	Χριστόφιας Χρίστος
Κώστα Κώστας	Χριστοφίδης Χρίστος
Λουκαΐδης Γιώργος	

ΔΗΚΟ

Ερωτοκρίτου Χριστιάνα	Παντελίδης Χρύσης
Κουλίας Ζαχαρίας	Παπαδόπουλος Νικόλας
Λεωνίδου Πανίκος	Σαββίδης Χρύσανθος
Μυλωνάς Παύλος	Σενέκης Χρίστος
Ορφανίδης Χρίστος	

ΕΛΑΜ

Ιωάννου Σωτήρης	Χρίστου Χρίστος
Παπαγιάννης Λίνος	

ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα

Αποστόλου Ανδρέας	Σιζόπουλος Μαρίνος
Μυριάνθους Ηλίας	

ΔΗΠΑ-Συνεργασία

Γιακουμή Μιχάλης	Μουσιούπτας Μαρίνος
Καρογιάν Μάριος	Τρυφωνίδης Αλέκος

Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Θεοπέμπτου Χαράλαμπος	Παπαδούρης Σταύρος
-----------------------	--------------------

Ανεξάρτητοι

Ατταλίδου Αλεξάνδρα	Θεμιστοκλέους Ανδρέας
---------------------	-----------------------

Μεμονωμένος σοσιαλιστής βουλευτής

Ευσταθίου Κωστής	
------------------	--

Παρόντες αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων

Μούσας Γιαννάκης (Μαρωνιτών)

Μαχτεσιάν Βαρτέκς (Αρμενίων)

Μαντοβάνη Αντωνέλλα (Λατίνων)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2024 Νόμος του 2023», αγορεύσεις και συζήτηση (Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, Μάριος Καρογιάν, Μαρίνος Σιζόπουλος, Χρίστος Χρίστου, Νικόλας Παπαδόπουλος, Στέφανος Στεφάνου, Αννίτα Δημητρίου, Ρίτα Θεοδώρου Σούπερμαν, Βαλεντίνος Φακοντής, Αλεξάνδρα Ατταλίδου, Χαράλαμπος Πάζαρος, Μαρίνα Νικολάου, Χρίστος Σενέκης, Νίκος Γεωργίου, Νίκος Κέττηρος, Φωτεινή Τσιρίδου, Κωστής Ευσταθίου, Γιώργος Κουκουμάς, Χρύσανθος Σαββίδης, Χρίστος Χριστόφιας, Πρόδρομος Αλαμπρίτης, Λίνος Παπαγιάννης, Ανδρέας Πασιουρτίδης, Κυριάκος Χατζηγιάννης, Χρύσης Παντελίδης, Γιαννάκης Γαβριήλ, Σάββια Ορφανίδου, Ανδρέας Αποστόλου, Νίκος Σύκας, Ανδρέας Θεμιστοκλέους, Κώστας Κώστα, Χρίστος Ορφανίδης, Δημήτρης Δημητρίου, Ειρήνη Χαραλαμπίδου, Παύλος Μυλωνάς, Γιώργος Κάρουλλας, Χρίστος Χριστοφίδης, Μιχάλης Γιακουμή, Χάρης Γεωργιάδης, Αντρέας Καυκαλιάς, Ευθύμιος Δίπλαρος, Μαρίνος Μουσιούπας, Ζαχαρίας Κουλίας, Άντρος Κυπριανού, Αβέρωφ Νεοφύτου, Πανίκος Λεωνίδου, Άριστος Δαμιανού, Ονούφριος Κουλλά, Σταύρος Παπαδούρης, Αλέκος Τρυφωνίδης, Ηλίας Μυριάνθους, Σωτήρης Ιωάννου, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Γιώργος Λουκαΐδης, Νίκος Τορναρίτης) και ψήφισή του σε νόμο.	833
2. Ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίας.	1131
3. Παρουσίες βουλευτών και αντιπροσώπων θρησκευτικών ομάδων.	1132

Τιμή: €3,50